

کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران

بخش دیجیتال

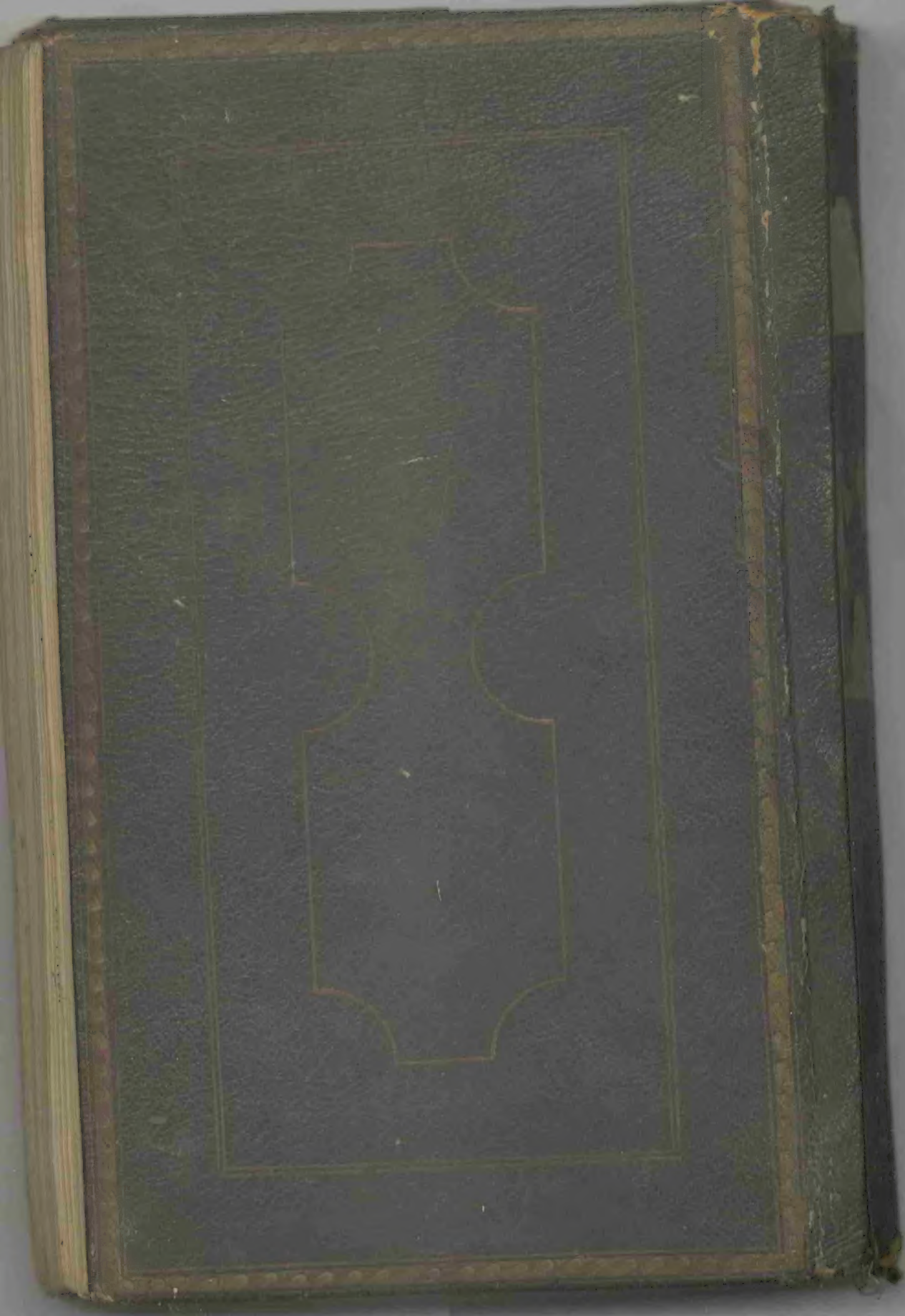
نام کتاب: ایضاح الهمانی فی شرح حرز الامانی

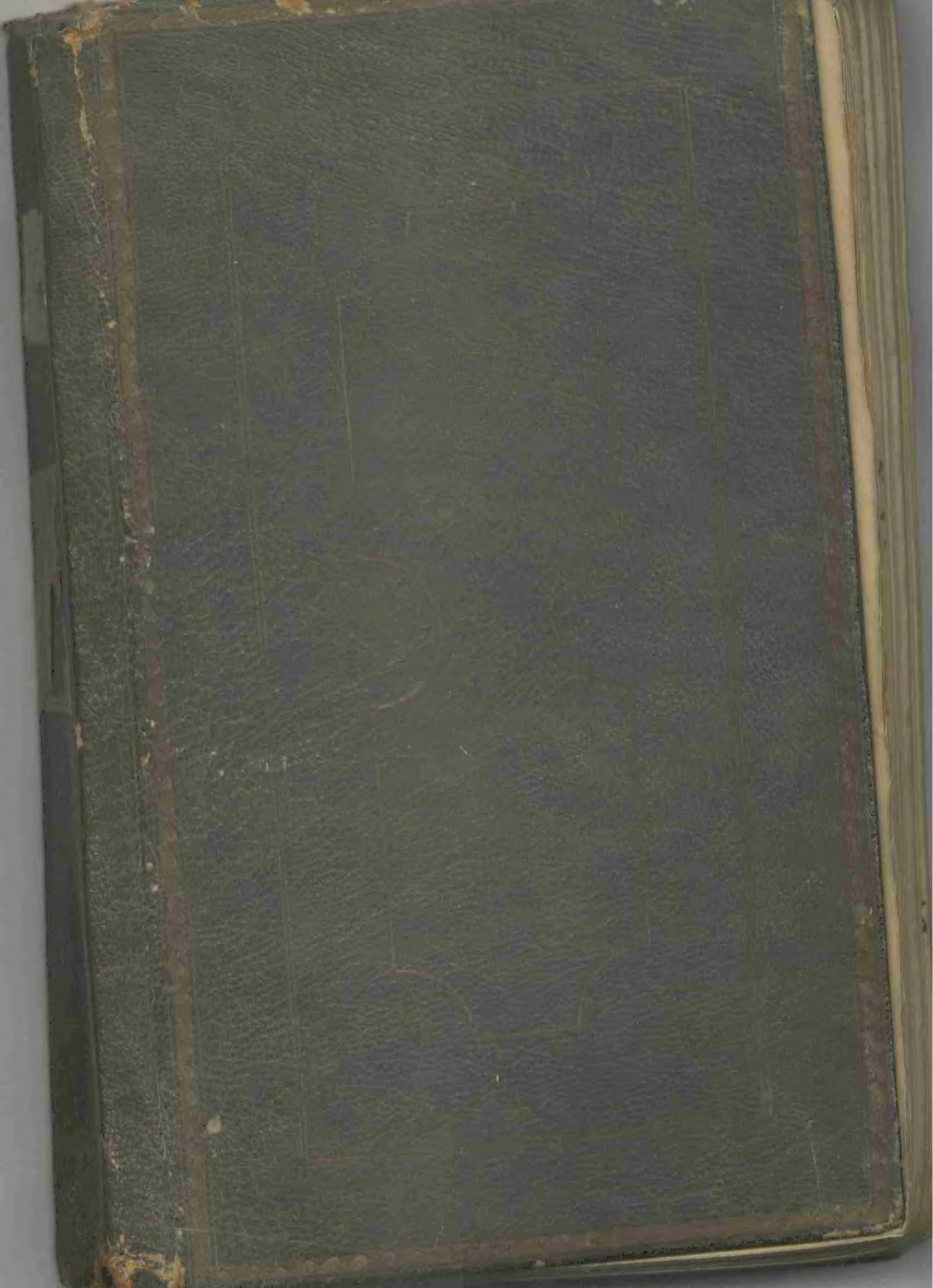
مؤلف: حسین بن حسن اسمعانی

شماره کتاب: ۴۲ مکتوب

اندازه: ۲۲/۵ × ۱۷/۵

تاریخ تصویربرداری: ۱۳۸۹

۲۳/۵X۱۳/۵

۶۲

نسخه خطی

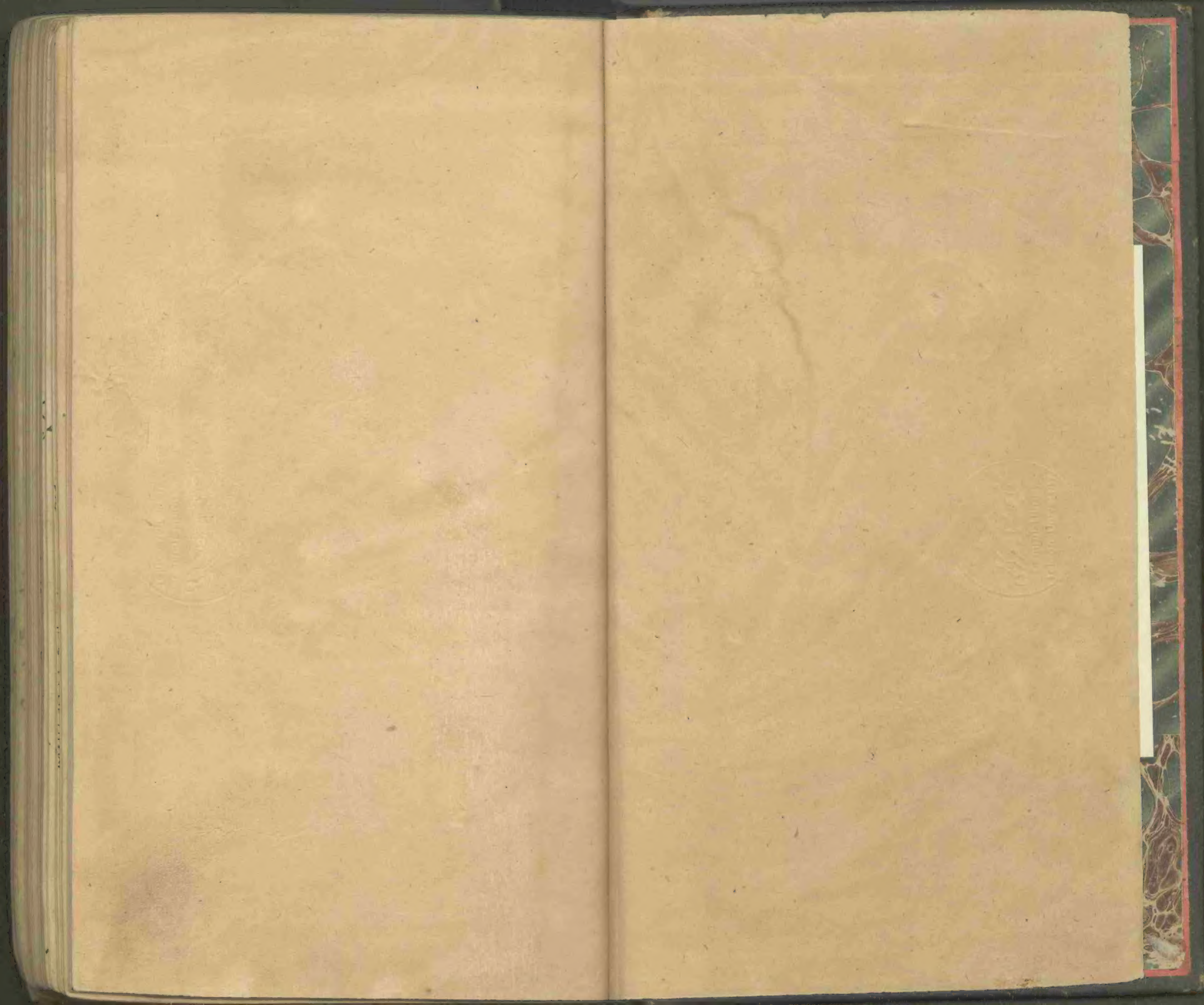
شماره ۶۲

کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران

از مجموعه نسخه های خطی اهدائی

سید محمد مشکوة

بسم الله الرحمن الرحيم
محمد الحسيني المشكور

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بَدَأْتُ بِسْمِ اللَّهِ فِي النِّظْمِ أَوَّلًا : تَبَارَكَ رَحْمَانًا رَحِيمًا وَمَوْئِلًا

وَتَبَيَّنَتْ صَلَاتُ اللَّهِ رَبِّي عَلَى الرَّضَى : مُحَمَّدٌ الْمَهْدِيُّ إِلَى النَّاسِ مُرْسَلًا

وَعِزَّتُهُ ثُمَّ الْيَحْيَا بِنْتُ نَسَمٍ : نَدَاهُمْ عَلَى الْأَخْصَانِ بِالْخَيْرِ وَبَدَأَ

وَتَلَّكَتُ أَنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ دَائِمًا : وَمَا لَيْسَ مَبْدُؤُهُ إِلَّا الْحَدَمُ الْعَادِي

وَبَعْدُ فَحَبَّلَ اللَّهُ فِينَا كِتَابُهُ : فَجَاهِدِي حَبْلَ الْعِدَى تُجْبِلًا

وَأَخْلَقَ بِي إِذْ لَيْسَ خَلْقُ جِسَدَةٍ : جَدِيدًا مَوْلَاهُ عَلَى الْحَدِّ مُقْبِلًا

وَفَارِثَةُ الْمَرْضَىٰ وَفَرَسِيالُهُ ۖ كَالْأُنْجُ حَالِبُهُ مَرْحًا وَمُوكَلًّا

هُوَ الْمَرْضَىٰ أَمَّا إِذَا كَانَ أُمَةً ۖ وَيَمَّةٌ ظِلُّ الرِّزَانَةِ فَنَقَلًا

هُوَ الْحَرُّ إِنْ كَانَ الْحَرَّى حَوَارِيًّا ۖ لَهُ يُخْرِجُهُ إِلَىٰ أَنْ تَنْبَلَا

وَأَنَّ كِتَابَ اللَّهِ أَوْثَقُ شَايِعٍ ۖ وَاعْتَنَىٰ غَنَاءٌ وَاهِبًا مُنْفَضِلًا

وَجَبْرُ جَلِيلٍ لَا يُمَلِّحُ حَدِيثُهُ ۖ وَتَرَدُّدُهُ بِزَادٍ فِيهِ تَجَمُّدًا

وَحَبَّتْ الْغَنَىٰ بِزِنَاعٍ فِي ظُلُمَانِهِ ۖ مِنَ الْفَبْرِ بِلُغَاهُ سَنَامُهُ لَلَا

هَذَا لَكَ بِهَيْبَةٍ مَقْبُولَةٍ وَرَوْضَةٍ . وَمِنْ أَجْلِ فِي رَوْضَةِ الْعِزِّ مُجْتَلَاً

بُنَا شِدَّةً فِي إِضَائِهِ لِحَبِيبِهِ . وَاجْدُدْ بِهِ سُؤلاً لِبِهِ مَوْصَلَاً

فَبِأَبْهَةِ الْفَارِ بِمُتَمَسِّكًا . مُجَلَّلاً لَهْ فِي كُلِّ حَالٍ مُجَلَّلاً

هَيْبَتًا مَرْيَاً وَالِدَاكَ عَلَيْهِمَا . مَلَأَ بِسُفُوفٍ مِنَ النَّجَا وَالْحُلَى

فَمَا ظَنُّكُمْ بِالتَّجَلِّ عِنْدَ جَزَائِهِ . أَوْلَيْكَ أَهْلُ اللَّهِ الصَّفْوَةُ لِلَّهِ

أَوْلَى الْبِرِّ وَالْإِحْسَانِ وَالصَّبْرِ وَالْتَّقَى . حَلَامٌ بِهَا جَاءَ الْقُرْآنُ مُفَصَّلَاً

عَلَيْكَ بِمَا مَاحَشَتْ فِيهِمُ مَنَافَا : وَبِعَ نَفْسِكَ الدُّنْيَا بِنَفْسِهَا الْعُلَا

جَرَى اللَّهُ بِالْخَيْرِ انْ عَمَّا اِيْمَةً : لَنَنْفِلُوا الْفُرَانَ عَذَابًا وَسَلِيلًا

فِيهَا مَبْدُورٌ سَبْعَةٌ فَذَرْتُ سَطْرَكَ : سَمَاءُ الْعُلَى وَالْعَدْلِ نُهْرًا وَكَلَامًا

لَهَا سَهْبٌ عَنْهَا اسْتَنَارَتْ نَفْسُكَ : سَوَادُ الدُّجَى حُمُوشٌ تَرَقُّوْا اِنْجَادًا

وَسَوْفَ تَرَاهُمْ وَاحِدًا بَعْدَ وَاوَدٍ : مَعَ اسْتَبْنِ فِرَاحًا بِهِ مُنْمِثًا

تَحْتَجِرُهُمْ نِقَادُهُمْ كُلُّ بَايِرٍ : وَلَبَسَ عَلَى فُرَانِهِ مُنَاكِسًا

فَلَا مَا الْكِبَرُ السِّرْفُ الطَّيْنُ : فَذَلِكَ الدِّخْلُ الْخَالِ الْمَدِينَةُ مُنْزَلًا

وَقَالُوا عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَرَسُولُ اللَّهِ
بِصَحْبِهِ الْمَجْدُ الرَّفِيعُ نَاسِلًا

وَمَكَهَ عَبْدُ اللَّهِ فِيهَا مُنَا ۝ هُوَ بَرَكٌ كَثِيرٌ كَثِيرٌ الْقَوْمُ مُعْتَلًا

رَوَى أَحْمَدُ الْبَرْقِيُّ وَحَمَّادٌ ۝ عَلَى سَنَدٍ هُوَ الْمَلْفُ مُنْبَلًا

وَأَمَّا الْإِمَامُ الْمُنِيرُ صِرَ بَعْثُهُمْ ۝ أَبُو عَمْرٍو الصَّبْرُ بِقَوْلِهِ الْعَلَا

الْفَاضِلُ عَلَى يَحْيَى الْبَزْدِيِّ سَبَبُهُ ۝ فَاصْبَحَ بِالْعَذَابِ الْفُرَاتِ مُعَلَّلًا

أَبُو عَمْرٍو الدُّوَيْرِيُّ صَالِحُهُمْ أَبُو ۝ شُعَيْبٌ هُوَ السُّوَيْبِيُّ عَنْهُ تَقَبَّلَا

وَأَمَّا دَرَسُ الشَّامِ دَابِرُ عَامِرٍ ۝ فَتَلَّكَ بِعَبْدِ اللَّهِ طَابَتْ حُلَلَا

هشام وعبد الله وهو نسيابه : لذكوان بالاسناد عنه نفعلا

وبالكوفة الغراء منهم ثلاثة : اذا عواف قد ضاعت شد وقر

فاما ابوبكر وعاصم اسمه : وشعبه راوية الميرزا فضلا

وذلك برعباش ابوبكر الرضوي : وحفص بالانسان كان مفضلا

وحجزة ما ازكاه من مؤرخ : اما ما صبور اللفران مرثلا

روى خلف عنه وخالد اللد : رواه سليم مفضلا ومحصلا

واما علي فالسائي نفعه : لما كان في الاحرام في تبريد

رَوَى لَيْثُ عَنْهُ أَبُو الْحَارِثِ : وَخَصَّ هُوَ الذُّوْبِي فِي الذِّكْرِ خَلَا

أَبُو عَمْرٍو هُمُ وَالْبَحْبِجِيُّ غَامِرٌ : صَرَّحَ وَبِأَفْهَمَ حَاطِبُهُ الْوَلَا

لَهُمْ طَرَفٌ يَدِي هِيَ كُلُّ طَائِفٍ : وَلَا طَائِفٌ تَخْشَى هِيَ مُتَحَدٍ

وَمِنْ الْوَلَايَةِ لِلْوَلَايَةِ نَصَبُهَا : مَنَاصِبَ نَصَبَتْ فِي نَصَائِكَ مُفَضَّلًا

وَمَا أَنَا ذَا السَّعْيِ لَعَلَّ حُرُوفَهُمْ : بَطْوَعُهَا نَظْمُ الْفَوَائِدِ مُسَهَّلًا

جَعَلْتُ أَبَا جَادٍ عَلَى كُلِّ فَايَةٍ : دَلِيلًا عَلَى الْمَنْظُومِ أَوَّلَ آيَةٍ

وَمِنْ بَعْدِ ذِكْرِ الْحُرُوفِ سُرُجًا : مَتَى تَقْضَى أُنْبُوكَ بِالْوَلَا وَفَصْلًا

سَوَى حَرْفٍ لَا يَرِيهَ فِي أَنْصِلًا - وَبِالْفِطْرِ اسْتَفْعَنَ غَيْرَ الْقَبْدَانِ جَلًا

وَرُبَّ مَكَانٍ كَرِهْنَا لِحَرْفٍ قَبْلَهَا - لَمَّا عَارِضٌ وَالْأَمْرُ لَيْسَ مُهَوَّلًا

وَمِنْهُمْ لِلْكُوفِ ثَوَاءٌ مِثْلُهُ - وَسَيَسْتَنْهَمُ بِالْخَاءِ لَيْسَ بِالْغَفْلَةِ

عَيْنُ الْأُولَى أَثْبَتَهُمْ بَعْدَ نَافِعٍ - وَكُوفٍ وَشَامٍ ذَا لَهْمٍ لَيْسَ بِغَفْلَةٍ

وَكُوفٍ مَعَ الْمَكِيِّ بِالْظَاءِ مُعْجَمًا - وَكُوفٍ وَبَصَرٍ غَيْبُهُمْ لَيْسَ بِمُحَلَّلًا

وَذُو النَّفْطِ شَيْبٌ لِلْكَسَائِيِّ قَرَنًا - وَقَدْ هَبَّهَا مَعَ شُعْبَةٍ صَحْبَةٌ نَدَا

صَحَابُهُمَا مَعَ حَضَرٍ عَمَّ نَافِعٌ - وَشَامٍ سَمَاءٍ فِي نَافِعٍ وَفِي الْعَلَا

وَمَلِكٍ وَخَوْفٍ وَأَنْزَالَ الْعِلَاءَ فَلَمْ يَمُتْ فِيهَا وَالْيَحْيَى نَفَرًا حَلَا

وَحَرَّمَ الْمَلِكُ فِيهِ وَنَافِعٌ وَ : حَصْنٌ غَزَا الْكُوفَةَ نَافِعُهُمْ عَدَا

وَمِمَّا أَنْتَ مِنْ قَبْلُ أَوْ بَعْدَ كَلِمَةٍ : فَكَرَّ عِنْدَ شَرِّهِ وَأَقْبَضَ يَدَا لَوْ وَفَصَلَا

وَمَا كَانَ ذَا صِدْقٍ فَإِنَّ بَيْضَهُ : غَنَى فَرَأَاهُمْ بِاللُّكَاةِ لَفَضَّلَا

كَدَّ وَأَثَابَ وَفَتَحَ وَمُدْغِمٌ : وَمَمْنٌ وَنَقْلٌ وَإِنْجَالٌ مَحْتَصِلَا

وَجَرَمٌ وَنَدَّ كَبِيرٌ وَغَيْبٌ وَهَجَّةٌ : وَجَمْعٌ وَتَنْوِينٌ وَفَحْرٌ بِكَ أَعْمَلَا

وَجَبْتُ جَرَى الْخَرْيَاكُ غَيْرُ مُقْبَدٍ : هُوَ الْقَفْحُ وَالْإِسْكَانُ أَخَاهُ مِنْهَا

وَأَخِيَّتٌ بَيْنَ التَّوْنِ وَالْبَلَاءِ فَحَمٌ : وَكَسْرٌ وَبَيْنُ النَّصَبِ وَالْخَفَضِ مِنْهَا

وَحَيْثُ أَقُولُ الْقَمُّ وَالرَّقْعُ سَاكِنًا ۖ فَبَيْنَهُمُ بِالْفَتْحِ وَالنَّصْبِ قَبْلًا

وَفِي الرَّقْعِ وَالنَّدِيرِ الْغَيْبُ مَجْمَعٌ ۖ عَلَى لَفْظِهَا أَطْلَقْتُ مَرْفَعًا عَلَى

وَقَبْلَ وَبَعْدَ الْحَرْفِ ابْنِ بَيْلَمًا ۖ رَمَزْتُ بِهِ فِي الْجَمْعِ أَذْكَرَ مُشْكِلًا

وَسَوْفَ اسْتَهْمِي حَيْثُ لَسْتُ بِمَنْظَرٍ ۖ بِهِ مُوضِحًا جِدًّا مَعًا وَمُخَوِّلًا

وَمِنْ كَانَ ذَا بَابٍ لَهُ فِيهِ مَدٌّ ۖ فَلَا بُدَّ أَنْ يُسَمَّى قَبْدَرًا وَيُقْعَلَا

أَهْلَتْ فَلَبَّيْهَا الْمَعَانِي لُبًّا لَهَا ۖ وَصَعْتُ لَهَا مَا سَاغَ عَذَابًا

فِي لُبِّهَا النَّيِّرُ مِنْ أَخْصَا ۖ فَاجْتَبَيْتُ بَعُوزَ اللَّهِ مِنْهُ مُؤَمِّلًا

وَالْقَا فَمَا زَادَتْ بِنَشْرِ قَوَائِدِ ۖ فَلَقِيتُ حَبَاءَ وَجْهِهَا أَنْ تَفْضُلًا

وَسَمَّيْتُهَا حُرَّ الْأَمَانِي تَتَمَيَّنَا ۖ وَوَجْهَ النَّهَائِي فَاهْنَهُ مُنْقَبِلًا

وَنَادَيْتُ اللَّهُمَّ يَا خَبِيرَ سَامِعٍ ۖ أَعِزَّنِي مِنَ السَّهْبِ بَعْدَ قَوْلِهِ وَمَفْعَلًا

الْيَكْ يَدِي مِنْكَ لَا يَأْتِي مَمْلُهَا ۖ أَجْرُنِي فَلَا أَجْرِي مَجُورًا فَخَطَلًا

أَمِينٌ وَأَمِنَا لِلْأَمِينِ بِسَرِّهَا ۖ وَأَزْعَثَرْتُ فَهَوَا الْأُمُورِ تَمَحَلًا

أَقُولُ لِحُرِّ وَالْمُرُوءِ مَرُومًا ۖ لَا يَخُونُهُ الْمِرَاةُ دُونَ النُّورِ مَكَلًا

أَجْرُهَا الْجَنَّةُ نَظْمُ بَيَّاتِهِ : يَنَادِي عَلَيْهِ كَاسِدَ السُّورِ أَجَلًا

وَطَرْبِهِ خَيْرٌ وَسَامِحٌ شَيْخُهُ : بِالْإِعْضَاءِ وَالْحُسْنِ وَإِنْ كَانَ

وَسَلَّمَ لِأَحَدٍ الْحُسْنَيْنِ ضَا : وَالْأُخْرَى لِحُضْرَتِهِمَا دَرَمَ صَوْبًا فَانْجَلَا

وَأَنْ كَانَ خَرَقٌ فَادْرِكْهُ بَقِيَّةً : مِنْ الْحِلْمِ وَلِبَاسِهِ مَنْ جَادَ مَقُولًا

وَقُلْ صَادِقًا لَوْلَا الْوَأْمُ وَرُوحُهُ : لَطَاحَ الْأَنَامُ الْكِلَافُ فِي الْخَلْقِ الْفَلَا

وَعَشْرًا صَادِقًا وَعَزَّيْبُهُ : تَخَضَّرَ خَطَارُ الْقُدْسِ أَنْفُ مَغْسَلًا

وَهَذَا زَمَانُ الصَّبْرِ مِنْ لَيْلٍ : كَفَيْتُ عَلَى جَبْرِ فَتَنَاجُزِ الْبَلَاءِ

وَلَوْ أَنَّ عَيْنًا سَاعَدَتْ لَنَوَقَتْ : سَحَابُهَا بِالِدَّمَعِ دِيمًا وَمُطَلَا

وَلَكِنَّهَا عَنِ قَسْوَةِ الْقَلْبِ فَتَحَطُّهَا : فَيَا ضَيْعَةَ الْأَعْمَارِ تَشَى سَجَمَلَا

بِنَفْسِي مِمَّا اسْتَهْدَى إِلَى اللَّهِ حَلَا : وَكَانَ لَهُ الْفَرَانُ شَرِبًا وَمَغْنَمَا

وَطَابَتْ عَلَيْهِ أَرْضُهُ فُفَقَّتْ : يَكُلُّ عَيْبٍ حِينَ أَصْبَحَ مَخْضَلَا

فَطُوبَى لَهُ وَالشَّوْ يُبْعَثُ هَمَّهُ : وَزَنْدُ الْأَسَى هَيْئًا جُ فِي الْقَلْبِ مُشْبَلَا

هُوَ الْمَجْنُبِيُّ يَغْدُو عَلَى النَّاسِ كُلِّهِ : قَرِيبًا غَرِيبًا مُسْتَمَلَا مُؤَمَّلَا

يَلْعَدُ جَمِيعَ النَّاسِ هَوْلًا لَا نَهْمُ : عَلَى مَا فَضَاهُ اللَّهُ مَجْرُورًا فَعَلَا

بَرِّ نَفْسَهُ بِالذِّمِّ أَوْ لِي لَا تَهْمَا : عَلَى الْمَجْدِ لَهُ نَلْعُو مِنَ الصَّبْرِ وَالْإِلَهِ

وَقَدْ فُيِّلَ كَرْنُكَ الْكَتَبُ قُصْبُهُ : وَمَا يَا بَنِي فِي نَصْحِهِمْ مُشْبَدًا

لَعَلَّ إِلَهَ الْعَرَبِ يَا خَوْفِي بَقِي : جَاعِنَا كُلَّ الْمَكَارِهِ هُوَ لَا

وَجَعَلْنَا مِنْ بَكْوَرِ كِتَابِهِ : شَفِيعًا لَهُمْ إِذَا مَا لَسُوهُ فَيَحْمَلَا

وَبِإِلَهِ حَوْلِي وَأَعْنِضَايَ قُوِّي : وَمَا إِلَى الْأَسْتُنْ مُخْتَلَا

فَيَا رَبِّ أَنْتَ اللَّهُ حَبِيْبِي وَعَلَيَّ : عَلَيْكَ اعْتِمَادِي ضَارِعًا كَلَّا

إِذَا مَا أَرَدْتَ الدَّهْرَ تَفَرَّقَا فَاَسْعِدْ : ^{بَابُ الْأَسْمَاءِ} جِهَارًا مِنَ الشَّيْطَانِ بِاللَّهِ مُجَلَّا

عَلَى مَا آتَى فِي التَّحْلِ لِسْرًا وَإِنْ زِدْ : لِرَبِّكَ تَنْزِيهَا فَلَسْتَ بِجُحَلَا

وَقَدْ ذَكَرُوا لَفْظَ الرَّسُولِ فَلَمْ يُزِدْ : وَلَوْ صَحَّ هَذَا لَنَقُلَ لَمْ يَزِدْ مُجَلًّا

وَفِيهِ مَقَالٌ فِي الْأُصُولِ فَرُوعُهُ : فَلَا تَعْدُ مِنْهَا بِاسِقًا وَمُظْلَلًا

وَأَخْنَاءُهُ فَضْلُ آبَاءِهِ وَغَائِثُنَا : وَكَمْ مِنْ مَنَعَ كَالْمَهْدِيِّ فِي أَعْمَالِهِ

وَلَبَّيْلَ بَيْنِ السُّورَيْنِ بِسُنَّةِ : ^{بَابُ الْبَيْلِ} رِجَالِ مَنُوهَا دَرَبُهُ وَتَحْمَلُهُ

وَوَصْلَكَ بَيْنَ السُّورَيْنِ فَصَاحَةً : وَصِلَ وَأَسْكَنَ كُلَّ جَلِيلٍ يَاهُ حَصَلًا

وَلَا نَصَرَ كَلَّا حَبَّ قَبْجَهُ ذَكَرْنَاهُ : وَفِيهَا خِلَافٌ جِدُّ وَاضِحُ الظَّلَامِ

وَسَكَنَهُمُ الْخَنَازِرُ دُونَ نَفْسِهِ : وَلَبَّيْلَهُمْ فِي الْأَرْبَعِ الرَّهْرِ لِسْمَلًا

لَهُمْ دُونَ نَصِّ وَهُوَ فِيهِ سَائِكٌ ۖ يَحْتَنُّ فَاْفَهْمُهُ وَلَيْسَ مَحْنَةً

وَمَهْمَا تَصِلُهَا أَوْ بَدَأَتْ بَرَاءَةٌ ۖ لَنَنْزِلُهَا بِالْسَّبْفِ لَسْتُمْ بِمَمْلُوكٍ

وَلَا بَدَمْنَهَا فِي ابْنِ دَانِكُ سَوَّى ۖ سَوَّلَهَا فِي الْأَجْزَاءِ خَيْرٌ مِنْ نَدَا

وَمَهْمَا تَصِلُهَا مَعَ أَوَاخِرِ سَوْفٍ ۖ فَلَا تَقْفِنَ الدَّهْرُ فِيهَا قَتْلًا

وَمَا لِكِ يَوْمَ الدِّينِ زَاوِيَةٌ نَاصِرَةٌ ۖ وَعِنْدَ سِرْطٍ وَالسِّرْطُ لِقَبْلُ

يَحْيَىٰ ابْنِي وَالصَّادِرُ يَا أَشْمَهُمَا ۖ لَدَى خَلْفٍ وَاشْمَمٌ خَلْدٌ الْأَوَّلُ

عَلَيْهِمْ إِلَيْهِمْ حَمْرَةٌ وَلَدَيْهِمْ ۖ جَمِيعًا بِضَمِّ الْمَاءِ وَفَقَا وَمَوْلَا

وَصِلْ خَمَّ مَيْمَنِهِمْ قَبْلَ مَخْرَجِهِ : دِرَاكًا وَفَالُونَ بِنَحْيَيْنِ جَلَا

وَمِنْ قَبْلِ هَذَا الْقَطْعِ صَلَاحُ لَوْنِهِ : وَاسْكَنْهَا الْبَا مُؤَنَعًا لِلْجَمَلِ

وَمِنْ دُونَ وَصِلْ خَمَّهَا قَبْلَ كُنَّا : لِكُلِّ وَبَعْدَ الْمَاءِ كَسْرُ فَنِي الْعَلَا

مَعَ الْكَسْرِ قَبْلَ الْمَاءِ أَوِ الْيَاءِ كُنَّا : وَفِي الْوَصْلِ كَسْرُ الْمَاءِ بِالنَّظْمِ مَمْلَأًا

كَلَامُهُمْ لِأَسْبَابِ ثَمَّ عَلَيْهِمْ : الْقِيَالُ وَفِي الْكُلِّ بِالْكَسْرِ مَمْلَأًا

وَدُونُكَ الْأَدْغَامُ الْكَبِيرُ ^{مَا لَا أَدْغَامُ الْكَبِيرُ} : أَبُو عَمْرٍو وَالْبَصْرَةُ فِيهِ تَحْقُلًا

فَنَحْنُ كَلِمَةً عَنْهُ مَنَاسِكُكُمْ : سَلَكُمْ وَبَا فِي الْبَابِ لَيْسَ مَعُولًا

وَمَا كَانَ مِنْ مِثْلَيْنِ فِي كِتَابِهَا : فَلَا بُدَّ مِنْ إِذْ غَامَ مَا كَانَ أَوَّلًا

كَتَبَ لَمْ يَأْمُرْهُ هُدًى وَطَبَعَ : فَلَوْ بِهَمٍّ وَالْعَفْوِ أَمْرٌ مَثَلًا

إِذَا لَمْ يَكُنْ نَا مَحْبِرًا وَخَاطِبٍ : أَوِ الْمَكْنَى تَوْبَةً أَوْ مُثَلًّا

كَتَبْتُ نُرَابًا أَنْتَ تَكْرُوَسُ : عَلِيمٌ وَأَيْضًا تَمْ مِيفَاتُ مَثَلًا

وَقَدْ أَظْهَرَ فِي الْكَافِ بِحَرْفِ كُفٍّ : إِذَا النُّونُ تُخْفَى فَبَلَّهَا الْجَمَلًا

وَعِنْدَهُمُ الْوَجْهَانِ فِي كُلِّ مَوْضِعٍ : لَسْتُمْ لَا جِلَّ الْحَذَفِ فِيهِ مَعَالًا

كَتَبْتُمْ حَجْرًا وَأَزِيكَ كَابًا : وَبِجَلِّ لَكُمْ عَزَا لَمْ طَبِيبُ الْخَلَا

وَيَا قَوْمِ مَا لِيَ تَقُولُوا قَوْلًا مَزِيدًا ۖ خِلَافَ عَلَى الْأَدْغَامِ لَا شَكَّ فِيهِ

وَإِظْهَارُ قَوْمِ آلِ لُوطٍ لِكُونِهِ ۖ فَلَيْلَ حُرُوفٍ مَرَّةً مَزِيدًا

بِادْغَامِ لِكَ كَبَدًا وَلَوْجٍ مُظْهِرٍ ۖ بِاعِلَالٍ ثَابِتَةٍ إِذَا صَحَّ لَا غِلَالٌ

فَابْدَالُهُ مِنْ هَمْزٍ هَاءً أَصْلَهَا ۖ وَقَدْ قَالَ بَعْضُ النَّاسِ مُزَوَّاجًا
وَقَبْلَ بَيْنِ الْبَاءِ فِي اللَّامِ غَائِرٌ

بسیار باید که آل لوط نیز ادغام کنند و خلاف قول و لو ج مظهور است
یعنی زمانی که اظهار صحیح گردد و اظهار کنند حجة کبر و دلیل آورد
بان که گوید که حروف دوم آل را یک نوبه اعلال کرده اند چنانچه مذهب
کسانی است یا دو نوبت اعلال کرده اند چنانچه مذهب سیبویه
است و اگر ادغامش نیز می کنند لازم آید که در یک کلمه چند تغییر
جمع شوند هوائیه او غالب آید در حجة بر خصم و ابو عمرو دانی
رحمة الله علیه فرموده که اظهار مذهب ابن مجاهد و اصحاب
او و من بادغام خوانند ام بسی معلوم شد که اظهار مرود و داشت
و اعلال حرف دوم آل لوط در این بیت بیان می فرماید **قوله**
فَابْدَالُهُ مِنْ هَمْزٍ هَاءً أَصْلَهَا ۖ وَقَدْ قَالَ بَعْضُ النَّاسِ مُزَوَّاجًا
آید لا یعنی ابدال حرف دوم آل یعنی الف از همزه است که
اصل او ها بوده یعنی در اصل اهل بوده پس ها را قلب کردند بهم
پس همزه را بدل کردند بالف و این مذهب سیبویه است
که اشاعه بدان رفت و بدرستی که بعضی از مردم گفته اند
که حرف دوم آل را بدل آورده اند از واو یعنی اصلش
اول بوده و از حجة متحرک بودن و اوقع ما قبلش و او را قلب
بالف کرده اند و این مذهب کسانی است که مذکور شد
قوله وَاَوْ هُوَ الْمَضْمُونُ هَاءً كَهَوٍّ وَمَنْ ۖ فَادْغَمَ وَمَنْ يُظْهِرُ
فَالْمَدَّ عِلَالًا ۖ یعنی ادغام کن واو و او را در واری که بعد از
است وقتی که مضوم باشد هاء او یعنی واو یا فایا یا لام
پرسر او در نیامده باشد مانند هَوٍّ وَمَنْ یَا مَرْيَمُ بِالْعَدْلِ

هو الملائكة قوله وَمَنْ يُظْهِرُ الْإِلَهَ يَعْنِي وَأَنْكَسِرَ كَظْهَارٍ مِيكَند
تعلیل بمذمی نماید یعنی میگوید که چون میخواهند که ادغام کنند
بالضرون و او اول را ساکن باید کرد و چون و او ساکن همچون قالوا
وَأَقْبَلُوا كُشْت و در اینجا ادغام جایز نیست پس در مثل هو
وَمَنْ يَأْمُرُ نِيز جایز نیست و صاحب تفسیر رحمه الله اظهار
دارد کرده و فرموده که من با دغام فقط خوانند ام و به ادغام نیز
بر دیگران فزایمیکرم زیرا که درین قسم ادغام از ابو عمرو ثابت
شده از روی نص و صاحب تفسیر رحمه الله از برای آن
ادغام را اختیار فرموده که او در مثل قالوا وَاَقْبَلُوا در همه
حال ساکن است و در مثل هو و مَنْ یأمر در هکام ادغام
سکون عارض اومی شود پس فرق باشد میان صورتین و
قید مضموم بودن ها از آن جهت فرموده که اگر ها ساکن باشد
مثل وَهُوَ وَلَيْتُمْ وَفَهُوَ وَلَيْتُمْ در او ادغام فقط باشد و جماعتی
گفته اند که اظهار فقط باشد و این قول صحیح نیست **قوله**
وَيَأْتِي يَوْمَ ادْعُمُو وَنَحْوُهُ وَلَا تَرْقُ يَخِي مِنْ عَلَى الْمَدْعُو لَا
الزام است کسی را که هو و مَنْ یأمر را و مانند آن را اظهار
کرده یعنی این قوم که اینها را اظهار می کنند در یاتی یوم
و مانند آن همچون تودی یا موسی ادغام میکند و هیچ فرقی
نیست میان این دو صوة که بر هاند آن کسی را که مثل هو و مَنْ
یا مَرَّ اعتماد بر مد کرده زیرا که همان مد که در او مقدر
است در یانیز مقدر است **قوله** وَقَبْلَ يَسْتَنْ الْبَاءُ

اللائی عارض سکوناً أو أصلاً فَهُوَ يُظْهِرُ مَسْهُلاً اِجَار است
بأن سکون یا یا أصل یا یعنی نفس یا در اللائی که واقع است پیش از لقط
يَسْتَنْ مِنَ الْحِجْضِ در سورة الطلاق عارض اند زیرا که در اصل
اللائی بوده پس از جهة تخفیف و مکسور بودن ما قبل یا یا را
حذف کردند و بعد از آن بدل کردند بمن را بیا مکسور بر غیر
قیاس زیرا که قیاس تخفیفش تسهیل بین این است و بعد از آن
از برای ثقیل بودن کسر بر یا یا ساکن کرد ایند اند پس اگر
اعام نیز کنند چهار تغییر در یک کلمه لازم آید و این جایز نیست
و نیز من مسمله بر زید محققه است پس ازین جهت ابو عمرو
اظهار می کند انرا در حالی که او را کب طریق اسان تر است
و جماعتی مثل ابو جعفر بن بازش و تابعانش انرا از قبیل ادغام
صغیر شمرده اند و از برای ابو عمرو و بزی ادغامش کرده اند
و امام ابو شامه رحمه الله علیه انرا صواب انگاشته و میل
سدان داشته **قوله** وَاِنَّمَا مَوْضِعُ ذِكْرِ هَذِهِ وَمَا أَقْدَرُ
الْمَثَلِينَ فِيهِ مَسْكُونٌ الْخَوَّارُ وَابُو عَمْرٍو وَالْعَلَّاءُ رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ فَرَمُوْ
که اللائی در لغة قریش سکون موضوعست و این معنی موبد
ادعوی ان کسی است که انرا از ادغام صغیر می شمرد پس خواه که
سکونش اصل گیرند یا عارضی و خواه که ادغامش کنند یا اظهار
در او مد فقط باشد بنا بر انکار سائین و الله اعلم **قوله**
باب ادغام الحرفین المتقاربین في كلمة وفي كلمتين
یعنی این باب است که مذکور می کرد در او ادغام دو حرف که

مخرجشان بیکدیگر نزدیک باشد و واقع باشند این دو حرف
در یک کلمه یا در دو کلمه **قوله** **وَإِنْ كَلِمَةٌ خَرَّاقَانِ فَمِنْهَا تَقَارِبُ**
فَادْغَامُهُ لِلْقَافِ فِي الْكَافِ حِجَّتَانِ یعنی و اگر بیکدیگر
رسند دو حرف در یک کلمه که مخرجشان نزدیک بیکدیگر باشد
مثل قاف و کاف پس ادغام کردن ابو عمرو و قاف را در کاف
جلو داده شده است و ظاهر کرد اینده شده یعنی ادغام
مستقار بین در یک کلمه قافست در کاف و پس وان نیز بدو
شرط جناحه اشان بدان فرموده **بقوله** **وَهَذَا إِذَا مَا قَبْلَهُ**
مَخْرُجٌ مُبِينٌ وَبَعْدَ الْكَافِ مِيمٌ مُجَلَّلٌ كَبُرَ قَلَمٌ وَانْقَلَبَ
وَخَلَقَكُمْ و میثاقکم اظهر و نزل قلم اَجَلی یعنی
وقتی ابو عمرو و قاف را در کاف ادغام می کند که ما قبل قاف
مخروکی روشن باشد و بعد از کاف میمی باشد مثل یُرْزَقُمْ
مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَانْقَلَبَ بِهِ إِذْ قُلْتُمْ وَخَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ
وَاحِدَةٍ قَوْلُهُ و میثاقکم الخ یعنی و از آنجا که میثاقکم
را اظهار کن زیرا که شرط اول که مخروک بودن ما قبل قافست
نیست و همچنین نزل قلم و العاقبة للتقوی را اظهار
نمای از آن جهت که شرط دوم که وقوع میم است بعد از
کاف مفقود است **قوله** میم مجللا یعنی میمی که واقع شود
در میان این کلمه و کلمه که بعد از آن است مثل یُرْزَقُمْ
مِنَ السَّمَاءِ که میم در میان کاف و میم متخلل شده و متخلل و قواف
در میان بود و قوله اَجَلی یعنی حکم این لفظ و مانند

آن ظاهر گشت که اظهار است نه ادغام **قوله** **وَادْغَامُ ذِي الْحَرَمِ**
طَلَقَكَ قُلٌّ **أَحَى وَبِالْمَوْتِ وَالْجَمْعِ أَثْقَلًا** یعنی و بگو که ادغام
خداوند تحریر یعنی طلق کن که در سوره التحریم است سزا
وار تر است از ادغام خلقکم و مثال این از جهت ثقل لفظی و
معنوی اما لفظی اجتماع مستقار بین است در میان حرکت طاق
لام و میان نون مشدده و اما معنوی جمعیت و تانیت که ناظم
رحمة الله اشان بدان فرموده در این بیت و این مجاز جهت
احترار از اجتماع سه مشدد اظهار کرده و صاحب تفسیر زرش
فرموده به آن که قیاس ادغام است و از آن جهت مزب ادغام خوانده ام
ظَرَفَ الْبَابِ قَوْلُهُ **وَمَهْمَا يَكُونَا كِلْتَيْنِ فَمَدْعَمٌ** **أَوَّلُ**
كَلِمَةِ الْبَيْتِ بَعْدَ عَلَى الْوَلَا در بیان مستقار بین در دو
کلمه است یعنی و هرگاه که یافته شود دو حرف مستقار
در دو کلمه پس ابو عمرو ادغام گشته است هر یکی را از این
حرفها که در اولها کلمات این بیت است که بعد از این
می آید بر و لا در یک حرف یا در دو حرف یا در بیشتر و حرف
مدغم شاترده است و ان بیت اینست **قوله**
شَفَا لَمْ تَضِقْ نَفْسًا بِهَارٍ دَوَاضِعِ شَوَى كَانِ دَا حَسَنِ
سَلَى مِنْهُ قَدْ جَلَا و معنی لغوی این بیت است که محبوبه
من که نام او شفا است تنگ نیست از روی نفس
یعنی حسن الخلق است پس طلب کن بسبب وصل او
دواء مردی حسنه که حسنی بر او مغم شده و بود این

مرض خداوند حسن و نیکوی و بد شد حال او از جهة مرض
ولا عوی و بدرستی که ظاهر گرداشته این لاعوی و مرض
حال او را بدید برده او را و شفا اسم حورست که عرب زبان
خود را بدان نام می نهند **قوله** اِذَا التَّزَيُّنُوتِ اَوْ تَكُنْ نَا مَخَاطِبِ
وَمَا لَيْسَ مَجْدُومًا وَلَا مُتَقَلَّامِيَانِ مانع ادغام متقاربین
است یعنی ابو عمرو این شاتر ده حرف را در حرفی چند
که بعد از این مذکور میشوند و قبی ادغام می کند که حرف
مدغم منون نباشد مانند نصیر لَقَدْ و ناء مخاطب نباشد
مثل خَلَقْتَ طِينًا وَلَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا و مجزوم نباشد یعنی
آخر او بسبب جزم نیتاده باشد و ان يك موضع پیش
نیست و لم يَوْتِ سَعَةً مِنَ الْمَالِ در البقرة و مشد
نباشد مانند الحق كَمَنْ و ناء مخبر درین قسم در قران
نیامده **قوله** وَمَا لَيْسَ مَجْزُومًا مَفْعُولٌ فَعْلِيٌّ مَجْزُومٌ فَسْتِ بَعْنِ
اَدْعَمَ مَا لَيْسَ مَجْزُومًا وَلَا مُتَقَلَّامِيَانِ **قوله** فَزُجِرْ عَنِ النَّارِ
الَّذِي حَاةٌ مَدْعَمٌ و فِي الْكَافِ قَافٌ وَهُوَ فِي الْقَافِ اَدْخِلَا
خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ لَكَ قُصُورًا وَاظْهَرَ اِذَا اسْكَنْ الْحَرْفَ
الَّذِي قَبْلَ اَقْبَلَا شروع است در تفصیل حروف شانزه
کانه بعد از آن که جملةشان گفته و نه برین ترتیب که در
بیت گفته آورده بل که متابعه ترتیب صاحب تیسیر رحمه
الله نموده یعنی بعضی ازین حروف مدغم حاء فمن زُجِرْ
است که مدغم شده در عین عن النار در آل عمران

لا غیر و بعضی ادغام حار در عین در همه قوآن مطلقا از یزیدی
روایت کرده اند مثل الْمَسِيحِ عَيْسَى وَمَا دُجِ عَلَى النَّصْبِ و مانند آن
و دلیل از قول ابو عمرو و از یزیدی روایت کرده اند ولیکن ردش
نموده اند و گفته اند که شاید که این دلیل از آن فمن زُجِرْ فقط
باشد **قوله** و فِي الْكَافِ اَلِجْ یعنی ادغام کرده میشود قاف در کاف
و کاف در قاف مثل خلق كل شيء وَاَنَّ قُصُورًا قَوْلًا اُظْهَرَ اَلِجْ
یعنی اظهار کرده اند قاف را در نزد کاف و کاف را در نزد قاف و قی
که حرفی که از پیش از ایشان است سیکن مثل و قَوْكِ كُلَّ
ذِي عِلْمٍ وَاَلَيْكَ قَالَ سُبْحَانَكَ **قوله** و فِي ذِي الْمَعَارِجِ تَعْرُجُ الْجِبَمِ
مَدْعَمٌ و من قبل اخرج شَطْطَةً قَدْ تَشَقَّلَا یعنی جم مدغم است
در تا در ذی المعارج تعرج در سأل سائل و مجزوم جم مدغم
شده در شین از **قوله** تَعَالَى اَخْرَجَ شَطْطَةً که واقع است از
پیش سأل سائل یعنی در سورة الفتح پس معلوم شد که جم
درین دو محل مدغم می شود لا غیر **قوله** و عِنْدَ سَيْدِلَا شَيْنِ
ذِي الْعَرْشِ مَدْعَمٌ و ضَادٌ لِبَعْضِ شَائِنِمْ مَدْعَمًا تَلَا یعنی
شین ذی العرش را ادغام کرده اند در نزد سین سیدلا
در سورة الاسراء و شین در سین این یک پیش نیست
و **قوله** و ضَادٌ اَلِجْ یعنی خوانده است ابو عمرو ضاد لبعض
شائِنِمْ فَاذَنْ رَا دِر سورة النور در حالتی که ادغام گشته
است ضاد را در شین شائِنِمْ و ضاد در شین همین
یکی است **قوله** و فِي زَوْجِ سَيْنِ النُّفُوسِ مَدْعَمٌ لَهْ اَلَا

شَيْبًا بِاخْتِلَافٍ تَوْصِيْلًا. یعنی ادغام کرده اند سین را از قول
 تَعَالَى وَادَّ النَّفُوسُ دو زای رُوْحَتِ در سورة التکویر و
 همچنین سین از قول تَعَالَى لَهُ الرَّاسُ مَدْعُ کَشْتِه در سین
 شیبا در سورة مریم علیها السلام ولیکن باختلافی که باین
 حرف رسید یعنی هم ادغام باشد و هم اظهار بسج انست
 شد که سین درین دو مقام مدغم می شود در اول بی خلاف
 و در دوم بخلاف **بدان** که به چند که در قصیده عاملی بر سر
 کلمه قرانی در اید و تقاضا اعزای کند که غیر اعراب این
 کلمه قرانی باشد بر آنست که اعراب قرانی را از حال خود نکود
 هوضده النفوس مثل فی رُوْحَتِ سین النفوس مضاف الیه واقع شده
 و اعرابش حر است اما او را میخان مرفوع باید خواند و میخ
 اگر لفظی تنوین باشد و در نظم اگر بتنوینش خوانند بیت
 موزون آید او را میخان تنوین باید خواند مثل فی واد
 سَوَانِی وَاَصْبَحَ لِحُكْمٍ رَبِّكَ شَعْرٌ خَافٍ جَائِزٌ اسْتِ **قول**
وَلِلذَّالِ كَلِمٌ تَرْتُبُ سَهْلٌ دُكَا شَدَّ صَفَا تَمَزَّ هَدَّ صِدْقَه فَاهِرٌ
جَلَا اخبار است به آن که دال را ادغام می کنند در
 نزد این ده حرف که در اوایل این کلمات ده گانه اند
 مثل الْمَسَاجِدِ تِلْكَ عَدَدٌ سِنِينَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَ
 شَهْدٌ شَاهِدٌ مِنْ بَعْدِ صَرَارٍ بِرَبِّهِ ثَوَابٌ تَرِيدُ رَيْنَةَ
 الْحَيَوةِ فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ يَرِيدُ ظِلْمًا دَاوُدُ جَالُوتُ
ع دال را کلمتی جدا هست و آنها این ده کلمه است که

هوضده النفوس

درین

که مذکور شد و خاک تربت سهل بن عبد الله تستری رحمه الله بوی
 داذ بوی داذنی نیز که مدتی آن دراز شده اجاست زهدی صدق
 او ظاهر است و کشف کرده این زهد حال او را که او از اولیا
 است **قول** وَلَمْ تَدْعُ مَفْتُوحَةً بَعْدَ سَاكِنٍ بِحَرْفٍ غَيْرِ التَّاءِ
 فَاَعْلَمَهُ وَاَعْمَلًا یعنی ال را ادغام نمی کنند در حالی که مفتوح
 باشد و واقع باشد بعد از حرفی ساکن در هیچ حرف الا
 در تاء و آن دو محل پیش نیست گاه تریع قُلُوبُ فَرِيقٍ در التوبه
 و بعد توکید ها در الفل بس اگر دال مفتوح باشد و ما
 فیلش مخرب ادغام آید کرد مثل عدد سین و القلائد ذلک
 و اگر ما فیلش ساکن بود و خود مضموم باشد یا مکسوم میخ
 ادغام باشد مثل دَاوُدُ جَالُوتُ و بَعْدِ ذَلَاکَ و اگر هر دو شرط
 موجود باشد قطعا ادغام نتوان کرد مانند بَعْدَ صَرَارٍ
 دَاوُدُ زَبُورًا و امثال آن پس ای طالب این مسئله را نیکو بدان
 و بران عمل کن **قول** وَفِي عَشْرًا وَالطَّاءُ تَدْعُمُ تَاوُهَا
 وَفِي أَحْرَفٍ وَجْهَانِ عَنْهُ تَهْلَا یعنی تا که ازین حروف شانزده
 گانه است ادغامش می کنند در این ده حرف که دال در
 آنها مدغم میشود و در طائمه و چون تا در تا از قبیل مثلین
 است همان ده حرف باشد مثل الشُّوْكَه تَكُونُ وَالصَّالِحَاتِ
 سَنَدٌ خَطْمٌ وَالذَّارِيَاتِ ذُرُوءًا وَبَارِعَةٌ شَهْدَاةٌ وَالْعَا
 صِيحَا وَالتَّبِيعُ ثُمَّ يَقْلُوبُ وَقَالُوا أَجْرَاتٍ رَجَاءً وَفَالْمُغِيرَاتِ
 صِيحَا وَالمَلَأْنَاهُ ظِلْمًا لِيُفْسِدَهُمْ وَالصَّالِحَاتِ حَتَّاجٌ

ع

دیات

فَالْحِنْ لَكَ **آ** ودر یونس فما خزل كما **آ** ودر هود و ما خزل **آ**
 ودر المؤمنون و ما خزله عومنين **آ** ودر العنكبوت و خزل مسلول
 پس اگر ما قبل یون ساکن باشد مثل دعوت ربهم و ان يكون لهم
 اظهرا **ب** یا **ج** و تسكن عنه اليم من قبل يا وها على اثر خزل
 فحقى تنزلا یعنی ساکن می گرداند از ابو عمرو و میم را در حالتی
 که این میم از پیش باشد و میم بر عفت حرکتی باشد یعنی
 یعنی ما قبلش متحرک باشد و بعد از انش اخفا می کنند مانند
 اعلم بالشاكرين که اگر ما قبل میم بود می مانند ابرهیم بنیه الطهارة
 باشد و از آن جهت تسکن گفت نه تدغم که اگر ادغام می کنند
 غنة میم خلل می پذیرد پس صواب اسکان میم است و اخفا و
 تا هم تخفیف حاصل شده باشد و هم غنة باقی مانده **قوله**
 وفي من يشا با يعذب حيث ما انى مدغم فاذر الاصول لتأصلا
 یعنی مدغم شده باء از کلمه يعذب در میم من يشا هر جا که بیاید
 و آن بخ محل است در آل عمران يك موضع ودر المائدة و موضع
 ودر العنكبوت يك ودر الفقه يك موضع و اگر خاطرت آید
 که چون است که ادغام با در میم مخصوص کلمه يعذب
 من يشا است و در مثل ان يضرب مثلا و ضرب مثلا
 و سنكت ما قالوا ادغام نیست جوابت است که
 چون از پیش لفظ يعذب یا از پیش لفظ يعقرب یا بر حرف
 می آید ایشانرا ادغام می کنند لفظ يعذب نیز از جهت مجاور
 که با ایشان وارد ادغامش میکنند غنی بنی که فمن من بعد

کردم

ظلمه را در سورة المائدة با وجود فتح با و سکون ما قبلش ادغامش
 از یزیدی منقول است از آن جهت که مجاور من بعد ظلمه
 است که مدغم است قوله فاذر الاصول الخ یعنی پس
 در باب اصول ادغام را تا اصلی کردی در فضل و علم **بمان**
 که جماعتی از اهل ادرا به ان رفته اند که مثل النار و لنا و
 الابوار لفي و الابوار ربنا چون از برای ابو عمرو و ادغام
 کنند اماله الفی که پیش از را مکسور است نباشد
 و علقشان گفته اند که موجب اماله کسی است
 کسی بسبب ادغام زایل می شود و بعضی از خویشان درین
 معنی متابعة ایشان نموده اند ناظم رحمه الله رد مدغم
 ایشان می فرماید **بقوله** ولا يمنع الادغام اذ هو عارض
 اماله کالابوار و النار اثقالا یعنی منع نمی کند ادغام
 اماله را در مثل الابوار ربنا و الابوار لفي علیین و النار ربنا
 در حالتی که مثل این کلمات مشدد شده اند بسبب ادغام
 زیرا که ادغام عارض است همچون وقف و العارض
 لا یغتنب به و بعضی بین نیز در حالتی ادغام از سویی
 روایت کرده اند **و بمان** که چون ما قبل حرف مدغم حرف
 مد و لین باشد یا حرف لین در این حرف مد و لین
 و حرف لین و مد و توسط و قصر هر سه جایز باشد قیا
 بر سکون و وقف از آن روی که همچنانچه او عارض است
 این نیز عارض است مثل قال لهم و يقول ربنا و قبل
 لم و قوم مالی و اللیل لتسكنی **قوله** و انتم و انتم فی غیر باء

س

و میمها

در باب ادغام و در باب سکون و در باب مدغم و در باب عطف و در باب جواز و در باب منع و در باب قیاس و در باب تمیز و در باب تشبیه و در باب استیسا

یعنی هر ها ضمیر مذکر که ماقبل او متحرک بود وصل کرده میشود
از هر قر اگر مکسور باشد بیا مثل و ز سله و اگر مضوم بود بواو
مانند قنله و وصل به و او و یا آنست که هاء اخفائی می باشد
بسر او را جوفی که مناسب حرکت هاء است تقویة می نمایند **قول**
و ماقبله الشکین این کثیر هم و فیه مھاناً مع حفص احوال
یعنی هوان هاء ضمیر مذکر که ماقبل او ساکن باشد وصل کرده
میشود از برای این کثیر اگر مضوم باشد بواو مثل عنة و
ومنه و عقولة و اگر مکسور بود بیا مانند فیه و نتیجه قوله
و فیه مھاناً یعنی حفص موافق این کثیر است در وصل کردن
فیه مھاناً در سورة الفرقان پس دیگر بترك صله خوانند
بنا بر تخفیف و بنا بر آن نیز که مکروه داشته اند اجتماع
دو حرف ساکن که در میان ایشان حرفی خفی باشد چه گویا
او نیز ساکن است **ع** در وصل هاء فیه مھاناً حفص و این
کثیر بر از متابعه است در آن وصل **قول** و ساکن بود
مع نوله و نضلة و نوتیه مھاناً اعتبار صافاً حلاً یعنی
ساکن کردن هاء را از لفظ یوده الیک در دو موضع در
ال عمران و از نوله مائون و نضلة جهنم در النساء و از نوتیه
منها در دو موضع در ال عمران و یک موضع در حم عسق
از برای حم و ابوبکر و ابو عمرو که رمز شان فا و صاد و
حا است و بعد از آن اعتبار کن اسکان را در این حالت که
ایں ساکن ضافی است از طعن جماعتی از نحویان و شیرین

اسکان

است یعنی معنول به است فکیف در کلامی چنین بلیغ فصیح و
طعن ایشان آنست که می گویند ضمیر است و جزم مخصوص بفعل
می باشد و ایشان می گویند که هر هائی که ماقبل او متحرک است
بعضی از عرب آنرا مجزوم می سارند قیاس بر و او و الف و یا ضمیر
که هر سه ساکن می باشند و ناظر رحمه الله در قصید عقیده
مرتکب آن شده است **ق** رسالاته معاً انوکا کلمن هاء
پس دیگر آنرا تحریک هاء باشد زیرا که ضد اسکان تحریک است
ا که گویا تحریک غیر مقید فتح است پس باید که باقیان فتح هاء
خوانند و چنین است **جواب** آنست که چون هاء اخفائی بود
او را ضم دازند که اقوی حرکت است از برای تعادل بر اصل
در اوضم باشد و از آن جهت گاه هست که ماقبلش مکسور
می گردد یا یای ساکن واقع می شود هاء را نیز مکسور می سازند طلب
خفة و مناسبتة پس چون ماقبلها در این کلمات مکسور
است باقیان یکسیر هاء خوانند **قول** و غنم عن حفص فالقه و یقه
ح می صفوه قوم یخلف و انھلا یعنی اسکان هاء فالقه
الیهم ثم قول غنم در التماس قول است از حم و ابوبکر
و ابو عمرو و حفص پس دیگر آنرا کسر هاء باشد و اسکان
و اسکان هاء و یقه قاولک هم الفایزون در النور
قراة ابو عمرو و ابوبکر است بی خلاف و خلاد خلاف
یعنی با ساکن و اشباع کسر **ع** اسکان هاء یقه حمایة
کرده اند قومی صفات را در حالتی که ملتبس است اند

اسکان

بجمله‌ها مختلفه و سیراب گردانند اند طالبان آنرا **و بدان**
 که قاعده ناظم رحمه الله است که یک کس یا در کلمه دو وجه
 است بعد از رمز اول فظ خلف می‌آورد مثل حی صقو قوم
 بخلف و اگر این اختلاف از دو کس است خلفها میگوید
 مثل فاصتو بادره طالبان بخلفها و اگر از سه کس است خلفهم
 می‌آورد مانند و فی ارتکب هدی بر قبیل بخلفهم و اگر لفظ
 خلف در میان چند رمز واقعست بگرداند اگر و او فیصل
 را بنیاورده خلف تعلق به ما قبل دارد مثل لوی خلفه لا
 وقام بالخلف ضبعه و اگر او را آورده تعلق به ما بعد دارد
 مانند ضاع و الخلف قللا و اگر در موضعی رمز متعدّد باشد
 و لفظ خلف از پس رمز آورده اختلاف تعلق به صاحب
 آن رمز داشته باشد که لفظ خلف از عقب اوست نه
 بهمه رموز مثل وقیل السکون الرّا امل فی صفایه بخلف
 و اگر لفظ خلف بر رمز مقدم باشد اختلاف تعلق بهمه
 رموز داشته باشد مثل و قل فی الهمز خلف یقی صلا **و**
و قل سکون القاف و القصر حفصم و یاتیه لدی طه
یا لاسکان یجتلی یعنی و بگو که و یقیه سکون قاف
 و قصو کسر ها قرار ده حفص قرار است و بگو که و من
 یاتیه مؤننا در سور طه باسکان ها ش کشف می‌کنند
 از برای سویی پس دیگر از آن کسر باشد و چون کسر ها
 گاه هست که موصول بیافیه باشد و گاه هست که غیر موصول

اکرم

فالقصر

د

و بداند

می‌باشد ناظم رحمه الله بیان فرموده که آن کس را که غیر موصول
 می‌خواند **و فی الكل قصر القاف بان لسانه** بخلف و
 طه بوجهین **جلا** یعنی در این کلمه مذکور در مجموع قرآن
 قصر کرها ظاهر شده لفظه آن از قانون که مرموز است بهاء
 بی‌خلاف و از هشام که مرموز است بالام بخلاف غیر از و من یاتیه
 مؤننا در طه که هشام را در آن صله فقط باشد چنانچه او
 رحمه الله در شرح این بیت فرموده و علامه جزری باریک
 الله فی عن در مجموع مصنفات متابعتش نموده و نص فرموده
 که هر کس که در غیر یاتیه اخلاص را از هشام روایه کرده
 یاتیه صله را نقل کرده پس معین شد که غیر از قانون و هشام
 هر کس که در این کلمات مذکور کسر دارد او را صله نیز خواهد بود
 فاکمل ذلک قوله و فی طه الخ یعنی میخواهند قانون و یاتیه مؤننا
 را در طه بدو وجه قصرها و وصلش به یا پس حاصل آن شد که
 قانون در غیر یاتیه اخلاص فقط خواند و در یاتیه اخلاص
 و اشباع و هشام بعکس یعنی در غیر یاتیه اخلاص و اشبا
 خواند و در یاتیه اشباع فقط و ایشان که بقصر این کلمات
 میخوانند نظرو بر اصل دارند که ما قبلها ساکن بوده و بنا بر سببی
 آن ساکن را حذف کرده اند و حذف عارض است و
 العارض لا یغذیه و ایشان که بصله می‌خوانند نظری بر
 لفظ دارند که ما قبلها بحر گشت و معلوم شد که و ما
 قبله الخریک للکل و صلا **ع** در طه ثابت شد تحریک بدو

شامه

ع

وجه که این دو وجه را تعظیم نموده اند **قوله** **وَاسْكُنْ يَرْضَاهُ**
يَرْضَاهُ **لَيْسَ طِبَّ** **يَجْلِفُهَا** **وَالْقَصْرُ** **أَذْكُرُّ نَوَافِلًا** **×**
لَهُ الرِّجْبُ **وَالزَّلْزَالُ خَيْرٌ** **بِهَا** **وَشَرَّ** **أَيُّهُ** **حَرْقُهُ** **سَكْنُ**
لَيْسَ هَلَا **يَعْنِي** **وَاسْكُنْ** **هَذَا** **وَأَنْ تَشْكُرُوا** **يَرْضَاهُ** **لَكُمْ**
دَر الزَّمَرِ **مَنْقُول** **أَسْت** **أَزْ سَوْسِي** **مَد لُول** **يَا** **عِيْمَةُ** **أَسْت**
بِخِلَاف **وَأَزْ هِشَام** **وَدَوْرِي** **أَزْ** **أَبُو عَمْرٍو** **كَمْ** **مَد لُول** **لَام**
لَيْسَ **وَطَاء** **طِبَّ** **أَنْد** **خِلَاف** **وَقَصْرُهَا** **أَنْ** **خَيْرٌ** **وَعَاصِمٌ** **وَهِشَامٌ**
وَنَافِعٌ **مُرْمُزٌ** **أَنْد** **بِقَاوُنُون** **وَلَام** **وَالْف** **بِسْ** **مَعْلُومٌ** **شَدَّ** **كَمْ**
دَوْرِي **رَاسْكُون** **وَصِلَّةُهَا** **بَاشَد** **وَهِشَام** **رَاسْكُون** **و**
قَصْر **وَسَوْسِي** **رَاسْكُون** **فَقَطْ** **وَحَمِي** **وَعَاصِمٌ** **وَنَافِعٌ** **رَاقِصٌ**
فَقَطْ **وَدِيكُونِ** **أَشْبَاعٌ** **فَقَطْ** **ع** **وَاسْكُنْ** **يَرْضَاهُ**
بِرَكَّة **أَوْ** **مِجُون** **بُوشِيدِن** **مَلْبُوسِي** **خُوشِشُوت** **وَقَصْرُ**
بَازَكُنِي **دِرْخَالَتِي** **كَمْ** **مُتَصَفِّ** **بَاسْتِي** **بِ** **بِسْيَارِ** **عَطَائِي** **و**
قَصْرُ **رَازِ** **عَرَبِيَّة** **مَجَالِي** **وَفَرَاخِي** **أَسْت** **قوله** **وَالزَّلْزَالُ** **أَلْ**
يَعْنِي **سَاكِنُ** **كُودَانِ** **هَارَا** **أَزْ** **خَيْرِ** **أَيُّهُ** **وَشَرُّ** **أَيُّهُ** **دِرْ سُونُ**
أَزْ **زَلْزَلَتِ** **أَزْ** **بِرَايِ** **مَد لُول** **لَام** **كَمْ** **هَتَام** **أَسْت** **كَمْ** **تَا**
أَيْنِ **هَر** **دُو** **حَرْفِ** **أَسَانِ** **شُونِد** **وَبَاقِيَانِ** **بِضَمٍّ** **وَصِلَّةُ**
خَوَاسْتِ **قوله** **وَعْنِي** **تَشْرَ** **أَجِيَّةُ** **بِالْهَمِزِ** **سَاكِنَا** **وَفِي** **الْهَاءِ**
ضَمٍّ **لَفَّ** **دَعَاوَهُ** **حَرَمَلَا** **وَاسْكُنْ** **نَصِيرًا** **فَازَ** **وَالْكَسْرُ**
لَعِيْزُهُمْ **وَصَلَّاهَا** **أَوَادُونَ** **رَيْبٌ** **لِيَتَوْصَلَا**
خَبَرُ **أَسْت** **أَزْ** **أَنْ** **كَمْ** **مَد لُول** **نَفَرٌ** **يَعْنِي** **أَيْنِ** **كَثِيرٌ** **وَأَبُو عَمْرٍو**

روایت شیخ نجاشی
۲

واین عامر لفظ ارجیه را در الاعراف و الشجر بهنر ساکن میخوانند
 بسن یاقیان را ترک همز باشد و مدلول لام و دال و حای یعنی هتلم
 و این کثیر و ابو عمرو و بضم میخوانند و مدلول نون و فای یعنی عامر
 و حمز به ساکن ها بسن یکو انرا کسر باشد و این دیکو انرا مدلول
 چیم و دال و را و لام یعنی و رش و این کثر و کسائی و هشام بصله ها
 میخوانند بسن قوا و هفت گانه را در این لفظ شش قراة حاصل
 آید قالون را ارجیه بتول همز و بکسرها و ترک صله و ووش و کسائی
 را همچنین الا انکه ایشانرا صله هست و این کثیر و هشام را
 ارجیه بهمز و ضم ها و اصله و ابو عمرو را همچنین الا انکه او را
 صله نیست و این ذکوان را ارجیه بهمز و کسهای صله و عامر
 و حمز را ارجیه بتول همز و سکون ها **ع** نگاه داشته اند
 کرده ای از قرار ارجیه را بهمز در حال سکون او و حاصلست
 درها و اوضعی که جمع کرده است خواندن او حرممل را
 و حرممل را بیاری صندل ذاج گویند و ورقش مانند ورق
 نیل بود که جگه تر و چکل وی بکل یاسمین می ماند **قوله** **وَاسْكُنْ**
أَلْ **يَعْنِي** **وَسَاكِنُ** **كُودَانِ** **هَارَا** **دِرْ** **حَالَةِ** **يَارِي** **دَادِن** **وَفِي** **وَرَقِ**
يَافَتْنِ **قُو** **وَمَكْسُورٌ** **تَكْرِدَانِ** **هَارَا** **دِرْ** **حَالَةِ** **يَارِي** **أَشْأَانِ**
وَبُيُوسْتَه **كُودَانِ** **هَارَا** **بُشَوَاوِي** **طَائَا** **دِرْ** **حَالَتِي** **كَمْ** **نَجْشْتَنَدَه** **بَاشِي** **عَبِيَّةُ** **وَأَوْيَا** **بِيَا**
تَشْكِي **تَا** **بُيُوسْتَه** **أَت** **كُودَانِ** **مَقْصُودٌ** **قوله** **بَابُ**
الْمَدِّ **وَالْقَصْرِ** **بِدَانِ** **كَمْ** **مَدِّ** **دَرِ** **بَابِ** **عِبَارَةِ** **أَسْتَاذِ**
زِيَادَةِ **كُودِنِ** **مَدَّرَا** **بِرْمَدِي** **كَمْ** **دِرْ** **حُرُوفِ** **تَشْكِي** **بَاشَد** **كَمْ** **أَنَارَا**

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

طبیعی

مد طبیعی میخوانند و قصر ترك این زیادتی است و گاه هست
که مد را در اثبات حرف مد و قصر را حذف استعالمی
کنند و این در فروش حروف می آید مثل وَمَدُّ اَنَا فِي الْوَصْلِ وَفِي
خَاذِرُونَ الْمَدُّ وَالْقَصْرُ اَيْتَمُّ مِنْ رَبِّا وَالْقَصْرُ فِي اَسِنَّ
كَ لَا وَمَعْنَى قَصْرُ مَضْعُوعٌ اسْتِ وَ سَبَبُ مَدِّ رَسِيدُ حَرْفٍ
مَدِّ اسْتِ بَهْمِزٍ يَجْرِي سَاكِنٌ خَوَاهُ كَسَكُونِ اِنْ حَرْفٍ سَاكِنٌ
اصْلِي يَأْتِي بِعَارِضِي وَ جَوْنِ نَوْعِ اَوَّلِ اقْوَى نَوْذِ نَاطِمِ رَحْمَةِ
اَللّٰهِ اِبْتِدَاءً بِانْ فَرَمُوْهُ **بقوله** اِذَا الْاَلِفُ اَوْ يَاوُهَا بَعْدَ كَسْرَةٍ
اَوْ اَلْوَاوِ عَنْ ضَمٍّ لَقِيَ اَلْهَمْزَ طَوَّلًا يَعْنِي جَوْنِ بَرَسَدِ الْاَلِفِ
يَايَائِي سَاكِنٌ كَمَا وَاقِعٌ يَأْتِي بَعْدَ اَزْ كَسْرٍ يَاوَاوِي سَاكِنٌ
كَ اَزْ بَرَسْ ضَمٍّ وَاقِعٌ يَأْتِي بَعْدَ اَزْ كَسْرٍ يَأْتِي بَعْدَ كَسْرٍ يَأْتِي
هَرِيكِي اَزْ اَيْنِ سَهْ حَرْفٍ كَمَا اِشْتَارَ حَرْفٍ مَدِّ مِخْوَانِي
خَوَاهُ كَمَا هَمَزٌ دَرْمِيَانَهُ كَلِمَةً يَأْتِي مِثْلَ اَوَّلِكَ يَادِرْ اَخِرْ
مَا تَدْ جَارِ اَزْ بَرَايِ اَنَّهُ اَيْنِ حَرْفٍ رَاخْفَارِي هَسْتِ وَ
هَمَزٌ حَرْفِي بَعِيدُ الْمَخْرَجِ صَعْبُ التَّلْفِظِ اسْتِ وَ جَوْنِ
بِهَيْكِي اَزْ اَيْنِ حَرْفٍ رَسَدِ خَوْفِ زِيَادَتِي خَفَاءِ هَسْتِ
بَرَسْ اَزْ اَيْنِ جِهَتِ اَيْنِ حَرْفٍ رَا مَدِّ قَوِي مِي سَارَنْدِ نَابِيكُو
ظَهْوَرِ يَابَنْدِ وَ اَيْنِ بَرَدِ قَسْمِ اسْتِ يَا حَرْفِ مَدِّ مَقْدَمِ
يَأْتِي بَرَسْ يَا بَعْكَسِ وَ جَوْنِ قَسْمِ اَوَّلِ اصْلِ بُوْدِ نَاطِمِ
رَحْمَةِ اَللّٰهِ اِبْتِدَاءً بِانْ فَرَمُوْهُ وَ صَاحِبِ تَفْسِيرِ رَحْمَةِ اَللّٰهِ
مَدِّ رَا دَرِ بِنِ قَسْمِ جِهَارِ مَرْتَبَةِ كَرَفْتِهْ اَطْوَلِ اَزْ بَرَايِ

و رَشِّ وَ جَوْنِ وَ كَسْرِ اَزْ اَيْنِ عَاصِمِ وَ كَسْرِ اَزْ اَيْنِ اَبْرَايِ اَبْرَايِ
وَ كَسْرِ اَبْرَايِ اَبْرَايِ اَبْرَايِ اَبْرَايِ اَبْرَايِ اَبْرَايِ اَبْرَايِ اَبْرَايِ
مِي فَرَمُوْهُ اَطْوَلِ رَا اَزْ و رَشِّ وَ جَوْنِ وَ اَوْسَطِ اَزْ بَرَايِ اَبْرَايِ **بقوله**
فَاِنْ يَنْفَصِلُ الْقَصْرُ اَدْرَهُ **بالباء** يَخْلِفُهَا بِرَوَيْكَ اَوْ مَحْضَلًا
يَعْنِي بَرَسْ اَكْرَجَا كَرَدِ حَرْفِ مَدِّ اَزْ هَمَزِ يَعْنِي حَرْفِ مَدِّ
اَكْرَجَا كَلِمَتِي يَأْتِي وَ هَمَزٌ دَرِ اَوَّلِ كَلِمَتِي دِيكِرِ بَرَسْ قَالُونِ وَ دَوْرِي
اَزْ اَوْعَمِ وَ وُ سَوَسِي وَ اَبْرَايِ كَسْرٍ كَمَا مَرْمُوزِ هَسْتِ
بَا و طَا و يَا و دَالِ قَصْرِ خَوَانْدِ اَزْ دَوْ كَسْرِ اَوَّلِ خِلَافِ زِيَا
كَهْ اَزْ اِشْتَارِ مَدِّ نِيَزِ اَمْدِ وَ اَزْ دَوْ كَسْرِ اَخِرِي خِلَافِ
بَرَسْ اَبْرَايِ يَأْتِي اَمَّا بَتَفَاوُتِ جَانِجِهْ دَرِ مَتَّصِلِ كَفْتِهْ
شَدِّ اَبْرِي اَيْنِ قَدِّ هَسْتِ كَمَا دَرِ بِنِ قَسْمِ صَاحِبِ تَفْسِيرِ
جِهَارِ مَرْتَبَةِ بَرَسْ مَدِّ طَبِيعِي زِيَادَةِ مِي كَدِّ وَ شَا طَبِيعِي رَحْمَتِ اَللّٰهِ
دَوْرِي مَرْتَبَةِ زِيَا كَمَا دَرِ بِنِ قَسْمِ قَصْرِ هَسْتِ كَمَا دَرِ اَيْنِ قَسْمِ دِيكِرِ
نَيْسْتِ مِي بَرَسْ كَمَا اَيْنِ جِهَارِ كَسْرِ جِهَلِكِي دَرِ مَتَّصِلِ مَدِّ دَوَالِفِي
دَارَنْدِ بَرِ طَرِيقِ تَفْسِيرِ وَ مَدِّ مَتَّوَسُطِ بَرِ طَرِيقِ شَا طَبِيعِي وَ دَرِ
اَيْنِ قَسْمِ كَمَا مَتَّصِلِ اسْتِ هَرِ جِهَارِ قَصْرِ دَارَنْدِ وَ قَالُونِ اَزْ طَرِيقِ
اَبْرَايِ شَيْطِ وَ دَوْرِي اَزْ طَرِيقِ عَرَايِ اَيْنِ دَوَالِفِي نِيَزِ دَارَنْدِ اَزْ
طَرِيقِ صَاحِبِ تَفْسِيرِ وَ مَدِّ مَتَّوَسُطِ اَزْ طَرِيقِ شَا طَبِيعِي **بقوله**
بَرَسْ اَكْرَجَا شُوْدِ حَرْفِ مَدِّ اَزْ هَمَزِ بَرَسْ پِشْتِي كِرِي مَقْدَمِ
دَرِ حَالِ طَلَبِ تَوَاوَرِ اَدْرَا حَالِكِي كَمَا قَصْرِ مِلَيْتِسِ يَأْتِي خِلَافِ
مَدِّ لُولِ بَا و طَا تَا سِيرَابِ كَرْدَانْدِ اَيْنِ قَصْرِ تَوَاوَرِ حَالِكِي

بسم الله

ولكن

بسم الله

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

که این قصر خداوند ریختن است و ترکنده است و بخن
 کنایه از آن است که بعضی درین قسم مطلقا قصر میخوانند
 که آن این کثیر است و سوسی و ترک کردن ایشان باست
 که جماعتی در بعضی از روایات بقصر خوانده اند و آن قالون
 است و دوری **قوله** بکس و عن سوء و شاء انضاله
 و مقصوده فی امها امره الی **قوله** یعنی مثال اتصال هم بحرف
 مد در یک کلمه مثل و جمی بالتین است و او تعفوا عن
 سوء و شاء الله و مثل اتصال هم از حرف مد مثل
 فی امها است و الی امر الله و امر الی الله و در قسم دوم که
 مثال الف را نیاورده از آن جهت است که در ضمن این
 دو مثال که آورده آن نیز حاصل میشود یعنی که امها امر
 الفی است که بعد از او هم است و نه کوی که باین کیفیت
 در قرآن وارد نشده چه مقصود ناظم تمثیل است چنانچه
 او هلا در آخر باب الف الم فرد **قوله** و ما بعد ثابت
 او معیر **قوله** فقصر و قد یروی لوریش مطولا و وسطه
 قوم کامن هو لاء **قوله** الهة اتی للایمان مثلا
 شروع است در قسم دوم که هم از حرف مد است
 یعنی هر حرفی مدی که واقع شود بعد از هم ثابت است یعنی
 باقی بر صوة و لفظ خود یا بعد از هم متغیر بان که
 نقلش کرده باشند یا ابدال یا تسهیل پس همه قرا
 آن حرف مد را بقصر خوانند اند و گاه هست که روایت

که اگر

میکنند از برای ورش در آن حرف مد مدی مطول نیز و قوی
 این حرف مد را بمدی میانه نیز خوانند اند تا فارق شود میان
 این دو روایت پس ورش را سه وجه باشد مد مطول و متوسط
 و قصر اما قصر و طول از زیادتی قصیده است بر تیسیر مثال
 هم ثابت امن الرسول و اتی المال و مال هم متغیر هو لاء
 یا الهة که تغییرش به ابدال شد و لا یمان که تغییرش بنقل رفته
 و آنچه تغییرش به تسهیل شد مثل ملضم است **قوله** مثلا
 یعنی هر یکی ازین مذکورات را مثال وجهی از وجه قرات
 کرد اند **قوله** سوی یاء اسرائیل و بعد سکن صحیح
 کقرآن و مسولا اسلا **قوله** و ما بعد هم الوصل است
 و بعضهم یواخذکم الان مستفهما تلام **قوله** و عازا لاء
 و ابن غلبون ظاهر **قوله** بقصر جمیع الباب قات و قوله
 استثنا است از قوله و قد یروی لوریش مطولا یعنی
 ورش مجموع این حروف مد را می کشد غیر از سه نوع
اول یا کلمه اسرائیل چرا که واقع شود زیرا که غالبا است
 که او بعد از لفظ بنی واقع می گردد و آن هر گاه سه مد
 مجتمع میشوند و این ثقیل است و کسی را می رسد که بگوید
 که این علامه شکسته می گردد بقوله تعالی در سورة
 یوسف ملة ابائی در وقف که در آن نیز سه مد مجتمع
 میگردند و اگر باز بگوید که چون توجت وقف می کنی
 در بنی اسرائیل نیز در حاله وقف سه مد جایز است

از برای ورش

سه مد
الستم

لی

جواب بگویند که فارق هست چه آن دو کلمه است و این یک کلمه و اگر این فارق را وجودی نمی و بحث وصل می کنی در آیه گفتوا و اشهد نیز در البقیه سه مد مجتمع اند **دوم** حرف مدی که بعد از همن باشد که این همن بعد از ساکنی صحیح باشد و این قسم در قرآن پنج لفظ ملحقه قرآن هر چون که واقع شود وَالظَّالِمَانِ وَمَذُومًا وَمَسْئُولًا وَمَسْئُولُونَ لَا غَيْرَ وَعَلَى قَصْرٍ بَتَّاعٍ نَقَلْت قَوْلَهُ اِسْتِثْنَاءً يَعْنِي سُؤَالَ كُنْ اِنْ عَلَتْ عَدَمُ مَدِّ دَرِيْنِ دَوْقِمْ **سوم** حدی که بعد از همن وصل واقع شود مثل ایت بقران و اوتمن در حاله ابتدا از برای آن که همن و حرف مد هردو عارض اند قوله و بعضهم الخ یعنی بعضی از اهل اد الفظ یؤخذ کم را و هر چه از این لفظ است مثل یؤخذ الله و تَوَّأَخَذْنَا وَلَفْظُ الْاَلَانِ دَرْد و موضع یوس که اشتفهام در او است و عَادَ الْوَلَّى در و الخ استثناء کرده اند و این مسئله از زیاده تها قصیده است بر تیسیر و در یؤخذ کم استثناء کنندگان علیه این گفته اند که تزد و رش از وَاخَذَ یؤْخَذُ و اوی است و علامه جزری بَارَكَ اللهُ فِی عَمَلِ بَرِّیْنِ رَفَعَهُ و در نشر قصبه این قول نموده و آن بعض دیگر که مد می کنند که و او بدل از همن است و بدل عارض است و استثناء کنندگان در الف اخرب از آلان گفته اند که اگر

بگویند که این فارق را وجودی نمی و بحث وصل می کنی در آیه گفتوا و اشهد نیز در البقیه سه مد مجتمع اند

طبعی

لفظش نیامده کلمه

مدی

مد می کنند

مد کنیم دو همن و دو مد در یک کلمه جمع می شوند و این ثقیل است و مد کنندگان می گویند که او مجهول النین است که لفظا در او یک همن و دو مد پیش نیست و استثناء کنندگان در عَادَ الْوَلَّى گفته اند که او مثل قَوْلَا عَدُوًّا کَرًّا است که از پس لام هیچ شته نیست تا بکشند و مد کنندگان می گویند که همن منقوله منوی است این قذر هست که چون کتابش این صوة عَادَ الْوَلَّى رفته تلفظ نیز بهمان صوة می کنند پس مد باشد و این غلبون الخ یعنی ابوالحسن ابن غلبون المقرئ استظهار است بقصر جمیع این قسم که حرف مد مؤخر است قابل کشته و گفته که مد ملحق می گردد خبر را به استفهام یعنی مثلاً اَمِنْ مَا تَدَّ الْاَلَانِ می گردد و دیگر از اهرم بقصر اقراء فرموده و جماعه مد کنندگان را نسبت به غلط و افترا نموده **بدان** که هرگاه که سببی قوی و سبی ضعیف بید یکر رسند مثل قُلْ اسْتَغْفِرُ اِنَّ اللهَ و رَأَى اَیْدِیْہُمْ و جَاؤْا بِالْاھَمِّ عَمَلٍ بِاَقْوَى دَہْنٍ و سبب قوی مقدم بودن حرف مد است بر همن و سبب ضعیف مؤخر کشتن حرف مد است از همن پس در قسم اول که بیشتر قوالان می کشند اصل باشد و قسم دوم که ورش از یک طریق انرا مد میکند فرع پس هر یکی از این مثالها و مانند آن در وصل از برای ورش طول فقط خوانند و در وقف وجه سه گانه و در مثل مستهزون و خا

الآن در حاله شل

یعنی دوبار نموده

ش

معه بعد از او است

قوله

طین

وقصر هر دو و این مسائل را اینک تا ملغای و چون فهم کنی
جامع انرا فاتحه را بخاشای **قوله** وفي حوطة القصير
ليس ساكن. وما في الف من حرف مد فمطلا. یعنی
در مانند طه یعنی از حروف مقطعات در هر جا که در
حرف بود و آن پنج حرف است حارا یاها طاقصر
باشد زیرا که بعد از حرف مد حرفی ساکن نیست تا
آن حرف مد را بکشند از برای التقاکنین و همچنین
در الف در مثل الهم هیچ حرف مدی نیست تا آن حرف
مد کشیده شود **قوله** وان تسكن اليان فتح و همزة
بكلمة او واو فوجهان جملا. بطول وقصر وصل
ورس و وقفه. و عند سکون الوقف لكل اعملا
شروع است در بیان احکام حرف لین که آن یا و ساکن و
واو ساکن است که ماقبلشان مفتوح باشد یعنی و اگر ساکن گردد
یا یا و او در میان فتح و همزه در یک کلمه خواه که همزه در میا
باشد کهینه و استیس و سوء و خواه که در طرف بود
مانند شیء و سوء پس ورش را در آن حرف لین در وصل
و در وقف دو وجه جمیل است و آن دو وجه طولست
و توسط زیرا که مراد از قصر در بیت توسطست چه
اوست بیت با طول قصر است و الا بفرمودی که بمد و قصر
و بیت همچنان موزون می بود **قوله** و عند سکون الوقف
الح یعنی استعمال کرده اند این دو وجه مذکور را که
طولست و توسط از برای همه قرا در حرف لین

شکل

وقی

وقتی که از بس ایشان حرفی ساکن واقع شود که سکونش بسبب وقف
بانتظار که این حرف ساکن همزه بود یا غیر همزه مانند شیء و سوء
و میت و خوف **قوله** و عنهم سقوط المد فيه و ورشهم
یوافقهم حيث لا همزة مد خلا یعنی نقل کرده اند از همزه
قرا ترک مد مد را نیز و این حرف لین که واقع است پیش
از حرفی که ساکن شده بسبب وقف و ورش قوا موافقه
می نماید ایشان را در ترک مد در مکافی که همزه نباشد مثل
میت و خوف پس حاصل آن شد که هر جا که ورش را در
حالین خواه که وقف با ساکن کند یا بروم طول و توسط باشد
و دیگر انرا در وقف با ساکن سه وجه باشد و در وقف بروم
قصر فقط و در جای که همزه نباشد همزه قرا را این سه وجه
و اسکان باشد و قصر و اروم **قوله** وفي واو سوات خلا ف
لورثهم. و عن كل المؤودة اقصر و مؤدایا یعنی در واو
سواتها و سواتکم هر جا که واقع شود خلاف کرده اند
اهل ادا را از برای ورش قرا یعنی بعضی گفته اند که در او
قصر فقط باشد و بعضی گفته اند که در او طول و توسط
بر اصل خود باشد و بعضی گفته اند که مد و قصر
باشد ولیکن علامه جزری باریک فی عمره در نشر صریح
فرموده که سزاوار است که این خلاف را حمل بر توسط
و قصر نمایند زیرا که جماعتی که در دیگر لفظها طول دارند
سوات را استثنا کرده اند یعنی بقصر خوانند اند و طایفه

در آن
همزه باشد

در این باب در بیان
در بیان در بیان
در بیان در بیان

که توسط دارند مثل صاحب تیسیر هیچ فرقی میان آن و میان شی
و شوع و مثل آن نهاده اند قوله و عن كل الح یعنی ای قاری قصر
کن در و او قوله تعالی و اذا المودة سبقت در التکویر و در و لن
یجد من دونه مؤنلا در الکهنه از برای همه قرابین و رش را
طول و توسط نباشد از آن جهت که و او در اصل متحول بوده
و سبکونش عارض نیست و العارض کالمعدوم **بذلک** که از اینجا که
کلام بالمدنا آخر باب از زیادتیا قصیده است الاموال
و المودة که صاحب تیسیر در البقی آورده **قوله**
باب **الهمزین من کلمة** یعنی این
بابیست که احوال دو همزه در یک کلمه در او مذکور می شود
و ناظر رجه الله بحث همزه را در پنج باب آورده در این باب
و در باب همزین من کلمتین و در باب الهمز المفرد
و در باب نقل حرکت الهمزة الى الساکن قبلها و در باب
وقف حمزة و هشام علی الهمز و عرض از تغییر همزه در
این ابواب تخفیف است **قوله** و تسهیل آخری همزین
بکلمة **شما** و بذات الفتح خلف **لجمل** یعنی تسهیل
همزه دوم از دو همزه در یک کلمه خواه که همزه دوم مفتوح
باشد یا مضموم یا مکسور رفعة یافته از نافع و این کثیر
و ابو عمرو که مدلول سما اند و در همزه دوم از مفتوحین
خلافت مر هشام را یعنی او را هم تسهیل است و هم
تحقیق و تحقیق از برای هشام از زیادتیا قصیده است

بس باقیان به تحقیق فقط خوانند قوله **لجمل** یعنی همزه را
تسهیل کرده اند تا همزه آراسته گردد و تسهیل **قوله** و قل
الفاعن اهل مصر تبدلت **لورش** و فی بغداد از برای تسهیل
یعنی بکوی ای قاری که همزه دوم از مفتوحین مبدل گشته
به الف از برای و در شر از روایة اهل مصر و در روایة اهل
بغداد تسهیل است بسا و را هم تسهیل باشد و هم ابدال
و در وجه ابدال اگر بسا از الف ساکنی بود مانند انت انت
مدکتد از جهة التقار ساکنین و اگر ساکن نباشد مد
نکتند و آن دو محل است **الد** در هود و **اء** منم در تبارک
الملك اما این دقیقه معلوم کند بر مثل انت و اقرئت
در هنگام ابدال وقف جایز نیست از آن جهت که التقارسه
ساکن لازم می آید بس وقف در هود و وجه تسهیل فقط
بود **بذلک** که از این قاعده که نهاده کلمه چند خارج گشته
و انرا بیان فرموده **قوله** و حققها فی فصلت **صحة** **العجمی**
و الاولی اسقطت **لجمل** یعنی تحقیق میخواهند مدلول
صحه یعنی حمز و کسائی و ابو بکر همزه دوم را از کلمه العجمی
در سبوة فصلت و حذف کن ای قاری البته همزه اولی
را از **لجمل** از برای هشام تا اسان کردن این لفظ یا
بجذف همزه یا تا راکب طریق سهل شوی و اگر **لجمل**
بر ورن تنصیر خوانی معیش این شود که تا اسان گردد
این کلمه باسقاط همزه اولی بس باقیان به اثبات هود و هم

و تسهیل همنه دوم خوانند و هر یکی در ادخال و عدمش بر اصل خود باشند پس قالون و ابو عمرو را ادخال و تسهیل باشد و ابن کثیر و ابن ذکوان و حفص را تسهیل فقط

و همنه اولی از همنه الاحقاف شفقت باخری است
دانت و صالاً موصلاً یعنی همنه اولی همنه طبائکم را در سوره الاحقاف جفتش داده اند همنه دیگر از برای این عامر و ابن کثیر یعنی ایشان همنه میخوانند و هر کس بر اصل خود باشند یعنی ابن کثیر را تسهیل باقی و هشام را ادخال و تسهیل یا و تحقیق و ابن ذکوان را تحقیق پس باقیان بجذف همنه اولی خوانند جفت داده میشود همنه اولی به همنه دیگر جفت داذنی دانی دومی همچون دوام همنه دوم و جفت داذنی که خداوند و صالی موصلست یعنی می رسانند بعضی از قراء انرا به بعضی دیگر بنا بر صحت آن و فی ذلک فی ان کان شفع حمی و شعبة ایضاً و الدمشقی تسهلاً یعنی جفت داده اند حمی و شعبة و ابن عامر دمشقی همنه و آن را امال را در سوره تن و القلم همنه دیگر ولیکن ابن عامر بکمال همنه دوم را تسهیل می کند پس هشام را ادخال و غلاف قاع تسهیل باشد و ابن ذکوان را تسهیل بخلاف قاع او پس باقیان بیک همنه خوانند و فی آل عمران عن ابن کثیر همنه یشفع ان یوتی الی ما تسهلاً

و تسهیل همنه دوم خوانند و هر یکی در ادخال و عدمش بر اصل خود باشند پس قالون و ابو عمرو را ادخال و تسهیل باشد و ابن کثیر و ابن ذکوان و حفص را تسهیل فقط

اد همنه را در الاحقاف

یعنی جفت داده می شود همنه را از قوله تعالی ان یوتی احد در سوره آل عمران همنه دیگر در حاتی که این جفت داذن منقولست از ابن کثیر قرائتی او بد و همنه میخواند در حاتی که او اضافه کند است این همنه را همنه که تسهیل میشود یعنی چون ابن کثیر همنه را بران زیاده که از قبیل اجتماع همنه تین شد پس همنه دوم را بر اصل خود تسهیل کند پس باقیان بیک همنه خوانند و طه و فی الاعراف و الشعرا بها امنت لکل ثا لثا ابدلاً یعنی لفظ امنت در سوره الاعراف و طه و الشعرا ابدال کرده است همنه آن از برای همنه قراء در حاتی که این همنه را که ابدالش کرده اند همنه سوم است و حق ثانی صحت و لقبل باسقاطه الاولی بطه یقبلاً و فی کلها حفص و ابدل قبل فی الاعراف منها الواو و الملك موصلاً یعنی مدلول صحبه که حمی و کسائی و ابو بکر اند همنه دوم را از کلمه امنت تحقیق میخوانند و قبول کرده اند امنت را در سوره طه از برای قبل باسقاط همنه دومی یعنی در سوره حین میخوانند و قبل در سوره الاعراف و الملك بدل آورده از همنه اول و او را در حاتی که وصل میکند این کلمه را بما قبلش یعنی میگوید قال فرعون و امنت و الیه الفشور و امنت بابدال تسهیل همنه دوم پس در حاتی که وقف ابدالش نباشد زیرا که موجب ابدال همنه ضم ما قبل است و بسبب وقف زایل میشود پس هر کس که تحقیق ندارد و اثبات دارد

در سوره طه از برای قبل باسقاط همنه دومی یعنی در سوره حین میخوانند

وَبِالْحَلْفِ سَهْلًا. یعنی در هفت محل هیچ خلاف از هشام نیامده
یعنی او را مد فقط باشد و آن محل از امامت است در سوره
مریم عَلِيمَا الْإِلَامِ و در دو حرف اعراف یعنی أَرْتُمْ لَنَا
الْزَّجَالَ وَ أَرْتُمْ لَنَا أَجْرًا و در شعرا اِنَّ لَنَا أَجْرًا وَ أَرْتُمْ
لِمَنِ الْمَصْدَقِينَ وَ أَرْتُمْ كَمَا أَطَعَهُ هَرْد و در بآله سورة صاد
یعنی و الصافات و يك حرف در سورة فصلت یعنی قُلْ أَرْتُمْ
لَتَكْفُرُونَ قوله و بِالْحَلْفِ سَهْلًا را دو احتمال هست
اول آنکه هشام قُلْ أَرْتُمْ را بخلاف قاعده خویش تسهیل میکند
و آمد تا موافق تفسیر باشد دوم آنکه تسهیل دارد بخلاف
یعنی ادخال و التسهیل و ادخال را تحقیق جاعله فانی و غیر
بر آن رفته اند تا موافق جامع البیان آید **قوله** وَ أَمِّةٌ بِالْحَلْفِ
قَدْ مَدَّ وَ خَدَّ. و سهل سما و صفا و فی الخوابد لا. یعنی بدین
که مد کرده است هشام کلمه اُمِّة را بخلاف یعنی او را
مد و قصر هر دو باشد یعنی ادخال و عدم ادخال در حالتی
که هشام باین مد منفرد گشته از میان قرا یعنی دیگران را
مد نیست و تسهیل کن آنرا تسهیل کردنی که وصف آن
بلند شده از برای مدلول سما که نافع و این کثیر و ابو عمرو
است **قوله** وَ فِي الْخَوَابِدِ لا. یعنی بعضی از جوانان همین
را بدل بیا کرده اند و صاحب کشف فرموده که ابدال نه
قراءة است و هر کس که بصر بیامی کند او تحریف و لحن
کننده است و اُمِّة بیج مکان است در التوبة اُمِّة الکفر

و در الانبیا و جعلنا هم اُمِّة و در القصص و جعلناهم
اُمِّة و در المائدة و جعلناهم اُمِّة **قوله** وَ مَدَّ قُلْ الْقَمْلَ لِي
حَسْبُهُ. بخلفها بت و اجازة لیفصلا. یعنی در می و هشام
و ابو عمرو و بخلاف از ایشان هر دو و قالون بخلاف الفی و در
میان دو هنر که اول مفتوح باشد و دوم مضموم و آن در سه
محل پیش نیست قُلْ أَرْتُمْ كَمْ نَحْمِلُ دُرَّ الْعِمَانِ وَ أَرْتُمْ عَلَيْهِ الذِّكْرَ
در ص و أَرْتُمْ لِي الذِّكْرَ عَلَيْهِ در القمر و ادخال ابو عمرو از زیاده است
قصیده است و ادخال هشام از طریق ابو الفتح آمد **ع** و مد آن
تو پیش از همین مضموم جواب داده است محبوب او قاری
را که موصوفت به نیکوکاری و راست گفتاری در حالتی
که این محبوب ملقب است بخلاف هشام و ابو عمرو
و آمده است این تا جدا نمی کند میان همین تین **قوله** وَ فِي آلِ
عِمْرَانَ رَوَّاءِ هِشَامِهِمْ. کفص و فی الباقی قالون و اعتلای
یعنی روایت کرده اند جماعتی دیگر مثل ظاهر بن غلبون در
قُلْ أَرْتُمْ كَمْ دُرَّ الْعِمَانِ از برای هشام روایتی همچون **قوله**
حفص یعنی بقصر و تحقیق و روایت کرده اند همین جماعت هم
از برای هشام در باقی یعنی در آن دو محل دیگر روایتی چون
روایت قالون یعنی بمد و تسهیل پس معلوم شد که هشام
را در آل عمران دو وجه باشد **۱** مد و تحقیق **۲** قصر و تحقیق
و در آن دو محل دیگر سه وجه باشد آمد و تسهیل **۳** مد و
تحقیق **۴** قصر و تحقیق و وجه سیوم در هر سه محل از زیاده است

قصیده است بر تیسر و ابو عمرو را در هر سه موضع دو وجه
باشد یکی مد و التسهیل دوم قصر و التسهیل و قالون را در مجموع
یک وجه باشد مد و التسهیل قوله و اعتلای یعنی بلند شد این
روایت دوم از هشام زیر که جامع است بین اللغتين **قوله**
باب **الهمزین من کلین**

یعنی این باب نیست که یاد می کنند در او احکام دو همزه در
دو کلمه و ازین جهت این باب را بر دیگر ابواب همزات
مقدم داشتند و از عقب باب سابقش اوردند که در عدد
همزین باید یکدیگر مناسبت داشتند و این هر دو همزه
یا متفقین باشند یا مختلفین و اول بیان متفقین

قوله و أسقط الأولى في اتفاقهما معا + اذا كانا
من کلین في العلاء + كما أمرنا من السماء ان أولیا
أولئك أنواع اتفاق مجتمعا + یعنی می اندازد في العلاء
که ابو عمرو است همزه اول از دو همزه از برای تخفیف
چون باشند این دو همزه در دو کلمه یعنی همزه اول در
آخر کلمه اول باشد و همزه دوم در اول کلمه دوم و
هر دو در حرکات متفق باشند یعنی هر دو یا مفتوح
باشند مانند جاء أمرنا یا مضموم مثل أولیا و أولئك لا
یا مکسور همچون من السماء ان في ذلك قوله انواع الخ
یعنی این مثالها انواع اتفاق دو همزه است در دو کلمه
که آراست شده یا جمع گشته و قالون و البرز

ان اتفاق

الهمز

۱۰

في الفتح و اتفاق و في غير كالياء و كالواو سهلا + یعنی قالون
و برزی در انداختن همزه اول از مفتوحین موافقه و ابو عمرو
می نمایند و در غیر مفتوحین یعنی در مکسورین همزه اول
را بالتسهیل کالیاء می نمایند و در مضمومین بالتسهیل کالواو
قوله و بالسوء الا ابد لا ثم ادغما + وفيه خلاف
عنه ما ليس مفعلا یعنی قالون و برزی در حاله وصل ابدال کرده
اند همزه اول را از قوله تعالى بالسوء الا ما حررتي
در سوره يوسف یواو و بعد از ان و او ساکنه پیش از او است
در او ادغام کرده اند و یا بر مناسبت و او ای که پیش
ازوست جانحه فاسی گفته یا بنا بران که اگر التسهیل
بین پین کنند همزه نزدیک به یایی ساکن شود و یا
ساکن ماقبل مضموم در کلام عرب نیست جانحه و
گفته اند پس در حاله وقت ابدال نباشد قوله
وفي خلاف الخ یعنی در تخفیف همزه بالسوء خلافی
است که نیست قفل کرده شده یعنی ظاهر است
و مراد به این خلاف اینست که گفته اند که هم ابدال
شان باشد و هم تسهیل کالیاء جانحه اصل ایشان
است و روایت تسهیل از زیادهتها قصیده است و بعضی
گفته اند که ابدال از قالون بیشتر است و تسهیل
از برزی مشهورتر **قوله** و الاخرى لم تد عند ورش
وقبل + و قد قيل محض المد عنها تبد لا + یعنی همزه

و ابدال همزه
در مثال همزه
است که پیش از
من است

مشهور

دوم ازین سه قسم همزین متقیین همچون حرف مدی است نزد و ریش و
قبل یعنی همزه دوم را از مفتوحین بین الهمز و الف میخوانند و از
مضمومین بین الهمز و الواو الساکنه و از مکسورین بین الهمز و
الیاء الساکنه قوله و قل قیل الخ یعنی بدستی که گفته اند که محض
حرف مد بدل شد از همزه یعنی روایه کرده اند از و ریش و قبل
که ایشان این همزه دوم در مفتوحین ابدال بالف کرده اند
و در مضمومین بواو ساکن و در مکسورین بیاء ساکن که حرفی
مد محض اند برایشان نژاد و وجه باشد تشهیل و ابدال اما
ابدال از زیادتها قصیده است و چون ابدال کنند اگر التقلید
ساکنین حاصل آید مثل جاء امرنا و هو لا یکنیم الف و یا که بدل
از همزه اند بگشندش پس چون التقلید ساکنین نباشد مانند
جاء احد و من التعمار بلی الارض نکشند و لکن در علی البغاری
اردن در النور و در اللبسی بین آواد البی در الاحزاب در روایه
و ریش تحریک نون بسبب نقل است و در کاحد من السائر ان
انقیثت در الاحزاب که حرکت نون از جهة التقلید ساکنین است اگر
اعتبار حرکت عارضی کند قضا باید کرد و اگر اعتبارش نکنند مد باید
نمود بدان که جماعتی گفته اند که در جاء آل لوط در الحجر و جاء آل
فرعون در القمر ابدال نباشد زیرا که حذف احدی الفین لازم
می آید و جماعتی ابدال کرده اند بی مد یعنی الفی را انداخته اند
و این وجه را بغایت ضعف شمرده اند و فی هو لا این
و البغاری لورثهم بیاء خفیف الکسر بعضهم تلا

بعضهم تلا
بعضهم تلا

یعنی خوانده اند بعضی از اهل ادب از برای و ریش و هو لا این کتم
صادقین در البقره و در علی البغاری این اردن در سورة النور
به ابدال همزه دوم به یائی خفیف الکسر پس و ریش را درین
دو موضع سه وجه باشد پس غیر ایشان که مانند اند تحقیق
هر دو همزه خوانند و این حرف مد قبل همزه خفیف
بجای قصص و المد ما زال عدلا یعنی و اگر واقع شود حرف
مدی یعنی الف و او پیش از همزه که تغییرش کرده باشند
بمشهیل مثل هو لا این کتم در روایه قالون و بزی یا تغییرش
کرده باشند بجذف مثل جاء امرنا در روایه بزی و سویی
و در روایه قالون و دوری نیز نزد کسی که قصصان ایشان
در منقصل روایه کرده در آن حرف مد دو وجه جائز باشد
۱ مدان برای آن که تغییر در وصل عارض است و بر عارض
اعتماد نیست و ازین جهة ناظم رحمه الله مد را شایسته نموده که
و المد ما زال عدلا ۲ قصر بنا بر آن که موجب مد که همزه است
متغیر گشته و این حکم شامل است هر حرف مدی را که بعد از
او همزه متغیر گشته باشد خواه در قرآن ایشان و خواه در قرآن
حمز در همزه متوسطه و متطرفه و خواه در روایه هشام در
متطرفه و علامه جزیری باری الله فی عمری در کتاب بشری
فرموده که قوله ما زال عدلا مطلق نیست بلکه اگر چه که اش
همزه بعد از تخفیف باقی باشد مثل روایه قالون و بزی در مکسورین
و مضمومین انجا مد اعدل باشد و اگر اثر همزه مخفیه

ملح

در

را ملشافه از لفظ استاد فرا باید گرفت و مشاهده می رود
که جماعتی خود تلفظ باها محض می نمایند عظمنا الله
العلی الولیت من الحسن الحنفی والجللی **قوله باب**
الحسن المفرد یعنی این بابست که بحث می کشد در او
از احکام مضموم که یا مضموم دیگر جمع نشده باشد و از این جهت این
باب را بر باب نقل حرکت مضموم مقدم داشت که این باب
شامل متحرک و ساکن است و او شامل متحرک فقط **قوله**
اذا سکنت فاء من الفعل هنر **قوله** **فورش یربها حرف مد مبدل**
یعنی هر زمان که هنر ساکنه فاء الفعل کلمه واقع شود پس
ورش اعلام می کند طایب این فن را که این هنر مبدل بحرف
مد میشود یعنی اگر ماقبلش مفتوح است بدل بالف کنند
و اگر مکسور است بدل به یا و اگر مضموم است بدل بواو
خواه در اسم و خواه در فعل مثل یا کلون و یؤمنون و مامون
و المؤمنون و الی الهندی بنما و الی اوتمن و من یقول اذک
پس اگر هنر نه فاء الفعل باشد ابدال نکند مگر در کلماتی
جدا که بعد از این اشاره بدان فرمود **بقوله** **سوی جمله الا واء**
والواو عنه ان **تفتح اثر الضم نحو مؤخلا** یعنی
ورش مضموم ساکنه که فاء الفعل است ابدال می کند غیر از
لفظی که از اینوا مشتق بود و هنر در او ساکن باشد مثل
توی و تویه و الماوی و الماویه و ماویم که مثل اینها
را ابدال نکند از برای اندک توی و تویه بهی خف اند

وفاذ در سوره الفهمه

او ابدال

از ابدال وجود درین دو لفظ ابدال نکردند مثلاً یا دیگر را
حل برایشان نمودند طرد الباب قوله والواو الی یعنی بدل
می آورد ورش واو را از هنر بشرط آنکه این هنر فاء الفعل بود
و مفتوح باشد و از عقب ضم بود یعنی ماقبلش مضموم باشد
مانند مؤخلا و یولف و مؤذن پس اگر یکی از این شرطها
سه گانه در او موجود نباشد ابدال نکند مانند تاذن
و فاذن که اگرچه هنر مفتوح است و فاء الفعل است اما
ما قبلش نه مضموم است و مثل یوده و توزهیم که اگرچه هنر
فاء الفعل است ولیکن نه مفتوح است و ماقبلش مضموم
و مثل سوال و فوادک که بهر چند که هنر مفتوح است
و ماقبلش مضموم ولیکن فاء الفعل است **قوله** **ویدل السوی**
کل مشتک **من الهمزة غیر فجد و می اهیلا**
یعنی ابدال می کنند از برای سوی هر هنر ساکن را بحرف
مد خواه که این هنر فاء الفعل باشد خواه از پیشرفت یا
عین الفعل مثل الباسار و الرأس و کاسا یا لام الفعل مانند
شیت و جیتونا و بنا و غیر از موضع خند مجزوم که آنها
را مهمل گذاشته اند و ابدالشان نکرده اند و ان
بخ قسم **قوله** **انست که سکونش از برای مجزوم بود و ان**
تود و کلمه است که اشاره بدان فرموده **بقوله** **تسوی**
ولشاست و عشر نشا و مع لهی و نفساها یبنا نکلا
یعنی مجزوم تسو است در سه محل یعنی تسوهم و ال عمران

و در التوبه و تسویم در المائد و نشانیون در سه محل یعنی ان
 نشانیون در الشعراء و ان نشانیون در سبا و ان نشانیون
 در یس جناحه لفظ تسو و لفظ نشا هر دو اهم شش محل
 باشند و نشا بیا در دو موضع ان نشانیون هم در النساء
 و الانعام و ابرهیم و فاطر و من نشانیون یضله و من نشانیون
 یجعله علی هر دو در الانعام و ان یزجهم او ان نشانیون یزجهم
 هر دو در سبحان و فان نشانیون یزجهم و ان نشانیون یزجهم
 التبع هر دو در جبر عسق و یزجهم در الکهف و او نشانیون
 در النور و ام لم یبقا در النور و التبع قوله تجلای یعنی تمام شد قسم
 مجزوم اگر کوئی هضم در من نشانیون الله و فان نشانیون یضله
 است و ناله رحمة الله انرا از جمله مواضع ده کانه ساکنه شمرده
جواب است که مکسور بودن ایشان در وصل از برای
 التقاء ساکنین است که اگر بر ایشان وقف کنند باز کردند
 بسکون خویش و ابد ایشان بناید کرد **و قسم دوم** است
 که سکونش از برای بنا باشد و این یازده کلمه است که مذکور است
جمع فرموده و هو قول **و هو و انبهم و نبی یاریج** و ارجی
 معا و اقراثلثا فصل **یعنی** استثنای آن از برای سوئی
 و نبی یاریج را در الکهف و انبهم با سماءهم را در البقر و نبی یاریج
 در چهار موضع یعنی یقینا بید و یله در یوسف و نبی یاریج
 و انبهم عن صنف هر دو در الحجر و انبهم ان
 الماء قسمة و القبر و ارجی را در دو موضع یعنی قالوا ارجیه

نشانیون
ل
بهی

و ایا در الاعراف و الشعراء و اقرا را در سه موضع یعنی اقرا کتابک
 در بنی اسرائیل و اقرا باسم و اقرا یرک هر دو در العنقل قوله فصل
 یعنی پس از آن که مواضع ایشان را شناسا ختی حاصل کن و آنها را
قوله و تووی و تووی به اخفت **یعنی** و تووی به اخفت **یعنی**
 الامتلا در مصراع اولش بیان قسم سیوم فرموده که تا
 کردی ابدال در ان اخف و سبکتر است از ابدال و ان
 تووی الیک من تشاء است در الاحواب و فصلته التي
 تووی به در المعارج لا غیر و در مصراع دوم اشاق به قسم
 چهارم نموده که اگر ابدال کنی الناس در معنی لازم
 آید و ان ریا است از قوله تعالی اثنا و ریا در سورة مريم که
 اگر بمعنی خوانند از روار بمعنی حسن صورت و هیئت و لباس
 مردم بود و اگر به ابدال و ادغام گویند مصدر روی بر روی
 ریا باشد بمعنی امتلاء از آب بر او را بر همین اصل
 است باقی داشتن اولی است **و قسم پنجم** است که اگر ابدال
 کنند معنیش نکرده و لیکن از لغتی بدقتی دیگر رود و ان
 يك لقطت و در اول این بیت بیان آن فرموده که و هو
قوله و مؤصدة او صدت **یعنی** و مؤصدة او صدت **یعنی** اهل
 الاذکار معللا **یعنی** مؤصدة را در سورة البلد و الهنق
 اگر ابدالش کنند ما تید او صدت شود **یعنی** مؤصدة
 ترد از عسرو از اصدت مهموز الفار است صل است
 بر اگر در قرارة او ابدالش بواو کنند و مؤصدة گویند کسی

طن بر دگر نبرد او از او صدت مغفل القاست همچون او جیت
 پس از همه دفع التماس اید الش می کنند و در نزد جرم مجیز
 از آصدت است اما چون وقف می کند ابدال با او می نماید
 همچون مؤمنه در وصل و مؤمنه در وقف قوله بحیر الخ
 یعنی همه این لفظها که استنشا کرده شده اختیار کرده اند
 انما اهل ادا در مثل این مجاهد در حالتی که ایشان تعلیل کننده اند
 ابدال تا کردن این کلمات مذکور را به این علت که مذکور **قوله**
و باریکم با هم حال سکونیه **وقال ابن عربون** بیا به بدلا
 یعنی هر چند که ابو عمرو را **باریکم** و عیند **باریکم** را در
 البقره سکون همه می خواند ولیکن از برای سوسی ابدال
 نیکند زیرا که سکون او نه همچون سکون یومنون
 و کاس و مانند است بلکه اصل این **باریکم** حرکت است
 و اسکنانش از برای تخفیف کرده اند قوله **وقال ابن عربون**
 الخ یعنی طاهران غلبون که استاد دانی بود در حقه ها
 همه **باریکم** را از برای سوسی ابدال بیا کرده همچون پیر و پسر
 و علامه حریری اعلی الله تعالی شأنه در کتاب تشریح ترمذی
 که **باریکم** هموز از برای معنی خلق است و به ابدال
 از برای معنی خاک پس از آن قبیل بوده که از حقه ابدال
 ملتبس معنی دیگر میشود **قوله** **و والیه فی پیرونی** و شرم
 و فی الذی و رش و الکسانی فایده **قوله** یعنی و در سوره
 متابعه نموده در ابدال همه و پیرو معطله در لاج و در

انها

کدام

در

در هر جا که واقع و هر چون که واقع شود مثل پس ما و لیکن ما
 قوله و فی الذی الخ یعنی متابعه می نمایند و رش و کسانی شو
 در ابدال همه کلمه الذی در سه محل در سوره یوسف **قوله**
و فی اولو **و فی العرف** **و النکر** **سبعة** **و یالیکم** **الدوری**
و الابدال **یحیی** یعنی شعبه موافقه می نماید سوسی را در
 ابدال **اولو** در حالتی که او معرف بود بلام مثل **اولو**
و اللولو مرفوع و مجرور یا منکر بود یعنی در و لام نباشد
 مثل **اولو** خواه که مرفوع باشد یا مجرور یا منصوب قوله
و یالیکم الخ یعنی خوانده است دوری **لا یالیکم** **من اعمالکم**
 شیئا را در الحرات بمن ساکنه بعد از یا و مدلول یا **یحیی**
 یعنی ابدال کشف کرده شود از او پس باقیان غیر همه خوانده
قوله **و ورش** **لئلا** **و النسی** **بیائیه** **و ادغم فی یاء النسی** **ثقل**
 یعنی می خواند و رش **لئلا** یکن را در البقره و در آخر النساء
و لئلا یعلم اهل الکتاب را در آخر الحدید به یاء **قوله**
 مرسوم است لفظ **لئلا** بان یاء و همچنین خوانده و رش
 انما النسی را در التوبه به ابدال همه به یاء و به ادغام
 یا در یا در حالین و عزم و هشتم در وقف به اهل خویشا
 باشند خاچه خواهد آمد **قوله** **و ابدال** **الهم** **بن** **الهم**
 اذ انکنت عزم **قوله** **کادما** **او هلا** یعنی ابدال همه دوم از
 هم بن در یک کلمه چون این همه ساکن باشد واجبست
 از برای همه قراصل ادم و امن و اونی و ایمان که در اصل

سی

این سوسی است ابدال کند
 قوله یحیی را بالف برآید
 قوله یحیی

ن

آخری

اَرْدَمَ وَارْمَنَ وَالْأَتَى وَارْمَانُ بُوَد و بَعْد اَز ان هَمِی سَاکنه
 رَا جَوَی که مَنَابِیْ حَرکت مَاقِبِل اوست ابدال کرده اند
 قَوْلَهُ اَوْ هَلَا اَلْکَرَجَه نَه اَز قِرَان است و لیکن اَز بَرای مَثِیل
 آورده یعنی هَر جِه بَا یَن می یابَد ابدال کُنند مَثِل اَوْتِی وَاوْذُو
 اَوْتَمَن قَوْلَهُ **بَابُ نَقْلِ حَرَكَةِ الْهَمْزَةِ إِلَى السَّاکِلِ**
قَوْلُهُ یعنی اِن بَایست که یَاذ کُودَه می شود در و
 نَقْل کُردن حَرکَة هَمِی جَوَی سَاکن که پیش از اوست
 و سَکَت هَمِی نِز در و مَنَد رَج کُرد اِیْنده نَبَا یَن که سَکَت
 نِز حَکِیست یَر سَاکن مَاقِبِل هَمِی و جَوَن اِن حَکَم در حَالِی
 بُوَد و حَکَم بَاب رَقِف هَمِی و هَاشَم در و قَف نَقَط و
 دِیْکَر اَن که اِیْن بَاب در بَیَا ن هَمِی مُتَبَدَا هُست و
 اَن در مَتَوَسُطَه و مَظَرُفَه اِیْن بَاب رَا بَر اَن مَقْدَم
 دَاشْتَه اَمَر مَر مَوْز به کِیْفِیْت نَقْل **بِقَوْلِهِ** و حَرَكُ
 لَوْر شَر کَل سَاکِن اِخِر **بِصَحیح** بِشَکْلِ الْهَمْزِ وَاخَذَهُ
 مَشْهَلًا **بِ** یعنی مَتَحَرَّک کُرد اَن اِی قَارِی اَز بَرای
 و رِش هَر جَوَی سَاکن رَا که نَه حَرَف مَد بَاشَد و در
 اِخِر کَلِمَه بُوَد جَوَی هَمِی که در اَوَّل کَلِمَه دَوَم بَاشَد
 خَوَا که اِیْن حَرکَة فَتْح بُوَد یا کَسْر یا ضَم و بَعْد اَز اَن
 حَذَف کُن اَن هَمِی رَا در حَالِی که تَوَالِب تَحْفِیف
 بَاشِی خَوَا که اِیْن سَاکن تَوِیْن بَاشَد مَثِل مِیْن اَن
 اَعْبَدُ الله و خَوَا لَام تَعْرِیْف مَاتَد اَلْاَرْضَ

وَالْاَرْضَ

وَالْاَرْضَ و خَوَا دِیْکَر حَرُوف مَعْجَمَه مَثِل مِیْن و قَد اِنح و خَلُوا اِلَى شِیَا
 و نَبَا اِیْن اَدَم بِنَا کَل مَاقِبِل هَمِی مَتَحَرَّک بَاشَد مَاتَد فِی اَیَاتِ یَا سَاکِنَه
 بُوَد اَمَانَه در اِخِر بُوَد مَاتَد الْقِرَان یا سَاکِن بُوَد در اِخِر و لیکن حَرُوف
 مَد بَاشَد هَمِی اِلَا اَنَّهُمْ وَقَالُوا اَمَّا و فِی اَنْفُسِکُمْ که در مَجْمُوع
 اِیْن حَوَرَه نَقْل نَکُنند و اَز اَن جِهَه قِید رَفْت که صَحیح در مَقَابِل
 حَرَف مَد اِست در مَقَابِل حَرَف عِلَه که اَر جِئِن بُوَدی در مَثِل خَلُوا
 اِلَى و نَبَا اِیْن اَدَم نَقْل نَه بُوَدی و دِیْکَر اِنح مَحْجَاجَه مَثِل یَقِیْب بَعْضُکُمْ
 رَا اَدْغَام می کنند مَثِل اَوُوا و بَضُرُوا و اَنْقَوُوا و اَمْسُوا اِیْن حَکَم
 صَحیح مِی دَهَنَد و اَدْغَام مِش می کُند و اِلَهِ اَع
 و عِیْن هَمِی و اَلْوَقِیْفَ خَلْفَ و عِنْدُ رَوِی خَلْفَ فِی الْوَصْلِ سَکَنًا مَقْلًا
 و یَسْکَنُ شَیْءٌ و شَیْءٌ و بَعْضُهُمْ لَدِی الْاَلَمِ التَّعْرِیْفِ عَرَضًا
 و شَیْءٌ و شَیْءٌ اَلْمَرِیْرُ و لِسَانُ بَیْعٍ لَدِی یُوْشِرُ الْاَنَ بِالنَّقْلِ نَقْلًا
 یعنی در تَرْد اَن سَاکِن و رِش نَقْل حَرکَة هَمِی بَا ن می کُرد در حَالِی
 هَمِی رَا در و قَف در نَقْل بَا ن سَاکِن اِخْلَاصت یعنی بَعْضِ اَز اَو نَقْل
 رَا رَوَایَه کُردَه اِند و بَعْضِ دِیْکَر عَدَم نَقْل رَا بَر در اَلْمَر اَحْسَبُ
 النَّاسِ هَر دِکَل اَز و رِش و جَوَی بَر اَصْل خَوَد بَاشَنَد یعنی بَاشَر در حَالِی
 نَقْل حَرکَة هَمِی به مِی کُند فِی اِخْتِلَاف و جَوَی در و قَف بَا اِخْتِلَاف قَوْلَهُ
 و عِنْدَ رَوِی خَلْفَ اَلِ یعنی رَوَایَه کُردَه اِست خَلْفَ اَر جِئِن در تَرْد
 اِیْن سَاکِن و رِش نَقْل حَرکَة سَکَنی اِنْد که رَا در حَالِی که اِن کَلِمَه
 که حَرَف سَاکِن در اِخِر اَو اِست پیوسته بَاشَد بَا ن کَلِمَه که
 مَنع در اَوَّل اَو اِست خَوَا که بَر کَلِمَه دَوَم و قَف کُشد یا و صِل و اَز اَن

ظنهم

در حَالِی

این قید رفت که بعضی از قول در الوصل فهم کرده اند مرادش وصل آن کلمه
است که هم در اول او است بما بعدش بما قبلش از معنی الوصل
بخوبی بوده اند که هیچکس از قرار سکت و خلف این شرط را نکرده اند و قوله
فی الوصل اشان بر آنست که سکت خلف در وصل ظاهر می شود که اگر
بر کلمه اول وقف کنند آن زمان از برای همه قرا سکت کرده باشند
چه وقف بر سکت است و انفس زدن و این قاعده کلیه که هر جا که
درش نقل می کند خلف سکت می کند شکسته شدن هم جمع که بعد از او
همی قطع باشد مانند علم از نزد فخر امام که خلف سکت میکند
و درش نقل می کند و ممکن است جواب گویند که چون
میم جمع در شرط آن بود که درش نقل می کند و بنا بر متحرک
شدن میم بحر کی که به مناسب او بود ترک نقل کرده تاظم علیه
الرحمة تنبیه بر این فرموده و الله اعلم قوله و شیء و شیء یعنی
در موضعی که حرف ساکن و همی و در یک کلمه اند خلف سکت
بر آن ساکن نکرده مگر در لفظ شیء مرفوع و مجرور در حالت
وصل و در حالت وقف بودم و در لفظ شیء منصوب در
در حالت وصل و از آن جهت در لفظ را آورد که مرفوع و مجرور
را یک صوره است و سکت در ساکن منفصل و متصل که
مذکور گشت مذهب ابو الفتح است قوله و بعضهم الخ
یعنی و بعضی از راویان خوانند که سکت را از همی از هر دو
روایتش در نزد امام تعریف در حالین و در لفظ شیء مرفوع
و مجرور و در حالت وصل و در حالت وقف بر موم و در نزد لفظ

وایسکت

فان
شد

ش

شیءا منصوب در حالت وصل فقط جانا حرکت شد در حالتی که این بعض
راویان بلام تعریف و بر لفظ شیء و شیءا هم دیگر زیاده نکرده اند
نه در وقف و نه در وصل و این طریق ابو الحسن طاهر بن غلبون است
الکون از اطلاق قوله و عن حمی فی الوقف خلف معلوم شد که اختلاف نکرده اند
در نقل و توقف از حمی بحال است پس هر یکی را از خلف و خلا در
نقل و ترک نقل خواه در لام و خواه در غیر لام باشد و از عموم قوله
روی خلف فی الوصل سکتا مقلدا دانسته اند که خلف را در لام و در غیر
لام در حالین سکت باشد و خلا را عدم سکت و همچنین از قوله
و بعضهم مفهوم گشت که هر یکی را از خلف و خلا در لام تعریف در
حالی و در لفظ شیء در حال وصل و وقف بر موم و در شیءا در حال
وصل فقط سکت و قید حالین در لام از اطلاق معلوم میشود
پس خلف را در حالت وصل در لام تعریف از هر دو طریق سکتش
باشد و در غیر لام تعریف از طریق ابو الفتح سکت و از طریق ابن غلبون
عدم سکت پس دو وجهش باشد و خلا را از هر دو طریق
در غیر لام عدم سکت و در لام از طریق ابو الفتح هم عدم سکت
و از طریق ابن غلبون سکت پس در لام او را هم دو وجه باشد
و انشاد و حالت وقف از ظاهر نظم جنس معلوم میشود که خلف
را در سکت از من نقل و عدم نقل و سکت هر سه باشد
نقل از قوله و عن حمی و عدم نقل هم از اینجا هم از قوله
و بعضهم و سکت از قوله روی خلف و خلا در را در نقل
و عدم نقل نقلش از قوله و عن حمی و عدم نقلش هم از اینجا

باشد

از لفظ شیءا و از لفظ
در لفظ شیءا و از لفظ
در لفظ شیءا و از لفظ

و هم از قول روی خلف و هم از قول بعضی خلف را در لام تعریف
نقل و عدم نقل و سکت اما نقل و عدم نقل از قول و عن حم
و اما سکت هم از قول روی خلف و هم از قول و بعضی خلف را در همین
سبب وجه باشد نقل از قول و عن حم و عدم نقل از اخار هم از
قول روی خلف و سکتش از قول و بعضی هم و نیز شیخ ابو عبد الله
فاسی علیه الرحمة در شرح قول و عن حم و الوقف خلف چنین گفته
که صاحب تفسیر نقل را در تفسیر ذکر نکرده اما در غیر
تفسیر گفته که نقل در ساکن مطلقا از ابو الفتح است و عدم نقل
از ابن غلبون و حال آنکه ظاهر نظم در بعضی آن وجه موافق نصوص
ائمه می آید و نه کلام فاسی زیرا که علامه حرری خلد الله تعالی اطلاق
قطع فرموده بر آن که نقل در مثل من از من از طریق شاطبی است و از
زیاد تنها قضیه است بر تفسیر و بر طریقی صاحب تفسیر و طی
رحمه الله در این کتاب متابع صاحب روضه و صاحب کافی و صاحب
کامل و صاحب ارشاد نموده و بعد از آن فرموده که دلیل
بر این زیادتی بر طریق ابو الفتح و ابن غلبون آنست که ناظم رحمه الله
نقل را در بن باب مطلقا یعنی خواه در لام و خواه در غیر لام از
حم ذکر کرده و دیگر بار نقل را در لام تعریف که مخصوص
ابو الفتح است و در اخبار باب وقف حم که و لامات تعریف
لم یقل تا مالا اعاده نموده که اگر مرادش بیان مذهب ابو الفتح
بودی قوله و لامات تعریف را هیچ فائده نمودی و قوله لم یقل تا مالا
اساره باین معنی است یعنی یا در کلام من این را از برای زینتی که

و سکت

رحمه الله

نقل شد

تا مالا بدان نماید و بدانند که اعاده کردن من از بوجه معنی است
و همان جناب اسبغ الله ظلاله بین المسلمین در پیش پیل
تعریف بر امام ابو شامه رحمه الله چنین فرموده که بعضی
را از متاخران دیدم که در لام تعریف از برای خلاص عدم سکت
را بر تلامذ من فو امی گرفتند بنا بر اعتمادی که بر بعضی
از شروح شاطبی کرده بودند و حال آنکه این معنی صحیح نیست
در هیچ طریقی از طرق و الله اعلم و همچنین عدم سکت در لام
از خلف نیز در هیچ کتابی از کتب فرائد تخصص در این
جمله و نه کتاب که در نشر را از انها جمع کرده نیست
بل در نشر تصریح فرموده که جمهور اهل امار و کافه
عراقیان و بیشتر مصریان و اکثر اهل مغرب این همی را که
لام داخل او شدند مثل الارض متوسطه شمرده اند یعنی او را حکم
یک کلمه داده اند مثل همیشه و تحقیق نقل کرده اند
و این مذهب ابو الفتح و اختیار صاحب تفسیر است و
صاحب خرید بر فارسی که شیخ او بوده چنین خوانده
و بسیاری نقل را از حم در این همی مخصوص
روایت کرده اند و غلبه دیگر از اهل امار این همی
را بشده انکاشته اند یعنی حکم دو کلمه از روی لغزش
داده اند مانند من از من و در وقف بر لام سبب
کرده اند و این مذهب ابن غلبون و بدو
عبد المنعم و ابو محمد مکی و اختیار صالح بن ادریس

تا مالا

و غیره است از اصحاب این محاهد و نص بر این وجه نیز از
از جنم وارد شده و هر یکی از صاحب تفسیر و شاطبی
و صاحب کافی و صاحب هدایم و صاحب تلخیص هر دو و
را آورده اند یعنی نقل و سکت بر معنی شد
که در لام تعریف در وقت از هر دو روایت نقل است
و سکت جای از قوله و مایه یعنی از اخبار وقت
من معلوم خواهد آن شاء الله تعالی
و اگر جمع بین الروایتین کنند در مثل
من امر نقل و عدم سکت و هر سه
را بخواهند و در لام نقل و سکت و اگر این
سه کس هم جمع باشند
را و یا از جانا خوانند از خلف در مثل من همان سه
و سکت را بخواهند و از خلا نقل و عدم نقل را و در
لام خواه از خلف و خواه از خلا نقل و سکت را
و اگر این ساکن هم جمع باشند هم هر قراء بر آنست که

باشد
بود بیشتر قراء و اندک در او نقل نباشد که اگر نقل کنند لازم آید
که هم جمع متحرك شود بجز کتی غیر حرکت خودش چه حرکت او در
اصل هم بوده پس اگر سائل گوید در مثل و منهم امیون الکتاب باید
که با اتفاق نقل را از جنم بخواهند زیرا که هم مضموم میشود
جوابش گویند که چون بمذهب جمهور در موضعی که هم مفق
یا مکسور نقل نیست در مثل این صوة لکن نقل نباشد طردا
الباب که قیاس بر این مسئله باید که جمهور در حالت
وقف بر کتابی است در الحاقه از جنم نقل خوانند زیرا که
در حالت نقل هم متحرك میگردد بکسری که نه از ان اوست
از ان حقه که اینها از برای سکت است و هار سکت ساکن
می باشد بود و هم سائل را نمی رسد که گوید که فالقه الیهیم
در النقل باید که همین حکم داشته باشد زیرا که هار
فالقه از برای ضمیر است و اصل در او حرکت است و بعضی
از عرب انرا ساکن می سازند و الله اعلم قوله و عنده الخ یعنی
و در نزد این حرفها ساکن که و در نقل کنند روایت کرده
است خلف از جنم سکتی اندک در حالت وصل و همچنین
خلف سکت می کند در یک کلمه در حالت وصل در لفظ
شیء فقط خواه که مرفوع بود یا منصوب یا مجرور و این
ابو الفتح است قوله و بعضهم الخ یعنی بعضی از راویان مثل
طاهر بن غلبون و غیره خوانده اند از جنم بکماله در حالت وصل
سکت بر لام تعریف هر جا که واقع شود و بر لفظ شیء مرفوع

سایران در لام

حست

این هار

یا منصوب یا مجرور و بر این هیچ دیگر زیاده نکرده اند پس حاصل
آن شده که خلف را در وصل در مثل من اقص از طریق ابو الفتح
سکت باشد و از طریق ابن غلبون عدم سکت و بر لام تعریف
از هر دو طریق سکت فقط و جلاد را در من از هر دو طریق
عدم سکت بود و در مثل الارض و شیء از طریق ابن غلبون و از طریق
ابو الفتح عدم سکت **قوله** و لنا فع الم یعنی نقل کرده اند از نافع
الآن را در دو موضع در یونس بنقل حرکت معنی بلام بش
و درش بر اصل خود باشد و قالون مخالف اصل خود **قوله**
و قل عاد الاولی باسکان لایمه و تنوین را کسر کاسیه
و ادغم باقیهم و بالنقل وصلهم و ندوهم و البد بالاکصل
لقالون و البصری و تهمز و ان لقالون حال النقل و موصلا
یعنی بکوی ای طالب که و انه اهلك عاد الاولی در و النجم
به اسکان لام او تنوینش بکسر قراة ابن عامر و این کثیر و کوفی
که مرموز اند به کاف و ظا و قوله کاسیه ظللا یعنی
بوشیده آتش سایه افکنده است بران تا هیچ اعتراض کنند
را اعتراضی بران نباشد و باقیان که نافع اند و ابو عمرو و بعد از آن
که حرکت معنی را نقل به لام می کنند و معنی را می اندارند
نون تنوین را ادغام می کنند در لام و عاد الاولی می گویند
مثل هدی للمتقین جایزه از کفیه شد و این بر لغت کسی است
که حرکت عارضی را اعتبار می کنند و در مثل الارض لرض
می گویند قوله و بالنقل الم یعنی نافع و ابو عمرو و خواه که وصل

و خوانده

کنند عاد را به لولی و خواه که بر عاد او قف کنند و بتدار به
لولی نمایند حرکت معنی را نقل به لام کنند و لیکن ابتدا به
اصل که آن تهمز است و اسکان لام افزویش نهاده اند بر ابتدا
به نقل از برای قالون و ابو عمرو و بصری زیرا که نقل از جهة ادغام
کرده بودند و در وقف ادغام نیست پس مراجعه بقره
اصل اولی بود قوله و تهمز و ان الم یعنی مضموز کرده می
و او عاد الاولی را یعنی می آورند معنی ساکنه را بعد از لام
از برای قالون و قی که بوجه نقل خوانده خواه که وصل
کنند که عاد الاولی گویند و خواه که ابتدا نمایند که الاولی
یا الولی **و بدان** که هر زمان که نقل کنند حرکت معنی قطع
را به لام تعریف مثل الارض و الاخره و الانسان خواه در مذهب
ورش و خواه در وقف معنی بکسر اگر اعتبار حرکت لام که
عارضی است نمی کنند ابتدا به معنی وصل نمایند و الانسان
و الاخره و الرض گویند از آن جهت که کویا لام ساکن است
و اگر اعتبار می کنند در ابتدا الرض و الاخره و الانسان
خوانند زیرا که چون لام متحرکه است احتیاج به معنی وصل
نیست و ناظم رحمه الله اشاره به این معنی کرده **قوله**
و بتدار بهن الوصل في النقل كله و ان کت معنی عارضیه
یعنی ابتدا می کنی تو به معنی وصل در هر آنچه نقل کرده اند
حرکت معنی او به لام اگر اعتبار حرکت عارضی می کنی
و اگر اعتبار حرکت عارضی می کنی پس ابتدا ممکن تو به معنی

قلا

وصل بکله ابتدا به لام کن جاخه گفته شد بس حاصل آن شد
 که ابو عمرو را در ابتدا سه وجه باشد **الاولی** **الاولی**
 لولی و قالون را همچنین سه وجه بود **الاولی** **الاولی** **الاولی**
 و ورش در آن دو وجه آخرین و ابو عمرو موافق باشد
 و در پیش **الایم** **الفوق** اگر ابتدا به **الایم** نمایند همه قرا
 را در این دو وجه باشد **قوله** **وَنَقْلُ رَدٍّ عَنِ نَافِعٍ**
کِتَابِيَّةٌ بِالْأَسْكَانِ عَنْ وَرْثِ أَصْحَابِ تَقْبِيلٍ یعنی نقل کرده
 حرکتی است بدال قوله تعالى رَدًّا لِيُصَدِّقَ فِيهِ الْقَصَصُ
 منقولست از نافع در حالین و از حمزه در وقف بس یکوان
 را عدم نقل باشد و در کتابیه انی ظننت در الحاقه از
 ورش دو قولست صحیح تر این هر دو قول از روی تقبل است
 که با ساکن ها خوانند بی نقل زیرا که این ها هاء سکت
 است و او را هیچ حال متحرک نمی سازند و قول دوم
 نقل است و علتش ملاحظه لفظست که مثل من لمن
 است و در وقف حمزه نیز این دو قول بیاید
قوله باب ثامن وقف حمزه و هشام علی الهمزة
 یعنی این بابست که مذکور میشود در و کیفیة وقف
 حمزه و هشام بر هزوات متوسطه و متطرفه **قوله**
وَخَمْسَةُ عَشْرَ الْوَقْفِ سَهْلٌ هَمَزٌ **إِذَا كَانَ وَسْطًا**
أَوْ تَطَرَّفَ مَرَّةً یعنی حمزه در تردد وقف بر کله تخفیف
 می کند حمزه را که در آن کله است بابدال یا بتقل

در

و

یا به بین بین یا حذف یا بغیر آن وقتی که همنه در میان کله باشد
 یا در آخرش و علة تخفیف همنه فراز از نقل است و علة تخصیص
 تخفیف بوقف اینست که غالب آن می باشد که وقف نمی کنند مگر
 بعد از فتور **وَسْتِ شَدْنُ الْإِزَازِ** و استسقاء و بعد از این فتور و استسقاء بیرون
 آوردن همنه محققه دشوار است بس ازین جهت در وقف رجوع
 کردند از تحقیق به تخفیف **بدان** که سهل درین بیت معنی
 خفف است زیرا که تخفیف شامل ابدال و ادغام و حذف
 و نقل و بین بین است و درین باب همه مستعمل می شوند و تسهیل
 در عرف قواعد از بین بین فقط است بس اگر سهل را باین
 معنی گیرند آن قسمها دیگر بیرون روند و تخفیف درین
 باب یا در همنه ساکنه است یا متحرکه و همنه ساکنه الاصل
 البته ماقبلش متحرک می باشد و همنه متحرکه ماقبلش یا ساکن
 باشد یا متحرک و حکم همنه ساکنه بیان فرموده **قوله** **فَابْدَلْهُ عَنْهُ**
حَرْفَ مَدٍّ مُسَكِّنًا **وَمِنْ قَبْلِهِ حَرْفٌ كَقَدْ تَرَكَ** یعنی بعد از آن که
 دانستی که تخفیف در چه نوع از هزوات می باشد بس ابدال
 کن از حمزه همنه ساکنه را خواه که متوسطه باشد یا متطرفه بحرف
 مدی که مناسبست حرکت ماقبلش باشد یعنی اگر مفتوح باشد بدل
 بالف کنند مثل **وَيْشَا** و اگر مضموم بود بدل بواو مانند **يَوْمُنَا**
 و همنه متطرفه ساکنه الاصل که ماقبلش مضموم بود در قرآن
 نیامده و اگر مکسور باشد بدل به یا غای مثل **يُسَيِّدُ** و بی در
 حالتی که نو ساکن کنند باشی این همنه را یعنی اگر در اصل
 خود ساکن است بهمان کیفیت تلفظ به او می غای همچون این

نشدن اواره

ع

ن

یا کلون

مثالها که از پیش رفت و اگر متحرک است ساکنش می سازی از برای
 وقف و میگویند ان امروا و تنوی و قال الملا و لیکن در حالت
 وقف بروم در مثل یا مر و یا من و یا باس و یومین و مؤمین
 و ماکول و طامون و یتر و الذین عن الابدال نباشد و در مانند
 با ذنه و ایتای تسهیل معی اول نباشد و در مثل الاوض و الاسمار
 نقل نباشد بلکه فقط باشد مع از خلف و هم از خلاد خواه از طریق
 این غلبون و خواه از طریق ابوالفتح چنانچه علامه جزری باریک
 الله فی عمری نص بران فرموده و بدان که بهتر خود دانست که لفظ
 مسکنا که در بیت است بفتح کاف خوانند تا سکون عام
 شود یعنی خواه که اصلا این هم ساکن باشد خواه که اشرا
 ساکن کرد اندک حکش ابدالست بشرط آنکه ماقبل هم متحرک بود
 که اگر بود و هم نیز ساکن کردانی آن زمان از قبیل هم متحرکه
 ماقبل ساکن باشد و یا نش درین بیت فرموده و هو قوله
 و حرکته به ماقبله متسکنا و اسقطه حتی ترجع اللفظ اسهلا
 یعنی و متحرک کردن ای قاری ماقبل هم را بحرکه همی یعنی نقل
 همی بماقبلش کن خواه که همی در طرف بود یا در وسط درین
 حال که این ماقبل همی ساکن باشد و بعد از نقل همی را بپنداز
 تا باز کرد در این لفظ که همی دران است اسباب تر از ان
 حالت که پیش از نقل بود مثل مثل ان که دفع و شیء و الخ و
 رادف و شیء و الخ کوی و بعد از ان فا و یا و با از جهة وقف
 ساکن سازی و دفع و شیء و الخ خوانی اما باید که بدانی که سکونی
 که این زمان در وقف موجود است غیر سکونی است

بسیار

بسیار در این بیت

و

که در وصل بود زیرا که سکون در وصل سکونست که اصل بنا کلمه
 بران بود و سکون در وقف سکونست که از حرکه عدول بود و
 کرده اند تخفیف و او این ساکن که ماقبل همی است یا صحیح
 باشد یا حرف علة و این حرف علة یا زیاده باشد یا اصلی و
 هر یکی ازین دو قسم یا حرف مد باشد یا حرف لین پس بدان
 که مثال همی متطرکه که ماقبل او ساکن صحیح است در قرآن
 پیش از هفت موضع بنامده **مضمون** مثل الاوض و جر و مقسوم
 و دفع و ينظر المرء لا غیر و مکشورین المرء و زوجه و بین
 المرء و قلبه لا غیر و مقشور یخرج الخ و لا غیر و اخيه ماقبلش
 حرف علة بود **مثال** یا که حرف مد بود المشی است و نضوع
 و سعی و مانند آن و **مثال** یا که حرف لین است کلمه شیء فقط
 آمده و **مثال** و او حرف مد لتو و و ان تنوء و عن سوء
 و لیسوء در قراة همی و هشام و **مثال** و او حرف لین سوء
 و السوء و **مثال** متوسطه که ماقبلش ساکن صحیح بود یسمن
 و القرآن و قران و الظمان و مذنوما و هز و او کفوعا
 در قراة همی و النشاة و جزعا و همی مکسور که ماقبلش
 ساکن صحیح بود الایفة است لا غیر و اخيه ماقبلش حرف
 علة بود **مثال** یا حرف مد سیدت و جوی لا غیر و **مثال**
 یا حرف لین کهیئة و استیسوا و شیئا و **مثال** و او حرف
 مد السوائی لا غیر و **مثال** و او حرف لین سواة و سوانها
 و سوانکم او مؤثلا و المؤودة لا غیر و از حروف مد الف

و لیکن این نکته را باید دانست که
 التثانی و قران و الظمان و
 وقف بروم کند او را نشا
 باشد زیرا که رقم صا
 وصلی از ده

که

مانده و حکش نیست که اشارة بدان فرموده **بقوله** سبوی آنه
 مَرَّيْعِدِ مَا الْفِ جَرِي **ن** يَسْهَلُهُ مَهْمَا تَوَسَّطَ مَدَّ خَلَا
 و این استثنائی است از حکم سابق یعنی حرکت ممتدی را بقبل
 ساکن ماقبل هم می کند و ممتدی را بپس از برای هم می گرداند این
 ساکن الف باشد که هم آن هنگام تسهیل می کند ممتدی را
 که جاری باشد از بس الف و این وقتی بود که این ممتدی
 واقع باشد در وسط کلمه از روی محل مانند اَبَاوَكُم
 وَ نِسَاءَكُم و مَاء و چون این ممتدی تسهیل متغیر شد در الفی
 که ماقبل او است مد و قصر جایز باشد چنانچه در بیت
 و ان حرف مد الی آخر البیت معلوم گشت و اگر چنانچه ممتدی
 چنین در آخر کلمه واقع شود حکش بیان فرموده **بقوله**
 وَيَبْدَلُهُ مَهْمَا تَطَرَّفَ مَثَلُهُ **و** وَيَقْصُرُ او يَمْضِي عَلَى الْمَدِّ اطْوَالَا
 یعنی و ابدال می کند هم این ممتدی را که از بس الف واقع است
 بمثل آنچه از پیش او است یعنی ابدال می کند به الف هر زمان
 که ممتدی در طرف باشد مثل نِسَاء و مَنَ الْمَاء و الدَّمَاء
 و جَاء و مَرَّ السَّمَاء و مَاء و علة ابدال آن گویند که همچنان
 که ممتدی را در مثل پیدا و بدا و نِسَاء ساکن می سازند
 و ابدالشان به الف می کنند از جهت تحریک ماقبل الف در مثل
 نِسَاء نیز اعتبار الف نکند زیرا که او حا جزی غیر
 حصین است چنانچه و جان انگارند که ماقبل هم حرکت
 بیش مفتوح است چنانچه آن نِسَاء و در نِسَاء ابدال می کنند

اینجا نیز همچنان ابدال کنند این دلیل را اینگونه می گویند که شاید که
 روشن تر ازین نشنوی قوله و يقصر الی یعنی بعد از آن که
 ابدال کنند دو الف جمع شوند آن زمان قاری بخیر باشد
 میان سه امر یعنی اگر خواهد الف اول بپندارد و قصر
 کند زیرا که آن زمان او مثل آن پیشا است و اگر خواهد
 دوم را بپندارد و او را مد و قصر در زیر او که ممتدی مغنی گشت
 بعد از حرف مد و اگر خواهد هر دو الف با باقی دارد و از
 جهت جمع بین الساکنین مدی مطول را بکشد پس چون
 مد و قصر بخواند عمل باعتبارات سه گانه کرده باشد و
 جماعی توسط را نیز اجازه داده اند و بدین تقدیر
 سه وجه باشد **مدا** که بعضی در قیام اشقام نیز روایت
 کرده اند و قطعا این معنی جایز نیست زیرا که وقف
 بر مضموم و مرفوع یا با ساکن است یا بیروم یا به اشقام و
 اسکان است که شنیدی که چون ممتدی ساکن شد
 مبدل بالف گشت و دوم است که چون ممتدی بیعض
 حرکت متحرک شد او را تسهیل می باید کرد زیرا که هم
 خواه متحرک باشد بتمام حرکت یا به بعض حرکت تخفیفش
 به بین است و اشقام است که چون حرف را تمام ساکن
 کرده باشند اشارة بحركة آن کنند و در اینجا این معنی
 صوت نمی بندد زیرا که چون ممتدی ساکن شد بالضرورة مبدل
 بالف گشت و الف دایم السکون است پس او را

حرکتی نباشد که اشاره بآن کنند **که** کوئی که اعتنا را بدال
 نکیم که عارض است و اشارت بحکمه معنی کنیم **جواب** گویم که اشارت
 بحکمه معنی نیز نمی توان کرد زیرا که لازم آید که اشارت بحرکت
 حرفی کرده باشند که الف عوض از او است و این جایز نیست
 همچون تاء تا نیست که چون دروقف مبدل به ها میگرد دروم
 و اشباع داخل او نمی شود و از آنجه ماقبل هم ساکن است
 و او و یا را بدین **که** حرف مد اند مانند ابدان فرموده
بقوله و مدغم فيه الواو والياء مبدا لا اذ اريد
 من قبل حتى يفتل **یعنی** ادغام نمی کند حرفی و او را بدین را
 در واو مبدل از هم و یا را بدین را در یاء مبدل از هم
 وقتی که این و او و یا از پیش هم باشند خواه که هم متوسط
 باشد یا متطرف **مثال** متوسطه خطیه و خطیایک
 و هینا مریا و بیون و مثال متوسطه که ماقبل هم و او را بدین
 باشد در قرآن وارد شده **و مثال** متطرفه پیش از سه لفظ
 نیامده ثلاثه قروء فقط در وای و انما النبی و بوی
 دریایی که درین جمله هم را بدل بواو یا یا کیند و واو
 را در وای و یا را در یا ادغام نمایند **قوله** و یسمع بعد
 الکسر والضم معنی **که** لدی فتحه یاء و واو و محو
 شروع است در بیان هم متحرک ماقبل متحرک و آن نه
 قسم است چه سه حرکت هم که در سه حرکت ماقبلش
 ضرب نمایند نه گردد در دو قسم ابدال است و در هفت

اندو اشارت

دیگر بین بین و این دو قسم ابدال را درین بیت بیان فرموده یعنی اعلا
 می کنند حرفی رحمه الله طالبان این فن را که معنی که مفتوحه
 ماقبل مکسور یا بی است از حال خود گردانیده و همچنین هم
 مفتوحه ماقبل مصوم و او بی است متغیر گردانیده یعنی این
 معنی را در صوت اول ابدال بیا کرده اند و در صوت دوم
 بواو صوت اول مثل میث و فیه و لایلا و نشیتم و صوت
 دوم مانند مؤجلا و یولف و مؤذن و هفت قسم بین
 بین را بیان فرموده **قوله** و فی غیر هذا بین و مثله
 یقول هشام ما تطرف مسهلان **یعنی** میخواند حرفی در غیر همی
 مفتوحه ماقبل مکسور و مفتوحه ماقبل مصوم به بین بین
 یعنی در مفتوحه کالف و در مصوم کالواو و در مکسور
 کالیا مثل ساهتم و مثل رءف و رؤسهم و فیتکم
 و مثل یس و سئل و خاسعین قوله و مثله الخ **یعنی** و میگو
 هشام گفتاری مثل گفتار حرفی در تخفیف هم ما را که این
 هم متطرفه باشد یعنی هشام موافقه حرفی می نماید در تخفیف
 هم متطرفه چنانچه گفته شد **قوله** و ربنا علی
 اظهارة و ادغامیه **و بعضی** بکسر اظهارة و نحو
 لقولک انبهم و نبهم **قوله** و وانه بالخط کان مسهلا
 یعنی ربنا از قوله تعالی هم احسن انا انا و ربنا را خوانده اند
 از حرفی باظهار و به ادغام یعنی بعد از آن که هم را
 بدل بیا کردند بعضی یا را در یا ادغام می کنند برقی

ید

س

و ریا می گویند متابعه رسم را و بعضی ادغام نمی کنند و ریا
می گویند بدوینا رعایه لفظ را زیرا که ابدال عارض است
بس که می آید که معنی همچنان باقی است و حکم نویی و توبیه بعد از
ابدال همچون حکم ریا است یعنی اگر خواهند ادغام کنند و اگر
خواهند اظهار نمایند و به دو و او خواهند قوله و بعضی
یعنی بعضی اهل ادغام اند انیم با سماء راد البقره
و انیم راد و حجر و قمر بعد از ابدال معنی بکسر ها از برای
مناسبتی باین که اول هم بوده و سر مبدل بیاکشته و این
اختیار ابن مجاهد و ابو الطیب ابن غلبون است اما سر
ابو الطیب یعنی طاهر بن غلبون و مکی و ابن مهران ضم ها را
اختیار کرده اند و می گویند که اهل درها ضم است و ابدال
عارضی است بس همین همچنان مراد باشد قوله و قد روى
یعنی بدستی که روایت کرده اند بعضی از اهل ادغام مثل سلمی که
بود هم که چون وقف می کرد تخفیف می نمود معنی را بر موافقه
رسم مصحف عثمائی یعنی ابدال می کرد معنی را بحرفی که صورت
معنی را با حرف نوشته بودند چنانچه بیان فرموده ناظم
رحمه الله انما فی الیاء و الواو و الحذف سمة
والاخصش بعد الکثرة الضم ابدلا بیاء و عنه الواو
فی عکسیه و من حکلی فیهما کالیا و کالواو اعضلا
یعنی بنا بر آن که هم چون تخفیف هم می کرد متابعه
می نمود در تخفیف خط مصحف را نیز متابعه می نماید

اصل
و

ریا

در یا و او و حذف می نمود مصحف را یعنی هر صنف که صورت نوشتن
نوشته بودند اید الشیء می کرد و آنچه بواو و بواو را آنچه
محدف حذف و آنچه بالف بالف و ناظم رحمه الله قد ذکر
الف نکره از این جهت است که و او و یا و لا استمرار
دارند از این روی که اختصار دیگر اند اما بدان که این
قاعده کلی نیست بلکه هر یکی از این ابدالها و حذفها وقتی
جایز باشد که یکی از قرآن را رولیه کرده باشد و از وجوه
عربیّه خارج نشود مثل مؤلا و من علی الخ و یلین و من
انای الیل و یغیر او و یغیر و یغیر و یغیر و یغیر و یغیر
النساء که بالف نوشته و مثل خاطین و یمنه و یمنه و یمنه
و یطون و کلامین و یمنه و یمنه و یمنه و یمنه و یمنه
محدوف الی و الواو که در مجموع اینها و امثال اینها
روایه وارد شده و موافقه عربیه است غنی می باشد
سیدویه که امام خایان است حکایت فرموده که عرب
تکلم بهذا الکلام و رأیت الکلام و مؤنث بالکلی می کنند
و خاطین و خاطین و مؤنث و مؤنث و مؤنث و مؤنث و مؤنث
قراة ابو جعفر محدف در حالین آمده و در مثل سأل
و روف و ابنا و کمر و تو زهره و سائکم و تو میگوید
انباء نا و امثال اینها که صورت هم را بالف یا بواو یا ریا
نوشته اند یا خود اصلا صورتش را هیچ ننوشته اند
از آن جهت است که اگر تخفیفشان کنند در مفتوحه

و لقای الاخر که
مدرسونند و مثل
مکم شرکاء او جزا
الظالمین

موافق

کالف گویند و در مضموم کالوا و در مکسور کالیا و آنجا که حذف کرده اند مثل انا و ما و ماء از جهة کراهة اجتماع صورتهاست و اگر کسی هر جا که بالف نوشته باشد وقف بالف کند و اگر بواو بواو و اگر بیا بیا و اگر بحد و حذف فعلی حرام کرده باشد و خلل در الفاظ قرآنی و فساد در معانی آن ظاهر گردد اینده و بدان سبب مواخذ شود از این قدر هست که اگر حذف بیا بواو یا جمع بین الساکنین باشد هیچ محذوری لازم نیاید مثل حیرون و ما و مبعولون و مد و ما و القرآن بی همین گویند جائز بود و اگر بی واسطه اینها را حذف کنند اشتباه معانی و اختلال در کلام روی نماید و این معنی را صورت بستن جائز نیست **تنبیه** هر مضموم که بواو نوشته شده اگر از پیش و الف نباشد مثل یجوا و تنقوا و اتقوا چون وقف بر فاء کنند اسکان و روم و اشیام هر سه جائز بود و اگر از فاء و الف باشد مثل العلموا و نشاؤا و دعاؤا همین سه وجه باشد اما در هر یکی از اسکان و اشیام طول و توسط و قصر جائز باشد و در روم قصر فقط بس هفت وجه شود قوله و الاخفش الخ یعنی اخفش مضموم ماقبل مکسور را بدل بیا می کند مانند مستهزون و مستهزؤن و در عکس این صورت یعنی مضموم مکسور ماقبل مضموم را قلب بواو می نماید مثل سکت و سئلوا الاغیر

و اینست که در بعضی کلمات و الفاظ قرآنی و روایات و کتب معتبره و در بعضی کلمات و الفاظ غیر قرآنی و روایات و کتب معتبره

که اگر در صورت اول بین بین خوانند مضموم نزدیک بواو می ساکن ماقبل مکسور و اگر در مضموم نموده باشند و این هر دو در کلام عرب نیست قوله و من حکم فیها الخ یعنی آن کسی که حکایت کرده است از اخفش که او در مثل مستهزون و مستهزؤن کالیا خوانده و در مانند سئلوا کالوا و بس بدستی این کس اتیان بمشکلی نموده زیرا که اعتبار حرکت ماقبل مضموم نموده و قیاس اعتبار حرکت نفس مضموم است و ثمانه لا متطرفة که بیا بواو یا بالف مرسوم است در منهاج اللش در باب وقف عری رفته و اگر خواهد از اخا در نظر آورد **قوله** و مستهزؤن اخذ فیہ و نحو و ضم و کسر قبل قیل و اخلا یعنی مضموم ماقبل مکسور که از بسرا و واوی ساکن بود مانند مستهزؤن و مثلان مانند و مستهزؤن و ابی و فی المون و خا طون چون تخفیفش نمایند بطریق رسم مصحف حذفش کنند و آن زمان یا ماقبلش مضموم سازند و مستهزؤن گویند یا بر کسر خودش باقی دارند و مستهزؤن خوانند ولیکن وجه دوم لغتی ضعیفی نام است زیرا که و او ساکن ماقبل مکسور در عربیه یا فت نمی شود و از اخا که فی الیا بی تا اخا جمع را تخفیف رسمی خوانند و ما فیہ یلفی و اسیطایز و دخلن علیه فیہ و جهان عملا کماها و یا و اللام و الیا و نحوها و لامات تعریف لمن قد تأملا یعنی

که اگر در صورت اول بین بین خوانند مضموم نزدیک بواو می ساکن ماقبل مکسور و اگر در مضموم نموده باشند و این هر دو در کلام عرب نیست قوله و من حکم فیها الخ یعنی آن کسی که حکایت کرده است از اخفش که او در مثل مستهزون و مستهزؤن کالیا خوانده و در مانند سئلوا کالوا و بس بدستی این کس اتیان بمشکلی نموده زیرا که اعتبار حرکت ماقبل مضموم نموده و قیاس اعتبار حرکت نفس مضموم است و ثمانه لا متطرفة که بیا بواو یا بالف مرسوم است در منهاج اللش در باب وقف عری رفته و اگر خواهد از اخا در نظر آورد **قوله** و مستهزؤن اخذ فیہ و نحو و ضم و کسر قبل قیل و اخلا یعنی مضموم ماقبل مکسور که از بسرا و واوی ساکن بود مانند مستهزؤن و مثلان مانند و مستهزؤن و ابی و فی المون و خا طون چون تخفیفش نمایند بطریق رسم مصحف حذفش کنند و آن زمان یا ماقبلش مضموم سازند و مستهزؤن گویند یا بر کسر خودش باقی دارند و مستهزؤن خوانند ولیکن وجه دوم لغتی ضعیفی نام است زیرا که و او ساکن ماقبل مکسور در عربیه یا فت نمی شود و از اخا که فی الیا بی تا اخا جمع را تخفیف رسمی خوانند و ما فیہ یلفی و اسیطایز و دخلن علیه فیہ و جهان عملا کماها و یا و اللام و الیا و نحوها و لامات تعریف لمن قد تأملا یعنی

همه

ید

هران هم که بیایند اورا در میان لفظی و در میان افتادن
 این هم سبب حرفی زاید باشد که بر سر او در آمده بود
 در آن هم دو وجه را بعمل آورده اند اول تخفیف از جهه
 متوسط بود نش سبب حرف زاید دوم تحقیق از برای
 آنکه هم در اول کلمه است و اعتبار بر زاید نیست
 مثل ها انتم و هو لاء و لیکن در ها و ام اقرا و اگر وقف
 بر ها و ام کنند بین فقط باشد و آمد و قصر یعنی تحقیق
 نباشد زیرا که هاء از برای تنبیه است و مثل یا ادم
 و یا ایها یا اخت و لائ و لا یویه و لا ولیم و یا یا و یا نه
 و یا مر و مانند این حرف مذکور جناحه فامنا و امنا
 و ارنه و ته و الارض و الانسان اما بدان که تخفیف
 در مثل یا مر یعنی مفتوحه ماقبل مکسوره ابدال به یا است
 و در لام تعریف بنقل و در باقی به بین اما این نکته را
 معلوم می باید کرد که در مثل یا ادم و هو لاء و ها انتم دو
 وجه بین بین - مذ و قصر هود و باشد و علامه جزری
 بارک الله فی عمره در مجموع مصنفات نص فرموده
 که در مثل یا مر در وقت پیش از یک وجه یعنی
 ابدال نخواهند حمل بر مانند فیه و میه و از ظاهر نظم
 چنین معلوم میشود که تحقیق نیز باشد و الله اعلم
 و مراد از حرف زاید است که اگر این حرف را حذف
 کنند کلمه بسر خود بماند بخلاف مؤمن و یا کلون

تخفیف
 در میان
 افتادن
 سبب حرفی
 زاید
 باشد
 که
 بر سر
 او
 در آمده
 بود
 در آن
 هم
 دو
 وجه
 را
 بعمل
 آورده
 اند
 اول
 تخفیف
 از
 جهه
 متوسط
 بود
 نش
 سبب
 حرف
 زاید
 دوم
 تحقیق
 از
 برای
 آنکه
 هم
 در
 اول
 کلمه
 است
 و
 اعتبار
 بر
 زاید
 نیست
 مثل
 ها
 انتم
 و
 هو
 لاء
 و
 لیکن
 در
 ها
 و
 ام
 اقرا
 و
 اگر
 وقف
 بر
 ها
 و
 ام
 کنند
 بین
 فقط
 باشد
 و
 آمد
 و
 قصر
 یعنی
 تحقیق
 نباشد
 زیرا
 که
 هاء
 از
 برای
 تنبیه
 است
 و
 مثل
 یا
 ادم
 و
 یا
 ایها
 یا
 اخت
 و
 لائ
 و
 لا
 یویه
 و
 لا
 ولیم
 و
 یا
 یا
 و
 یا
 نه
 و
 یا
 مر
 و
 مانند
 این
 حرف
 مذکور
 جناحه
 فامنا
 و
 امنا
 و
 ارنه
 و
 ته
 و
 الارض
 و
 الانسان
 اما
 بدان
 که
 تخفیف
 در
 مثل
 یا
 مر
 یعنی
 مفتوحه
 ماقبل
 مکسوره
 ابدال
 به
 یا
 است
 و
 در
 لام
 تعریف
 بنقل
 و
 در
 باقی
 به
 بین
 اما
 این
 نکته
 را
 معلوم
 می
 باید
 کرد
 که
 در
 مثل
 یا
 ادم
 و
 هو
 لاء
 و
 ها
 انتم
 دو
 وجه
 بین
 بین
 -
 مذ
 و
 قصر
 هود
 و
 باشد
 و
 علامه
 جزری
 بارک
 الله
 فی
 عمره
 در
 مجموع
 مصنفات
 نص
 فرموده
 که
 در
 مثل
 یا
 مر
 در
 وقت
 پیش
 از
 یک
 وجه
 یعنی
 ابدال
 نخواهند
 حمل
 بر
 مانند
 فیه
 و
 میه
 و
 از
 ظاهر
 نظم
 چنین
 معلوم
 میشود
 که
 تحقیق
 نیز
 باشد
 و
 الله
 اعلم
 و
 مراد
 از
 حرف
 زاید
 است
 که
 اگر
 این
 حرف
 را
 حذف
 کنند
 کلمه
 بسر
 خود
 بماند
 بخلاف
 مؤمن
 و
 یا
 کلون

و مؤجلا و امثالان که چون حرف زاید را از ایشان بپندارند
 کلمه ناقص ماند قوله لمن قد تأملا یعنی این مثالها را یا ذکر دم
 و اعاده ذکر لام تعریف نمودم از برای دفع رهی که در اول
 باب نقل حرکت همی مذکور شد از برای کسی که در آن تأمل
 نماید قوله و اشم و رم و هماسوی مبتدل بها حرف مد
 و اعرف الباب محفلا یعنی قاری این حکمها که بیان
 کردم تقدیم سان و ان زمان که خواهی که وقف به
 اشمام و روم نیز نمائی اشمام کن در مرفوع و مضموم در هر جام
 که صحیح آید و روم کن در مرفوع و مضموم و مجرور
 و مکسور در جایی که صحیح آید از مهرات متطر و محف
 در هر موضعی که همی را بحرف مد بدل کرده باشند
 و آخر روم و اشما مش کنند هر همی بود که ماقبلش حر
 ساکن باشد و این ساکن نه الف بود مانند دفع و المر
 که تخفیفش بنقل است و بس و مثل قرو و بری که
 تخفیفش بادغام فقط است و مانند سوع و سوع
 و ثی که تخفیفش در یک روایه بادغام است و در یک
 روایه دیگر بنقل جناحه می آید و آن مواضع که از جهه ابدال
 اشمام و روم در ایشان جایز نیستند مثل بد اویندی
 و لو لوی و مر السماء است که در مثل اول و چهارم هم را
 قلب بالف می کنند و در دوم بیار و در سیوم بو و بس
 ایشان مثل جشی ویدعوا ویدمی باشند پس همچنانچه اشمام

نیمام

فی

و مؤجلا

و روم در اینها جایز نیستند در آنها نیز جایز نیستند قوله
 واعرفوا الباب محفلاً یعنی بشناسن باب و وقف حرم را درین
 حال که او مجتمع انواع تحفیف همزات است **قوله** وما و او
 أصلي سكن قله **قوله** أو ألبا فعن بعض بالادغام محفلاً
 یعنی هران همز واقع شود پیش از او و او ی اصلی ساکنه یا یایی
 اصلی ساکنه خواه که این همزه در وسط بود یا در طرف
 پس درستی که نقل کرده اند از بعضی اهل ادا مثل
 أبو الفتح ابی الی هره را بحر می آرند پس ما قیاس را در غام حرف
 اول را در دوم میخوانند در و او و یا را از بدین مذکور شد
 مثل سوء و سوا یکم و شیء و استیس اجزاء لا اصلی بحر می
 الزاید پس درین قسم هم نقل بود و هم ادغام **قوله** وما قبله الخواری
 أو ألفت محرکاً طرفاً فالبعض بالروم سهلاً **قوله** یعنی هران
 همزه که پیش از بحر می آید یا الفی باشد در حالتی که این همزه
 متحرک باشد و در طرف که یعنی در آخر بود و مفتوح نباشد
 مثل ییدی و این امر و او فاشد بشاره و من السماء پس بعضی از
 اهل ادا تسهیل کرده اند آنرا بین بین و اروم زیرا که
 بین بین در ساکنه ممکن نیست و نیز وقف بر تمام حوکه
 جایز نمی آید پس بالضرورة خیر الامور و سلطها را اختیار
 کردند **تفسیر** در لفظ اللؤلؤ و کؤلؤ خواه معرف
 و خواه منکر و خواه مرفوع و خواه مجرور و در لفظ الباس

خواه مرفوع و خواه مخفوض و چون وقف بر روم کند ابدال همزه
 اولش نباشد زیرا که روم حکم وصل دارد و **قوله** که اهل
 ادا را در عمل بر روم و عدم عمل سه مذهب است بعضی
 در حرکات سه کانه روم کرده اند چنانچه از اطلاق ناظم
 که والبعض بالروم سهلاً لازم می آید و بعضی میان را نگاه
 داشته اند و در مضموم و مکسور کرده اند و در مفتوح
 نه و بعضی در هر سه نگه داشته اند چنانچه ناظم رحمه الله خبر از آن
 داده **بقوله** ومن لم یزعم واعتد محضاً سکونه والحق
 مفتوحاً فقد شد مؤغلاً **قوله** یعنی و آنکسی از قرار که روم
 نگرفته است هیچ چیز را از آنها می گوید که روم در آن
 جایز می باشد و شمرده است سکون آنرا سکونی محض
 و الحاق مؤذنه است مضموم و مکسور را بمفتوح در عدم
 روم پس درستی که شاذ و نادر گشته مذهب او در
 حالتی که این مذهب دور روند و مبالغه کنند است
 در شد و **قوله** وفي الحسن الخاء و عند حاته **قوله** یعنی
 سناء کما اسود البلاء اخبار است بآنکه در تحفیف
 همز طریق چند دیگر هست غیر از اینها که یاد گرفته شد و
 تردد بخوبان که در احکام هم نظم می نمایند روشن می گرداند
 نور همزه و معرفه و کیفیت هم هران چیزی را که تاریک
 گشته یعنی معلوم نگشته و مشکل آمدن نزد دیگران
 در حالتی که آن چیز سخت تاریک است و این

مبالغة است در مسایل عزم معلوم یعنی از انواع تخفیف من
هر چه تود مردم مشکل است تود بخوان حل می کرد زیرا که
ایشان باها عالم اند و قیام بشرح آن می نمایند **بدان**
که بعد از اتمام یا **اسانی** طلای را در خاطر
فاتر این معنی صورت بست که از هر قاعده کلی که در این
باب می آید شد جزوئی را از آن و کلی احکامش که بصره
رسیده اعاده نماید و در صدر هر یکی مسئله را بشرحی
می آید فاصله را فاقول و بالله التوفیق لا یمیه من جزید
افضاله و حسیم انعامه **مسئله** در مثل اقوال و اذتوا و
یا کلون و الی الهدی اینها ابدال الف است و بس **مسئله**
در مانند هنی و الذی او عن و یس و اذتوی و مکر
الشیء که همه بسکون می میخواند ابدال یا است و بس و لیکن
هشام را روم و تسهیل نیز باشد **مسئله** در مثل یومنون
و فرعون اتونی ابدال یواوا است و بس **مسئله** در آن مرؤا
ابدال یواوا ساکنه و روم و تسهیل همه دو وجه است و حکم خروج
منهما اللؤلؤ همچون آن مرؤا است الا آنکه همه در وجه
ابدال هنی دوم ابدال هنی اول نیز می کند پس در وجه
دوم موافق هشام باشد در تحقیق هنی اول جانه گفته شد
مسئله در تفتوا و هر چه صورت هنی یواو بود و ما قبل
هنی الف نباشد پنج وجه باشد ابدال بالف و روم و تسهیل
و بدل یواو و اسکان و روم و اشمام **مسئله** در مثل الملاذ

که صورت هنی الف بود دو وجه است **۱** ابدال بالف دوم
و تسهیل **مسئله** در مثل میدی ابدال یا ساکنه باشد
یا روم و تسهیل و اگر هنی را به یاء مصنومه سازند جانه
مذهب اخفش است و بعد از آن بران وقف کنند روم
و اشمام پس جایز آید پس باعتبار پنج وجه بود **مسئله** در
مثل شاطی چهار وجه است ابدال به یاء ساکنه و روم
و تسهیل و ابدال به یاء مکسونه که بعد از آن از جهه وقف
ساکن سازند یا روم کنند **مسئله** در بنای المرسلین
همین چهار وجه مذکور باشد الا آنکه در اینجا ابدال الف
است **مسئله** در مثل عن النبا و سبیل دو وجه باشد
۱ ابدال بالف **۲** روم و این **مسئله** در کمال اللؤلؤ
ابدال یواو ساکنه یا روم و این بین و اگر ابدال یواو مکسونه
کنند جانه از اخفش منقوش است و بعد از آن
ساکن سازند روم در و او جائز آید پس باعتبار چهار وجه
شود **مسئله** در مثل حسبتهم لؤلؤا که هنی دوم مفتوح است
یا که وجه باشد ابدال هنی اول یواو ساکنه و ابدال هنی
دوم یواو مفتوحه **مسئله** در توی و تویه و ریا و الزیا
و ریای و ریاک دو وجه است **۱** ابدال هنی یواو
انجا که ما قبلش مضموم است و یا انجا که ما قبلش مکسور
است و در هر دو قسم بی ادغام **۲** ابدال هر دو قسم و ادغام
اما در مثل الرؤیا اظهار اقیس است **مسئله** در مثل

جاء والدَّيْمَار ابدال واطول و قصر جائز است واجازة توسط
نیز داده اند **مسئله** در مانند يشاء ومنه الماء ومن السماء وج
است همین سه وجه مذکور و تسهیل واروم و آمد و قصر
مسئله در مثل و ايتاني ذى القربى و اناى الليل و لقاءى الاخوة
و اومن و زائى حجاب که صوت همین بیا نوشته همین پنج وجه با
و چون بر متابعه رسم وقف کنند همین بدل بیاشود و ان هنگام
مک و توسط و قصر و اسکون و قصر و اروم نیز جایز آید
بس نه وجه باشد **مسئله** در مثل فیکم شرکاء و امانشوا
و در هر چند که صورت همین نوشته باشند و از پیش همین الفی
باشد همین نه وجه مذکور باشد و اسه وجه دیگر که ان
اشمام حرکه و او است و آمد و توسط و قصر بس دوازده
وجه شود **مسئله** در براء منکم همین دوازده وجه است
الا انکه جنی همین اول نیز تسهیل می کند و هشام نمی کند **مسئله**
در ثلاثة قرء اذ غام است و اسکون یا اروم **مسئله** در
انما النفسى و برى سه وجه است اذ غام و اسکون یا اروم
یا و اشمام **مسئله** در جی و سبی نقل است یا اذ غام هر دو
و اسکون **مسئله** در ان نبوا و لیسوا و جوه کمر همین
دو وجه است **مسئله** در سوء و شیء که همین مکسور است
چهار وجه بود نقل و اذ غام هر یکی و اسکون یا اروم **مسئله**
در ضی و المستی شش وجه است این چهار وجه مذکور و نقل
و اشمام و اذ غام و اشمام **مسئله** در لثو و سوء

و اینها را در
در اشمام و اذ غام
در لثو و سوء
در ضی و المستی
در جی و سبی
در ثلاثة قرء
در براء منکم
در انا انکه جنی
در امانشوا
در شرکاء
در فیکم
در ذی القربى
در ايتاني
در و اومن
در و زائى
در حجاب
در صوت
در بیا نوشته
در همین
در پنج وجه
در با
در و چون
در بر متابعه
در رسم
در وقف
در کنند
در همین
در بدل
در بیاشود
در و ان
در هنگام
در مک
در توسط
در قصر
در و اسکون
در و قصر
در و اروم
در نیز
در جایز
در آید
در بس
در نه
در وجه
در باشد
در و از پیش
در همین
در الفی
در باشد
در همین
در نه
در وجه
در مذکور
در باشد
در و اسه
در وجه
در دیگر
در که
در ان
در اشمام
در حرکه
در و او
در است
در و آمد
در و توسط
در و قصر
در بس
در دوازده
در وجه
در شود
در و براء
در منکم
در همین
در دوازده
در وجه
در است
در الا
در انکه
در جنی
در همین
در اول
در نیز
در تسهیل
در می
در کند
در و هشام
در نمی
در کند
در مسئله
در در ثلاثة
در قرء
در اذ غام
در است
در و اسکون
در یا اروم
در مسئله
در در انما
در النفسى
در و برى
در سه
در وجه
در است
در اذ غام
در و اسکون
در یا اروم
در مسئله
در یا و اشمام
در مسئله
در در جی
در و سبی
در نقل
در است
در یا اذ غام
در هر دو
در و اسکون
در مسئله
در در ان
در نبوا
در و لیسوا
در و جوه
در کمر
در همین
در دو
در وجه
در است
در مسئله
در در سوء
در و شیء
در که
در همین
در مکسور
در است
در چهار
در وجه
در بود
در نقل
در و اذ غام
در هر یکی
در و اسکون
در یا اروم
در مسئله
در در ضی
در و المستی
در شش
در وجه
در است
در این
در چهار
در وجه
در مذکور
در و نقل
در و اشمام
در و اذ غام
در و اشمام
در مسئله
در در لثو
در و سوء

و شیء که همین مضموم است همین شش وجه مذکور است **مسئله**
در مثل جائزتم و خائنین و اولیاء و هم تسهیل است و آمد و قصر
مسئله در مثل فاولیک و اجاؤه چهار وجه بود تسهیل یا
یا تحقیق همین اول هر یکی و تسهیل همین دوم و آمد و قصر
مسئله در فلما تراء الجمعان بعد از اماله الف بعد از همین در
همین بین باشد و آمد و قصر **مسئله** در مثل ماء و نداء
که همین صوت است و منصوب تسهیل و آمد و قصر جائز
است و نص از جنی وارد شده از روایه ضعیفی که همین بادل
بالف کنند همچون که در جاء و ان زمان قصر و توسط و آمد
در او خوانند **مسئله** در مثل خطیه و بریون و هینا و مریا
اذ غام فقط است **مسئله** در مثل شیئا و سوءا و سیت
و الشوای و کهیة و اسقیس نقلست یا اذ غام **مسئله**
در و اذ المودودة همین دو وجه است **مسئله** در مؤیلا
همین دو وجه است و از یادتی یک وجه ابدال بیا **مسئله**
در جزء انقل فقط است **مسئله** در مثل القرآن و متسولا
و اسکم و لا تفقد نقل فقط است **مسئله** در هزوا
و کفوا دو وجه است ۲ نقل ۱ ابدال همین بواو **مسئله**
در الفشاة و یسئلون دو وجه است ۱ نقل ۲ ابدال
همین بالف و افع ماقبلش **مسئله** در مثل ساهم و ارایت
و روف و یس و بر و سیکر بین فقط است **مسئله**
در مثل مایه و قیه ابدال یا است لا غیر **مسئله** در مثل

عن ابن کلام

مَوْجَلًا وَيُولَفُ ابدال هوا است و پس **مسئله** در ریاء الناس سه وجه است ابدال همزه اول یا و ابدال همزه دوم بالف و آمدن و توسط و قصر **مسئله** در بار تکرار تسهیل فقط است **مسئله** در مثل الصابون و خاستن و متکین دو وجه است ۱ بین حذف همزه **مسئله** در مانند مستهزون و مالمون و قل استهزوا و ان يطفوا که بعد از همزه و او باشد از شش وجه سه وجه صحیح آمده ۱ تسهیل کالوا و ۲ ابدال همزه یا ۳ حذف همزه و انهم ما قبلش **مسئله** در مانند فبت کفر و سقر و سینه که صوره همزه بیانوشه دو وجه صحیح شده تسهیل کالوا و ابدال یا **مسئله** در سئل و سئلوا دو وجه است کالیار و ابدال به و او خالصه **مسئله** در هو لاء از بیست پنج وجه سیزده وجه صحیح آمده تحقیق همزه اول و این وجه همزه دوم و تسهیل همزه اول و آمدن و ا چهار وجه همزه دوم و تسهیل همزه اول و اقصر و ا چهار وجه همزه دوم زیرا که چون هر دو همزه را بین می خوانند قصر اول و آمدن دوم یا بعکس جائز نیست **مسئله** در مانند من آمن سه وجه بود ۱ تحقیق و ۲ عدم سکت ۳ نقل **مسئله** در مثل الارض دو وجه ۱ تحقیق و اسکت ۲ نقل **مسئله** در قل و نبیکم از بیست و هفت وجه که از ضرب قسمت حاصل می آید ده وجه در روایه آمده ۱ سکت اول و تحقیق دوم و تسهیل سیوم و این از طریق شاطبیه و یسیر از خلف باشد ۲ سکت

در ریاء الناس سه وجه است ابدال همزه اول یا و ابدال همزه دوم بالف و آمدن و توسط و قصر

در ریاء الناس سه وجه است ابدال همزه اول یا و ابدال همزه دوم بالف و آمدن و توسط و قصر

اول و تحقیق دوم و ابدال سیوم یا مضمومه و این وجه همچنین از خلف است از طریق هردو کتاب ۳ عدم سکت در اول و تحقیق در دوم و بین بین در سیوم و این وجه از طریق هردو کتاب از خلا داد است ۴ عدم سکت در اول و تحقیق دوم و ابدال سیوم یا مضمومه و این وجه هم از خلا داد است از طریق هردو کتاب ۵ سکت بر اول و تسهیل و سیوم و این وجه از خلف است از طریق هردو کتاب ۶ سکت بر اول و بین بین در دوم و ابدال در سیوم و این وجه از خلف است از طریق کتابین ۷ عدم سکت بر اول و این بین در دوم و سیوم و این وجه از خلا داد است از طریق هردو کتاب ۸ عدم سکت بر اول و تسهیل در دوم و ابدال در سیوم و این وجه هم از خلا داد است از هردو کتاب ۹ نقل در اول و تسهیل دوم و سیوم و این وجه از شاطبیه است ۱۰ نقل در اول و تسهیل دوم و ابدال سیوم و این وجه نه از طریق یسیر و شاطبیه است **مسئله** در قل انتم از دو وجه که آورده اند پنج وجه صحیح یافته ۱ سکت بر اول و تسهیل بر اول و تحقیق همزه دوم ۲ عدم سکت در اول و بین بین در دوم ۳ عدم سکت در اول و تحقیق دوم ۴ نقل و تسهیل دوم ۵ تمت المسائل المعتبر علیها ثم قلت **قوله** یا سیر الاظهار و الادغام یعنی این بابی است که مذکور میشود در او اظهار و ادغام

و مراد باین ادغام ادغام صغیر است و بر سه قسم آورده **۱** ادغام
 حرفی در چند حرف **۲** ادغام حرفی در حرفی در یک کلمه یا در دو
 کلمه که انرا باب حرفی قرینت مخارجها نام نهاده **۳** احکام
 فون سناکه و تنوین و قسم اول اینست **قوله** سیاذکر
 الفاظا تلیها حروفها **۱** باظهار و الادغام تروی و تحلی
 یعنی روزی که یاد کنم ترا لفظی چند که نزدیک این لفظها می گرد
 و از عقب ایشان در می آیند حرفها این لفظها یعنی حرفی
 چند که حرفها اخر آن لفظها درین حرفها مدغم
 می گردند یا مظهر میشوند در حالتی که روایت
 کرده می شوند و روشن گردانده می شوند این لفظها
 باظهار و ادغام در تردید قرا از این الفاظ کلمه از وقت
 و تاء تانیث و هل و بل است **قوله** قد و انک از فی بینها و
 حروفها **۲** و ما بعد بالتقید قد مذ لا یعنی فراگیر
 از این الفاظ موعوده کلمه از را در بیستی که مخصوص
 است به او و فراگیر حرفی چند که ذال از در ایشان
 مدغم میشود و فرایقی که بعد ازین می آید و قید کن
 آنرا در حالتی که سهل القیاد باشد بسبب تقیدی
 که من انرا یاد کرده ام پیش از این بیت و ماکان و
 ضد یعنی اگر من ادغام را از برای کسی ذکر کنم دیگر انرا
 اظهار باشد و اگر اظهار را از کسی رواه تمام باقیانرا
 ادغام بود و می توان که مراد از تقید قاعده باشد

فون سناکه و تنوین

و مراد ۷۰

که ناظم

که ناظم رحمه الله در بیت ساسمی بیان فرموده و باعث بر تمهید
 این قاعده ان بوده باشد که چون در بعض مواضع اسماء قرا
 را بر من در اوایل کلمات آورده و حرفی چند نیز که هر یکی از
 ذال از و ذال قد و تاء تانیث و لام هل و بل در میان مدغم میشوند
 هم سرخی در اوایل کلمات نهاده و هم نموده که مبادا که
 قاری را اشتباه افتد که مگر این حروف مدغم فیما بین
 هم و مرقرا اند پس اصطلاح را چنان نهاده که اول قرا را
 بر من نام برد و بعد از ان کلمه را بیاورد که در اول ان واو
 باشد و بعد از ان کلمات حروف مدغم فیما بین بویسد
 مانند و ادغم مروه و اکت ضیر ایل زوی **قوله** که
 میم مروه رمز این ذکران است و ماکان فاصله است
 و ضاد و ذال و زای و طاء حروف مدغم فیما اند و اشا
 برین معنی مذکور فرمود **قوله** ساسمی و بعد الواو تسموا
 حروف من **۱** تسمی علی سیمائت و ذوق مقبله یعنی
 روزی که یاد کنم بر من اسماء قرا را و بعد از ان واو را بیاورم
 و بعد از او بیاورم حرفی چند تا که این قرا مذکور ذال
 از را مثلا در ان ادغام کرده اند باظهار در حالتی که
 من مستعلی باشم بر نشانه که صافی میشود مقبلان
 یعنی این معنی را در صورتی روشن و طریق مبرهن
 بطالب رسام **قوله** و فی ذال قد ایضا و تاء مؤنث و
 و فی هل و بل فاحتمل به هینک اخیلاک یعنی آنچه در ذال

قاری

در آنها

کلماتی که حروف مدغم
 فیما در اوایل ایشان
 است

ذکر آن کردم میگویم مثل آنرا در دال قد و تاء تانیت و لام هل و بل نیز پس
 ای قاری حیلۀ با استعمال کن در پیرون آوردن این معانی
 به نیز دهی خویش در حالتی که تو صادق الحیل باشی یعنی
 دهن خویش را صافی ساز و از مجموع کذوبات آنرا ببرد از
 تا فسر کنی این را از **قوله** ذکر دال از یعنی این
 این چند که مذکور میشود در بیان ادغام یا اظهار دال
 از است **قوله** نعم از تمشیت زینب صال دالها
سبی جمال و اصل من تو صلا ندان که ابتداء کلام
 به نعم نهاد از آن جهت است که گویا سبلی است دعا نماید
 از ناظم رحمة الله و فارا بهدی که فرمود چیست قال
 ساد ذکر الفاظ الی بس اجابتش می فرماید به نعم یعنی یاد
 کنم آنچه وعده کرده ام ترا که ان بیان احوال دال از
 است و غیر آن در نزد چند حرف اکنون بدان که
 از حروف **تین دس ج** است مانند از تمشیتی
 واو زین و از صرفنا و از دخلوا و از سمعتم و از
 جعلنا **غ** اری یا ذکر دم ان زمانی که اظهار رفتن و
 اهنك نماز نموده زینبی که غالب آمده جمال و تکرار و
 کسی که بلند شده جمال او در حالتی که این تکرار و
 جمال پیونده اند یکی که پیوسته شده به ایشان
قوله فاطهارها اجزی د و ام نسیمها و اظهار یا
قوله واصف جلا یعنی بعد از آن که حروف مدغم

فما

فما از را شناختی احکامشان نیز معلوم کن و بدان که نافع
 و این کثیر و عام که مرموز اند بالف و دال و نون دال از
 در مجموع این شش حرف اظهار می کنند و در باقی ادغام ظاهر
 شود ایندن زینب جمال خود را روان می گردانند همیشه
 دمیدن بوی خوش او را و پیدا گردانند وصف کسند که کشف
 کرده چال زینب را بوی خوش کفتار او را **قوله**
و ادغم ضکنا و اصل **توم دین** و ادغم مولی و جد دایم
 یعنی خلف که رمزش ضاد است ادغام کرده دال از را و
 تا و دال و این دکان که مرموز است به میم در دال فقط بس
 ایشان را در باقی اظهار باشد و از قرار سبعة ابو عمرو و
 هاء مانده اند بس ایشان را در مجموع ادغام بود **غ** باز
 بوشید محبتی که پیوند کسند بود کویها فقر و درها محبت خود
 بافتگی و مصروفی را که از غایه محبة این زینب باو می رسد
 و باز بوشید محبتی که بی نیازی او از دیگران دایم است
 حدیث زینب را از روی متابعة **قوله** ذکر دال قد
 یعنی این چهار بیت که مسطور میشود در احکام دال قد است
 و حرفی چند که دال قد در آنها مدغم یا مظهر می شود این
 هشت حرف است که در اوایل کلمات این بیت آورده
 و هو **قوله** و قد سجت د بلا صفا ظل زینب جلته ضاه
 سابقا و معللا یعنی **سج** **سج** **سج** مانند قد
 سبع الله و لقد زلانا فقد ظل و لقد

فما از را شناختی احکامشان نیز معلوم کن و بدان که نافع و این کثیر و عام که مرموز اند بالف و دال و نون دال از در مجموع این شش حرف اظهار می کنند و در باقی ادغام ظاهر شود ایندن زینب جمال خود را روان می گردانند همیشه دمیدن بوی خوش او را و پیدا گردانند وصف کسند که کشف کرده چال زینب را بوی خوش کفتار او را

حاشیه
 حاصل آنست که نافع و این
 در مجموع این شش حرف
 و ابو عمرو و هاء
 این دکان را در دال
 و در باقی اظهار و در
 در جم اظهار و در
 ادغام و خلف را و
 و سبی و صاد اظهار
 را ادغام و کسای
 جم اظهار و در با
 ادغام

هو

زینا. وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ قَدْ شَغَفَهَا **خ** یعنی و بدرستی که بکشید
 زینب دامن را که دراز شده تا ناز و تکبر نماید در نظر عاشق
 و دامنایوی خفا که یاد دامن زینب انرا ظاهر کرده کشته
 این یاد از نو مند کتده عاشق بانه این دامن و به این بوی
 خوش یکبار بعد از یکبار **قوله** فَأَظْهَرَهَا نَحْمًا بَدَا
دَلَّ وَاضِحًا وَأَدْغَمَ وَرَشَّ خَمْرًا ظَلَمًا وَامْتِلَاً یعنی
 بعد از آن مدغم نما را معلوم کردی بدان که عاصم و قالون
 و این کثیر که مرموز کشته اند به نون و بار و دال اظهار
 کرده اند دال قدر آن در مجموع این هشت حرف و اعلم
 کرده است ورش در ضا و طار بس و با در باقی اظهار
 باشد **خ** یعنی بس ظاهر گردانند حال زینب را راه نمایی
 که ظاهر شده و دلالت کرده محبت را بر محبوبه
 دلالت کردنی روشن و بهمان گردانند فوا اگر قش جوعه
 وصل محبوبه گزند عاشقی را که تشنه شده به یاد او
 و مشتاق کشته بوصل او سیراب آمده ترد فوا اگر قش
 این جوعه **قوله** وَأَدْغَمَ مَرُّوْا كَفَّ صَبْرًا اَبْلَ رَوْحِي
ظَلَمَ وَغَرَّ تَسْلَاهُ كَلْهَلًا یعنی مدگولیم مرق
 که این دگولان است ادغام کرده دال قدر در ضا
 و ذال و زای و ظا بس در چهار حرف دیگر او را اظهار
 خواهد بود **خ** و باز بوشید وصل زینب آن وصلی
 که رفع کتده عطش محبت است گزند محبتی

در این
 اوزار

و
 و
 و
 و

و
 و
 و
 و

خف با که بر مرده گردانند او را سختها حراره شوقها
 که بر سینه او برآمده **قوله** وَفِي حَرْفٍ زَيْنًا خِلَافٌ
 وَمُظْهَرٌ هِشَامٌ بِضَادٍ حَرْفُهُ مَحْتَمِلًا یعنی در
 وَلَقَدْ زَيْنَا السَّمَاءَ الدِّينَا در سون الملك خلاف است
 این دگولان را یعنی او را هم ادغام و هم اظهار هست **قوله**
 وَمُظْهَرٌ لِّحٍ یعنی و هِشَامٌ اظهار کتده است حرف
 خویش را در سون ص یعنی او قال لَقَدْ ظَلَمَ
 بسؤال بختك را اظهار می کند در حالتی که او قول کتده
 است این روایه را پس باقیان را که ابو عمرو و حم و کسائی
 اند در مجموع حروف هشتگانه ادغام شان باشد
قوله تاء التانیث یعنی این چهار بیت که مذکور
 خواهد شد و میان تاء تا نیت ساکن متصل بفعل است
قوله وَأَبَدَتْ سَنًا تَغْرِصَتْ زَرْقَ ظِلْمٍ حَسَنٌ وَرَوْدَا
 بَارِدًا عَطِرًا طِلَاً یعنی شش حرف که تاء تا نیت
 را در آنها ادغام یا اظهار می کنند اینست که در اوایل
 شش کله از این بیت آورده یعنی **س ت ص ط ج م ث** مثل
 اَبَدَتْ سَنًا رَحِمَتْ تَمَرٌ حَصْرَتْ صَدْرَهُنَّ
 حَبَّتْ زِدْنَاهُمْ كَانَتْ ظَالِمَةً نَضَحَتْ جُودُهُنَّ وَظَا
 هر کرد ایند روشنی در آنی که ضا فی شده بود ابها
 ازرق آن درین حاله که این ابها ازرق جمع کرده بودند
 آب دهنی را که آن آب سرد بود و خوش بوی حوران
 بود

نیت

انها عارزق و این از آن جهت گفت عارفت عرب آنست که تشبیه
کنند آب دهن را بحشر **قوله** فَأَظْهَرَ هَاهَا رُثْمَةً بَدْرَةً
وَادْعَمُ وَرَشَّ ظَافِرًا وَخَوَّلَا یعنی این کثیر و عاصم و قالون
که در موشان دال و نون و با است اظهار کرده اند
تا به تائید را در مجموع این شش حرف و در شکر کرده اند
تا را در ظاهر محمده فقط **ع** پیدا کردن زینب دندان خود
را همچون در قیاست که زیاده کرده اند بدرها آن در صفا
آن در با یعنی همچنانچه بدر در بر کمال تا بیند آن
زیاده است در دندانها زینب نیز جوفا سخن میگوید در
حشید لاش زیاده است **قوله** وادغم الی یعنی و نهان
کرد خداوند فرا گرفتن آنچه فرا گرفت از وصل
این زینب در حالتی که این فرا گیرند ظفر یا بند بود
و عطا کنند **قوله** وَأَظْهَرَ كَهْفًا وَأَفْرَسًا جوده
نَکَى وَفِي عَصْرَةٍ وَخَوَّلَا یعنی اظهار کرده مدلول
کاف که این عامر است این تا را در سین و حیم
و زای پس در سه حرف دیگر او را ادغام یا شد
غ ظاهر کرد عالمی که پشت و بنام متعلبان است و نما
با آن جو و بخشش او که از علم او است دانش خود
را و پاکیزست که به از چایس دنیوی ملوث نشد و وفا
کنند ایست بوعد هادین حاله که او بنایگاه
بجاردگان و در او متول باز متدکان است **قوله**

وَأَظْهَرَ رَاوِيَهُ هِشَامٌ لَهْدَمَتٌ وَفِي وَجْهِ خَلْفَانِ ذُكُونٌ يَفْتَلِي
یعنی اظهار کرده راوی ابن عامر که هشام است تا را در صاد در
لفظ لهدمت صوامع در سون الخ و این ذکوان خلاف است
در وجهت جزو بهم در الخ یعنی او را ادغام و اظهار هر دو هست
پس معین شد که ابو عمرو و حمزه و کسائی را ادغام باشد **قوله**
يَفْتَلِي یعنی در حالتی که عین این خلاف را بسبب بحث از ویران
کرده می شود از او و از این جهت چنین گفت که در تفسیر اظهار
فقط از این ذکوان آورده **قوله** ذِكْرُ لَامٍ هَلْ وَبَلْ
یعنی این چهار بیت که یاد کرده میگردد در میان لام هل و بل است
و مدغم فيه این لام هشت حرف است **ت ظ ز س ن ط ض**
ولیکن تاء مثله مخصوص است به هل مانند هل ثوب و
در تاء و نون هل و بل هر دو شریک اند مانند هل تری
بل تا تیم هل تنبیکم و بل تنبع و ن خ حرف دیگر مخصوص اند به بل
مثل بل طنتم بل زین بل سولت بل طبع الله بل ضلوا و ناظم
رحم الله این هشت حرف یا در اوایل کلمات این بیت
نماوه و اشاره بدان فرموده **بقوله** الْأَبَلْ وَهَلْ تَرَوِي ثَنَا
طعن زینب سمیر توها **طاحض** و مبتلی **ع** یعنی گاه
شو که ترا از احوال زینب خبر خواهی داد پس بجز از
ترا بدالم و تضاعف عثم فجت اندیشه کرد اما چون میخوا
که او را این سخن را بشنوند ولیکن نه بنوعی که او را
زود یقین شود و نیش بر سر جراحت خورد عنان سخن گردانیده

رجوع با استفهام نمود و فرمود که ای هیچ روایت کرده توانی کلام را
 که کج کرد اینده و دوتا ساخت و خله کردن و نیت بشت
 عاشقی را که شب همه شب بسبب دوری او افسانه می گوید
 در حالتی که این عاشق باز مانده شده است از غایت کردند
 و ابتلا **الر** کسی گوید جو نیست که در ترجمه هل را بر بل مقدم
 داشت و در بیت قضیه را بعکس نمود **و ایش** است که
 تا هر یکی از هل و بل خط خویش را از تقدم و تاخیر فرا گرفته
 باشند **قوله** **فَادْغَمْهَا رَاوَادْغَمٌ فَاَصْلُهُ** و قور
شَنَاةٌ سَرَتْ مِمَّا وَقَدْ حَلَا یعنی بعد از آن که حروف مدغم
 فيها را شناختی بدان که کسانی که مرموز است این لام را در
 مجموع حروف هشت گانه ادغام می کنند و حمی موافقه
 او می نماید در تا و سین و ثا و بس در پنج حرف دیگر او را
 اظهار باشد **ع** بس نهان کرد محبت زینت را روایت
 کنند و نهان کرد ستر او را فاضلی خداوند و قار
 که مدح او بشا زمان کرده قبیل تم را و شیرین شده
قوله **وَلَيْلَةُ الْفَسَاءِ خَلَاةٌ هُمْ خَلَاةٌ** و فی هل تری **الادغام**
حَبٌّ وَحَسْمَاءٌ یعنی ادغام کرده است **خَلَاةٌ** قرالام
 بل را از بل طبع الله علیها یک قهر هم در سورة الفسار
 ولیکن بخلاف از او زیرا که اظهار نیز از او منقول است
قوله و فی هل الخ یعنی و ادغام را در **قوله** **تَقَالِي هَلْ تَرِي مِنْ فِطْرَةٍ**
 در سورة الملائک و فهل تری **لهم من بقیة در الحاقه دوست**

داشته

داشته اند از ابو عمرو نیز و دیگران نیز بر قبول آن داشته
اند قوله **وَاطْهَرِ لِي وَاجِ نَبِيلٍ مَمَانَهُ** و فی الرعد هل وا
الازا جراهلاء یعنی اظهار می کند هتام این لام را در نزد
 یون و ضا د محبه هر جا که واقع شود و در نزد ناد در
 یک موضع فقط و ان ام هل تستیوی الظلمات است در
 سورة الرعد از آن جهت که هر جا که حمی و کسانی ادغام
 می کنند او نیز ادغام می کند و در اینجا چون حمی و کسانی
 ادغام ندارند او نیز موافقه ایشان می نماید و اظهار می کند
 بس او را در باقی حروف ادغام خواهد بود **ع** نهان کرد
 محبت خود را از غیر محرم و ظاهر کرد آن را نیز کسی که نکه
 بان آن شود و انرا فاش کند و جلیل القدر بود ضمانی
 او یعنی عهدی که کند که ستر ترا ظاهر کنم بران وفا
 نماید **قوله** و استوف الخ یعنی استیفاء نمای این مسائل
 را و فهم کن آنچه ترا کفتم بی حسی زیرا که هیچ زجر کننده
 نیست که هلا گوید و هلا کلمه است که اسباب از بان
 زجر کنند تا بروند **قوله** **بَابُ اِتِّفَاقِهِمْ فِي ادْغَامِ**
اِذْ وَقَدْ وَثَّقْنَا التَّائِيَةَ لَامٌ یعنی این باب است که مذکور
 میشود در او اتفاق قرا را در ادغام این کلمات مذکور
 و این باب در تفسیر نیست زیرا که در تفسیر بحث
 از اختلاف می نماید و اینجا بیان اتفاق است **قوله** **وَلَا خَلْفَ**
فِي ادْغَامِ اِذْ دَلَّ كَلَامُ **وَقَدْ تَمَّتْ** **عَدُوٌّ سِيَّامٌ بَتَّلَا**

ستوف

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام
على سيدنا محمد
آله وصحبه
وآل آله
سليم

یعنی هیچ خلا فی نیست در ادغام دال قد در دال و در تار ماست
و قد دخلوا ولقد تركنا هاء هیچ خلا فی نیست در بنها کردن
محبت زیرا که ظالمی که آنرا فاش کرد اند خوار و نکونسا ر
شد و بد رستی که عاشق کرد ایند این معشوقه که او را ادغام
کونند عاشقی را که نیکو روی است و از خلق برید است
قوله وقامت تریه دمیة طیب وصفها و قل هل وبل اها
لمیت وبعلا یعنی اتفاق کرده اند همه قرا بر ادغام
تا غایت ساکنه در تار و دال و در طاء مثل کانت تانیم و اجبت
دعوتکنا و و دت طایفة و همچنین اتفاق نموده اند بر ادغام
لام هل وبل و قل در لام و در راء مثل بل طم و بل ربکم و هل لنا من
الامر و قل لیس و قل بی و مثال هل در راء در قرآن نیامده و در غیر
قرآن مثالش هیچی هل را یم باشد و می توان که کلمه قل درین بیت
از برای تمامی نظم نوحه از برای بیان آن که لام او را در چیزی ادغام
می کنند و دلیل برین مدعی آنکه ذکرش در ترجمه نضر موده غ
برخاست معشوقه که اسمش دمیة است تا بنماید عاشق خوش
روی و خوشی وصف خویش را و بگوید ای مخاطب شمه از شما یل
اوتار ما فی مغر جانم معطر شود دیگر از این سخن اعراض میکند
و میگوید که تو کی توانی شما یل او را وصف کردن بل حکایت او از
حد تقدیر گذشته دیگر از غایت غلبات محبة رجوع به استفهام
نموده عذر خواهی حق خویش می نماید و میگوید ای هیچ عافلی
دید این معشوقه مذکور را که بعد از آن او را عقل باقی ماند

قوله وما اول المثلین فیة مستحسن فلا بد من ادغامه متمثلا
یعنی اتفاق نموده اند بر ادغام حرف اول از مثلین در حرف دوم
چون این حرف اول ساکن باشد خواه که هر دو حرف در یک کلمه
باشند مانند یذکرکم الموت و یوجهه و یکرهه
و خواه در دو کلمه مثل ان ضربت بعضا و تستطیع علیه اما
اگر حرف اول حرف مد بود مثل قالوا و اقبلوا و الذی یوسوس
بالباقی اظهار باید کرد و قوله متمثلا ای متشخصا اشاره باین معنی
است یعنی حرف مد هم می باید که هوایی نباشد بلکه متشخص
و ظاهر بود مثل اتقوا و امنوا اما قوله تعالی هلك در
الحاقه اگر بران وقف کنند خود هیچ اختلا فی دران نیست
ولیکن در وصل انکس که در کتابیه اتی ظننت در احاقه
از در نقل داروایت کرده در مالیه هلك ادغام کند و بگویند
که اینجا عدم نقل دارند در اینجا سکت کشد این مسئله غریبه
است و بگویند تا مل کن **قوله** باسم **حروف**
قربت محارجه یعنی این باب است که مذکور میشود
در او حرفی چند که محو جها آن نزدیک بیکدیگر شده اند
قوله و ادغام بالجزمة الفاء قد سا حسینا و خیر فی
یلب فاصدا و لا یعنی ادغام باء مجزوم در فاء استوار
شده از مد اول قاف و را و حاء که خلا ذ بود و کسانی و ابو عمرو
درین حالت که ادغام مجزوم است و این قسم در قرآن در پنج موضع
آمده او یغلب فسوف در النساء و ان یحب فحب در الرعد

وَقَالَ أَهْبَ مَنْ دَر سَبْحَانِ وَقَالَ أَهْبَ فَإِنَّكَ دَر طَه وَ مَر لَمْ
يَقُبْ فَأُولَئِكَ دَر الْحِجَرَاتِ وَلَكِنْ خَلَّادٌ رَادِرِيقُ خِلَافِ اسْت
جَانِحِه اِسْأَلْ بَدَانِ فَرْمُودَه بِقَوْلِه وَخِيَرَالِجِ يَعْنِي مَحْتَرِ شُومِيَانِ
ادْغَامِ وَاظْهَارِ دَرِيقُ از برای خَلَّادِ دَر حَالَتِي كِه تَوْ قَصْدِ كُنْدَه
بَاشِي بِه اِيْنِ خِيَرِ نَصْرَه اِيْنِ هَر دُو وَجِه رَابِعِي يَكْرَانِ رَا اظْهَارِ
يَاشَدِ **قَوْلِه** وَمَعَ جَزْمِه يَفْعَلُ بِذَلِكَ سَلَمُوا وَ يَحْتَفِ بِهْمِ
رَا عَوَاوَسْدَ اَتَشْقَلَا يَعْنِي ادْغَامِ لَامِ وَمَنْ يَفْعَلُ رَادِرِ حَالَتِي
كِه اِيْنِ لَامِ مَجْزُومِ بَاشَدِ دَر ذَالِ ذَلِكَ مُسَلِّمِ دَاشْتَه
اِنْدِ از برای اَبُو الْحَارِثِ از كَسَائِي كِه مَوْمُوزِ اسْتِ بِه سِيْنِ
وَانِ دَر شَشِ مَوْضِعِ اسْتِ وَمَنْ يَفْعَلُ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ دَر
الْبَقِي وَمَنْ يَفْعَلُ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنْ آلِهِ دَر آلِ عِمْرَانَ وَمَنْ يَفْعَلُ ذَلِكَ
عَدُوْنَا وَمَنْ يَفْعَلُ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ هُوَ دُو دَر
الْمُنْبَسَارِ وَمَنْ يَفْعَلُ ذَلِكَ يَكُونُ اَنَا مَّا دَر الْفِرْقَانِ وَمَنْ يَفْعَلُ
ذَلِكَ فَأُولَئِكَ دَر الْمُنَافِقُونَ بِسِ دِيكْرَانِ رَا اظْهَارِ بَاشَدِ
بِسِ هَر جَا كِه لَامِ مَجْزُومِ نَبَاشَدِ بَا تَقَاوُظِ اظْهَارِ بُو دَقَوْلِه وَ
يَحْتَفِ بِهْمِ اِلِجِ يَعْنِي ادْغَامِ فَاءِ اِيْنِ يَحْتَفِ رَادِرِ يَارِ بِهْمِ
دَر سُورَةِ سَبَا عِيَايَه كُودِه اِنْدِ از برای كَسَائِي كِه يَارِ رَمَزِ او
اسْتِ بِسِ عَزِ او بَا اظْهَارِ خَوَاسْتِدِ قَوْلِه وَشَدَّ اَتَشْقَلَا يَعْنِي
اِيْنِ دِ وَاَدْغَامِ كِه مَذْكُورِ شَدَّ اَتَشْقَلَا كُشْتِه اِنْدِ بِنَا بِرِ ثَقْلِي
كِه دَر اِلْشَانِ اسْتِ **قَوْلِه** وَعَدَّتْ عَلَيَّ ادْغَامَه
وَبَنَدَتْهَا شَوَاهِدُ حَمَادٍ وَاوَرِثَتْهَا حَلَا **كِه** شَرْعَه

وَالزَّادُ مَجْزُومٌ بِالْأَمَامَةِ كَوَاصِرِ الْحَكْمِ طَالِ بِالْخَلْفِ يَدْبَلَا يَعْنِي
مَدْلُولِ شَيْنِ وَحَاكِه عَمْرٍو وَكَسَائِي بَاشَدِ ادْغَامِ كُودِه اِنْدِ ذَالِ
رَادِرِ تَا از قَوْلِه تَعَالَى عَذَّتْ بِيْنِي وَرَبِّكُمْ دَر الْمَوْضِعِ وَالْاِخْلَافِ
وَاَز قَوْلِه تَعَالَى فَنِيذَتْهَا وَكَذَلِكَ دَر طَه وَهَامِ مَوْافَقَه
اِسْأَلِ از مَوْضِعِ دَر ادْغَامِ تَارِ دَر تَارِ اِنْدِ قَوْلِه تَعَالَى او وَثَمُوْهُمَا دَر
الْاَعْرَافِ وَالزَّحْرَفِ وَهَمِيْنِ ادْغَامِ كُودِه دُو رِي اِيْنِ اَبُو عَمْرٍو
بِخِلَافِ وَسُوسِي بِخِلَافِ رَا بِمَجْزُومِه رَادِرِ لَامِ مَثَلِ وَاَصْبُرِ
لِحَكْمِ وَيَشْرِكُ وَيَغْفِرُ لَنَا وَاِنْ اَشْكُرُ لِي بِسِ اَيْقَانِ رَادِرِ
اِيْنِ مَجْمُوعِ اظْهَارِ بَاشَدِ عَذَّتْ وَفَنِيذَتْهَا دَلِيلِي جَدِ
كِه مَشْهُوبِنْدِ بَعَالِي سِيَا رَحْمَدِ نَاطِقِنْدِ بَا ادْغَامِ اِيْشَا
هُر دُو وَشِيرِيْنِ شَدَّ طَرِيقِ ادْغَامِ از برای ادْغَامِ او رِثْمُوْهَا
وَاَدْغَامِ حَرْفِ يَارِ دَر حَالَةِ جَزْمِشِ دَر لَامِ كِه او مَثَلِ وَاَصْبُرِ
لِحَكْمِ اسْتِ دَر اِيْنِ كُشْتِه بِخِلَافِ وَبَلَدِ شَدَّ مَحْمُودِ كُونِ
قَوْلِه وَيَا سَيِّدَ اَظْهَرِ عَنِ قِيَّةٍ وَنُونٍ وَفِيهِ الْخَلْفُ
عَنِ ذَرِئَتِهِمْ حَكْلَا يَعْنِي اظْهَارِ كُنِ اِي قَارِي نُونِ يَاسِيْنِ
بَا نُونِ نُونِ وَالْقَلَمِ رَا از برای جَوَانَانِي جَنَدِ كِه حَقِ هَر كِي
از اِيْشَانِ ظَاْهَرِ كُشْتِه از عِلْمِ وَوَرَعِ وَاِيْشَانِ حَفْضِ وَ
حَمِيْنِ وَاِيْنِ كَثِيْرِ وَاَبُو عَمْرٍو وَقَالُوا لَنْ اَشْكُرَ مَوْمُوزَا نَدِرِ عِيْنِ
وَفَاوَكِلِ حَقِ وَبَارِ بِسِ دِيكْرَانِ ادْغَامِ بَاشَدِ بِرِ قِيَاسِ
مَكْرُورِشِ كِه او رَا دَر نُونِ وَالْقَلَمِ هَمِ ادْغَامِ اسْتِ
وَهَمِ اظْهَارِ جَانِحِه اِسْأَلِ بَدَانِ فَرْمُودَه بِقَوْلِه وَفِيهِ

الحلف الخ یعنی در تون و القلم از و در خلاف نیست که گذشت
 و در آن شد میان منقد میان از قرا **قوله** و جرمی نصر ضاد
 مدیم من یزد ثوب ثبت القود والجمع و صلا یعنی
 اظهار کرده اند مدلول جرمی نصر یعنی نافع و این کثیر
 و عاصم دال صادر از ک هیچص در ترد دال ذکر و دال
 یزد ثوب را در ترد ثاب ثواب دال عمران و ثار در ترد
 تاء در لبثت و لبثت و لبثت یعنی خواه مفرد و خواه جمع
 هر جا که بیاید پس دیگران را ادغام بود قوله و صلا یعنی
 پیوسته گردانیده اند این کلمات را بنقل ب **قوله**
 و طاسین عند المم فاد اخذتم اخذتم و فی الاواد
عاشرا غفلا یعنی اظهار نون طاسین در ترد
 میم فیوزی یافته از جرم در الشعرا والقصص و اظهار
 دال در ترد تاء اخذت و اخذت و اخذتم و اخذتم
 هر جا که واقع شود از حفص و این کثیر که مرموز اند
 به عین و دال بر یقین با د غام خوانند قوله عاشرا
 د غفلا یعنی اظهار معاشره کرد قاری خویش را در
 حالتی که این اظهار فراخ است و آسان **قوله**
 و فی از کتب هدی بر قرب یخلفهم کما ضاع جا
 یلثت له از جهلا و قالون و خلف و فی البقره
 نقل یعدت و تا یا خلف جودا و مؤبلا یعنی اظهار
 کرده اند مدلول ها و باء و قاف و كاف و ضاد و

هم یعنی بزی و قالون و خلا و خلاف از ایشان هر سه و این عامر
 و خلف و ورش بی خلاف بار در ترد میم از لوکب معناد و سون
 هود و همچنین اظهار کرده اند از هشام و این کثیر و ورش که
 مرموز اند به لام و دال و جیم بی خلاف و خلاف ثار از یلثت در
 ترد دال ذال در الاعراف پس دیگران را ادغام فقط باشد
 و بعد از اینها بگو که اظهار یعدت من در البقره نزدیک شده
 این کثیر خلاف و بورش بی خلاف و در حالتی که این اظهار سبیا
 نفع و بزرگ فایده است پس قالون و ابو عمر و جیم و کسانبی
 را ادغام فقط بود **ع** در اظهار را رکب بیه نمودن خداوند نیکو
 کار است که متواضع باشد و محتاجی ندیده شد خوش
 بوی این اظهار آمد اظهار یلثت از برای این نیکو کار پس
 مدد اعنای ای عالم یا جاهلان **قوله** **باب** **احکام**
النون الساکنة و التنوین یعنی این باب نیست که یاد کرده
 میشود در او حکم نون ساکنه و تنوین و فرق میان نون ساکنه
 و تنوین آنست که نون در حالتی ثابت می باشد و تنوین در
 وصل فقط و دیگر آنکه نون در وسط و طرف می افتد و تنوین
 در طرف فقط و دیگر آنکه نون در لفظ و کتابة هر دو می
 و تنوین در لفظ فقط مگر در کتاین که در کتابة نیز ثابت
 می باشد و احکام نون و تنوین ادغام است و اظهار و قلب
 و احقا **قوله** و کاهن التنوین والنون ادغموا بلا غنة
 في الام و الزار لجملا یعنی همه قرا ادغام کرده اند

وقالتمنه

شد

دیگر که آن میان فتح و اماله است بدان که فتح درین محل صد
 اماله است و لغوی عبارت از آن است که قاری دهن را بکف
 حرف بکشد که کوفتی کشودنی میانه و او را تخم نیز میگویند
 همچنانچه ناظم رحمه الله فرموده **وَقَدْ خَوَّاهُ التَّوْنُ** و اماله از
 میل است و در اصطلاح قرا نیست که فتح را بجانب کس
 و الف را بجانب یا بسیاری مایل کرد اند و او را اضجاع
 و اماله تامة و اماله محضه و اماله کبری و تریق نیز میخوانند
 اما در قصیده ازین شش پیش ازین سه مستعمل نیست
 کقولہ رحمه الله و اضجاع انصاری و کقولہ **أَمِلَ تَرَعِي**
 و کقولہ **وَقَفَّاءَ وَرَقَّوْا** و بین اللفظین است که فتح و الف
 را اندکی بجانب کسر و یا میل کردند و او را تقلیل
 و تلطیف و اماله صغری و بین بین یعنی بین الفتحه و الکسره
 و یا بین الف و الیا نیز میخوانند اما در قصیده ازین پنج پیش
 از دو استعمال فرموده کما قال **وَدَوَّالِ الْوَرَشِ** بین بین
 و التقلیل **جَادِلٌ مُبْضَلًا** و فتح اصل است بان **دَلِيلُ** که
 هرا نچه اماله آن جایز فتح آن جایز بلا عکس و دیگر آنکه فتح
 را هیچ سببی ضرورت نیست و اماله را سبب و وجه عربیت
 و فائده ضرورت است و سببش کسر است یا یا و فائده
 اتش آسان کردن آید لفظ است و وجه عربیتش دو
المنك اول مناسب است یعنی از جهت مناسبیت کسر
 یا یا ای که در کلمه یوه فتحه را یا الفی را که از پیش ایشان باشد
 اماله کنند مثل الناس وضعا و طغنا و کافزین یا از جهة
 جزئی که اماله اتش کرده باشند جزئی دیگر را اماله کنند

مانند رال لقمه که از جهة اماله الف که از پس مهر است را را نیز
 اماله می کنند **دوم** اعلام است بآنکه اصل این اماله یا یا و او مکسور
 بوده مثل زان و خاف که اصل این و خوف بوده یا یا آنکه در زمانی
 از زمانها این الف را قلب بیا می کنند مثل ابتلی که در مضارع
 او پینلی میگویند یا یا آنکه در جینی از اچان فتح منقلب با کسر
 میشود مثل شئت که لوقل شاه بود یا یا آنکه این الف مانند الفی
 است که او را اماله می کنند مانند دعوی که الف او مشابه الف الفی
 و غیر این نیز گفته اند تا به دو آورده و چه رساید اند اکنون چون
 این مقدمه معلوم شد می باید دانست که اماله در الف و درها
 و در زار واقع می کردند و این باب در بیان اماله الف است
 و باب بعد از این در بیان اماله ها و باب بعد از او در بیان
 اماله رار **قول** و حمره منهم و الکسانی بعده **اماله ذوات الیا**
حیت تأصلا یعنی حین از میان فرا و کسانیکه بعد از او بر میزند
 امامت نشسته اماله کرده اند هر الفی ذوات الیا را یعنی هر الفی
 که از اصل ایشان یا بوده باشد که بعد از آن قلبشان بالف
 کرده باشند مانند هدی که از هدایه است بر اصل او
 هدی بوده باشد و ذوات الیا که گفت احتران از ذوات الواو
 کرد مثل **دَعَاوُ عَصَا** که آنها را باتفاق اماله نمی کنند قوله و حیت
تأصلا مجوز تعلیل اماله است یعنی این الفات را که اماله شان می
 میکنند از آن جهة است که اصل ایشان یا بوده این زمان کویا
 سائل میگوید که از چه معلوم کنیم که اصل الف یا بوده یا و ناظم

رحمه الله جواب می فرماید **قوله** وَتَثْنِيهِ الْأَسْمَاءُ تَكْشِفُهَا وَإِنْ رَدَّتْ
 إِلَيْكَ الْفَعْلُ صَادَقَتْ مَثَلًا هَدَى وَاشْتَرَى وَالْهَوَى وَهَدَيْتُمْ
 وَفِي الْف التَّانِيثِ فِي كُلِّ مَثَلٍ یعنی اگر این الف در اسماء باشد
 و خواهی که اصلش را بدانی که یار است یا او و آن را مشتق گوید
 تا این تثنیه کردن تو کشف کند ترا که اصل این الف یار است
 یا او مثل الهوی و هدی که در تثنیه ایشان الهویان و هدیان گویند
 بخلاف عصا و سنا و شفا و ابا و صفا که در تثنیه ایشان عصوان
 و سنوان و شفوان و ابوان و صفوان باید گفت **قوله** وَاِنْ رَدَّتْ
 اِلَيَّ یعنی و اگر این الف در فعل بود و خواهی که اصلش را بدانی نیست
 فعل بنفس خود کن یعنی در معرض تکلم درای و بگوید مثل هدی
 و اشتیری هدییت و اشتريت تا و اصلش یاب خود را معروف
 اصل این الف یا یوزنه بخلاف و جاد و دعا و دنا و عفا و علا که در حاله
 تکلم خلوت و خجوت و دعوت و بدوت و دنوت و عفوت
 و علوت گویند **قوله** وَفِي الْف التَّانِيثِ اِلَيَّ یعنی اما که کرده اند
 حزن و کسائی هر الفی را که از برای تانیث باشد و اگر چه اصل
 این الف نه یا باشد بل که این الف مشابه الفی باشد که اصل
 او یا بوده مثل الحسنی که الف او مشابه الف الهدی است
 زیرا که همچنانکه الف الهدی در تثنیه منقلب به یا میشود و
 الهدیان می گویند الف الحسنی نیز در تثنیه منقلب به یا می گردد
 و الحسینان می خوانند پس چون حکم الف تانیث را بیان فرمود
 خواست که بیان فرماید که الف تانیث خود چیست و ایشان

خلافه

نمود

نمود بان **قوله** وَكَيْفَ جَرَتْ فَعْلٌ فِيهَا وَجُودُهَا وَإِنْ تَمَّ أَوْ يَقْتَضِي فَعَالِي
 فَعْلًا یعنی بهر حرکتی که جاری باشد موزون فعلی یعنی خواه که فار
 الفعل او مفتوح بود یا مضموم یا مکسور پس بیان که البته وجود
 الف تانیث در او حاصل است پس باید که آنرا اماله کنند مثل
 دعوی و الحسنی و یسری و آسری و ذکرری و لفظیچی
 که اسم بود و موسی و عیسی را الحاق به این قسم کرده اند از جهت
 مناسبه لفظی و اما موزون فعالی اگر فار الفعلش مضموم باشد
 مثل کسالی و آساری یا مفتوح مانند الیتامی و نصاری اما ایشان
 کنند بر حاصل کن ای قاری اینها را که کیفیت و فار فخصلا
 هر روز است **قوله** وَفِي اسْمٍ فِي الْأَسْمَاءِ اِلَيَّ وَفِي مَتَى
 مَعَاوِ عَسَى اِيضًا اَمَالًا وَقُلْ بَلَى یعنی اماله کرده اند عسیر حسن
 و کسائی اسمی را که در اسمتفهام استعمال نمایند مانند الی الله
 بمعنی کیف باشد زیرا که او بر وزن فعلی و متی نیز اماله
 کرده اند زیرا که اگر او را نام چیزی سازند مشتق گردانند
 متیان گویند و همچنین عسی نیز اماله کرده اند از آن جهت
 که در هنگام تکلم عسیت خوانند و بگوای قاری که بلی که
 از برای ايجاب است اماله کرده اند از برای آن که اوقایم
 مقام فعلی میشود همچنانکه مثلاً کسی از تو سوال می نماید
 که اقام زید و تو در جواب می گویی بلی یعنی قام زید کن
 بلی جای قام نشسته باشد **قوله** وَمَا رَسَمُوا يَا لَيْلَا عَنُودِي
 وَمَا زَكِي وَاِلَيَّ مِنْ بَعْدِ حَتَّى وَقُلْ عَلَيَّ یعنی بگو که چنین

و کسانی هر دو یا کسانی فقط اماله کرده اند هر کلمتی را که در مصداق
بیان نوشته اند و اگر چه الف او منقلب از یا نباشد مانند الضحی
وضحی و سحی و ضحیها و دحیها و طیها و تلیها غیر از کلمه لدی
و مازکی منکم در سورة النور و الی و حی و علی هر جا که واقع گردد
که بهر چند که بیا مکتوب اند اما نشان نکتند از برای
آنکه اصل لدی معلوم نیست که خود چه بوده و مازکی و او نیست
و دانسته شد که وای را اماله نمی کنند و الی و حی و علی سه حرف
جامد اند و ایشان را اصلی نیست پس عدول از اصل که فتح است
معنی نداشته باشد اما بیا نوشتن مازکی از جهة مناسبه و لیکن
الله بزرگی است که حق مجاوره و او دارد و در لدی و الی و علی
از برای آنکه چون ضمیری متصل با ایشان شد مثل لَدَيْكَ وَعَلَيْكَ
منقلب بیا میشوند و حتی در معنی الی است **تنبیه** از گفتار
ناظم رحمه الله که و ماز سموا بالیاء الی و هم ان نکتند که مکر
در عصائی و الاقضا و تولا و اقضا و سیماهم و جوههم
و طغا الماز از انها می که اماله ایشان به الف می نویسند اماله
نیست بل اماله این کلمات از اول باب معلوم میشود حیث
قَالَ اَمَّا لَا دَوَاتِ اِلَیَّا **قوله** و کُلُّ نَفْسٍ یَرِیدُ رَافَةً
فَمَالٌ کَذَکَکَها و انجی مع ابتلی یعنی اماله کرده اند نزد
هم و کسانی هر فعلی سه حرفی را که زیاده کشته باشند
بر سه حرف یا که حرف مضارعه را بر ایشان زیاده کرده
باشند مثل تدعی و تتلی و یرضی یا ماضی مجرد را مزید

یا ایشان

ساخته

ساخته باشند مثل من زکها و فاجبه الله من النار و اذا ابتلی ابرهم
زیکه در حال تکلم زکیت و انجیت و ابتلینت می گویند **قوله**
و لَکِنَّ اِیَّاهُ عَنَّهُمَا بَعْدَ وَاوِهِ • و فی ما سِوَاهُ لِلْکَسَائِیِّ مِثْلًا
یعنی و لیکن ایها که واقع است بعد از و او جمع و کسانی اما نقش
کرده اند و ان اِمَات و اِیَّاهُ است در سون و النجم و غیر
و در لفظ اِیَّاهُ که غیر این موضع است یعنی نه بعد از و او بود مثل
ثم اِیَّاهُکُم و فاجها و فاجهاکم اماله کرده اند انها را از برای کسی
فقط پس جمع که انها را اماله نمی کند متابعه نقل می نماید تا جمع
بین اللفظین کرده باشد **قوله** و رِوَاِیُّ و الرِوَاِیُّ و مَرَضَات
کَیْفَ مَا • اَنی و خطایا مثله متقبلا یعنی همچنین اماله
کرده اند از برای کسانی تنها لفظ رِوَاِیُّ را در دو موضع از
سورة یوسف و الرِوَاِیُّ معروف را در چهار موضع در سورة
یوسف و سَمَحَن و الصَّافَات و الفتح و همچنین اماله کرده اند
لفظ مِرَضَاة را هر چون که واقع شود در پنج محل در البقره دو
محل و در النساء یک محل و در الممتحنة یک محل و در الحزب
یک محل و همچنین خطایا را اماله کرده اند هر چون که بیاید و هر جا
که واقع گردد مثل خطایانا و خطایاکم و خطایاهم بنا بر آن که
الف ایشان منقلبه از یا اقوله متقبلا یعنی در حالتی که هر یکی
از این الفاظ قبول کرده اند شان از روی رعایت **قوله**
و حِیَّاهُمْ اِیْضًا و حَقَّ تَقَاتِهِ • و فی قَدْ هَدَانِی لَیْسَ اَمْرٌ لِّی مَشِیْئًا
یعنی اماله کرده اند از برای کسانی فقط حِیَّاهُمْ و مَاتَهُمْ و این

نی

است

در الحاشیه وحق بقایه را در آل عمران و تقدید یعنی را در الانعام پس
 اما له منهم ثقیة در آل عمران و قل انی هدانی در آخر الانعام و لق
 ان الله هدی بنی در الزمر از حم و کسانی هزد و باشد قوله لیس فی
 یعنی این امر که می بینی که جن اینها اما له می کند و اینرا می کند
 چیزی مشکل نیست زیرا که او اتباع اثر و اقتفا جز می نماید
قوله و فی الکف انسان و من قبل جاء من عصائی و اوصائی
 بمویر یجتلی یعنی و ما السینیه را در الکف و و من عصائی
 و اوصائی را از پیش الکف یعنی در سوره ابریم و اوصیانی الصلوة
 را در سوره مریم اما لغشاز کرده اند هم از برای کسانی فقط
 در حالتی که هر یکی ازین الفاظ را جلی داده اند ترد قرا به
 اما له **قوله** و فیها و فی طاسین اتنی الذی اذعت به حتی
 تضوع مند لا یعنی و همچنین منفرد گشته کسانی به اما له
 البقی کتاب در مریم و فیما اتین الله خیر در الفلج ان اتنی
 که اظهار کردیم من انرا که تا بعد مد بوی را در حالتی که این
 بوی همچون بوی عود هندی بود واقع است در مریم و در
 طاسین **قوله** و حرف تلیها مع طلیها و فی سبی و حرف
 دجیها و هی بالواو تبدلا یعنی حرف تلیها را و احرف طلیها
 در الشمس و سبی را در و الضحی و حرف دجیها را در و النازعات
 اما له کرده اند از بهر کسانی تنها از جهة مناسبة دیگر و آخر
 آیات قوله و هی الخ یعنی و این چهار کلمه را بر و او امتحان کرده
 میشود یعنی چون تلوت و طحوت و سجوت و حوت گویند

بدل
واقفا

معلوم می شود که وادی اند پس ازین جهة حم اینها را اما له می کند
قوله و اما ضیها و الضحی و التوامع القوی قاما لاها و بالوا
 تحتلی یعنی و اما ضیها در و النازعات و الشمس و الضحی
 و التوامع هر جا که واقع شود و شدید القوی در و النجم حم
 موافقة کسانی نموده در اما له این چهار کلمه و الوجه ذوات
 الواو اند زیرا که کوفیان ذوات الواو مضموم الاول یا مکسور
 الاول در حاله تنبیه میامی گویند مانند الضحان و الربا
 و القویان **قوله** و رؤیاك مع متوای عنه لحقصتم و فحیای
 مشكوة هدی قد اختلف یعنی اما له رؤیاك در اول یوسف
 و متوای هم در یوسف و احمای در الانعام و مكشكوة در النور و هدی
 در البقر و طه روشن گشته از برای حفص قرا که ان دوری از
 کسانی است اما اما له مشویه و مشویم و مشویم از حم و کسانی
 است و اما له رؤیاك از ان جهة است که مشابه الف منقلب
 از یاء است و اما له مكشكوة از برای مناسبة كسر تاء است
 و اما له بواقی از ان جهة است که ذوات الیا اند و بدان که در قضیه
 خواه در اصول و خواه در فرش هر جا که اسم حفص مستعمل
 است خواه و اضمر و خواه بی ضمیر مراد حفص از عاصم است
 مگر درین يك محل که حفص کسانی است بقرینه و عنه **قوله**
 و مما اما له او آخر آیتها بطة و ای و النجم کی تتعدلا
 و فی الشمس و الاعلی و فی اللیل و الضحی و فی اقر او فی النازعات
 تبدلا و من تحتها ثم القیمة ثم المخرج یا منها ال افلح

منهلا

معلوم

یعنی از آنها ای که اماله کرده اند حمزه و کسانی آنها آخرها آیتها بی
جند است که واقع است دریا زده سوره در طه و النجم و الشمس
و سبح اثم و الليل و الضحی و اقرا و النازعات و الزلزال و الفات
که عبس است و در القيمة و در سال سیال خواه که الفات
ایشان منقلب از او باشد یا از یاء تا مجموع آیات بر یک
طریق باشند مگر آن چهار کلمه که مخصوص کسانی است چنانچه
مذکور گشت و از این یارده سوره چهار سوره است که اماله
شامل مجموع آیات ایشان میشود و آن الحمد است و
سبح اسم و الشمس و الليل و در هفت سوره دیگر اماله در
بعضی آیات شان می باشد و در بعضی دیگر که قوله یا منهل الخ
یعنی ای عالمی که عالمی از تو سودمند میشوند خلاص شدی
و رستگار گشتی در حالتی که تو عطا کنده بعلوم خویش **قوله**
رَمَى صَحْبَةً اعنی فی الاسراء ثانیاً **سُورَى وَ سُدِّی** فی الوقف
عَنْهُمْ تَسْتَلَا یعنی اماله کرده اند مدلول صحبه یعنی حمزه
و کسانی و ابوبکر و لیکن الله رمی را در الانفال و اعنی دوم را در
سبحان و همچنین اماله از ایشان هر دو استمرار یافته در
قوله تعالی مَکَانًا سُوَّى در طه و آن یثرب سُدِّی در القيمة
در حاله وقف بس اگر وصلشان نمایند اماله می باشد **قوله**
و زار ترائی **فَارَزَ** فی شعراء **وَ اعْنَى** فی الاسراء **حِکْمَ**
صَحْبَةٍ او کلاً یعنی فتح زار ترار الجمعان در سوره شعراء
قرآن فیروزی یافته با اماله از حمزه در حالین این معنی ظاهری

بود و معنی باطنیش آنست که در ترائی دو الف است الفی بعد از
راء و الفی بعد از همزه پس حمزه و کسانی در حاله وقف این الف بعد از
همزه را اماله می کنند بر اصل خود شان زیرا که او منقلب از یاء است
و درین مجتنب درین الف بر اصل خودش بین بین و فتح هر دو
دارد و لیکن حمزه فقط الفی که بعد از راء است تشبیهل کند
اما لش می کند بنابر مجاورتی که با الف ماله دارد و بر اصل خود
همزه را تشبیهل کند و این ششم را اماله از برای اماله گویند و درین
الف بعد از راء اماله بین بین می کنند زیرا که این الف زیاده
است و الفی اصلی که منقلب از یاء باشد اما لش می کند و دیگر
آنکه الفی که در طرف باشد ممال شود و اینجا در طرف نیست
نی یعنی که در تارک القتان در الانفال ازین جهة هیچ
اماله نیست قوله و اعنی الخ یعنی اماله اعنی اول در سوره
الاسراء محکوم مدلول حکم صحبه است یعنی ابوعمر و حمزه و
کسانی و ابوبکر از اماله میخوانند و مخالفه ابوعمر و ابی انرا
در لفظ اعنی دوم از آن جهة است که اول و صفت است و
دوم اسم تفضیل **قوله** و ما بعد **رَأَى** حکماً و حفصم
یوالی بحریها و فی هود آنرا **بَعْنَى** اماله الفی که واقعست بعد از
راء فاش شده و عام گشته حکم او از مدلول شاع حکماً یعنی
حمزه و کسانی و ابوعمر و انرا اماله می کنند خواه که این الف در میان
باشد یا در آخر مثل ذکری و افتری و نریک و ادریک
و لا ادریکم و لا ادریکم و حفص قرار متوافقه می نماید ایشان

فعلی باشد خواه که فار الفعلش معنوع بود و ان السلوی است و الموق
و دعویهم و التقوی و تقوی و الجوی و بجوی و جویهم و مریخی
و شتی و القتلی و صری و یحیی لا غیر و خواه که معنوم بود و کنز
القربی است و الانق و الوثقی و الحسنی و الوسطی و العلیا
و القصوی و الشفلی و السوائ و الدنیا و الاولی و الرؤنا و قوی
و عقی و روی و رویا و اولیهم و زلفی و اولیهمنا و
طوبی و انشی و موسی لا غیر و خواه که مکسور بود و ان بسیمیه
است و سیمیه و احلی و کلثا و عیسی لا غیر بسجی مریخی
را در انتقال اماله نکند زیرا که فعلست و لاموت فیها و ایحی
در طه و سبج اسم بهر چند که فعلند اماله شان از برای
مناسبة دیگر و اخرایات است و همچنین اماله بین بین کن
از برای ابو عمرو و اخرایات ان یازده سوره را که از پیش رفت مکر
موزون فعلی و اخرایاتی چند که در ایشان را باشد مثل اسری
و بشری و ذکری و مثل قری و ماتحت الثری که در اینها
اماله تامه مرتفع و بلند گشته چنانچه از ما بعد از اشاع حکما
معلوم شد **خامنه** بدان که از او اخرایات مماله در پنج ایه اختلاف
کرده اند **امتی هدی** ۲ و هرق الحوق الدنیا هر دو در طه که نزد
مدنیان و مکی و بصری و شامی ایه اند ۳ و لم یذ إلا الحوق
الدنیا در و النجم که پیش کوفی و مدنیان و مکی و بصری ایه است
۴ فاما من طغی در و النارعات که ایه است نزد بصری و شامی
و کوفی ۵ ارایت الذی ینهی در اتر که کوفی و مدنیان و مکی و بصری

و در این
نسخه
در این
نسخه

آنرا ایه می شمرد بس و رش که از مدنیان است هر جا که ایه شمرده بزر
فقط خواند و اینجا که نه شمرده دو وجهش باشد و ابو عمرو و بصری
انجا که ایه یک در بین اللفظین خواند و الله اعلم **قوله** و یا ویلی انی
و یا حشرتی **طو** و او عن عین قسها و یا اسفی العیال یعنی اماله
بین بین کن ای قاری این چهار کلمه بلند را که انی و یلی است
و انی استفهامیه هر جا که واقع شوند و یا حشرتی در الزمر
و یا اسفی در یوسف دوری از ابو عمرو و از عذر دوری
قیاس کن این کلمات را بر اصول ایشان یعنی انهارا اماله
تامه کن از برای حمز و کسائی زیرا که اصل الفهار ایشان
یاء اضافه بوده مانند یا غلامی و از برای و دش بین بین و فتح
هر دو و بخوان و از برای دیگران فتح فقط و کلمه یا اسفی را که
از ان سه کلمه دیگر جدا کرد از ان جهة است که در پیش
از دوری را و فتح روایه کرده و دیگران بین بین قوله طو
یعنی حشرتی و نداتی که در قیامة ظاهر کرد اتد بکفتن
این کلمات هیچ سودی ندهد **قوله** و کیف الثلاثی غیر اذ
بماضی مل خاب خافوا طاب ضاقت و جملا و حاق و
زاعوا جاز شاعوزاد فز و جاز این کوان و فی شاع و متلا
فنادهم الاولی و فی الخیر خلفه و قل **حجبه** بل بان و اصحاب
معدلا یعنی و بهر گونه که بیاید این نه فعل ماضی سه
حرفی که مذکور خواهد شد یعنی خواه که متصل ضمیری
باشد یا متصل نباشد اماله کن الفهار آنها را از برای حمز

۳ یا غلاما

که مرموز است به فارغین از و از زاعت ابصار در الحزاب
 و ام ناعت عنهم ابصار در صا د تا اراسته کردانی این نه فعل
 را به اماله زیرا که اصل الفات ایشان یا بوزنه مکرخاف که اماله
 او از جهة کسر خا است در حال تکلم مانند خفت و این افعال
 نه کانه خاب است در چهار محل در ابراهیم **۱** در طه و در
 و الشی و خاف است در هشت مکالم در البقره **۲** و در النساء
 خافوا و خافت و در هود **۳** و در ابراهیم **۴** و در الرحمن **۵** و در
 و النازعات **۶** و طاب است در یک محل در النساء و صاق
 است در پنج موضع در التوبة **۷** صاقت و در هود **۸** و در العنکبوت
 و حاق است در ده مکان در الانعام **۹** و در هود **۱۰** و در الخلل
 و در الانبیاء **۱۱** و در الزمر **۱۲** و در المؤمن **۱۳** و در الجاثیه **۱۴** و در الحاشی
 الاحقاف **۱۵** و زاع **۱۶** است در النجم **۱۷** و در الصف **۱۸** و زاعوا
 و جار است خواه ضمیر و خواه غیر متصل و خواه مستند بمذکر
 و خواه بمؤنث در دوینست و بیست و دو محل و شارب است
 در صد و شش موضع نصفی در نصف اول قرآن و نصفی
 در نصف آخر قرآن و زار است هر چون که واقع شود
 در بایزده مکان و ران است در یک محل در التطفیف
 هله و جار ابن ذکوان الخ یعنی لفظ جار بمال ابن ذکوان است
 و واقع گردانده است او اماله را در شارب یعنی ابن کوان موافق
 حسی می نماید در اماله جار و شارب هر جا و هر چون که
 واقع شوند قوله فزادهم الاولی الخ یعنی ابن ذکوان متابعه

می نماید حق زادر اماله فزادهم الله مرصا که واقع است در اول قرآن
 بی خلاف و در باقی بخلاف مثل زادتم و زادکم قوله و صحبه الی یفیع
 مکی ای قاری که مدلول صحبه یعنی حق و کسانی و ابو بکر اماله
 کرده اند بل ران وادر المطففین زیرا که اصل الفسرها است
 قوله و اصحب معدلا یعنی مصاحب قولی شوکه پاک باشد از
 کمان و شبهه **بیان** که ثلاثی که گفت فاجارها الخا صر و
 از اخ الله قلوبهم پیروین رفتند چه ایشان مزید فیه اند و بما
 که فرمود ما نند یحافون و خافون و یشاء و ضایق الخراج
 نمود از ان جهة که ایشان ماضی نیستند **قوله** و فی الفات
قُلْ لَّا طَرَفٌ اَنْتَ بَكْسِرٌ اَمِلْ تَدْعِي حَمِداً وَ تَقْبِلُ كَا بَصَارٌ هَم
وَالْغَايَةُ لِحِمَارٍ مَعَ حِمَارِكَ وَالْكَفَّارُ وَاقْتَسِرَ لِسْتَضْلًا
 یعنی واقع کردن ان اماله زادر الفاتی که واقع اند پیش از رار مظهره
 مکسور از برای دوری از کسانی و از برای ابو عمرو که
 مرموز اند بتا و خا تا مدعو و مقبول حصه حق و خلق کودی
 در حالتی که عند الله و عند الناس ستوده باشی و ان
 مثل ابصار هم است و عاقبه النار و کمثل الحمار و الی حمارک
 و الی الکفار و علة اماله کسر رار است پس مانند و غارق
 و خارجین را اماله نکند زیرا که رانه در طرفست و بجنین
 و لا تار فیهم را اگر چه رادر طرفست اما الفس نکند زیرا که بقدر
 رار او یا مقدراست و مثل اسفان و تبو الدار را اماله نکند
 زیرا که رار در طرفست اما نه مکسور قوله و اققس الخ یعنی

قیاس کنایه ای متعلم بر آنچه یاد کردیم آن چیزی که یاد نکردیم تا غالب
 آتی بر همگان در علم **قوله** ومع کافین بنایه و هار و وی مرو
 بخلاف **قوله** بنایه و جبار بین و الجار **قوله** و ورش جمیع
 الباب کان مقلا یعنی اماله کن کلمه الکافین والام را و
 کافین بی لام وقتی که ایشان هر دو به یار باشند نه یار
 مثل ایها الکافرون همرازان برای ابو عمرو و کسانی و عله اماله
 کسره فار و را است **قوله** و هار الخ یعنی اماله حرف هار
 در التوبه از آن کسانی و ابوبکر و ابو عمرو قالون بی خلاف و این
 ذکوان بخلاف و عله اماله کسره را است **قوله** اماله هار
 ردایه کرده اند عالمی که سیراب گشته تشنه ایست
 که شیرین گشته تشنگی او یعنی بغایت حریص باشد بر
 تحصیل علم پس ای طالب توفیر پیشی گیر تا از زلال علم ترا
 نیز سیراب گردانند **قوله** و جبارین الخ یعنی لفظ جبارین را
 در المائدة و الشعرا و کلمه الجار را در دو محل در النساء تمام
 شود اینده اندشان باماله از دوری از کسانی بنایه کسره
 را **قوله** و ورش الخ یعنی ورش تقلیل گشته است همه این
 باب را یعنی از آنجا که فی الفات تا اینجا مجموع را این بین میخاند
قوله و هذان عنهما یا خلاف ومع فی البوار و فی القهار
 حقه قلا یعنی این دو لفظ که جاریست است و الجار از ورش
 بخلاف است زیرا که این غلبون فتح را نقل کرده و دیگران اماله
قوله ومع الخ یعنی حسن موافقه نموده در بین و ورش

الکافین

دوری

در لفظ دار البوار در ابرهیم و در الواحد الفقار در ابرهیم و المؤمن
 لا غیر **قوله** و اضجاع ذی را این ج رواته کلا بدار و التقلیل جادل
قوله فیصله یعنی اماله خداوند و ورش یعنی هر لفظی که رام در او مکرر
 بود و را دوم مکسور باشد غالب آمده اند راویان او در حجة
 از بهر ابو عمرو و کسانی که مدلول جار و را اند و ان الأبرار
 است در احوال عمران دو مکان و در التطفیف یک مکان
 و الاشرار در صناد و القرار در المؤمن لا غیر **قوله** و التقلیل
 الخ یعنی ورش و حقه که مدلول چم و فار اند این سه لفظ را
 به بین بین میخوانند و خداوند تقلیل مخصوصه کرده و
 دیگران در آن که چون دیگران اماله نامه دارند او را پیشین
 باشد در حالتی که این خداوند تقلیل فرق گشته است
 میان نامه و بین **قوله** و اضجاع انضاری نیم و سار عوا
 سار و الباری و بار کمر تلا و اذ انهم طغیا نهیم
 و سار عوا اذ اننا عنه الحواری تمثلا یواری واری
 فی العقود بخلافه صغافا و حرف التمل آتیک و لا
 بخلاف ضمنا مشارب لامع و آیهة هل اشک لا عدا
 یعنی اماله انضاری الی الله در عمران و الصف و سار عوا الی در
 عمران و سار عوا لهم در قد افح و الباری المصور در
 الحشر و بار کمر دو محل در البقر و اذ انهم ذهبت
 موضع در البقر و در الانعام و در سجن و در الکهف
 و در فصلت و در نوح و طغیا نهیم در بنج مکان در البقر

والانعام والاعراف ويونس والمؤمنون ويسار عون هفت محل
در آل عمران و در المائدة و در الانبيا و در قدايح و اذ انناد و فطيل
و الجوار در سه موضع در الشورى والرحمن والتكوير ويواري
وفاواري و اولا خلافت زيرا كه فتح نيز از او منقولست و عله اماله
در همه كسره را است و بقوله في العقود اخرا من يوارى سواكم
در الاعراف نموده كه در اين خلاف نيست و علامه جزى نص
فموزه كه انكسره در المائدة روايه كرده در اعراف نيز روايه كرده
بسياريد كه در هر دو سوره اماله كمتد يا در هيچ كدام نكمتد قوله
ضِعْفًا اِلَىٰ بِعْنِ ذَرِيَّةَ دُرِّ الْفَسَادِ وَ دُو حَرْفِ غُلٍّ كَهْ اَنَا اَيْتِكَ
بِهَ قَبْلَ اَنْ تَقُومَ اَسْتَ وَاَنَا اَيْتِكَ بِهَ قَبْلَ اَنْ يَرْتَدَّ اقْوَا كَرْدِه شده
اند با اماله از براي خلافت خلافي كه جمع كرده ام انرا و از براي خلف
بي خلف و عله اماله كسره ضاد و تار است قوله مشارب الخ يعني
واماله مشارب در ياسين در خشنده است از براي هشام
واماله كن ايتيه را در هلا ايتيك از براي مردى عدل كه هشام
است و سبب اماله در اول كسره را است و در دوم كسره
نون و قيل هلا ايتيك از ان جهت است تا با ايتيه مِنْ فَضْلِهِ در هلا
خارج كردد قوله تَلَا يعني هر يكى از اين لفظها متابعه ماقبل نموده
اند در آنكه ايشان تَمَال اند قوله تَمَثَّلَا يعني مثال كشته اند هر يكى
از اين مذكورات **قوله** وَ فِي الْكَافِرُونَ عَابِدُونَ وَعَابِدَةٌ وَ هَلْ هُمْ
فِي النَّاسِ فِي الْحَرِّ مَصْلًا يعني اماله عابِدُونَ وَعَابِدٌ در قليا
ايها الكافِرُونَ هم از هشام است و موجب اماله كسره با

وقيد

است

است قوله و خلفهم الخ يعني اختلاف قرا را حاصل كرده اند در اماله
لفظ الناس مجرور از براي ابو عمرو و سراسر جين كه از ظاهر نظم معلوم
ميشود بايد كه هم دورى را و هم سوسى را هر يكى دو وجه باشد
شأن و ديكران نص بران نموده اند كه اين دو وجه از دورى است
و سوسى يا فتح عمى پي كه در تفسير اماله از ابو طاهر بن هاشم
روايت كرده از طرق دورى است و فتح را از ديكر طرق ابو عمرو
و فاسي در شرح نص نموده كه ناظم رحمه الله اماله و فتح را از
دورى اقوار مى فرموده و فتح فقط را از سوسى بس جگونه قاعده
بر ظاهر نظر توان نهاد و جماعتى دورى فتح ميخوانند اندوان
سوسى دو وجه اما وجه روايه تفسير و فاسي است **قوله**
جَمَارِكَ وَ الْحَرَابِ الْكَرَاهِيَّتِ وَ الْحِمَارِ وَ فِي الْكَرَامِ عِمْرَانُ مَثَلًا
يعني وَ انْظُرْ اِلَىٰ جَمَارِكَ در البقره و ذكر تار الحناب و يَصْلَىٰ
فِي الْحَرَابِ هردو در آل عمران و مِنَ الْحَرَابِ در مريم و اِذْ
تَسُوْرُوا الْحَرَابِ در ص و اكر ايهن در النور و كمثل
الْحِمَارِ در الجمعه و والاكرام دو محل در الرحمن و لفظ عمرا
در سه موضع آل عمران و اموات عمران هردو در آل عمران
و مريم اينت عمران در التحريم با اماله كرده اند از براي
مدلول هم مَثَلًا كه اين ذكران است و سبب اماله در جَمَارِكَ
و الْحِمَارِ كسره را است و در باقى كسره كه واقع است
پيش الف و ساكن كه در ميان است وجود ندارد و معني
مَثَلًا يعني هر يكى را از اين الفاظ مثال كرده اند **قوله** وَ كُلُّ

ن

يُخْلَفُ لَابْنِ ذَكْوَانَ عَيْرَمًا يُجْرِمُ مِنَ الْحَرَابِ فَأَعْلَمَ لِنَعْمَلًا يَعْنِي
 مجموع کلیات شش گانه را باختلاف یعنی با مال و فتح خواهد اند
 از برای این ذکوان غیر از لفظ الحراب در آن دو محل که مجرور است
 که در او اماله فقط است بجز چون حال بدین منوال است
 بدان ای طالب آنچه ترا کف تا عمل بر کنی نه آنکه آنرا وسیله بخار
 بر صغار و کبار سازی **بدان** که بعضی بر آن رفته اند که هر جا که
 اماله آن از برای کسی است مثل النار و کتاب الابرار و الناس
 در حاله وقف در آن اماله نباشد زیرا که موجب اماله که
 کسره است در وقف زایل میشود و بناظم رحمه الله چون
 خواست که رد این مذهب نماید اشاره فرمود **قوله** وَلَا يَمْنَعُ
 الْإِسْكَانُ فِي الْوَقْفِ عَارِضًا **اماله** الْكَسْرُ فِي الْوَصْلِ مَيْلًا
 یعنی اسکان در وقف منع نمی کند اماله هران چیزی را که
 در وصل آنرا اماله کرده اند از برای کسی که از بس الف واقع است
 از برای آنکه سکون در وقف عارض است و بر عارض اعتماد نیست
 و از آن جهت بمنع الاسکان فرمود که در حاله روم هیچ خلا فی در اماله
 نیست زیرا که او حکم وصل دارد **قوله** وَقَبْلُ سَكُونٍ قَفَ بِنَا
 فِي أَصُولِهِمْ **وَذَوَالرَّاءِ فِيهِ الْخَلْفُ فِي الْوَصْلِ حَيْثُ لِي**
مَوْسَى الْهَدْيِ عَيْسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَالْقُرَى الَّتِي مَعَ كَلْبِ الدَّارِ فَافْهَمْ مَحْصِلًا
 یعنی هر آنکه واقع شود پیش از ساکنی و این ساکن نه تنوین
 باشد که اگر این ساکن نبودی و در وصل اماله کردند
 وقف کن بر الف بدان طریق که در اصول قرآن مقرر شد

یعنی از برای اماله کنند وقف کن به اماله و از برای پی پی خوانند
 به پی پی و از برای فتح کنند بفتح مانند مَوْسَى الْهَدْيِ وَعَيْسَى ابْنِ
 مَرْيَمَ وَالْقُرَى الَّتِي وَذَكَرَى الدَّارِ وَنَرَى
 الله ولیکن از سوسه در حاله وصل در الف که بعد از رار است
 خلاف کرده اند صاحب تفسیر و جماعتی دیگر نص بر اماله نموده
 اند و این شریح و طائفه دیگر بر فتح و هود و وجه صحیح است
 و خواندن و علت اماله دلالت است بر آن که اصل الف یا
 بوده و چون الف در وصل محذوف میشود اماله را بر ما قبل
 او باقی دارند همچون ثا الشمس در مذهب حمه و ابو بکر در
 وصل **بدان** که در نری الله جَهْرًا وَ سِیْرًا الله در حاله اماله
 تخم لام الله جایز داشته اند پس برین تقدیر سه وجه
 باشد **۱** اماله و ترقی **۲** اماله و تخم **۳** فتح اما قیاس اماله
 و ترقی است قوله فافهم الخ یعنی چون احکام اماله انواع
 است بر فهم کن ای قاری آنها را در حالتی که حاصل
 کنند علم بان باشی **قوله** وَقَدْ فَخَّمُوا التَّنْوِينَ وَقَفَا وَ تَقَوَّ
 وَ تَفْخِيمُهُمْ فِي النَّصْبِ أَجْمَعِ أَشْمَلًا **اخبار** است بآنکه
 اگر ساکن بعد از الف تنوین بود بعضی از اهل اداد در
 حاله وقف آن الف را تخم کرده اند یعنی بفتح خوانده اند
 زیرا که این الف عوض از تنوین است و الف اصلی محذوف
 است خواه که این اسم مرفوع بود یا منصوب یا مجرور
 و بعضی دیگر این الف را ترقی نموده اند یعنی مالتش

کرده اند بنا بر آن که مانع اماله و مانع بازگشتن الف
محذوفه که تنوین بود از ایل گشتن و این الف موجود الف
اصلی است نه الف بدل از تنوین قوله وَتَجِيهٌ إِلَى أَشَانِ
است بذهب سیوم یعنی مفتوح کردن بعضی از اهل
اداء اسم منقوص را در حاله نصب جمع تراست بگویند کی او
یعنی در حاله رفع و جر اماله کرده اند از آن جهت که الف موجود
الف اصل است بنا بر آن که درین دو حاله هیچ ابدالی
نیست و در حاله نصب اماله نگردیده اند زیرا که الف بدل
از تنوین است و الف اصلی که بدل از تنوین است باز پس
نمی آورند زیرا که عوض دارد و لیکن صاحب تفسیر در مجموع
غیر از اماله ذکر کرده و همچنین علامه جزری مد الله ظلاله نص
فرموده که در احوال ثلاثه اماله تامه است یا اماله پیرین
و فتح قطعا جایز نیست زیرا که فتح مذهب نحویان است
نه مذهب اهل اداء و هیچ کسی را از قرآن ندیدم که برین قول افتد
یا بدان قائل گشته یا اشانه بدان نموده و در هیچ کتابی از کتب
قرآنه فتح را ندیدم و الله اعلم و مثالها اینست **قوله** مَسْمِيٍّ
وَمَوْلَى رَفَعَهُ مَعَ جَرِّهِ وَمِنْصُوبُهُ عَزَا وَتَرَا تَرْتِيلاً
یعنی لفظ مسمی و مولی ازین قسم هم مرفوع واقع شده و هم مجرور
و اجل مسمی و الی اجل مسمی و یوم لا یعنی مولی عین مولی
و منصوب ازین قسم لو کانوا عزا است در آل عمران
و تتری در المؤمنون اما عیقل به تتری در مذهب ابو عمرو

و تَجِيهٌ

اعرابه

است زیرا که او تنوین می خواند قوله تَرْتِيلاً یعنی ظاهر شد انواع تنوین
قوله **باب** **مذهب الکسانی فی اماله ها** **الثالث**
فی الوقف یعنی این بابست در بیان مذهب کسانی در اماله
هائینست در وقف و این هائی است که در وصلاتی باشد و در وقف
بدل بها میشود مانند رجه و نعره پس در هائسکت و هار ضعیف و
ها از هاء اماله نباشد زیرا که ایشان هم دو وصله در وقف
هائند و از جهت آن که عرب این اماله را بر زبانها خوشتر است
و سبک تر دیده اند نطق بغير اماله نمی نمایند و تشبیه کرده اند این
هارا به الف تانیث از این روی که هر دو زیاده اند و هر دو دلاله
بر تانیث دارند و هر دو کالز اند اما قبل هر دو شان مفتوح است
و هر دو از یک مخرج اند بر قول اکثر بر این جهت اماله ماقبلها
نیز میکنند همچنانچه اماله ماقبل الف می نمایند **قوله** وَفِي هَاءِ تَانِثِ
الْوَقُوفِ وَقَبْلَهَا مَالُ الْكِسَانِي غَيْرَ عَشْرِ لِعِدَلَانِ یعنی اماله
کسانی واقع است در هائ تانیث و در حرفی که از پیش
او است در حاله وقف مگر که ماقبل او یکی از حروف ده گانه
باشد که آن هنگام که مذکور خواهد شد انرا اماله نمی کنند
و مگر که ماقبل تانیث یکی از حروف الهمز واقع شود که انرا این
اماله نمی کنند مگر بشرطی چنانچه خواهد آمد پس بترده حرف
نماید که درین ترکیب جمع شده جُتْ رَبَّتْ لِدَوْدِ شَمْسِ یعنی
پس برانورد راند وینب از برای راندن افتاب و شمس این حروف
بشنوف ج ۸ ث ۴ ص ۶ ی ۶ ن ۸ ب ۱۱ ا ۲ و ۱۷ و ۱۸

اسم

مرس ۲ و مثالها شان است . خِفَّةٌ . وَلِجَّةٌ . حَيْثُ . بَعَثَ
 بَارِزَةً . وَدِيَّةٌ . الْجَنَّةُ حَبَّةٌ عَفْلَةٌ وَالْمَوْقُودَةُ قِسْقُودَةٌ
 الْفَاحِشَةُ قَائِمَةٌ . **قوله** ويجمعها حق ضغاط عصر خطا
 واكله بعد البناء يسكن ميلا . **او** الكسر . **والا** يسكن ليس
 بخارج جز . **و** يضعف بعد الفتح والضم ارجلا . **يعني**
 جمع می کند این می کند حروف ده . کافه مستثناة را این ترکیب
 که حق ضغاط عصر خطا یعنی سزاوار است که عذاب کنند
 عاصی را که فربه شد از خوردن حرام به فشارش کور .
 ح ۷ ق ۹ ض ۹ غ ۴ و الف هر جا که واقع شود مانند الصلوة
 اما التوبه و تقیه و مرضاة و مزجیه و مشکو به از این
 باب اند بلکه ایشان را در جالین اماله می کنند ط ۳ ع ۸
 ص ۲ خ ۳ ظ ۳ مانند . مفتحه . الصاعقه . و روضه . المضغه
 محیطه . سبعة . خصاصة . الصاخه . موعظه . قوله و اكله
 الخ یعنی اكله ماقبل یکی از این چهار حرف که همی است و کاف
 و هاء و راء ساکن یا کسر واقع شود انرا از برای کسانی اماله
 کنند از ان جهة که و کسر مناسبه و اماله دارند **مثال**
 همزه که ماقبل او یاء ساکن است خطیئة و کھینه لاغز و انچه
 قبلش کسر است در نج محل مثلیه و انچه ماقبلش فتح
 است در چهار موضع مانند النشاة **مثال** کاف که ماقبلش
 یاء است الا یکه لاغز و انچه ماقبلش کسر آمده چهار
 مکان است مثل ضاحکه و ان که فتح است شش آمده مانند

مکه **مثال** هاء بعد از کسر بی فاصله الهه و افاصله وجهه لاغز
 هاء بعد از یاء وارد نشد و یاء محل بعد از الف آمده و ان سفاهه
 است **مثال** راء بعد از کسر شش است مانند کبیر و بعد
 از کسر خواه بی فاصله و خواه و افاصله سی محل است مثل
 الآخرة و لعیر و بعد از دیگر چیزها بنجاه و دو مکان است مانند
 جهنم قوله و الاسکان الخ یعنی حرفی ساکن که در میان کسر و هاء
 یا در میان کسر و راء واقع شود مانع اماله می گردد زیرا که
 اونه حاجزی حصیر است قوله و یضعف الخ یعنی و ضعیف می گردد
 حروف الهمز از بر کفر قتر اماله و قتر که این حروف بعد از
 فتح یا ضم باشند از روی قدمها زیرا که ایشان همد و تقویه
 اماله می کنند چنانچه یا و کسر می کنند و مثالها از پیش
 رفت و ناظم رحمه الله تخیل حروف الهمز را فرموده **قوله**
 لعیر مایه و جهة و لیکه و بعضهم . **سوی** الف عند الکسانی
میلا . یعنی لعیر و وجهه مثال وقوع ساکن است
 میان کسر و راء یا میان کسر و هاء و از این جهة دو مثال
 آورد که میان کسر و ان دو حرف دیگر همی است و کاف هم
 ساکنی واقع می شود و مایه و الا یکه مثال است که کسر پیش
 از حروف اكله واقع قوله و بعضهم الخ یعنی بعضی از اهل
 ادا حکم را عام گردانیده اند و اماله همه حروف کرده اند
 نزد کسانی مکر الف را مانند الزکوة که انرا اماله نکرده
 اند بنا بر آن که ممکن نیست چه انرا ماقبل الف و اماله کنند

ان زمان اماله الف کرده باشند نه اماله ها اما مذهب اول
 اختیار جهور قرار مستعمل اکثر اهل ادراست بر هر کس که
 خواهد که بین المذهبین را جمع کند وظیفه آنکه این را در هر حرف
 را با اماله فقط خواند و آن ده حرف غیر از الف با مال و فتح
 و آن چهار حرف دیگر را اگر ما قبلشان یا بود یا کسی هم با مال
 فقط خواند و اگر نه چیز نباشد با مال و فتح خواند و الف را
 بفتح فقط والله اعلم **قوله** **باب مذهب هم و الزان**
 یعنی این باب است در بیان مذهب که در ترقیق و تخفیم را است
 و ترقیق باریک کردن ایندز است و تخفیم فربه و بزرگ شدن
 و تخفیم و تغلیظ یک معنی دارند الا آنکه تخفیم را در را استعلا
 مینمایند و تغلیظ را در لام و اصل در را است تخفیم است
 و توقیفش بنا بر سببی می باشد که آن کسور بودن را است
 یا مکسور بودن ماقبل را چنانچه مذکور می شود **قوله**
 و ترقیق و دش کل راء و قبلها **بمسکنة** و اوال کسیر موصلا
 یعنی ترقیق قدس هر را آنکه ماقبل او یا بی ساکن موصول یعنی
 بیوسته بر او باشد یعنی هر دو در یک کلمه باشد مثل
 خوا و الخیرات و لا ضمیر یا ماقبل او کسره لازمی باشد مانند
 فاق و الاخر و از جهة قوله موصلا را حال از یا گرفته
 شد چنانچه جعبری رحمه الله نص بر آن فرموده که تا مثل
 مقنی رؤسهم و بی رهم ازین حکم خارج کردند و ذکر بیوت
 کسیر مکسور نشود چه بعد از این از مفهوم قوله و ما

این مذهب هم و الزان

کود

و الزان

مکسور

جو

بعد کسیر غرض او مفصل فیم معلوم معلوم میشود که دانی نه بعد
 کسیر مفصل باشد یعنی موصول بود و ترقیق باید کرد و اگر حال
 از کسیر گیرند چنانچه ابو شامه رحمه الله علیه گرفته مانند مقنع
 رؤسهم داخل باشد در ترقیق و ذکر ایصال نکند و بشود
 و فساد آن ظاهر است و علت ترقیق آنست که تا ثقل کسیر
 و یا واخفه ترقیق مقاومت نماید و لفظ مقبل **قوله**
 و لم یصل ساکن بعد کسیر **سوی** حروف استعلا **سوی**
 الحاق فکلا **یعنی** حرفی ساکن که در میان کسیر و راء واقع
 شد و درش انرا فاصله شمرده و انرا وجودی بنهاده پس
 کو ثبات که بین الکسره و الراء خود هیچ نیست پس از ترقیق
 کرده مانند سیدن و لعین و اکرام و الا کرام مگر که این
 ساکن از حروف استعلا بود که انرا فاصله می شود و
 تخفیمش میکند و از حروف استعلا سه حرف چنین
 است **اول ص** و ان اضرا است و اضره هم و مضرا
 و مضرا غیر **دوم ط** و ان قطرا است و قطر الله لا غیر
سیرق و ان وقرا است لا غیر ولیکن در را آنکه بعد
 از خا است مثل اخراجهم بهر چند که حرف استعلا
 هست با اتفاق ترقیق نیست چنانچه اشاره بیان فرموده
 بقوله **سوی** الحاق قوله فکلا یعنی بر تمام کرد و در حسن
 اختیار خویش را بجا کردن خا را از حروف استعلا در
 خامه نوسه است و اعتماد بر آن ضعیف است **و اما** که در

کسیر

بشود

وقرا

تخفیم

مَصْرُوعِينَ الْقَطْرَ دَر حَالَةِ وَقْفِ بَعْضِ تَحْنِيمِ كُودِهْ اَنْد و بعضی ترقیق اما
 علامه جزری مد الله ظلاله در مصراع تَحْنِيمِ را اختیار فرمود و در عین
 القطر ترقیق را تا در اول نظر بوصول کرده باشد که را مفتوح است
 و در دوم عمل با وصل کرده بود که را مکسور است **قوله**
 وَحُجَّتُهَا فِي الْأَعْجَى وَنَوَافِلُهَا حَقٌّ بَرِّى مُتَعَدِّلًا يَعْنِي
 تَحْنِيمِ كُودِهْ وَرَشَّهْ خِلَافِ اَصْلِ خُودِ هَر رَأًى مَاقِلِ مَكْسُورِ رَا كِه
 اِسْمِ عَجْجِي يَاشَد و اِنْ اَبُو هَيْمِ اِسْتِ و اِسْرَائِيلَ و عِمْرَانَ لَا عَيْنِ
 و دَر اَرْمَازَاتِ الْعَمَادِ نِيرِ تَحْنِيمِ كُودِهْ بَا وَجُودِ اَنْ كِه خِلَافِ
 كُودِهْ اَنْد كِه عَرَبِيَّ اِسْتِ يَاجْعَجِي وَ مَحْنِيْنِ هَر لَفْظِي كِه دَر اَو
 رَا مَكْرُورِ بُوَد تَحْنِيمِ كُودِهْ اَنْد و اِنْ مَدِّ رَا اِسْتِ و اِسْرَارًا
 وَ ضَرَارًا وَ فَرَارًا وَ الْفَرَارَ لَا عَيْنِ تَا مُتَعَدِّلُ شُود اِنْ لَفْظِ تَحْنِيمِ
 هَر دَوْرَا **قوله** وَتَحْنِيمُهُ ذِكْرًا وَسِتْرًا وَبَابُهُ لَدَى
 جِلَّةِ الْأَصْحَابِ اَعْمَرًا رَجُلًا هَمْ مَخَالِفِ اَصْلِ وَرَشَّ
 اِسْتِ يَعْنِي تَحْنِيمِ كُودِنْ وَرَشَّ ذِكْرًا وَسِتْرًا رَا وَ هَر جِه
 اِز اَيْنِ بَا اِسْتِ يَعْنِي وَرَّارًا وَ اَمْرًا وَ حَجْرًا لَا عَيْنِ تَزِدْ مَعْظَمِ
 اَهْلَادَا مَعْمُورِ تَر اِسْتِ رَجُلَهَا وَاوْ يَعْنِي بَشْتَرَا اِنْ تَرَقَّقِ
 بُوَ تَحْنِيمِ اَنْد مَخَالِفِ ضَهْرًا دَر الْفُرْقَانِ كِه اَرْجِهَةِ خَفَايَا
 تَر قِشْقَرِ كُودِهْ اَنْد اَمَّا تَرَقَّقِ بَشْرًا اَكْرَجِهْ بَر هِمَانِ
 وَ ذَنْبِ اَمَّا هِجْ خِلَافِ نَبِيسْتِ زِيْرَا كِه مَدْعَمِ وَ مَدْعَمِ
 فَيِهْ دَايَكْ حَرْفِ مَيَّ اَنْكَارَنْد بَشْرُ كُودِي كِه مَاقِلِ رَا مَكْسُورِ
 اِسْتِ مَثَلِ الْاُخْرَى وَاِز اِنْ جِهَةِ لَدَى جِلَّةِ الْأَصْحَابِ فَرَمُودْ

سورة النحر

كِه طَاهِرِيْنَ غُلُوبِ اِنْهَا رَا هِمَهْ تَرَقَّقِ كُودِهْ **قوله** وَفِي شَرِّ
 عَنْهُ يَرْقُقُ كَلِمَةً وَحَيْرَانٍ بِالتَّحْنِيمِ بَعْضُ تَقْبِلًا يَعْنِي
 هِمَهْ اَهْلَادَا تَرَقَّقِ مِي كُنْد اِنْ وَرَشَّ رَا اَوَّلِ رَا دَر شَرِّ
 كَالْقَصْرِ دَر وَ الْمُرْسَلَاتِ اِز اِنْ جِهَةِ كَسْرٍ رَا دَوْمِ مَثَابَةِ
 دَو كَسْرٍ اِسْتِ بِنَا بَر تَكْرَرِ رَا يَعْنِي كُودِيَا كِه رَا دَوْمِ دَوْرَا
 اِسْتِ وَ هَر يَكِي كَسْرٍ خُودِ دَارَنْد بَشْرِ تَرَقَّقِ مَنَاسِبِ
 اَوْ اَمِنْ و نِيَز مِي تَوَانِ كِه بَكُونِيَنْد كِه مَخَاجِهْ وَرَشَّ كَسْرٍ رَا كِه
 اِز بَشْرِ رَا اِسْتِ سَبَبِ تَرَقَّقِ مِي شُود كَسْرٍ نَبِيسْتِ كِه اِز بَشْرِ
 رَا اِسْتِ مُوجِبِ تَرَقَّقِ مِي كُودِ قِيَاسِ بُوَ حَرْفِ مَدِّ كِه خَوَاه
 كِه هَمْ مَقْدَمِ اِسْتِ بَر حَرْفِ مَدِّ مَثَلِ ضَامِنِ وَ خَوَاه
 كِه مُؤَخَّرِ مَاتِيَنْد جَا وَرَشَّ مَلَا قَاهْ هَمْ بَر حَرْفِ مَدِّ سَبَبِ
 مَدِّ مَيَّ اَنْكَارِ اَرِي اَيْنِ قَدَرِ هَسْتِ كِه تَرَقَّقِ مَقْدَمِ بُوَد
 كَسْرِ اَصْلِ اِسْتِ وَ مُؤَخَّرِ بُوَد تَشْرِيعِ وَ دَر مَدِّ اَمْرِ بَعْكَسِ
 اِسْتِ وَ لَكُونِي كِه اَوَّلِي الضَّرُورِ دَر الْفَسَادِ هَبِيسْتِ حَكْمِ دَارِدِ
 دِيْرَا كِه اَرْجِهَةِ ضَادِ كِه حَرْفِ اِسْتِعْلَا اِسْتِ اَوْرَا تَحْنِيمِ
 كُودِهْ اَنْد **قوله** وَحَيْرَانٍ يَعْنِي بَعْضِي اِز اَهْلَادَا اِقْبُولِ
 كُودِهْ اَنْد لَفْظِ حَيْرَانِ رَا دَر اِلَانْعَامِ بَتَحْنِيمِ رَا بَشْرِ دِي كُرَانِ
 تَرَقَّقِ خَوَاتِيَنْد بَشْرِ دَو وَجِهْ يَاشَد و اَيْنِ هَر دَو مَسْئَلَةِ نَبِيسْتِ
 مَخَالِفِ اَصْلِ وَرَشَّ اِسْتِ **بيان** كِه قِيَاسِ اِسْتِ كِه رَوَاةِ
 وَرَشَّ اَكْر بَر شَرِّ وَ قَفِ بَا سَكَانِ مَاتِيَنْد هَر دَوْرَا رَا
 تَحْنِيمِ كُنْد هِجَا اَنْد دَر قَوَاةِ دِي كُرَانِ زِيْرَا كِه سَبَبِ اَمَّا اَلَا رَا

اول کسب دوم بود در وقف نایل شد اما علامه جزری باریک
 الله فی عمره بض فرموده که هر دو را از ورش در حالین ترقیق
 کنند زیرا که همچنانچه ترقیق را اول در وصل از برای را دوم
 است در وقف ترقیق را دوم از برای را اول است پس
 بگویم که مسئله همچون اماله از برای اماله باشد در مثل والقر
 در قراة حمی و ابوبکر که اماله را برای اماله الف بعد از هم
 است و چون الف از جهة التقاء ساکنین ساقط شد اماله
 را بر جای خود باقیست و نحوی را نیز دلیلی محکم است که
 گوید که تابع را بدون متبوع می یابیم **قوله** وفي الزا عن
 ورش سیوی ما ذکرته **مذاهب شدت في الاداء** **قلا**
 یعنی غیر از این که یاد کردم در بنای مذاهب منقولست
 از ورش در را مثل تخم را می که پیش از الف تشبیه بود
 همچون ساجران و آن طهر را یا را پیش از الفی بود که بعد از
 هم باشد مانند میاء و افتراء یا آن که را پیش از الف باشد
 که از پس او عین بود چنانکه سراجا و مثل تخم در مانند
 جذر کم و لعب و عشرون و کبر و حصرت صد و هم
 ووز را خری و قدیرا و شاکرا و امثال آن **قوله** ولا بد من
 ترقیقها بعد کسره **اذا سکت یا صاحب السبعة الملا**
 یعنی در زمانی که را ساکن باشد و ما قبلش کسره لازمی مثل
 قوعون و اولی الاربعة لا بد و ناچار است از ترقیق این را ای
 یا قاریان هفت کانه بزرگوار **قوله** یا صاحب در اصل

در وقت
 در وقت
 در وقت

صاحب بود و از جهة ضیق نظم ترخیمش کرده **قوله** و ما حرف
 الاستعلاء قرا **لکلم التخم فيها** **قلا** یعنی همان
 لفظی که حرف استعلاء در آن لفظ بعد از را واقع شود خواه
 که را ساکن بود یا متحرک تخیم در آن را کردن نهاده آن
 برای همه قرا یعنی ایشانرا اجماعست بر تخیم آن و بعد از را ساکن
 صا یا ط یا قاف واقع میشود بی فاصله و آن ارضا و او کبا المرصاد
 و قرطاس و فرقه لا غیر و بعد از را متحرک ضا و طا و قاف
 میاید و افاضه الف و آن اعراضا است و اعراضهم و فراق
 و الفراق ولیکن در الاشتقاق در سوره صاد از آن رق اختلاف
 کرده اند قیاس بر فرق در الشعراء چنانچه خواهد آمد چه
 بعضی تخمیش کرده اند از جهة حرف استعلاء و بعضی
 ترقیق از برای واقع شدن را میان کسره و کسره قاف
 و شیر الف چون ساکن اند وجود ندارند و چون در چند موضع
 ذکر حرف استعلاء نمود پس آنرا بیان فرمود **قوله** و تخمها
 قطخص ضغط و خلفهم **بفروق جری بین المشایخ** سلسلا
 یعنی جمع میکند این کلام قطخص ضغط حروف استعلاء را یعنی
قاطح ص ص ط و معنی این کلام اینست که اقامه غای در
 تابستان در یک در توی تنک ازنی یعنی در دنیا به اندکی بساز
 و بسیاری باین رفته جا و عاریتی مناز و خانه را از زینة دنیا ببرد از
 قوله و خلفهم الخ یعنی اختلاف قرا در کل فرق در الشعراء است
 میان مشایخ قراة در حالی که این اختلاف مشابه است

میر صا

دل

صا

در روانی چه بعضی ترقیقش کرده اند از برای وقوع زار در میان دو کسر
و جمعی تخفیفش نموده اند بنا بر حرف استعلاء و صاحب تفسیر فرموده
که هر دو وجه یکو است و قیاس بر فرق باید که این دو وجه
را در فرقه در التوبة در حاله اماله از کسائی بخوانند **قول** و ما
بعد کسر عارض او مفضل **فقه** فهذا حكمه متبدلا
یعنی همان را اینی که بعد از کسر عارضی واقع شود مثل امرأة واجع
که در ابتدا هم مکسور میشود و مانند ام از تابوا و این را بقیع
که از جهة التقاسکین میم و نون مکسور نمیکردند یا را بعد از
کسر که مفضل از کله باشد یعنی اگر این حرف مکسور را بیندازند
انچه باقی ماند سر خود کله تواند بود مثل الوباء و روح القدس
و بریم پس تخفیف کن این را را از برای همه تر اقره فهذا الخ یعنی
این تخفیفی که یاد کردیم حکم را اینی است که بعد از کسر عارضی
باشد یا کسر مفضل در حالتی که این حکم مبذول و مشهور است
میان قرا **بیان** که قیاس بر عارضیت کسر با یستی که در این
اشهر در قراة نون و وصل هم در حاله وقف بسکون تخفیف
بودی زیرا که کسر نون عارضی است مثل ام از تابوا و لیکن
علامه جزری اسبغ الله ظلاله نص فرموده که البته ترقیق
است زیرا که همچنانچه کسر عارضی است وقف نیز عارض
است پس هر دو باید یکدیگر مقاومت نموده و مکسور بودن را
در وصل مضارعش که تفسیری است راجع آمد و در قراة دیگران
اگر اعتبار عارض کنند همچنین ترقیق باشد و اگر اعتبار عارض

کسر

کنند

کنند می توان که تخفیف نمایند و می توان که ترقیق کنند تا فرق شود
میان کسر بنا اینی که اصلش اشوری بوده و یا از محذوف شده
و میان کسر اعرابی مثل بقدر و در فاسر خواه در قراة قطع و خواه
در قراة وصل و در واللیل اذا نسیر همچنین دو وجه جاری
است ولیکن ترقیق اولیست والله اعلم **قول** و ما بعد
کسر او الیا فما لم یترقیه نص و یتقی فیمتلا
یعنی همان را اینی که بعد از او کسر واقع شود مثل مرجعکم
و المرء یا بعد از او یا واقع شود خواه که یا ساکن بود یا متحرک ما
الجرین و مزم و قریه بر نیست مرقرا یا دلیلی قوی بر ترقیق
ان را که تا ظاهر شود این دلیل یعنی این تخفیف می باید کرد
و از ان جهة نص و یتقی فرموده که جماعتی بر ترقیق انها رفته اند
و از اطلاق ناظم رحمه الله لازم می آید که این اختلاف در مجموع
راقی است که به این کیفیت باشد و علامه جزری باریک الله
فی عنین در تشریح فرموده که این اختلاف در سه کله است
لا غیر در قریه و مزم و المرء هر جا که شوند والله اعلم و علی کلا
التقدیرین این جماعه که ترقیق می کنند می گویند که مخنا
اماله از جهة مناسبه ماقبل و ما بعد می باشد مثل الخراب
منصوب و الناس محو و ترقیق نیز از برای تقدم و تاخر یا
و کسر می باشد زیرا که ترقیق نیز اماله ایست پس ناظم علیه
الرحمة و الرضوان این قیاس را مردود میگرداند **بقوله**
و ما لقیاس فی القراة مدخل **+** قد و نك ما فيه الرضى

ند

واقع

متکفلا

یعنی نیست قیاس را در قراءه هیچ مدخلی که تا مثل لبشرین را والمرء
 را ترقیق کنند و گویند هیچ فرق نیست میان ایشان و میان لایض
 و فاقص چه علة ترقیق در هر دو قسم موجود است و همچنین بر ترقیق
 را ترقیق کنند و گویند هیچ فرق نیست ^{میان} او و میان مریم و یقید
 ترقیقش بر فراکی برای طالب آنچه رضا آیه قرا در است و بسندید
 ایشان آمده در حالتی که باید انی کنند با شو که این بسندید
 راضی دهی و دلیل قاطع و برهان ساطع را بران قائم کنی **قوله**
 وَ تَرْقِيقُهَا مَكْسُورٌ عِنْدَ وَصْلِهِمْ وَ تَحْمِيْلُهَا فِي الْوَقْفِ أَجْمَعِ اسْمًا
 یعنی اجماع است قرار بر ترقیق را در حالتی که او مکسور بود در
 نزد وصل قرا خواه که این کس لازمی بود مثل الحرق و النار و الاپوار
 و یقید و وید و سیر و یقید و خواه که عارضی باشد مانند و انذر
 الناس فلیکفر انا و اخوانی شایک در حالت نقل بنا بران که در
 حالت وصل موجب ترقیق که کس است موجود آمده قوله و تحمیلها
 الخ یعنی و تحمیل کردن قرا این را مکسور را در حالت وقف جمع تراست
 بر آنکه کیهاء او یعنی مجموع قرا بر تحمیل اند چون ماقبل این را مفتوح
 بود مثل مطر و یقید یا مضموم باشد همچون ازل العزم و نذر
 زیرا که در حالت وقف که کس که علة ترقیق است نیست پس
 رجوع بر اصل باید کرد و اگر ماقبلش مکسور بود حکمش اینست
قوله وَلَکِنَّمَا فِي وَفْقِهِمْ مَعَ غَيْرِهَا تَرْقِيقٌ بَعْدَ الْكُسْرِ أَوْ مِمَّا
 قَبْلَ **قوله** أَوِ الْيَاءِ تَاتِي بِالشُّكُونِ وَرَوْثِهِمْ كَمَا وَصَّلَهُمْ قَابِلُ الذَّكَاءِ
 مَضْعُوفًا یعنی و لیکن در وفقهم مع غیرها ترقیق بعد الکسر او مِمَّا
 قَبْلَ یعنی و لیکن را مکسور و مضمومه و مفتوحه را در

حالة وقف ترقیقشان می کنند چون بعد از کسر باشند مثل یقید و
 یقید و المقابر و همچنین ترقیقش در وقف چون را بعد از الفی
 مماله باشد و این معنی در را مکسور مضموم میشود مثل انضا
 و فی النار یا بعد از یائی سکان باشد خواه که را مضموم بود یا مکسور
 مانند عليم قدیر و من یسیر و نذیر اما اگر را مفتوح باشد
 به تنوین مثل البائس الفقیه همچنین ترقیق باشد که اگر منون
 نبود تحمیل باشد مانند خیرا مکررا برای از قجانه مذکور شد
 که ترقیق باشد قوله و رومهم الخ یعنی که بر این رات مذکور وقف
 بر روم نمایند حکشان حکم وصل باشد چه روم تلفظ ببعض حرکت
 است پس در مثل فی النار ترقیق بود و در مانند تغن النذر و المستقر
 تحمیل و در مثل وهو القاهر و کیل یسیر از برای ورش ترقیق باشد باز
 حمة باقیان تحمیل مجامع در وصل می بود **قوله** وَفْقُهُمَا عَدَا هَذَا
 الَّذِي قَدْ وَصَّيْتَهُ عَلَى الْأَصْلِ بِالْتَحْمِيلِ كَنْ مُتَعَلِّقًا یعنی در
 راتی که غیر این رات است که من یاد کردم باشد تو عمل کنند
 بر اصلی که آن تحمیل است چه ترقیق بنا بر سببی می باشد
 و چون آن سبب زایل شد بالضرورة رجوع باز اصل می باید
 کرد حالیه در اول باب مقرر شد **قوله** بَابُ الْأَمَانِ
 یعنی این باب نیست در بیان تغلیظ و ترقیق لامیات و تعلیظ فربه
 کرد ایندن لام است و ترقیق ضدا و لیکن در لام اصل ترقیق
 است و تغلیظش بنا بر علة مجاوز حرف استعلامی باشد
 بر سبیل جواز و ورش از میان قرا از طریق ازرق بان مخصوص

شده چنانچه ناظم اشارت بان فرموده **وَعَلَّظَ وَرَشَّحَ لَامَ**
اَضَادَهَا او الظار او الظار قبل تر لا **اِذَا فَتَحْتَ اَوْ سَكَنْتَ**
كُضِلُّوْهُمِ و مطلق ايضا تر ظل و موصلا يعني تغليظ
 کرده و رش لام مفتوحه را يعني فتح او را اشباع نموده و فتح
 که از پیش او صاد یا ط یا ظ بود که در ماضی باشد بشرط آنکه این
 حروف سه گانه مفتوح باشند یا ساکن پس ثمان آن است
 که لام بعد از صاد مفتوحه سه روزم لفظ مثل صلوتهم و یوصل
 و بعد از صاد ساکن هفت لفظ است مثل فیصل و بعد از
 طار مهمل مفتوحه هشت لفظ است مثل طلق و بطل و بعد از
 طار ساکن یک محل مطلق الفجر لا و بعد از طار مجمله مفتوحه
 سه لفظ مثل وظلنا و ظل و بعد از طار ساکن هم سه لفظ
 مانند یظلمون اما این الفاظ بعضی مکرر میشوند و بعضی نه **وَلَا**
وَفِي طَالْ خَلْفَ مَعَ فِضَالٍ وَعِنْدَمَا **فَسَكَنَ** و فقا والمجتمه فضلا
 یعنی افطال علیکم در طه و حق طال در الانبیاء و فطال علیهم در
 الحديد و اضلالا عن تراویح در البقره و ان یضالحا در النساء قیاس
 بر فیضالا و در تدر هر لامی که در حاله وقف ساکن میشود مثل
 ان یوصل و بطل و ظل خلافت از و رش یعنی او را تخفیم و ترقیق
 همه و نباشد و لیکن تخفیم را افزونی نهاده اند بر ترقیق از اوجه
 که ان اصلیت در مذهب و رش **قوله** و حکم ذوات الیاء
 منها که نه **وَعِنْدَ رُؤُسِ الْاَيِّ بِرَقِيقَهَا** اعتلای یعنی این
 الفاظ که لام ایشانرا تغلیظ می نمایند حکم کلمات ذوات الیاء

یعنی کلماتی چند که لام بعد از صاد بود و الف ایشان منقلب میشوند
 از یا همچون حکم طال و فضال است یعنی در ایشان یزد و وجه
 بود و تخفیم را ج باشد و ان شش کلمه است ابرهیم مصلی در
 البقره و یصلیها مدموما در سبحان و یصلی سعبا در الانشاق
 و یصلی نارا در الفاشیه و لا یصلیها در واللیل و سیصلی
 نارا در تبت قوله و عند الح یعنی اگر کلماتی چنین در او اخاریات
 اتفاق افتد همچنین دو وجه باشد ولیکن ترقیقش غالب باشد
 بر تخفیم از جهة اماله تا او مناسب دیگر او اخاریات باشد
 و ان بقیه موضع است و لا صلی القیامه و فصلی در سبع اسم
 و اذا صلی در العلق بدان که در مصلی در حاله وقف دو وجه
 باشد و در حاله وصل تغلیظ فقط **قوله** و کل لای اسم الله من بعد
کَسْبَةٍ **بِرَقِيقَهَا** حتی یروق مرت لا **کَا حَتَّوْهَ** بعد
 فتح و صفة **فَتَمَّ** نظام التثمل و صلا و فیضالا یعنی همه
 قرآت ترقیق میکنند لام را از لفظ الله و قی که لام از بس حر فی
 مکسور بود خواه متصل و خواه منفصل مانند بسم الله و قل
 اللهم یا نیکو گردد و صافی شود این اسم بر ترقیق در حالتی که
 این اسم خوانده شود باشد یا تریل همچنانچه تخفیم کرده اند
 لام را از الله بعد از فتح و صفة مثل **قَالَ** الله و رسل الله
 قوله فتتم الح یعنی تمام شود جمیع مسایل متفرقه در تخفیم
 و ترقیق همچنانکه عام می گردد نظام شمل یعنی بر اکنهها جمیع
 و این دقیقه نیز بدان که تغلیظ با فتح می باشد و ترقیق با اما

محل است

شده

قوله **بِالْوَقْفِ عَلَى أَوَّلِ الْكَلِمَةِ** یعنی این بایست
 در بیان وقف بر آیه خرها و کلمات و آن بر سه قسم است وقف
 باسکان یا بروم یا باشما **الروئی** که از جمله کلمات یکی منصوب
 منون است که وقف بر آن بالف مبتدا و تنوین است و ناظم
 آنرا ذکر نفرموده **جواب** آن است که متابع صاحب تفسیر نموده
 و چون اسکان اصل بود ابتدا بان فرموده **قوله** **وَالْأَسْكَانُ أَصْلُ**
الْوَقْفِ وَهُوَ اسْتِقَافَةٌ **مِنَ الْوَقْفِ عَنْ تَحْرِيكِ حَرْفٍ تَعْرَاضًا**
 یعنی اسکان اصل در وقف اسکان است همچنانچه اصل در وصل
 تحریک است از آن جهت که اسکان اخف است و نیز می بینی
 که هر جا که روم و اشما جایز اسکان نیز جائز بلاعکس و این وقف
مُعَادَفٌ اشتقاق اواز کفار عرب است که وقت عن
 کذا یعنی از ایستادم از آن چیز پس درین محل معنایش این باشد
 که باز ایستادم از تحریر کردن این حرف که اواز تحریر
 دوری هسته و مخلصش خالی کردن حرف اخراست از حرکت
 و چون اختلاف بود که روم و اشما مقولست از همه قرا
 یا از بعضی آنرا بیان فرمود **قوله** **وَعِنْدَ أَبِي عَمْرٍو وَكَوَيْهَمُ**
مِنَ الرُّومِ وَالْأَشْمَامِ سَمَتْ تَحْتَمَلَانِ یعنی تود او عمرو و تود
 عمرو و کوفیان از قرا که عام و جمع و کسان باشند در وقف
 طریقی راسته است از روم و اشما یعنی ایشان وقف بروم
 و اشما می کنند **قوله** **وَاصْطَرَّاعِلَامُ الْقُرْآنِ بِهَا هَمَا**
لِسَانُ بَرِّهِمْ أَوَّلَى الْعِلَاقِ مَطْوَلًا یعنی سبیر آیه قرآن یا مشایخ

بلغ

ناظم

اند

قوله

قراة که در شهر و رفعة و راه یافت مردم بیکه ایشان همچون کوهها
 اند در راههای پست روم و اشما را از برای باقیان از قرا اولی
 ریشمائی که چنگ را در آن زینت یعنی ایشان اختیار کرده اند که از باقیان
 نیز اشما و روم بخوانند نه آنکه از این باقیان نصی بیان وارد شده
 پس ناظم رحمه الله چون ذکر روم و اشما فرمود تعریفشان می نماید **قوله**
وَرُومُكَ اشْمَاخُ الْحَرْكِ وَاقْفَاءٌ بِصَوْتِ حَفِي كُلِّ دَانٍ تَوَلَّا یعنی
 روم توانست که بشنود آن حرکت حرف به اوازی ضعیف پس اگر این حرف
 ساکن الاصل بود مانند لم یکن و لم یولد روم در او می باشد
 کس کوش بتواند داشته باشد و قرا با و از بلند او را بشنود
 بالضرون از حرف تمام متحرک شود و دانسته شده که وقف حرکت
 الحز است **قوله** **وَالْأَشْمَامُ أَطْبَاقُ الشَّطْطَةِ بَعْدَ مَا يَسْكُنُ**
لَا صَوْتَ هُنَاكَ فَحَصْلًا یعنی اشما و اهم آوردن لبها است
 بستن از آن که حرف متحرک الاصل یا ساکن گردانند در حالتی
 که در اشما هیچ اوازی نباشد که تا از اضعف سازند
 بلکه اشما اشماخ است حرکت حرف فوقی علیه و از اینجا
 است که گفته اند که اشما است که اضم در یابد و اعین
 و روم بعکس اینست و چون تعریفشان فرمود بیان موضوعشان
 نموده **قوله** **وَفَعَلَ مَا فِي الضَّمِّ وَالرَّفْعِ وَارِدٌ وَرُومُكَ عِنْدَ**
الْكُسْرِ وَالْجَزْ وَحَصْلًا یعنی استعمال روم و اشما هر دو در
 مضموم وارد است مثل **مِنْ جِئْتُ** و **مِنْ قَبْلُ** و در مرفوع مانند
عَرْشُ عَظِيمٍ و **سَبْعِينَ** و روم ترا نقل کرده اند در نزد مکس

ن
 هر کس را از کلمات باشد
 و قرا توداشته باشد
 و اگر این کلمات
 نداشته باشد

ن

مثل هو لا و در تدریج و در دو که اشیاء هم شفیقین است و هم
 و اکسر جمع نمی شود و مراد از ضم و کسر حرکت بنای است یعنی از
 حال خود نکرده و مقصود از رفع و جود حرکت اعرابی است یعنی
 از حال خود کردند **قول** و لَمْ يَرَهُ فِي الْقُبْحِ وَالنَّصَبِ قَارِي
 وَعِنْدَ اِيَّامِ الْحَوْضِ الْكُلِّ اَعْمِلًا اخبار است باری که
 هیچ قاری از قرانیده یعنی جائز نباشته روم را در مفتوح
 ماند ضرب و آن بود در منصوب مثل ان الله والباقر الفقير از برای
 آن که قیحه خفیف است و چون بعضی از آن برودان بعض
 دیگر نیز برود قوله و عند الح یعنی استعمال کرده اند روم
 را در حرکات ثلاث ترد املام بحوکه سیبویه است
 یا ترد املام بحو یعنی بخوان روم را در مفتوح و منصوب جائز
 میدارند بخلاف قرا و می گویند که فتح اگرچه خفیف
 است نطق به بعض آن میسر است اما در مثل علمما
 و حکما در وقف قطعا و هم جائز نیست زیرا که الف
 دلالة بر فتح ماقبل میکند **قول** و ما نوع الحریک الا للاریم
 بناء و اعذاب عدا متقلا یعنی نکرده اند تحریک را
 شش نوع که ان فتح و ضم و کسر و نصب و رفع و جوا هستند
 از برای هیچ غرضی الا از برای آنکه تا این انواع کرد ایندن
 دلالة کند بر حرکت لایمه که آن حرکت بنا است که بسبب
 اختلاف عوامل کله از او جدا نمی شود مثل جاتی هو لا و
 و مروت هو لا که درین سه حاله میم هو لا و از کسر

جغای کرد و تا دلالة کند بر حرکت اعرابی که کشته نقل کنند
 یعنی بحسب اختلاف عوامل از حرکتی دیگر نقل کند مثل جاتی
 رید و رایت رینا و مروت برید و از این جهت هر دو قسم را ذکر
 کرد که اگر بنای را ذکر کردی و اعرابی را نه یا به عکس خوف آن
 بودی که تصور کردندی که مکرر روم و اشیاء در آن قسم دیگر
 نیست **قول** و فی هاء تائید و میم الجمع قل و هاء ض شکل
 لم یکنوا لید خلا یعنی نبودند روم و اشیاء که در رومند و این
 قسم مذکور یعنی این هر دو در نمی روند و تا تائیدی که در وقف
 بدل به ها کرد و در صل و نعه از برای آن که حرکات در وصل
 از آن تاء است و در وقف تا بحال خود باقی می ماند پس در هر چه
 در مصحف عثمانی تاء فوسه باشند مثل بر چون رحمت الله
 و نعمت الله علیکم روم و اشیاء در او جائز باشند در قرا و
 کسی که وقف بتاکند و همچنین روم و اشیاء در نمی روند
 در میم جمع خواه در حاله صله و خواه در ترک صد از آن جهت
 که میم را حرکتی نیست که تا چون ساکنش کرد اند اشان
 بحركة او نمایند و کسی که صله می کند از جهت صله او را حرکت
 می دهند و نمی بینی که در وقف میم بسکون خویش از می کرد
 و مکی رحمه الله که روم و اشیاء را در میم تر صله کنند جائز
 داشته قیاس برها ضمیر عموده و قیاسش صحیح نیست زیرا
 که ها ضمیر پیش از صله متحرک است پس همچون باقی
 حروف باشد در حاله وقف و میم بعد از صله متحرک میشود

حرکتی

بر صحنه می همچون نون باشد از آن اَعْبُدُ وَاللَّهِ که از جهت التقاء ساکنین است و همچنین در غی روند و روم و اشام در حرکتی در وصل عارض می گردد و آن حرکت یا از برای التقاء ساکنین بود مثل قل ادعوا و انذر الناس واشتروا الصلابة یا از برای نقل مانند من آمن و قل ادعی و حلوا الی در روایه و روشی در حالین و در قراة حمز در وقف بنا بر آن که اصل در آیان سکون است و حرکتشان بنا بر سیسی است و آن سبب در وقف نمی ماند و یومنگد و چنانچه هم از این قبل اند زیرا که کسر ذال بنا بر التقاء ساکنین است که اینها ذال است و نون و تنوین آتیس چون در وقف تنوین نمی ماند ذال رجوع باز باصل خود می کند که سکو نیست **قوله** وَفِي الْهَاءِ لِلاَضْمَارِ قَوْمٌ أَبُوهُمَا **یا** وَمِنْ قَبْلِهِ ضَمٌّ أَوِ الْكُسْرُ مَثَلًا **یا** مَا هُنَا أَوْ وَيَاءٌ وَبَعْضُهُمْ **یا** يَدِي طَهَانِي كُلِّ حَالٍ لِحَلَا يَعْنِي جَاعَتِي أَهْلُ أَدَارِ سِرِّ بَارِزِ زَرْدِ آند و جابز تر داشته اند روم و اشام را در هر هاء صغری مضموم که از پیش او ضم بود یا ام ضم که و او است مثل یعلیه و عقلوه و در هر هاء مکسوری که از پیشش کسر باشد یا ام کسر که یا است مانند مَن رُسْلِهِ فَتَلِيهِ وَتَبْتَلِيهِ بِنَا بِرَحْفَاهَا وَتَحْرُكُ بُوْزَنِ مَا قَبْلُهَا بِحَرْكِه أَوْ بِسُكُونِيَا كَهَ وَفَقَ بِرَمَا قَبْلُهَا مِي كَسَدَ بِسُكُونِهَا خَمِيرِي كَهَ مَا قَبْلُهَا مَفْتُوحٌ بُوْزَ مَا تَدَ خَلْقَهُ رُومَ وَاشْتَامَ جَابِزٌ بِأَشَدِّ مِنْ أَجْهَةِ اخْتِلَافِ حُرُكَاتِ قَوْلِهِ وَبَعْضُهُمْ

یعنی و جاعتی و یکو می بستد و جعی را که جلال کنند روم و اشام است یعنی این جماعت جایز می دارند روم و اشام را در هر هاء حال یعنی خواه که ما قبلش مضموم باشد یا مفتوح یا مکسور و خواه که ما قبلش الف باشد یا بار یا و او قیاس بر باقی حروف هجا **بیان** که وقف بر روم و اشام وقتی مستحسن می افتد که در حضور قاری میستماعی باشد تا او را بیان این حرکت حرکت شود که ضم است تا کسر ایمن آن و اگر این مستمع نیز باین معنی عالم باشد او را معلوم شود که قاری آنها را نمی داند که اگر کسی حاضر نباشد او را بیان حرکت از برای نفس خود محتاج نیست **یا** **مرسوم الخط** یعنی این با نیست در بیان وقف بر افعیه خط مصحف عثمانی خبر از آن داده که تبار نوشتند یا به هاء یا مقطوع نوشته یا موصول و امثال آن **قوله** وَكَوْفُهُمْ وَالْمَازِي وَنَافِعٌ عَنْوَا بِاتِّبَاعِ الْخَطِّ فِي وَقْفِ الْاِسْتِثْلَا یعنی کوفه کوفی از قرار که عاصم و حمزه و کسانی اند و مازنی که ابو عمرو است و نافع کشته اند عنایه نمایند بمتایعه خط مصحف عثمانی در وقف اضطرابی یا امتحانی یعنی چون قاری مضطر گردد و نفسش نماند پس وقف کند یا قاری را امتحان نمایند خواه استادش و خواه دیگری که از حقیقه کتابه این کلمه و اخبار است یا نه و این به آن باشد که با او گویند که برای این کلمه وقف کن یا سؤلش کنند که برای این کلمه وقف چه گونه می باید کرد است که اگر وقف صواب آید مستحسن افتد و اگر

حظا کند تعلیمش نمایند پس هر چه به تا نوشته وقف برتیا
 کنند مانند رحمت الله و هود و کلمه که موصول نوشته مثل
 فیما وقف بر اخر کلمه دوم کنند و هر دو کلمه که مقطوع نوشته
 بر هر کدام که خواهند وقف نمایند **قوله** ولا بن کثیر بر نضی و ابن عامر
 و ما اختلفوا فيه جز از **نقصلا** یعنی بسندیده اند و وقف بر
 نوشته مصحف عثمانی از برای ابن کثیر و ابن عامر نیز و اگر چه اندک
 نضی از ایشان باین معنی وارد شده تا دلالت کند بر ورود نضی
 بر وقف بر موسوم از ایشان نیز و این موسوم یا مستفق علیه است
 مثل حذف و آواز سنده الزبانه که وقف بخذف و او باشد و ما
 اثبات و او از انا مرسلا الناقه که وقف بر او بود و یا مختلفیه
 باشد مثل عما که در همه جا موصول است الا در الاعراف
 عز ما نهوا که مفصول است و مانند و اما نریک که فی کل القن
 موصول آمده مکرر الرعد و ان ما نریک که مقطوع وارد شده
 و مقصود از این باب بیان مختلفیه است چنانچه فرموده و ما
 اختلفوا الا یعنی آنچه دو وقف بر او اختلاف کرده اند سزاوار
 است که انرا روشن کرد و اند **قوله** اذا کنت بالتاء هاء
 مؤنثه **قوله** فیه هاء مؤنثه و معولا یعنی چون نشسته شده
 باشد هاء تانیث در مصاحف بتاء دراز به نینه وصل پس وقف
 کن بر آن تاء به ها که لغت مشهور است نزد ابن کثیر و ابو عمرو
 و کسائی که مصلوح و بار و ضعیف اند در حالتی که تو خداوند
 حق و خداوند خشنودی و خداوند اعتماد باشی و ان رحمت است

نکته در تاء

در هفت موضع در البقره یروجی رحمت الله و در الاعراف ان رحمت الله
 قریب و در هود رحمت الله و برکات و در مریم ذکر رحمت و در الروم
 الا انار رحمت الله و در النور ام یقینون رحمت و رحمت ربک و
 نعمت در یازده محل و اذکروا نعمت الله علیکم و البقره و در آل عمران
 نیز نعمت الله علیکم از هر دو المائد و یس و النحل و ان تعدوا
 نعمت الله هود و در ابرهیم و یوسف و یونس و انما انعم الله علیکم
 سمور النحل و نعمت الله لیریکم در لقمن و یا ایها الناس اذکروا
 نعمت الله در فاطر و بنعت ربک بکافن در الطور و سنت در یح
 موضع مضت سنت الاولین در الانفال و الاسف الاولین فلین
 تجد لیسف الله تبدیلا و لن تجد لیسف الله تحویلا هر سه در فاطر
 و سنت الله التی در المؤمن و امرات در هفت مکان در آل عمران
 امرات عمران و در یوسف امرات الغزیر و محل و در القصص امرات
 فرعون و در التحرم امرات نوح و امرات لوط و امرات فرعون و
 معصیت الرسول و موضع در قد سمع الله و لعنت الله علی الکافین
 در آل عمران و ان لعنت الله علیه در النور و دیگر کلمات ربک المحشی
 است در الاعراف و بقیه الله و هود و قوت عین در القصص
 و فطرت الله در الروم و جنت العیم در الواقعة و مریم انبت در التحرم
 که هر یکی یک محل اند و هشت کلمه دیگر هست که در جمع
 و افراد ان خلافت و ان تمت کلمت است در الانعام و حقت
 کلمت و جعل در یونس و یک محل در غافر و ایت للناس یلین
 و عیانت الحی و دو موضع هر سه در یوسف و ایت من و بینه

نکته در تاء
 و انما انعم الله علیکم
 و ان تعدوا
 نعمت الله
 و انما انعم الله علیکم
 و ان تعدوا
 نعمت الله

در العنکبوت وفي الفوف امنون در سببا و علی بنیت منه در
فاطر و ماخرج من غوت در فصلت و جنات صغیر و المرسلا
و در این کلمات هشت کانه هر کس که با فواد خواند و مدحش
و قف به نام باشد و قف به نام کند و اگر نه و قف به نام و آن کس که
جمع میخواند لاشک و قف به نام خواهد بود و باقیان بتا و قف
کنند از آن جهت که آن نیز لقی است و موافق رسم مصحف
است و اگر این جت را مستوی تر خواهی در منهاج العشر
نظر کن **قوله** وفي اللات مع مرضا قمع ذات بهجة
ولات رضى هیهات **ها** د به **قوله** یعنی وقف کن به ها در
افرایم اللات و در الخیم و امرات هر جا که واقع شود و هر
چون که واقع گردد و از آن جهت در الفل بخلاف ذات بینکم
و مانند آن و اولات حین مناص در صحت از برای کنائی
فقط بر این کمتر و بجز محال اصل خود کرده باشند بنا
بر موافقت رسم نیز اگر ایشان بر این کلمات وقف به کارند و
والله کفندی مشابه لفظ الله شدی که لام را تغلیظ نکرده
باشند بر لغه خراسانیان و در مرضاء معلوم نشدی که مفعله
مصدر است یا فاعله که جمع مریض باشد مضاف بهاء ضمیر
مذکر و ذات چون مشابه بیت و اخت بود و آن که ایشان را
مذکری نیست و قف برهانگر و نه و تارلات چون مشابه
تاء قامت امده و تحریک تاء و از جهت النقا ساکنین است
و در قامت و قف به نامی کنند پس مشابه او نیز چنین کرد

هـ
بسم الله الرحمن الرحیم

هـ

قوله و هیهات الی یعنی تزی موافقه نموده کسان را در وقف کرد
بر هیهات ها زیرا که ایشان هیهات را مفرد میگویند و میگویند
که در اصل هیهته بوده مثل دخرجه که یا قلت بالف
گفته اند **قوله** و هیهات الی اگر با نماند و او را تعظیم کردند **قوله**
وقف یا الیه **قوله** و کاین **الوقف** و **قوله** و هو یا الیه **قوله**
یعنی وقف کن ای قاری بر یا الیه بر این کیفیت که در لفظ ناظم است
یعنی به ها در یوسف **۲** و در موم **۱** و در القصص **۱** و در
والصافات **۱** از برای آن عامر و این کثیر که در موشان کاف
و دال است در حالی که هستار علی عصر خود باشی و نزدیک
باشی بهمه دله از آن جهت که تار او همان تار تانیت است
که لاحق مثل قائم شدن و باقیان که وقف به نامی نمایند موافقه
رسم می کنند **قوله** و کاین الی یعنی لفظ و کاین در مال عمران **۱** و در
یوسف **۱** و در الج **۲** و در العنکبوت **۱** و در القیامه **۱** و در الطلاق
وقف بر او بنون است زیرا که این نون نون تنوین است که
در رسم ثابت داشته اند تا احتمال قرائت این کثیر و انوحه
نبرد داشته باشد **قوله** و هو الی یعنی وقف به یا بر و کاین
حاصل کرده اند از ابو عمر و مرموزها یعنی اوقف به یا می کنند از
آن جهت که این نون نون تنوین است و بر تنوین وقف
می کنند بل که ثابت داشتن آن در مصحف بر مزار وصل
است **قوله** و مال لدی الفرقان و الکهف و النساء و شال
علی مخرج و الخلف **قوله** یعنی در مال هذا الرسول در ترد

الفوقان و ماں هذا الكتاب در نزد الکھف و قال هو لا القوم در نزد
النساء و قال الذين كفروا در نزد سأل سائل و وقف بر مانہ
بر لام غالب آمدہ از ابو عمرو و وقف و از کسانی بخلاف کہ در میان حار
و ر است از ان جهة کہ لام حرف جر است و فصل میان جار
و مجرور سزاوار نمی آید و باقیان و وقف بر لام می نمایند متابعه
خط را بنا بر آن کہ در مصحف این لام جدا نوشته و میگویند
کہ اصلش ما بال بوده پس از جهة کثر استعمال با را انداختند
و لام را مجرور ساختند بنا بر مشابہتی کہ بالام جر دانست
قوله و الخلف زبلا یعنی این خلاف را اثر تل نموده اند و اگر
کہ از کسانی هر دو وجه آمدہ **قوله** و آياتها فوق الدخان
و آياتها لدى النور و الرحمن را **قوله** یعنی و آياتها الساهر
در بالا الدخان یعنی در الزخرف و آياتها المؤمنون در نزد النور
و آياتها الثقلان در نزد الرحمن مصاحبه نموده اند حاملان خود را
یعنی کسانی و ابو عمرو کہ در مصحف با و حار درین سه موضع وقف
بالف می کنند زیرا کہ الف در وصل از جهة التقاء ساکنین
ساقط میشوند و در وقف التقاء ساکنین نیست و باقیان و وقف
بر هامی کنند موافق خط مصحف را چه در این سه موضع غیر
الف می نویسند و در باقی مواضع یا آياتها الدين بالف و ناظم
رحمہ الله در ثبوت نون کف باللفظ خود فرمود یعنی با ثبات الف پس دیگران
حذف باشند **قوله** و في الها على الاتباع ضم ابن عامر لدى
الوصل و المرسوم فيهن اخيلا یعنی مضموم کردہ ایندہ است

و خواندہ اند

ابن عامر و ان يا الله درین سه موضع مذکور در حاله و وصل بنا بر
متابعه حوکه یا کہ ضم است پس باقیان بفتح ها خوانند کما قال
و حيث اقول الضم لا قوله و المرسوم الخ یعنی مضموم قرار گرفته در
سه کلمه بغیر الف در حال کہ این مضموم و فشا به برد نمی است
در بوزن ایشان مخطوط **قوله** و وقف و یکانہ و یکان بر سیمہ
و بالباء وقف رفقا و بالکاف خلا یعنی وقف کن ای قاری
از برای همه قراغیر از کسانی و ابو عمرو و برویکانہ لا یفلح الکافرون
و و یکان الله یبسط الرزق در القصص برسم ان یعنی بر آخر کلمه باین
طریق کہ ناظم رحمه الله تلفظ بان نموده زیرا کہ در مصحف به
این کیفیت بمشبهه قوله و بالباء الخ یعنی وقف کن بیا از برای کسانی
از ان جهة کہ لفظ وئی نزد او یک کلمه است و کان یک کلمه
دیگر در حالی کہ حزب نمی کنند باشی در توجیه این قراة
از ان روی کہ اکثر ائمہ قرا بر وصل این دو کلمه رفته اند هم در لفظ
و هم در خط از برای همه قرا و وقف کن بر کاف یعنی بگو
و یک از برای ابو عمرو و زیرا کہ ویک نزد او یک کلمه است و ان
کلمه دیگر و در اصل و یکان بوده و بنا بر کثر استعمال لا مش
را حذف کرده اند و قوله و بالکاف خلا یعنی حل کرده اند و اشکال
سبب وقف بر کاف **قوله** و آياتها ما شفا و سواها ما
و یوادی التل بالیا سنا **قوله** یعنی وقف بر آ یا در آياتها ندعوا
در آخر سبحان قرائی شافیت مردم لول شین شفا را یعنی
هم و کسانی و وقف بر کلمه اول می کنند از ان جهة کہ آياتها

ن

کلمه مستقلة است که هم از روی خط و هم از روی معنی مفصول
است و غیر از ایشان هر دو وقف بر کلمه دوم می کنند
که ما است بنا بر آن که ما صله آیا است و میان صله و موصول
فصل جائز نیست قوله و بواب الخ یعنی وقف کردن کسی که
هر روز است به سین و تا بر علی وادی الفل در الفل به یار و شای
است که بیای در آمدن زیرا که سبب حذف یا التقاء ساکنین بود
و آن بواسطه وقف زایل کشت پس باقیان وقف بحذف
یا کنند متابع رسم را **قوله** و فیه و فیه وقف و عتیه
بمعنی مختلف عن البری و ادفع محظلاً یعنی وقف کن ای
طالب بر ما استعها میله که الف او را حذف کرده باشند
در مثل فیم کتم و میم خلق و عثم بنسأ لون و لم تکفرون و بعد
یرجع المرسلون بهر سکت از بزی از برای بیان فتح میم ولیکن
بخلاف زیرا که حذف هائیز و وقف از او آمد پس باقیان
وقف بترك هائیزند اتباع رسم را چون جماعتی انکار وقف
به ها کرده بودند بنا بر مخالفه رسم ناظم رحمه الله آمد بزی
ایشان فرموده بقوله و ادفع محظلاً یعنی دفع کن منکران را زیرا
که رسم بترك هائیز بر تیه وصل است نه بر تیه وقف در
حالیکه نوشتن کتبه یا شی محظلاً این منکران را **اکنون**
ای یار غار این دقیقه نیز بنویس که وقف بر این کلمات که
دوین باب مذکور شد در وقف اختیاری است همچون
وقف لازم و مطلق و مثل آن وقف تام و حسن و مانند

آن که تا چون بر کلمه وقف کنند ابتدا بما بعد او نمایند بلکه
این وقف وقف امتحانی و تعریف و اضطراری است چنانچه
مذکور شد پس باید که چون بر کلمه از این کلمات از برای یکی
از این معانی وقف کند ابتدا بهمین کلمه کند نه از ما بعد او
مثل فمال هو لای و ویکان الله که خواه که بر کلمه ما یا بر یا
وقف کنند و خواه بر لام و بر کاف ابتدا هم از کلمه موقوف
علیهما نمایند **قوله باب مناهیم فی یات الاضافة**
یعنی این باب است در بیان مناهیم قرار در پیوسته فتح و
سکون یات اضافه و مراد از اضافه ایصال بود یعنی باقی
ایشان را پیوسته بکلمه کرده اند و الا بعضی منصوب المحل اند
جه معنویه مثل فطرنی و لحزنی وجه با سیمه آن مانند اتی
پس اطلاق قرا این نام را بر یات مضاف به متکلم بر سبیل حقیقه
بود و بر غیر آن بر سبیل مجاز بنا بر آن که یات مضاف بیشتر اند
و فوق میان یات اضافه و یات زواید است که مضافات
در مصاحف ثابت می باشند و زواید و دیگران که اختلاف
در مضافات در فتح و سکون می آید و در زواید در اثبات و
حذف و دیگران که زواید گاه هست که لام الفعل واقع میشود
مثل سیری و یوم یاتی و بنی و مضافات لام الفعل واقع می شود
چنانچه ناظم رحمه الله اشاره بدین معنی فرموده **بقوله** و لیست
بلام الفعل یا اضافه **و ما هی من نفس الاصول فتشکلاً**
و لکن کالها و الکاف کلها تلیه یزی لها و الکاف مد خلا

یعنی نیست یا اضافه لام الفعل کله بر مثل القی ویائی وانی آدری
والزانی از آنها می که ایشان با وزن می کنند ازین قسم بیرون
روند چه ایشان لام الفعل اند قوله وما فی الخ یعنی و هم چنین است
این یا اضافه از نفس اصول کله که مثل کل گردد این یا بر قاری
بسی مثل الذی والی وما فی الخ که ایشان با وزن می کنند ازین قسم
خارج کردند زیرا که لام الفعل نیستند پس به یار اضافه باشند
بل که یار اضافه یائی است همچون ها ضمیر و کاف ضمیر که
هر موضعی که یار اضافه نزدیک او میشود می بینند ان
موضع را مکان دخول ها و کاف یعنی اگر ها و کاف را در موضع
این با هندی صحیح آید مثل نفسی و نفسه و نفسیک و فطرنی و فطره
و فطرک وانی وانه و انک و لی و له و لک **قوله** و فی مائت یاء
و عشر مئنه و تثنیه خلف القوم احکیمه مجملات یعنی
احلاف فراورد و نیست و دوازده یا است بر قول ناظم و ب
صاحب تفسیر در دو نیست و چهار زیرا که او فمنا ایتی الله دو
الفل و فمشر عبادی الدین در الزمر از مضافات می شمرد و ناظم
از زواید می گیرد بنا بر آن که در مصاحف محذوف اند قوله
احکیمه مجملات یعنی که می کنم این احلاف را یعنی یاات مختلف
فیما را درین باب مجمل یعنی درین باب می گویم بل که در اخر
سورتی تفصیلش می غایم و این یاات بر شش قسم آمده اول آنکه
بعد از او منفی مفتوحه باشد و میا نشینست **قوله** فتسعون
مع هری یفتح و تسعها **سما** فتحها الا مواضع هملات یعنی این

و فی مائت یاء
و عشر مئنه
و تثنیه خلف
القوم احکیمه
مجملات

یاات دو نیست و دوازده یا که نوزده یا آنست که بعد از منفی مقصوره
می آید و فتح آن یار عالمی کشته از نافع و این کثیر و ابو عمرو که
مدلول سما اند مکر موضعی چند که ازین نوزده یا خارج شده اند
بانکه بعضی دیگر بر ایشان زاید شده یا کم آمده مثل سما لوی
و از تحت هدیها و ان سیه و نج محل اند و عله فتح آنست که
یا اسمی است یک حرفی و نطق بان در حال سکون میسر نمیشود
پس مخرکش می سازند و از حرکات فتحش می دهند چه فتح
اخف حرکات است و عله اسکان تحقیف است **قوله**
قادی و تفتی اتبعی سکونها لکل و تر حنی کن و لقد جلا
یعنی سوار فی انظر الیک در الاعراف و تفتی الا در التوبه
و و اتبعی اهدک در مریم و تر حنی کن در هود سکون
یاات ایشان از برای همه قرا باشند بنا بر آن که ازین نوزده
یا خارج اند و سبب سکون این چهار یا اتباع اثر است یا جمع
بین اللغین و چون و هم آن بود که تصور کردند که مکر این یاات
در تعداد نوزده داخل اند ناظم رحمه الله خبر داد بقوله و
لقد جلا یعنی ناظم کشف کرد این مواضع چهار درین نوزده
یا داخل نیستند **قوله** ذرونی و ادعونی از گرونی فتحها
و ادع و ادعنی معاجاد **سما** شروعت در بیان مواضع
همان که بعضی از مدلول سما مخالفه اصل خود نموده اند یعنی
ذرونی اقل و ربکم ادعونی استحب لکم هود و در غافر و فاذکرونی

اذکرکم در البقیه فتح یاها ای اذان ابن کثیر است که هر مومن
بدال شکر و اوزعی ان اشکر در النمل والاحقاف ورش وبری
یا اورا بفتح می خوانند و باقیان با سکان قوله جاده طلاً یعنی
فیض داده فتح همچون فیض داذن یاها یاها **قوله** لیبیلونی معه سبیلی
لینافع **و** عنه **و** للبصری ثمانی بجلا **و** یوسف انی الاول
ولی بها **و** ضیفی و یسری و دونی عثلاً **و** یا ان فی اجعل لی
واریع **اذ** حبت هدایها **و** لکنی بها انسان و کلاً و حتی
و قل فی هود انی اریکم **و** قل فطرون فی هود هادیه او صلاً
یعنی لیبیلونی آر شکر در النمل در حالفی که سبیلی ادعوا که
در یوسف است صاحب اوست فتح یاها ایشان هود و ان
برای نافع است **قوله** و عنه الخ یعنی اختیار کرده اند فتح هشت
یاها از نافع و ابو عمرو و بصری و ان هشت یاها دوائی اول اند یعنی
انی انی اعصر وانی انی احمل در یوسف و یا دن لی ابی هم در یوسف
و ضیفی الکثیر در هود و یسری امری در طه و من دونی اولیا
در الکهف و دو یا دیگر در اجعل لی ایه در آل عمران و موم قوله
واریع الخ یعنی فتح چهار یاها از ان نافع و ابو عمرو و بصری است از برای
آنکه این یاات حمایت کرده اند خفا و ندان راه یافتن را بسوی خویش
که نافع است و ابو عمرو و بصری و این چهار یاها و لکنی اریکم
است در سوره هود و الاحقاف و من حتی ذل الخوف وانی اریکم
بجیر در هود **و** لکنی دو موضع را موکل کرده اند در و لکنی

قوله و دل فطرون الخ یعنی و کوا ی قاری که فتح یاها فطری افلا تعقلون
قاری از رسانیده است انرا به مردم از بزی و نافع که همار و الف
و عزایان است پس باقیان بسکون خوانند **قوله** و یجری
و یجری **و** یجری **و** یجری **و** یجری **و** یجری **و** یجری **و** یجری **و** یجری
ان ید هبوا در یوسف و انقادی ان الخرج در الاحقاف و
حشر فی اعنی در طه و ثامر و فی اعبد در الزمرد و لول حرمی
او قریب یعنی نافع و ابن کثیر نقل کرده اند و رسانیده اند انها
را با بفتح یاها و یکر انرا سکون باشد **قوله** ارهطی سماروی
و مالی سماروی **و** لعلی سماروی **و** لعلی سماروی **و** لعلی سماروی
التمل عنیدی حسنه **و** الی دره بالخلف و انی موهلاً
بیان است که غیر مدلول سمارا ایشان موافقه نموده اند یعنی
ابن ذکوان موافقه نموده مدلول سمارا در فتح یاها ارهطی اعتر در
هود و هشام در فتح یاها مالی ادعوا که الی الخیر در غافر و ابن عامر
در فتح یاها لعلی در شش موضع لعلی ارجع در یوسف و لعلی انکم
در طه و القصص و لعلی عمل ضاحاً در المؤمنین و لعلی اطع
در القصص و لعلی ابغ الاستیاب در المؤمن و ابن عامر و حفص
موافق آمده اند مدلول سمارا در فتح یاها معی ابداء التوبه و من
معی او رحماً در الماک قوله و تحت النمل الخ یعنی عنیدی او لم يعلم
در زیر سوره النمل یعنی القصص نافع و ابو عمرو و یاها او را مفتوح می
سازند بی خلاف و ابن کثیر بخلاف **و** ارهطی بلند شده یاها
دهنده او و مالی عالی گشته علم او کفایتی از شهن است و لعلی نافع

موافق

جند

الله

شده همتار او و معی قزاة کرده دلیلهار بلند است و ایشان
 ستون دین اند و عندی در زیر غل حسن او موافق آمده کسی
 را که او را اهل حسن کرده اند در حالتی که لفظ عندی
 رسیده است به در خوش **قوله** وَ قَتْلَانِ مَعَ خُسَيْنٍ مَعَ
 كَسْرِهِمْ **بفتح** **اولی** حکم سویی مائت لا بیان قسم دوم
 میفرماید یعنی شصت و یک یار نیست که بعد از ایشان مهمه
 مکسوره می آید ولیکن همه قرآنه یار ازین یاات بسکون میخوانند
 جناحه خواهند زد و بنجاه و دو یار دیگر دران اخلاف کرده اند
 نافع ابو عمر و آنها را مفتوح می سازند مگر یائی که منفرد گشته
 اند ازین اصل یعنی یا بعضی از ایشان هردو در فتح مخالفه نموده
 اند یا جماعتی دیگر و ایشان موافقه کرده اند و ان بیست
 و چهار موضع است **ع** و دو یار و بنجاه یار درین حال که مصاحب
 کسر مهمه اند قرار گرفته اند بفتح جماعتی خداوندان حکم
 و عدل عزیز از انچه متمیز شده و روشن گشته که دران خلائی
 نیست **قوله** بَنَاتِي وَ انصاري عبادي و لغتني **و ما بعده**
 ان شاء الله **بفتح** **هـ** بیان یاات متفرده است یعنی بناتی
 از کتبم را در الحجر و انصاری را در آل عمران و الصف و عباد
 انکم متعینون را در الشعرا و لغتني الی یوم را در ص و انچه بعد از
 لفظ ان شان می آید یعنی سنجیدی ان شاء الله را در الکهف
 و القصص و الصافات گذاشته اند شان از برای نافع بفتح
 یار یعنی نافع فقط اینها را بفتح یار می خواند **قوله** وَ فِیْ خَوَیْ وَ ذَرِیَّتِ

یَدِیْ **ن اولی** **ح** **و فی** **رسلی** **اصل** **کتابا** **و فی** **الملا** **بفتح**
 یار و ذریتی ان در یوسف روایت و شر است و فتح یا یدی
 الیک در المائد منقول است او خداوندان حمایه قرآن فتح که
 حفص است و نافع و ابو عمرو و فتح یار و رسلی ان الله در المجادل
 اصلیت که پوشیده است فتح کسی را که دلیلهار و مجتهد او
 تمام است یعنی نافع و ابن عامر ان را بفتح یا میخوانند **قوله**
 وَ فِیْ وَ اِخْوِی سَکَنَ **فین** **ح** **دُعَائِیْ** **و اِیَّائِیْ** **کُوفِ** **تَحْمِلَ** **لِی** **فِی**
 اُمِّ الْهِنِ **بفتح** **و** **اِخْوِی** **رادر** **المائد** **و اِخْوِی** **رادر** **یوسف** **و در** **هود** **و در**
الشعرا **و در** **سبا** **ساکن** **کرد** **آئید** **اند** **یاات** **ایشان** **را** **ان**
بفتح **این** **کثیر** **و** **ح** **و** **کسانی** **و** **ابو** **بکر** **و** **دُعَائِیْ** **الافوا** **را** **در**
نوح **و** **ابایی** **ابرهیم** **در** **یوسف** **را** **استه** **گشته** **اند** **از** **برای** **کوفی**
بسکون **یا** **قوله** **وَ خَوَیْ** **و** **تَوْفِی** **ظِلَالِ** **وَ کَلِمَ** **بفتح** **ی** **یَصْدَقُنِی**
اَنْظُرُنِی **وَ اِخْوِی** **بفتح** **و** **ذَرِیَّتِ** **یَدْعُوْنِی** **وَ خَطَابَ** **بفتح** **و** **عَمِیْرَ**
بَلِیَّ **اَلْهِنِ** **بفتح** **مَشْطَلَا** **فَعِن** **نافع** **ففتح** **وَ اسکن** **لِکَلِمَ**
بفتح **و** **اَتَوْنِی** **لِتَفْتَحَ** **مَقْصِلَا** **یعنی** **و** **خَوَیْ** **الیه** **در** **یوسف**
و **ما** **تَوْفِی** **الیه** **در** **هود** **خداوندان** **سازند** **یعنی** **ابو** **کثیر**
و **کوفیان** **یار** **ایشان** **ساکن** **می** **سازند** **قوله** **وَ کَلِمَ** **بفتح** **الیه** **یعنی**
همه **قرا** **ساکن** **میکرد** **است** **یار** **ان** **نه** **یار** **موجوده** **یعنی** **یَصْدَقُنِی**
ان **اِخَافَ** **در** **القصص** **و** **اَنْظُرُنِی** **الیه** **یوم** **در** **الاعراف** **و** **الحجر** **و** **فی**
ص **وَ اِخْوِی** **الیه** **اِخْلَ** **در** **المنا** **فقون** **و** **ذَرِیَّتِ** **ان** **تبت** **در** **الاحقا**
و **ما** **یَدْعُوْنِی** **الیه** **در** **یوسف** **و** **خَطَابَ** **یَدْعُوْنِی** **یعنی** **یَدْعُوْنِی**

قی

إلى الله ولا جرم انما تدعوني اليه هو وودر عارف قوله وعشر كلمها
 بيان قسم سیم است که بعد از یا مضمونه می آید یعنی
 یا است که هفت تریک ایشان میشود در حلقه این
 معنی را معرب بضم ک و د اند و ان ای اعیدها است در
 ال عمران وانی آرید وانی اعذبه در المائدة وانی مرت در
 الانعام والزمر و عذابی اصیب در الاعراف وانی اشهد الله
 در هود وانی اوفی الکیل در یوسف وانی القی در النمل وانی
 ارید ان افکر در القصص قوله فغن بافع الخ یعنی بر این
 یاات را مفتوح کردن از نافع فقط و ساکن کردن از ان
 برای همه قریا را از بعدی اوف در البقرة وانی افرع
 در الکهف یا بکشتایی دری را از علم که مقفل و بسته
 بود **قوله** وفي اللام للتعريف أربع عشرة فاشكانها ناش
 وعهدی فی ثلاثه وقل للعبادى كان شرعا وفي التدا
 حی شاع انا فی صافاح متو لا بیان قسم چهارم است
 وان یا بی باشد که بعد از او الف و لام تعریف بود یعنی چهار
 یا حاصل اند از پیش لام تعریف و اسکان این یاات فاش
 شونده است از حی اما در عهدی الظالمین در البقرة حفص
 موافقه با او می نماید و در قل للعبادى الذين در ابرهیم ابن عامر
 وکشتایی و در یا عبادى الذين امنوا در العنکبوت و در
 و در یا عبادى الذين اسرفوا در الزمر و ابو عمرو و کشتایی
 و در آیتی الذين يتكبرون در الاعراف ابن عامر و اسکان

عهدی حاصل است در مرتبهها بلند و اسکان قل لعبادی بود
 طریقی پسندیده و اسکان عبادى در ندا حضی است مشهور
 کشته بحضانه و آتی مجین چیزى است که دمید منزل
 او سوی خوش **قوله** فحش عبادى عذره وعهدى ارادنى
 و ربى الذى اتان اياتى الخ واهلكنى منها وفى صا و مسنى
 مع الانبياء ربى فى الاعراف كماله بیان ان تعد اذان یاات
 چهارده گانه است یعنی بشمار پنج کلمه عبادى را سه کلمه که
 مذکور شد و دو کلمه دیگر عبادى الصالحون است در الانبياء
 و عبادى الشكور در سبأ اما فحش عبادى الذين در باب
 زوایا می آید چنانچه گفته شد و شمار عهد الظالمین را در
 البقرة و ان ارادنى الله بضر را در الزمر و ربى الذى يحى ويميت
 را در البقرة و انا فى الكتاب را در مريم و اياتى الذين را در الاعراف
 و ان اهلكنى الله را در الملک ازین یاات چهارده گانه و مجین
 بشمار مسنى الضور را در صر و الانبياء و ربى الفوا حشر را در الاعراف
 قوله الخلى یعنی کلماتی که خداوندان زیور اند قوله كماله یعنی
 تمام کرد و ناظم عدد ها را این یاات را **بداوه** که ناظم مختلف
 فيه را ازین قسم ذکر فرمود تا معلوم کنند که آنچه غیر آنها است
 متفق علی الفتح است و ان هشتم موضع است بلفظ الکبر
 بی الاعدا مسنى السوء ان ولئى الله مسنى الکبر قل ارؤنى
 فى الدين ان يقول ربى الله لما جاء فى البينات نبأ فى العلم دیگر
 شروع فرمود در بیان قسم پنجم که بعد از یا مضمونه وصل به لام باشد

صراطی این عامر **قوله** وفي النمل مالي **قوله** راق **قوله** يعني فتح يار
 ومما في الله در الا نعام امده از نافع فقط وفتح يار ان ارضي واسعه
 در العنكبوت وان هذا صراطي مستقيما در الانعام قرازه ابن عامر
 است ومالي لا اري اهدد در النمل اكثر وهشام وكسائي
 وعاصم بفتح يا معني انده **قوله** دم الخ يعني داء شواز برای کسی که
 صافي شده عطار او **قوله** ولي نعمة ما كان لي اثنين معي
 ثمان علي والظلة الثمان عن جلا **قوله** يعني ولي نعمة واحدة
 در ص واما كان لي در دو موضع يعني واما كان لي عليك
 در ابراهيم واما كان لي من علم در ص وامي در هشت محل
 يعني مع بني اسرائيل در الاعراف ومع عدوا در التوبة ومع صبرا
 سه موضع در الكهف وهذا ذكر من معي در الانبياء وان
 معي دقي سيهدين در الشعرا معي ردا در القصص اين
 مجموع بفتح يا و حفص تنها ميخواند و در دوم سورة الظله
 كه الشعرا است يعني ومن معي من المؤمنين ورش موافق
 واحفص مي فايد **قوله** اين كلمات خداوندان مرتبهها بيلند
 و حروف دوم ظله مروي است از خداوندان كشف **قوله**
 ومع تو مينوا الي يومينوا بجا ونا عبادي وصف واكثف عن
 شاكرو **قوله** يعني يومينوا الي لعالمهم بر شدون در البقره
 و اتومينوا الي فاعتز لون در الدخان فتح يا ايشان هر دو
 از ورش امده و وصف كن يا عبادي لا خوف عليكم
 را در الزخرف بفتح يا از برای بويگر و جذف يار در حالي
 ابروي حفص و خنم وكسائي وابن كثير از ان جهة كه در بعض

مصحف يار او محذوف است پس ديكران در حاليين بيار ساكنه
 خوانند **قوله** وحذف يا منقول است از قاري بسيار شكر كنند
 كه طلب خوشي را از جاه علم بر آورده **قوله** وفتح ولي فيها
 لورش وحفصهم **قوله** ومالي في يسر سكين فتكميلا يعني
 فتح يار ولي فيها ماري اخري در طه از برای ورش است
 وحفص قرا ومالي لا اعبد الذي در ياس يار او را ساكنه
 كردان از برای همه تا تمام كنن مواضع اختلاف را در يات
 اضافه **قوله** باب مذهبهم في الزوايد
 يعني اين باب است در بيان مذاهب قرا در ياتي چند كه زائد
 اند بر رسم يعني در قرازه هستند و در كتابه نه و اين يات
 هم در اسماء لام الفعل يار اضافه واقع ميشوند و در افعال
 مانند المنادي و دعائي ويسري وخافوي **قوله** ودونك يات
 تسمي زوايدا لان كن عن خط المصاحف مغرلا يعني زرا
 كبير ياي چند را كه نام نهاده اند اين يات خوش رادر
 علم قرازه زوائد از ان جهة كه بودند ايشان از خط مصحفها
 عثمان خد اوندان غزل يعني در آنها نوشته بودند **قوله**
 وثبت في الحالين ذرا الوامعا **قوله** بخلف واو لي النمل حقه كمالا
 يعني هر يائي اين كثيري خلاف وهشام بخلاف انرا ثابت
 مي دارند هم در حال وصل وهم در حال وقفشان ثابت
 مي دارند در حالي كه اين يات مشابه در هاء در خشنه
 اند و اول نمل همه تمام كرد انرا يعني امتدوتني بمالي در اول
 النمل همه همچون ايشان هردو يار او ثابت مي دارد در حاليين

و نکویی که از اثبات یار مخالف رسم لازم می آید زیرا که این یار همچو
حروف مذولین است که در لفظ در حالین هستند و در خط
نفسند مانند العین و داود و النین **قوله** و فی الوصل **یما**
شکور **ایمانه** و جعلتها سیتون و اثبات فاعقلا یعنی
ابو عمرو و حنی و کسائی و نافع هر یانی که ثابت می دارند
در وصل شان ثابت می دارند نه در وقف از آن جهت که
محل تغییر است نمی بینی که تنوین و اعراب و صله را در وقف
حذف می کنند و این یار مشابه و او یار صله است مثل سله
و کتبه پس دیگران را در حالین حذف باشد بنا بر اتباع
رسم و جمله این یات را و اند شصت و دو یار اند پس درین
باب این قاعده را از آن جهت نهادیم در هر موضع مکرر
نباید کرد **قوله** فقیسری الی الداع الجوار المناد یهدین یوتین
مع ان تغلبی ولا و آخرتی الی اسیرا و تتبع **سما** و فی الکف
یعنی یات فی هو و فلا **سما** و دعائی فی حیا حلو هدی
و فی اتبعونی اهدکم **حقه** **بلا** یعنی بعد از آن که این قاعده
را دانستی بدان اثبات یار در و الیل اذا اسیر در الجبر
و در الی الداع در القبر و در میز ابایه الجوار در السوری و در
المناد من مکان قریب در وقف و در ان یهدین رقی و ان
یوتین جیرا و علی ان تغلب هر سه در الکف و در ان آخرتی
ال یوم القیامه در سبحان بخلاف لولا آخرتی در المنافقون
و در لا تتبعن افصیت در طه عالی شده از نافع و این
کثیر و ابو عمرو و پس این کثیر را در حالین بود و ایشان را

در وصل فقط قوله و فی الکف **لا** یعنی ما کنا نبع فار شدا را در الکف
و یوم یات لا نکلم را در هو و با اثبات یا شان تقطیم کرده اند ان
برای مه لول سما و کسائی بخلاف ما بنی هذ در یوسف و یاتی
آمینا و مانند ان قوله و دعائی **لا** یعنی و تقبل دعائی را بر هم
حنی و ورش و بزی با اثبات یا می خوانند هر یکی بر اصل خود
بخلاف دعائی الا فرا و در نوح **ع** اثبات یار دعائی حلا
حسن سیرق او همچون میوه جیده است قوله و فی اتبعونی **لا**
یعنی اتبعون اهدکم سبیل الرشاد در غفران کثیر
و ابو عمرو و قالون انرا با اثبات یا خوانده اند هر کس
بر اصل خود بخلاف فاتبعونی **حبه** **کراهه** و فاتبعونی امری
ع در اتبعونی اهدکم از موده است حق او را سر او را
صواب یافته **قوله** وان تری عنهم تمددنی سما **قریقا**
و یدع الداع **هالک** **حنا** **حلا** یعنی ان ترن انا اقل در الکف
منقول است هم از این کثیر و ابو عمرو و قالون با اثبات
یا و اثبات یار اتمددنی **مال** در النمل عالمی کشته از کرم
او یعنی از خوانندگان او که نافع است و این کثیر
و ابو عمرو و حنی هر کس بر اصل خویش الا حنی که در حالین
دارد بخلاف اصل خود و یوم یدع الداع در القمر اثبات
یار او از بونی و ورش و ابو عمرو است **ع** فرا کثیر میوه
را که شیرین کشته و این کنایه از منظوم است **قوله**
و فی الفجر بالوادی ناجر یانه **ع** و فی الوقف بالوجهین و انی

یعنی اثبات یا رجاء یا الصبر بالواد نزدیک گشته و اینها از برای این کثیر
وورش قوله و فی الوقف الی یعنی بالواد در وقف بدو وجه موافق
امده قبل را یعنی قبل را در حاله وقف هم اثبات است و هم حذف
و بزوی وورش بر اصل خویش باشند **قوله** و اگر منی معه اهانت
اذ هدی و حد فها للمازنی غدا عدا لا یعنی اثبات یا فقول
نبی اکرم من و فقول دنی اهانت در الفجر منقول است از نافع
و بزوی **ع** اهانتی مصاحبه نموده و اگر منی در زمانی که او را
راه نموده قوله و حد فها الی یعنی حذف یا اگر منی و اهانتی
از ابو عمرو و اعدل شمرده اند و این دلالة بر آن میکند که او را
در وصل هم حذف است و هم اثبات اما حذف اولی است
زیرا که صاحب تفسیر چنین آورده که و قیاس قول ای قول ای
عمرو فی رؤیای یوجب حذف فها و این هر دو ازین قیل
است بسرد وصل بدو وجه باشد و در وقف خود حذف
دارد **قوله** و فی الفل اتانی و یفح عن اولى حمی و خلاف الوقف
بین حلا خلا یعنی فها اتانی الله خیر در الفل باثبات یا
مفتوحه در وصل منقول است از حفص و نافع و ابو عمرو
و لیکن در حاله وقف قالون و ابو عمرو و حفص هم اثبات
دارند و هم حذف و وورش حذف فقط بس وورش بر اصل
خود باشد و حفص مخالف اصل خود کرده باشد در حذف
و قالون و ابو عمرو در اثبات اما از قیل ایشان هر دو این
دلیل می توان گفت که چون این یا را تشبیه به یا اضافه

کردند در وصل و مفتوحه ساختند در وقف نیز شبیهش
هم به او کردند و ثابته شرح داشتند **ع** اتانی دخیل است و حال
آنکه مفتوح کرده میشود یا و از خفا و ندان حفظ و خلاف
وقف عالی شده در میان اصحاب زیورها **قوله** و مع کالجواب
الباد **ع** جناها **ع** و فی المهد الا سراً و تحت **ع** احو خلا
یعنی یا در سوار العالف قبه و الباد در الخ و در خفان کالجواب
در سبب از این کثیر و ابو عمرو و وورش است و در فهو
المهد در سجن و در الکهف که تحت سجان است از نافع
و ابو عمرو و بخلاف فهو المهدی در الاعراف که باثبات
ان اجماع است **قوله** و فی اتبعن فی ال عمران عنهما و کذا
فی الاعراف **ع** لخیملا **ع** بخلف و توتونی یوسف
حقه و فی هو و تسلی **ع** و ازیه **ع** یعنی اثبات یا
در و من اتبعن در آل عمران هم از نافع و ابو عمرو است
و تاکید و در الاعراف باثبات یا غالب آمده تا او را
قبول کنند از برای ابو عمرو و بی خلاف و هشام بخلاف
یعنی بخلاف و اثبات در حالین جانحه در اول باب مذکور
شد پس فکیدی در هو و مثبت بود و در المرسلات
مخوف از همه قراء و ثبوت یا در حلی توتونی موثقاً در
یوسف حق این کثیر و ابو عمرو است و وورش را بسته
اند از باثبات یا یعنی ایشان باثبات می خوانند **قوله**
و تحرون فیها ج اشکر کمون قد هدان اتقونی یا اولی اخوتن

و لا تسائی بالتیب
در هو و تسلی
و اتقونی یا اولی
خواتمه او که ایضا

مَع وَلَا يَعْزُونَ فِي ضَيْفِي دَر هُو د بَابَات يَا غَالِبَ آمَنَ ان
 جَهة ابو عمر و بخلاف الحجر و مجازين اثبات يار در اني كَقَرْتِ بِمَا
 اشركتمون در ابراهيم و در قد هَدَانِ در الانعام و در و اتقون
 يا اولي الابواب در البقرة و در و اخشون و لا تَثْرِبُوا بَاقِي در المائدة
 از ابو عمر و است **يدان** كه هَدَانِ را از ان جهة به قد مقيد
 كرد ايند تا قل اني هديني بيرون رود كه ان با جماع ثابت است
 و و اتقون را به يا اولي مقيد فرمود تا و اياي فاتقون خارج گردد كه ان
 بانقا و محذوف است و و اخشون را به و لا مقيد ساخت
 تا اخشون اليوم در اول سورة و و اخشون لا يتم در البقرة خارج
 شوند چه اول بانقا و محذوف است و دوم بانقا و مثبت **قوله**
 وَعَنْهُ وَخَافُونِي وَمَنْ تَتَّبِعْ **نك** كَا يَوْسُفَ و اني كالصبي معطلا
 يعني اثبات يار در فلا تخافوهم و خافون در آل عمران منقول است
 هم از ابو عمر و و آية مَنْ تَتَّبِعْ وَيُضَيِّرْ در يوسف قبل اثبات
 مي خواند **ع** يَتَّقِي بَاك شده در يوسف و تمام كشته در حالي
 كه او معطل است مثل صحيح يعني او را جاري محرمي صحيح داشته
 اند از اين روي كه همچنانچه در فعل صحيح در حاله جزم اكتفا
 بجذف حركة مي نمايند در يتي يتي همچنين كرده اند و حرف را
 حذف نكرده اند بر لغه **مصرع** اَلَمْ يَأْتِكِ وَاَلَا خَا و تَتَّقِي يَا اَنك
 از اشباع كسر حاصل آمد **قوله** وَفِي الْمَقَالِي **درة** و التلاق
 و التناد **د** **قوله** يَا اَغِيه بِالْخَلْفِ **ج** هَلَا يعني اثبات يار كه
 در شهر و صفا همچون **درة** است حاصل شده در الكبر المتعالي

الرعد از براي ابن كثير و ثابت مي دارند يار در يوم التلاق و يوم
 التناد هر دو در غافر ابن وورش بي خلاف و قالون بخلاف **ع**
 اثبات يار التلاق و التناد دفع كرده طالب او خاهلاي كه
 اين قواة را ضيعف نموده اند بنا بران كه اخراية است قالون
 در او اخرايات اثبات غي كند **قوله** وَمَعَ دَعْوَةِ الدَّاعِي **د** **قوله**
حلا جنا و ليسا قالون عن القبر سبلا يعني اجيب
 دعوى الداع اذا دعان باثبات يار اين هود و كلمه مر قالون را
 از نقل مشاهير قرا در حالي كه اتيان اخلاف كنندگان
 اند در نقل يعني مشاهير اثبات را نقل نكرده اند بس حذف
 باشد و غير مشاهير اثبات را نقل كرده باشند در هود و
 و بعضي اثبات اول و حذف دوم را نقل كرده اند و بعضي
 بعكس بر چهار وجه شود **قوله** نَذِيرِي لَوْ شِئْتُ لَفُتْرُ دِينِ
 تَرْجُمُون **د** فاعترزوني سبلة نذري **حلا** و عيدي
 ثلاث يَنْقُذُونَ يَكُونُونَ **د** قال نكيري أربع عنه و صلا
 يعني اثبات يار در كيف نذير در الملك از براي و رش است
 و همچنين كشف كرده است و رش ان كدت ليردين
 رادر و الصافات و ان ترجمون را و ان لم تؤمنوا لي فاعترزوني
 را هود و در الدخان و نذري را شش محل در القبر باثبات يار
 و همچنين و عيدي در سه مكان يعني و جاف و عيد در ابراهيم
 و حق و عيد و مزجاف و عيد هود و در قاف و لا يَنْقُذُونَ را
 در ياسين و اني اخاف ان يكذبون قال سنشد رادر القصص و نكيري را

دل
دقاني

از ابو عمرو و
آمده ي احدا
قوله و ليس
يعني ليست
يار ص

در چهار محل فکف کان در الج ونکیر قل انما اعطیکم در سبا ونکیر الم تر ان الله
 در فاطر ونکیر اولم یروا الی الطیر راد تبارک الملك رسانیده اند بآز و رش
 با ثبات یا وقد قال از ان جهة است که نا ان کذبون ویضیقو الشعر ابرو
 روز **قوله** فبشر عبادی فتح وقف بنا کما ید **یا** واتبعونی حج فی الزخرف
الخلا یعنی مفتوح کردن آن یار از فبشر عبادی الذین یستمعون در الزمر
 در وصل و وقف کن بر این یار در حالی که او ساکن بود از برای سویی و ت
 حالتی که تو خداوند دست باشی یعنی دست را جنبانی و بآیه کنی نا
 دفع اعتراض کسی که گوید که سویی مخالفه اصل خود نموده که در وقف
 یا با ثبات داشته و این دلیل را بر جانش بندد که چون سویی این یا یا
 مشابه یا، اضافه کرد این در وصل و مفتوح حش ساخته در وقف نیز
 ثابت داشتیم بنا بر مشابهت و این یا چه یا، اضافه را در وقف حذف
 نمی کنند **قوله** واتبعونی الی یعنی و صاحب اثبات یار واتبعونی ههنا
 صراط مستقیم در الزخرف که ابو عمر فقط است غالب آمده در
 حجة **قوله** وفي الکهف تسلی عن الک کل یا و **یا** علی رستم و اجدف بالکلف
مثلاً یعنی اثبات منقول است از همه قراء در فلا تسلی عنی
 شیء در الکف بنا بر آن که مصاحف به یار نوشته و حذف یار در حالین
 در لفظ نه در کتابة نقل کرده اند از این دکان ولیکن بخلاف زید که
 نقاش روایت کرده از اخفش و اخفش از ابن دکان اثبات را
 در حالین **الک** کوئی یا آت زاید در لفظ ثابت می باشند نه در خط
 و در فلا تسلی در روایت حذف بعکس است **جواب** گویند که این
 نیز مثل الظنونا و السبیلا و الرسولا و نمودا و سلا سیلا و قواریرا

اول است که در چند قراة صحیحه بحذف الف میخوانند چه در وقف چه
 در وصل و در مجموع مصاحف رشمشان بالف است و مثل اولیک
 و افاین مت که واو و یا، در مصاحف مرسوم اند و بحذف هر دو شان
 میخوانند **قوله** وفي رتعی خلف **یا** و جمیعهم **یا** اثبات تحت التمل یهدی
 ت **یا** یعنی قبل راست در اثبات یا رتعی و تلعب در یوسف
 خلا فی باک دور از شبهه یعنی هم اثبات دارد و هم حذف و دلیل اثبات
 هم انست در رتعی گفته شد **قوله** و جمیعهم الی یعنی خوانده اند همه قراء
 ان یهدی سوار السبیل راد ریر الملک القصص است با ثبات
 یا از ان جهة که در کل مصاحف مثبت است و از برای آنکه ناظم
 رحمه الله در اول باب یهدی را در بیت که فیسری الی الداع الجوار
 المناد یهدی قید نگذرد بود که در سورة الکهف است خوف از
 التباس نمود و این یک یار از میان مجمع علی الاثبات ذکر فرمود تا معلوم
 شود که یهدی که محل خلافت در الکف واقع شد **قوله** فهدی
 اصول القوم حال اطرا دهها **یا** اجابت بعون الله فانطلقت خلا
 یعنی این یا بهار که یاد کردم اصول قراء و قواعد کلمه ایشان بود که من
 دعوی شان کردم تا منظوم شان سازم پس اجابت کردند در حالی که
 منقاد بودند بتوفیق و یاری جنای تعالی پس منظوم گشتند در این حال
 که ایشان مثل دیورها بودند **قوله** وانی لاجن کنظم حد و فهم
 نقاش **علی** شمس **عطلا** یعنی و بد رستی که من امید میدارم
 بخدای تعالی اسان فرماید بر من نظم کردن قراءتها منفرد قراء
 سبعة در حالتی این قراءتها مانده باشند به چیزها نفیس که بگوید

نفس کردنها خالی از زینة و انقیس و آراسته یعنی هر کس که علم این قصیده را یاد گرفت همچون کسی شد که هیچ کردن بندنداشت و بعد از آن کردن بندهار نفس در کردن بست و از این همة ذکر کردن بند کرد که در عرب تفاهر بدان می نمایند **قوله** سامضی علی شرطی و بالله اکتفی و ما خاب ذو جد اذ اهو حسلا یعنی زودا که بگذرد بشرط خویش که آن ذکر رموز و قیود و اکتفا بقصد از صند و امثال آنهاست چنانچه از پیش اصطلاح نهادم و بخندای تقالی اکتفا می نماید یعنی ان حصوق را کافی ممانت و قاضی حاجات خویش می سازم خاصه در نظم این قصیده و محروم نمی گردد هیچ خداوند جدیدی و سعی در مطلوب خود چون بگوید حسبی الله و حواله اتمام مقصود خویش بخصه او حال جلالت نماید اکنون تمام شد اصول و الما مول من و اهب کل مسئل ان یوفقنا ایضا لترجمة فرش الحروف فانه رجم رؤف کرم عطف بسم الله الرحمن الرحیم **قوله** باب فرش الحروف یعنی این بابست در بیان فرش حروف یعنی کسندن کلمات مختلف فیها و از آن همة گفتن هر کلمه را در موضع خود بر ترتیب سور فرش نام نهاده که همچنانچه چیزی را می کسندند تا هر گوشه و جزوی را از آن در محل خود قرار دهند این کلمات مختلف فیها نیز انتشارشان داده هر یکی در موضع خود در سور غالباً بخلاف اصول که حکم هر یکی از ایشان شامل مجموع میشود غالباً و قید غالبیت آنان همه است که گاه هست که در فرش مطرد واقع می شود مانند امالة التوریه و اماله فوله سور و در اصول غیر مطردی می نماید همچون آیات

اضافه

اضافه و زاید **قوله** و ما یجد عون الفتح من قبل ساکن و بعد کا و القیر کا لحرف اول یعنی فتح یا را از پیش خط ساکن و فتح دال از پیش خاد و ما یجد عون روشنی کشته از کوفتان و این عامر و چون قرائه دیگران از صند معلوم می شد بیان آن فرمود بقوله و الفتح یعنی عطف می خوانند همچون حرف اول یعنی خاد و عون بضم یا و فتح خاد و الفتح بعد از خاد و کسر دال بس قرائه فعل بر یک طرف بود و بر قرائه دوم از طرفی یا از قبیل یقت النعل باشد **قوله** و حقیف کوف یکد بون و یا و یفج و للبا قین هم و ثقیلا یعنی کوفتان مفتوح کرد ایند اندی را و تحقیف کرده اند دال را از با کالوا یکد بون و اسکان کاف از تحقیف معلوم میشود که از ثلاثی مجرد همیشه ساکن می باشد و از برای ایقان یا را مضموم می سازند و دال را مشدد و فتح کاف از تشقیل لازم می آید چه ما بعد حرف مضارعة از باب تشقیل دایم الفتح است و الا التقاء ساکنین علی غیر حلق لازم می آید و ناظم رحمه الله در هر فعلی ثلاثی خواه مجرد و خواه مزید فیه جزی کرده و وجه قرائه اول آنست که چون منافقان می گفتند که امنا بالله و بالیوم الآخر و دروغ بود خدای تعالی خبر می دهد از کذب ایشان و قرائه دوم که از تکذیب امین باینر تکذیب منافقان است و خبر آن را بدان که اشام بر سه قسم است اول اشان به لب در مثل شستین و قیل دوم خلط حرف بحرف مثل صراط در زواته خلف **سوره** خلط حرکت حروف چنانچه ناظم اشان بان فرموده **بقوله** و قیل و غیض ثم حی یشتها لدی کسرها ضما رجال لک کمالا یعنی اشام می کنند کسانتی و هشام کسر قاف

ن
این حرف نام

را از قبل هر جا که واقع شود و کسب عین را از دغیض الماء در هود لا غیر و کسب
 جیم را از وحی بالنسب در الزمر وحی یومئذ در الحجر من نزدیک بود بواو
 قوله رجال لتکمل یعنی اشام می کنند مراد او چند تا تمام شود دلالت بر این
 قرائه که لفظ بنی اسید است و دلالت بر اخلاص کسب که لفظ دیگران است
 و قرائه دیگران **قوله** و جعل **بشما** و **سیت** **کاسا** و **سیت**
کان را و به **ان** **سلا** یعنی جعل بینم در سب و سبب الدین دو موضع
 در الزمر این عامر و کسبانی با شام کسب خار و کسب سبب می تواند و نافع
 متابعه ایشان هر دو نموده و اشام سبب از سبب بهر در هود و العنکبوت
 و از سبب و بنی الدین در المائدة و دیگران با اخلاص کسب می تواند و در
 قیلا و قیلا هیچ خلاقی نیست زیرا که فعل اند **و جعل** و **سیت** **بشما**
 مثل آن چیزی است که استوار شد و سبب بود راوی هر یکی از ایشان
 مشهورتر **قوله** و هاهو بعد الفاء و الفاء و لامها و هاهو استکن
را حیا یا **را حلا** یعنی ساکن کردن هار از لفظ هوه و از لفظ
 فیه که بعد از او و او و فاء و لام باشند مانند و هوه علی کل و هوه
 تجری بهر فیه و لیقصر فیه کما جاء لهو القی لهی الخوان از برای
 کسبانی و قالون و ابو عمرو در حالتی که تو بسند کنند باشی
 سر دی که شیرین شدن و اسکان ها بنا بر مشابیهتی است که
 یا عتد و کتف دارند و از گفتار ناظم که بعد الفاء و الفاء و لامها
 معلوم شد که این حکم شامل است همه قرائن را زیرا که مجموع این
 کلمات در البقره نیامده **قوله** و تم هوه و فقا بان و القم غیرهم
 و کسرو عن کل عمل هوه انجلی یعنی ساکن ساز هار از

این کلمات در البقره نیامده
 و کسرو عن کل عمل هوه انجلی
 یعنی ساکن ساز هار از

در اول بتایف خوانده اند بی مانی از برای این کثیر و ابو عمرو و بنا

تم هوه

تم هوه یوم القيمة من المحضین در القصص از برای کسبانی و قالون در حالت
 که توحدا و ند جوب بر می باشی که روشن بود در توحید این قرائه و
 توحیدش است که چون هم مشارکتی است با این حروف سبب که در حروفه
 عموما و با و او و فاء و عطفه خصوصا مشابیه ایشانش کردند و هار را بعد
 او ساکن ساختند و ضم در هار هوه و کسب در هار هوه قرائه غیر کسبانی و قالون
 و ابو عمرو است قوله و عن کل الی یعنی روشن گشته ضم هار در آن عمل
 هوه که قرائه زیرا که عمل هیچ مشابیهتی با حروف مذکور ندارد تا بدان سبب
 هار او را ساکن سازند و ذکر کردن ناظم رحمه الله این مسئله را از آن
 جهة است که اسکان هار از قالون روایت کرده اند اما هیچ معرکت
 بر آن نیست **قوله** و فی فازل اللم خفف الحنق و وزد الفامین قبله
 فک **سلا** یعنی مخفف کردن لارا از فازل اللم الشیطان و زیاده
 کن الفی را از پیش لام از برای عی که تمام کنی قرائه او را سبب فازل اللم
 شود از ازاله و قرائه دیگران ازل از ازال **قوله** و ادم فاذع ناصبا
 کلماته یکسر و لیکن عکس محولا یعنی مرفوع کردن ادم را
 بر فاعلیته در حالتی که منصوب کنند باشی کلمات را یکسر و مفعول
 از قوله نقالی فتلقى ادم من ربه کلمات از برای غیر این کثیر و این کثیر
 را عکس این قرائه است یعنی نصب ادم بر مفعولیه و رفع کلمات
 بر فاعلیته و معنی هر دو یکی است زیرا که هر چه بتومی رسد تو نیز به
 او میرسی **قوله** و تقبل الاولی اتوا و ن حاجر و عذنا جیعا
 دون ما الی **سلا** یعنی و لا تقبل منها شفاعه را که واقع است
 در اول بتایف خوانده اند بی مانی از برای این کثیر و ابو عمرو و بنا

باشد

انهم قوار

بر آن که لفظ شفاعت مؤث است پس دیگران را تذکر بود از آن جهت
 که تا نیت شفاعت غیر حقیقی است و لفظ و عهد نادیده جمیع قرآن
 یعنی درین سوره و در الاعراف و در طه بی الفکر بعد از او است
 شیرین گشته از برای ابو عمرو و بنا بر آن که وعده از طرف حق
 فقط جل و علا بود و دیگران که فاعداً با ثبات میخوانند از آن
 جهت است که الله تعالی وعده فرمود حضرت موسی را تکلم و موسی
 وعده فرمود رفتن بسوی طور مناجاة را **قوله** واسکان باریکم
 و یا مژمکم له و یا مژمکم ایضاً و تا مژمکم تبارک و یبصرکم
 ایضاً و یبصرکم و کرم جلیل عن الدوری محتملاً جلاک یعنی اسکان
 هم باریکم دو موضع درین سوره و اسکان را یا مژمکم درین سوره
 و دو موضع در آل عمران و یا مژمکم بالمعروف در الاعراف و امر
 تا مژمکم درو الطور و من الذی یبصرکم نیز در آل عمران و ما یبصرکم
 آنها در الانعام از برای ابو عمرو آمده اسکان تخفیف است قوله
 و کم جلیل الخ یعنی و بسیار از مشایخ قرار بود که او را که کشف
 کرده اند این کلمات مذکور را از دوری در حاله اختلاس
 یعنی نقل کرده اند از دوری از ابو عمرو و اختلاس را بنا بر آن که
 این حرکت حرکت اعراب است و بودن آن به یکبارگی جایز نیست
 پس دوری اسکان و اختلاس هر دو باشد و سوسنی را اسکان
 فقط و دیگران با تمام حرکت خوانند **قوله** و فیها فی الاعراف یغفر
 بنوین و لا ضم و الکسر فاره **قوله** و ذکر ههنا اصلاً و للشیام
 انتوا و عن نافع معه فی الاعراف و صلاً یعنی بجزان

۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰

وسبیه

ای قاری یغفرکم را درین سوره و در الاعراف از برای ابو عمرو و این کثیر
 و کوفیان بنون در حالتی که نون و ضمیم نیاید یعنی مفتوح بود و میگویند
 کرد آن قاری یعنی بصیغه متکلم بخوان از برای عظمت در آن هنگام که عفران
 خدای تعالی سائر را بر تو افکند پس دیگران را ضم حذف مضارعه بود و
 و فتح قار و لیکن نافع درین سوره تذکر میخواند و این عامر شامی بتائیت
 و در الاعراف نافع و ابن عامر همدو بتائیت میخوانند بر صید مجبول
 و تذکر بنا بر آن است که تائیت خطایا کمر غیر حقیقی است **قوله** و مذکر
 نکرد آن یغفر را درین سوره در حالتی که قواصیل باشد و از برای شامی
 یغفر را مؤث کرد اینند اند و تائیت را رسانیدند اند بما قبل از نافع
 در الاعراف در حالتی که نافع مصاحف شامی است **قوله** و جمعا و فردا
 فی النبی و فی النبوة المزمور کمال غیر نافع اید **قوله** یعنی ابدال کرده اند
 همه قراء غیر از نافع همه را به یاد در لفظ النبی خواه که جمع بود مانند
 النبیین و النبیون و الانبیاء و خواه مفرد مثل النبی و نبی و نبیا و نبی
 هر جا که واقع شوند و همچنین ابدال اند همه را با و در النبوة در
 آل عمران و الانعام و العنکبوت و الحاشیه و الحديد بر قاعده تصریف
 پس نافع بهمن خواند که اصلی است زیرا که آنها از شمار مشهور اند
 اما لغة مشهوره ابدال است **قوله** و قالون فی الاحزاب فی اللتی مع
 نبوت النبی الباء شدد مبدل **قوله** یعنی قالون مشدد کرد اید است
 با و در حالتی که ابدال کرده بود همه را بیا و یا با در یا و عامر کرده بود
 در آن و هبت نفسها للنبی و انبوت الا ان همدو در الاحزاب
 در وصل بنا بر آنکه مذهب او در اجتماع مفرقین مکسورین در وصل

بصیغه

تسهیل هم اول است و چون تسهیل کرد همه نزدیک می باشد پس
 این یا و یا یکی پیش از او است چون مجتمع شدند ادغام واجب باشد
 مثال السور الا سن و وقف محبان هم خواند **قوله** وفي الصابين
 الحسن والصابون **خدا** وهزوا وكفوا في السواكن فصلا
 وضم للباقيهم وخرج وقعه **خدا** يواو وحقق واقفا ثم مؤصلا
 یعنی فراگذاشتن همه را در و الصابین صابون و در و الصابون
 در المايد از برای همه قوا غیر نافع پس نافع مجرد مع خواندن پس
 قراة اول از صبا مهور بود معنی خرج دینه و قراة دوم از
 صبا يصبوا معتل اللام و او معنی مال قوله و هزوا الخ یعنی هزوا
 هر جا که واقع شود و كفوا احد با سکان ذای و وفا قراة حمز است
 و مضموم کرده اند ذای و فار از برای باقی ایشان ولیکن حمز
 وقف یواو می کند بر موافقه رسم زیرا که ایشان هردو را یواو
 نوشتند و در باب حمز از بیت و حرک به ما قبله متسکنا
 معلوم که نقلش نیز باشد و وجه بود و حفص خواه در وقف و خواه
 در وصل یواو میخواند **خدا** وهزوا وكفوا را روشن کرد اینده اند
 و ذکرشان کرده اند در جمله اسمهای چند که میانها ایشان ساکن
 است **قوله** وبالغيب عما يحملون هنادنا وعينك في الثاني الى
صفحة **خدا** یعنی عما تعلون افتطعون که در ترد هزوا است
 بغيب ترد يك كشته از برای این کثیر و بغيب خواندن تود تعلون
 دوم یعنی عما تعلون اولئك از جمل نافع و ابوبکر و ابن کثیر
 فهمد و گذاشت دلورا بسوی صفاء خویش و پر بر آورده

درین سوره
 و درم
 ۱۳
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰

در این سوره

در این سوره

یعنی این کلمه داعیه داشت که او را بغیب نیز خوانند پس چون این جاغذا و را
 بغیب خوانند مقصودش حاصل شد و هر جا که لفظ دلا واقع شود کنایه
 او حاصل شدن مقصود است و این کثیر فرو گذاشت پس دیگران خطا
 خوانند بنا بر آن که ما قبل این هردو و تعلون کلامی چند واقع اند که
 احتمال خطاب و عنیده هردو دارند **قوله** خطيته التوحيد عن غير نافع
 ولا يعبدون الغيب شايع **خدا** يعني واحاطت به خطيته به توحيد
 مقولست از غیر نافع زیرا که مراد با واسم حمز است پس نافع جمع خواند
 یعنی خطیاته **قوله** ولا يعبدون الخ یعنی ولا يعبدون الا الله حمز و
 کسانى و این کثیر به غیب میخوانند از آن جهت که اخبار است از حال بنی
 اسرائيل که ميتاقتشان فرا گرفته بودند پس باقیان بخطاب خوانند
 تا حکایت بود از حال خطاب **خدا** لا يعبدون غيب در او متابع نموده
 چیزی را که در امور خود خل می سازد **قوله** وقل حسنا شكروا وحسنا
 بضمه و ساكنه البا قون واحسن مقولا یعنی باز کن ای قلدی و قولوا
 للناس حسنا بفتح حاء و سين از برای حمز و کسانى تا صقه مضموم
 محذوف شود ای قولاً حسناً در حالتی که شکر کنند باشی و حسناً
 بضم حاء و سکون سين او قراة باقیان است ای قولاً ذا حسن
 قوله واحسن مقولا یعنی نیکو شود در نقل این قراة در حالتی که نسبت
 کنند باشی انرا بمشايخ قرا **قوله** وتظاهرون الظاهر خفف با
 و عنهم لدی التحريم ايضاً تحللاً یعنی تظاهرون عليهم بالاثم ظاهر او را
 تخفيف خوانده اند از برای کوفیان تخفيفی که ثابت شده از ایشان
 و هم از ایشان دان تظاهرون عليه در ترد التحريم تخفيف در او قرار

در اخبار انستیک
 غیب

گرفته و حلال گشته بنا بر آن که اضماعشان تنظاها و تنظاها بوده
 واحدی الثانی محذوف و باقیان که بتشدید می خوانند و علام
 کرده باشند تا در دوم در نظر **قوله** و خرج أسرى في أسارى وضعهم
 ثقاد و هم و المداخ راقی افلا یعنی میخواند عمن و ان یا توکم
 أسرى را در موضع اساری که قراة دیگران است و بر هر دو قراة
 جمع اسیر بود مانند خرج و جرحی و قدیمی و میخوانند نافع
 و کسانی و عامی ثقاد و هم و اضم تا و بعد یعنی الف بعد از فانا از باب
 مفاداة باشد و فتح فاء ان و جود الف لازم می آید پس دیگران بفتح نا
 و اسکان فاء و حذف الف خوانند تا از فدا میزد و هر دو قراة
 بیک معنی اند ضم و مد قرار در ثقاد و هم بخشدند اندیشان
 غیبی را زیرا که هر یکی از ایشان صافی شده اند یعنی معنی تبارک ظاهر
 است **قوله** و حيث انك القدس اسكان ذالهد و اعلمنا من
 بالضم ارسلا و هم را که اضم میاید به تولفظ القدس باین که اسکا
 دالش از برای این کثیر است و ان در چهار محل آمده و اینها در
 روح القدس درین سوره دو محل و در المائد یک و محل قل ترد روح القدس
 در النحل و اطلاق کرده اند از برای بیان بضم دال و ضم لغز اهل
 حجاز است و اسکان لغز اهل خدی یا تم قول و اوا اشار است بآن که
 چون ضم ثقیل بود ناچار دوا او که تخفیف است باسکان نموده
 و چون ضد اسکان بضم بود بیا نش فرموده بقوله و للما قبل **قوله**
 و ينزل خفقه و ينزل مثله و ينزل **قوله** و هو في العجوة ثقیلا
 یعنی مخفف کردن آن لفظ ينزل و ينزل را خواه که مبنی از برای فاعل

۱۳
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰

فانما من السما

باشند

باشند یا از برای مفعول و همچنین مخفف کردن آن لفظ نزل یعنی ایشانرا
 از باب انزال بخوان از برای این کثیر و ابو عمرو و یسایان را تثقیل
 خواهد بود یعنی از باب تنزیل و این دو لغت اند قوله و هو الم یعنی
 و ما تنزل الا بقدر معلوم را در الحجاز بولی همه بتشدید خوانده
 بنا بر آن که هر چه بتدریج منزل میشود غالب است که مشدد
 می باشد **قوله** و خفف للبصری بسجنان والذي في الانعام للمكي
 على ان ينزل لا یعنی تخفیف خوانده اند از برای همه ابو عمرو و بصری
 فقط و نزل من القرآن و حتی تنزل علينا کما باراکه در سنجان اند
 و همچنین تخفیف خوانده اند از برای ابو عمرو و ابن کثیر فقط علی
 ان ينزل آية را در الانعام پس هر یکی از ابو عمرو و ابن کثیر
 مخالفه یکدیگر کرده باشند و مقصودشان جمع بین اللغتين باشد
 بود **قوله** و منزلها التحف حوشق و خفف عنهم ينزل
 الغيث سجلا یعنی نموده اند چمن و کسانی ابن کثیر و ابو عمرو
 را در تخفیف قال الله اني منزلها در المائد نامناسب ما قبلش
 اند که رتبا نزل علينا است قوله و خفف الم یعنی و هو الذي
 ينزل الغيث را در لقمن و در الشوری تخفیف خوانده اند هم
 از برای این چهار قاری مذکور تخفیف مطلقا موافق و انزل
 و اترنا من السماء اند و منزلها تخفیف محقق است شفا و او
 یعنی منزلها که مثقل اند شفا دادن او به تخفیف سزاوار
 است **قوله** و جبريل في الحيم والرا و بعد لها و عي هنر مفسون
قوله لا حيث اني والنا يحذف شعبة و مليم في الحيم

انما
تثقیل
بسیار
از
آن
که
است
بنا
بر
آن
که
هر
چه
بتدریج
منزل
میشود
غالب
است
که
مشدد
می
باشد

موافقه

بِالْفَتْحِ وَكَلَّا یعنی میخوانند و کسائی و ابو بکر جبریل را هر جا که نیاید
بفتح چم و راء و به اثبات همی بعد از راء الا انکه شعبه یا را حذف می کنند
و همی و کسائی ثابت می داند پس دیگران را کسر چم و راء و ترک همی بود
مگر این کثیر که او را فتح چم است بر چهار قوازه باشد جبریل **ش جبریل**
جبریل اول و جبریل **د** و مجموع لغات اند و غیر اینها نیز آمده و جبریل
فتح چم و راء در اوست و بعد از راء نگاه داشته اند مدلول صحبه
همی مکسور را از روی متابعت هر جا که بیاید و یا را حذف میکند
شعبه و مکی قرأ را موکل گردانیده اند بفتح در حیم **وله** و دَعَّ يَارَ
مِكَائِيلَ وَالْمُرْقَبَةَ **ع** عَلَى حَجَّةٍ وَالْيَا يُحَذِفُ أَجْمَلًا یعنی
بگذار و حذف کن یار و همی را نیز که از پیش است از لفظ میکائیل
از برای حفص و ابو عمرو و در حالتی که تو بر این حجت باشی که آن نیز
لغتی است پس میکال بماند بزودن مثقال و یابی را که بعد از همی
است حذف می کنند حذف کردن یی گواز بر لفظ نافع یعنی میکال را
میخوانند پس دیگران را اثبات همی و یا هر دو باشد یعنی میکائیل
پس سه قوازه شود میکال **د** **ش** میکال و همی لغات اند
و لکن خفیف و الشیاطین رُفِعَ **ع** شَرْطُوا وَالْعَكْسُ حَوْسُ الْعَلَا
یعنی میخوانند این عامر و حمی و کسائی و لکن الشیاطین را تخفیف و لکن
و به رفع الشیاطین بر ابتدائیه و عکس این قوازه که شدید و لکن نصب
الشیاطین بود بر اسمیه و لکن قوازه عاصم و نافع و ابیر کثیر و ابو عمرو
است **ع** و لکن خفیف است و الشیاطین رفع او مخفاز است
که شرط کرده اند خویان که چون لکن را تخفیف کنند عملش

۳
بفتح چم

۱۳
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰

بالا شود و ما بعد او مرفوع باشد بر ابتداء و عکس این قوازه طرف نیست
از علم نحو که در آن شده بلندی او و دلیل او اقوی است زیرا که و لکن
در حالت تخفیف مشابه لکن حرف عطف می شود و هرگز حرف عطف
داخل مشابه حرف عطف نمی گردد و در اینجا وارد داخل لکن گشته
ق و **نفسه** به ضم و کسر **کفی** و **نفسها** مثله من غیر همی **و کف** الی
یعنی ما **نفسه** مزایه بضم نون اول و کسر سین این عامر راست از انشا
بمعنی حمل کردن بر نفس پس دیگران را فتح نون و سین هر دو باشد و قوله
ع و **نفسها** مثل **نفسه** است یعنی ضم اول و کسر سینوم بی همی قوازه
این عامر و کوفیان و نافع است از انسیت الشی ای امرت بتروک
حکم پس باقیان فتح هر دو حرف بود و اثبات همی بعد از ایشان
از نسائی بمعنی **آخر** **ع** **نفسه** ضمی و کسری که کافی نیست در دلالت کردن
بر صدقین او حاصل اند در او و **نفسها** مثل **نفسه** در حالتی که همی
در او نباشد روشن شد این قوازه نفعه او **وله** عِلِّمُوا قُلُوبَ الْوَاوِ
الْأُولَى اسْقُوطُهَا و کُنْ فَيَكُونُ النَّصْبُ فِي الرَّفْعِ **ع** **فلا**
وَفِي آلِ عِمْرَانَ الْأُولَى وَمَرْمُومٌ وَفِي الْقَوْلِ عَنْهُ وَهُوَ بِاللِّفْظِ أَعْمَلًا
یعنی ان الله و ايسع علم و قالوا اتخذ الله محذوف و اوی که از پیش
تافت این عامر میخوانند بنا بر اتباع مصاحف اهل شام که
در آنها و او ثابت نیست و دیگران که با ثبات و او میخوانند
از ان حجت است که در مصاحف ایشان و او ثابت است
پس حذف استیفاء را بود و اثبات عطف را و علم که گفت
احتراز از قولوا لن یدخل الجنة نموده و بقید الا ولی احتراز نموده

از وای که بعد از لام است قوله وکن فیکون لای یعنی کن فیکون وقال الذین
 دین سون وکن فیکون ونعلم الکتاب در اول آل عمران وکن فیکون
 وَأَنَّ اللَّهَ ذِي فَتْرٍ وَکُنْ فیکون الم تر در الطول یعنی حکم المؤمنین
 را بایندهان کرد اینده اند در موضع رفعشان از برای این عامر فقط وازان
 جهة قيد في الأولى فرمود که در کن فیکون الحق من ربك که محل دوم است
 هیچ خلا فی نیست قوله وهو باللفظ اعلا یعنی نصب را استعمال
 کرده اند در لفظ امر یعنی در لفظ کن اعتبار لفظ امر کرده اند ^{حقیقه}
 امرس فیکون را لفظ منصوب کرد اینده اند در جواب او والرحیه
 حقیقتانه جواب است زیرا که تقدیرش این معنی است که اذ از الله
 شیئا وجدته انه تصور کنی که مکر مثل زنی فالکرمک است
 که در تقدیر آن تر دنی فالکرمک آمد **و** وفي النحل مع یاسین بالعطف
 نصبه **ک** قی او یا وانقاد معناه یعنی مصلای یعنی منصوب
 ساخته اند این عامر وکسانی ان يقول که کن فیکون را در النحل و
 ان يقول که کن فیکون در یاسین تا عطف شود بر نقول یا بر يقول
 و دیگران در مواضع شش گانه برفع میخوانند بر تقدیر فهو فیکون
ع نصب فیکون کفایه کرد و او سی را بسبب عطف در النحل و یاسین
 یعنی در توجیه این قراة روایت کا نیست و کردن نهاده معنی
 این قراة در حالتی که این معنی را ماسته کرده اند در فرمان برداری
 به شتران کنیز که بالطبع راغب باشند بر عمل **قوله** وتسل
 صموا الناء واللام حرکوا برفع خلودا وهو من بعد تیلای یعنی
 همه قرا غیر از نافع مضموم کرده اند تا با و منحل ساخته اند لام

برفع از ولا تسکرا صاحب الحیم بنا بران که بعد از لای نافع واقع
 است پس جمله در موضع استیناف بود و از ضد معلوم میشود
 که نافع بفتح تا و سکون لام خواند بر صیغه نهای سر در قراة نافع بر
 وند بر اوقف مطلق باشد بنا بر اختلاف جلیتین جه اول خبر نیست
 و دوم انشایی و در قراة دیگران وصل باشد بنا بر اتفاق جلیت در
 خبریه **قوله** وفيها في نصر النساء ثلثة **و** او اخر ابراهيم لا وحملا
 ومع اخر الا نعام حرفا براءة **و** اخيرا تحت الرعد حرف تنوذا
 وفي مريم والنحل خمسة احرف **و** واخر ما في العنكبوت منزلا
 وفي النجم والشورى وفي الزايات **و** والحديد ويروى في المحاذ اولاً
 یعنی بدل می آورد دهشام از یا الف را در لفظ ابرهیم از شصت و نه محل که در
 که در قرآن است در سی و سه موضع با پنجه موضع درین سون
 و سه موضع در اخر النساء یعنی ملة ابرهیم حنیفاً واتخذ الله
 ابرهیم خلیلاً و اوحینا الی ابرهیم وقید او اخر از ان جه فرموده
 که در فقد ایتنا ال ابرهیم الکتاب که در اول سون است
 خلا فی نیست ویک موضع در اخر الا نعام یعنی دینا قیاملة
 ابرهیم بخلاف اویل سون و دو محل اخر از براءة یعنی دماکان
 استغفار ابرهیم لایه و ان ابرهیم لا و اة حکیم بخلاف قوم
 ابرهیم که در میان سون است و یک موضع در سون ابرهیم
 یعنی واذ قال ابرهیم رب اجعل و دو موضع در اخر النحل
 یعنی ان ابرهیم کان امة وان امتع ملة ابرهیم و سه موضع
 در مريم یعنی واذ کون الکتاب ابرهیم و عن الهی یا ابرهیم و من

فَامْتَعَهُ اَوْضَى بوضی **ع** علی **ع** یعنی کسر را در بار و ازنی را خلا
 غمزه و است کشاده روی که او ذوقی است از ابو عمرو و محقق
 کرد اینده است ابن عامر فامتنعه قلیلا را از امتناع پس
 باقیاتراشقیل بود یعنی فامتنعه از تمیيع و اوضی با ابرهیم کسول
 ایضا است در موضع وضی که از توصیه است قراة ابن عامر و نافع
 است قوله کما علی یعنی اوضی در موضع وضی همچون لفظی است
 که عالی شده از پیش که ان امتنع است در محل امتنع قوله
وَقِيْلُوْنَ اَلْحَطَابُ كَمَا عَلٰی شِفَا و در وف قصر **ج** شفا خلا
 یعنی میخوانند ابن عامر و حفص و حم و کسائی ام یقولون ان ابرهیم
 را بتاء خطاب مناسبیت ما قبلش را که قل ایحاجوننا است و ما سوان
 بعدش را که قل انتم اعلم است پس دیگران را غیب باشد بنا
 بران که اجارا است از هر دو و نصاری و ایشان غایب بودند
 پس در قراة اولی مخلصون را وصل بنا بد کرد بنا بر اتفاق
 اینین در خطاب و ام عاطفه بنا شد و در قراة دوم وقف شد
 از جه فرق میان غیبه و خطاب و ام منقطعه بود بمعنی همهم
 استفهام و همچنین میخوانند حم و کسائی و ابو یکر و ابو عمرو و لفظ
 و وف هر جا که بنا بر قصر یعنی بتول و او بر وزن عضد پس باقی
 بمد خوانند یعنی با ثبات و او بر وزن غفور و هر دو و اولی
 اربع خطاب در ام یقولون مثل خطابی که عالی کشید و شفا
 داده و روف قصر که قراة مدلول صحیح است شیرین شده
قوله وَاَخَاطَبَ عَمَّا يَعْمَلُوْنَ كَمَا شَفَا و لام مؤلیها علی الف **ج** خلا

یعنی عما

۱۳
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

یعنی عما یعملون و لیکن آیت بخطاب قراة ابن عامر و حم و کسائی
 است بنا بران که از پیش او و حیت ما کنتم قولوا و جوهکم واقع است
 پس باقیان را غیت باشد از ان جهت که و ان الذین اوتوا الکتاب ليعلمو
 ن از پیش او آمدن و ان یاد کردن ناظر رحمة الله عما یعملون را از پس
 ذکر روف معلوم شد که اختلاف درین یکی است نه در عما یعملون
 تلك امة و ابن عامر مفتوح کرده لام را و قلب نموده یا با الف ان
 هو مؤلیها بر اسم مفعول پس برین تقدیر احتیاج به اضمار مفعول نیست
 ای لكل فریق وجهه هو مؤلیها و باقیان که بکسر لام می خوانند بر اسم
 فاعل بالضرورة اضمار مفعولشان باید کرد زیرا که او متعدی بود
 مفعول است و یکی را حذف کرده اند ای الله مؤلیها **ایا هم قوله**
وَقِيْلُوْنَ اَلْغِیْبُ حَلٌ وَّ سَاكِنٌ بحر فیه یطوع و فی الطاء **ثقیلا**
و فی التاء یا شاع و الیوم و حذاه و فی الکف معها و الشریفة و صلا
 یعنی غیب حلول کرده در عما یعملون و من حیث خرجت از بنا
 ابو عمرو و بنا بر مناسبت و لکل وجهه پس دیگران را خطاب
 بود مناسب فاستنبقوا الخیرات را و خوانند حم و کسائی و من
 تطوع خیرا را و من تطوع خیرا را هر دو درین سوره با سکان
 عین و تشدید ط و قلب تاء فوقانی به یا تحتانی یعنی در اصل
 یطوع بوده که تارا در طاء ادغام کرده اند و عین بسبب شرط
 مجزوم شده پس دیگران به تاء فوقانی و تخفیف طاء و فتح عین
 خوانند بر وزن تنعم که ماضی بود و هم ایشان هر دو خوانده اند
 و تصرف الریاح را درین سوره و در الشریع یعنی حر الحایشه و تذکر

یعنی عما

الرياح رادر الكهف بتوحيد يعني الريح ومراد جنس بتوحيدها بقا
 جمع خوانند **وَفِي النُّفُلِ وَالْأَعْرَافِ وَالرُّومِ نَائِيًا** وفاطر **مُرْ**
شَكْرًا وفي الحجر فصله يعني بخوان ومن يرسل الريح رادر النمل
 وهو الذي يرسل الريح رادر الاعراف والله الذي يرسل الريح فتش
 راكه در روم الروم استقوا الله الذي ارسل الريح رادر فاطر بتوحيد
 از بطن او بکثیر وحمی وکسانی که دایم با دشمنان خود توحید را
 بیان کرده اند وارسال الريح لواحق رادر الحجر بتوحيد او بر
 حمی پس دیگر انرا جمع بود در مجموع **قوله** وفي سورة الشورى
وَمِنْ نَحْتِ رَعْدٍ خصوص وفي الفرقان **هَلَّا** يعني
 ان يشا يسكن الريح در الشورى وكونا اشتدت به الريح
 در زیر رعد قرآن يعني در سورة ابراهيم جداوند خاص شدن
 اش يعني همه قراغیر از نافع در اين دو محل بتوحيد او خوانند
 پس نافع مخصوص بود بجمع خواندن آن و این کثیر تفرده عوده بتو
 د وهو الذي ارسل الريح نشراد الفرقان پس باقیان را جمع باشد
 بوجه الريح در الفرقان باک او يعني قاری او گفته که لا اله الا
 الله که کنایه از توحيد باشد **قوله** وای خطاب بعد عم ولو تری
 وفي اذ یرون النار یا اضم **هلا** يعني خواندند نافع و این عامر
 ولو تری الذين ظلموا را بتار خطاب و خطاب مکت واحد را بود باشد
 وقوله عَمَّ اشاق به این معنی است ای لو تری ایها الانسان
 الذين ظلموا حين یرون العذاب لرايت امواقطیعاً پس
 باقیانرا عینه باشد بنا بر آن که الذين ظلموا فاعل یونی هو ذای
 باشد

ولو تری الذين ظلموا اذ یرون العذاب لعلوا ان القوم لله وخوا
 است ابن عامر اذ یرون العذاب را بضم یا بر بنا مجهول ای الله
 یریهم پس باقیانرا فتح بود بنا بر معروف ای یریهم الله العنا
 فیرونه ولو تری بعد از بحث لفظ الريح خطاب وجه خطابی است
 در حال عموم مش و تاج دار کرد اینده اند بار رادر اذ یرون بضم
قوله وحيث اتي خطوات الظالم ساکن **قوله** وقل ضمه عن زاهد كيف
 وتلا يعني وهر جا که بیا لفظ خطوات در قرآن طار او ساکن است
 از برای غیر حفص و قتل و این عام و کسانی که متابع لفظ مفرد را چه خطوات
 جمع خطون است و چون قراة دیگران نه فتح بود که در مقابل ساکن است
 امر فرموده به بیان آن بقوله وقل ضمه الی یعنی ویکو که ضم طار منقولست
 الزقاربان چهار کانه مذکور که هر یکی را هدی اند هر چون که ترتیل
 کرده شود قراة و ضم طار بنا بر موافقة ضم خا است **قوله**
وَصَمَكَ اولی الساکنین لتاکی **يُضْمُ** لئوما کسره في رد **هلا**
قُلْ ادْعُوا او انقص قالت اخرج ان عبدوا ومحطو انظر مع قد استنزی اعتل
 سوي او قل لا یبن العلاء وکسره لتیونیه قال این ذکوان مقولاً
 جلف له **یبن** رخصة وخیث **قوله** ورفعتک لیس البریضی **هلا**
 یعنی هر کله که اخرج اولام یا و یا تار یا نون یا تنون یا دال بود و این
 حروف در اصل ساکن بوده باشند و از جهة التقار ساکنین ایشانرا
 حوکه داد باشند و بعد از این حروف ساکنی بیاید که از پیشتر از
 الفی بود که در ابتدا مضموم گردد و از پس این ساکن حروفی لازم الضم
 باشد مثل قل ادعوا الله او انقص منه قليلاً قالت اخرج علیهن ان

بسم الله الرحمن الرحيم

اعبدوا الله وخطوروا انظروا لقد استهزئ بسجن وعاصم وابوعمر
 ابن حركي ولساكن اول مي دهند كسر مي دهند از ان جهة كه فاعل
 جين مطرود شده كه هر زمان كه خواهند كه ساكن اول را از ساكن
 متحرك سازند او را متحرك بكسر كردانند و باقيا ن متحركش بضم
 مي سازند و ميگويند كه اگر مكسورش كردانند و بعد از وضع باشد
 هراينه خروج از كسر بضم ثقيل آيد و حرفي ساكن در ميان است
 اعتبار ندارد مضموم كردن تو اول از ساكنين را از براي حرف سيموي
 كه مضمومش مي كردانند بر سبيل لزوم كسر اين اول از ساكنين حاصلست
 در محلي غناله شيرين و غناكي كناية از ان است كه موقوفه بكسر بخوانند و شير
 شان بضم مجاز جاني كه غمت آب كمتر است از جاني كه آبست شيريني
 عيان از استعمال و وجه قراة كسر است والله اعلم قوله سوى ابن العلا
 الح استثنائي است از مدلول قوله كسبي في دخلا يعني ابوعمر و ابن العلا
 ساكن اول را مكسور مي كند و اذنا بران كه ضم در و او اخف است
 از كسر و ضم لام از جهة مناسبتة ضم قافست قوله و بكسر الح يعني ابن
 ذكوان محالمة اصل خود نموده و بكسر تنوين قابل شده در شاتر ده محل
 مثل قتيلا انظر از براي ان كه تنوين را قفاري نيست مخفي كه گاه مدغم
 مي نمايند و گاه ابد الش مي كنند و بنواز براي ان تاجع بين اللعينين
 نزك كرده باشد مكرور بر وجه اخلاوا الجنة و الاعراف و حقيقة
 اجنت در ابراهيم كه او را در د و محل دو وجهست چه نقاش از اخش
 كسر را ابداء كرده و ديكران ضم قوله اعتلي يعني عالي شده اين مذكور
 قوله مقولا يعني در حالي كه نسبت كننده است ابن ذكوان اين قول را

و قوله و بكسر الح يعني ابن ذكوان محالمة اصل خود نموده و بكسر تنوين قابل شده در شاتر ده محل مثل قتيلا انظر از براي ان كه تنوين را قفاري نيست مخفي كه گاه مدغم مي نمايند و گاه ابد الش مي كنند و بنواز براي ان تاجع بين اللعينين نزك كرده باشد مكرور بر وجه اخلاوا الجنة و الاعراف و حقيقة اجنت در ابراهيم كه او را در د و محل دو وجهست چه نقاش از اخش كسر را ابداء كرده و ديكران ضم قوله اعتلي يعني عالي شده اين مذكور قوله مقولا يعني در حالي كه نسبت كننده است ابن ذكوان اين قول را

۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰

عشاخ قرايد كه بضم را كه كنت بنا بر است كه تا مانند او انفر و انفر
 روز و لزوما كه كنت اجتناب نموده از مثل ان امز و زير كه صفت
 لاوي نيست در حاله نصب رايت امز اينج را مي گويند و در حاله جر
 موزت يا مري بكسر را و همچنين ضم شيشش لازم نيست از ان جهة
 كه اصلش امشيو بوده همچون امز و او بعد از ان از جهة ثقل هم از ان
 به شين دادند و بار اخف كردند و در شرح كه قيد رفت كه از ان
 ساكن دوم الي بود كه در ابتدا مضموم شود از ان جهة است كه قائل قل
 انظروا و قل الروح خارج كردند زيرا كه من در مثال اول در انجا
 مكسور است و در دوم مفتوح و فعلك ال يعني خواند اندخ و خفض
 ليس البت ان تولوا و انصب را تا جوب ليس شود و ان تولوا كه در تقدير
 توليتكم است اسمش كود و ديكران كه بر رفع مي خوانند قضيه
 را معكوس سازند و مرفوع ساختن توليس البت را مضمولش
 مي كودانند در مرتبه بلند قوله ولكن خفيف و ارفع البت
 يهنا و موضع ثقله و شللا يعني مي خوانند نافع و ابن اعابر
 و لكن البت من امن بالله و لكن البت من اتقى را تخفيف لكن
 و رفع البت به ابدائية بس ديكران را تشديد لكن بود كه خروف
 مشبهه باشد و نصب البت باسمة او و بر هردو تقدير خبر و
 مضافي محذوف بود اي من امن و من اتقى و مشدد كودانند
 جمع و كسامي و ابو بكر صادر از موضع جفا و فتح و او از تشديد لازم
 مي آيد بس ديكران اسكون و او بود و تخفيف صاد و وصي و اوصي و
 لغة اند لفظ لكن خفيف است و مرفوع كودان البت را در دو

عشاخ قرايد كه بضم را كه كنت بنا بر است كه تا مانند او انفر و انفر روز و لزوما كه كنت اجتناب نموده از مثل ان امز و زير كه صفت لاوي نيست در حاله نصب رايت امز اينج را مي گويند و در حاله جر موزت يا مري بكسر را و همچنين ضم شيشش لازم نيست از ان جهة كه اصلش امشيو بوده همچون امز و او بعد از ان از جهة ثقل هم از ان به شين دادند و بار اخف كردند و در شرح كه قيد رفت كه از ان ساكن دوم الي بود كه در ابتدا مضموم شود از ان جهة است كه قائل قل انظروا و قل الروح خارج كردند زيرا كه من در مثال اول در انجا مكسور است و در دوم مفتوح و فعلك ال يعني خواند اندخ و خفض ليس البت ان تولوا و انصب را تا جوب ليس شود و ان تولوا كه در تقدير توليتكم است اسمش كود و ديكران كه بر رفع مي خوانند قضيه را معكوس سازند و مرفوع ساختن توليس البت را مضمولش مي كودانند در مرتبه بلند قوله ولكن خفيف و ارفع البت يهنا و موضع ثقله و شللا يعني مي خوانند نافع و ابن اعابر و لكن البت من امن بالله و لكن البت من اتقى را تخفيف لكن و رفع البت به ابدائية بس ديكران را تشديد لكن بود كه خروف مشبهه باشد و نصب البت باسمة او و بر هردو تقدير خبر و مضافي محذوف بود اي من امن و من اتقى و مشدد كودانند جمع و كسامي و ابو بكر صادر از موضع جفا و فتح و او از تشديد لازم مي آيد بس ديكران اسكون و او بود و تخفيف صاد و وصي و اوصي و لغة اند لفظ لكن خفيف است و مرفوع كودان البت را در دو

قوله و موصي

عشاخ

موضع دو حالتی که این رفع قائم شده و منقضی قتل و صبح گشته در حاله
 سبکی او **و قدیه** نون و ارفع الخفض بعد از طعام لای
 عین و نون و لا یعنی منون سائر لفظ قدیه را و مرفوع کردن
 خفض نادر طعام که بعد از قدیه واقعت بود هشام و ابو عمرو
 و کوفیان و این کشته بنا بر آن که لفظ طعام بدل از قدیه و نافع و این دوگان
 که باقی اند بقول تنوین و خفض طعام حیوانی است و آن که تا از
 باب اضافه خام جدید باشند قوله لای یعنی نود و شاهی که نزدیک شده
 و کردن نهاده و این کلی است از ظهور معنی قوازه که خواه قوی و خواه
 ضعیف و خواه وضع و خواه شریف این را فراموشی کند **قول**
مساکین محضو و لیس منون و یفتح منه النون **عشر** و اجملا
 یعنی مساکین را در حالتی که جمع بود و منون باشد در حالتی که منون
 او را مفتوح میدارند بر وزن قنادیل غام گشته از نافع و این عامر
 و ایشان هر دو آنرا کفایت کرده اند پس دیگران را افراد باشد
 و تنوین و کسر یعنی مسکین پس هشام را قدیه طعام مساکین بود
 و این دوگان را قدیه طعام مساکین و جمعیت مساکین بنا بر مناسبت
 و علی الذین یطیقونه است چه قدیه طایفه بر طایفه صرف می کنند
 و افرادش از آن جهت است که اسم جنس است بمعنی جمع **قول**
و قتل قرآن و القرآن و اونا و فی تکملوا اقل شعبه المم قتل
 یعنی قتل حوکه بمن برار در لفظ قرآن منکر بهر حوکه که باشد و در
 لفظ القرآن معروف خواه که تعریفش بر لام بود یا باضافه مثل قرآن
 قوازه این کشته است در حالین و حق در وقت بنا بر حقه و یلو که شعبه

بوده

۱۳
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

شده

شدد کرده است هم را در و لیکملوا العدة و فتح کاف از ثقل لازم
 می آید یعنی از باب تفخیر می خوانند و دیگران بحقیقت از باب افعال
 و کسر بیوت و البیوت یضم عن حیالة و حوا علی الاصل اقبلا
 یعنی بار بیوت و بیوتا و البیوت و بیوتکم یعنی حوا منکر و حوا
 معروف معلوم کردن این می شود از جمع و ابو عمرو و وروش
 که خداوند آن حصن بر زبان اند در حالتی که این ضم و جی است
 روی را و اگر کرده است بر اصل زیرا که جمع فعل فاعول می آید بخون فلس
 و فلس و باقیان یکسر یا می خوانند بنا بر مناسبت یایی که بعد از و است
 و این قاعده کلی است در هر ثلاثی ساکن الوسط که عین الفعلش
 یا بود مثل حبوب و شیوخ و غیوب و عیون حناجر خواهد آمد
و لا تقبلوهم بعد تقبلوکم فان قتلوکم قصرها **ساع** و اجملا
 یعنی لا تقبلوهم عند المسجد الحرام و بعد از و حتی تقبلوکم فيه
 و فان قتلوکم این کنیتی که و قظر است یعنی تقصیر از قتل
 فاش گشته و ظاهر شده از حق و کسانی تا مناسبت آیند ما قتل
 خود را یعنی و الله اشهد من القتل و موافق آیند ما بعد خود
 را یعنی فاقبلوهم و باقیان در کلمات سه گانه بالغ می خوانند و ضم
 تا اول و بضم یار و یکسر تا دوم یعنی از میقاته مناسبت ما بعد
 این کلمات را یعنی و قالوهم حتی لا تكون فتنة **قول**
و بالرفع نون فلا رفعت و لا فسوق و لا حقا و زان محسلا
 یعنی منون سائر فلا رفعت و لا فسوق را بر رفع از برای این کشته و
 ابو عمرو پس لا مشابه لیس باشد و نهی بود در سیاق نفی آئی لکن

اعظم ابوحنيفة رضي الله عنه بر این وجه رفته **قوله** وضم تخافا فانزال كل
 ادعوا تضاور وضم الزايع ووجه اولي وضم يا الا ان تخافا
 از جه فیر وری یافته برینا محمول پس لا یقینا بدل استعمال بود از
 فاعل تخافا مانند سلب وید توبه وضم جهنم بفتح میخوانند برینا
 معروف وان زمان الا یقینا محمول باشد قول واکل الا یعنی
 مع تواراد عام کرده اند الضار والذی و اجزاء کسبی باشد از برای
 فاعل یا از برای مفعول و لکن ضم را باوثبات و خداوند ظهور است
 از برای این که و ابو عمرو و یا نفی بود معنی نهی و باقیان بنسخ راع
 می خوانند بر صریح نفی و فتح از جهة التیقا ساکن بود و اختیار
 فتح از برای حقیقت است **قوله** وقصر ایتیم من ربا و ایتیم
 هنا ازار و جهل لیس الامحلا یعنی قصر ایتیم مترادف در الزوم و
 اذا سلمت ما ایتیم بالمعروف درین سوره دایر گشته از برای
 این که در حالتی که این وجهی است که نیست اول وجهی مقطوع
 معمول بدو این مدح ایشان است بدم جماعتی که عیب کرده اند این که
 را با آن که آتی از برای خود تصور نمی کنند الا معنی خیار و در اینجا
 این معنی مناسب می آید جواب ایشان ایست که ایتیم بقرین
 دو کل معنی فعلتم و قصدتم امر اعظم است و باقیان که بعد میخواستند
 معنی اعظم است **قوله** معا قدر خیر من صواب و حجت جا
 یضم تشوین و اندر ده ششلا یعنی حرکت دال علی الموسع قدین
 و علی المقتر قدین را بفتح در هر دو موضع از برای بدل اول می طلب
 یعنی این دلوان و حرم و کسائی و حمض پس دیگران اسکان بود

در هر دو لفظ و فتح و اسکان دو لغة اند و هر جا که بیاید لفظ تشوین
 مضموم سازند او را و زیاده کن الی را بعد از هم یعنی تشوین
 بخوان از برای حرم و کسائی در حالی که تو بر خاطر ها کران بناشی پس
 دیگران بفتح ناز و قصر الف خوانند از مش و هر دو قراة بمعنی
 جماعه است و آن سه موضع بیش نیست دو موضع درین سوره
 و یک موضع در الاحزاب **قوله** وصیة ارفع صوته **قوله** وضم
 ویضط عنهم غیر قبل اعلی و بالسیز یا تنهم و فی الخلق بضطة
 و قل فیهما الوجهان **قوله** و صلا یعنی مرفوع کردن و وصیة
 لاز و اجهم را از برای ابوبکر و نافع و ابن کثیر و کسائی از آن جهت که صفار
 این قراة بسندین و مستحسن اند بان که وصیة خبر میبدائی
 محذوف است الی امرهم و وصیة یا میبدائی است محذوف الخبر
 ای علیهم و صیة و دیگران نصب میخوانند تا مفعولی مطلق بود ای
 یوضون و صیة او فلیوضوا و صیة قوله ویضط الی یعنی والله
 یقیض ویضط بصاد منقولست هر از این جماعه مذکور غیر از قبلی
 که در علو و بزرگی غالب اند بر مفسران خود به سین میخوانند
 و قراة صا در بنا بر مناسبت طاء ایست که بعد از او است و همچنین
 همین جماعه مذکور میخوانند فی الخلق بضطة را در الاعراف بصاد
 و دیگران بسین و از آن جهت که فی الخلق فرموده تا و زاده بسطة
 درین سوره ازین حکم خارج شود چه قوا بر سین او اتفاق دارند
 مگر از طریق این شنود که او بصاد میخواند و لیکن او نه از طرق
 شاطیبه است قوله و قل الی یعنی بگو که این هر دو وجه یعنی صا

ای قاری

که در وقت همدل شدن با نشانه است و نشانه ها را به و بالوا
 غیره وصل بکنند و چون هاء مودلا یعنی کین نشانه های
 مجبه ظاهر شوند است از مدلول و الی غیره از این عامر و کوفی
 و غیر ایشان به را ممل می خوانند پس قزانه زای از ایشان معنی
 رتغ بود ای کیف برقعها و قزانه را از ایشان معنی اجار ای کیف
 بجهها قوله وصل ای یعنی جوان قوله بکنند و انظر را از حم
 و کسای در وصل غیرها در حال که او سرور و کرم باشی و این بر تقدیر
 آن بود که این ها از برای سکت باشد پس در وقت ثابت آید
 در وصل و جان می نماید که اصلش تیسین بوده بر وزن و معنی
 تغییر پس تیسینی شد و از جهت غزل یا و افتتاح ما قبلش قلش
 بالف نمودند و بسبب جزم الف محذوف گشت و دیگران با ثبات
 ها می خوانند در حالس بنا بر آن که ها از اصل کلمه باشد از نشانه
 معنی تغییر و بال وصل قال اعلم مع الحزم ساق فضره
 ضم الصاد بالکسر ضلا یعنی قال اعلم ان الله بهمی وصل
 واجزم مع قزانه مدلول است ساق است معنی جزم و کسای بضم
 امر می خوانند از علم و امر کنند حق عز و علا باشد و دیگران بهمی
 قطع معنیه می خوانند و بوقع مع بر صیفه مشک و مشکلم عز و علا باشد
 قوله فضره ای یعنی فضره الیک ضم صا دیش را بیان کرده
 اند بکسر از برای جزم از صا دیش معنی قطع و بقطع و دیگران
 بضم می خوانند از صا دیش همان معنی و نیز می توان که معنی امال
 تمیل بوده و وخره او وخره ضم الاسکان ص و حیث ما اکلها

و کسای در وصل غیرها در حال که او سرور و کرم باشی و این بر تقدیر آن بود که این ها از برای سکت باشد پس در وقت ثابت آید در وصل و جان می نماید که اصلش تیسین بوده بر وزن و معنی تغییر پس تیسینی شد و از جهت غزل یا و افتتاح ما قبلش قلش بالف نمودند و بسبب جزم الف محذوف گشت و دیگران با ثبات ها می خوانند در حالس بنا بر آن که ها از اصل کلمه باشد از نشانه معنی تغییر و بال وصل قال اعلم مع الحزم ساق فضره

و کسای بضم امر می خوانند از علم و امر کنند حق عز و علا باشد و دیگران بهمی قطع معنیه می خوانند و بوقع مع بر صیفه مشک و مشکلم عز و علا باشد قوله فضره ای یعنی فضره الیک ضم صا دیش را بیان کرده اند بکسر از برای جزم از صا دیش معنی قطع و بقطع و دیگران بضم می خوانند از صا دیش همان معنی و نیز می توان که معنی امال تمیل بوده و وخره او وخره ضم الاسکان ص و حیث ما اکلها

و کسای

ذکر و فی الغیر و حلا یعنی وصف کن ضم را در موضع اسکان
 زای در جزا منصوب در این صفت و در الزخرف و در جزا مفعول در
 الحجاز برای ابو بکر بن یاقان با سکان خوانند و ضم واسکان ذو
 لغه اند قوله وحت ما ای یعنی و یا ذ کن ضم کاف را در محل اسکان
 دو کلمه اکلها که مضاف بود بضمیر منیت یا ذکر دنی از این عامر برای
 و کوفیان و آن چهار موضع است انت اکلها درین سون و در الکف
 و اکلها دام در الرعد و توتی اکلها در ابرهیم و در حیه اکلها یعنی
 اکلها و اکل خط و فی الاکل ابو عمر و موافقه ایشان می نماید در ضم
 پس دیگران با سکان خوانند و فی ربیع المومنین و ههنا
 علی فتح ضم الزا سبقت کفلا یعنی آگاهانند ام ضامنا ترا یعنی
 طالبان قزانه را که فتح را در موضع ضمش در الی ربیع در المومنین
 و در کمال حبه بر ربیع در این عاصم و این عامر راست و ضم دیگران
 راست و همدو دو و لغه اند و کسری نیز مطوعی از اعشش نقل کرده
 و بیان که بی و سه تا است بوی چون قزانه را پیوسته با قبل میگرداند
 آن تا آن را مشدد می سازد در دو حال اختلاف و در باقی به طلاف
 بنا بر آن که هر یکی از این تا آن در اصل دو تا بوده اند که اول را در
 دوم او عام کرده اند و دیگران تخفیف می خوانند یعنی حذف تار اول
 و بوی نیز در حذف را ابتدا موافقه ایشان می نماید زیرا که این موضع
 در مصحف یک تار مرسوم اند تا احتمال هر دو قزانه داشته باشد
 چه صور مدغم و مدغم فی یک حرفت و فی الوصل للبری
 شد و تسموا و تا و توتی فی الساعنه مجحلا شروعست در

و کسای در وصل امر می خوانند از علم و امر کنند حق عز و علا باشد و دیگران بهمی قطع معنیه می خوانند و بوقع مع بر صیفه مشک و مشکلم عز و علا باشد قوله فضره ای یعنی فضره الیک ضم صا دیش را بیان کرده اند بکسر از برای جزم از صا دیش معنی قطع و بقطع و دیگران بضم می خوانند از صا دیش همان معنی و نیز می توان که معنی امال تمیل بوده و وخره او وخره ضم الاسکان ص و حیث ما اکلها

وَصَلُّوا قَبْلَ سَاجِدٍ فِي هَرَّاهِئِهِ مَا بَعْدَ اَوْسَاكُنِ اسْتِ وَصَلُّش بَوَاو
نمی کنند ناظم رحمه الله این مسئله را بیان فرموده که تا تصور نکند
که مکر عنهم تلهی در مذهب بزی محزون بعله الله است و صلی
کند **قوله** وَفِي الْحُجَرَاتِ النَّازِعَاتُ لِيُعَارِفُوا، وَبَعْدَ وَلَا حُرْفَانِ مِنْ قَبْلِ جَلَا
یعنی تا حاصل است در و قبایل ليعارفوا در الحجرات و هم درین سوره
دو حرف حاصل اند پس از کلمه وَلَا از پیش ليعارفوا یعنی وَالْاُخْتِسَارُ
وَلَا تَنَابُزُوا **قوله** وَكُنْتُمْ تَكْفُرُونَ الَّذِي مَعَ تَكْفُرُونَ عَنْهُ عَلَى وَجْهِ تَفَاهُ
مَحْصَلًا یعنی وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ الْمَوْتَ دَرِ الْعَمْرَانِ که مصاحب
است و افظلم تَكْفُرُونَ در الواقع خوانده شده اند ایشان هر دو
بر دو وجه یعنی بتشدید و تخفیف از بزی پس هم کنای طالب این مسئله
را که این دو محل چون بزی وصلشان بواو می کند مثل التماسون و عنه
تلهی باشند که اجتماع ساکنین در ایشان نیست چه مد و او قائم تمام
حرکت است چنانچه گفته شد **قوله** محصلا یعنی فهم کن در حالتی تو حاص
کننده علوم و واقف بر منظوم باشی **قوله** يَفْعَلُ مَا تَعَالَى النَّوْنُ
فَتَحْ كَمَا شَفَى وَ اخْفَارَ كَسَرَ الْعَيْنِ صِيغَ يَدُ جَلَا یعنی آن بدو
الصدقات ففعلها درین سوره و الله يَفْعَلُ مَا يَفْعَلُكُمْ بِهِ در التماس
ابن عامر و حمزه و کسانی بفتح نون و کسر عین می خوانند بواسطه این که
اصلش یَعْمُ بوده مثل علم که میم را در میم ادغام کرده اند پس دیگران
بکسر نون خوانند ولیکن ابو بکر و قالون و ابو عمرو و اخفار کسر
عین می خوانند یعنی باختلاس تا اعلام باشد بر آن که اصل این عین
سکون بوده پس باقیان که این کثیر و ورش و حفص اند به اتمام

کسر عین می خوانند نعواد حالتی که مصاحب یکدیگر اند فتح حاصل
شده در نون ایشان هر دو حاصل شدنی که شفا داده و اخفار
کسر عین می خوانند در او زبور و هار **قوله** وَلَا تَكْفُرْ عَنْ
لِزَامٍ وَ حَزْمَةٍ اَلَى شَا قِيَا وَالْغَيْرُ بِالرَّفْعِ وَ كَلَا یعنی و یا
و یكفر عنكم من سياتكم منقولست از بزلولانی که حفص و
ابن عامر اند تا صمیر فاعلش عاید بلفظ الله باشد در فَاِنَّ الله
يَعْلَمُ اَنَّهُ يَكْفُرُ بِسِ دِيكَرَانِ نون عطية خوانند **قوله** وَ حَزْمَةٍ اَلَى
یعنی و حزم را و یكفر اینه از نافع و حمزه و کسانی در حالتی که این
جزم شای است تا عطف باشد بر جواب شرط چه تقدیر شایست
و ان تحقوها لیکن حیو الکر و یكفر عنكم و عه ایشان را موصول گردانید
بر رفع را بر طریق استیناف ای فحزن تکفیر پس سه قراعه باشد و
تکفیر نون و حزم نافع و کسانی را و تکفیر نون و رفع این کثیر
و ابو عمرو و ابو بکر و یكفر بیا و رفع ابن عامر و حفص را پس در
قراعه رفع بر لکمر وقف مطلق باشد و در قراعه حزم و صل بنا
بر آن عطف است بر جزا شرط **قوله** وَ حَسْبُ كَسَرَ السِّينِ مُسْتَقْبَلًا
سَمَاءً ضَاهٍ و لم یلزم قیاساً موصلاً یعنی لفظ حسب در همه قرا
در حالتی مستقبل بود خواه متصل بضمیر و خواه غیر متصل و خواه بیا
عینه و خواه بتا خطاب مثل اِحْسَبْ و لم یحسب و تحسبهم و تحسبون
و تحسین و تحسین کسر سین او بلند شده از بزلول سمار صله یعنی نافع
و این کثیر و ابو عمرو و کسانی **قوله** و لم یلزم الی یعنی لانه نمی شود لفظ
حسب بکسر سین قیاسی را که او را اصلی گردانید باشند زیرا که اصل

آلتی مضارع فعل مکسور العين یفعل مفتوح العین آید مکررها
 بایک هم در ماضی و هم در مضارع یکسر عین آمده و آن حسب حسیب
 و نیم نیم و نیم نیم و نیم نیم است و قید مستقبلا از
 آن حقه است که تا ماضی مثل و حسبوا خارج شود و مجموع قرآن در
 این حکم داخل کرده و الا لفظ حسب مخصوص بحسبهم الجاهل
 می شود که در این سوره است و باقیان بنح سینه بخوانند بر
 قیاس **قول** و قل فاذنوا بالمد و احسب فی صفا و میسر بالضم
 فی السین اصلا یعنی خوان ای قرآن فاذنوا بحرب را بعد یعنی
 بر یا دتی الف بعد از من و بحریک منی بنح و مکسور که در آن حال
 او را از برای من و ابوبکر تا امری شود از آید آن معنی اعلام در
 حالتی که تو جوانی صافی باشی از کدورات نفسانی بس دیگران یاسکا
 هم و ترک مد و فتح دل خوانند از اذن یعنی علم اگر کوئی که در
 عبان ناظم وجه الله تسامحی هست زیرا که تنبیه بر تحریک من
 نیست و وجودش ضروری است جوابت است که چون مقصود
 بقوله بالمد زیادتی الف است و ما قبل الف می باشد الا مفتوح
 بسراعتاد را بر ذهن متعلم آن قید دیگر را نموده قوله و میسر
 الح یعنی فطره لا میسر را بضم در سینه اصلیش گرد آید
 اند از برای نایع بس دیگران رافع باشد و ضم و فتح دو لغت اند
 یعنی **سپار** و تصدقوا خف نما ترجعون قل بضم و فتح عن
 سوره و لعل العلاء یعنی صا و آن تصدقوا خیر لکم خیفی و بفتح
 است یعنی او را خفت کرده اند از برای عاصم بنا بر آن اصلش

قاری

۱۳
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

تصدقوا

تصدقوا بوده باشد و يك تا را حذف کرده باشند و دیگران را
 تشدید صاد خواهد بود یعنی آنکه تا دوم در صاد مدغم است
 و بگوای قاری که و انفقوا یوما ترجعون بضم تا و فتح نیم مقروا است
 از غیر ابوعمر و که بسر العلاء است یعنی از رجوع متعدی است
 بس ابوعمر و بفتح تا و کسر جیم خواند از رجوع لازم **قول**
 و ان فی ان تضل الکسر فان و خففوا فتد کره و ارفع الراءع
 یعنی کسر من در آن تضل پیروزی یافته از حرم تا جمله شرطیه
 باشد و فتح لام در محل ضم از جهة اجتماع دو ساکن بود پس
 غیر من بنح خوانند تا از برای تعلیل باشد ای لان تضل قوله
 و خففوا الح یعنی تخفف کرده اند قرآن کاف فتد گواحد بهما
 را و درست گردانیده اند انرا درست گرد آید فی از برای این که
 و ابوعمر و از اذکار بس دیگران را تضل بود از تذکر قول
 و ارفع الح یعنی مرفوع ساز را از فتد کسر ایدهما از برای
 حسم تا عدل کرده باشی چه فاد در مقروا است بخوانید
 ان تضل و ما بعدش استینافست ای فانت تذکر و باقیان بضم
 را بخوانند تا عطف افتد بر ان تضل بس و فتد کسر سه قراره
 باشد تخفیف و نصب از برای این که و ابوعمر و تشدید و فتح
 از برای منی و تشدید و نصب از بهر دیگران **قول**
 تحان انصب رفعة فی السانوی و حاضر معهما عامم تلا
 یعنی منصوب کردن ای قاری رفع الا ان تكون حجة و ادراك السان
 در حالتی که رفع در او اقامه نموده از برای کوفیان و حاضر که و ا

الراءع

الراءع

لفظ التوریه را هر جا که واقع با ماله زیرا که الف او چون در چهارم
واقعت مشابه الف تائید در مثل کوی و انی آمده و همچون خوانند
ورش و جمع آنرا با ماله پس بین خلاف و قالون بخلاف و فرو خوا باید
تو که کتایه از ماله تائید است لفظ التوریه را در تکرار اند میگوید
او را زیرا که مستعمل عرب است و کم کرد اینده اند اما ماله نامه را که
عبان از بین بین باشد در حالتی که او حاصل است در باران بزرگ
قطر یعنی کثر نفع و مانند اوست و ترک کرد اینده است قالون
دائم بین نیست زیرا که نفع نیز دارد **قوله** و لا یغلبوز الغیب
مع یحشرون فی رضی و ترون الغیب معر و خلا یعنی یا غیب
حاصل است در ستغلبون و تحشرون لا جهنم از جلی جمیع و
کسانی در حالتی که این یا حاصل است در قرائه قاری چند بسیدین
اخلاق پس دیگر از اینها خطاب باشد و غیب و خطاب در این
محل بیک معنی اند مثل قل للذین کفروا ان یتوبوا که خطاب نیز
خوانده اند قوله و ترون الغیب یعنی غیب مخصوص گشته بقوله تعالی
تر و نهتم مثلیهم از جلی همه قرا غیر نافع پس بافع را خطاب بود
و مخاطبان بود بومند و در قرائه غیبه بپندگان بشیرگان باشند
و دیده شدگان مومنان و احتمال عکس نیز دارد **قوله** و رضوان
اضم غیر تالی العقود کسر مع ان الذین بالفتح و فلا یعنی مضموم
کردن از کسر را رضوان را هر جا که واقع شود از جلی ابو بکر غیر از
موضع دوم از سورة العقود که الماده است یعنی من ابع رضوانه که در
کسر آن هیچ خلا فی نیست و باقیان در مجموع قرآن یکسر بخوانند **قوله**

شهنه ص
ظ التوریه رابه
الذین بین و این
بات ایشان
زان میکند
که قالون

نظم

ان الذین ان یعنی ان الذین عند الله الاسلام را تعظیم کرده اند بفتح می
از جلی کسانی تا بدل شود از آنه لا اله الا هو پس یکرا او کسر بود بر
استیناف **قوله** و فی یقتلون الثانی قال یقاتلون حمی و هو الحرس ساد
مقتلا یعنی خوانده است حمی و یقاتلون از مقابل در موضع یقتلون از قتل
در محل دوم از آل عمران که ان و یقتلون الذین یامرون بالفسط است
و دیگران و یقتلون میخوانند مناسبه لفظ اول را قوله و هو الحرس الخ
مدح است موحی را یعنی او عالمی دانستند است و او بزرگ شد در
حالتی که از مانیده و اما می صبر است **قوله** و فی بلد ممت مع المیت
خففوا صفا **نقر** او المیتة الخف حولا یعنی تخفیف کرده اند یا را
در بلد ممت در الاعراف و الی بلد ممت در فاطر و در المیت معرف
درین سورة و در الانعام و در یونس و در التهم از جلی ابو بکر و
ابن کثر و ابو عمرو و ابن عامر تخفیف کردند صافی گشته کوف خوانند کان
آن از که و رات اعراض دینو بس دیگران بپشید خوانند بر اصل
و ترک تشدید از برای طلب خفته است مانند سید و سید قوله
و المیتة الخ یعنی و آیه طهر الارض المیتة را در یاسین تخفیف یا رس
بخشیده اند از جلی غیر نافع پس نافع را تشدید باشد **قوله** و
و ممتا لذل الانعام و الحرات **خدا** و ما لم یمت للکلا متغلا
یعنی فرا گیرای امام کثیر او من کان میتا را در الانعام و الحرات
میتا را در الحرات تخفیف یا از جلی غیر نافع پس نافع بپشید خوانند قوله
و ما لم یمت الخ یعنی و هر ایز در اوصاف موت واقع نشد آمده است
ستند از جلی همه قرا مثل و ما هو بمیت و ثمران کمر بعد ذلک لیستون

میت
کلمات

ان

نظم

وَأَنَّكَ مَيِّتٌ وَأَنْتُمْ مَبْتُؤُونَ **قوله** وَكَفَلَهَا الْكُوفَى ثَقِيلًا وَسَكَنُوا
وَصُنْعَتْ وَضُمُوا مَنَاجِيحًا **كفلا** یعنی وگفتند وگفتند که میخواستند کوفیان آنرا
مشتد تا فاعلش الله تعالی باشد و باقیان محقق میشوند و فاعلش ذکر یا
بود تا مناسب آید بکلمه می آید و بر این قرائه بر حسن وقف مرخص
باشد و در قرائه تشدید وصل قوله و سکنوا الی یعنی ساکنان کردن آید اند
ابو بکر و ابن عامر عین مضموم را و مضموم کرده اند تا ساکن صحیح را آن
قوله بما وضعت بنا بر آن که متکلم ما در مریم است پس در این قرائه
وقف بر اثباتی باشد و باقیان بفتح عین و سکون تا میخوانند بر طریق
اجبار از ملک جبار و در این قرائه بر اثباتی وقف باشد بنا بر اختلاف
فعلین **قوله** وَقُلْ زَكْرِيَّا دُونَ هَٰؤُلَاءِ جَمِيعَةً **صحا** وَرَفَعَ عَيْنَهُ
شَعْبَةَ الْأَوَّلَىٰ یعنی بگوای قاری که لفظ زکریا محذوف است در جمیع قرآن
قراة صحاب است یعنی حسن و کسائی و حفص و قنبر از حدیث میروانم
می آید پس باقیان اثبات می خوانند و بعد قوله و رفع الی یعنی از این
باقیان غیر از شعبه زکریا اول را که آن و کفلا زکریا است بر رفع
میخوانند بر فاعلیه کفلا محقق و شعبه بضم میخوانند یعنی آن که سکون
دوم کفلاها مشتد باشد **قوله** وَذَكَرْنَا ذُرِّيَّتَهُ وَأَضَعَهُ شَاهِدًا
وَمِنْ بَعْدُ أَنَّ اللَّهَ يُكْسِرُ **كلا** یعنی تذکره بخوان فنادته الملائكة
دا و فرو خوان بان او را یعنی الف او را اما کن از بلی حسن و کسائی در
حالی که تو شاهد باشی بر صحت این قرائه زیرا که فنادت فعل است
مستند است بملائکه و ملائکه اسمی ظاهر مؤنث غیر حقیقی است بر ضم تذکره
و هر تائید دو و جایز بود بر تقدیر تذکره از جمله ذوات الیا باشد

لکه

پس حسن و کسائی در اماله فنادیه بر اصل خود باشند قوله و من بعد الخ یعنی
اَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ که واقعت از پس فنادته الملائكة مکسور کرده می شود
اَنَّ در حراستی و حفظی از بلی حسن و کسائی و ابن عامر بنا بر آن که نادت
با تفضیل معنی قالت کرده باشند پس بگویند ان بفتح خوانند معنی فنادته
الملائكة بآن الله **قوله** مَعَ الْكَهْفِ وَالْأَسْرَاءِ يُبَشِّرُكُمْ **سما** نَعْمَ
ضم حرکت و اکسر الهم انتقلا یعنی میخوانند ابن عامر و نافع و ابن کثیر و ابو عمرو
و عاصم از الله بفتح یحیی را و اَنَّ الله بفتح یحیی بکلمه را درین سوره
و پیش از المؤمنین در سبحان و پیش از المؤمنین در الکف بضم یا و بحر یک
با بفتح و بکسر شین مشتد ده یعنی از پیش از حسن و کسائی که باقی
اند بفتح یا و اسکان با و ضم شین محقق خوانند از تلاشی مجرد اما
لغة اول مشهور تر است چنانچه دیگر مواضع بان منتل شده مانند فبشر
و بشارناه و ابشر یحیی و مبشر **عمر** پیش درین سوره و اسوره الکف
و سوره الاسراء بسیار که عالی گشته یعنی بلند شده بلند شدنی بسیار
و اگر در خواست غائی قرائه مدلول کم سما نعم بیان کن از برای من
بگویم آری مضموم کن یا را و بحر یک ساز بار و مکسور کردن مضموم را در
حالی که او مشتد بود **قوله** نَعْمَ **عمر** فی الشوری و فی التوبه
اغکسوا الحننی مع کاف مع الحیر اول جواب سوالی است کویا
کسی میگوید پیش در سوره الشوری همین حکم دارد یا نه ناظر رحمه الله
جواب می فرماید که آری عامر گشته این حکم در ذلک الی بشار الله
در سوره شوری نیز یعنی بضم یا و فتح با و کسر شین مشتد ده از عاصم
و نافع و ابن عامر پس ابن کثیر و ابو عمرو و مخالف اصل خود کرده باشند بنا

نوبتی

بر اتباع نقل قوله وفي التوبة اعكسوا يعني عكس كودان این امر را یعنی
بضد این قیود بخوان بآنکه مفتوح ساری حرف اول را و ساکن کدانی
بار او مضموم داری شین محقق را از برای هم از پیشتر هم و بهم در التوبة
و انا بنشرک و لتبشره المتقين هر دو در کعبه و انا بنشرک بعلام
علیم در اول حزن خلاف فم تبشرون که در آن هیچ خلائی نیست **قوله**
نعم له يا ليا نصرا عنة و بالکسر انی اخلق اعتاد افعلا یعنی
و یعمل الکلمات و الحکم بیا غیبه مضموم اما مانی چند است از حاصم
و نافع و فاعلش راجع باشد بلفظ الله در قال كذلك الله بن
باقیان بنون عظمت خوانند قوله و بالکسر الخ یعنی انی اخلق لکم بکسر
مهم باز کشنه از برای نافع در حالتی که آنی بسبب کسر جدا شوند
است از ماقبل خود زیرا که مستثافه است در تقدیر یقول انی بن
عبر نافع رافع بود بر بدلیه از لفظ یات ای انی اخلق **قوله** و فی طائرا
طیرا بها و عقودها **خصوصا و یاء** فی توفیهم **علا** یعنی خاص شده
خاص شد فی لفظ طیرا در موضع طیرا یعنی میگویند طیرا درین سوره و
و فی کون طیرا در العقود یعنی المایده از نه قرا عیز از نافع یعنی اسم
حلس توافق کسبه الطیر باشد پس نافع طیرا بر وزن فاعلا خوانند
ای کون ما اخلقه طیرا و از آن جهت خصوصاً را فرمود که در غیر این دو
موضع هیچ خلائی نیست قوله و یاء الخ یعنی بیا غیبه در فیه هم اجوزم
بلند شده از حفص و ضمیر فاعلش عاید بحق عز و علا باشد چنانچه
والله لا یحب الظالمین که بعد از اوست دلالت برین معنی میکند و دیگران
بنون عظمت می خوانند مناسبه فاعلهم عدا باشد زیرا که از پیش

۱۳
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

است **قوله** ولا الی فیها هاتم ز کاجنی و سهل خا حید و کرم بدیل
جلا یعنی قبل و ورش خوانند اند لفظ هاتم را هر جا که واقع گردد
بغیر الف بر وزن نصرتم و باقیان بالف می خوانند بر وزن کابتم
و ازین باقیان نافع و ابو عمر و معنی را سهیل می کنند و ابدال هم بالف
نیز از و دش آمده پس غیر نافع و ابو عمر و تحقیق هم می خوانند پس
بهار قراة شود قالون و ابو عمر و اثبات الف و ایشیل معنی و ورش
را دو وجه آ ترک الف و ایشیل معنی ترک الف و ابدال معنی بالف و از
جهت التقاء ساکنین مدی باید کرد و قبل را تحقیق هم می خوانند و کوفیا
و ابن عامر و بری را اثبات الف و تحقیق هم می خوانند و نیست هیچ الفی در
ها هاتم در حالتی که باک شدن حید این الف و سهیل کن هم را در
حالتی که برادر حید باشی و بسا ابدال کنند که ظاهر شد **قوله**
و فیها یه التنبیه من ثابت مدنی و ابدال میهم من ز از **جلا**
بیان منشأ اختلافات و ذکر اصول قرات است یعنی قراة ابن ذکوان
و کوفیان و بری لفظ ها ازها انتم ها تنبیه باشد که داخل ضمیر است
انتم است شده زیرا که اگر ها بدل از هم بودی الف بین الهمزین
بنودی زیرا که ادخاله از قاعده ایشان است و حال آنکه الف هست
پس معین شده که هاها تنبیه است و در روایة و رش و قبل
التم بود و یا شده معنی استغفار را بدل ها کرده باشند چنانچه
در ایاک هیاء میگویند و در اراق هراق و دلیل بر این مدعی است
که در روایة ایشان هر دو در بین الهمزین الف می باشد که اگر
بودی بگفتانی که هاها تنبیه است پس ضمیر در رفته پس اگر کوی که

و سهیل معنی و ورش

انتم

چون در اصل التمر بود جراح قبل همین دوم را سهیل می کند مجنا بخ
 و درش می کند بگویم از برای آن که قبل ملاحظه لفظ می کند که خون همین
 بدل ها کورند اجتماع منتهی نماید و او در هنگام اجتماع بمنزله
 سهیل می کند و درش اعتبار اصلی نماید و این صورت پیش اهل لغوی معتبر
 است تنبیه در همارها اتم حاصل است از عالمی که ثابت است هدایت
 او و ابدال ها از همین آراسته گردانند و بسیار آراسته گردانند
 صاحب خود را **قوله** وَجَحَلِ الْوَجْهَيْنِ عَنْ غَيْرِهِمَا وَكَمْ وَجْهٍ بِهِ الْوَجْهَيْنِ
 لِلْكَسَلِ حَمَلًا یعنی در قرائه غیر مذکورین که قرائه ابو عمرو و قائل
 و هشام است احتمال دارد که هابدل از من زبر که در مذهب باشد
 ایشان ادخال بن الحسنین در یک کلمه می باشد و درین کلمه الف
 ثابت است و قائلون ابو عمرو و سهیل من نیز کرده اند پس این قرینها
 احتمال بدلیه دارد و نیز احتمال دارد که تنبیه باشد و الف اثنین
 ازها باشد و سهیل برخلاف قاعده بود بنا بر جمع بنی اللغین یا بنا بر
 اتباع نقل **قوله** وَكَمْ وَجْهٍ بِهِ یعنی بسا از قرائه ایشان از واجهتی و شرف
 بوده که حمل کرده اند این دو وجه را درها از برای همه قرائه یعنی
 ذکر کرده اند که هادر مجموع قرائات احتمال بدلیه و احتمال تنبیه
 هر دو دارد پس این دو وجه در قرائه ابو عمرو و قائل و هشام بر این طریق باشد
 که مذکور شد و در **قوله** هاز برای تنبیه در روایه و درش و قبل جان
 گویم که الف را از جهت تخفیف حذف کرده اند و دران وجه که درش
 ابدال می کند بگویم که از برای التقاء سین الف اول افتاد و در احتمال
 ابدال در قرائه کوفیان و بزی و این ذکوان جنان گویم که ادخال خود را

بنی الحسنین بخلاف قاعده خویش بنا بر متابعت منقول **بنا** ای طالب
 که تو این همه مشقه می خوری و زحمت میبری و مشکلات را می کشایی و توجیهات
 را می نمایی و علامه جزری باریک الله فی غم خود در نشر نص فرموده که
 اگر نه ان بودی که صاحب تفسیر نص فرموده بر ابدال ها از همین من میل
 و تطر بجانب ان نکردمانی و انرا داخل احتمال در هیچ قرائه ندانمانی
 زیرا که بدل در کلمتی چند است که از عرب مجنا مسموع می گردند و
 هرگز در من استقام مثل انضرب هیچ کس هتضرب نشیند و ادخال
 بنی الحسنین نیز بنا بر نقل اجتماع همین می باشد و چون ابدال
 کردند هیچ احتیاجی به ادخال نماید از جهت عدم تقلب می بینی که
 مثل اریقه که اصلش اریقه بوده من را حذف می کنند بنا بر نقل
 و چون ابدال می نمایند و اریقه می گویند من را ثابت می دارند
 و بعد از ان می فرماید باریک الله فی غم که فی الحکم مانع احتمال
 نمی شوم مگر در روایه هشام که منع ابدال می کنیم البت از جهت
 که از هشام در مثل آن در تهمید ادخال و عدم ادخال صحیح شده
 و اگر درها اتم نیز این دو وجه آمده بودی میان ایشان هیچ
 فرقی نبود و بسبب احتمال بدلیه دران بنو ذی و دیگر می فرماید اعلی الله
 شأنه که احتمال داشتن این دو وجه یعنی بدلیه و تنبیه از همه قرائات منع
 می کنیم زیرا که اصول و قواعد را یکدیگر و می گوید و مخالف قول اهل
 ادای می آید و الله اعلم مترجم **قوله** الله علیه می گوید که این مسئله
 را از جهت ذکر کردن تا اگر کسی با توحش کند دانم که این کل را از
 کدام بستان چیده و این نیز از کدام کان رسید **قوله**

وَيَقْصُرُ فِي التَّيْبَةِ ذُو الْقَصْرِ مَذْهَبًا وَذُو الْبَدَلِ الرَّجُلَانِ عَنْهُ مُسْتَلَا
 یعنی هر کس که هاترد او از برای تنبیه باشد و اثبات الف کند و همیشه
 قصر منفصل بود در هاتم قصر کند خواه که تسهیلش باشد مانند
 سوسی و راویان قصر از قالون و دوی و خواه که تسهیلش نباشد مانند
 بزی بس هر کس که در منفصل مذکند در اینجا نیز مذکند هر کس قدر
 مرتبه خود اما راویان مذ از قالون و دوری که تسهیل نیز دارند ایتانرا
 مذ و قصر هر دو باشد بنا بر وقوع حرف مذ پیش از معنی مغیر
 بس بر این تقدیر اگر هاتم هولا را و ا هم خوانند دوری را سه وجه
 باشد **۱** قصر هر دو ها **۲** قصر اول و مذ دوم **۳** مذ هر دو و قالون
 را چهار وجه باشد همین سه وجه مذکور و آنچه صله و قصر هر دو ها
 واصله یا و اعدم بر ابو الفتح خوانند و مذ و ترک صله بر ابن علیون اما
 از مملکت تبریز از جناب عزیزش سوال کرده بودند که در مثل قل قاتوا
 یا لثورة قاتلوها ان کتم صادقین در روایت قالون بطریق طبع چند
 وجه است و از هشت وجه که در جواب بخط اشرف نوشته چهارم
 را به ابن عباس فرموده که والرابع الطلوع بینین و المذ و هذا الی
 تشییط من تلخیص ابن بلیمه و التبیان لکی و هذا من کتاب الشاطیبه
 و هو ایضا للحواثی فی التبیان علی ما صح و این عبارت نص است بر آن
 باز اجان مذ واصله فرموده بس بر این تقدیر شش وجه باشد
 همان سه وجه مذکور واصله و همین سه وجه و آنچه صله و در نشر
 القراءات چنین نموده که مذها اتم و قصرها از هولا را خوانند اند
 اما وجهی ندارد و در مثل هولا ان کتم مذها و قصرها را خوانند اند

همیشه در تنبیه
 و در بعضی موارد
 و در بعضی موارد
 و در بعضی موارد

ولیکن تنبیه نیست بس اگر این وجه را اعتبار کنند هشت وجه و الله
 اعلم و هم جناب او استیع الله جلالاته جنین نص فرموده که هر کس که ها و
 بدل از معنی گیرد و اثبات الفش باشد خواه که مذ همیشه قصر باشد
 یا مذ قصر کند یعنی بدین تقدیر وجود الف عارض است همچون ادخال
 الف بین المصرتین در مثل آرد زتم در روایت قالون و متابعتش
 و بر تقدیر تنبیه الفش اصل نیست بس دوری قصر و تسهیل هم
 اعتبار بدلیه توان کرد و هم اعتبار تنبیهیه و لیکن در وجه مذ و تسهیل
 بخیر از اعتبار تنبیهیه نتوان و نیز اگر هاتم هولا را بهم خوانند
 قصرها اتم باید خوانند و اقصر و مذ درها هولا و هم از جناب
 اعلی الله فی الخافین شانه فرموده که گاه هست که انرا از منزل
 متصل می انکارند بس هر کس بقدر مرتبه خود مذ کنند مگر تسهیل
 کنند گاه که ایشان را هم و مذ و هم قصر باشد بنا بر اعتبار
 عروض تسهیل و عدم اعتبارش بس بنا بر این اعتبار مذ و تسهیل
 نیز توان بر تقدیر بدلیه باشد **خاتمه** بدان که بر تقدیر تنبیه
 اگر چه ها اتم را دو کلمه می شمردند ولیکن جایز نیست وقف کردن
 برها و ابتداء بر آن زیرا که که ایشان را هر دو در رسم ها اتم
 همچون یک کلمه می نویسند مثل هذا و هولا که الف بعد ازها را
 کرده اند و صور الفی که بعد ازها می بینی صور من است والله
 اعلم **فوله** و ضم و حرک تعلمون الکتاب مع مشدده من بعد الکسب
 لا یعنی و مضموم کردن آن تارا و متحرک ساز عین را بفتح از تعلمون
 الکتاب و بما کتم مذ رسون و متحرک کردن آن لام مشدده تا

که واقعت بعد از عین بکسرتا از باب تیغیل شود از جلو کوفیا و این عام
 ای تعلمون الناس الكتاب و باقیان رافخ تا واسکان عین و فتح لام مخففه
 خواهد بود از علم و تدسئون مؤید این معنی است قوله ذللا یعنی فرمان بردار
 کرد ایندند لفظ تعلمون با این قیدها **قوله** و رقع و لا یامرکم و رقع
سما و بالتاء اینتا مع الضم و لا یعنی را و لا یامرکم بر طریقی استیناف
 راحة او بسیار و عالی شدن از کسائی و نافع و این کثیر و ابو عمرو و بس ابو عمرو
 در احلاس و اسکان بر اصل خود باشد و در قرائه این چهار قاری وقت
 بر تدسئون موافق آید و دیگران بنصب میخوانند تا عطف شود بر از پیشه الله
 الكتاب پس تدسئون را وصل باید کرد قوله و التاء را ای یعنی بخشیده اند
 غیر نافع را یعنی کرد اینده اند قرائه ایشان را اما آیتکم کتابا مضموم بی الت
 یعنی بصیغه متکلم بلا غیر و نافع را آیتکم است بنون عظمة **قوله**
 و کسری لافیه و بالغیب ترجعون عاد و فی یقون حاکم عولا یعنی
 و کسری لام اما آیتکم منقولست که حق بنا بر آن که لام از برای تعلیل باشد
 و ما یصدیه ای لا یتانی آیا کم پس باقیان بفتح خوانند معنی آن که لام از
 برای طبیقه قسم بود و ما موصول و جواب و لتؤمنن باشد قوله و بالغیب
 الخ یعنی بی طوعا و کرها و الیه ترجعون عود نموده بیا غیبه از برای جنس
 فقط و انخیزدین الله بفتحون حکایت کتبه غیب در او که حفص است
 و ابو عمرو و اعما و عود اند بر عین معنی ایشان بعین میخوانند بر طریق
 التیات **قوله** و بالکسر رجح البیت عن شاهد و غیب ما تغفلوا التکفوه
 طم تلا یعنی حج البیت من استطاع بکسر و منقولست از حفص و حق
 و کسائی که هر یکی شا هدی صادق اند بر این قرائه پس باقیان بفتح

و ما یصدیه ای لا یتانی آیا کم پس باقیان بفتح خوانند معنی آن که لام از برای طبیقه قسم بود و ما موصول و جواب و لتؤمنن باشد قوله و بالغیب الخ یعنی بی طوعا و کرها و الیه ترجعون عود نموده بیا غیبه از برای جنس فقط و انخیزدین الله بفتحون حکایت کتبه غیب در او که حفص است و ابو عمرو و اعما و عود اند بر عین معنی ایشان بعین میخوانند بر طریق التیات

خوانند

خوانند و هود و دلغة اند قوله و عین الخ و یا غیبه در و ما تغفلوا من غیر
 فلن تکفوه از برای جنس و حق و کسائی متابعت کرده است ما قبل خود را در
 غیبه تا ضمیرشان راجع به و اولیک من الصالحین باشد و غیر ایشان
 هر دو لفظ را خطاب میخوانند بر طریق التیات یا بر تقدیر قلنا لهم
 ذلک **قوله** یضرمکم بکسر الصاد مع جریمه ریه **سما** و یضرم العن
 و الزار ثقلای یعنی لا یضرمکم کیدتم شیئا بکسر ضاد و جنم را که از ضاد
 یضیر ضمیرا بود بلند شدن از نافع و این کثیر و ابو عمرو و جون قرائه
 دیگران از ضد پیروان می آمد انرا بیان فرمود بقوله و یضرم الخ یعنی
 مضموم می کرد اند غیر ایشان ضاد و را را در حالتی که را میشتند دمی سازند
 تا از ضربت باشد **قوله** و ذل هنا قل متزلین و متزلون للخصی فی
 العنکبوت مشقلا یعنی بخوان ای قاری من الملائکة متزلین و که درین
 سورة و انما یرون علی اهل هذه القرية را که در عنکبوت است از برای
 این عامر محضی بشد بدای از تنزل پس دیگران از تخفیف بود از انزال
قوله و حق نصیر کسره و او مسومین قل تار عوا لا و اقبل ما انجلی
 یعنی کسر و او من الملائکة مسومین حق این کثیر و ابو عمرو و عامر است بر
 اسم فاعل انما عا عین لانفسهم علامه یعنون بالنس باقیان بفتح و او خوا
 بر اسم منقول ای حال کونهم قد سقمهم الله ای اعلی هم من العلامة قوله
 و قل الخ یعنی و بگو که و سار عوا الی مغفر من یکم هیچ و او ی ثابت نیست
 پیش از سین و از برای این عامر و نافع و بر که در مصاحف مدینه
 و شام مخفی ظاهر گشته و بر مراد استیناف است پس باقیان با ثبات
 و او خوانند تا معطوف بر و اطيعوا الله باشد و بر قرائه بر ترجون

ند

ند

ابن کثیر و ابو عمرو و ابن عامر و ابوبکر لفظ مُمْ و مُمْنًا و مَتَّ را هر جا که
واقع شود بضم میخوانند از مَات میوت همچون بَنِم و بَنِنًا و بَنَت از بَات
بِتَوْتُ و باقیان بکسر میخوانند از مَات میات مثل خَنِم و خَنَت از
خَاف خَافٌ اَمَّا لَعْنَةُ فِصْحَمِ است **ع** مُمْ و مُمْنًا و مَتَّ صافی گشته
و رُوْد کرده خوانند کان او در ضم کسراین سه کلمه زیر اکصم افصح
است قوله و حفص الخ یعنی حفص ظاهر گشته درین سوره بضم کسر
یعنی او در لفظ مُمْ لغفره و لیس مُمْ او قیلتم درین سوره موافقه ایشان
می نماید و بضم می میخوانند تا جمع بین اللغین باشد **قوله**
و بِالْغَيْبِ عَنْهُ يَجْمَعُونَ مَضْمُوعٌ يَغْلُ وَفَحِ الْقَمِّ اِذْ شَاعَ كَفَلًا
یعنی و رحه خیر مآ جمعون بیا عینه منقولست از حفص ای جمع
الجامعون پس دیگران از آن خطاب باشد مناسبه و لیس قیلتم را که
پیش از اوست قوله و ضم الخ یعنی کود اینده اند یار او نهاده اند فتح را
در موضع ضم عین از لفظ و ما کان لِنَبِيِّ اَنْ يَغْلُ از برای نافع و حمی
و کسبانی و ابن عامر تا از اغلال باشد ای ما کان یبغی لَنَبِيِّ اَنْ يَنْسَبَ
اِلَى الْغُلُولِ وَ هُوَ الْاَحَدُ فِي هَفِيَّةٍ و باقیان بفتح یا و ضم عین میخوانند
از غلول **ع** یار اضموم کرده اند در یغل و فتح عین او را پایند از فتمش
کرد اند اند یعنی او را بجای او نشاندند اند در زمای که فاش گشته
و ظاهر شد **قوله** مَا قَتَلُوا الشَّدِيدَ لِي وَ بَعْدَهُ وَ فِي الْحِجْلِ الشَّامِي وَ الْاَخِرُ
ع مَلَا ذَرَالٍ وَ قَدْ قَالَ لِي اَلْاَنْعَامُ قَتَلُوا وَ بِالْحَلْفِ تَحْسِبُنَّ لَهُ عِيَانًا
و لا یعنی تشدید در لَو طاعونا ما قتلوا اجابة کرده هشام را یعنی روایت
اوست و تشدید در لا تحسبن الذين قتلوا فی سبیل الله که بعد از ما قتلوا

است و در تَمَر قَتَلُوا اَوْ مَا تَوَا که درج است از ان ابن عامر شامی است
قوله و الْاَخِرُ كَمَلًا یعنی و قَاتَلُوا وَ قَتَلُوا در اخر سوره تمام کرده قراة تشدید
را از برای ابن عامر و ابن کثیر پس در باب توانوا و بدرستی که خوانده اند
هم ایشان قد خسر الذين قتلوا را در الانعام بتشدید پس دیگران در
مجموع تخفیف خوانند و تخفیف بنا بر اصل باشد و تشدید بنا بر تکثیر
و مبالغه قوله و بِالْحَلْفِ الخ میخوانند هشام بخلاف او و لا تحسبن
الذين قتلوا را بغیب و فاعلش هم رسول الله صلى الله عليه وسلم
باشد و عین این نیز گفته اند پس دیگران بخطاب خوانند **ع** تحسبن
او را است و لا یعنی لفظ و لا پیش از او واقع است در حالتی که
تحسبن خواند غیب است در حالتی که این غیب مقرر است باخلاف
قوله وَاَنْ اَكْسُرُوا رِفْعًا وَ يَحْزَنُ غَيْرَ الْاَنْبِيَاءِ بضم وَاَكْسُرُوا
خَفَلًا یعنی مَكْسُور سازید مَمْنٌ وَاَنْ الله لَا تُضَيِّعُ رَا از برای
کسبانی هر طریقی استیناف در حالتی که شما خذ او ندان جرئت بر می
باشید پس دیگران بفتح خوانند تا عطف باشد بر لفظ نِعْمَةٌ اَي
يُسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِنَ الله وَ فَضْلٍ وَاَنْ الله پس در قراة کسر
بر لفظ وَ فَضْلٍ وقف باشد و در قراة فتح وصل قوله و يَحْزَنُ الخ یعنی
بخوان لفظ يَحْزَنُ را هر جا که واقع شود غیر از سوره الانبياء بضم یار
و مکسور کردن رای مضموم او را از برای نافع در حالتی که توجع گشته
باشی بیان این هر دو لغت و آن هشت تحمل است و لا يحزنك الذين دين
سورة و در المائدة وَاِنَّ لِحِزْنِكَ الذي در الانعام و فلا يحزنك قولهم
در يوسف و در يس و قال اِنِّي لِحِزْنِي در يوسف و فلا يحزنك كفر

در لغتین و لغتین الذی در قد سمع الله بس و یکرانرا فتح یا و ضم زای باشد
قوله و خاطب حزفا بحسب فخذ و قل یا یعملون الغیب **قوله** و دوا
یعنی حمی میخواند و الحسبن الذین کفروا را و لا یحسبن الذین یحلون
را خطاب و مخاطب حضرت رسول الله صلی الله علیه و سلم باشد یا
کل واحد از مردم بسن باقیان بعین خوانند و فاعل در اول الذین
کفروا باشد و در دوم الذین یحلون **قوله** خطاب کردنده و لفظ
یحسبن قاری را که خطای که مقصود متکلم است از تلفظ به ما حاصل
میگردد بسن چون چنین است فواکبر ایشانرا و بخوانشان **قوله** و قل
الذین یعملون الغیب در او درست و حق است
از این کثیر و ابو عمرو و غیب خداوند بزرگانی چند است که تلاق
به او می کنند و ضمیر راجع به بخیلان مذکور در آیه باشد و باقیان
که خطاب می خوانند خطاب عام باشد بمخیلان را و هم غیر ایشان
قوله یمیزع الانفال فالسیر سکونه و شدده بعد الفتح و القیم
شلسلا یعنی مکسور کردن آن یا ساکنه را و مشدد ساز آنرا
بعد از نیم مفتوحه و یا مضمومه از لفظ یمیز الخبیث من الطیب درین
سوره و اسوره انفال تا یمیز کوز بر وزن لفتح از باب تفعیل
از جوی حمی و گسائی در حالتی که توخیف الحال و فارغ البال باشی و خواند اند
دیگران بفتح یا اول و کسریم و سکون یا دوم از ما یمیز و ایشان دو
لغة اند **قوله** سنکت یا رضم مع فتح ضیه و قل ان یقوامع یا نقول
و کما یعنی سنکت ما قالوا و قتلهم الانبیاء بفتح حق و
نقول میخواند حمی سنکت یا به یا مضمومه در موضع نون و بفتح تا

مضموم بر بار مجهول و قتلهم را بر رفع لام تا معطوف شود بر ما قالوا که
قام مقام فاعل سنکت است و میخواند و یقول را به عیب تا فاعلش الله
عز وجل باشد و میخواند باقیان سنکت را بسن مفتوحه و ضم تا بر ضیعه
متکلم و قتلهم را بضم معطوفیه بر مفعول سنکت ما قالوا است
و یقول را بنون عطفه تا عطف بر سنکت باشد و در قراة حمی بر
اغنیاء و وقف مطلق باشد و در قراة دیگران لازم **قوله** سنکت یا راولا
مضموم کردن اینده اند و افتح ضم تا او و قتلهم را بر رفع سازید و ایاء
یقول تا تمام ششبان ترجمه قراة **قوله** و بالزبر الشامی کذا رسمهم
و بالکتاب هشام و اکشف الرسم محملا یعنی جاوا بالبینات
و بالزبر بزیا دتی بار در الزبر قراة ابن عامر شامی است و میخیز است
رسم اهل شام این کلمه را در مطحفتان و میخیز و بالکتاب المنیر
بزیا دتی یاد را بالکتاب روایه هشام است **قوله** سائلی کوبد که
بنا بر چه نکته هشام بزیا دتی بار بالکتاب منفرد شده از این ذکوان
جوابش دهند که از آن جهت که اختلاف کرده اند که در مصحف شام
بالکتاب را به زیادتی یا نوشته اند یا نه چنانچه هشام از این علم عامر
و لی الذر در ارضی الله عنهما اثبات بار را روایه کرده و باخفش که
راوی این ذکوان است گفته که در مصحفی که بشام فرستاده اند و آنرا
امام میخوانند بار در بالزبرتها زیاده کرده اند و از اینجا بود که ناظم
رحمه الله فرمود و اکشف الرسم محملا یعنی کشف کن و تشخیص مای از
شان رسم این کلمه در حالتی که ایتان نمائند باشی بقولی بیکو **قوله**
صفا **قوله** عیب تکمون بتین لا تحسبن الغیب کیف سما عتلی

صاحبتشاد

عامر

وَحَقُّ يَمُّ النَّاسِ فَلَا تَحْسَبْنَهُمْ وَغَيْبٌ وَفِيهِ الْعَطْفُ أَوْ جَاءَ مُبْدَلًا
 اخبرنا راست از آن که تبتیئته للناس ولا تلتفتنه صافی شده نبوت غیب
 در ایشان هر دو از این کثیر و ابوعمر و بس فعل مسند بعد کورین در و اذا
 اخذ الله ميثاق الذين اوتوا الكتاب باشد و باقیان هر دو در خطاب
 میخوانند بر سبیل حکایت قوله لا تحسبن الغيب الی یعنی در لا تحسبن الذين
 یفرحون بر نوعی که بلند شده قراة ابن عامر و نافع و ابن کثیر و ابوعمر و
 است بس دیگر از خطاب بود بنا بر آن که مفعول اول الذين یفرحون
 باشد و مفعول دوم محذوف و بر تقدیر غیب الذين یفرحون فاعل
 باشد و هر دو مفعولش محذوف الی لا تحسبن الفارحون انفسهم فایرن
 بس در لا تحسبن چهار قراة باشد شود نافع و ابن کثیر و ابوعمر و غیب
 و کسر سین ابن عامر بغیب و فتح سین عاصم و حمز خطاب و فتح سین
 ع کسائی خطاب و کسر سین قوله الی یعنی لا تحسبنهم بمفازة من العذاب
 بغیب و ضم بار ثابت است از ابن کثیر و ابوعمر و و کسر سین بنشان
 باشد و از باقیان نافع و کسائی خطاب و کسر سین و فتح باخوانند
 و ابن عامر و عاصم و حمز خطاب و فتح سین و فتح نافع و در قراة خطاب
 و فتح بار ضمیر مفعول اول باشد و بمفازة من العذاب مفعول دوم قوله
 وفيه العطف الی یعنی لا تحسبنهم در قراة ابن کثیر و ابوعمر و احتمال
 دارد که عطف باشد بر لا تحسبن الذين یفرحون و ان هنکام اعراس
 جنان گویند که الذين یفرحون فاعل محسبن است و انفسهم مفعول
 اول و بمفازة من العذاب مفعول دوم و فاء از برای عطف الی لا تحسبن
 الفارحون انفسهم بمفازة من العذاب فلا تحسبنهم لذلك و اوجع

و حق هم

از تحسبنهم محذوف است فاعلش باشد و احتمال دارد که بدل باشد
 و تقدیرش چنین کنند که لا تحسبن الفارحون فلا تحسبنهم بمفازة
 من العذاب و فاء از این بود قوله هنا قاتلوا الخو شفاء و بعد
 بمفازة آخر یقتلون مود الی یعنی مؤخر کردن لفظ قاتلوا را در این
 سورة و بخوان و قتلوا و قاتلوا از برای حمز و کسائی در حالتی که
 تو خداوند شفا بانی و همچنین مؤخر دار یقتلون مبنی للفاعل
 را در سورة بر اة که بعد از این سورة واقع است و بخوان یقتلون
 و یقتلون هم از جهة حمز و کسائی درین حالت که توسبک بار بانی
 و مقصود از تا خبر میان فضیله کشتگان است بر کشتگان و ذکر
 علو مراتب ایشان و تکرار رمز توضیح راست قوله و یا انها وجهی
 و الی کلاهما و مبنی و اجعل الی و انصاری الی یعنی یا انت اضافة
 این سورة شش است و وجهی الی که فتحش از نافع و ابن عامر و حفص
 است و الی در موضع یعنی و الی اعید هابک از نافع فقط و الی خلق
 لکم از نافع و ابن کثیر و ابوعمر و و تقبل مبنی انت و قال
 رب اجعل الی ایه هر دو از نافع و ابوعمر و و انصاری الی الله از
 نافع فقط قوله الی لصفة انصاری است یعنی یاران من که ثبات و امین
 اند و یا زاید درین سورة دو محل است و من ابعین از نافع و ابوعمر و
 در وصل و خافون از کتم از ابوعمر و تنها بمن در وصل سورة
 التمسک و کوفهم تشارکون مخففا و حمز و الی ارحام
 بالخفض جملا یعنی خواند اند کوفیان لفظ تشارکون را مخفف
 یعنی تخفیف سین بنا بر آن که در اصل تشارکون بوده و یکه تا از و

سورة العن

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

مرحوم وکسانی را بنا بر متابعت کسر ما قبل می گوید و اگر کسی می خواهد
مکسور کردن هم اول را از امتهات کسر هم درین موضع از
جمله جمع اتباعا لا اتباع در حالتی که فرق کنند باشی بکسر هم میان
قراة هم و قراة کسانی و این هر دو حکم هم در حالت وصل اند که اگر
وقف بر ما قبل امتهات کسر کنند هم را مکسور نتوان کرد و آن
هنگام همین نقش را می بینیم نیز نتوان باخت **ویدخله نون مع**
طلاق و فوق مع یکم یجذب معه فی الفتح اذ کلا یعنی بدخل
جنات که نکر عنه صاحب اوست در بالا طلاق یعنی التبان
و ابعذ به عذابا الیما که صاحب بدخل جنات است در الفتح زیرا
که هر یکی از این نافع و این عامی حفظ نموده اند این هفت موضع را بنویسند
و بعد از آن بمانند اند پس بقیان بیا خوانند **قول**
و هذا اها تین اللذان اللذان قل تشدد الی فی فذانک دم
لی یعنی بگوای قاری که هذان کساحران در طه و هذان خصمان
در ایل و هاتین علی ان اجزئی در القصص و اللذان یا ایتانها دین
سوره و ارنالذین اضلانا در فصلت مسدد کرده اند نون
ایشان را از جمله این کثیر می گوید فذانک الی یعنی مسدد کردن
قد انک بر هاتان را نیز در القصص و لیکن از این کثیر و این عمرو
هر دو و دایم شود در عمل صالح در حالتی که خداوند زیورهای علوم
باشی و بدان که تشدید درین کلمات عوض است از الف محذوف
در هذان و هاتین و فذانک و از یاء محذوفه در و اللذان
و اللذین زیرا که در هذان و فذانک بعد از ذال دو الف بوده

ساخت
بدخله
قادرین سوره
باوند نون اند
اندخله جنات
و الطلاق و
رخله جنات
قاری

یک الف که از اصل کلمه است در مفعول که هذان و ذال است و یک الف از
برای دفع تشبیه آورده اند و از جهة اجتماع الفین یکی انداخته اند و هاتین
اصلش هاتانین بوده و بنا بر التقار ساکنین الف را حذف کرده اند
و اصل اللذان و اللذین اللذیان و اللذین بوده و از جهة اجتماع صوته
یک را از دوم انداختند و چون یاء در حالت نصب و جر انداختند
در حالت رفع نیز که اللذان است انداختند حمل اقل بر اکثر یا بگویم که یاء
تقدیرا ساکن است و فتحش عارض شده بنا بر وجود الف همچون که در
عذتا و و متا پس یاء را حذف کردند از جهة التقار ساکنین و غرض
ابو عمرو از تشدید فذانک اتباع نقل باشد یا جمع بین اللغتين و
باقیان در مجموع بتجنیف خوانند مناسبه دیگر تشبیه را مثل زیدان
و نحو **قول** و ضم هاتان کرها و عذبتا شهاب و فی الاحقاف ثبت
معقلا یعنی مضموم کرده اند هم و کسانی که در روشنی و شبنم مثل
ستاره اند کاف را از آن تروقا النساء کرها درین سوره و قل انفقوا
طوعا او کرها در ترد سوره بر ایه قوله و فی الاحقاف الی یعنی ثابت کرده
از جمله کوفیان و این دو کوان ضم را از حملته امه کرها و وضعته کرها
در الاحقاف در حالتی که این لفظ کرها مانده است بحضاری که بنا
بسوی او می آیند پس باقیان بفتح خوانند و فتح و فح دولعه اند **قول**
و فی الکاف فتح یا مبینة و نا صحتها و کسر الجمع کسر سرفا علا
یعنی مفتوح کردن یاء از لفظ یفا خشیه مبینة در جمیع قرآن از جمله
این کثیر و ابو بکر فتح کوفی تردید صحیح تا بنا بر مفعول گردد و مبتدیان الله
تعالی باشد و آن هم محل پیش نیست در این سوره و در الاحزاب و در

اند
کاف

الطلاق و دیگران بکسر یا میخوانند بمعنی آن که این فاحشه روشن کنند
 صدق مدعی خود است قوله و کسر الجمع الی یعنی و کسر را از بیثبات که جمع
 است قراة ابن عامر و حمزه و کسائی و حفص است یعنی آیات روشن
 کننده است حلال و حرام را و باقیان بفتح میخوانند یعنی ایاتی که
 الله تعالی بیان کننده است آنها را و این نیز هم موضع است در موضع
 در النور و یک موضع در الطلاق **قوله** و فی المحضات فاکسر الصاد
 را و یا و فی المحضات اکسر له غیر او لا یعنی مکسور کردن آن صاد
 را در محضات غیر مستحیات درین سوره ای در حالتی که تورا
 کنند با شئی این قراة را از کسائی قوله و فی المحضات الی یعنی و میبینی
 مکسور کردن صادر از جمل کسائی در المحضات معرف هر جا که واقع شود
 غیره موضع اول این سوره یعنی و المحضات من التمساکه در فتح او هیچ
 خلاقی نیست زیرا که مراد به او ذوات الا و اوج است و باقیان در مجمع
 بفتح میخوانند و محل خلاف شش است دو مکان در سوره و در محل
 در المائد و در موضع در التوبه و معنی قراة کسر است که زن نگاه دارد
 است نفس خویش را با سلام و حقه و خیر و معنی قراة فتح از است
 که شوهران یا دیگران نگاه داشته اند نفسها را ایشان را این هم چیز
قوله و ضم و کسر الی محل صیغه و جن و فی احصین عن تفسیر العلان
 یعنی ضم من و کسر خا در و اهل اکثر تا مواضعی که علیکم ای خوانند که
 آن حمزه و کسائی و حفص باشند بر کواران اند و ضم من و کسر صاد
 در قراة احصین منقول است که جماعتی منسوب اند بعلو درجه و
 شرف منزله و ایشان حفص و این کثیر و ابوهم و ابن عامر و نافع اند

سأ
بدخل
قادر
راوند
اندظ
رالطا
رحله

ای احصین

ای احصین بالتزوج و دیگران در اول بفتح من و صاد ای تر و جن **قوله**
 مع الی ضموا مدخلا فصد و سل فسل حرکوا بالنقل **قوله** لا
 یعنی مصموم گردانند اند مع قراة نافع میم را از مدخلا گردانند این
 سوره و از لید خلد هم مدخلا برضونه در الی معنی مصدر یا اسم معقول یا اسم مکان
 هر سه از باب افعال و نافع بفتح میم میخوانند معنی مصدر یا اسم مکان
 مکان ولیکن از ثلاثی مجرد و از جهة دفع و هم کسی که گوید که در غیر این
 در محل خلاف هست یا نه فرموده که مخصوص کردن آن این دو محل مذکور
 را با اختلاف تا مدخل صدق در سحان از این حکم خارج شود قوله
 و سل الی یعنی امر مخاطب که از سوال مشتق بود خواه مفرد و خواه جمع
 چون پیش از و او بود یا فار مثل و سل و و سلوا و فسلوا متحرک
 کرده اند کسائی و این کثیر سین آنها را بفتح بسبب نقل حرکه
 من به سین بعد از حذف میم بنا بر طلب حقه چه امر مخاطب در
 در کلام عرب بسیار است پس در امر غایب مثل و لیسئلوا و در
 امر مخاطب که پیش از او و او یا فاعل نباشد مانند سل ای اسرائیل
 نقل نکنند و باقیان با سکان سین و اثبات میم مفتوحه میخوانند
 بر اصل خود **قوله** و فی عاقبت قصرتی و مع الحدید فتح سکون الخجل
 و الضم مللا یعنی حذف الف که اقامه نموده در و الدین عفت ایمانکم
 ای عهده قراة کوفیان است پس باقیان را عاقبت باشد مثل
 باثبات الف از معا فقه قوله و مع الحدید الی یعنی فتح شتافته در محل فتح
 بار و فتح شتافته در موضع سکون خا در لفظ و یا مرون الناس بالخجل
 در این سوره و اسوره الحدید از برای حمزه و کسائی پس دیگران یضم

و فسلهم

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

بار و اسكان خا خوانند و هر دو دوفته اند مثل حزن و حزن **قوله**
و في حسنة **حرف** رفع و ضمهم تسوي عما حقا **قوله** مثقالا يعني دفع
حرفي كه موثر نافع و اين كثر باشد دفع ايشان حاصل است در و انك
حسنة **قوله** و ضمهم الي يعني عامم و اين كثر و ابو عمر و خوانند اند
لو تسوي بهم الارض را بضم تا بر بنا مجهول از باب تفخيل اي تطبيق
بهم پس ديگران بفتح خوانند اما نافع و اين عامم كه از باقيات اند
سين نیز مشدد مي سازند بآن معني كه تسوي بود و تا دوم را در
سين ادغام كرده اند پس چهار قراة شود **قوله** و اين عامم را فالو
تسوي بفتح و تشديد **قوله** و رش را بفتح و تشديد و اماله بين بين
قوله و اين كثر و ابو عمر و و عامم را بضم و تخفيف و فتح **قوله** و كسائي
را بفتح تا و تخفيف و اماله و بر تقدير دو قراة اخرون يك تا محدود
باشد و مفهوم كردن قرائات تسوي را زياده كشته حقيته ان
و عام شده تسوي در حالي كه تشديدش داده اند **قوله**
ولا مستم **قوله** افترحتها و بها شفا **قوله** و دفع قليل منهم النصيب **قوله**
يعني حذف كن الف را از لا مستم النصيب **قوله** و درين سورة و در زير
اين سورة يعني المائدة از بولي حم و كسائي تا از لس باشد يعني
مست مجناحه مذهب امام شافعي است يا يعني جباع مجناحه
مذهب امام ابو حنيفه است رضي الله عنهم و چون غالب انست
كه ابتدا و قصد مست و جماع از طرف مردم مي باشد مذكور را مخصوص
بخطاب فرموده و ديگران لا مست مي خوانند با ثبات الف از ملامت
كه بهمان دو معني است اما چون باب مفاعله از براي مشاركه

است

است پس معيشش اين شود كه همان خطي كه مرد از زن مي كبرد
زن نيز از مرد مي كبرد **قوله** و رفع الي يعني مرفوع از ما فعلوه الا
قليل منهم كه لام است نصب را تاج او كود اينده اند يعني اين عامم
قليل را نصب بخواند بر اصل استقنا و ديگران بر رفع بر دلالت اي
ما فعلوه الا قليل **قوله** و انت يكن من ارم تظلمون غيب شهد
دنا اذ غابيت **قوله** حلا يعني تا نيت خوان لفظ يكن را از كافم يكن
يكنكم و بينه مودة از خفض و اين كثر كه نرديك كاست در
قراة يعني از ان دور نيست و وجه تا نيت فعل از ان جهة است
فاعل يكن كه مودة است مؤنث آمده پس ديگران بتد كير خوانند
بنا بر ان كه اين تا نيت غير حقيقي است **قوله** تظلمون الي يعني ولا تظلمون
فتلا اينما اين كثر و حم و كسائي انرا بعين بخوانند و ضمير
راجع به كله الذين باشد كه در الم تر الى الذين قيل لهم است و
باقيات كه خطاب مي خوانند بر طرق التفات بود **قوله** ادغام
الي يعني ادغام تا بيت در طار طائف مروى است از حم و ابو عمر
و بهر چند كه ادغام ابو عمر و از باب متعارفين معلوم شده
وليكن چون حم اينجا موافقه ابو عمر و نموده هر دو را ذكر فرموده
تظلمون خداوند غيبي شيرين نرديك است يعني قراة صحيح
معموله است و از طبع دور نيست **قوله** و اشتام صا ساكن
قبل اله كما صدقنا يا شاع و ارناح اشتملا يعني بخوانند
حم و كسائي هر صادي كه ساكن را ما بعد اود ال باشد بين
الصا و الزاي و ان هفت لفظ است در دوازده محل و من اصدق

در محل در النساء و یصدفون سم محل در الانعام و مکاه و تصدیه در
الاقبال و تصدیق الذي در سورة یونس و یوسف علیهما السلام و فاصح
بما یومر در الحجر و قصد السبیل در النحل و یصدّر الرعاة در النقص
و یصدّر الناس در الزکاة و باقیان بصاد خالص می خوانند و وجه مرش
در الصراط در سورة ام القرآن گذشته **و** اشتمام کردن قاری
صادی ساکن را که واقع باشد پیش از ال صادر ای فاش کشت
و شاید شد و نیکی آمد اختلاف او **قوله** و فیها و تحت الفتح قل
فتبشروا **میز البت** و الغیر البیان تبدل یعنی بخوان تا اذ اضرم
فی سبیل الله فتبشروا و فمن الله علیکم فتبشروا در این
سورة و ان جاءکم فاسق نبی فتبشروا در زیر سورة الفتح یعنی
الحجرات از برای حق و کسای که ثبت ای لا تعجلوا بل تبشروا و غیر ایشان
بدلی کنند ثبت را به بیان یعنی فتبشروا می خوانند ای لا تقتلوا من لم
تقرئوا حاله بل تبشروا **قوله** و عمر **قوله** فتبشروا السلام مؤخر
و غیر او لی بالرفع **قوله** فتبشروا یعنی بخوانند تا رفع و این عامر
و جهن لفظ السلام مؤخر را یعنی لا تقولوا لمن اتی الیکم السلام
و احدث الف بعد از لام بی دیگران با ثبات خوانند و حذف و
اثبات دو لغت اند یعنی انقیاد و خجسته **قوله** و غیره یعنی خوانند
حق و این کثیر و ابو عمر و و عام غیر او لی الضرر را برفع لفظ غیر
بر صفت القاعدون مثل غیر المعضوب و باقیان بنصب می خوانند
بر استغنائیه یا بر حالیه **و** قرار سید نصر لفظ السلام قاری یا
که خداوند جوان مرده است در حالی که این السلام مؤخر است

و غیر او لی الضرر برفع وارد است در حق جماعتی که از غایه اضطرار
از جهاد بنشستند **قوله** و یوتیه بالیا فی حماه و ضم یدخلون
و فتح الضم **حق صریح** حلا یعنی میسوف یوتیه آخر اعظمایا
غیبه بنا بر مناسبت انتفاع مرصعات الله قرازه حق و ابو عمرو
است پس یکران را یون عظمه باشد **قوله** و ضم الی یعنی می خوانند
این کثیر و ابو عمرو و ابو بکر یدخلون الحما را بضم یا و فتح خا
بر بنا مجهول مناسبت و لا یظلمون نفی و باقیان بفتح یا و ضم
خا می خوانند بر بنا فاعل **قوله** یوتیه و الیا خود حاصل است در
حما خود بخانه کوی نید بمضمونه فی مسجد و ضم یا در یدخلون
و فتح خا مضمومه او حق خداوندان آنی چند است که جمیع
گشته و شریک شده و معین است که اب چون در جامی جمع شده
و در یک مود صافی گشت پس این معنی کنایه باشد از آن که قرازه بنا
مفعول بر اصل است و معمول به آمد و ضای است از طعن **قوله**
و فی ترب و الطول الاول عنهم و فی **الشان** هم صفوا و فی فاطم
حلا یعنی ضم و فتح بجای هم خا را یدخلون الحما در زیر سورة
الطول که حم المؤمن باشد منقول است هم از این کثیر و ابو عمرو و ابو بکر
قوله و فی **الشان** الی یعنی بخوان در موضع دوم سورة الطول یعنی یدخلون
جهنم را بضم یا و فتح خا از برای این کثیر و ابو بکر که دایم باوصاف
نویادایم شوه در حالی که تو خداوند صفا باشی **قوله** و فی فاطم حلا
یعنی ضم یا و فتح خا از جنات عدن یدخلونها در فاطم خداوند
زیور شده از جهت ابو عمر و فقط پس دیگران را در مجموع فتح یا و ضم

خار باشد بر بنا فاعل **قوله** وَيَصْأَلُ جَا فَا ضَمَّ وَسَكَنَ مَخْفَاً مَعَ الْقَصْرِ وَالْكَسْرِ
 لَامَهُ ثَابِتًا تِلَا يَعْنِي أَنَّهُ يَصْأَلُ جَا فَا ضَمَّ مَعَهُ كُودَانِ يَأْتِي رَاوِسْكَانِ
 سَارِصَادُش رَادِرْ جَالِي كِه اِنْ صَاد مَخْفَفْ بُوذْ وَاحْذَفْ اَلْفَ بَعْدَ اِرْصَادِ وَيَكْثُورُ
 كُنْ لَامِش رَا جَا جَا اِنْ يَصْأَلُ شُوذْ اَزْ بَابِ اَفْعَالِ اَزْ بَرْ لِي كُوفِيَانِ دَرْ حَالِي كِه
 تُو ثَابِتْ قَدِي بِاشِي مَتَابَعَةً كُنْدِه بَسْ دِيكُرَانِ رَا فِتْحَ يَارَ وَفِتْحَ صَادُ مَشْدَدُ
 وَاثْبَاتِ اَلْفَ بَسْ لِرْ صَادُ وَفِتْحَ لَامُ بَاشْدِ يَعْنِي يَصْأَلُ جَا جَا جَا دَرْ نَظْمِ
 اِسْتِ وَاَصْلُشْ يَصْأَلُ جَا بَاشْدِ كِه تَارَا دَرْ صَادُ اِدْعَامُ كُودَه بَاشْنْدِ **قوله**
 وَتَلُوْا وَاحْذَفِ الْوَاوِ الْاَوَّلِيْ وَلَا مِمَّ فُضِّمَ سَكُونًا لَسْتِ فِيهِ جَهْلًا
 يَعْنِي حَوَانْدِه اِنْ اَبْنِ عَامِرٍ وَخَفِيْ وَانْ تَلُوْا اَوْ تَعْرِضُوْا رَا جَذَفْ وَاَوَّلِ
 كِه اَزْ اَصْلُ كَلِمَه بَاشْدِ وَبِضْمِ لَامِ سَاكِنَه وَاحْتِمَالِ اِرْذَكِه اَزْ وَاوَلِيْ اَمْرٍ مَعْجِيْ اَقْبَلِ
 عَلَيْهِ بَاشْدِ وَاَصْلُشْ تَلِيُوْا بُوذَه بَاشْدِ مَعْجُونِ تَعْدُوْا وَفِضْمِ يَارَا نَقْلَه لَامُ كُودَه
 بَاشْنْدِ بَعْدَ تَرْسُلِ حَرْكَلَشْ وَازْجَه التَّقَا سَاكِنَتَيْنِ الْيَاوِ وَالْوَاوِ
 يَارَا اِنْ اِخْتَدَّ بَاشْنْدِ وَاحْتِمَالِ اِرْذَكِه اَزْ لَوِيْ حَقَّقَه اِيْ قَعَه بَاشْدِ وَدَرْ
 اَصْلِ تَلُوْا بُوذَه بَاشْدِ وَالتَّارُ حَوَكَه وَاَوْبَه لَامُ كُودَه بَاشْنْدِ وَبِنَابِ التَّقَا سَاكِنَتَيْنِ
 بَيْنِ الْوَاوِيْنِ وَاَوَّلِ رَا جَذَفْ كُودَه بَاشْنْدِ وَبَاقِيَانِ تَلُوْا مَعْجُونِ
 بِرَا صِلِ بَرْوَزْنِ تَعْرِوْا **وَاَح** وَتَلُوْا مَقْرُوءًا اسْتِ جَذَفْ وَاَوَّلِيْ وَانْ اَلَامُ
 اَوْ بَسْ مَفْهُومُ كُنْ سَكُونِيْ رَا كِه دِرَاوِسْتِ وَبَسِيْ تُو دُرَانِ سَكُونِ مَعْجَلِ يَعْنِي
 مَنَسُوبِ **قوله** وَتَزَلْ فِتْحَ الضَّمِّ وَالْكَسْرِ جَمْعُهُ وَاتَزَلْ عَنْهُمْ عَامِمٌ
 تَعْدُ تَزَلْ يَعْنِي وَالْكِتَابِ الَّذِي تَزَلْ عَلَى رِسْوَلِهِ فِتْحَ جَايِ ضَمُّ نُونٍ وَفِتْحَ جَايِ
 كَسْرُ نُونٍ قِرَاةً حَقِيْقَةً اِسْتِ يَعْنِي نَافِعٌ وَكُوفِيَانِ قَوْلُهُ وَاتَزَلْ
 عَنْهُمْ يَعْنِي وَالْكِتَابِ الَّذِي اَتَزَلْ مِنْ قَبْلِ مَنَقُولِ سَمِ اَزْ نَافِعٍ وَكُوفِيَانِ

بمجلس

بمجلس

عَلشان

بِمَعْنِي قَدْ هَا يَعْنِي بَرْنَارَ فَاعِلِ رِيْرَا كِه بِشْ اَزْ اِيْشَانِ اَمِنُوْا بِاللّٰهِ رَفْعَةً وَفَا
 رَا جَعْلُ لَقَطِ اَللّٰهُ اسْتِ وَدِيكُرَانِ بَضْمُ نُونٍ وَكَسْرُ نُونٍ مَعْجُونِ بَرْنَارَ مَنَقُولِ
 اَزْ اِنْ جَهْلَه كِه مَثَرُ كِتَابِ مَعْلُومِ اسْتِ كَيْسْتِ قَوْلُهُ وَعَا ضَمُّ اَلِ يَعْنِي عَامِمِ
 حَوَانْدِه اسْتِ وَقَدْ تَزَلْ عَلَيْهِ كِه رَا كِه وَاقِعِ اسْتِ بَعْدَ اِرْزَلِ وَاتَزَلْ بَفِتْحِ
 نُونٍ وَرَايِ اَزْ اِنْ جَهْلَه كِه اِنَّ اَللّٰهُ الْعَزِيزُ اَللّٰهُ اَزْ بَشِ كُودَشْتِه وَضَمِيرِ فَا عَلَشِ
 رَا جَعْلُ بِكَلِمَه اَللّٰهُ اسْتِ دَرْ لِيْهِ وَبَاقِيَانِ بَرْنَارَ مَعْجُولِ مَعْجُونِ اَمِنُوْا بِهْمَانِ غَلَه
 كَيْفَتِه شَدْ كِه فَاعِلِ مَعْلُومِ اسْتِ **قوله** وَيَا سَوْفَ تُوْتِيَهُمْ عَزِيزٌ وَخَفِيْ
 سَيُوْتِيَهُمْ فِي الدَّرَكِ كُوفِيْ تَحْتَمَلًا بِالْاِسْكَانِ تَعْدُوْا سَكْنَةً
 وَخَفِيْ قَوْا خُصُوصًا وَخَفِيْ الْعَيْنِ قَالُوْا مَسْهَلًا يَعْنِي يَادِرْ سَوْفَ تُوْتِيَهُمْ
 اَجُوزَهُمْ قِرَاةً عَزِيزِيْ سِتْ وَجِهَ عَزِيزِيْ كِه اِنْ حَفْصُ اسْتِ وَخَفِيْ حَوَا
 سَيُوْتِيَهُمْ اَجْرًا عَظِيمًا رَا بَارِ بَسْ دِيكُرَانِ بِنُونِ حَوَانْدِه وَوَجِهَ قِرَاةً
 طَاهِرًا اسْتِ قَوْلُهُ فِي الدَّرَكِ اَلِ يَعْنِي اِنَّ الْمُنَافِقِيْنَ فِي الدَّرَكِ الْاَسْفَلِ
 كُوفِيَانِ قَبُولِ كُودَه اِنْ اِنْبَا اِسْكَانِ رَا بَسْ بَاقِيَانِ بَفِتْحِ حَوَانْدِه
 وَسَكُونِ وَفِتْحِ دَوْلَه اَشْجُونِ قَدْ وَقَدْ قَوْلُهُ تَعْدُوْا اَلِ يَعْنِي اَلِ يَعْنِي
 فِي السَّيِّئَةِ رَا بَسَا كُنْ كُودَه اِيْشَانِ عَيْنِشْ رَاوَسْبَكِ سَارِيْدِ اَوْرَا يَعْنِي بِيْ تَشْدِيْدِ
 كُنْدِه دَالِقِسْ رَا اَزْ بَرْ لِيْ مِمَّ قِرَاةً نَافِعَةً دَرْ حَالِيْ هَرْ كِيْ اَزْ عَيْنِ
 وَدَالِ مَخْصُوصِ اِنْ بَقِيْدِ حَوِيْشِ بَسْ بَرَانِ قِرَاةً اَزْ عَدَا بَعْدُوْا بَاشْدِ
 مَعْجِيْ فَعْلِ الْعَدُوْا وَنَافِعِ بَفِتْحِ عَيْنِ وَتَشْدِيْدِ دَالِ حَوَانْدِه بَانِ مَعْجِيْ
 دِرَا صِلِ تَعْدُوْا بُوذَه بَاشْدِ وَبَعْدَ اِرْزَلِ حَوَكَه تَارَه عَيْنِ يَارَا دُرْدَالِ
 اِدْعَامُ كُودَه بَاشْنْدِ وَكُنْ قَالُوْنِ اَزْ اِجْتِمَاعِ سَاكِنَتَيْنِ اَحْتِرَازِ مَعْجَلِ
 وَفِتْحِ عَيْنِ رَا اَخْفَاً مَعْجَلِ دَرْ حَالِيْ اَوْرَا كِبْ طَرِيْقُ سَهْلِ اسْتِ رِيْرَا كِه

بمجلس

بمجلس

بمجلس

بعض حرکت از تمام احق و اسهل است **قوله** وفي الانبياء الزبور وههنا
 زبور و ۲۱ الانبياء الحسنى استجلا يعنى هم زاي از اولتد كتننا في الزبور
 در الانبياء و از اينجا اود زبور از دين سوده و در الاسرا اطلاقتش كوده اند
 از بولي جنس يكران بفتح خوانند و ضم و فتح دولغه اند **قوله سورة**
المايق وسكون معاشن ان محلا ههنا وفي كسر ان صدق كرم حامد
 دلا يعنى ساكن كن اي قاري نون اول را از نشان قوم در دو موضع
 از بولي ابو بكر و اين عامر بس يكران بفتح خوانند و كويما كه سالي ميگويد
 كسكون و فتح هر دو صحيح اند يا هر دو نه صحيح اند يا يكي صحيح است و يكي نه
 ناظم رحمه الله جواب مي فرمايد كه صحيح اند اين هر دو لغت قوله وفي كسر
 الي يعنى خوانند اند اين كسر و ابو عمرو و ان صدق كرم عن النبي و الحرام
 را بكسر من يعنى ان شرطه اي ان حصل صدقهم الي كسر و ديكران بفتح
 ميخوانند اي لان صدق كرم و بدان كه جماعت قراة دارد كوده اند
 و گفته اند كه صدق از مسجد واقع شده بود و شرط در چين كه واقع نشدن
 باشد غيبي كه صدق از مسجد حرام در سال ششم از هجرت واقع شده
 و نزول اين آية در سال هشتم جوابشان ميگويند كه امثال اين از
 اعراب صحيح شده و كيف لا و حضرة باري عزاليه در كلام مجيد مي فرمايد
 و ان كذبوا كذبوا على اعلى كذبوا ان حضرة كوده بودند و بصغيد
 شرط فرموده بس تقديرش اين شده كه ان يكونوا قد صدقوا فلا يجوز لكم
 ع حد كنده كه بهر تمام از علم حاصل كوده بر كسر ان صدق كرم است
 و اين معني اشاره است بفتح قول و كنده كسر **قوله** مع القصر
 شد يا قاسية شني و ارجل كرم بالنصب هم رضى خلا يعنى مشد

باشد

بعض حرکت از تمام احق و اسهل است

کردن

کردن از وجعلنا قلوبهم قاسية يا كرم شفا داده و ا حذف الف
 بعد از قاست از بولي جنس و كسائي بس يكران يا ثبات الف
 و تخفيف يا خوانند و هردو قراة بيك معني اند از قسوة بمعني سخت
 دلي قوله و ارجل كرم الي يعنى و ارجل كرم الي الكعبين بنصب لام فرا
 رسيد به قاري بسند يذ حال كه متر لقتش بالا گرفته يعنى نافع و ابن عامر
 و حفص جنس ميخوانند تا عطف باشد بر ايد يكر يعنى بجماعة شستن
 دستها و اجبت شستن ايهاين و اجبت و ديكران بجر ميخوانند
 عطف بر بر و سيم و درين قراة بنا بر وجوب غسل توحيش جنس بايد
 كرده كه اين جر بنا بر مناسبت و اتباع مجرور است كسر از دست
 لفظانه معنيا ما شد طهر عذاب من رجز اليم در قراة جبر و محم
 كفتار عرب جبر صبت خرب كه اليم صفة عذاب است و خوب
 صفت جبر و از جهة مجازة رجز و صبت كه مجرور اند ايشان اين مجرور
 كوده اند و اين را جر جوارى ميخوانند و نيز مي توان كه مراد مسح
 مون باشد بجماعة شافعي رضى الله عنه فرموده كه الله تعالى بنصب
 قومي را خواسته و جبر قومي ديكر را بس بنصب وجوب غسل معلوم
 شد و از جر جوارى مس بر مون **قوله** و ۲۱ و سلنا مع رسولكم
 ثم و سلهم و ۲۱ سلنا في القم الاسكان حصلا يعنى اسكان را
 حاصل كوده اند از براي ابو عمرو و در موضع ضم در كده سلنا خواه
 مرفوع بود يا منصوب يا مجرور و اكمل رسولكم مرفوع و در سلنا
 خواه كه مرفوع باشد يا مجرور و همچنين حاصل كوده اند از براي او
 اسكان را در موضع ضم يا يذ يذ در كده سلنا مشروط بر آنكه بعد از

بعض حرکت از تمام احق و اسهل است

دو حرف مکتوب باشند مثل و لما حارت رسلنا وارسلنا رسلنا ومن
 قبلك من رسلنا وتايتكم رسلكم وجاهتكم رسلهم ولرسلم وقد هدينا
 سبلنا در ابراهيم وانهت بهم سبلنا در العنكبوت پس در مانند رسل
 و رسلك و تتبع الرسل ولا تتبعوا السبل و سئل السلام و رسله و رسل
 اسكان نباشد و نرا که بعد از لام دو حرف مکتوب نیست پس
 ديکوان بضم خوانند **قوله** وفي كلمات السحت **ع** رهي تي وكيف
 الي اذن يد نافع ت لا يعني اسكان در جای ضم حاد در کلمات سه
 کانه السحت از ان نافع و ابن عامر و عامر و حمز است قوله عم تي
 في يعني اسكان فرارسيدن است به عقلاء جوانانی چند قوله وكيف
 الي يعني و هرگونه که واقع شود لفظ اذن خواه معرف و خواه متکرر
 و خواه مفرد و خواه مثني نافع اند با اسكان ضم ذال بخوانند مثل
 والاذن بالاذن درين سورة وهو اذن و قل اذن در التوبة
 وكان في اذنيه در لقمن و تعيها اذن در الحاقة لا غير و باقيا
 بضم حا و ذال بخوانند **قوله** ورحمنا سوي الشامي وندرا **ع** بهم
 حمز و نكروا **شرح** **حق** له على يعني خوانند اندمه قرا غير از ابن عامر
 شامي واقرب رحمارا در الكهف با اسكان در موضع ضم حا قوله
 وندرا الي يعني او نذرا الي در و المرسلات با اسكان ضم ذال حمز
 و كيسان و حفص و ابو عمير و حبان کرده اند و نكاه داشته
 اند آنرا تا قراة اشان باشد قوله و نكروا الي يعني اسكان در محل
 ضم كاف از لفظ نكروا در دو موضع در الكهف و يك موضع در الطلاق
 از حمز و كيسان و ابن كثير و ابو عمرو و هشام و حفص است و اين

اسكان ظاهر كنند حقيقة لغتي ديکواست در نكروا که ان لغته را رفعتي و هوي
 هست و باقيا بضم جا و ذال و كاف خوانند **قوله** و نكرونا والعين فارفع
 و عظمها رضى و الجروج ارفع رضى **قوله** مثلا يعني اسكان ضم كاف
 از الي شيء نكروا در القمر ترديد شده ابن كثير را پس ديکوان بضم خوانند
 و ضم و اسكان در کلمات مذکوره دو لغته اند قوله والعين الي يعني مرفوع
 ساز بر سبيل استيناف العين بالعين را و لفظي چند نيز که عطف اند
 براو يعني والاذن و السنين از برای كسانى در حالتى كه بسنديد خصال
 باشي پس لفظ بالنفس وقف مطلق باشد پس ديکوان را در مجموع
 نصب باشد بر سبيل عطف بر اسم ان و درين قراة و صل باشد
 قوله والجروج الي يعني مرفوع كردان و الجروج قضا ص را بر طريق استيناف
 از برای كسانى و ابن كثير و ابو عمرو و ابن عامر در حالتى كه تو
 بسنديد كه هي بزرگان باشي و باقيا نصب بخوانند و در قراة و رفع
 و وقف بر لفظ بالسنين نكوا باشد و در قراة نصب و صل **قوله** و
 و حمز و ليكم بكيتر و نصبه يحركه يفعون خاطب **قوله**
 يعني و حمز لفظ وليكم اهل الاجيل متحرك مى كود اند لا مش را بکسر
 و مش را بنصب تا مفعول له و آيتناه الاجيل مقدم شود و واو در
 ميان محم بود اي و آيتناه الاجيل ليكم اهل بما فيه و نيز مى توان كه متعلق
 محذوف باشد كه و باقيا با اسكان لام و هم بخوانند بر صيغة امر
 غايب و اسكان از قوله يحركه معلوم شد كه اگر يحركه نفي نموده ضد
 كسر فتح و ضد نصب خفض مى بود و شركشكي دوى مى نمود قوله يفعون
 الي يعني افعير الجاهلية يفعون خطاب ابن عامر را است و مخاطبان

اهل کتاب باشند ای قلم اهل حکم الجاهلیة بتغون و دیگران اعیان است
 بر طریق اجنادیم از ایشان **لنظ بتغون** خطاب کرد کسان از اهل کتاب
 را در آنکه ایشان خداوندی عقل و فهم بودند پس نسبت خطاب بتغون
 بر سبیل مجاز بود **وقبل يقول الواو غصن** و **ذافع** سوئی از العلا
 من **یتردد** **عمر** **موسلا** و **خرك** بالادغام للغير داله و بالتحقیص
 والکفار **راوید** **حصلا** یعنی ثابت می دارند کوفیان و ابو عمرو
 و اورایش که میگوید **الذين آمنوا** اهؤلاء اعطيت جمله بر جمله باشد
 و ازین جهت فرموده که **الواو غصن** یعنی و او شاخ است که بنحایه شاخ
 از درختی کشیده می شود تا بد رختی دیگر می رسد این و او نیز که از برای
 عطف است پیوسته می کند ما بعد خویش را با قبلش و باقیان حذف
 و او میخوانند بر تقدیر آن که گویا سائلی سوال می کند که ما ذا یقول
 المؤمنون **حق** **عذر** و علا جواب می فرماید **يقول الذين آمنوا** ای
قوله **لمع** **ك** و **بلغ** یعنی غیر ابو عمرو رفع گفته اند لفظ و یقول
 را بر استینافیه پس ابو عمرو و نصب جوابید تا عطف باشد و فیصوا
 که منصوب است به **ف** در جواب ترجیحی **عسی** و نیز می توان که عطف باشد
 بر معنی **عسی الله ان یأتی** زیرا که معنی **عسی الله ان یأتی** و **عسی الله ان یأتی** الله
 بالفتح یکسره است **ان یأتی** و **ان یأتی** و **ان یأتی** و **ان یأتی** و **ان یأتی**
یردد **من** **ک** **عن** **دینه** عام لشته از برای نافع و این عام بر دو دال
 یکی مکسور و یکی ساکه در حالتی که **یردد** را از قد ادغام اطلاق
 نموده اند بنا بر آن که در مصاحف اهل مدینه و شام بدو دال بر سوم
 است و در دیگر مصاحف بیک دال و ازین جهت دیگران موافقت

مضارع

مصاحف خویش می نمایند و بیک دال شد میخوانند چنانچه ایشان بدین
 فرموده بقوله **وخرک** **لا** یعنی متحرک کرد اینند از **الدوم** را بفتح
 برای غیر نافع و این عام مرد را که دال اول را در دوم ادغام نموده اند
 و ادغام لغت بنی تم است و اظهار لغت اهل حجاز قوله و بالتحقیص
 یعنی و الکفار اولیا را و او یعنی آن که هر یکی از کسانی و ابو عمرو اند **ما**
کوده اند و خوانند اند **ان** **را** **محض** تا محطوف شود بر مجز و ازین
الذين **اوتوا** **الکتاب** و باقیان نصب می خوانند تا عطف باشد بر
منصوب **الرا** **للتخذ** **الذين** **اتخذوا** **دینهم** **و**
و باعده **افهم** **واخفض** **التا** **بعده** **ر** **رسالة** **یه** **اجمع** **والکسر**
التا **کما** **اعلی** **سفا** **تکون** **الرفع** **ج** **سهووه** **و** **عقدت**
التخفيف **من** **حجبه** **ولا** **یعنی** **مضموم** **کردان** **با** **عبد** **را** **و** **محض**
ساز **تا** **الطاغوت** **را** **که** **بعد** **از** **عبد** **واقع** **است** **از** **برای** **حز**
و **فیروز** **یاب** **تا** **عبد** **اسم** **فاعل** **باشد** **از** **برای** **مبالغه** **مثل** **حد**
و **فوج** **مضاف** **بمعول** **پس** **باقیان** **فتح** **با** **خوانند** **و** **به** **نصب** **تا**
یعنی **عبد** **ما** **ضی** **است** **و** **الطاغوت** **مفعولش** **قوله** **رسالة** **یه** **الای**
جمع **مخوان** **فما** **بلغت** **رسالة** **یه** **را** **و** **تا** **او** **را** **مکسور** **کردان** **از**
برای **این** **عام** **و** **نافع** **و** **ابو** **بکر** **مکسور** **کرد** **ایند** **فی** **مثل** **مکسور** **کرد** **ایند**
بلند **کشته** **وصافی** **شد** **و** **وجه** **جمعیتش** **ان** **گویند** **که** **هر** **حکمی** **رسالتی**
است **و** **دیگران** **یا** **فراد** **میخوانند** **زیرا** **که** **مصدد** **است** **و** **مصدد** **بر**
قلیل **و** **کثیر** **واقع** **می** **تواند** **شد** **و** **نصب** **تا** **بنا** **بر** **مفعولیه** **بلغت** **است**
قوله **وتکون** **الرفع** **لا** **یعنی** **وحسبوا** **لا** **تکون** **رفع** **نون** **در** **او** **قوله** **ابو** **عمرو**

فک

ووجه وکسانی است از آن روی که آن مخففه بود از مثله و اصلش آنکه اکنون
 بوده باشند پس باقیان را نصب باشند بآن معنی که کلمه آن پیش از
 مضارع بود و این مضارع بعد از حسیب بود که بمعنی ظن باشد قوله
 حج شهوره یعنی غالب آمدند در حجت قاریان رفع بنا بر آن که خود
 شاهد اند که رفع از روی عربیته صحیح است قوله و عقدتم الیایع
 بما عقدتم الايمان تخفیف در قافش منقولست از این ذکوان همین
 و کسانی و ابوبکر پس دیگران بتشدید خوانند و هر دو قراة
 معنی قصد تمیز اند این قدر هست که در تشدید مبالغه بیشتر است
 عقدتم تخفیف در او ظاهر شدن از مدلول صحیح در حالتی که ایشان
 متابعت کنندگان اند نقل را **قوله** و في العین فامد مفسطاً فجزار
 فجزاوا مثلاً فی خفضه الرفع مثلاً یعنی زیاده می کند این ذکوان الفی
 بعد از عین پس عاقدتم شود بمعنی عقدتم و خوانند اند کوفیان
 فجزار مثلاً بنویس جزا و رفع مثل تا صفة جزا باشد ای تعلیه
 جزا و مماثل لما قتل و دیگران برفع جزا میخوانند بی تنوین و جزا مثل
 بر سبیل اضافی است بناح کن فتح عین را تا از ایند شود از او الفی که
 از شان او است که او را می کشند در حالتی که عادل باشد
 فمنون سبازید فجزار و امثال ما رفع واقع است در مقام خفضش
 درین حالت که شما اقامه کنندگان رفع باشید در مقام خفض یا
 میتمان باشید بر قیج ان یا و اصلاح آورندگان باشید بتوجیه
 اشکالی فاسد و اگر جماعتی با در قراة اضافه روی خود و اشکالشان
 است که جزا از آن صید مقتولست و بظاهر این چنین معلوم

والتنم

والتنم

میشود که از آن مثل صید مقتول است و عیایشان نیست کلمه مثل را از برای تاکید
 زیاده کرد و اند یا از باب فان آمنوا مثل ما آمنتم به باشد ای بما آمنتم و مثلاً
 لا تقول کذا ای انت لا تقول **قوله** و کفان ثوبن طعام برفع خفضه
 دم غنی و اقصر قیاماً له مثلاً یعنی منون کردن کفان را و بخوان طعام را
 برفع در موضع خفضش از برای این که و ابوعمر و کوفیان تا طعام عطف
 بیان کناره باشد زیرا که کفان به اطعام و بغير اطعام می باشد و باقیان کفان
 را بتولک تنوین می خوانند و طعام را بخفض اضافه قوله و اقصر الی یعنی خود
 کردن الف را بعد از یا اریقاً للناس از برای هشام و این ذکوان
 یعنی این عامر پس باقیان با ثبات خوانند و هر دو قراة بمعنی قوام اند قوله دم
 غنی یعنی ایم شو بر تحصیل علم در حالتی که حفا و ند کج عافیه و کج قناعه باشد قوله
 له ملا بدان که ملا جمع ملاه است همچون رموز من که من را ابدال
 بالف کرده اند بنا بر تخفیف و معنی ملخفه است و درین محل کثایه است
 از دلائل یعنی قصر قیام را حتی چند است که او را از طعن مستور میگردانند
 و هر جا که این لفظ واقع شود معنی همین است **قوله** و ضم استحقاق
 لخص و کسر و في الاولیاء الا ولین قطب صلاً یعنی مفتوح کردن
 تا مضموم را و حاء مکسوره را از من الدین استحق از برای حفظ تابنا
 فاعل شود و الاولیان فاعلش گردد ای استوجب علی اصحابهما ان یجودوا
 للقیام بالشهادة و در این روایه ابتدا بهم مکسوره باشد و باقیان
 بضم میخوانند و کسوا بر بنا معقول و الاولین قیام مقام فاعلش بود بر تقدیر
 حذف مضاف ای استحق علیهم اقامة الاولیین و در این قراة بهم
 مضمومه ابتدا باید کرد قوله و في الاولیان الی یعنی بخوان الا ولین را

والتنم

در مکان الاولیان از بولوی و ابوبکر و بعد از آن خوش شولاز دوی ریوی و
 این هنگام اولین منصوب باشد بر تقو لیه اعنی یا مجرور بود بر وصفیه
 الذین استحق و قام مقام فاعل استحق محذوف باشد ای علیهم السلام مجرای حی علی
 می گویند و در اینجا هفت ترازه حاصل شود **استحق علیهم الاولیان**
 بعین نقل قالون و ابن کثیر و ابن عسیر **استحق علیهم الاولیان** و ابن کثیر و ابن عسیر
 الاولیان ابوعمر و **استحق علیهم الاولیان** حفص و **استحق علیهم**
 الاولین ابوبکر و **استحق علیهم الاولین** حفص و **استحق علیهم**
 الاولیان کسانی را **قاله** و ضم الغنوب یکسر ان عیون العیون
 شیوخا دانه **صحه** ملا یعنی یکسور می کرد اند حم و کسانی و ابوبکر
 عینی را از الغنوب درین سوره **و در التوبه** و در سبأ و مجیم
 یکسور می سازند ابن کثیر و حم و کسانی و ابوبکر و ابن ذکوان عینی
 را از عیون مکه و در الحجر **و در الشعراء** و در الانعام **و در الذاریه**
و در القمر و در المرسلات **و از العیون** معرف درین
 من العیون لیا کلو الا یزوشن را از شیوخا در حم المؤمن و باقیان
 بضم عرف اول میخوانند بنا بر علیه که در بیوت گفته شد که کسر اوجه مناسبت
 یاست و ضم بر اصل که جمع فعل بسکون عینی بر فعل می آید قوله دانه ای
 یعنی فرمان برداری نموده اند جماعتی که مملو اند از علم هر یکی از این کلمات
 سه گانه را که ان عیون و العیون و شیوخا اند یعنی ایشان تلاوه باین لفظ
 کرده اند **قوله** **جوب میرد و ن شک** و ساجر سحر بهامع هو و
 و الصف **شکلا** یعنی این ذکوان و ابن کثیر و حم و کسانی علی حیوین
 را در النور یکسور می خوانند و دیگران بضم و در ایشان مما است که

مذکور

مذکور شد **جوب** روشن کنند ایست که هیچ شکی در آن نیست **قوله** ساجر
 الی یعنی لفظ ساجر از این **هذا** ساجر مبین درین سوره و در اول هو
 و قالوا هذا ساجر مبین در الصف شتافته است در موضع سحر برای
 حم و کسانی سابقان سحر خوانند و در قراة مجیم ایشان **ساجر** محضه
 رسول الله صلی الله علیه و سلم باشد و در قراة سحر مجیم ایشان محضه
 باشد ولیکن ضافی مقدر بود ای در سحر **قوله** و خاطب هل یستطیع
 رواه و رتک رفع الباء بالنصب **قوله** یعنی فعل خطاب کرده اند
 در هل یستطیع یعنی انرا خطاب خوانند اند را و این خطاب از برای کسانی
 از هل یستطیع ای تسلسل رتک و باقیان بضم میخوانند و برفع با تا رتک
 فاعل یستطیع باشد **قوله** و یوم یرفع حد و اتی ثلثها و لی یدی اتمی مضافات
 العل یعنی فو الیر یوم یرفع الصادقین را برفع ما برفع میم از نمه قرا
 غیر از نافع تا خبر هذا شود ای هذا الیوم یرفع الصادقین بس نافع
 نصب خوانند بر ظرفیه ای قال الله هذا الذی ما قصصه علیکم
 فی ذلک الیوم قوله و اتی ثلثها الی یعنی بآیت اضافه درین سوره شش
 است ای خاف الله و ما یكون ان که نافع و ابن کثیر و ابوعسیر و
 شان مفتوح می سازند و ای ارید ان یوم و فاتی اعدیه که نافع و ابوعسیر و
 و حفص انرا بفتح میخوانند و اتی الهمین که نافع و ابوعسیر و ابن
 عسیر و حفص انرا مفتوح می کنند **قوله** ای الی و لی و یدی مضافات
 بلند ترینهار این سوره اند **قوله** **سور الانعام** و **صحه** یصرف
 فتح ضم و را و یکسر و ذکر لم یکن شاع و اخیلی و قیلتم
 یا کریم **سور** **سامل** و بار بنا بالنصب **سرف** و صلا یعنی بصر

بأن

یوم

فصل شانزدهم
 متوجه می شود اند
 الیک که نافع

عنه يفتح يا وكسر را بر بنا فاعل كده الله تعالى است قرارة حرف وكسا
 و ابوبكر است پس باقیان را ضم یا و فتح را باشد بر بنا مفعول و ضمیر لفظ
 عذاب در آن عصمت ربی عذاب مذکور شده قائم مقام فاعلش بود
 قوله و ذکر آن یعنی خوانده اند حرف و کسا ای تمیز کن قیتهم را بیکدیگر
 پس باقیان به ثانیست خوانند و این باقیان حفص و ابن کثیر و ابن عامر
 قیتهم بر رفع میخوانند بر اسمیه تکرار و دیگران بنصب پس در قرارة حرف
 و کسا ای الا ان قالوا در تاویل قولهم باشد تا اسم یکن شود و قیتهم
 بنصب خویش باشد و در قرارة نافع و ابوعمر و ابوبکر الا مقالهم
 باشد بر اسمیه تکرار و قیتهم بنصب خویش و در قرارة ابن کثیر و ابن عامر
 و حفص قیتهم اسم باشد و الا ان قالوا خبر قوله و با بر بنا ای یعنی میخوانند
 حرف و کسا ای و الله ربنا بنصب بار یعنی منادی است بحدف
 حرف نداء و دیگران میخوانند بر ندایه از لفظ الله آن چیزی که صحه
 کرده و لفظ صرف فتح ضم یا اوست و بار او مقدور شده بکسر و مذکر
 کردن آن لفظ لم یکن را پس گویند که سالی میگوید که هیچ معلوم است
 که تذکیر فاش گشته یا نه جوابش میفرماید که فاش شده و مشکشف و ظاهر
 گشته و قیتهم بر رفع منقول است از شریعه مردی که کامل و بار و بنا
 بنصب که منادی باشد مشرف کرده است و اصلان بخدای تعالی از کافران
 فاجرو را **قوله** نكذت نصب الرفع فان علمه و فی کون انصبه
 و کسبه علی یعنی حرف و حفص خواند اند نرد و لان کذب را بنصب
 بار و ابن عامر موافقه بایشان نموده در نصب و نکران من المؤمنین
 و باقیان بر رفع هود و میخوانند پس به قرارة شود نافع و ابن کثیر و ابوعمر

ان قالوا در
 تقدیر الام

و کسا

و کسا ای و ابوبکر را رفع هود و باشد بر سبیل استیناف و ابن عامر را رفع
 اول و نصب دوم تا اول اعطف باشد بر متنی و دوم جوابش بود و حرف
 و حفص را نصب هود و تا هود و منصوب باشند بعد از واو بر
 جواب متنی **نکذت** نصب بر فو عیش فیروزی یافته دانند او و منصوب
 کثران بر فو ع را در و نکران زیرا که بلند بها حاصل است در کسب
 این منصوب **قوله** ولله ارحم ذل اللام الاخری ابن عامر والاخری
 المرفوع بالحفص و کلا یعنی ولله ارحم ذل الاخری حذف لام دومش
 که لام تعریف بود قرارة ابن عامر است و ازین جهت لفظ الاخری
 که مرفوع بود بحفصش موکل او کرد اینند اند تا مضاف الیه
 او گردد مانند جانبی العربی ای و لدار الساعة الاخری و بنا برین
 در مصاحف شام به یک لام نوشته پس باقیانرا اثبات هود و لام باشد
 و رفع بر وصفیه و لدار **قوله** و هم علی لا یعقلون و تحتها
 خطابا و قل فی یوسف **عمر** یطلا و یاسین مر اصل و لا یذنبونک
 الخفیف **فی** خطاب تا و لا یعنی خطاب در افلا یعقلون
 قد تعلم درین سون و در افلا یعقلون و الذین عسکون در الاعراب
 از نافع و ابن عامر و حفص است و در افلا یعقلون حتی اذا استقیس
 در یوسف از این کوان و نافع و خطاب عام باشد مجموع مخاطبانرا
 و غیر ایشان بخیب میخوانند تا صیغ را جمع شود بجماعتی که از پیش
 ذکر ایشان دفته قوله و لا یذنبونک الخ یعنی فانهم لا یذنبونک بخیف
 ذال قرارة نافع و کسا ای است و کذب و کذب به یک معنی اند
 مجنون ازل و تزل لا یعقلون عام شده از روی بلندی و از روی

و کسا ای و ابوبکر را
 از نافع و ابن عامر و حفص
 و در افلا یعقلون
 الشیخ

خطاب حراين سورة و در ذين اين سورة و بگو که الیقولون در يوسف
 بخطاب عام کشته نصيب او و افلا یعقلون در نین منقولست از
 کسی که در قراة اذلیست و لا یعدونک که خفیف است آمدن بمکانی
 فراخ و خوش شده تاویل او **قوله** رایت فی الاستفهام لا عین راجع و
 عن نافع سهل و کمر مبتدل **جمله** یعنی هر جا که بیاید لفظ رایت
 و از این و افرايت و افرايت و افرايت و افرايت و افرايت و افرايت و افرايت
 باشد که کسی بی تنها نمی آید که بعد از رایت و افرايت می آید از تخفیف
 را بنا بر ثقل و معنی در یک کلمه پس دیگران با ثبات خوانند ولیکن
 نافع بگفته این را این پی خوانند و ورش ابدال بالفتن پیغمده همچنانچه
 در اندر تهمیس او را دو وجه باشد و قالون را یک وجه و قید
 فی الاستفهام از آن جهت است که تا مثل رایت پیرون رود
 رایت هیچ عین الفعلی در او باز کردند نیست در حالتی که این قسم
 در استفهام است و از نافع تسهیل کن آنرا و بسا ابدال گفته که
 ظاهر شده **قوله** اذ افتحت شد و لثام و ههنا فحنا و فی الاعراف
 و اقربت **جمله** یعنی شده کرد آن تا از اذ افتحت یا جوج و یا جوج
 در الانبیاء و از فحنا علیه ابواب کل شیء درین سورة و از افتحا علیهم
 بركات در الاعراف و از فحنا ابواب السماء بماء منهنی در اقربت
 از برای این عامر پس از باقیان تخفیف باید خواند **قوله** کلا یعنی حفظ
 کرد شامی بالعدوة و العشی را درین سورة و در الکف بضم عین و
 سکون دال و به ابدال و او از الف همچنانچه در جمیع مصاحف رسوم
 شده و سکون دال که قید نفرمود اکتفا بلفظ نموده و از آن جهت این دو قید

این قراة را از این خورشید و بعد از آن شکوه
 بسوی ما و بالعدوة و العشی
 و عزال و او را که

کذا بقا قراة دیگران از حد
 شود در آن قراة
 دیگران از حد

دیگر نیز حرکه دال معلوم می شود **جمله** است که چون بعد از دال
 الف خواهد بود البتة ما قبل الف می باشد الامتنوع قوله فی الکف
 و صلا یعنی سببند این قراة را با ما و ان بتخج **جمله** یعنی
 و بعد **جمله** است تسبیح ذکر و اول یعنی خواندن این
 این عامر و نافع و عامر آنکه من عمل سکر سکر و فاته عفور رجم
 را بفتح آن در هر دو محل بنا بر آن که آن اول بدل باشد از کلمه رجم
 از قوله تعالی کتب رجم علی نفسه الرجمة و آن دوم خبر مبتدا
 محذوف شده ای فامن آنکه عفور رجم و نافع بفتح اول می خوانند
 و کسر دوم تا اول همچنان بدل باشد و دوم جبراء شرط کوزد مثل
 فمن یعص الله ورسوله فان له نأ وجههم و باقیان یکسر هود و
 می خوانند یعنی آن که اول مستثانه بود و دوم جوار شرط چنانچه مذکور
 شد **قوله** تسبیح **جمله** یعنی بدل اول **جمله** و او بگو باشد
 می خوانند و لیستین سبیل الحزمین رایت گیر پس بگویم که سبیل
 که فاعل تسبیح است تذکرش جایز است مثل و ان بر و اسبیل
 الفی تحذوه سبیل پس باقیان بنا نیست خوانند بدان که معنی سبیل
 مؤنث است مانند قل هذه سبیل **جمله** کونی تو کنی که باقیان بنا
 می خوانند و از جمله باقیان یکی نافع است و او خطاب می خوانند
جمله که خطاب و تانیث در معنی از یکدیگر ممتاز می گردند و اگر نه
 در لفظ صوة تا در هر دو یکی است و ناظر در صدد است که
 بیان کند که نافع بنا می خواند و ان مفتوح عام کشته یاری گردنی
 او و بعد از آن بسا نقلی که وارد شده و خداوندان صحت تکلیف

کسانی و

نیت

گوند تسبیح را از روی متابعت **قوله** سبیل برفع خذ و یقض بضم ساکن
مع ضم الکسر شد و واهملا **قوله** و ان الباس و ذکر مضعفا توفیه
و استهویه حقیقتا متضلا یعنی هرگاه لفظ سبیل المجرمین را برفع الم
که برای همه قرائین از نافع و غیره که سبیل فاعل تسبیح است پس نافع
واضی باشد بر منقولیه و فاعلش ضمیر خطاب باشد قوله و یقض الم
یعنی یقض الحق که از قضا است بضم قاف ساکنه و اضم صاد مکسونه
و بعد از آن مهمل کردن ضا دش را از نقطه یعنی صداد ممد بخوان و او را
مشدد ساز تا یقض شود بر وزن بمد از قصص از برای عام و ابن کثیر
و نافع پس باقیان را سکون فاف باشد و کس و ضا مجع مخففه و در
هر دو قراة لفظ الحق معول بود و احتمال غیر این نیز دارد و از این جهت
در رسم الخط یا را و محد و فست تا احتمال هر دو قراة داشته باشد
و بعد از آن گویا سالی می گوید که ای شیخ بر کو ارقیدها هر دو قراة
را تمام بیان فرمودی جواب می فرماید نعم دون الباس یعنی آری بیان
کردم می پوشیدنی در غایه وضوح قوله و ذکر یعنی خبر بتدکیر خوانده
توفیه و سئلند او استهویه الشیاطین را در حالتی که او اماله کنند
است این هر دو کلمه را بر اصل خود یعنی توفیه و استهویه خوانده در
حالتی که او مقدم شوند قرا سببه است بنا بر آن که فاعل ظاهر
است و مؤنث غیر حقیقی است و اماله از آن جهت است ایشان هر دو
از ذوات الیاء پس باقیان بتأیید خوانند **قوله** معا خفیة فی ضم
کسر شعبه و انجیت الکوفی انجی تحولا یعنی کسر در موضع ضم خا
از نصرعا و خفیة درین سوره و در الاعراف روایة شعبه است از

عام پس یکران راضع باشد و هر دو دوله اند قوله و انجیت لایعنی
لین انجیتنا من هذه که قراة نافع و ابن کثیر و ابن عمر و ابن عامر است
بضمیة خطاب از برای کوفیان کشته است و انجینا بصیغه غنیة و
فاعلش الله تعالی باشد پس جمع و کسائی را مال بر اصل خویش باشند
و از جهة صیق نظر بیانش فرمود همچنان که در قنادیه الملائكة و توفیه
و استهویه ذکرش فرمود **قوله** قل الله یجیکم یثقل معکم هشام
و شام یثقیلکم ثقلای یعنی کوفیان و هشام قل الله یجیکم منها را مشدد
محکوم است پس باقیان تخفیف خوانند و همچنین ابن عامر شامی و اما یثقیلکم
را مشدد خواند و باقیان مخفف و تشدید و تخفیف دوله اند مثل یثقیل
و انزل **قوله** و حرثی رای کلا ایل مزون **قوله** و فی منی حسن و فی الزار
بجلی بخلف و خلف فیها مع ضمیر صیغ و عن عثمان فی الکمل
قلای یعنی اماله کن از برای این ذکوان و حمی و کسائی و ابو بکر هر دو حرف
رای را یعنی راه و منی را در جمیع قران یعنی راه و منی را و فی الحقیقة اماله
از ان الفی است بعد از منی است و منقلب است از یار و از جهة اماله
الف فتح منی را نیز بالضرورة اماله می کنند قوله مزون صحیح یعنی اماله کن در
در حالتی که تو مانند سحاب باشی و نفع رسانیدن بدیکران و مانند باشی
به باریان بر در که قطره در کش خیر قوله و فی منی حسن ایما
حاصل است در منی رای از ابو عمرو و اماله جلوه داده شده است در رای
از برای سوسنی یعنی ابو عمرو و بکماله الفی که از پس منی است اماله می کنند و
سوسنی فقط را را بخلاف پس وری رای که وجه باشد فتح رای و اماله منی
و سوسنی را دو وجه این وجه مذکور و اماله هر دو حرف قوله و خلف الم یعنی

اختلافی که حاصل است در آن هر دو حرف چون مصاحب خیمه می باشند خداوند
صوابست یعنی این که لوان را در مثل راء و راه و راه را خلاصه است یعنی اماله
هر دو حرف دارد و فتح هر دو قول و عن عثمان الخ یعنی بین این خوانده اند
هر دو حرف را در جمیع قرآن از برای عثمان که نقیض و روش است پس
باقیان را فتح باشد و این همه که گفتیم و فتحی باشد که ما بعد از این حرفی متحرک
بیاید که اگر حرفی ساکن بیاید یا نش این است **قوله** و قبل السكون الراء
اميل في صفائيد بخلف و قل في الحسن حلف بقى اماله كن را
فقط را از رای چون بعد از او ساکنی واقع شود از برای حرف و ابی بکر بطاق
و از سوسى بخلاف و بگو تو که در اماله ممن تر سوسى را خلاف است که نگاه
میدارد صاحب خود را از آتش دوزخ بنا بر آن که اختلاف علمست
و ایشان مردمان را بان سودمند کرده اند قوله في صفائيد اي في صفاء
بعثة بس حرف را اماله را و فتح همی باشد و سوسى را اماله هر دو
و فتح هر دو و ابوبکر را اماله هر دو و اماله را و فتح همی و وجه اماله را از
آن گویند که چون اماله را به تبعیته اماله الیه می باشد که بعد از ممن است
والف از جهة التقاء ساکنین ساقط شده تقدیر وجود الف کنند و بنا بر آنکه
التقاء ساکنین عارض است تا اماله را را بسبب می باشد و از اینجا از لطیفه
معلوم شود که لازم نیست که هر چه در متبوع بیاید در تابع نیز بیاید
و علت فتح را چنین گویند که چون اماله را از برای اماله الف بود و الف
محدوف شده پس چون سبب بنا شد مسبب نیز بنا شد و در اماله
ممن یا فتحش همین دو دلیل بیان را کنند و این قسم در قرآن شش موضع
آمده رای القمر و رای الشمس و این سوره و رای الذین ظلموا و رای الذین

و ابوبکر

اشركوا و هود در النحل و رای المجرمون النار در الکف و رای المؤمنون
الاحزاب در الاخبار **قوله** وقف فیه کالاولی و نحو رات را و
رایت بفتح الکل و قفا و مؤضلاً یعنی چون خواهی که بر کله رای که
بعد از او ساکن است وقف کنی پس وقف کن بر او بهمان طریقی که
بر کله اولی یعنی رای کوکبا و مانند آن می کردی پس از برای این که لوان
و حمن و کسانى و ابوبکر هر دو حرف را اماله کن و از برای ابوعمرین
فقط را و از برای ورش در هر دو بین بین زیرا که الف که بنا بر التقاء
ساکنین ساقط شده بود در وقف رجوع نموده و باز محال گشت
قوله نحو رات الی یعنی مانند راته حسبه و راتهم من مکان بعید
و اذا را اوله و را و اباسنا و را و هم و رایت و رایتهم و رایت و مثل آن
از اینها نمی که بعد از هم ساکنی متصل باشد خوانده شده اینها همه بفتح که
مجموع قرآن در حالتی که ایشان وقف کنند کان اندیا وصل کنند کان
یعنی خواه در وقف و خواه در وصل بفتح خوانده اند **قوله** و خفف نونا
قبل في الله من له خلف آتى و احدث لم يك اولاً یعنی خوانده اند
نافع و این که لوان بی خلاف و هشام بخلاف تخفیف نون دوم از قول
تعالی اتحاجونی که واقع است پیش از کلمه فی الله تا در تشدید جمع
نشود در یک کلمه و باقیان به دو نون میخوانند که اول را در دوم ادغام
کرده باشند و نون نشد و نشد و از جهة انکه دو ساکن در
اتحاجونی مجتمع شده ممکن بود ناظر رحم الله نطق بان در نظر و در
دو محل دیگر او را این صورت از برای این معنی اتفاق افتاده اول در سوره
النحل و من قبل فیهم و کسر النون نافع که مرادش شاقون است و دوم

اول و بعد از نون

بسیار است
در این سوره

قوله وَيَتَذَكَّرُونَ مَعَ تَجَلُّوهُ عَلَى غَيْبِهِ **حقاً** وَيَتَذَكَّرُونَ لا يعني خوانده اند این کثیر و ابوعمر و تجعلونه قرا طیسر تبتد و نهان و تحفون کثیرا رابه یاء غیبه در هر سه کلمه بر مناسبت اذ قالوا اما اتزل الله و باقیان بخطاب میخوانند بر موافقه قل من اتزل الكتاب ای قل لهم تجعلونه الی و همچنین خوانده است ابوبکر و یسند رآه القری رابه غیبه یعنی آن که صیغه راجع بقرا است حیث قال و هذا کتاب اتزلناه مبارک مصدق الذی و دیگران خطاب میخوانند و خطاب بر حضرت رسول راصلی الله علیه و سلم باشد **و یبتدونها و یحفون و یجعلونه** در حالتی که حاصل اند بر عیب از روی حقیقه و یبتدون نیز بوی اذمانند بوی صندل بخانه بوی داذ مذکور در بیت سابق بوی غیر و مندل **قوله** وَ يَنْتَكِرُ الرُّقْعَ فِي سَفَا نَفْسٍ وَ جَاعِلِ اقْصَرُ وَ نَحْ كَسْرٍ وَ الرُّقْعَ تَمَّ لا یعنی بر فوج ساز تون را از لفظ تقطع بید کسر از حنی و ابوبکر و این کثیر و ابوعمر و و این عاید درین حال که داخل باشی در زمین اهل این قراة که ضایف کرد کاند از شوائب کذب و وجه این این قراة است که بین اسمی بود که فاعل تقطع واقع گشته باشد ای تقطع و صل کسر بین باقیان نصب خوانند بر طریقه و فاعل تقطع مضمیر باشد ای لفظ تقطع الا یضال بینکم قوله و جاعل الی یعنی محذوف کردن الف جاعل را و متعوج ساز کسر را در غیثش و رفع را در لامش تا جعل ماضی شود از بر لکوفیان پس جعل عطف باشد بر معنی فالتی و نه که فالتی و فلو یک معنی دارند و الشمس و القمر نیز نصب مفعول این قراة است و دیگران و جاعل میخوانند با ثبات الف و کسر عین و رفع لام تناسب قالیق

نصبه

الاصباح

الاصباح راسد راین قراة جاعل مضاف به لیل بود که فی المعنی مفعول است **قوله** مَثَلًا لِّأَيِّ فَتْحٍ الْكُسْرُ وَ الرُّقْعَ اصْلَحْ هَذِهِ الْقِرَاءَةُ **قوله** وَ عَنْهُمْ يَنْصِبُ اللَّيْلُ وَ اكْثِرُ بِمُسْتَقَرِّ الْقَافِ **حقاً** خَرَقُوا ثِقْلَهُ اَحْكَمُ یعنی نصب لام اللیل از جعل اللیل منقول استم از کوفیان تا مفعول جعل باشد پس دیگران را خفص بود بنا بر اضاده قوله و الكسر الی یعنی کسر و کوران قاف را در مستقر و مستخرج و بر اسم فاعل از بر لکوفیان کثیر و ابوعمر و در حالتی که تو محقق باشی درین قراة چه تقدیرش است که فیکم مستقر فی الرحم و لا کذب فيه و دیگران بفتح قاف میخوانند تا اسم مکان باشد ای فیکم موضع الاستقرار من الرحم قوله خرقوا الی یعنی و خرقوا له بین و ثبات ظاهر شد تشدید راه او از بر لکوفیان و منکشف گشته معنی او که آن تکثیر است بر غیر نافع بختیف خوانند و معنی هر دو یکی است ای افتر و **قوله** وَ صَمَّانٍ مَعَ يَاسِينَ فِي ثَمَرِ شَفَا وَ دَارِ اسْتِ حَتَّى مَدَّةً وَ لَقَدْ جَعَلْنَا وَ حَرَكٌ وَ سَكَنٌ كَافِيَا وَ اكْثِرُ انْهَا حَيٌّ صَوْبَهُ بِالْخَلْفِ دَتَ وَ اوَّسَلَا یعنی خوانده اند حنی و کسائی انظروا الی ثمر و کلاوا من ثمر را هر دو در این سوره و لیا کلاوا من ثمر را در ثمر بضم ثا و یم تا جمع ثمر شود همچون خشب در جمع خشبه یا جمع ثمار مثل کتب در جمع کتاب و دیگران بفتح ثا و یم میخوانند که جمع ثمر باشد مثل بقر و شجر در جمع بقر و شجر قوله و دار است الی یعنی این کثیر و ابوعمر میخوانند و لیقولوا دار است را بر وزن قاتلت بریادی الف بعد از دال و

مثل کرم و الکرم قوله و حرم الکرم یعنی با حرم علیکم بفتح ضم حاء و بفتح کسر یا
یعنی بر بنا فاعل که الله تعالی باشد مرتفع شده از برای نافع و حقیص
زیر که بنا فاعل از آن جهت که فاعلش مذکور است اعلی است از بنا مفعول
که فاعلش مذکور نیست پس یاقان بضم یاء و کسر یا بر بنا مفعول خوانند قوله
فصل ای عطف است بر حرم یعنی و همچنین و قد فصل الکرم بفتح ضم فاء
و بفتح کسر هاء بر بنا فاعل که هم الله تعالی باشد علی کشته از نافع و
کوفیان و علی علوش است اعاده صیغی که راجع است باسم الله عز
وجل و فاعلش است در آورنده جناحه ناظر رحه الله اشاره بدان فموده
بقوله اذ ثقی و دیگران بضم فاء و کسر هاء میخوانند بر بنا مفعول پس به قراة
شود نافع و حقیص هر دو را بر بنا فاعل خوانند و این کثیر و ابو عمر و ابن عامر
هر دو را بر بنا مفعول و حرم و کسائی و ابو بکر فضل را بر بنا فاعل و حرم
را بنا مفعول قوله یضلون ای یعنی مضموم کرده اند یا را از وان کثیر الیضلون
با هواء بصر درین سوره و الیضلون اعرب الیک که واقع است در یونس
در حالتی که این یا ثابت است محبة او یا یاری کردن او پس یاقان بفتح
خوانند و از تخصیص معلوم شد که در این الذین یضلون عن سبیل الله
در حق هیچ خلائی نیست و کلمات مختلف فیها که به ترتیب آورده بنا بر
صیق نظم است **قوله** رسالات فرد و افحوا دون علة و ضیقاً مع
الفرقان حرك مثلاً بکسر یاء الکی و را حرجاً هناً علی کسر یا
الت حناً و توسلاً یعنی چیست یجعل رسالته را مفرود کرد اینده اند
و تا را و را مفتوح ساخته اند بر مفعولیه یجعل از این کثیر و حقیص به علی
یعنی بی سبب کسر جناحه در جمع مؤنث سالیم معهود گشت که بصلش

تابع جر می باشد بآن علة که در خود مقرر شده پس یاقان بجمع خوانند و کسر یا
و مراد با فرد رساله رساله حضرت محمدیه صلی الله علیه و سلم باشد و بعضی
از جمع رسالات بجمع اینها بود که قال تعالی مثل ما اوتی رسول الله
قوله و ضیقاً ای یعنی محترکه کردن یا را بکسر از ضیقاً حرجاً درین سوره
و ضیقاً مقربین در الفرقان در حالتی که تومشده گشته باشی این یا را از
برای علة قرار غیر این کثیر می که بسکون و تخفیف یا می خوانند مثل میت
و میت هود و دولغه اند قوله و را حرجاً ای یعنی خوانند اند نافع و ابو بکر
حرجاً کما بکسر یا پس یاقان بفتح خوانند و هر دو دولغه اند مانند
دنف و دنف و را حرجاً درین سوره مستعلی است بر کسر ان را الف
کیرنده که صافی گشته که کذرات در اقوال و افعال و ایتیان نمودن
بر سبب آن که آن مجاوره حرم رسول الله است صلی الله علیه و سلم
قوله هناً زیادتی نیاز است زیرا که حرجاً همین یک محل است **قوله**
و یصعد خف ساکن دُم و مدح صیح و خف العین اوم ضدلاً
یعنی این کثیر کما یصعد فی السماء را تخفیف و سکون صاد می خوانند
بر وزن یعلم از صعود پس دیگران صاد را محترکه سازند بفتح و تشدید
دهند و از این دیگران ابو بکر الفی را بعد از صاد نهاده می کنند و ابن کثیر
و ابو بکر تخفیف عین میخوانند پس یاقان را تشدید عین باشد پس به
قراة حاصل آید این کثیر را یصعد بر وزن یعلم و ابو بکر را یصاعد
که اصلش یصاعد باشد و تا در صاد مدغم گشته و دیگران را یصعد
و اصلش یصعد باشد و همچنین ادغام کرده باشند و مجموع را یصعد نیست
مگر آن که در تشدید مدغمی تکریر است و در یعمل یعنی تکلف یصعد

خنیف

خداوند صادی ساکن است و مد او صحیح آمد و تخنیف عنید است غوده تخنیف
صادر در حالتی که در خوش بوی شباهت است **قول** و یخسر مع ثان یونس
وهو في سبائع يقول اليا في الاربع عملا یعنی و یوم عشرهم جمعا درین
سوره و آدم سوره یونس یعنی و یوم عشرهم کان لم یلبثوا یوم عشرهم
جمعا در سوره سبأ که تم نقول لئلا یکه والوست یارا بعل آورده اند در این
جمله درین سه سوره از برای حفص پس در اول این سوره و در اول یونس
هیچ خلاقی نباشد و دیگران بنون خوانند و وجه هر دو قراة ظاهراست
که ضمیر غیبه راجع است بالله تعالی و نون از برای عظمت است **قول**
و خاطب شام یعملون و من یكون فیها و تحت التلک کثره شلشلا
یعنی خطاب خوانده اس این عامر شامی و ما الله بغافل عما تعملون و انما سب
ان شاید هم که بعد از وست پس بایان بغیب خوانند موافقه
و لکل درجات مما عملوا که پیش او است قوله و من یكون الی یعنی من یعمل
له عاقبة الذار درین سوره و در زیر التل یعنی القصص تذکیرشان
خوان از برای حق و کسبائی در حالتی که این لفظ یكون فی المعنی سبک
آمد چه تذکیر اخف است از **تأکید** و تأکید عاقبه غیر حقیقی است
پس دیگران بتأکید خوانند بر اصل **قول** مکانات مد النون فی الکمل
شعبه بر عجم الحرفان بالضم و تالا علی مکانات کمر درین سوره
یک محل و در هود و موضع و در الزمر یک موقع و علی مکانات کمر در
پس جناحه پنج مکان باشند مذکره است شعبه بنون آنها را یعنی اشباع
فتح نموده تا الفی مذکران هست از ان فتح متولد شده یعنی بعد از نون
الفی زیاده کرده پس دیگران بخذف الف خوانند قوله بر عجم الخ یعنی

سوره الانعام

بر عجم دوم موضع خوانند اند ضم رای از کسبائی پس دیگران بفتح خوانند و فتح
دولعه اند **قول** و یمن فی صم و کسر و رفع قتل اولادهم بالمص
شامهم تالا و یخسر عن الزرع فی شرکاءهم و فی مصحف الشامین
بالیا مثلا یعنی شامی از میان قرا یعنی ابن عامر خوانده است و کذا
زین لکثیر من الشریکین قتل اولادهم شرکاء و هم را ضم رای و کسر
یا در زین که بنا محمول باشد و بر رفع قتل تا معقول قائم مقام فاعلش
شود و یضرب اولادهم تا معقول قتل گردد و مخفوض کرده می شود
از ابن عامر رفع مرد شرکاء و هم یعنی شرکایهم بگویند تا مضاف الیه
قتل بود اضافه مصدر بنا علی زین قتل شرکایهم اولادهم ایلا
آنکه در نظم کلام معقول که اولادهم است میان مضاف که
قتل است و میان مضاف الیه که شرکایهم است واقع شده و قتل
بدان از ابن عامر تأکید گشته و قرا فی صحیفست و توجهش در بیت لاحق
می آید و کف لا و حال آنکه در مصحف اهل شام که امیر المومنین عثمان
رضی الله عنه ایشان فرستاده شرکایهم بیا مکتوبست **بیا** که بیشتر
خوبان برانند که در میان مضاف الیه فصل هیچ چیز جایز نیست مگر بخلاف
و ان نیز در صنوه شعر پس باید که در مشور فصل قطعا خود جایز باشد
نه بخلاف و نه بغیر طرف و حال آنکه واقع شده در قراة ابن عامر بغیر
طرف و از این جهت جماعتی بر ابن عامر اعتراض نموده اند همچنانچه صاحب
کشاف رحمه الله فرموده که قراة ابن عامر بفصل میان مضاف
و مضاف الیه بغیر طرف چیز نیست که اگر در صنوه شعر بودی هوائیه
مردود آمدنی و ناخوش نمودی یکف در کلام مشور و ان زمانین

در قرآن عزیز پس ناظم رحمه الله بیان اعتراض ایشان می فرماید **بقوله**
وَمَقُولُهُ بَيْنَ الْمَضَافَيْنِ فَاصِلٌ و لَمْ يَلَفَ عَيْنُ الظَّرْفِ فِي الشَّيْءِ
 كَلَّمَهُ دَرُ الْيَوْمِ مِنْ لَامِهَا فَلَا تَلَمُّ مِنْ يَلْمِي الْخَوَّاءَ فَجَهْلًا يَعْنِي مَفْعُولٌ
 لَفْظٌ تَقَرَّرَ فِي بَيْنِ مَضَافٍ وَمَضَافٍ إِلَيْهِ فَاصِلٌ كُنْشَنَ دَرُ قَرَاءَةِ ابْنِ عَامِرٍ
 وَحَالِ أَنْكَيَافَةٍ غِي شَوْذُ فَضْلٍ دَرِ بَيْنِ مَضَافٍ وَمَضَافٍ إِلَيْهِ مَكْرُوفٌ
 دَرِ صُرُوفِ شَعْرٍ بَرَانِ كَدَرِ ظَرْفِ إِشَاعِي وَفَرَاغِي هَسْتِ كَدَرِ عَيْنِ
 أَنْ نَيْسْتِ مَثَلِ ابْنِ بَيْتِ كَدَرِ سَبِيحِيهِ وَعَيْنِ انْشَادِ فَرَمُودَةِ أَنْدَكَارَاتِ
 سَائِتِدَمَا اسْتَعْبَرَتْ لَيْلَهُ دَرُ الْيَوْمِ مِنْ لَامِهَا كَدَرِ شَاعِرِ فَضْلِ غُودِ
 بِه لَوْظِ الْيَوْمِ كَدَرِ فَسْتِ بَيْنِ دَرِ كَدَرِ مَضَافٍ اسْتِ وَبَيْنِ مَنْ كَدَرِ مَضَافٍ
 إِلَيْهِ اسْتِ دِيكُورِ بَعَانِ كَدَرِ ابْنِ جَاعَتِي كَدَرِ بَرَانِ عَامِرٍ اعْتِرَاضِ غُودِ أَنْدِ بَعْضِ
 آتَدِ كَدَرِ ابْنِ قَرَاءَةِ رَاضِيفِ أَنْكَاشْتِ وَبَعْضِ دِيكُورِ آتَدِ كَدَرِ قَارِي ابْنِ
 قَرَاءَةِ وَاجَاهِلِ دَاشْتِ أَنْدِ وَهَرِيكِي از ابْنِ دَوَكُودِ اَيَّانِ غُودِ اِنْدِ بَعْضِ
 كَدَرِ سَبَبِ ابْنِ مَشْتَوِجِ مِلَامَةِ مِي شُونْدِ رِيوَاكِ اَنكَارِ قَرَارَتِي وَبِيكُورِ
 كُودِ أَنْدِ كَدَرِ اَزَا مَامِي ابْنِ اَمَامِ ابْنِ مَسْلَمَانِ بَغَايَةِ صَحَّةِ وَنَهَايَةِ ثُبُوتِ رَسِيدِ
 جِهْ اَوْ بَرَاوَالِ ذَرْدِ اَرْحَا لَلَّهِ عَنْهُ خَوَانْدِ اَوْ بَرِ حَضَرِ بَانَصَرِ رَسُولِ اللَّهِ
 صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اَتَا قَوْمِي كَدَرِ ابْنِ قَرَاءَةِ رَاضِيفِ شَمُودِ اَنكَارِ اِيْشَانِ
 فِي الْجَمَلِ اَسَانِ تَرَا اسْتِ دِيوَاكِ مَعْلُومِ اسْتِ كَدَرِ قَرَارَتِ مَشْهُورِ اَقْوَى اسْتِ
 اَمَامِ كَسَانِي كَدَرِ نَسْبَةِ ابْنِ عَامِرٍ بِيْجَهْلِ كُودِ اَنْدِ سَرَاوَارِ أَنْدِ كَدَرِ مِلَامَةِ
 بَرَنْدِ تَانْدَامَةِ خَوَارَنْدِ بَرَانِ فَعْلِي كَدَرِ اَنْدَرَانِ دَرَاَنْدِ جِهْ ابْنِ عَامِرٍ ابْنِ قَرَاءَةِ
 رَاَنْدِ اَزْ تَلْقَا نَفْسِ خَوِشِ خَوَانْدِ وَابْنِ نَحْوِ رَايَةِ اَزْ مَشْتَهَا طَبِيعَةِ
 خُودِ رَاَنْدِ بَلَكِ بِنَقْلِ صَحِيحِ وَاسْنَادِ صِرْحِ تَلْقَى غُودِ وَازِ اِيْجَا اسْتِ

فراخی

که ناظم رحمه الله فرموده فَلَا تَلَمُّ اِلَيَّ يَعْنِي اِيْ غَاطِبِ مِلَامَةِ مَكْنِ اَنْ خَوِيَانِي كَدَرِ
 كَرَاهَةِ دَارِ نِدْكَانِ قَرَاءَةِ ابْنِ عَامِرٍ اَنْدِ اَيَّانِ نَايَنْدِ كَانِ اِنْدِ بَعْضِ
 سَبَبِ اَنْ سَتَحِي مِلَامَةِ مِي شُونْدِ اِلَا اَنْ كَسِي اَكِ نَسْبِ كُودِ اسْتِ
 ابْنِ عَامِرٍ اَدَرِ ابْنِ قَرَاءَةِ بِيْجَهْلِ وَمَعْلُومِ نَكُودِ اَنْدِ كَدَرِ اَشْعَارِ عَرَبِ
 فَضْلِ مَفْعُولِ نِيْزِ كُودِ اِنْدِ جَانِجِهْ اَخْفَشِ رَحْمَةِ اللَّهِ اَنشَادِ غُودِ وَنَاظِرِ
 اِنْرَا مَسْتَشْهَدِ ابْنِ قَرَاءَةِ فَرَمُودِ وَهُوَ **قوله** وَتَمَّ رَسْمُهُ زَجَّ الْقُلُوصِ
 اَيِ مَزَادَةِ الْاَخْفَشِ الْخَوَّاءِ اَنشَدَ فَجَهْلًا يَعْنِي اَوْ جُودِ رَسْمِ شَرَكَايِهِمْ
 بِيَا اَنشَادِ غُودِ اسْتِ اَخْفَشِ خَوَّاءِ اَزْ كُنْتَارِ شَاعِرِ ابْنِ بَيْتِ رَاكِ
 قَرَجَتِيَا بِمَرْجَةِ زَجَّ الْقُلُوصِ اَيِ مَزَادَةِ دَرِ حَالَتِي كَدَرِ اَخْفَشِ اَيَّانِ
 نَمَايَنْدِ اسْتِ بَعْضِ دِيكُورِ بَعْنِي اَوْ جُودِ اَنْدِ نَوْشْتِنِ شَرَكَايِهِمْ دَرِ مَحْفِ
 اَهْلِ شَامِ بِيَا شَاهِدِي عَدَلِ اسْتِ بِرِصْحَةِ قَرَاءَةِ ابْنِ عَامِرٍ ابْنِ بَيْتِ بِيْ
 كَدَرِ اَخْفَشِ اَنشَادِ فَرَمُودِ كَوَاهِي دِيكُورِ سَتِ رِيوَاكِ شَاعِرِ فَضْلِ كُودِ
 مِيانِ زَجَّ كَدَرِ مَضَافِ اسْتِ وَبَيْنِ اَيِ كَدَرِ مَضَافٍ إِلَيْهِ اسْتِ بِه مَفْعُولِ
 كَدَرِ الْقُلُوصِ اسْتِ اَيِ زَجَّ اَيِ مَزَادَةِ الْقُلُوصِ وَدَرِ مَشْتَوِجِ نِيْزِ بَيْنِ
 عَمَلِ كُودِ اِنْدِ جَانِجِهْ اَزْ ابْنِ اَلْاَبْنَارِي مَنَقُولِ اسْتِ اِيْنِ مَعْنِي كَدَرِ اَمْدِ اسْتِ
 اَرْعَبِ اِيْنِ تَرْكِيبِ هُوَ غَلَامُ اَنْ شَا اَللَّهُ اَخِيكَ كَدَرِ جِهْدِ شَرْطِيَةِ كَدَرِ
 اَنْ شَا اَللَّهُ اسْتِ مِيانِ مَضَافٍ كَدَرِ غَلَامِ اسْتِ وَمَضَافٍ إِلَيْهِ كَدَرِ اَخِيكَ
 اسْتِ فَضْلِ كُودِ اِنْدِ وَجَانِي كَدَرِ فَضْلِ جِهْدِ جَايُودِ اَشْتِ اِنْدِ سِ مَفْعُولِ كَدَرِ
 مَفْعُولِ اسْتِ بِطُورِ اَوَّلِي وَنَكْتِ دَرِ فَضْلِ مَفْعُولِ اسْتِ كَدَرِ جَزْ رَسْمِ
 مَفْعُولِ تَا خِيَا اسْتِ بِيْ كُودِ مَقْدَمِ نَشْدِ بِرِ مَضَافٍ إِلَيْهِ كَدَرِ رَقْمِشِ
 تَقْدِيمِ اسْتِ حَقِيقَتَا **قوله** وَإِنْ يَكُنْ اَنْتَ كَفُورًا مَدِيْنِيَّةً

وَنَافِيَا وَاقِعَ حِصَادٍ كَذِي لَا يَمُوتُ سَكُونُ الْمَعْرِضِ وَاشْتَرَا يَكُونُ
 كَمَا فِي بَيْتِهِمْ مَيْتَةً **قوله** يعني ابن عامر وابو بكر خوانده اند وآن گاه
 ميته را تا نیت یکن و باقیان تذکیرش و این کثیر و ابن عامر خوانده اند
 ميته را بر نفعی که از اطلاق ناظم رحمه الله معلوم می شود پس یکران را نصب
 بود پس ابن عامر را تا نیت یکن باشد و واقع ميته یعنی آن که کان تامه است
 ای و آن تو جود فی بطنها ميته و ابو بكر را تا نیت و نصب باشد بر تقدیر و آن یکن
 الاجتهاد ميته و ابن کثیر را تذکیر و ارفع باشد بنا بر آن که کان تامه بود
 تا نیت فاعلش غیر حقیقی ای و آن یکن الموجد فی بطنها ميته قوله واقع
 الخ یعنی خوانده اند ابن عامر و ابو عمرو و عامر يوم حصاده را بفتح حاء و
 دیگران یکسرش و فتح و کسر دو لغه اند و خوانده اند کوفیان و تابع و غیر
 المعزائین را یکسر عن پس یکران را حرکت عین باشد بفتح و همچنین سکن
 و فتح دو لغه اند و هر دو اسم جمع ماعین اند مثل صاحب و صاحب و خدم و خادم
 قوله و اشترى الخ یعنی میخوانند ابن عامر و ابن کثیر الا آن یکن ميته را تا نیت
 یکن پس باقیان تذکیرش خوانند و میخوانند ابن عامر فقط ميته را بر نفع پس غیر
 او نصب خوانده باشند پس هم قراوه شود ابن عامر را تا نیت و رفع بنا بر آن که
 کان تامه است و ابن کثیر و ابن عامر را تا نیت و نصب بر تقدیر الا آن
 تکون الانعام او الاجتهاد او النفس ميته و دیگران را تذکیر و نصب یعنی
 الا ان یكون الماکول او الشئ ميته **قوله** مؤنت کردن و آن یکن را در
 حالتی که هتتا را استی و ميته نزدیک شده در حالتی که او کفایت کنند
 است از خبر باسم فقط و مفتوح ساز حصاد را در حالتی که تو متلخذ او ند
 و غیرهای باشی که زیاده شده و سکون لفظ المعز همچون حصار است
 انهم

باشی

نعم

و مؤنت کرده اند یکن را مثل مؤنت کردن که واقع است در طریقه علماء ابرق
 تا ميته مرفوع شود با سیمیه یکن یا منصوب گردد بر خبرش و ميته نگاه داشته
 خود را از آن که محتاج خبری گردد **قوله** و تذکرون الکلاف علی شئنا
 و ان اکسروا شرعاً و بالحق **قوله** مالا یعنی خوانده اند حم و کسائی و حمض
 لفظ تذکرون را هر جا که واقع شود بتخفيف ذال که اصلش تذکرون باشد
 واحدی التاء من محذوف بود پس باقیان بتشدید ذال خوانند بنا بر آن که
 تا دوم را در ذال ادغام کرده باشند قوله و ان اکسروا الخ یعنی حم و کسائی
 میخوانند و ان هذا طراطی مستقیم را یکسر هم بر استیناف و دیگران بفتح
 میخوانند معنی ان یا بان ای وصیکم و باق هذا و از این دیگران ابن عامر
 بتخفيف نون میخواند و ان هنگام مخففة از مشدده باشد **قوله** تذکرون همه تذکرون
 سیک سید در حالتی که او بر قوتی است از بختها و دلایلی که دارد یا در حالتی
 که کویا که از محمول است بر خورده اعود از جایه خوش بویی و لفظ ان را
 مکسور کرد این در حالتی که کسر ان طریقیست که میان بخوانان متعارف
 شده که او از برای ابتدای باشد و تمام کرده اند و چون سه کانه را بقراوه ابن عامر
 یا تمام کرده است ابن عامر قرأت سه کانه را بفتح ان و بر قراوه فتح بر تذکرون
 وقت باشد و بر قراوه کسر باشد **قوله** و یا یثهم شایف مع الحال فارقوا
 مع التهم مداه خفیفاً وعد لا یعنی ان یا یثهم الملائکه درین سوره و در
 الخ بتذکیری که از اطلاق ناظم رحمه الله مستفاد می شود قراوه حم و کسائی
 است بنا بر آن که تا نیت الملائکه حقیقی نیست پس باقیان تا نیت خوانند
 با اصل قوله فارقوا الخ یعنی خوانند هم حم و کسائی فارقوا دینهم را درین سوره
 و در الزوم با ثبات الف بعد از فاء بتخفيف را پس باقیان را حذف

بو

الف بود و تشدید را و تفریق و مفارقة نزدیک بیک دیگر اند از آنجه که کسی که
تفریق نموده و بعضی پیغمبران ایمان آورد و بعضی دیگر نه هیچ شک نیست
که از دینی که او را بان فرموده اند مفارقة نموده **ع** یا نیم شفا دهند است
درین سوره و آنچه در النحل است و فاروق درین سوره و اسرۃ الزمزمه
کرده اند و کسانیکه از ادراکاتی که خفیف الزام است و تعدیل کرده اند
انرا یعنی مقابله نموده اند میان مد و تشدید بآنکه چون مذکوره اند تشدید بدینا آورده اند
قوله و کسر و فتح خفیف **ع** یا نیم شفا دهند است و **ع** یا نیم شفا دهند است
صراطی ثمراتی ثلثه و حیای و الاسکان صحیحاً یعنی خوانده اند
کوفیان و ابن عامر دینا قیما را بکسر قاف و فتح یا مخففه بسایقان را
فتح قاف و کسریا مشدده باشند و هر دو دلغته اند **قوله** و یا ایها الذین
یعنی آیات اضافه درین سوره هست موضع اند و جملی که نافع و ابن عامر
و حفص بخش میخوانند و مما فی الله نافع فقط و ربی الی صراط نافع و ابو عمرو
و طرالحی مستقیماً ابن عامر تنها و آتی امیرت نافع تنها و آتی اخاف و آتی ارباب
نافع و ابن کثیر و ابو عمرو و حیای غیر از نافع و لیکن درش فتح نیز دارد
جناحه در باب اضافه رفت **ع** کسر و فتحی خفیف شده ظاهر گشته
اند در قیما و آیات این سوره و جملی و مما فی و ربی صراطی است و بعد از آن
لفظی که آتی به موضع است و حیای نیزم از مضاف است بسرفا کبر
ای طالب این مذکور را در حالتی که واکنده باشی بر او و او بشامه رحمه الله
فرموده که در ظاهر کلام خوشش معنی دلکش هست و صورت این معنی است
که وجه معنی قصد آمدن بس کویا که فرموده که قصد من ممت را در خاله
که ممت روی واکنده است بسوی من هیچ حدایی نیست مرا از او

روی

قوله و الاسکان رد است بر جماعتی بخوان که در اسکان حیای طعن می نمودند و
و بر نافع ششعه می گوید ندوی گفتند که از اسکان جمع بین الساکنین لازم می آید
و آن وقتی که علی بن عقیل است خود جایز نیست در هیچ چیزی و کیف در قرآن
عزیز دل می بایستی که یا هم در حیای و هم در مما فی مفتوح بودی جناحه ابرج
روایت کرده از احمد بن صالح و او از ویش و او از نافع و یا آنکه در حیای شفع
بودی و در مما فی ساکن بس یاظم رحمه الله رد ایشان نموده بقوله و الاسکان
ای یعنی اسکان را حیای که نافع صحیح شدن خواندن آن و از آنجه این معنی
و این موده که صاحب تفسیر در کتاب ایجاز چنین تقریر نموده که او حذو
اولی بصحه از دور روایت و روایت راوی اسکان است زیرا که آنچه درش
خود روایت از نافع کرده است اسکان است لا غیر و فتح خود اختیار نموده
جناحه داود بن ابی طیب گفته که امر کرد و درش بر آنکه منصوب گردانید
حیای را همچون مثوای و یونس بن عبد الاعلی گفته که عثمان بن سعید یعنی در
گفت که اگر دوست تر بسوی من است که منصوب گردانند حیای را و اسکان
سازند مما فی را و یا را این درین سوره و قد هدی فی فقط است ابو عمرو و تنها
انرا در وصل ثابت می دارد **قوله** سوره الاعراف و تذکرون الغیب
و قبل تائه **ع** کسر یا و فتح الذال که **ع** یا نیم شفا دهند است
یا غیبه را از پیش بار قلینا مانند کرون از بوائی عامر و حالتی که گرم باشی بنابر آن
در مصحف شامی بخون مر سوم است پس بیکران را حذف یا بود و چون
این عامر درین محل در تخفیف ذال از کسب و جرم و کسانیکه و حفص است
ع و تخفیف ذال بسیار بستی که بر نافع کرده شرف را **ع** یا نیم شفا دهند است
مع الزخرفا عکس عرجون بفتح **ع** و ضم و اولی الزمزمه **ع** یا نیم شفا دهند است
این عاقرم

ی

ن

سوره الاعراف
موقف جمع و کسری
بود اعاذه و
نموده و
الزخرفه
این عاقرم

وَالصَّاقَاتِ قَوْلَهُ وَإِنْ لَعْنَةُ اللَّهِ الْخَافِيْنَ وَالرَّفَعُ نَصُّهُ سَمًا مَا خَلَا
الْبَرْقَى وَفِي التَّوْدِ أَوْصِلًا يَعْنِي أَنْ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ تَخْتِيفُ نُونُ أَنْ وَرَفَعَ
آخِرَ لَعْنَةِ قِرَاءَةِ عَامِمٍ وَنَافِعٍ وَابْنُ كَثِيرٍ وَابْنُ عَرَبٍ وَاسْتَعْنِزْ بِزَيْدٍ بِنَابِرَانَ
كَ أَنْ خَفَفَ مِنْ مُثْقَلِهِ بِأَشَدِّ يَعْنِي دِرَاصِلًا أَنْ بُوذِ بِسُجُودِ شَانِ كَمَا أَنَّ اسْمَ أَنْ اسْتَبَدَّ
حَذَفَ كُودَنْدِ وَنُونُ الرَّخْفِ نُوذَنْدِ وَمَا بَعْدَ أَوْ رُفِعَ سَاخِطٌ بِرَيْشَتَا
قَوْلِهِ وَفِي التَّوْدِ أَوْصِلًا يَعْنِي أَنْ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ أَنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ فِي سُورَةِ
التَّوْدِ نَافِعٌ تَمَّا بِتَخْفِيفٍ وَرَفَعٌ مِثْلُ بَسْ بِأَقْيَانٍ بِأَشَدِّ وَنَضْبٌ بِأَشَدِّ
عَ وَأَنْ لَعْنَةُ اللَّهِ تَخْفِيفٌ وَرَفَعٌ دِرَاصِلٌ أَوْسَطُ دِرَاصِلُهُ كَالْعَالِيَةِ عَالِي شَدِّ أَوْ أَوْ
مَدْلُولُ نَصُّ سَمَاعِيْرَ بَرَى وَأَنْ لَعْنَةُ اللَّهِ رَادِرُ سُورَةِ التَّوْدِ بِسُورَةِ التَّوْدِ
كَوْدِ ابْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنْ لَعْنَةُ اللَّهِ كَدِرِينَ سُورَةِ اسْتَبَدَّ دِرَاصِلُ تَخْفِيفٍ وَرَفَعٍ
قَوْلُهُ وَيَعْنِي بِهَا وَالرَّغْدُ ثَقِيلٌ حَبِيبٌ وَوَالشَّمْسُ مَعَ عَطْفِ الثَّلَاثَةِ كَمَثَلِ
يَعْنِي يَعْشَى اللَّيْلَ التَّهَادُّ دِرِينَ سُورَةِ وَدِرُ سُورَةِ الرَّغْدِ مَدْلُولُ حَبِيبٍ كَمَثَلِ وَكَيْسَانِ
وَشَجْعَةٍ بُوذِ أَوْ رَامَشْدُ كَدِرِ ابْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنْ تَعْشِيَةً بِأَشَدِّ بَسْ بِأَقْيَانٍ بِتَخْفِيفٍ
خَوَانَتْ أَوْ أَغْشَاءَ وَمَعْنِي هَرْدُ وَبِكِي اسْتَبَدَّ قَوْلُهُ وَالشَّمْسُ أَلَا يَعْنِي يُطْلَبُ حَيْثَا
وَالشَّمْسُ وَاسْطُوقَاتٍ سَبْ كَانَتْ أَنْ وَالْقَمَرُ وَالْجُودُ مَسْخَرَاتٍ اِنْكَارِي
تَمَامُ كُودِ ابْنِ عَبْدِ اللَّهِ اسْتَبَدَّ اِنْ جِهَارُ لَفْظٍ رَابِعِيٍّ اِنْ اِطْلَاقُ نَاطِقٍ مَعْلُومٍ مَيَّشُودُ
اِنْ بَلَى ابْنِ عَامِرٍ تَوَاوَلَتِ الشَّمْسُ مَبْدَأُ شُودُ وَالْقَمَرُ وَالْجُودُ هَرْدُ وَمَعْطُوفٌ بِرَأْوِ
مَسْخَرَاتٍ حَبْرٍ مَبْدَأُ بِسُجُودِ بَكْرَانَ هَرْدُ جِهَارُ رَابِعِيٍّ خَوَانَتْ سَبْ لَفْظِ أَوَّلِ
بِرُفْعٍ لَيْتَ خَلْقُكَ اِنْ بَشْرِ رَفَعَتْ وَمَسْخَرَاتٍ بِرَحَالَتِهِ اِنْ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَالشَّمْسِ وَالْقَمَرِ وَالْجُودِ خَالِكُنَهَا مَسْخَرَاتٍ بِأَسْرِ بِسُورَةِ قِرَاءَةِ ابْنِ عَامِرٍ
بِرُحَيْشَتَا وَقَفَ بَايْدُ كُودِ وَدِرُ قِرَاءَةِ دِيكَرَانَ وَصَلُ **أَكْرُو** كُوْنِي نَاطِقٍ رَحِمَهُ اللَّهُ

مَعَ عَطْفِ الثَّلَاثَةِ فَرَمُودُ وَمَعْطُوفٌ مَعِينٌ دُولُ لَفْظِكَ وَالْقَمَرُ وَالْجُودُ بِشْرِ نَبِيسَتْ
اِنْ بَرَكَةِ مَسْخَرَاتٍ مَعَ مَعْطُوفِ اسْتَبَدَّ اِنْ بَارَكَةِ جَوْنِ مَسْخَرَاتٍ دِرُ عِبَتْ
مَعْطُوفٌ وَابْتِغَاءُ حَكْمِ مَعْطُوفِشِ دَاذِ **قَوْلُهُ** وَفِي الْخَلَامَةِ فِي الْآخِرِينَ
حَقِّصَهُمْ وَنَشْرَ اسْتَلْكَوْنَ الْقَمَرَ فِي الْكُلِّ دَلَالَةً وَفِي النَّوْنِ فَتَحَ الْقَمَرَ
شَافٍ وَعَامِمٍ رَوَى نُونُهُ بِالْبَاءِ نَقْطَةً اسْتَلَّا بِدَانٍ كَمَا مَعْطُودُ نَاطِقٍ
رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ اسْتَبَدَّ بِأَنْ فَرَمَايْدُ كَمَا ابْنُ عَامِرٍ دِرُ سُورَةِ الْخَالِيزِ وَالشَّمْسُ
وَالْقَمَرُ وَالْجُودُ مَسْخَرَاتٍ بِرُفْعِ كَلِمَاتٍ جِهَارُ كَانَتْ مَيَّشُودُ وَاعْرَابُ شَانِ
مَعْنَى اسْتَبَدَّ كَمَا كُنْتُ شُدُّ وَحَقِّصُ دِرُ رَفَعُ وَالْجُودُ مَسْخَرَاتٍ دِرُ الْخَلِ مَوَافَقَةُ
مِثْلُ نَاطِقٍ كَمَا مَبْدَأُ وَجِبْرٍ بِأَشَدِّ اِمَّا اِنْ عِبَارَتُشْ صُورَةُ اِنْ مَعْنَى ظَاهِرِيٍّ كُودِ
يَنْبَرُ كَمَا اِنْ تَقْدِيرُ كَلَامِ جَبِينِ مِثْلُ كُودِ دِرُ الْخَلِ حَقِّصُ وَابْنُ عَامِرٍ مَوَافَقَتِ
بِرُفْعِ لَفْظِيْنِ اِنْ بَرَكَةِ وَالْجُودُ مَسْخَرَاتٍ اسْتَبَدَّ مَعْلُومٌ مِثْلُ شُودُ كَمَا ابْنُ عَامِرٍ
رَفَعُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ دِرُ الْخَلِ دَارِزِ بِرُفْعِ اِنْ دِرُ بَيْتِ أَوَّلِ عِبَارَةِ رَاجِحَانَ
بَرَاذَكَ كَمَا دَلَالَةُ بِرُفْعِ دِرُ سُورَةِ كُنْتُ وَجَبِينِ اِنْ بَيْتِ دُومِ عِنْدَ اِنْ
مَوَافَقَةُ حَقِّصُ ابْنِ عَامِرٍ رَادِرُ وَالْجُودُ مَسْخَرَاتٍ هَرْدُ دِيكَرُ مَعْنُومٌ مِثْلُ كُودِ وَكَوْ
تَقْدِيرُ كَلَامِ جَبِينِ اِنْكَارُ كَمَا قَوْلُهُ وَفِي الْخَلِ عَطْفَتِ بِرُفْعِ وَفِي هُنَا
وَفِي الْخَلِ يَعْنِي ابْنُ عَامِرٍ مِثْلُ دِرُ الْأَعْرَافِ وَفِي الْخَلِ كَلِمَاتٍ جِهَارُ كَانَتْ رَابِعِيٍّ
مِثْلُ سَارِزِ اِنْ هُنَاكَ اِنْ ظَاهِرُ قَوْلِهِ مَعْنَى اِنْ اِنْ بَرَكَةِ حَقِّصُ جَبِينِ مَعْلُومٌ
شُودُ كَمَا حَقِّصُ مَوَافَقَةُ ابْنِ عَامِرٍ اسْتَبَدَّ دِرُ رَفَعُ وَالْجُودُ مَسْخَرَاتٍ دِرُ هَرْدُ
سُورَةِ جِهَارُ كَمَا دِرُ لَفْظِ بَيْتِ جَبِينِ مَسْتَبَدَّ كَمَا دَلَالَةُ كُنْتُ بِرُفْعِ صُورَةِ
الْخَلِ اِنْ حَكْمُ اِنْ بَرَكَةِ حَقِّصُ قَائِلُ وَدِيكَرَانَ بِنَضْبِ اِنْ كَلِمَاتٍ مَيَّشُودُ
بِرُفْعِ وَجِبَلِ الشَّمْسِ اِنْ قَوْلُهُ وَنَشْرَ اِنْ يَعْنِي بِرُفْعِ الزِّيَاحِ بِشْرِ رَادِرِ

سورة و در التوقان و الحمل بسكون ضم شين متقادش كوداينه انداز بولي
 كوفيان و ابن عامر بس و يكران راصم شين بود قوله وفي النون الی یعنی فتح در
 محل ضم در نشر اشفا دهند است حمز و كسائي را بس يا قيا راصم باشد
 قوله و علم الی یعنی روايه كرده است عامر بن نون نشر را به با یعنی نون را
 بدل به با كرده در حالي كه يك نقطه حاصل است اين باز در ريش بس چهار
 قوازه حاصل آيد **نشر** اضم نون و شين جمع نشود يا ناشر است از
 بولي يان **ابن كثير و ابو عمرو** **نشر** اضم نون و سكون شين كه
 تخفيف قوازه قوا سده كانه مذكور باشد از بولي ابن عامر **نشر** اضم
 بار و سكون سين كه جمع نشود است از بولي عامر **نشر** اضم نون و سكون
 شين از بولي حمز و كسائي و در اين قوازه مفعول مطلق بود يا حال و يرسل
 بمعنى ينشر الی نشر الی **نشر** او ذوات **نشر** **قوله**
 و رايز الی غنير خفض رفعه **بكل رسا و الخف الی بلغكم خلا**
 مع احقا وها و الواو و بعد مفسدين **قوله** و يا لاختار الی **علا**
 الا و على الی **علا** ان لنا هنا و او ايمر الاسكان **خبر ميمه كلا**
 یعنی را من الی غنير در مجمع قران خفض در موضع رفع او ثابت شده از
 كسائي تا صفة الی شود لفظا و ديكران رفع ميخوانند تا صفتش كرده
 مع از ان جهة كه من نايد است پس تقديرش ما لك كم الی غنير باشد
 و ان موضع است در الاعراف **و در هود** **و در المؤمنین** **قوله**
 و الخف الی یعنی تخفيف الی بلغكم رسالات ما در محل در اين سورة و الی بلغكم
 ما ارسلت به در الاحقاف كه از سور قران است شين كشته از
 برای ابو عمرو و س غنير را شديد باشد و الی بلغ و بلغ دولته اند به يك معنی

و مكسور ساژ تا مضموم را در حالي كه اين تا مشدد باشد و مضموم كودان
 قاف را بفتح از سقتل ابناء هم از بولي ابن عامر و ابو عمرو و كوفيان قوله و كاخني
 یعنی اين قوازه ما شده است باقاب حسن قوله و يفتلون خدا امر است بان
 فوالير يفتلون ابناء كسائي را بهمين قيد ها از بولي مفرغ از نافع سر باقيا
 در هود و بفتح نون و يا و سكون قاف و ضم تا خوانند قوله معا يعرثون
 یعنی در دو محل یعنی و نا كا ثوا يعرثون درين سورة و معا يعرثون در الخاف
 را و اورا مضموم كودان از برای ابن عامر و ابو بكر در حالي كه توماسند باشي در
 تيز دهنی و زيكری يا شين خدا او بد شغل و افرو صكي بود سر غير ايشان
 بكسر خوانند و ضم و كسر دولته اند **قوله** و يفتلون الضم
 يكسور شافيا و الخي اخذ الی و النور **قوله** و يفتلون الضم
 تعالى يفتلون على اصنامهم مكسور كرده اند از بولي حمز و كسائي در حالي كه
 اين ضم شفا دهند است از ان جهة كه لغته فيصيح تراوست و از بولي غنير
 ايشان بضم خوانند اند قوله و الخي یعنی و اذا الخيكم من آل فرعون را كليل
 و بايندان اخيناكم ساخته اند یعنی ان ايجاي اين نشانه انداز بولي ابن عامر
 رينا كه در مصحف اهل شام مجنين مسطور است بس ديكران اخيناكم
 خوانند و وجه اخيناكم است صمير در اوست كه راجع است بلفظ الله
 در **قوله** اعين الله و اخيناكم خود بون عطية است **قوله**
و كاع لا تنوين و آمد دة هاما **قوله** و عن الكوفي في الكف
 و صلا یعنی جعله دكا و خير موسى صوفا حمز و كسائي ان ايمد و معني بي
 تنوين مي خوانند و در الكف جعله دكا و كوفيان باين قيد ها مذكور

می خوانند پس بایقان در هر دو موضع بغیر مذ و غیر حم و به تنوین خوانند
تا صدری باشد بمعنی مد کوک و دکا هیچ تنوینی در او نیست و مدود
کردن او را در حالتی که مهر زکند شفا دهند باشی و دکا را از کوفیان
در الکف پیوسته گردانند اندیش به این درین سوره است در حکم **وَلَمَّا**
وَجَمْعُ رِئَالَتِي مَتَّه كُورَه وَفِي الشَّجَرِ وَفِي الضَّمِّ
لَمَّا یعنی علی التامین و سالتی و بکلامی جمیع شیوخ آن یعنی ناظران آن
حایه کرده اند از ابوی ابو عمرو و ابن عامر و کوفیان پس دیگران را
افراد بود و وجه قرائه جمع و افراد در المائد مذکور شد قوله **وَفِي الشَّجَرِ**
الْمِ یعنی شجره که در آن شبنم بافت و مفتوح سازد را در حال جفتش در
وَأَنْ يَرَوْا سَبِيلَ الرَّشِدِ از حم و کسان پس بایقان را سکون شبنم باشد
و ضم بار و رشید و رشید دو لغه اند همچون **جَلَّ وَجَلَّ قَوْلَهُ وَفِي الْكَفِّ**
حَسَنَاهُ وَضَمَّ حَلِيمٍ بَكْسَرٍ شَفَاوَفٍ وَالْإِتْبَاعُ ذُو حَلٍّ
یعنی ماعلت رشدا در الکف بفتح و تحریک شبنم از آن ابو عمرو
فقط است و از آن جهت قید آخر سوره نفرمود که لفظ الرشید که در آن
خلاف کرده اند در قصه موسی است علیه السلام و از اینجا بود که چون ابو عمرو
را گفتند جوار شد را بفتح می خوانی فرمود که از آن جهت که بفتح معینش علم است
و بضم معینش صلاح و موسی از حضور علمها السلام علم را طلب فرمود پس در
دو موضع اول سوره که **وَهِيَ لَنَا مَرْنَانٌ وَرَشْدًا وَاقْرَبَ مِنْ هَذَا رَشْدًا**
است خلافی نباشد تا مناسب ما قبل و ما بعد باشند مثل **عَبَّادًا**
و در آخر سوره که غیر از ابو عمرو و بضم و سکون خوانده اند از آن جهت است که

ما قبلش

است

ما قبلش علم است و ما بعدش ضم قوله و ضم حلیهم الم یعنی حم و کسان پس
حلیهم **عَلَّا جَسَدًا** را بکسر حامی خوانند و دیگران بضم و در حسی لفظ
الرشید یعنی در قرآنش واقع اند در الکف و ضم حلیهم بکسر شفا داده و زکاک
کسر اخف است از ضم و نیز حلیهم بکسر ها تمام است بنا بر متابعه کثیر لام
کما اشار بقوله **وَالْإِتْبَاعُ ذُو حَلٍّ** یعنی حار را در حرکت تابع لام ساختن خداوند
حلم است یعنی اتباع در لغه عرب حروف و مشهور است **وَلَمَّا**
وَحَاطَبٌ يَرْجُمُنَا وَيَغْفِرُنَا **ذَاوَبَارٌ يَنْارُ فَعْلٍ غَيْرِهِمَا** **الْحَلَّى**
یعنی خوانند از حم و کسان پس **لَمَّا** **يَرْجُمُنَا** و **يَغْفِرُنَا** را با خطاب
در هر دو و بنصب بار بنا یعنی نادای می حذف الاله است پس دیگران
بغیر خوانند و برفع بار **يَرْجُمُنَا** فاعله ایشان خطاب کردند **يَرْجُمُنَا**
و تغفر لنا قاری را که ما را بخوانند از برای حم و کسان خطاب در حالتی
این دو کلمه در خوش بویی مانده عود اند و بار **يَرْجُمُنَا** فرعیست
که ظاهر شده از برای حم و کسان **قَوْلَهُ** و **وَمِمَّ** این امر اکثر معا
كَقَوْلِهِمْ **وَأَصَارَهُمْ بِالْجَمْعِ وَالْمَدِّ** **كَلَامًا** امر است
بأن که بکسر و گردانیم را از قوله **قَالَ إِنَّ أُمَّ** **إِنَّ الْقَوْمَ** درین سوره
و یا **إِنَّ أُمَّ** **لَنَا** **حَذَّ** **لِحَيِّ** در طه از برای ابن عامر و حم و کسان و ابو عمرو
در حالتی که هم سر صحنه یا فنکان باشی یعنی در اصل می بود و از جهت تخفیف
یا را انداختند و اکثر بکسر می خوانند و بایقان بفتح می خوانند بنا
بر آن که چون یا را حذف کردند و اکثر حرکت نمودند فتح را اختیار
کردند چه اخف حرکات است و خفه مطلوب است قوله **وَأَصَارَهُمَّ**
یعنی و یضع عنهم **أَصَارَهُمَّ** را بجمع و مد کمال گردانند اند از برای

رفع

این غایر زیرا که اصل ثقل تکالیف و عین بود و ان انواع است پس یافتن افراد
خوانند بنا بر آن **اصرا** اسم جنس است و مفید معنی جمع آمده **قول**
خطیباتکم و حده عنه و رفعه **سما الفوا و الغیر**
یا کثیر عدل یعنی منفرد کردن خطیباتکم سزید الحسین را درین سوره تا
خطیباتکم شود از برای این غایر پس عین و جمع خوانند **قول** و **رفع** الی غیر
و **رفع** تا از ان این غایر و نافع است که تا قام مقام فاعل تغییر باشد چه
ایشان هر دو تغییر را بر بنا مفعول میخوانند **قول** و **الغیر** الی معنی غیر ایشان
هر دو تعدیل کرده و خوانند اند **خطیباتکم** را **کثیر** را **کثیر** که علامه
نصب است تا مفعول تغییر لکم باشد که صیغه تنکلم است پس به
قراءة شود **خطیباتکم** بتوحید و **رفع** این غایر را **خطیباتکم** جمع و **رفع**
نافع را **جمع** و **کثیر** یکبار **نا** **قول** و **لکن خطایا** **یا** **خ** **یها و نوحها**
و **معدله** **رفع** **سوی** **حفظهم تلا** است در الی است از قراة
غیر این غایر که جمع سلامه میخوانند یعنی گویا که کسی را در خاطر آمده که
ابو عمر و نیز جمع سلامه میخواند یا جمع تکسیر **ناظم** **رحمة الله علیه**
و **رفع** این و **تم** میفرماید که و لکن جمع تکسیر که بر وزن **خطیباتکم** بود غالب
آمده از برای ابو عمر و درین سوره و در سوره نوح که از سورهها قرآن
است تا موافق القوم باشد که جمع علیه است **قول** و **معدله** الی معنی
قالوا معدن الی **یکم** را مرفوع کرده اند از برای همه قراة غیر از حضرت
بنا بر آن خبر مبتداء محذوف بود ای هیه **معدن** و **حفظ** نصب میخوانند
تا مصدر باشد یا مفعول **قول** و **بیسر** **یا** **امر** و **الهمز** **هف**
و **مثل** **بیسر** **غیر** **هذین** **عولا** یعنی خوانند است **نافع** **بعباد** **بیسر**

بنا بر آنکه بر وزن عیس و خوانند است این غایر هم سنا که پیوسته اصلشان
بیسر بوده باشد همچون کف که نقل حرکت عین بنا کرده باشند بعد از سلب
حرکت فاء و از جهت **لسم** **من** را بدل کرده باشند **قول** و **مثل** **بیسر** الی معنی غیر
ایشان هر دو اعتماد کرده اند **مثل** **بیسر** الی معنی بیس میخوانند بر وزن **بیسر**
قول و **بیسر** **اسم** **کن** **بن** **فحین** **ارقا** **خلف** و **خفف** **بیسر** **کون** **فا**
و **لا** **یخ** **ساکن** **ساز** **یار** **در** **میان** **فتح** **یار** و **فتح** **منی** **جناحه** **بر** **وزن** **فیصل** **باشد** **از**
ابو **بکر** **اما** **جلاف** **از** **بیس** **یک** **وجه** **دیگر** **ش** **مثل** **قراة** **حضر** **و** **موافق** **ناش**
باشد **قول** و **خفف** الی معنی تخفیف **عزان** **او** **بیس** **والذین** **عیشکون** **بالکتاب**
و یعنی از باب افعال از برای ابو بکر در حالتی که صافی است متابعه او پس از
توکی بر نیست و دلالتش قویست و غیر ابو بکر بتشدید میخوانند پس چهار قراة
شود و مجموع صفة عذاب است ای عذاب شدید **قول**
و تقصیر ذریات مع فتح تاید **و فی الطور فی الثانی** **هیر** **تحملا**
احبا **است** **بان** **که** **کوفیان** **و** **این** **کثیر** **که** **هر** **یکی** **ایراد** **هند** **اند** **که** **تخل**
علوم **بسیار** **کرده** **اند** **میخوانند** **ذریتهم** **و** **استه** **هم** **را** **در** **ین** **سوره**
والحقنا **بهم** **در** **یتهم** **را** **که** **دوم** **و** **الطور** **است** **حذف** **الف** **و** **فتح** **نا** **او**
بسر **یکبار** **جمع** **خوانند** **و** **بکسر** **تا** **و** **در** **هر** **دو** **قراة** **مفعول** **به** **واقع** **اند**
و **هر** **دو** **قراة** **تو** **دیک** **به** **یکبار** **کرند** **زیرا** **که** **ذریه** **اسم** **جنس** **است** **و** **اطلاقش**
بر **قلیل** **و** **کثیر** **می** **نابند** **قول** و **کسر** **م** **غصنا** **و** **کسر** **رفع**
اول **الطور** **للصبری** **و** **بالم** **کسر** **حالا** **یعنی** **نا** **احلنا** **ذریتهم**
در **یس** **حذف** **الف** **و** **فتح** **تا** **قراة** **این** **کثیر** **و** **ابو** **عمر** **و** **کوفیان** **است**
بسر **یکبار** **بالف** **و** **کسر** **تا** **خوانند** **قول** **و** **یکسر** **الی** **عنه** **و** **مکسور** **کرده** **اند**

وَمَرْتَفِعٌ شَدِيدٌ وَقُلْ طَائِفٌ طَيْفٌ صَحِيحَةٌ وَيَأْمُرُونَ قَاضِمٌ
 وَكَسِيرٌ الضَّمُّ عَدَلًا يَعْنِي جَوَانِ أَيْ قَارِي طَيْفٌ رَادٌّ عَلَى طَائِفٍ أَيْ
 كَسَائِي وَأَبْنُ كَثِيرٍ وَأَبُو عَمْرٍو دَرِهَا لِي كَيْفَ حَقِيقَةُ أَيْنَ قَرَأَهُ وَصَحَّ أَنْ يَرَأْسُنِي نَدَا
 وَطَيْفٌ مَيَّ تَوَانٌ كَيْفَ مَصْدَرٌ بِأَشَدِّ مَعْنَى وَتَوَسَّدَ وَهُوَ يَتَوَانُ أَنْ تَحْنِيفَ طَيْفٌ بِأَشَدِّ
 مَعْنَى مَيَّ تَوَانٌ وَدِيكَوَانٌ طَائِفٌ كَيْفَ اسْمٌ فَاعِلٌ يَزِيدُ مَعْنَى طَائِفٌ قَوْلُ
 وَيَأْمُرُونَ بِأَعْيَانِيَا وَابْنُ عَصَمٍ مَدِينَةٌ بِسَمْعٍ مَعْنَى كَرْدَانِ يَأْمُرُ وَكَسِيرٌ
 سَارِ مِمَّ مَعْنَى أَمْرٌ أَيْ جَوَانِ نَافِعٌ دَرِهَا لِي كَيْفَ عَادِلٌ بِأَشَدِّ مَعْنَى وَصَحَّ أَنْ يَرَأْسُنِي نَدَا
 وَدِيكَوَانٌ بِفَتْحٍ بِأَوْضَعٍ مِمَّ حَوَانِدٌ وَآمَدٌ وَآمَدٌ دَوْلَةٌ أُنْدُ **قَوْلُ**
 وَرَأَيْتُ مَعِي بَعْدِي وَرَأَيْتُ مَعِي عَدَلًا أَيْ بَاقِي مَضَافَاتِهَا
 الْعَلَى يَعْنِي آيَاتٍ أَضَافَةً بَلَدٍ أَيْنَ سُوْرَةُ هُنْتُ أُنْدُ فِي الْفَوَاحِشِ
 كَيْفَ غَيْرَ رَحْمَةٍ أَوْ بِنْتِهَا مَعْنَى هُوَ أُنْدُ مَعْنَى سَرَّائِلُ كَيْفَ مَضَافَاتِهَا أُنْدُ مَقْصُودُهَا أَنْ يَمْتَنِعَ
 مِي سَارِدٌ بَعْدِي الْعَجَلُ وَرَأَيْتُ خَافَ عَلَيْكَ نَافِعٌ وَابْنُ كَثِيرٍ وَأَبُو عَمْرٍو
 أَنْ هُوَ دَرِهَا بِنْتِهَا مَعْنَى هُوَ أُنْدُ مَعْنَى سَرَّائِلُ كَيْفَ مَضَافَاتِهَا أُنْدُ مَقْصُودُهَا أَنْ يَمْتَنِعَ
 مَعْنَى هُوَ أُنْدُ عَدَلًا أَيْ صَدِيقٌ نَافِعٌ مَضَافَاتِهَا مِي سَارِدٌ أَيْ بَاقِي الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ
 كَيْفَ غَيْرَ بَعْدِي وَابْنُ عَمْرٍو أُنْدُ مَعْنَى هُوَ أُنْدُ مَعْنَى سَرَّائِلُ كَيْفَ مَضَافَاتِهَا أُنْدُ مَقْصُودُهَا أَنْ يَمْتَنِعَ
 أَيْنَ كَيْفَ ثَابِتٌ أُنْدُ رَأْيٌ رَأْيٌ دَرِهَا بِنْتِهَا مَعْنَى هُوَ أُنْدُ مَعْنَى سَرَّائِلُ كَيْفَ مَضَافَاتِهَا أُنْدُ مَقْصُودُهَا أَنْ يَمْتَنِعَ
 أَبُو عَمْرٍو وَدَرِهَا بِنْتِهَا مَعْنَى هُوَ أُنْدُ مَعْنَى سَرَّائِلُ كَيْفَ مَضَافَاتِهَا أُنْدُ مَقْصُودُهَا أَنْ يَمْتَنِعَ
 سُوْرَةُ **الْأَلِفِ** فِي رَدِّهِ الدَّلَالُ بِفَتْحٍ نَافِعٌ وَعَنْ قَبْلِ يَرُورِي وَلَيْسَ يُعْوَلُ
 بِفَتْحٍ مَضَافَاتِهَا نَافِعٌ دَلَالُهَا أُنْدُ مَعْنَى هُوَ أُنْدُ مَعْنَى سَرَّائِلُ كَيْفَ مَضَافَاتِهَا أُنْدُ مَقْصُودُهَا أَنْ يَمْتَنِعَ
 أَيْنَ أُنْدُ مَعْنَى هُوَ أُنْدُ مَعْنَى سَرَّائِلُ كَيْفَ مَضَافَاتِهَا أُنْدُ مَقْصُودُهَا أَنْ يَمْتَنِعَ
 بَكْسَرٌ أَلْ حَوَانِدٌ أَيْنَ جَاوِيْنَ بَعْدَ كَرَمٍ قَوْلُهُ وَعَنْ قَبْلِ أَلْ يَعْنِي رَأْيٌ كَرَمٌ أُنْدُ

مخوانده

الانفال

خداوند

فَخَذَلَ الْأَمْرَ قَبْلَ يَوْمِ يُدْيُ الْأَوَّلِ وَلَكِنْ أُنْدُ مَعْنَى هُوَ أُنْدُ مَعْنَى سَرَّائِلُ كَيْفَ مَضَافَاتِهَا أُنْدُ مَقْصُودُهَا أَنْ يَمْتَنِعَ
 يَتَسَبَّرُ مِي فَرَمَايَدُ كَيْفَ حَكَايَةُ كَرَمٍ مَرَاغِدٌ بِأَجَدُ أَنْ يَجَاهِدَ مَعْنَى بَرَقَبِلِ
 حَوَانِدٌ فَرَمُوْدُ كَيْفَ أُنْدُ مَعْنَى هُوَ أُنْدُ مَعْنَى سَرَّائِلُ كَيْفَ مَضَافَاتِهَا أُنْدُ مَقْصُودُهَا أَنْ يَمْتَنِعَ
 الْكُسْرُ أَوَّلُ النَّفَاسِ رَدُّوا وَلَا يَعْنِي أَنْ تَعْنِيَكُمْ النَّفَاسُ خَفِيفٌ شَيْنٌ أَوْ
 مَرْتَفِعٌ وَبَلَدٌ كَشْتَهُ أَنْ نَافِعٌ وَابْنُ كَثِيرٍ وَأَبُو عَمْرٍو قَوْلُهُ وَفِي مَعْنَى الْفَوَاحِشِ أُنْدُ مَعْنَى
 فَعَلٌ فَخْرٌ بِأَشَدِّ مَعْنَى دَرِهَا مَضَافَاتِهَا مَعْنَى هُوَ أُنْدُ مَعْنَى سَرَّائِلُ كَيْفَ مَضَافَاتِهَا أُنْدُ مَقْصُودُهَا أَنْ يَمْتَنِعَ
 رَامِقٌ مَقْصُودُهَا أَنْ يَمْتَنِعَ مَعْنَى هُوَ أُنْدُ مَعْنَى سَرَّائِلُ كَيْفَ مَضَافَاتِهَا أُنْدُ مَقْصُودُهَا أَنْ يَمْتَنِعَ
 بَعْنَى بِأَشَدِّ مَعْنَى دَرِهَا مَضَافَاتِهَا مَعْنَى هُوَ أُنْدُ مَعْنَى سَرَّائِلُ كَيْفَ مَضَافَاتِهَا أُنْدُ مَقْصُودُهَا أَنْ يَمْتَنِعَ
 أَوْ رُورِي مَضَافَاتِهَا مَعْنَى هُوَ أُنْدُ مَعْنَى سَرَّائِلُ كَيْفَ مَضَافَاتِهَا أُنْدُ مَقْصُودُهَا أَنْ يَمْتَنِعَ
 يَأْ كُسْرٌ شَيْنٌ خَفِيفٌ وَنَصِبُ النَّفَاسِ بِرَمْعٍ بَلَقَشِ أَنْ كَثِيرٌ وَأَبُو عَمْرٍو
 أُنْدُ مَعْنَى هُوَ أُنْدُ مَعْنَى سَرَّائِلُ كَيْفَ مَضَافَاتِهَا أُنْدُ مَقْصُودُهَا أَنْ يَمْتَنِعَ
 وَرَفَعَ النَّفَاسُ بِرَمْعٍ بَلَقَشِ بَاقِيَا نَافِعٌ يَأْ وَفَتْحٌ عَيْنٌ وَكُسْرٌ شَيْنٌ مَشْدُودٌ
 بِأَشَدِّ مَعْنَى دَرِهَا مَضَافَاتِهَا مَعْنَى هُوَ أُنْدُ مَعْنَى سَرَّائِلُ كَيْفَ مَضَافَاتِهَا أُنْدُ مَقْصُودُهَا أَنْ يَمْتَنِعَ
 وَتَحْفِيفُهُمْ فِي الْأَوَّلِ هُنَا وَلَكِنَّ اللَّهَ وَارْفَعَهُ هَا هُنَا **كَيْفَ** فَلَافِي وَتَحْفِيفُهُمْ
 كَرَمٌ قَوْلُهُ لَفْظٌ وَلَكِنْ رَأْيٌ جَوَانِ وَكَسَائِي وَأَبْنُ عَمْرٍو طَاهِرٌ شَدِيدٌ وَفَافٍ
 كَشْتَهُ دَرِهَا مَضَافَاتِهَا مَعْنَى هُوَ أُنْدُ مَعْنَى سَرَّائِلُ كَيْفَ مَضَافَاتِهَا أُنْدُ مَقْصُودُهَا أَنْ يَمْتَنِعَ
 دَرِهَا لِي كَيْفَ أُنْدُ مَعْنَى هُوَ أُنْدُ مَعْنَى سَرَّائِلُ كَيْفَ مَضَافَاتِهَا أُنْدُ مَقْصُودُهَا أَنْ يَمْتَنِعَ
 مَرُورِي سَارِدٌ أَيْنَ قَارِي هَا رَأْيٌ أُنْدُ مَعْنَى هُوَ أُنْدُ مَعْنَى سَرَّائِلُ كَيْفَ مَضَافَاتِهَا أُنْدُ مَقْصُودُهَا أَنْ يَمْتَنِعَ
 بِرَمْعٍ بِأَشَدِّ مَعْنَى دَرِهَا مَضَافَاتِهَا مَعْنَى هُوَ أُنْدُ مَعْنَى سَرَّائِلُ كَيْفَ مَضَافَاتِهَا أُنْدُ مَقْصُودُهَا أَنْ يَمْتَنِعَ
 هَا بِرَمْعٍ لَكِنْ وَفَتْحٌ نُونٌ أُنْدُ مَعْنَى هُوَ أُنْدُ مَعْنَى سَرَّائِلُ كَيْفَ مَضَافَاتِهَا أُنْدُ مَقْصُودُهَا أَنْ يَمْتَنِعَ
 أَوَّلِيَا حَتَرَانِ أُنْدُ مَعْنَى هُوَ أُنْدُ مَعْنَى سَرَّائِلُ كَيْفَ مَضَافَاتِهَا أُنْدُ مَقْصُودُهَا أَنْ يَمْتَنِعَ

خداوند

قوله وموهن بالتحفيف اع وفيه لم يسنو خفض كيد بالخفض ولا
 يعني موهن كيد الكافرين بتحفيفها منتشرة كشته از ابن عامر وكوفيان
 بس غير ايشان بتشدید خوانند قوله وفيه لم يسنو واقع نكسته است تنوين
 در موهن از بولي خفض بس بگویند را تنوين باشد قوله كيد الی یعنی كيد
 الكافرين بخفض الی اعتماد کرده اند بر او از بولي خفض بس از بولي ايقان
 نصب خوانند ووهن واهن دولعة اند چنانكه كوي و هت الشيء واهت
 اى جعلته ضعيفا بس سه قراة شود موهن كيد بتشدید وتنوين
 و نصب دال بر مفعولیه نافع و این كثير و این عموما و این تحفيف و ترك
 تنوين و خفض الی بر مضافه خفض الی تحفيف وتنوين و نصب دال
 بر مفعولیه دیگر این **قوله** وبعد وان الله النعم عمر على وفيهما العدة
 اكثير **قوله** الضم واعد لا یعنی بعد از موهن كيد الكافرين وان
 الله مع المؤمنين فتح همه در او عام كشته بلندی او از نافع و این عام و خفض
 اى وان الله مع المؤمنين امتنع عناء فيكم بس دیگران را كسر بود بر استئناف
 قوله وفيهما العدة الی یعنی اذ انتم بالعدوة الدنيا و ههنا بالعدوة القصوى
 مكسور کردن عین مصفوة او را در هر دو موضع مكسور كرد ايند في حقیقی از
 بولي این كثير و ابو عمرو و عدل را بتقديم رسان زیراكه كسر ارض اخف است
 بس ايقان بضم عين خوانند و فتح نیز آمده **قوله** ومن حي الكسرة طهر اذ صفا هدى
 واذ يتوفى انثوه له ملا یعنی مكسور کردن ایا ازل را از من حی عن بيته
 در حالتی تا اظهار كشته باشی این یار در نزد یار دوم از بولي نافع و ابو بكر و
 بزی بس دیگران بتشدید یا مفتوحه خوانند بر وزن عی و اظهار و ادغام دو
 لغة اند قوله اذ صفا الی بقليل كسر است یعنی مكسور کردن یار از برای آنكه

صافی شد این كسوراه نمودن او قوله واذ يتوفى الی یعنی بتأنيث بخوانند اذ يتوفى
 الذين كفروا الملايكه را از بولي هشام و این كوان كه ابن عامر باشد از ان جهة
 ك تأنيث را بجهت او دليلها است كه از ان جمله يكى تأنيث لفظ الملايكه است
 و هشام در ادغام ذال اذ در نوز تا و این كوان در اظهارش بر اصل خود
 باشند و باقیان را تكثير بود بنا بر آن كه تأنيث جمع حقیقی نیست و نیز میان
 فعل و فاعل خیلی فاصله واقع است و از این جهة است كه در مثل ان انتم
 الملايكه بیشتر بر تأنيث اند و در اینجا بیشتر بر تكثير **قوله** ويا لعن
 فيها احسن مما فشا عيما وقل في النور فاشيد كالا یعنی
 والاحسن الذين كفروا سبقوا درین سون خوانند اندش یا عينة از برای
 ابن عامر و حمى و خفض الی احسن الرسول ان الذين كفروا سبقوا
 بس باقیان بخطاب خوانند تا عمیر مخاطب فاعلش بود و الذين كفروا
 سبقوا هردو مفعولش باشند و از این باقیان ابو بكر را فتح سبب است
 و غیر او را كسر بس سه قراة شود قوله كما فشا عيما اى قری قراة مثل
 قراة استهوت في حال عبومها قوله وفي النور الی یعنی كوی قاری كه لا احسن
 الذين كفروا معجزین في الارض در سون النور یا عينة قاری آن كه
 حنى و این عامر اند راه نموده اند مردمان را با این قراة بس باقیان را خطاب
 باشد و از این باقیان عامر را فتح سبب هست و دیگران را كسر بس این نیز
 سه قراة باشد وجه خطاب و عنة همان است كه ذكر رفت **قوله**
 و انهم ارفع كافيا و اكسروا الشعبة السلم و اكسروا القتال مطب
 صلا یعنی مفتوح ساز ای یار دم ساز بمن ارفع لا یجرون را از بولي ابن عامر
 درین حال كه كفاية كنده باشی كار خود را ای انهم و می توان كه مفعول احسن

باشد و لازمه بود ای احببین الذين كفروا انهم يحزنون بس عیروا
 کسر بود بر استیناف و بر قراة کسر بسبقوا و قف بود و بر قراة
 فتح وصل قوله و اکسر و الی یعنی مکسور کرد ایند سین و ان جھو السلام
 یا از بولی شعبه فقط از عاصم قوله و اکسر یعنی مکسور ساز سین را از قلا
 یهنوا و یهنوا الی السلام در سوره القیال از بولی جھو و ابوبکر و بعد از آن
 جوش شود از روی نزدیکی پس یاقان را فتح باشد و کسر و فتح دو لغه اند
قوله و ثانی یکی صین و ثالثها نون و ضعفاً بفتح الضم تاشیه نقلاً
 و فی الترمذی عن خلفی و انیت ان یكون مع الأسری الأسری الی اساری الی
 اخبار است بانکه کوینان و ابوعمر و ان یکی منکم مایة یغلبوا الفاراکه
 دوم است بتدکیر می خوانند و کوینان فقط ان یکن منکم صابریه را که
 سیوم باشد هم بتدکیر بر آنکه تائیت لفظ مایه حقیقی نیست و فعلینا
 فاعل و مفعول نیز واقع شدن بر دیگران را تائیت باشد بر اصل و تذکیر
 از اطلاق ناظم رحمه الله معلوم می گردد و قید دوم و سیوم از آنجمله
 است که در اول که ان یکی منکم عشرون است و در چهارم که
 ان یکی منکم الف است هیچ خلاقی نیست قوله وضعفاً الی یعنی خوانده اند
 عمر و عاصم و علم ان فیکم ضعفاً را درین سوره و الله الذی خلقتکم
 من ضعف ثم جعل من بعد ضعف قوه ثم جعل من بعد قوه ضعفاً را
 در سوره الروم بفتح ضاد و لیکن حمض در الروم مخالف عاصم نموده
 یعنی تارک فتح بوده و اختیار هم نموده بنا بر حدیثی که باور سیده از فضیل
 ابن رزوق و او از عطیه عوفی و او از ابن عمر رضی الله عنهما که می نمایند
 صل الله علیه و سلم او را بضم اقرا فرموده و فتح را بر آورد کرده و صاحب

می خوانند

تیسر

تیسر رحمه الله فرموده که این عطیه که راوی حدیث است ضعیفش داشته اند
 و انچه حمض از عاصم روایت کرده و او از امامان خویش صحیح تر است و من
 در روایت حمض هم بفتح و هم بضم بر تلامذ می آوریم تا متابعت عاصم کرده
 باشم بر قراةش و موافقت حمض نموده باشم بر اختیارش پس حمض را دو ق
 باشد فتح و ضم و از این جهت ذکر خلاف از او فرموده است قال عز و جل و
 یاقان را در مجموع ضم باشد و فتح و ضم دو لغه اند قوله و انیت ان یقل
 حرکه ممتی بنا یعنی می خواند ابوعمر و ان یكون له اسری را بتائیت و بر آنکه
 تائیت اسری غیر حقیقی است و همچنین می خواند ابوعمر و قل لمن
 فی ایدیکم من الأساری را بر وزن فعالی بضم فا و دیگران من الأسری
 و هر دو دو لغه اند و غیب دوم لفظ یکی شایع است آنجی عربیه
 و غیب سوم کله یکی قافیه نموده دبا و وضعفاً بفتح ضم ظاهر شوند او را
 یعنی قاری او را غنیمه ای جز خلیل و ثواب جمیلش بخشیده اند و در سوره
 الروم حکایت کن از مخالفه و جدا شدن حمض از عاصم جناحه شنیدی
 و بتائیت جوان ای قاری ان یكون له اسری در حالتی که او و اقراة
 من الأساری باشد در موضع من الأسری در حالتی که تو جدا او نباشد
 حلفائی باشی که شریکین شده **قوله** و لا یتهم بالکسر فر و یهف
 شفا و معالی بن ابراهیم اقلاً یعنی جوان ای قاری مالکم من ولائکم
 را در این سوره بکسر و او از بولی جھو و فیروزی یاب بان و هنالك
 الولاية لله الحق در الکف بکسر شفا داده از بولی جھو و کسانی پس دیگران
 را فتح باشد و کسر و فتح دو لغه اند مثل الدلالة و الدلالة قوله و معالی الی
 یعنی اندی و موضع حاصل اند به دو یا که روی و اگر ده اند یعنی یا اضافه درین

نموده

سُورَةُ الدُّهْرِ
سُورَةُ الدُّهْرِ ثَمَّ الْهَاجِرُ كَسْرُ عَايِمٍ وَزِدْ هَتْخُ مَصْمُومَةٍ عَنْهُ وَاعْقِلَا
يَعْنِي يَضَاهُونَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مَكْسُورٌ مِمَّا كَرَدَتْ عَايِمُ هَا مَصْمُومَةٌ أَوْ زَا
وَزِيَادَةُ كُنْ أَيْ قَارِي مَعْنَى مَصْمُومَةٍ رَأْسُهَا مَكْسُورٌ مِمَّا كَرَدَتْ عَايِمُ هَا مَصْمُومَةٌ أَوْ زَا
يَقَانِلُونَ شَوْذَارُ ضَاهَا هَمْزُ اللَّامِ بِمَعْنَى شَبَابِهِ وَبَاقِيَانِ بَضْمُ هَا وَحَذْفُ
مَعْنَى يَخَوِّفُونَ أَوْ ضَاهَا مَقْلُ اللَّامِ وَاشْيَانِ دَوْلَةٌ أَيْ أَمَّا تَرْكُ مَعْنَى أَوْلِيَتْ
وَأَزْ أَيْنَ جِهَةٍ يَشْتَرِ بِهَا يَخَوِّفُونَ قَوْلُهُ يَصِلُ بَضْمُ الْيَاءِ مَعَ فَتْحٍ صَادِهِ هَا
وَلَمْ يَخْشَوْا هُنَاكَ مُضِلًّا أَيْ يَصِلُ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا بَضْمُ يَاءٍ وَفَتْحُ صَادِ شِ
كَيْهَ بِنَا مَعْمُولٌ بِأَشَدِّ أَرْضِ قَرَاءَةِ حَرْفٍ وَكَسَائِي وَصَصُ اسْتِ بَسْ دِيكَانِ
رَافِعٍ يَاءٍ وَكَسْرُ ضَادٍ بِأَشَدِّ بِنَاءٍ فَاعِلٌ أَرْضُ قَوْلُهُ وَلَمْ يَخْشَوْا الْإِشَارَةُ اسْتِ بِتَدْ
مَذْهَبِ عِزَّةٍ أَيْ خَوَانِدِ حَرْفٍ وَكَسَائِي وَحَضْفُ يَصِلُ بِهِ رَأْسُ اسْنَادِ اضْطِلَالِ
بِحْدَايِ تَعَالَى وَنَزْسِيْنِدْ نَدَارُ كَسِي سَبْتِ ضَلَالَةٍ وَهَدَايَةٍ بِفَقْسِ خَوِّشِ مِيكَنْدِ
يَعْنِي مَعْرُوكَةٍ أَيْ اِشْيَانِ مِيكُونِيْدُ كَمَا خُوذُ كِرَاهِ مِي شُومُ وَمَا خُوذُ رَاهِ مِي بِاِيْمِ
وَقَوْلُهُ تَعْبِطُ بِهَ كَثِيرًا وَيَهْدِي بِهَ كَثِيرًا وَامْتِثَالِ أَنْ رَدَّ اسْتِ بِرَأْعْتَادِ
بِرَأْسَانِ اِشْيَانِ وَاللَّهُ اعْلَمُ قَوْلُهُ وَأَنْ يَقْبَلُ التَّذَكُّيرُ شَاعَ وَصَالَهُ
وَرَحْمَةُ الرُّفُوعِ بِالْحَفِظِ قَابِلًا أَيْ وَمَا سَمِعْتُمْ أَنْ تَقْبَلْتُمْ نَفَقَاتِهِمْ
تَذَكُّرًا وَفَاسْ كَشْتِ مَوَاصِلِهِ أَوْ حَرْفٍ وَكَسَائِي هَا اِزْ أَنْ جِهَةٍ كَيْ تَأْنِيَتْ نَفَقَاتِ
حَقِيقِيْ بَسْ دِيكَانِ تَبَانِيَتْ خَوَانِدِ بِرَأْصِلِ وَامَّا وَرَحْمَةُ لِلَّذِينَ آمَنُوا
مَنْ كَمَرَا كَمَرْفُوعِ اسْتِ بِرَمْعُطُوفِهِ بِرَأْذُنِ خَيْرٍ أَيْ هُوَ أَدْنُ خَيْرٍ وَهُوَ
رَحْمَةُ تَبْسُ قَوْلِ كُنْ اِزْ اَحْفَظْ اِزْ بَرِيْ حَرْفٍ تَامْعُطُوفِ بِأَشَدِّ بِرَخِيْرٍ بِرَأْصِلِ
دِيكَانِ بِرَفْعِ قَبُولِ بَايْدُ كَرْدِ قَوْلُهُ وَيَعْفُ بَرُونَ دُونَ خَمِّ وَفَاوَهُ يَصْمُ تَعْدَبُ
نَاهُ بِالنُّونِ وَصَلًا وَذَلِكَ كَسْرُ وَطَائِفَةٍ بِضَبِّ مَرْفُوعِهِ عَزَّ عَايِمُ

مفاج

می شود از

می خواند

نه

یضا هون

يَضَاهُونَ ثَمَّ الْهَاجِرُ كَسْرُ عَايِمٍ وَزِدْ هَتْخُ مَصْمُومَةٍ عَنْهُ وَاعْقِلَا
يَعْنِي يَضَاهُونَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مَكْسُورٌ مِمَّا كَرَدَتْ عَايِمُ هَا مَصْمُومَةٌ أَوْ زَا
وَزِيَادَةُ كُنْ أَيْ قَارِي مَعْنَى مَصْمُومَةٍ رَأْسُهَا مَكْسُورٌ مِمَّا كَرَدَتْ عَايِمُ هَا مَصْمُومَةٌ أَوْ زَا
يَقَانِلُونَ شَوْذَارُ ضَاهَا هَمْزُ اللَّامِ بِمَعْنَى شَبَابِهِ وَبَاقِيَانِ بَضْمُ هَا وَحَذْفُ
مَعْنَى يَخَوِّفُونَ أَوْ ضَاهَا مَقْلُ اللَّامِ وَاشْيَانِ دَوْلَةٌ أَيْ أَمَّا تَرْكُ مَعْنَى أَوْلِيَتْ
وَأَزْ أَيْنَ جِهَةٍ يَشْتَرِ بِهَا يَخَوِّفُونَ قَوْلُهُ يَصِلُ بَضْمُ الْيَاءِ مَعَ فَتْحٍ صَادِهِ هَا
وَلَمْ يَخْشَوْا هُنَاكَ مُضِلًّا أَيْ يَصِلُ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا بَضْمُ يَاءٍ وَفَتْحُ صَادِ شِ
كَيْهَ بِنَا مَعْمُولٌ بِأَشَدِّ أَرْضِ قَرَاءَةِ حَرْفٍ وَكَسَائِي وَصَصُ اسْتِ بَسْ دِيكَانِ
رَافِعٍ يَاءٍ وَكَسْرُ ضَادٍ بِأَشَدِّ بِنَاءٍ فَاعِلٌ أَرْضُ قَوْلُهُ وَلَمْ يَخْشَوْا الْإِشَارَةُ اسْتِ بِتَدْ
مَذْهَبِ عِزَّةٍ أَيْ خَوَانِدِ حَرْفٍ وَكَسَائِي وَحَضْفُ يَصِلُ بِهِ رَأْسُ اسْنَادِ اضْطِلَالِ
بِحْدَايِ تَعَالَى وَنَزْسِيْنِدْ نَدَارُ كَسِي سَبْتِ ضَلَالَةٍ وَهَدَايَةٍ بِفَقْسِ خَوِّشِ مِيكَنْدِ
يَعْنِي مَعْرُوكَةٍ أَيْ اِشْيَانِ مِيكُونِيْدُ كَمَا خُوذُ كِرَاهِ مِي شُومُ وَمَا خُوذُ رَاهِ مِي بِاِيْمِ
وَقَوْلُهُ تَعْبِطُ بِهَ كَثِيرًا وَيَهْدِي بِهَ كَثِيرًا وَامْتِثَالِ أَنْ رَدَّ اسْتِ بِرَأْعْتَادِ
بِرَأْسَانِ اِشْيَانِ وَاللَّهُ اعْلَمُ قَوْلُهُ وَأَنْ يَقْبَلُ التَّذَكُّيرُ شَاعَ وَصَالَهُ
وَرَحْمَةُ الرُّفُوعِ بِالْحَفِظِ قَابِلًا أَيْ وَمَا سَمِعْتُمْ أَنْ تَقْبَلْتُمْ نَفَقَاتِهِمْ
تَذَكُّرًا وَفَاسْ كَشْتِ مَوَاصِلِهِ أَوْ حَرْفٍ وَكَسَائِي هَا اِزْ أَنْ جِهَةٍ كَيْ تَأْنِيَتْ نَفَقَاتِ
حَقِيقِيْ بَسْ دِيكَانِ تَبَانِيَتْ خَوَانِدِ بِرَأْصِلِ وَامَّا وَرَحْمَةُ لِلَّذِينَ آمَنُوا
مَنْ كَمَرَا كَمَرْفُوعِ اسْتِ بِرَمْعُطُوفِهِ بِرَأْذُنِ خَيْرٍ أَيْ هُوَ أَدْنُ خَيْرٍ وَهُوَ
رَحْمَةُ تَبْسُ قَوْلِ كُنْ اِزْ اَحْفَظْ اِزْ بَرِيْ حَرْفٍ تَامْعُطُوفِ بِأَشَدِّ بِرَخِيْرٍ بِرَأْصِلِ
دِيكَانِ بِرَفْعِ قَبُولِ بَايْدُ كَرْدِ قَوْلُهُ وَيَعْفُ بَرُونَ دُونَ خَمِّ وَفَاوَهُ يَصْمُ تَعْدَبُ
نَاهُ بِالنُّونِ وَصَلًا وَذَلِكَ كَسْرُ وَطَائِفَةٍ بِضَبِّ مَرْفُوعِهِ عَزَّ عَايِمُ

ایشان در آن محل
می خوانند این لفظ
را به این کیفیت

در تفسیر

یعنی آن نَعَفَ عَنْ طَائِفَةٍ مِنْكُمْ نَعَذَّبُ طَائِفَةً نَعَفَ خوانده می شود بنوی که مضموم
 نباشد و فاء او خوانده می گردد و نَعَذَّبُ ناء او بدل کرده می شود بنوی
 و در ذال او کسر نهاده می گردد یعنی هر دو فعل بر صیغه متکلم بخوانند و طائِفَةً
 دوم خوانده می شود نصب ناء مرفوع او بر مفعولیه نَعَذَّبُ قوله عن علم الی
 یعنی این لفظها سه کانه باین قید هاست منع کشته و خوانده شده از عام پس
 غیر عام بعین رابه یا مضموم و نصب فاء و نَعَذَّبُ رابه ضم تا و فتح ذال
 خوانند بر بنابر مفعول و طائِفَةً را بر رفع تا قائم مقام فاعل نَعَذَّبُ باشد **قوله**
وَحَرِّضَ السُّوءَ مَعَ تَارِيخِهَا وَخَرَّبَ وَشَرَّفَ بِهٖ ضَمَّةٌ جَلَا
 یعنی خوانده اند این کثیر و ابوعمر و علم آیه السُّوءَ را درین سوره و در سوره
 الفتح ضم سین تا اسمی باشد یعنی عذاب پس دیگران فتح خوانند بر مصدیه
 و بقول ثان فتحها احتراز عوده از اولش علم الظَّالِمِينَ بِاللَّهِ طَلَّ السُّوءَ است
 و از سین و مش که وطنم طَلَّ السُّوءَ است که در آن هردو وظا فی نیست قوله
 وَخَرَّبَ الی یعنی بخواند در شن الا انها قوتی طَلَّ بِهٖ راء و دیگران با سکا نش
 و هم واسکان دولته اندخ دایره السُّوءَ درین سوره و ادوم الفتح که از
 سوره ها قرآنست سزاوارضم و متحرکه گردانیدن و در ش قوتی را ظاهر کرده
 ضم راء او را **قوله** وَمِنْ تَحْتِهَا الْكِبْرُورُ اَمِنْ صَلَاتِكَ وَحَدِ
وَأَفْجَ التَّاسِدِ عَلَا یعنی این کثیر مکی مجرور می سازد تحتها الانهار را در
 آیه و السَّابِقُونَ الْاُولُونَ و زیاده می گرداند لفظ من را تا تحتها مجرور او
 باشد بنا بر آنکه در مصحف اهل مکّه چنین مرسوم است پس دیگران بخذف
 من خوانند و نصب تحتها بر طرفیه قوله صَلَاتِكَ الی یعنی ان صَلَاتِكَ سَكَنَ
 طَعْمُ رَابِعٍ جَوَانِ وَفَتْحُ كُودِ ان تا او را از بولی حمز و کسائی و حفص

زیرا که مفید معنی جمع است در حالتی که نوحذ او ند علی رفیع القدر باشی که آن
 ان علم قرآن است پس غیر ایشان جمع و کسرا خوانند بنا بر آنکه صلاة
 درین محل یعنی دعا است و لفظ انواع است و خواه در قراة جمع و خواه در
 افراد اسم ان است الا آنکه علامه نصب در مفعول فتح است و در جمع
 کسر **قوله** وَوَحَّدَ طَعْمُ فِي هُوَ تَرْجِي هَمْزٌ لَا **مَفَا تَقَرُّ**
 مع مرجون و قد جلا یعنی بتوحید بخوان قالوا یا شعیب اصلوا نك
 را در سوره هود هم از بولی حمز و کسائی و حفص پس باقیان را جمع بود و در هود و
 قراة تا مضموم است زیرا که مبتدا است ای عباد نك تا موك قوله و تَرْجِي
 الی یعنی او بکر و ابوعمر و ابوعمر و ابوعمر خوانده اند تَرْجِي مَرْتَشَاراً را
 در الاحزاب و امر جَوْنِ لا اَمِنْ الله در التوبة همین بعد از هم پس باقیان بخبر
 من خوانند و از حِی و از حِی هود و یعنی بخواند این زبان تو خواهی گفت
 که در قراة ترك از جا معلوم کنیم که در تَرْجِي با ثبات یابی باید خواند
 و در مرجون بخد فتن **روایت** است که در شرح خطبه گفتیم که معنی
 را که انداختی نظر کن اگر او را صورتی هست یا حرف که صورت او است
 تلفظ کن مثل تَرْجِي و اگر صورتش نیست باقی حروف کلمه را بخوان مانند مرجو
ع تَرْجِي قراة من و صفا جماعتی است در حالتی که او و امر جَوْنِ است
 و بدرستی که شیرین شد همرا ایشان هود و معنی فقر و شدن و محو الیه کشته
 و این صفا از جهه ریاضی ثواب روی می نماید بنا بر آنکه حروف قراة همین در
 مرجون بیشتر است از قراة غیر من **قوله** وَعَمَّ بِالْاَوَاوَالِ الذِّنِّ
وَضَمَّ فِي مَنْ اسْتَسَمَعَ كَسْرٌ وَبَيَانُهُ وَلَا یعنی وَالَّذِينَ
 اخذوا مسجدا عام شده یعنی و او از پیش الذین لست انا و ابوعمر

برای تینا ف از آن جهت که در مصحف اهل مدینه و شام و او مرسوم نیست
 بر غیر ایشان با ثبات و اومی خوانند تا این جمله عطف باشد بر جمله
 سابقه و حذف تین از قول بالا و از جهت التقای ساکنین است نه از
 جهت اضافی که در لفظ الذین و او نیست قول و ضم الی یعنی مضموم کردن
 ای قاری مضموم را در من استس گردد و موضع ازین سوره و اکثر سینهش تا بنا
 مفعول شود و مرفوع سازن بنیانه را از برای متابعت یعنی تا قام مقام
 مفعول استس گردد این مجموع هم از برای نافع و این عامراست و قید
 موضعین که نفوذ از آن جهت است که اطلاق شامل همه مواضع است
قوله و جرف سکون الضم فی مفعول کامل تقطع فتح الضم
 فی کامل علا یعنی شفا حرف سکون را او در موضع ضمیش در
 صفا قراة حمی و ابوبکر و ابن عامر است از آن جهت که از کدونه ثقل ضم
 صافی اند و ایشان هر یکی کاملی خفیف احوال اند پس بیکو انضم خوانند
 و سکون و ضم دولغه اند همچون ثقل ثقل قول تقطع الی یعنی الا ان تقطع
 قلوبهم فتح در مکان ضم تا او در قراة حمی و ابن عامر و حفص است که هر یکی
 درین فن بمنزله کامل و مرتبه علو و صلال رسیده اند بر غیر ایشان بضم
 خوانند و در قراة فتح اصلش تقطع بود باشد که احدى التا این محذوف
 بود **قوله** یزید علی فصل یرون مخاطب فشا و معی فیها یا این
 جمله یعنی تذکیر در قله تعالی یزید قلوب یزید مضموم و یا معی
 و قراة حمی است بنا بر آن که تا اینث قلوب حقیقی نیست و تذکیر از
 اطلاق ناظم معلوم می شود پس باقیان را تا اینث باشد بر اصل قول علی
 فصل ایشان بواست که ضمیر در کاد مستتر است تا فاصله شود میان

کاد و یزید ای کاد هو یزید که اگر این تقدیر نکند دخول فعل بر فعل بود و این معنی
 جایز نیست هکذا فی ابوقوهی قوله یرون الی یعنی اول یرون انهم یفتنون
 بحطاب خوانده شدن است که فاش گشته از حمی فقط و خطاب مؤنثان بود
 پس بیکو ان غیب باشد و ضمیر راجع به کفار بود قول و معی الی یعنی لقطع
 درین سوره آراسته شدن کرده اند و یا یعنی یا اضافه درین سوره
 دو است معی ابدا که نافع و ابن کثیر و ابو عمرو و ابن عامر و حفص از امت
 کرده اند و معی عذرا حفص فقط **قوله** سوره یونس علیه السلام
واضح زاکل الفوائج ذکر حمی غیر حفص و طوا
 صحه و لا بدان که مراد از اجتماع اماله است جناح از پیش رفت
 و حروف مقطعات که در اول سوره می باشند فوائج شان می گویند بنا
 بر آن که این سوره را بدان حروف ابتدای نمایند و چون اول حرفی
 از این حروف که انرا اماله می کنند حرف را بود ناظم و حمی الله ابتدا
 بان نمود و فرمود که اماله را از همه فوائج سوره یعنی خواه الی و خواه المر
 قراة کوفیان و ابن عامر و ابو عمرو است غیر از حفص قول ذکر حمی یعنی
 ذکر این اماله مضمون و محروس است از طعن زیرا که چون یا که حرف
 ندا است با وجود آنکه حرفست اما لثقی می کنند اسماء حروف خود بطریق
 اولی قوله طایفه یعنی اماله طایفه و طسم و طس و اماله یا اریس قراة
 قراة حمی و کسائی و روایه ابوبکر است در حالتی که ایشان خداوند را
 متابعت اند و اگر و لا رافع و او خوانند یعنی در حالتی که ایشان خداوند را
 یاری داذن و محبان اماله اند **قوله** و کم صحیه یا کاف
الخلف یا یسر و ها صفی خلوا و تحت معنی خلا

ح

ن

ن

شَفِیًّا سَادَ قَاحَمَ خَتَارَ وَنَصَرَ وَهَمَّ اِذْیَ وَ
 بِالْخَلْفِ شَلَا یعنی اماله کرده اند ابن عامر و حمی و کسائی و ابوبکر یار از
 کهیض خلاف و سوسنی خلاف و نیز که فتح نیز از و منقول است **ع**
 و بسیار صحبتی میل نموده اند بسوی آن غلبه از قرآن ایشان که خداوندان
 صحبه اماله کردند یا کهیض را و این خلاف خلافتی بزرگست یعنی صادر
 گشته از تنقیح صحیح و به سندی صریح قوله و هاضف الی یعنی وصف کن
 ای قاری اماله ها کهیض را از بولی ابوبکر و کسائی و ابو عمر و در حالتی که
 تو پسندیدن باشی نزد خالق و شیرین نزد خالق قوله و تحت الی یعنی اماله
 ها از طه که در زیر کهیض است قراة ابو عمرو و حمی و کسائی و روایه
 و رش است بن معلوم شد که در پیش را در مجموع قرآن اماله نامه در ها
 طه فقط است **ع** و اماله ها در یوسوف میوم شیرین گشته میوه او در
 حالتی که این میوه شفا داده صادقی را که عاشق این قراة باشد قوله خایم
 الی یعنی اماله حم هنت کانه اختیار کرده این ذکوان و حمی و کسائی
 و ابوبکر است که صحبه یا فککان اند قوله و نصیر الی یعنی و ابو عمر و بصری
 و این قراة اماله کنندگان حم اند اماله کرده اند لفظ اذی را در مجموع
 قرآن خواه ادریک و خواه اذریکم ولیکن این ذکوان اخلافت یعنی اماله
 و فتح هر دو دارد و از جهت زیادتی ابوبکر و این ذکوان بر اصحاب اماله
 اذری ذکوان را عاده فرمود و الا او در و ما بعد را شاع داخلست
 قوله و بالخلف شلا یعنی پوشی کرده اند اماله را از این ذکوان خلاف **قوله**
وَذَوَالْوَرَشِ بِنِیْنٍ وَنَافِعٌ لَدِیْ مَرْتَمِ هَا یَا وَحَاجِدِیْ
خَلَا یعنی اماله بِنِیْنٍ در خداوند را یعنی در اثر و المکر و اذری

و ابوبکر

و اکره اذری

اذان

از ان و رش است قوله و نافع الی یعنی بِنِیْنٍ خواندن نافع ها و یار اذری
 نزد میوه است یعنی نافع این هر دو حرف را از کهیض بِنِیْنٍ می خواند قوله و نافع
 الی یعنی بِنِیْنٍ در خا حم هفتکانه کردن او شیرین شدن یعنی و حمی
 معروف و مشهور است از ورش و ابو عمر و پس دیگران را در مجموع فتح یا
 و فتح لغه قریش است و مالقه بعضی حجازیان و بِنِیْنٍ لغه بعضی دیگر
 هم از ایشان **اکثر** بهر چند که سخن در از نیک کشد گونا گویا همتی نباید کرد
 و توانکوار غم در ویشان چون خویش را باید خورد که این مسئله بل دو هم
 پیچیده را بکشایند و چنین نمایند که در الز و الموم سه قراة است
آ فتح از ان قالون و این کتب و حفص **آ** اماله ثامه از ان ابو عمرو و ابن
 و حمی و کسائی و ابوبکر **آ** بِنِیْنٍ از ان و رش و در کهیض ذکر شش
 قراة است **آ** بِنِیْنٍ در ها و یا و اظهار نافع **آ** فتح در هر دو و اظهار
 این کثیر و حفص **آ** اماله هر دو و ادغام کسائی و سوسنی **آ** اماله ها
 و فتح یا و ادغام ابو عمرو **آ** فتح ها و اماله یا و ادغام ابن عامر و حمی را
آ اماله هر دو و اظهار ابوبکر **آ** و در طه سه قراة است قالون و ابن کثیر
 و ابن عامر و حفص **آ** فتح هر دو حرف و ورش و ابو عمرو **آ** فتح طه و اماله
 ها و حمی و کسائی و ابوبکر **آ** اماله هر دو و در طه سه قراة
 آمدن حمی اماله و اظهار کسائی و ابوبکر **آ** اماله و ادغام و دیگران فتح و ادغام
 و دریس و القرآن چهار قراة است قالون و ابن کثیر و ابو عمرو و حفص
 بفتح و اظهار می خوانند و ورش و ابن عامر بفتح و ادغام و حمی به اماله و اظهار
 و کسائی و ابوبکر **آ** اماله و ادغام و در حم سه قراة حاصل شده و رش
 و ابو عمرو و بِنِیْنٍ را خوانده اند و حمی و کسائی و ابن ذکوان و ابوبکر **آ** اماله را

شد

عامر

و باقیان فتح را **قوله** تفصل یا حق **علا ساجر طبی** و حیث ضیاء و افاق
 الحشر قبله یعنی خوانده اند این کثیر را و غیره و حصص تفصل الآیات را
 به یا غیبه و ضمیر فاعلش راجع بلفظ الله باشد در ماحول الله پس دیگران
 بنون عظمت خوانند و در قراة نون وقف بر ما قبل تفصل اجود بود بنابر
 التقات از غیبه به تکلم و در قراة یا جلی بود از جهة احتمال حال و استیفاء
 و میخوانند این کثیر و کوفیان این **هَذَا لِسَاجِرِ طَبِیْنِ** و مرادشان حضرت
 رسول الله صلی الله علیه و سلم باشد و غیر ایشان لیسجور خوانده اند بتقدیر
 مضاف ای دو سجری که مراد هم رسول الله صلی الله علیه و سلم باشد و می قوا
 که اشاره بقرآن باشد **و بدان** که ناظم رحمة الله الکریم اکتفا بلفظ
 خویش نموده ولیکن قراة دیگران را بیا نفرموده از آن جهت که کاه هست
 که در مقابل ساجر بخار می باشد حیث قال فی الاعراف و فی ساجر بها و یواس
 سجار و کاه می باشد که در برابرش سجری یافتند کما قال فی طه و فی ساجر سجری
 بها شفاع تفصل خداوند یابنی حقیقی بلند است و ساجر خداوند عجبها
 ساطعه و بر اهین قاطعه است که او را تقویت می نمایند و یاریش می دهند
 در وجه عربیه **قوله** و حیث ضیاء یعنی و هر جا که پاید لفظ ضیاء قبل
 آنرا بمن می خوانند پیش از الف پس دیگران پیا خوانند بنابر آن که ضوون بمن
 بیا مصور است و آن سه موضع است درین سوره و در الانبیاء ضیاء و در
 القصص ضیاء و تخمین بدان که و افاق الحشر قبله از قیل قبل است مثل
 عَرَضْتُ النَّاقَةَ عَلَى الْخَوَصِّ سَجْنًا خِیَاسَ عَصْتِ الْخَوَصِّ عَلَى النَّاقَةِ است
 اینجا نیز و افاق قبل الحشر است **قوله** و فی قضی النخاس مع الی هنا
 و قل اجل المرفوع بالنصب **کتاب** یعنی ابن عامر را دو فتح حاصلست

عم قوله ساجر
الطبی

وا

واک

در لفظی

در لفظی الهم و الی یعنی قاف و فتح ضاد و الی بعد از ضاد بر بنا فاعل
 میخوانند درین سوره و بگوید قاری که اجل هم که مرفوع است بنصبش تمام
 کرد اینده اند هم از بولی تا فاعل قضی شود و دیگران بضم قاف و کسر ضاد
 و یا مفتوحه بعد از ضادی خوانند بنا مفعول و برفع اجلهم تا قایم تمام
 فاعل قضی باشد و قراة دیگران از لفظ ناظم معلوم میشود و بقید هنا
 احتراز قضی علیها الموت در سوره الروم نموده که بهر چند که در بان
 نیز خلاف نموده اند ولیکن خوانند کان بیشتر از این اند **قوله**
و قصیر و لا هاد خلف رکع و فی القیمة لا اولا و لی و لا
 بالمال اولا یعنی قصر الف لا که مراد حذف است از و لا اذ یکم به درین سوره
 و از لا اقم سوم القیمة که در اول سوره وارد است نه دوش و ایه قادی
 راهنمای است که قایل گشته بخلاف که آن بزی است و بجز حذف
 و ایه قادی بک دیگر است که از قبل است یعنی بزی بخلاف میخوانند و قبل
 بخلاف بسلام جواب لو باشد ای لو شاء الله لا در یکم به **قوله** و بالمال
 اولا یعنی حذف الف و از لا اقم تا و یلیش بان کوده اند که لام ابتدا است
 که بر فعل حال در آمدن و از این جهت احتیاج بزین تاکید ندارد چه این یون
 داخل مستقبل می شود پس دیگران با ثبات الف خوانند و آن هنگام لا در
 و لا اذ یکم از برای نفی بود و در لا اقم زیاده باشد یا نافی بود و احتیاج
 زنجشوری است که از برای نفی قسم است **قوله** و خاطبت عمایش کون
 هنا **کذا** و فی الروم و الحفر فی الخ لا یعنی خطاب کون
 و تحریف بود **قوله** سجد و تعالی عما یشرکون در این سوره و در سوره
 الروم و تعالی عما یشرکون دو موضع در الخ قاری را که تا بخواند این چهار

این عامر

آن

محل الخطاب از برای جمع و کسانی که بر آن مابقیان ضعیفها خطاب است در
 حالتی که این مواضع چهارگانه خداوند این خوش بوی اند و خطابت
 مشرکان را بود پس بقیان بغیب خوانند بر سبیل اخبار از ایشان و قوله
 اولاً نه از برای احتیاز است بل زیادتیه بیان است و بقیه هنا از دیگر
 مواضع احتیاز فرموده **قوله** لیسیرکم قالیه پیشتر کم
کفی متاع سوی حفص برفع محمله یعنی بگوای قاری که
 هو الی پیشتر کم فی البر والبحر از نشر در موضع لیسیرکم از تیسیر قراة ابن عامر
 است در حالتی که آن در محل آن کافیه آمده زیرا که فاندیشد فی الارض نیز وارد است
 وارد است پس بقیان مستوکم خوانند ای محکم علی الشیر قوله متاع الی بغیب
 متاع الحیوة الدنیا برفع عین حفص از قبول کرده اند و قوله اند و متاع آخر
 بغیم شری یا خبر مبتدا محذوف ای هو متاع و بر این هر دو تقدیر مطلقاً وقت
 بر آنفسه مناسب آید پس حفص نصب خواند بر مفعولیه بغیمکم و بر این تقدیر
 و صل مناسب باشد و می توان که مصدری بود محذوف الفعل ای تمتعون متاع
 و در این وجه نیز وقت مناسب بود **قوله** و اسکان قطعاً و ان
ایب و روضة و فی بناء و تلو الناء شاع تنزلاً و اسکان طاقفا
 من اللیل مطلقاً و ارد شدن آن از برای جمع و کسانی که بر آن شبیهی است و قطعاً ای
 بَعْظَمِ اللیل فی طلبه پس بقیان بفتح طاء خوانند تا جمع قطع باشد قوله و فی بناء
 الی یعنی تا فوقانی فاش شدن نزول او در موضع بامر قد در هذا لك تلو اكل
 نفس از جمع و کسانی که بر آن تلو را به و تا و تا بعد از تلو و دیگران به
 بامر موقد بعد از تا از بلا یعنی امتحان **قوله** و یاکل هدی اکسیر فیما
 و هاه تل و اخفی بنو مد و خفف شکلاً یعنی بکسود

کردان

کردان ای قاری یا را از امتیاز بیدی از برای بگوید در حالتی که بر کزین باشی نزد خالق
 و همچنین کسور سائر هاء او را از برای عام و فزاکیر مراد خویش را از خلائق و بنا
 کس اخفا کرده اند خداوندان حد فتح هاء را از برای قانون و ابوعمر و تخفیف
 عود اند شدید دال را از جمع و کسانی که بر آن فزاکیر مراد خویش را از خلائق و بنا
 از برای بگوید و کسرها از آن جهت است که اصلش بیدی بوده و چون تا
 را در دال او غام کردند و هاء را مکسور کردند ایندند از خوف التماساکن
 میان هاء و تا و یا را بر اتباع هاء مکسور ساختند فتح یا و کسرها از حفص
 هم از برای التماساکن **قوله** اخفا فتح هاء از قانون و ابوعمر و و اما فتح هاء
 فتح هاء بیدی بود که نقل کرده باشند که تا چون تارا در دال او غام کنند
 التماساکن لازم نیاید و اما اخفا فتح از آن جهت باشد که این حرکت اصلی
 نیست بیدی که آنرا از تا باز بستدی و بها دادی شکون هاء و تخفیف
 دال بر وزن برمی از برای جمع و کسانی که بر آن بیدی باشد فتح یا و هاء
 از ورش و این کثیر و این عام و فتح یا از آن جهت بود که یاد را از این مضارع افتقل
 مفتوح میباشد و فتح هاء از برای التماساکن باشد و الله اعلم **قوله**
و لکن خفف و ارفع الناس عنهما و خاطب فیما یجمعون
 که ملا یعنی بدان که لکن از و لکن الناس انفسهم یظنون خفیف امیر از جمع
 و کسانی که بر آن خفیف لازم می آید پس برفع سائر لفظ الناس را هم
 از جمع و کسانی که بر آن جهت که تا بعد لکن بفتح مرفوع می باشد بر ابتدا جا
 در و لکن الشیاطین در البقره مذکور گشت پس بقیان بشدید لکن خوانند
 و نصب الناس بر اسمیه لکن و فتح نون از تشدید مشتق می شود و در
 هر دو قراة انفسهم یظنون خبر است و تقدیم مفعول بر فعل بنا بر اختصار

ت:

ل
عرب

بوز قوله واطلب الی بعضی هشام واین که این عام باشد باشد خبر
فما یجعون را خطاب می خوانند در حالتی که وجه خطاب را جهت قوت
هست از آن جهت یکی وقوع قتل را می است بعد از او پس باقیان بغیب
خوانند مناسبه فلیقرضوا که از پیش او است **وَلَعَلَّ**
كَسْر الضَّمِّ مَعَ سَبَابِهَا و اصغر فارغ و اکبر فضیلا
یعنی و ما یعزب عن ربك درین سوره و ما یعزب عنه در سبکس
در مقام ضم رای او ثابت شده از کسانی پس غیر او بضم خوانند و ضم و کسر
دو لغه اند قوله را اصغر الی یعنی مرفوع سازای قاری و لا اصغر من ذلك
ولا اکبر را درین سوره از هم در حالتی که تو جان کنده باشی این را از بافتلش
زیرا که رفع و لا اصغر بر مبتدائی است یا بر فاعلیه که عطف بود بر محلش
مثقال و دیگران بضم هر دو و لفظ می خوانند بنا بر آن که لا از برای نفی جنس
باشد یا بگویم که ایشان هر دو و معطوف اند بر لفظ مثقال یا بر لفظ ذی
و جرمان تابع نصب است از جهت لامضی بنا بر وصفه و وزن الفعل
قوله مع المدة قطع السحر حکم بتو تیا وقف حفص لم یصح فی جملا
یعنی قطع می به السحر و آمد من بعد از من حکمی است از حکما علم قراة
یعنی ابو عمرو خوانده است ما جیم به السحر با قطع من بنا بر آن که من
از برای استفهام یعنی تقریر باشد و به ابدال من وصل به الف بعد از
من استفهام مثل الذاکر بنای السحر هو و آن هنگام ما در ما جیم
استفهامیه بود مرفوع الحال مبتدائی و جیم به خبرش پس بر ما قبلش
وقف و مطلق مناسب آید بنا بر صدان استفهام و غیر ابو عمرو و بمن
وصلی خوانند بی مد بنا بر آن که ما مبتدا باشد و السحر خبر او و ما

موصولا

سوره بقره

موصوله پس وصل مناسب باشد درین قراة قوله بتو تیا الخ یعنی روایتی که کرده اند
که حفص وقف کرد بر من بتو تیا القوم کما یصیر یو تیا یا مفتوحه صحیح نیست
تا عمل کنند او را بر وجهی مقبول صحیح نمی بینی که ابو العباس اشعری با وجود آن که
راوی این سید او است انکار از نموده و فرموده که وقفش همچون وصل من
است **قوله و یتبعان النور حقت** مد و ملاح بالفتح و الا شکان
قبل مثقلا یعنی فاستقیما و لا یبتغان یون در او خفیف کشته از برای
این که لوان که تا این یون از برای رفع فعل باشد پس جمله منقیه حالیه بودای
فاستقیما غیر متبعین یا مستاننه باشد ای و استما یبتغان یا خیر
باشد یعنی مثل یعبدون الا الله و نیز می توان این یون یون تا کید خفیف
باشد جناحه مذهب یونس و قرا است و از جهة النقا ساکنین بالز
برای قیاس بر ثقیله در ثقیله مکسورش کرده باشند قوله مدی یبوز خفا است
یعنی شک کشته من نطق این یون زیرا که زمان گفتار یون خفیفه کمتر است
از زمان گفتار ثقیله یعنی که در ثقیله ما قبلش را می باید کشید و در
خفیفه نه قوله و ملاح لا ینیان روایتی است از این که لوان یعنی مطرب
لشته روایت و لا یبتغان او ذکوان یعنی بار و سکون تا پیش از بار
در حالتی که مشدد است یون او که تا از تبع یبوع باشد مثل علم یون و یون
یون ثقیله تا کشیدی بود و اضطراب این روایت از آن جهت است که
بعضی صحیحش نموده اند و بعضی تغلیط مثال آن که امام دانی رحمه الله
در تفسیر چنین فرموده که در تشدید تا هیچ خلا فی نیست یعنی شکونش
جائز نباشد و این مجاهد و سلمه بن هریر خود این وجه فقط را از
این ذکوان روایت کرده اند و ابو شامه می فرماید که سکون قرائتی نیکو است

ثقیله
روایتی دیگر است
ولا یبتغان از این

که تو عالم باشی بآنکه تقدیرش اخل فها من کل زوجین است که تنوین عوض از مضارع
 الیه باشد که شیء است و ر و جن مفعول بود و ایشان تا یکدس باقیان بغیر
 تنوین خوانند و از هنگام ر و جن مضاف الیه باشند و ایشان مفعول قوله
 فعمت الی یعنی مضموم کردن این را از نعیت علیکم و مشد دسار نمیشد
 تا بنا بر مفعول شود از تخیه بمعنی اخفا از بولی جن و کسائی و حفص در طائی
 که خداوند عالمی رفیع القدر باشی پس غیر ایشان بفتح عین و تخفیفیم
 خوانند ای حفیت علیکم و چون در القصص خلافی نبود این را ذکر نکرد
قوله و فی ضم مجریها سورهم و فتح دانی هنا نصرفی الکل
 عو یعنی غیر جن و کسائی و حفص بر ضم مجریها اند تا مصدر آخری باشد
 پس ایشان بر فتح باشند که مصدر جری بود پس در او چهار قراة باشد
 مجریها بضم و فتح قالون و ابن کثیر و ابن عامر و ابو بکر بضم همین بر فقط
 و در شهر بضم و اما له ثامه ابوه و فقط بفتح و اما له ثامه باقیان را
 قوله و فتح الی یعنی فتح یا یا بنی از کتب معنا درین هم سورة منصوب قراة
 عامم است و در باقی هر ایه حفص است کمال قال و فی الکل عو یعنی اعتماد
 کرده اند بر فحس از بولی او پس باقیان را کسر باشد بر اصل هر که تنی در اصل
 بنو بود و چون تصغیرش کردند بنویسند بر وزن حسین پس از جهت اجتماع
 یا و و او در یک کلمه و سکون حرف اول و او را قلب یا کردند و یا را در یا
 ادغام نمودند و یا اضافه را در آوردند بنویسند سده یا را سر یا اضافه
 را حذف کردند و بنی کنند مثل یا غلام و در قراة فتح بگویم که یا و اضا
 را قلب الف کردند بنا بر نقل اجتماع یا ات پس از جهت مناسبت الف
 ما قبلش مفتوح شد پس الف را انداختند و اکثاف بنویسند نمودند و فتح

که بنویسند

دالالت

دلالة بر الف میکند و آن بخ محل است در یوسف ا و در لقمن ا و در ر و
 الصفات **قوله** و آخر لقمن یق الیه احمد و سکنه الی شیخه
 یعنی بر موافقت حفص می نماید در فتح یا یا بنی اقم الصلوة که آخر ترین مواضع
 سه کانه سورة لقمن است و ساکن کردن اینده است قبل باک یا را از همین
 موضع و ساکن کرده است شیخ قبل که این کثیر است یا را از موضع اول
 یعنی یا بنی لا تشک بالله پس این کثیر موضع اول را با ساکن خواند و موضع
 دوم را کسر و در موضع سیوم بری بفتح و قبل باک ساکن و وجه اسکان را
 چنین بیان کنم که حرف یا اضافه را انداختند یا بنی مشدد باقی ماند که عبان
 از یا تصغیر و یا لام الفعل باشد که در یکدیگر شان اتمام کرده باشند پس
 لام الفعل را انداختند و یا تصغیر باقی ماند **قوله** و فی عمل فتح سورهم
 و یولوا و غیر از رفعوا الا ال کسائی الی ال کسائی
 انه عمل غیر صالح بفتح میم و رفع لام و استوفش و برفع غیر کسائی است ای
 انه دو عمل غیر صالح پس کسائی بکسر هم و فتح لام فی تنوین و نصب غیر خواند
 ای انه عمل غیر صالح بفتح و رفع حاصل است در لفظ عمل و متون
 کدو ایند لام را و مرفوع سازید کله غیر را از بولی همه قراة غیر از لسانی
 که خداوند شریفان است یعنی جماعتی که کسائی بنی این قراة را از ایشان
 نقل کرده مثل عایشه و ام سلمه رضی الله عنهما همه بن یکان اند **قوله**
 و تسکن خف الکف طل حی و ههنا غصنه و افتح ههنا
 نوه لا یعنی بخوانند این کثیر و ابو عمر و کوفیان فلا تسکنی عن شیء را
 در الکف و میخوانند کوفیان و ابو عمر و فلا تسکن بالیس لک به علم را درین
 سورة تخفیف نون بنا بر آن که این نون از برای وقایه باشد و سکون لام

قراة غیر

از تخفیف نون لازم می آید از آن جهت که میغه نفاست و نون وقایه متحرک و التماس
 نیست تا لام را متحرک سازند و حکم اثبات یاده در الکف وجه درین سوره
 در باب روایت مذکور کشتن پس دیگران بتشدید نون خوانند و بفتح لام و برین
 تقدیر نون تا کید ضعیف را در نون وقایه ادغام کرده باشند و فتح لام از
 جهة التماس ساکنین باشد و لکن این کثیر بفتح نون میخاند و درین قرائه نون
 ثقیله باشد پس مخلص سخن آن شد که نافع و ابن عامر در الکف بتشدید نون
 و اثبات یا خوانند مگر این دو کوان از یک طریق که حذف یا دارند در حال
 و دیگران بتخفیف و اثبات و درین سوره قائلون و ابن عمر بتشدید نون
 مگر سوره بجا اثبات و درین محین الا انکه او را اثبات هست و ابن کثیر
 بتشدید نون مقبوضه بی اثبات و ابو عمر و بتخفیف و اثبات و دیگران بتخفیف
 و اثبات **و تسکن** که ضعیف است در سوره الکف خداوند سیاه
 حمایت است و تسکن تخفیف درین سوره فوج تسکنی در سوره الکف
 است زیرا که خوانندگان این کثیر از خوانندگان آنند و مفتوح درین
 سوره نون تسکن را در حالتی که او دل خویش را از چاه بر تیر آورده
 یعنی اشتیاق و جوهات عذیبه از فتح و کسر و تخفیف و تشدید نموده
قوله و یومئذ مع السال فافتح الی حی و فی التمل حصر قبله
 التمل یعنی اما و من خزی یومئذ درین سوره و التمل یعنی من عذاب
 یومئذ در سال سایل پس مفتوح سازیم او را از نافع و کسانی در حالتی که
 که آمدن است این فتح بسکند بقرارد درین قرائه یوم مبنی باشد
 بر فتح زیرا که مضاف است به اذ که غیر ممکن است و هر طریقی که مضایف
 به غیر ممکن مبنی است پس این نیز مبنی باشد و باقیان بجز میخوانند یعنی

که بفتح ص

ظرفش

ظرفش که ما قبلش را اضافه با و کرده اند قوله و فی التمل حصر یعنی یومئذ امین
 در التمل کوفیان و نافع که در شهر و بلند قدری چون حصن اند از فتح میخوانند
 و دیگران بجز همان دو دلیل که قوله قبله التمل یعنی تونین فتح که واقع است
 پیش از یومئذ قرائه کوفیان است و این تونین فتح میم را با صلاح آورده
 تا میگویند که او منصوبست بر طریقه پس دیگران بغیر تونین خوانند پس
 قرائه حاصل شد **۱** ترک تونین و فتح میم نافع **۲** تونین و کسر میم اکثر
 و ابو عمرو و ابن عامر را و دلیل هر دو گفته شد **۳** تونین و فتح میم بر طریقه
 و عامل در او فتح باشد یا آمینون و تونین از برای تعظیم بود ای فوج و ای
 فوج **۴** تونین مع الفرقان و العنکبوت لم یور علی فصل
و فی الجمر صلا کما التمل یوتوا و اخفضوا رضی و یعقوب
 نصب الرفع من فاضل **۵** لا یعنی الا ان تودا را در این سوره و او عا کا
 و تودا و اصحاب الرس در الفرقان و عا کا و تودا او قد تین در العنکبوت
 منون شان کرده اند انداز برای مقصود فتح از جهة الیض فی شان سبب
 تائید و علمیه بنا بر آن که اسم قبله اند و بقوله علی فصل ایشان بقوه این قرائه نموده
 ای شود بغیر التونین علی قول حکم قوله فی التمل یعنی و تودا فاما البقی را در
 و الجمر ترک تونین روشش کرده اند از برای جری و عاصم در حالتی که
 این موضع زیاده شده بر آن مواضع دیگر و علمش همان الیض فی است
 پس دیگران در مواضع چهارگانه بتونین خوانند و گویند که شدش منصوب
 از آن جهت که اسم حی اند از احیاء **۶** که این چهار موضع در جحفه عثمانی
 خواه در قرائه تونین خواه در قرائه غیر تونین بالف بعد از دال المرسوم
 اند پس از روی قیاس با سنی که در هر دو قرائه وقف بالف بودی و لکن

شد
اصلاح

شان نکرد

علامه جزئی اعلی الله تعالی شانہ در نشر بیان فرموده که روایت منصوصه وارد است بر آن که این جماعت که بترک تنوین میخوانند وقف بعین الف میکنند **قوله** لَمْ يَعْزِلُوا بَعْدَ الْمَوْتِ رَامُونَ مَحْفُوظٌ سَارِدٌ از کسانی در حالتی که این لفظ به تنوین بنسبیدن قرا است زیرا که اصل انصرافست پس دیگران به تنوین خوانند و بنسب در موضع جز نباید بر اینصورتش **قوله** و يعقوب الخ یعنی و من وراء السحق يعقوب بنسب بار من روعه او منقولست از محضر سخن و این عامی که هر یکی از ایشان فاضل و حافظ قرا اند و بنسبش بر مفعولیه باشد ای و ههنا لها من قهر السحق يعقوب پس دیگران بر رفع خوانند بر مبتدائیه و ما قبلش خبر بود ای مولود هاهنا من وراء السحق يعقوب پس در قرازه رفع بر السحق وقف مطلق باشد و در قرازه بنسب وصل **قوله** ههنا قال السلام کسریه و چگونه و قصر و فوف الطور شک تنزلا یعنی قل سلام درین سوره و در بالا و الطور یعنی در و الذاریات بکسر سین او و سکون لام او و حذو الف فاشر کشند برؤل او از بولی سخن و کسانی یعنی ایشان چنین میخوانند پس دیگران بفتح سین و حرکت لام بفتح و اثبات الف خوانند و ایشان در لغت اند به یک معنی مثل حرم و حرام **الکونی** که چون حذف الف از سکون لام معلوم می شد زیرا که ورود الف بلفوظه و اسکن در ما قبلش محال است بر حاجه بقید و قصر بود مثل و غشیه ها و الرعد ثقل صجته که آن ثقیل شین فتح عین لازم می آید **جواب** آنست که قید بصر از آن جهت فرمود تا در این قرازه دیگران قدش اثبات فوا کبرند زیرا که فتح لام اثبات الف لازم می آید از آن جهت که فتح بی الف می یابیم و بشدید عین الفعل باب تنفیل و اسکن فاء الفعل می یابیم و مثل این در چند موضع دیگر واقع است و بقوله ههنا احتراز

که بفتح ص

از **قوله** قال سلام عليك در سوره و امثال آن بخوده و تا حین سلام از یعقوب از جهت ضیق نظم است **قوله** و فاسر از اسر الوصل **صل** نا و ههنا **حق** الا امرتک ارفع و اندک یعنی فاسر با هک یقطع درین سوره و در سوره الحجر و فاسر عباد یلیل در الدخان و ان اسر عبادی در طه و الشعرا بهم وصل اصلیت در عربیه که نزدیک شده بقرازه نافع و این کثیر یعنی ایشان بجهنم خوانند اند و گواه این سخن و اللیل از اسر است پس اگر تقدیرا کله آن را بحرف فارا حذف کنند استاد درین قرازه بهم مکسور باشد و کسرون از برای التماس ساکنین بود و باقیان بهم قطع مفعولیه خوانند و شاید این قرازه سبحان الذی اسری است بسرون در این قرازه ساکن بود مکود و وقف جن در حالت نقل که مفتوح شود **قوله** و ههنا الخ یعنی مرفوع کردن و لا یلتفت منکم احد الا امرتک را درین از بولی این کثیر و او عمر و زیرا که درین محال رفع سزاوار است بر فاعلیه و قابل شود بدلیه آن از **قوله** تعالی و بون تقدر بر منی متضمن معنی تقی باشد پس باقیان بنسب خوانند بطریق استثنای مثل ما نعلن الا قلیل و الا قلیلا و قوله ههنا احتراز است از الا امرتک در العنکوت که در نصب آن خلافی نیست **قوله** و فی سجد و افاضم **صحا** او سله و خف و انکلا **الصفوه** **دلا** و نهها و فی لیس و الطارق العلی شدیدا لما کامل نص فاعلی یعنی و اما الذین سجدوا این معلوم کردن آن سین او را از بولی سخن و کسانی و قصر در حالتی که خداوند مصاحبه با صاحب و لنا باشی و سوال کن و تخصیضهای از صعوبه این قرازه از آن جهت که از ضم سین لازم می آید که این فعل مستعدی است و لفظ مسعود مؤید اوست شود ولیکن

و این

این عوی

ن

معروف و مشهور است که چون تعدیه آن بخوانند اشهد الله بان میگویند
 میگویند که بگویند که بخوانند چنان میگویند یا بگوید لازمتش بعد نمیگویند
 قوله و خفف الح یعنی و آن کلاما تخفیف چون قرائه نافع و ابوبکر و ابی بکر است
 پس دیگران را تشدید یا تشدید بود که داشت قاری را بطلب خویش را
 بسوی زلال تخفیف و آن کلاما پس بیرون آورد آنرا یعنی یا قرائه
 را صافی و بشیرین یعنی صحیح و معول پس آنرا خواند قوله و فیها و فیها پس یعنی
 و مشدد میگوید آنند این عامر و عامر و عمر کلاما را درین سوره یعنی و آن
 کلاما لیو قینهم و آن کلاما جمیع در لیس و آن کلاما پس کلاما
 علیها حافظ در الظنون پس بایان تخفیف خوانند و چون و آن کلاما را
 و اعم خوانند چهار قرائه شود تخفیف هر دو از نافع و ابی بکر و وجهش
 آن گویند که آن مخففه است از مثله که کلاما را منصوب ساخته و لام کلاما
 از برای تو کند یا شد که داخل موضع خبر شده و لام لیو قینهم جواب قسمی خود
 بود و ما را زیاده کرده باشند از برای فرق میان لایین و قسم و جوابش قائم
 مقام خبر باشند ای و آن جمیعهم خلق و الله لیو قینهم تشدید هر دو
 از این عامر و عمر و حفص و درین قرائه آن بر اصل خود باشد که بغلش
 محذوف بود ای و آن جمیعهم کلاما یعملوا لیو قینهم تخفیف آن و تشدید
 کلاما از ابوبکر و آن مخففه از مثله باشد و لما جاریه چنانچه گفته شد
 تشدید آن و تخفیف لما و وجهش از وجه اول مفهوم میشود و در آن دو
 سوره دیگر در وجه تخفیف لما میگویند که آن مخففه است از مثله که
 الغار علیش کرده اند و لام تا کیدها بود که داخل خبر شده و ما زیاده بود
 ای و آن کلاما جمیع و در قرائه تشدید آن نافییه بود و لما یعنی الا

و لما جاریه باشد
 ضر

که بفتح ص

و در

و در وجه ابوبکر درین سوره همین دلیل می توان گفت کلاما بل ای اشهدت
 بقوه قرائه تشدید لما یعنی شدیدی کند آنرا قاری کامل بخواند و تشدید آن
 بود و در این سیاق فزون آمدن بر دیگران در وجه قول و فی خرف
 فی نفس خلفه و يرجع فی الضم و الفخ و از کلاما
 بعد تشدید در و آن کلاما لما انتاع در سوره الزمر و قرار گرفته
 است در نفس جمیع فصیح آن که آنرا نقل کرده اند یعنی عمر و عامر و طاف
 و هشام خلاف آنرا تشدید میخوانند و دیگران تخفیف پس این دیگران
 مخالفه اصل خود کرده باشد و دلیل هر دو در بیت سابق مذکور شد قوله
 و يرجع الح یعنی و الیه يرجع الامر ضم یا و فتح جمع حاصلست در او از نافع
 و حفص زیرا که این لفظ بر بنا، مفعول بلند شد و شهر گرفته در قرائه
 ایشان پس دیگران بفتح یا، و کسرحم بر بنا، فاعل خوانند قوله و خاطب
 عما یعملون بها و آخر التمل عما یعملون و از تامل منکر لایقی
 حفص و نافع و ابن عامر خوانند عما یعملون را درین سوره و در آخر سوره
 التمل خطاب و دیگران بغیبه و خطاب درین بی آدم راست و در
 التمل بنا سینه ستریم ایات راست و غیب درین سوره بنا بر موافقه
 و قل للذین لا یؤمنون است و در التمل اخبار است از الله تعالی از اطلاع
 بر اعمال ایشان خطاب کرد عما یعملون که واقع است درین سوره و در
 آخر سوره التمل منا و ندان علمی که عالم گشته و قرار سیده همه عاقلان را بطلب
 کرده این علم منزله را که تا بزرگ نماید این علم در آن منزل قوله و یا انهم اعز
 و انی تماینا و ضیف و اکفی و نصی فاقلا یعنی یا ات اصاف
 این سوره عقیانه لفرح است که نافع و ابوعمر و مفتوح حش می سازند

سوره

وَأَنِّي دَر هَشْتِ مَوْضِعٍ قَاتِي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ وَأَنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
 يَوْمٍ أَلِيمٍ وَأَنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مُخِيطٍ وَأَنِّي أَعْظُكُمُ وَأَنِّي أَعُوذُ
 بِكَ كَيْ نَافِعٌ وَأَبُو عَمْرٍو وَصِيفِي الْمَسَّ وَنَصِيحِي أَنْ أَرُدْتَ نَافِعٌ وَأَبُو عَمْرٍو دَر
 لَكُنِّي أَرَأَيْتُمْ نَافِعٌ وَأَبُو عَمْرٍو وَتَرَى قَوْلَهُ لَعَنَ الْبُحْرَانِ بَابَاتِ رَاوَر
 حَالَتِي كَيْ أَشَانِ هَشْتِ اَنْدِ قَوْلَهُ فَاَقْبَلَا يَعْنِي بَعْدَ اَزَانِ كَيْ اَبْنِ بَابَاتِ رَا
 مَخْلَا وَصَلَا قَوْلُ كُنْ اِنْمَارَا وَبَعْلُ اَزْ وَنَاطِمُ رَا رَحِمَهُ اَللّهُ اَزْ رَوَى مَعْنَى لَطِيفَةٍ
 حُوشِ دَوْدُ فَوْزِ دَر بَزْ دَو لَفْظِ اَخْبَرْتِ يَعْنِي بَصِيحَتِ مَرَأَتُكَ لَكُنْ قَوْلُ
 شَقَاوَتِي وَتَوْفِيقِي وَرَهْطِي عِدْهَا وَمَعَ فُطْرَنِ اُخْرَى مَحَا
 تَحْصُرُ كَمَلًا يَعْنِي بِشَارِ تَوْفِيقِ يَا شَقَاوَتِي اَنْ يَصْبِيحَ رَا اَزْ نَافِعٌ وَابْنُ كَثِيرٍ
 وَأَبُو عَمْرٍو وَمَا تَوْفِيقِي اَلَا اَللّهُ رَا اَزْ بُولِي نَافِعٌ وَابْنُ كَثِيرٍ وَأَبُو عَمْرٍو وَابْنُ عَامِرٍ
 وَارْهَطِي اَعَزُّهُ اَزْ بُولِي نَافِعٌ وَابْنُ كَثِيرٍ وَأَبُو عَمْرٍو وَابْنُ دُكْوَانِ وَاُخْرَى
 اَلَا رَاوَر دَر مَحَلِّ اَزْ نَافِعٌ وَأَبُو عَمْرٍو وَابْنُ عَامِرٍ وَصَصْ وَفُطْرَتِي اَفْلَا تَقْلَمُ
 رَا اَزْ بُولِي نَافِعٌ قَوْلُهُ تَحْصُرُ كَمَلًا يَعْنِي بِشَارِ اَبْنِ بَابَاتِ رَا تَا اَتَمَّ شَانِ بَتَوَانِي
 شَمُودُ وَبَابَاتِ رَوَايِدُ سَهْ اَنْدِ فَلَاشْ لَكُنِّي كَيْ اَبُو عَمْرٍو وَوَرَشْ دَر وَصَلْ تَابَشْ
 مَحَلِّ دَر وَلا تَحْزُونُ فِي صِيفِي دَر وَصَلْ اَبُو عَمْرٍو وَفَقْطُ وَبَوْمِ بَابَاتِ لَانْ كَلَامُ نَافِعٌ
 وَأَبُو عَمْرٍو وَكَسَانِي دَر وَصَلْ وَابْنُ كَثِيرٍ دَر مَالِنِ **قَوْلُهُ سُوْرَةُ تَوْفِيقِي**
 عَلَيْهِ السَّلَامُ وَبَابَاتِ اَنْفَحْ حَتَّى جَالِ اَبْنِ عَامِرٍ وَفَرَحِ
 لَكُنِّي اَيَّاتِ الْوَلَا يَعْنِي مُتَوَقَّعُ كَرْدَانِ تَارِ بَابَاتِ رَا هَرْ جَا كَيْ سَابِدُ اَرْحَمَةُ
 اَبْنِ عَامِرٍ وَبَنُو كَيْ اَصْلُشْ اَلِي بُو ذِ بَسْ يَارِ اَقْلَبْ بِالْبِ كَرْدَنْدِ وَمَا قَلَشْ
 بِالْفَرْوَةِ مُتَوَقَّعُ شَدِّ بَسْرِ اَلْتِ اَنْدِ اَخْبَرْتِ وَغَوْضِ اَوْثَانِيْتِ اَوْرَدَنْدِ
 قَلَا اَبْرُو اَنْفَحْ يَامُتَوَقَّعُ كَرْدَانِ بَنْدَنْدِ وَبَا قِيَانِ اَلْبَسْرَتِي اِي حَوَانْدِ بَكُونِدْ كَيْ تَارَا

که بفتح ص

عوض

عَوِضُ اَزْ يَا اَوْرَدَنْدِ وَبَسْمَانِيْتِ كَسْرُ يَا تَارَا اَلْبَسْرَتِ سَاخْتَنْدِ قَوْلُهُ وَوَصَلَا
 يَعْنِي اَيَّةُ اَلْمَسَائِلِ اَلْمَسْأَلَةِ نَزْدِي كَيْتِ بَلْفُظِ يَابَاتِ بِي تَوْجِيْدِشْ حَوَانْدِ اَنْدِ اَبْرَا
 اَبْرُو اَبْنِ كَثِيرٍ وَكَيْ هَرْ اَكْ اَبْنِ مَعْرُودِ فَاَيُّهُ جَمْعِي دَهْدِ وَدَر اَخْبَرْتِشْ وَفَقْطُ
 عَنِ بَا فَرَادِ مَوِيْدِ اَبْنِ دَهْوِي اَسْتِ بَسْ دِي كَرَانِ اَيَّاتِ جَمْعِ حَوَانْدِ اَزْ اَنْ
 جَهَةِ كَيْ اَبْنِ قَضِهْ دَر جَنْدِ اَبْنِ يَزْ كُوْرَا اَسْتِ **قَوْلُهُ** عِيَا بَاتِ فِي
 اَلْحَرْفَيْنِ بِالْجَمْعِ نَافِعٌ وَتَامُنَا اَللَّهُ اَلْحَقُّ فِي مَفْصَلِ
 يَعْنِي فِي عِيَا بَاتِ اَلْحَقُّ جَمْعِ دَر دَو مَحَلِّ قِرَاةِ نَافِعٌ اَسْتِ اَيُّ الْقَوْلِ اَوْ يَجْعَلُونَ
 فِي بَعْضِ عِيَا بَاتِ رِيَا كَيْ عِيَا بَاتِ كَنَارِ هَارِ اَبْنِ جَاهِ اَسْتِ اَزْ اَبَا اَلْاَبْ جَوْزِي اَنْ
 بَشِيْنِدِ اَزْ اَبَا اَجَاهِ هِيْجَسْ اَبْنِ اَبْنِ اَبْنِ دِيْنْدِ وَبَا قِيَانِ بَا فَرَادِ حَوَانْدِ رِيَا
 كَيْ دَر مَالِكِ اَلَا تَامُنَا سَهْ قِرَاةِ اَتَا مَنَّا بِرَوْزَنْ تَعْلَمَانِ دَر نُونِ جَانِجِهْ دَر
 لَفْظِ بَصِيْدَةٍ اَسْتِ وَابْنِ رَوَايَةِ مَطْوَعِي اَسْتِ اَزْ اَعْمَشْ اَزْ مَانُوقِ قِرَاةِ اَشْ
 وَبَغَايَةِ شَا ذَا اَسْتِ رِيَا كَيْ مَحَا اَلْفِ خَطِ صَحْفِ اَمْدِ اَزْ اَنْ جَهَةِ كَيْ دَر مَحْفِ
 بِهْ بِيْكَ نُونِ مَوْسُومِ اَسْتِ **۲** بَا دَغَامِ نُونِ دَر نُونِ اِي اَخْفَاءِ وَبِيْ اَشْمَامِ وَابْنِ
 قِرَاةِ اَبُو جَعْفَرِ اَسْتِ اَزْ قِرَاةِ عَشْرِ **۳** اَدْغَامِ وَاشَارَةِ دَر قِرَاةِ سَبْعِ
 اَتَا عِبَارَةِ مُصْتَفَانِ دَر كَيْفِيَّةِ اَبْنِ اَشَارَةِ مَحْتَلِّ جَانِجِهْ اَرْوَصِ دَوْمِ اَزْ دَو
 وَجِهْ كَيْ اَبْنِ مَجَاهِدِ دَر كِتَابِ سَبْعَةِ اَوْرَدِ وَارْجِعَانِ تَبْسِيرِ وَجَامِعِ اَلْيَا
 اَبْنِ مَحْمُودِ كَيْ اَبْنِ اَشَارَةِ اَخْفَاءِ نَيْسْتِ كَيْ تَعْبِيرِ اَزْ اَنْ بَرُوْمِ كَرْدِ اَنْدِ
 وَفِيْلِ صَاحِبِ تَبْسِيرِ اَبْنِ اَسْتِ جَانِجِهْ فَرَمُودَهْ كَيْ هَذَا قَوْلُ عَامَّةِ اَيْمَنَّا وَهُوَ
 الصَّوَابُ لِيَا كَيْ دَلَالَتِهِ وَصَحَّتِهِ فِي الْقِيَاسِ وَجَامِعِ اَلْيَا اَنْ فَرَمُودَهْ كَيْ اَخْبَارِ
 مَن اَبْنِ اَسْتِ كَيْ مَذْكُورِ شَدِّ وَبَا اَبْنِ مَعْنِي وَبِهْ فَقْطُ رَا دَر تَبْسِيرِ اَبْنِ اَبْنِ جَهَةِ

ن

ناظر رحمہ اللہ نسبتہ این وجه بہ قرآن خود و برین وجه جزم فرمودہ بقولہ
 وَتَأْمِنَّا الْإِسْلَامَ بِعَيْنِ الْخَفَاءِ كَرْدَہ اند اهل ادا تون اول را در رد تون دوم
 از بطریق قرار دہالی کہ چنانکہ اند تون اول را از تون دوم بعضی
 از ضمہ تون اول بہ او از کی بریم و لیکن بر شامہ فرمودہ کہ بیشتر مشایخ بر
 تثنی این وجه اند کہ بسیاری از قرا و خاہ برانند کہ این اثبات اشہام است
 و ناظر رحمہ اللہ بیان وجہ فرمودہ **بِقَوْلِهِ وَادْخُلْ مَعَ أَهْلِهَا**
الْبَعْضُ عَنْهُمْ وَتَرْتِعْ وَتَلْعَبْ بِأَعْيُنِ تَطَوَّلَ لَهَا
 و بعضی از مشایخ از ضمہ قرا اذ عام کردہ اند تون اول را از مولفان کہ
 بر اشہام اند و اختیار من است بقولہ و ترتع و تلعب و بعضی
 بہ یار در ہر دو کلمہ قراۃ نافع و کوفیان است کہ در شہر و علو مرتبہ
 بخون قلعه بلند اند و ضمیر جامع یوسف باشد پس دیگران برون خوانند
 تا ضمیر مجموع بوازدان یوسف را بود **قَوْلُهُ وَتَرْتِعْ سَكُونٌ**
الْكِسْرُ فِي الْعَيْنِ وَجَمْعٌ وَلِشَرِّهِ حَذْفُ الْيَاءِ
وَمِثْلُ شَيْءٍ وَقَلَّلَ هَيْدًا وَكَلَاهُمَا عَنِ الْعِلَا وَالْفَتْحُ عَنْهُ تَفْضُلًا
 یعنی ترتع سکون در محل السع عن قراۃ کوفیان و ابن عاصم و ابو عمرو است
 بنا بر آن کہ جزم است در جواب امر از ترتع و دیگران بکسر عین
 می خوانند کہ از اینجی بر تثنی باشد و لام الفعل از جہ جزم افتادہ منکر
 در یک وجه از قبل کہ او را اثبات است پس در اینجی قراۃ باشد **تَرْتِعْ**
 بیا و کسر از نافع **تَرْتِعْ** بتون و کسر از این کثر **تَرْتِعْ** بتون و اثبات از
 قبل **تَرْتِعْ** بتون و سکون از ابو عمرو و ابن عاصم **تَرْتِعْ** بتون و سکون از کوفیان
 قولہ دوجہ یعنی قراۃ سکون خداوند چہما قوتہ است کہ او را حایہ می کند

بنا بر آن کہ جزم است در جواب امر از ترتع و دیگران بکسر عین می خوانند کہ از اینجی بر تثنی باشد و لام الفعل از جہ جزم افتادہ منکر در یک وجه از قبل کہ او را اثبات است پس در اینجی قراۃ باشد ترتع بتون و کسر از این کثر ترتع بتون و اثبات از قبل ترتع بتون و سکون از ابو عمرو و ابن عاصم ترتع بتون و سکون از کوفیان قولہ دوجہ یعنی قراۃ سکون خداوند چہما قوتہ است کہ او را حایہ می کند

کہ تثنی

مثلاً

مثلاً کہ می گویند کہ سکونش از ان جهت است کہ در جواب امر واقعست قولہ و بشر
 الیم یعنی یا بشر ای خدا غلام حذف یا و ثابت شدہ از کوفیان بر تقدیر آن کہ
 سنادی مفرد است ای یا بشر ای قبل نهادن مانک و دیگران با ثبات یا بیا
 یعنی باضافہ قولہ و میثلاً شفاء یعنی اما لہ کردہ اند الف بشری را از حم و کسنا
 بر اصل ایشان زیرا کہ الف تانیث است در حالی کہ این فمال خداوند شفاء
 است زیرا کہ اما لہ از برای تخفیفست و تخفیف نوعاً از شفاء است پس عام
 رافتح تقرؤ باشد قولہ و قلل جہداً یعنی اما لہ بین بین الف بشری را از
 و رتد دہالی کہ حاذق و ماهر با تثنی در تلفظ این اما لہ بانکہ فوق کی میان
 گفتن آن و میان گفتن فتح عرب و اهل خراسان زیرا کہ بر بسیاری از اهل
 قراۃ این اما لہ دشوار است قولہ و کلاهما الیم یعنی اما لہ ثامہ و اما لہ بین
 را ہر دو نقل کردہ اند از ابو عمرو بن العلاء فتح نیز از روایت کردہ و لیکن فتح از ابو
 مشہورتر و افزون تر آمدن زیرا کہ بیشتر اهل ادا از بولی ابو عمرو برانند
 کہ این وجه افضل است و این وجه در تیسرہمین وجہ آورده و پس
 و بین بین اختیار ابو الطیب بن قلیون است و اما لہ محصنہ روایت کی و او
 گفته کہ اما لہ از ان دو وجه دیگر اقبس است و وجه اما لہ ثامہ است
 الف بشری از ذوات الیاء است و یا اندک اضافہ حکم انفصال از دو وجہ
 بین بین مراعات طرفین است و وجہ فتح صاحب تیسیر رحمہ اللہ فرمودہ
 کہ از ان جهت است کہ الف تانیث در مصاحف بہ الف سرزم است پس فتح
 کو داندہ اثر انافہ دلالتہ کند کہ باز کہ الف تانیث در محل الف سرزم
قَوْلُهُ وَهَيْتَ بِكَيْسِرٍ أَضْلَ قَوْوٍ وَهَمْزٌ لِسَانٍ وَضَمٌّ لِسَانٍ
لَوْ خَلَفَهُ لَا يَعْنِي خَوَانٌ أَنْ نَفَعُوا ابْنَ عَامِرٍ هَيْتَ لَكَ رَاكِبًا هَابَسَ

بی

دیگر از افتح بود و خوانده است هشام بنی بعد ازها مثل حیث بس خوانده
 ترک بنی بود و در قرآنه نایع و این دو کوان نیز احتمال آن دارد که هموز
 بود و تخفیفش کرد. باشند و خوانده است هشام بخلاف و این کثیر خلاف
 بضم تا بن باقیان رافتح باشد پس فتح قرآنه حاصل آید کسر ها و فتح تا بنی
 نایع و این دو کوان را کسر و هموز و فتح هشام کسر و هموز و فتح هشام
 رافتح و هموز و این کثیر رافتح تا بنی هموز و کوفیان را و هموز
 همه یکی است اقبل و هموز و اسرع هیت بکسر زده عالمی است که
 هموز و مستحق علوم است و هموز و زود آمدن هیت لغتی است و هموز
 تا او علم و نبیانه بحالته او و لو حق خویش را بر آورد و **تولید**
و فی کاف فتح اللم فی محلی صاتی و فی المخلصین کل
 تخلا یعنی فتح منزل کرده در حرف لام در کلمه مخلصا و کان و سؤلا نبیا
 در کثیر بعض از بلی کوفیان یعنی ایشان بفتح لامش بخوانند قوله و فی المخلصین
 اللم یعنی فتح لام در لفظ المخلصین معرف بلام در رسم قرآن قرآنه کوفیان
 و نایع است در شقی و رفعة همچون قلعه از است اندر در مخلصین بی
 لام خلا فی باشد و باقیان بکسر لام خوانند و وجه فتح است که الله جل و علا
 ایشان را عباده و طاعة خدای را سازد با خالص کرده اند کما اخبر الله عنهم
 بقوله و اخلصوا دینهم لله **قول معا و صلح اشاح** **دال المخلصهم**
فخرک و خاط بعصر و **دال المخلصهم** **دال المخلصهم**
 موضع بالف غالب آمده فتح از ابو عمرو و زیرا که اصل اثبات است یعنی
 او در حاله وصل الیها بعد از شن ثابت می دارد و در طاله وقف حذفش
 میکند همچون دیگر قرآدر طالین بنا بر اتباع رسم و وجه حذف در طالین است

میخوانند
 کما اخبر الله عنهم
 بقوله و اخلصوا دینهم لله

کما اخبر الله عنهم

سوره یوسف
 یوسف و زلیخا
 یوسف و زلیخا
 یوسف و زلیخا

که حاشا بر تقدیر حریفه مفید معنی برآهه الله می گفتند حاشا لله نیز گفتند
 پس چون او را نازل منزل آسمان انکاشته شد تقرف در او غرزدند کاهی بحد
 الف اول جناحه آغوش خوانده و کاهی بحدف الف دوم و کاهی بتزین
 جناحه قرآنه ابوالسمک است اما وجه اثبات در وصل نظر بر اصل باشد
 یافته شین را اشباع کرده باشند و الف از او متولد شده و حذف
 وقف بنا بر آنست که وقف محل تغییرات آمده بی بدنی که تنویرات
 و صلات در وقف محذوف می شوند قوله **دال المخلص فخرک** یعنی
 متحرک کردن معنی دال ابار بفتح از بلی محض قرآسر غیر محض ساکن خوانند و هر کس
 در ابدال و عدم ابدال بر اصل خود باشند و اسکان و فتح دو لغته اند همچون
 معز و معز قوله و ضابط الم یعنی خطاب بخوان لفظ بعضی و از برای
 جزء و کسانی مناسبتة قال ترعون و مما تأکلون هر که از پیش او اند در
 حالتی که این لفظ خفیف الحال است از آن روی که ضمیر فاعلش اجتناب
 به بازگشتن بختری دیگر ندارد و باقیان بغیب میخوانند موافقه بغاث
 الناس ا قوله **و زککلبا شاف و حیث یشاء نور** **دال المخلص**
و حفظا حافظا شلح عقلا یعنی ارسل معنا آخانا بیکمل بیا قرآنه
 حمزه و کسانی است و ضمیرش راجع بلقط اخ بود که یوسف است پس
 دیگران بنون خوانند و ضمیر عاید همه بود از آن یوسف باشد و خوانده
 است ابن کثیر حیث یشاء را بنون عظمت و دیگران بیا رفیقه و ضمیر
 فاعلش یوسف را بود و بعید حیث نصیب بر حینا من شاء راجع شد
 به دران خلا فی نیست و میخوانند حمزه و کسانی و حفص فالله خیر حافظا
 را بر بنا اسم فاعل و نصبش بر حال باشد یا تمین و دیگران که حفظا میخوانند

ج

مصد ر بود و نصبتش بر قیصر و نیکل شناده است به یام و حشاش
 خداوند نون قاری عالمست و حافظ خوان می شود در محل حفظ در حالتی که
 فاش شده دکران جماعتی که تعقل بود اند از آن قوله و فتنه قتیانه
 عز شیا وری بالآخبار فی قالوا لایکلفک الله عز و الله یعنی هر و کسان
 و حفص خواند و قالوا الفتنه را کجیم کثر یعنی یوسف علیه السلام جماعتی
 بسیار را خطاب نمودی یقین تا از ان میان بعضی به نازدن مضاعفه در بار
 مشغول شوند و غیر ایشان لقبیه جمع قله میخواستند زیرا که نفاذی مضاعفه
 در بار حاحه بکثر ندادند و هر دو دواغه اند مثل آوان و اخر خوان
 است این کثر فقط قالوا لایکلفک الله عز و الله یعنی یوسف را باخبار یعنی بک
 منم مکسور بنا بر آنکه برادگان به قریبها جزم یوسف را شناخته بود
 و غیر این کثر با ستمها خوانده یعنی بدو من از آن جهت که گویا جزم بود
 بدان که یوسف است یا نه پس استقام نمودند تا ایشان را محقق شود
 و هر کس که تحقیق و سهیل و اذخال و عدم اذخال بر اصل بود باشند
 خ قتیانه خوانده می شود در موضع قتیته در حالتی که این قرازه منقولست
 از قاری علم او مثل بوی عود است در شهرته و فاش شدن قوله و رد
 الخ یعنی و طلب کن سبب قرازه اخبار در قالوا لایکلفک الله عز و الله یعنی هر و کسان
 و یسینی و ایسید و کثر را قوله و یسینی معا و استایس استایسوا
 و یسینی القلب عن البری بحلف و اندک یعنی آنکه لایکس من
 روح الله را درین و اقل یتیس الذین امنوا را در الوعد و حتی اذا
 استیس الرسول را و قلما استیسوا را و لایکسوا من روح الله را
 هر سه درین سوره قلب کن و ابدال غای یعنی یا یاد در موضع من نشان

و غیره را ابدال محل یا پس من مفتوحه ساکن شود و یا ساکنه مفتوحه گردد
 پس من را بنا بر سکونش و مفتوح بودن با قبلش بدل بالف کن تا باین
 کیفیت شود که لفظ ناظم است از جملی بزی و لیکن خلاف یعنی او را قلب
 و ابدال باشد چنانچه در مصحف مرسوم است و همچون دیگرانش علم
 قلب و ابدال باشد پس روایت بزی از اسیس بود و قرازه جماعه از باین
 قوله و یوحی الیهم کسر حاء جمیعها و نون علی
 نوحی الیه شد اعلا یعنی نوحی الیهم درین سوره و در الخ و در اول
 الاینها بکسرها و نون که صیغه متکلم بود روایت حفص است و این قرازه
 خداوند رفعت است زیرا که متکلم الله عز و الله است قوله نوحی الیه
 الخ یعنی نوحی الیه انه لا اله الا انا فاعملون در الاینها هم و کسان و حفص
 بکسرها و نون میخوانند پس باقیان در مجموع پیافیه میخوانند بر بنا
 مجهول و قید الیهم و الیه از آن جهتست که تا یوحی الیه در اول
 السوره بیرون رود زیرا که دریا و اوطاف نیست قوله شد اعلا یعنی
 قرازه کسرون خداوند شهرتی بسیار است قوله و ثانی شیخ احمد
 و شد و حرکا کذا نل و خفف کذا بوا ثباتا کلا
 یعنی حذف کن نون دوم را از قوله عز و الله فتنی من نشان و شد دکران
 همیشه را و متحرک ساز یا ش را بفتح قاف علی ما فی مجهول گردد از نتیجه
 از جمله این عامر و عاصم بنا بر آنکه در پیشتر مصاحف عثمانی به یک نفر
 نوشته پس باقیان با ثبات نون و خفیف هم و اسکان با خوانند
 بوبنا متکلم از انجی و درین قرازه وقف بر نظرها کنند و بر من نشان
 نکند و در قرازه تشدید امر بکسرها نمایند قوله کذا نل و دعا است

بتأنيث خوانند ای شقی هذه الاشياء قوله وقل بعد آله یعنی و بگو که بفضل بعضیها
که واقع است بعد از شقی مقرر است به یار از برای حق و کسیانی در حالتی که تو
خفیف الحال باشی بفضل الله پس باقیان بنون غطته خوانند قوله
وَمَا كُنْزُ اسْتِفْهَامِهِمْ خَوْفًا وَاعْدَاؤُهُمْ اسْتِفْهَامُ
الْكَلِّ أَوَّلًا یعنی هر آن موضعی که مکرر کرده باشند لفظ استفهام را در آن
موضع خواه در یک آیه خواه در دو آیه و در هر یک استفهام دومین باشد
مثلاً **اِذْ كُنَّا ثَمَرًا** این پس هم قرار خداوند آن استفهام اند در لفظ
اول یعنی لفظ اول را بدو معنی می خوانند مگر کسی که خلاف قاعده خود کرده
باشد چنانچه خواهد شد و مواضع استفهامین یا زده است اِذْ كُنَّا
ثَمَرًا الله تبارک و تعالی در سوره و در سبجیان دو موضع و هر دو اِذْ كُنَّا عِظَامًا
و **ثَمَرًا** اِذْ كُنَّا اَوْثَانًا و در قد اقل اِذْ اَمْتَنَا و **كُنَّا ثَمَرًا** و **عِظَامًا** اِذْ كُنَّا و در
التمل اِذْ كُنَّا ثَمَرًا و اِذْ كُنَّا اَوْثَانًا و در العنکبوت اِنَّمَا كُنَّا نَوْنُ النَّاسِ
اِنَّمَا كُنَّا نَوْنُ الرَّحَاقِ و در الم شجر اِذْ اَضَلَلْنَا فِي الْاَرْضِ اِثْنَا
و در الصافات دو محل و هر دو اِذْ اَمْتَنَا و **كُنَّا ثَمَرًا** و **عِظَامًا** اِثْنَا
اند و در اِذْ اَوْقَعْتَ اِذْ اَمْتَنَا و **كُنَّا ثَمَرًا** و **عِظَامًا** اِثْنَا و در
النارعات اِنَّمَا لَمْ يَرَوْوْهُنَّ فِي الْحَافِرِ اِذْ اَوْقَعْتُ سَوَى نَافِعٍ فِي التَّمَلُّ
و **الشَّمَامِ** مخبر سَوَى النَّارَعَاتِ مع اِذْ اَوْقَعْتُ و لا استثنای
است از قاعده مذکور یعنی هم قرار لفظ اول را بدو معنی می خوانند غیر از نافع در سوره
التمل که اول هر یک اخبار می خوانند بگویم قوله و الشَّمَامِ اِذْ اَوْقَعْتُ
قاعده دیگر است یعنی این عامر شامی اخبار خوانده است یعنی به یک معنی می خوانند
در لفظ اول در مجموع مواضع یا زده کانه غیر از سوره التمل و النارعات

مذکور

و در سوره التمل و النارعات و در سوره التمل و النارعات و در سوره التمل و النارعات

و اِذْ

وَ اِذْ اَوْقَعْتَ که درین سه سوره اول را بدو معنی می خوانند یعنی باستفهام پس
معلوم شد که در اول و النارعات و الواقعه هیچکس به اخبار خوانند و اخبار
در لفظ اول التمل از نافع تنها است و در غیر التمل از این عامر تنها می خوانند و در
العنکبوت که در اینجا جماعتی و او موافقه نموده اند چنانچه می آید قوله و لا
در آخر بیت یکسر و او است یعنی شامی اخبار کننده است از برای متابعت نقل
یا از روی متابعت اگر کوئی که ناظم رحمه الله دو سوره را استثنای نموده و
قَالَ سَوَى النَّارَعَاتِ مع اِذْ اَوْقَعْتَ و قَوْلِ سَوَى التَّمَلُّ نِزَاسْتِثْنَاءً
کردی چنانچه سوره باشد جواب گویند که از ظاهر قوله و الشَّمَامِ مخبر سَوَى
النَّارَعَاتِ مع اِذْ اَوْقَعْتَ به و این چنین متبادر می شود که این عامر
شامی در همه مواضع یا زده کانه به اخبار می خواند غیر از و النارعات و
اِذْ اَوْقَعْتَ درین دو سوره به استفهام می خواند پس باید که اول التمل از آنها می
باشد که به اخبار خوانند و این قوه را این شبهه واقع شد و در شرح مخبر
آورده که اخبار در اول التمل از نافع و این عامر است و بعد از آن از بیشتر
و شرح ابو شامه باز وقت افتاده که مراد ناظم اینست بلکه چون از قوله
سَوَى نَافِعٍ فِي التَّمَلُّ معلوم گشت که اخبار در اول التمل مخصوص نافع است
پس معنی قوله و الشَّمَامِ مخبر این باشد که شامی اخبار کننده است در
غیر اول التمل که از ده محل دیگر است غیر از و النارعات و اِذْ اَوْقَعْتُ
و قَعْتُ و یک دلیل دیگر مخصوص بود از اخبار اول التمل نافع فقط
است ناظم رحمه الله بنا بر شبهه که تلا مده را روی نموده بود این بیت
تغییر کرده و عوض از این بیت را گفته که سَوَى الشَّمَامِ غِیر النَّارَعَاتِ و واقعه
له نافع فِي التَّمَلُّ اخبر فاعثی و این عامر را و نافع ذکر کرده و شبهه تلا مده

این بود که تقدیر نظم چنین می کردند که الکلی و استغفار فی اول التمل سوی نافع یعنی نه
قرار در اول التمل به استغفار میخواستند غیر از نافع و حکم مواضع دیگر معلوم می شد
و مقصود بقوله اول استغفار همین است از مواضع یازده گانه **قوله**
و دون عنا دعم فی العنکوت مخبره و هو فی الثاني انی را شد اول
سوی العنکوت و هو فی التمل کر رضى و زاد لا نونا
انشاءنهما اعتلى و دعم رضى فی النار غات و هم علی
اصولهم و امدد لوی حافظ بلا یعنی این کثیر و صف و نافع شباهت
این عامر بخود اند در اخبار این که لنا تون الفاحشه که اول العنکوت
است یعنی بیک من می خوانند پس متابعتش مخالفت اصل خود مکرده باشد
قوله و هو فی الثاني شروع است در بیان احکام استغفار دوم یعنی اخبار
در استغفار در دوم در مجموع مواضع یازده گانه از نافع و کسانی است
غیر از دوم العنکوت یعنی این که لنا تون الرجال که همگی این را به اخبار خوانده
و غیر از دوم التمل که اخبار آن از این عامر و کسانی است که اشارت الیه بقوله
و هو فی التمل الخ و غیر از دوم و النار غات که اخبار آن از نافع و این عامر
و کسانی است که قال و دعم رضى الخ و لیکن این عامر و کسانی در دوم التمل
نونی را زیاده می کنند و انشای خوانند که اخبر عنه بقوله و زاد الخ قوله
و هم الخ یعنی نه قرار در تحقیق و تسهیل و اذ قال و ترک اذ قال هر کس بر اصل
خود اند و لیکن هشام میخانه در آن هفت موضع که فی سبعة الاصل عنه
به مد فقط می خواند در این مواضع نیز عمدتها خواند فی خلاف و از این جهت نیز
اورا باید گفت که آن دیگر باز آغاده بخود بقوله و امدد لوی حافظ بلا
بس قالون به استغفار و مد و تسهیل خواند در اول و به اخبار در دوم

مکرم در التمل و العنکوت که بعکس خواند و ورش می بیند الا انکه اورا مد
نست و این کثیر به استغفار و تسهیل در اول و در دوم مکرم در العنکوت
که اول را به اخبار خواند و دوم را به استغفار و تسهیل و بعسر و اول
و دوم را به استغفار و مد و تسهیل و این عامر در اول به اخبار و در دوم
به استغفار مکرم در التمل و النار غات که اول را به استغفار خواند و
دوم را به اخبار و در دوم التمل زیادتی یون دارد و مکرم در الواقعة
که اول و دوم را به استغفار می خواند و هشام را در استغفار مد و تحقیق
بود و این دو آن را ترک مد و تحقیق و عامر و صحنی اول و دوم را به استغفار
می خوانند مکرم حفص در العنکوت که اول را به اخبار می خواند و دوم را
به استغفار و کسانی اول را به استغفار و دوم را به اخبار مکرم در العنکوت
که هر دو را به استغفار می خواند و در دوم التمل نونی را زیاده می کند چون
قراءة هریک را معلوم کردی بدان که استغفار در این مواضع از برای
تعب و انکار است الحیث یبعث او ثرة اذا کنا عظما ما بل ما کنا
مخوشین او بود و درین و انکس هود و را به استغفار می خواند تا کید
را می خواهد و اگر موقع دوم محل استغفار است زیرا که شک ایشان
در تعب بودند در موت و انکس اول را به اخبار خواند و دوم را به
استغفار بر اصل خواند چنانچه مذکور شد که دوم موضع استغفار است
و انکس بعکس خواند از آن جهت است که اول صدر کلام است و چون
انرا به استغفار خواند از استغفار دوم مستغنی گشت مثل اف این مات
او قتل انقلبتم علی اعقابکم که استغفار از انقلاب بر اعقاب
است نه از موت یا از قتل و موضع دوم عام شده در العنکوت

عنادی در حالتی که او خبر دهند است بنا بر آن که اخبار در او است و اگر
 مختار را بفتح یا خوانند معنی لطیف ترمی اید ای عم حال کونه مقروا بالاحبار
 و اخبار در موضع دوم آمده است به قاری راه یافته تا این قاری او را نصرت
 دهند بان که او را بخواند غیر از سوره العنکبوت و اخبار در دوم العمل باش
 توبه ان خوشنود و زیاده کرده اند این عامیر و کسانی دوم العمل را نونی سر کوبیا
 سالی می گوید که بغیر از ایشان هود و کسی دیگر ایشان را خواند جوابش می دهد
 که نه بل ایشان از ایشان هر دو مرتفع شده و غالب آمده و اگر زاد و راه
 عوض زاده خوانند چنانچه بعضی روایت کرده اند احتیاج به این توجیه نباشد
 و عام شده پسندیدن اخبار در دوم و التارعات و غیره بر اصلها جزو اند
 و برافراشته کردن علم نکه دارندگان قراة را که تجزیه امور و تجلیه
 صدور نموده اند و الله اعلم ای صدیق شفیق همان بر حدیث باش تا از
 بسیار گفتار این قلاش او باش اندک عیبی را در خاطر نیآوری که اگر
 سخن را بیست نکرده ایم مسئله متقارب نکرده و قضت حاصل آید
قوله و هاد و القف و اقیایه و باقی ناهل سیتی
 صحیح تلا یعنی وقت گن از جمله این کثیر بر هاد درین سوره و در التمر
 و در المؤمن و بر ما عند الله باقی در التخلیه یا این الفاظ چهار گانه بر اصل
 خود شان چه در اصل هادی و والی و وافی بوده اند بر وزن ناصیر
 و کسر یار در وصل از جهت نقل انداخته اند پس بنا بر التقای ساکنین میان یار
 و تنوین در وصل یا را حذف کرده اند پس چون در حالت وقف تنوین
 نمی ماند یا باز نمی گردد و باقیان بحذف یا می خوانند در حالت بنا بر
 متابعه و بنا بر آن نیز که حذف تنوین از جهت وقف نه از جهت حذف یا

رشم

اعتبار

اعتباری ندارد از آن روی که وقف عارض است و اصل وصل است پس باید که
 مخارج در وصل حذف یا می کنند در وقف نیز یا را حذف کنند و تنوین پسند
 وقف بیقتد قوله هل یستوی الی یعنی ام هل یستوی الظلمات مدلول صحیح یعنی
 حیر و کسانی و ابو بکر آنرا بخواند اند و دیگران بتائیت زیر که بتائیت ظلمات
 حقیقی نیست و از آن جهت قید نکرده خلاف در یستوی دوم است که یستوی
 اول فاعلش لفظ الاعی است و او مدلول است **قوله و کجد صاب**
یوقدون و صمهم و صدق توی مع صدق الطول اخی یعنی
 بعد از هل یستوی خوانند اند مدلول صحیح یعنی حیر و کسانی و حفص و میثا
 یوقدون را بنیت زبر که از پیشش ام جعلوا لله رفته و دیگران بخطاب بخوانند
 از آن جهت که ماقبلش قل افاخذکم است قوله و صمهم الی یعنی هم کوفیان افاته نموده
 در و صد و اعز السبیل درین سوره و اقوله و صد عن السبیل در الطول یعنی حمر
 المؤمن یعنی ایشان بضم صاد می خوانند و باقیان بفتح اماضم درین بنا بر مناسبت
 بل زین الدین کفر و امکرهم است و در الطول بنا بر موافقه و كذلك
 زین لفرعون سوء عمله که تا مجموع بنا بر مفعول باشند و فتح در هر دو
 سوره بر طبق الدین لفرعون و صد و اعز سبیل الله است که بنا فاعلست
قوله و یثبت فی تخفیفه حق ناصیر و فی الکافر الکفار
بالجمع دلالة یعنی نحو الله ما یشاء و یثبت حق یاری کننده قراة در
 در تخفیف اوست یعنی بر کثیر و ابو عمرو و عاصم آنرا تخفیف بار می خوانند
 و دیگران بتشدید و تخفیف و تشدید و لغة اند مثل یزید و یزید قوله
 و فی الکافر الی یعنی و سیم الکفار را جمع در محل الکافر منفرد
 متقاد و مطیعش گردانیده اند از جمله کوفیان و ابن عامیر بغیر ایشان جمع

تد

می خوانند و وجهش ظاهر است و دیگران با فواد بر ادا اسم جنس و یا زیاد
 الکثیر المتقال فقط است این کثیر در حالتی که از ثبات می آید و قول سورته
 ابرهیم علیه السلام و فی الحفص فی الله الذی رفع عمر خالق
 امده و اکثر و ارفع القاف ششلا یعنی در محل خفض در الله الذی ارفع
 و این عامر است تا مبتدا بود پس بر ما قبلش وقف مطلق مناسب آید و دیگران
 که خفض می خوانند بدل باشد از العزیز الحمید یا عطف بیان بر دین
 قراة وصل باشد قوله خالق امده الی یعنی زیاده کما الی بعد از خا و مکسور
 ساز لام را و مرفوع کن قاف را از قوله تعالی الم تر ان الله خالق السموات یعنی
 بر بنا اسم فاعل سازش از بولی جمعی و کسانی تا جناب مفرد باشد پس اقیان و حب
 الف و فتح لام قاف خوانند یعنی خلق بر بنا ماضی تا خبر جمله باشد بقوله ششلا
 یعنی این امور را بقدیم رسان در حالتی که خفیف الحال و فارغ الدال باشی قوله
 و فی النور و اخفض ک فی ها و الارض ههنا مضیخی الکر
 لجزء مجزأ یعنی مجزئ زیاده کن الف را و مکسور کردن لام را و مرفوع ساز
 قاف را و الله خالق ک کذا آیه در سورة النور نیز هم از بولی جمعی و کسانی و
 مخفوض کردن لفظ کل را در النور و لفظ الارض را این سور هم از بولی ایشان
 هر دو تا لفظ مضاف الیه خالق باشد و لفظ الارض عطف باشد بر السموات
 مجرور و مضاف الیه خالق است پس عین ایشان بنصب کل و الارض خوانند بر مفعول
 خلق قوله مضیخی الکر یعنی مکسور کردن یا را از و ما انت مضیخی از بولی
 جمع در حالتی که در تعلیل و توجیه این قراة دلکها خوب و وجهها مرغوب
 را کوی و طعن در آن کنی معجانه جماعتی بخوان شکر کردند پس دیگران بفتح خوانند
 که صوکه یا اضافه است و خبر این اجماع منکران نسبت این قراة را به و هم

رفع ص
 و فتح

و فتح

که

و فتح

وَلَحْنٌ و غلط کرده بودند ناظم رحمه الله در تومیه این دو وجه را ذکر فرموده
 و اشارة غمزه بان قوله کها وصل اول الشاکین و قطرب حکما
 مع الفراء مع ذلك العلا یعنی معجانه ههنا ضمیر مذکر را جمل مقبلش
 مکسور است یا یا ساکن ههنا مکسور می سازند و وصلش را می کنند و مثل
 به و ز سله و الی یعنی و فی یا اضافه را این مکسور می سازند و وصلش را می کنند
 از آن رو که هر دو می خوانند و مبتنی بر یک حرف اند پس اصل مضیخی مضیخی
 بوده باشد به سه یا از یو که یا اول از برای جمع است و دوم یا اضافه و سیوم
 یا صید و بعد از آن یا صید را حذف کردند معجانه در الیه و کذیه می کنند بنابر
 ثقل اجتماع یا آت و یا اول را در دوم ادغام کردند و کسر باقی داشتند
 تا دالاله کند بر یا محذوفه و این وجه اول بود و بیان وجه دوم قوله اول الشاکین
 است یعنی یا آنکه مکسور کرد ایندین یا از آن جهت است که مضیخین را چون
 را ضافتش کردند مضیخی شد پس چون یون را از برای اضافه بینداختند
 یا جمع و یا اضافه که هر دو ساکن بودند هم رسیدید بعد که کسر اول را
 در دوم ادغام کردند و یا اضافه را مکسور کرد ایندین بران قاعده که در
 التقاء ساکنین مقصور شدن قوله و قطرب الخ یعنی قطرب بخوی که شاکر دسیویه
 بود و اقوال بخوی و اقواله العلا که ابو عمرو است حکایت کرده اند
 این لغت را یعنی کسرا یا را عری و این قصه جناب بوده که قطرب و قرا لینی
 را گفته اغلب عجمی است خوانده اند و بیت نیست ماض اذ اما هم
 بالمضی قال لها هل لك یا تانی بکسرا فی و بعد از آن قطرب دعوی
 کرده که این لغت بنی یرو عست و قرا لکنه که قاسم بن معن دعوی کرده
 که کسرا صواب است و قرا در مدح قاسم گفته که او مردی امین است

کردند

و ضافه

یعنی همه قرا، هم بشیرون را بفتح نون میخوانند مگر نافع و ابن کثیر که بکسر میخوانند
 ولیکن نافع بخفیف نفع و ابن کثیر بتشدیدش بسببه قراة باشد و نون مفتوح
 در قراة عزیز نافع و ابن کثیر خود نون جمع است و در آن حتی نیست و در
 قراة نافع و ابن کثیر بتشیر و تبی بوده باشد که نافع نزد دوم و آنکه نفع و قراة
 و آیا مشکلم حذف کرده و نون اول را که نون اعراض است مکسور ساخته تا
 دلالت کند بر بار محدود و ابن کثیر نفع را غایب را در نون و فایه ادغام کرده و یا
 را محدود ساخته شد که در این اندون بتشیر و از برای ابن کثیر
 مکی و مکسور کردن نفع را در حالتی که توقاری باشد بقراة مدلول عربی نیست
 حذف در نون اول بل در نون دوم است بنا بر مذکور کشت
 وَيَقْنَطُ مَعَهُ يَقْنَطُونَ وَيَقْنَطُوا وَهَذَا بَكْسِرِ النُّونِ فِي فَقْرٍ حَمَلًا
 یعنی و من یقنط من دجته در نون و آذ ا هم یقنطون در الروم و لا تقنطوا
 میز رحمة الله در الزمر بکسر نون در هر سه کلمه قراة کسانی و ابو عمر و است
 بسبب ما می اوقفه مفتوح العین بود و بفتح نفع قراة دیگر است و ما ضیش
 مکسور العین باشد و قراة اول لغه حجاز است و دوم لغه نجد و این افسح
 است اما در فتح ما قنطوا در الشوری هیچ خلا فی نیست و یقنط مضاج
 او اند یقنطون و تقنطوا در حکم و این کلمات سه گانه بکسر نون مضاجعه نموده اند
 جاملان این قراة را قوله وَمِنْهُمْ خِفٌّ فِي الْعَنْكَبُوتِ
 تَحْرِتُهَا مِنْ جَوْلٍ صَحْبَتُهُ لَا یعنی اینا منجهم اجمعین درین سوره
 وَلِتُخَبِّتَهُ وَاهْلَهُ در العنکبوت هر دو صد و اند تخفیف اند در هم شان از
 حنف و کسانی تا از انجی باشند و ابن تخفیف از آن هست تا علت تشدید
 به شناخته مبدل شود قوله مِنْهُمْ خِفٌّ لَا یعنی اینا منجهم و اهْلَهُ هم در العنکبوت

مضاجعه

ن

مضاجعه نمودن او آن دولقط دیگر اسباب آن شده که دل خود را از جاه پر بر آورده یعنی
 نصیب او از قاریان تخفیف بیشتر آمد که آن دولقط دیگر می بینی و کسانی
 و ابو بکر و ابن کثیر این را تخفیف میخوانند و آن دو محل دیگر دو کسر میخوانند پس باقی
 در مجموع بتشدید خوانند از تخفیف قوله قُلْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأَتْ
 وَ عِبَادِمْ بَنَاتِي وَ ابْنَتِي قُلْ عَقِلًا یعنی قدرنا اینها من الغایبین در
 سوره و قدرنا هامن الغایبین در النمل یعنی خداوند تخفیف انداز داری
 ابو بکر فقط بسبب وصف کن ای قاری او را با این صفت پس دیگران بتشدید خوانند
 و ابو شامه رحمه الله فرموده که قراة تخفیف بنابر تقدیر است نه از قدره قوله
 بَنَاتِي أَلَمْ يَعْنِ بَنَاتِي كَقَوْلِهِ بَنَاتِي أَنْ كُنْتُمْ أَنْ نَافِعٌ فَقَطْ أَسْتَ وَ عِبَادِي
 اَنْ اَنَا وَقُلْ اَنْ اَنَا التَّذِيرُ هُوَ اَنْ نَافِعٌ و ابن کثیر و ابو عمر و قوله سُوْرَةُ
 النحل وَ نَبِيتٌ نُوْرٌ یَعْنِ عَوْنٌ عَاصِمٌ وَ فِی شُرْكَائِ الْخَلْفِ
 فِی الْمَرْحَلَةِ یعنی نیت لکم به الزرع خداوند نون است از ابو بکر
 فقط و سبب خواندن ابو بکر این لفظ را بنون است که این روایت پیش او
 صحیح شدن پس دیگران را یا بود و ضمیر فاعلش به لفظ الله در ای امر الله باز
 کرده قوله وَ یَدْعُونَ اِلَیْهِ یعنی و الذین یَدْعُونَ مِنْ دُوْرِ اللَّهِ یا غَیْبُهُ قراة
 عاصم است بنا بر موافقه ما قبلش و یا لِحْمِهِمْ هُمُ یَقْتُلُوْنَ است بسبب تار
 خطاب قراة دیگران باشد عوافقه و الله یَعْلَمُ مَا تَشْرَوْنَ وَ مَا یَعْلَمُونَ
 هم از پیش است قوله وَ فِی شُرْكَائِ اِلَیْهِ یعنی در شرکاء ای الذین کُتِبَ لَهُمْ
 سَمَرٌ اَوْ خَلَا فِست بزی را در حالتی که این ترک می نشاید جائه تنگ بافته است
 یعنی بزی را در وجه است اول ترک میزد و دوم مد و اثبات میزند اما وجه اول
 بغایه ضعیف است زیرا که عویان بر آنند که قصر ممدو و جائز نیست مگر در

نکته

غیب

باقی

سوره
اعلا

وقیل و نیز میتوان که فتح تخفیف ضیق بود مثل است و میت قوله دخلا حال است از ضیق
ای حال گونه دخلا فی آمن ای شباهت لما فی القرآن الکسر قوله سوره الاعلا
و تخلا و اغنی حلا لیسو نور او و ضم الصر و المک و عک
سما و یلقیه یضم مشددا کفی یبلغن امده و الکسر
ثمیر لا یغ الا تتخذوا از ابو عمر و فقط ضا و ند عتی شیرین کشته یعنی
او بیا غیبی خواند و دیگران تبار خطاب و وجه غیب و خطاب در او
مخفا نیست در لا یعبدون الا الله در البقی قوله لیسو لا یغ در لیسو و هو
سه قراة است آ لیسو بنون غظیم و فتح من از بولی کسانی آ لیسو بیا غیب
و بواو بعد از من مضموع از حفص و نافع و ابن کثیر و ابو عمر و جمع راجع لفظ
عباد باشد در نعتنا علیکم عباد الناس لیسو به بار و فتح هم و این قراة
ابن عامر و حمزه و ابو بکر است و ضمیر ثل لفظ رب باز گردد در عسی و حکم
یا به لفظ و عد در فاد ا جا و عد الاخر و بیان که النی که بعد از او
است در قراة جمع النی است که بعد از او جمع می نویسند و و اعین
الفعل و و او و صون هم می خورد و محذوف اند و در قراة فتح مع لاف معی باشد
و و او عن الفعل لیسو و ند نون نیست که ان منقولست از یک قاری ضم
معنی و اثبات و او که معروف مد است بعد از من عدا لسان انکاشه
اند و بواسطه شان داشته اند و بسبب این تعدیل هر یکی از مع و اثبات
و او رفعتی یافته اند قوله و یلقیه یعنی کتابت یلقیه منشور مضموم گردا
می شود یا او در حالتی که مشددا است قاف او یعنی بر بنای مفعول
از باب تفعیل از بولی ابن عامر فقط خواندند اندای کتابت یلقیه قبل به
بعد از آن گویند که می گوید که این دو قید فی فتح لام از شدید لازم

و یلقیه
کتابت یلقیه
منشور مضموم
گردا می شود

یابد

می آید پس دیگران بفتح خوانند و تخفیف مشددم سکون سکون قافست و ضمیر فاعلش
راجع به کتاب باشد و ضمیر مفعولش عاید به انسان یا بعکس هر که موجه
تو به پدید تو نیز به او رسیدن قوله یبلغن الا یعنی ممدود گردان یبلغن عندک
الکبر را یعنی زیاده کن بعد از غین الفی را و مکسور سار زون مشدده را
تا یبلغان شود بصیغه تشبیه از حمزه و کسانی درین حالت که خفیف الحال
باشی و ضمیر تشبیه راجع به والدین باشد و احدیما بدل از او پس باقیان
بقصر یعنی بخذف الف و فتح نون خوانند و احدیما فاعل یبلغن باشد و نون
خود در همه قرائتی مشددا است حناجه در او ایت لاحق اشیان بیان
فرموده بقوله و عنکم کلهم شددا و فاف کما بفتح
رنا کفو او نور علی اعلا یعنی کله آت در قرآن سه عمل است
درین سوره و در الانبیا و در الاحقاف و در او سه قراة است
افتح قافی تنوین ابن کثیر و ابن عامر را کسرا و تنوین حفص و نافع را
کسرا و دیگران و مجمع لغات اند و فاف کله ات ممدان نزدیک شدن
بفتح فاف در حالتی که او مانده است بدیگر کلمات مختلف فیهادر اخلا
در او و منون گردان فاراد در حالتی که تو اعتماد کتبه باشی بر
رفعتی وجه رفعتی و اعتلاد راصل ممدود بود قوله و بالفتح و التجر
خطا مصوت و حرکه المکی و مد و حمله
یعنی ان قلتم کان خطا کثیرا را بفتح خا و بحریک طار خوانند بر وزن
علما مکر ابن کثیر مکی که او طار متحرک ساخته بفتح و بعد از طار مدی یا
یعنی الفی از زیاده کرده بر وزن عیادا و این کلمه عا بر یو بحریک و مد
از استند و به این قید هاش بار بسته کما اشار الیه بقوله و حرکه الی و یغ

خ

یک

بفتح

قراءة اول صد صوابست و معنی دوم و سوم هم قولند **خاطب** در سرف
شهو و **ضمها** جر فيه بالقسط **سرف** شد **اعلا**
یعنی نعل خطاب کرده اند در فلا سرف فی الثقل یعنی خطاب خواندند آنحضرت
و کسانی او را نا مخاطب می باشد یا ایشان بس اقیان بغیب خوانند و صیغراتان
و لی بود قوله و ضمها الی یف در محل مضموم کردن ماقاف بالقسط پس یاد در و شوع
او یعنی سرف و در الشعر کسر غذا و ندان بویی خوش افزون آمده است
بر دیگر و بها یعنی هم و کسانی و حصص کسر می خوانند و دیگران بضم قوله و سینه
فی همزة اضمم و هاءیه و ذکر و لا تنویر کرا **انجلا**
یعنی فعل فم را به جای آورد در معنی قوله تعالی کل ذلك کان سینه و در هاء او نیز ان
عمل کن یعنی هم و هاء را هم در مضموم کردن و با تانیث را بدل کن به هاء همین مذکر
و حال آنکه درین هنگام تنویر خواهد بود از بولی کوفیان و ابن عامر با اسم کان باشند
و مکروهها خبر شایگان تئى المنهى عنه و المأمور به مکروهها بس دیگران بفتح ممن
و نصب تانیث منونه خوانند تا سینه خبر کان گردد و مکروهها خبر بعد از
خبر ای کل المنهى عنه کان سینه و مکروهها قوله ذکر **انجلا** یعنی ذکر کرده
اینهارا ذکر کرده ای که تمام کنند همه قیدهها لفظ سینه است و نیز میتوان
که حال از فاعل ذکر باشد یا از فاعل ذکر است محذوف قوله و **حققت**
مع الفرقان و اضمم لیدک و اشفاء و فی الفرقان
یدک و فضلا یعنی تخفیف بخوان دال و کاف را و مضموم کن کاف را و ساکن
ساز دال را از ولقد صرّفنا فی هذا القرآن لیدک و ادرین سوره و دو اول قد
صرّفنا بینهم لیدک و ادر الفرقان تا لیدک و اشد بروزان این صرّفنا از بولی هم
و کسانی درین حاله که علة نقل باشی خداوند شناسنده قوله و فی الفرقان الی یعنی معنی فعلها را

نموده

جای آورد و دلیلی از آن دید که در الفرقان از بولی هم اقیان بتشدید ذال
و کاف و فتح هود و خوانند که در اصل لیتدکرا و یتدکرا بوده باشند از بولی
و بنا بر قریب مخبر تا را دال ادغام کرده باشند قوله فصل کوفیه که کسی می گویند
که با وجود آن که ذکر اسکان نکرد قراة هم و کسانی در لفظ اول و قراة هم
در دوم روشن شد و نه جواب می فرماید که بیان کرده کشت ریزا که با بعد
هم حرف مضارعة در تلافی مجرد ساکن می باشد قوله و فی **تم بالعکس**
حق شفاء و یقولون عزرا و فی الثانی نزل
سما کفله انت یسبح عزری شفاء و السروا السکا
احکام عملا یعنی اول آنکه اگر الانسان در سیم بعکس نبود مذکور یعنی
بتشدید ذال و کاف و فتح هود و حق این کثیر و ابو عمرو و کسانی و قمر است
بس غیر ایشان بان قید ها خوانند یعنی تخفیف ذال ساکن و تخفیف کاف مضموم
قوله یقولون الی یعنی کما یقولون بغیب منقولست از حفص و ابن کثیر و صیغ جمع کافران
را بود پس از دیگران خطاب منقول باشد از جهة مناسبت لفظ قل که از پیش است
قوله عن دارانی عن قاری عالم و نیز می توان که هم این کثیر را داری می گویند یعنی عطار
یا نسبت را از و انداخته باشند مثل کوفی و کوفی قوله و فی **الثانی** یعنی
عما یقولون در محل دوم بغیب منزل شده و عالی گشته بهی او از قرار او یعنی عاصم
و نافع و ابن کثیر و ابو عمرو و ابن عامر او را بغیب خوانده اند و دیگران خطاب قوله
انت یسبح یعنی ثانیست بخوان یسبح له السموات را بنا بر تانیث السموات
از خداوندان حایة که هر یکی از ایشان شفا داده اند علة جملها و ایشان حفص
و ابو عمرو و هم و کسانی اند پس از دیگران تذکیر باید خواند از آن جهت که
تانیث السموات حقیقی نیست پس اگر هردو یقولون را و اسبح جمع کنند چهار

ن

زیرا که حضرت رسول الله صلى الله عليه وسلم ما مور بقول شده بود و گفت قوله وطم
 الخ یعنی مضموم کردن تا، لقد علمت ما اتزل را از کسانی فقط در حالتی که بسندید
 خالق و ظالم باشی و مخیر موسی باشد علیه السلام پس از غیر او مضموم باید
 کرد ایند تا خطاب یا فرعون بود قوله رقی الخ یعنی یا اضافه درین صورت در
 رقی اذا الامسکتم ظاهر گشته از نافع و ابوعمر و یار این دو موضع
 است این آخرتی از نافع و ابوعمر و در وصل و از این کشته در حالتین
 و فیوالمشکلی نافع و ابوعمر و در وصل قوله سورة الکهف
وسکتة حفصون قطع لطيفة على الف الثون
 فی عوجا یا یعنی سکتة لطیفه از حفص بن قطع نفس بر الفی است که متدل
 گشته از نون تنوین در عوجا در حالتی که حفص امتحان نموده که اگر سکت
 نکند مخدوری لازم می آید یعنی حفص بر این الف سکت می نماید تا تصور نکند که مگر
 قیما صغیرا واقع شده بر تقدیر کلام و الله اعلم البتة که اتزل علی عبد
 الکتاب حال کونه قیما و لم یجعل له عوجا و صون مقصود حفص از نون بود
 و سکت صون وقت داشت بالثرون نون تنوین را بدل به الفش می نمایند
 غرض قوله و فی نون من راق و قد نا و لام بان از و الباقون
 لا سکت موصلا یعنی و همچون سکتة حفص حاصلست در نون من راق
 در القیمه و بر لام بل را در المطنین تا هم آن نکند که مگر هر موضعی از این
 یک کلمه است مثل جیا رو غفار بل و کله است و همچنین سکت کرده در آخر
 مرقد نادریس تا تصور نشود که مگر لفظ هذا صیغه مد قد است بل
 هذا مبتدا است و جمله ما وعد الرحمن خبرش قوله و الباقون الخ یعنی و بقیان
 نیست هیچ سکتی بر این چهار کلمه که آن سکت را بیا می آید باشند یعنی بقیان

که خداوند رضی باشی

سورة الکهف

قطعا سکت نمی کند از آن جهت که اگر بر عوجا و مرقد ناسکت کنند لازم آید که
 بر هر چه مانند اینها باشد سکتشان باید کرد و همچنین اگر بر نون من راق و لام
 بل را آن سکت نمایند بنا بر اظهار لازم شان شود که بر هر مدعی سکت کنند
 و حفص در همه محلی چنین می کند پس در توجیه تخصص سکت بان چهار محل
 بگویند که اتباع نقل می کنند که اگر علة سکت خوف التباس گویند ضرورت
 نواز آن هست مثل ولا یخزیک قوطم و انهم اصحاب النار که در امثال
 اینها سکت را نکرده اند و در وصل امکان هست و هم کنند که در مثال اول
 ما بعدش بقول قول کفا است و در دوم صیغه احوال النار قوله
 و فیوالمشکلی فی الصم است که مشبه و فیوالمشکلی کسرا عن شعبة
 اعطای یعنی بجای او و در فعل است که راد در ضم دال از لایه یعنی دال را ساکن کرد
 در حالتی که اشمام کنند باشی دال را یعنی بعد از اسکان دال و پیش از
 کسریون هر دو لب را و اها هم آوز و اشان بضم دال کن تا معلوم شود که
 اصل در دال هم بود و ساکنش کرده اند همچون عضد و من بعد الخ یعنی و در
 که بلند شده اند از شعبة یعنی کسریون و کسرها حاصل اند از بس دال یعنی ابوبکر
 چنین می خواند پس درین روایت کسریون از برای التماس ساکن باشد و کسرها
 از جهت اشتراح کسریون و چون قراة دیگران از ضد قیود مذکور پیروزی
 یا نش من و قوله و ضم و سکت ثم ضم لغيره و کلمه
 فی الطاعلی اضلیه تلا یعنی مضموم کردن دال را و ساکن ساز نون
 را و بعد از آن مضموم کن ها را از برای غیر شعبة قوله و کلمه الخ یعنی و هم
 قرا خواند اند در ها هر کس بر اصل خود در صل و ترک پس ابوبکر ها را
 وصل یا کند مثل کتایر و این کثیر وصل با و نماید و دیگران بتزل صلیه

شع

مد

خواستند قوله و قلم ففتح مع الكسر عمة وترور
 للشامي كحمر وفتح الهمزة يعني وبكسر الهمزة من امركم مرفقا فتح مع
 وكسر الف شاملا وكشتم از بولی نافع واین عامر بس درین قراوه را را نفعم باید کرد
 بس از بولی دیگران کسریم وفتح فار شامل او شود واین هر دو قراوه دولتت
 اند در مرفق دست قوله و ترور الی یعنی ترور عن کفرهم از بولی عامر
 شامی بر وزن تخیر که مضارعی بود از باب افعال منقول کشته قوله
 وتر اور التخفيف فی الزای ثابت وجریمهم ملکت فی اللام
 ثقلا یعنی طلعت تر اور تخفيف در زای او ثابت شد از لوفیان بس عینو
 ایشان را تشدید باشد و در هر دو قراوه در اصل تر اور روزه که در
 قراوه اول احدى الثانی از جهة تخفيف محذوف شده و در قراوه دوم
 تاء اول در دوم مدغم گشته و معنی همه یکی است ای تعدل و تخیر قوله
 و جریمهم الی یعنی نافع و این کثیر از میان قراء سبعه فعل ثقیل را جای آورده
 اند در لام و ملکت منهم رعبا یعنی ترا بترسید خوانده اند بر بنا مجهول
 از باب تفعل و باقیان تخفف از باب مع میثع اما در تشدید معنی نکر است
قوله یوز قکم الا سکان فصح حلوه و فیه عن الباقین
کسر تاصلا یعنی یوز قکم هذه الی المدینه اسکان را او در صفا
 شیرینی اوست بنا بر تخفيف کسر یعنی حمز و ابو بکر و ابو عمر و اسکان میخوانند
 و جز قراوه دیگران نه صد اسکان بود بیانش فرمود بقوله و فیه الی یعنی در را
 یوز قکم کسری که اصیل شده منقولست از باقیان بس معلوم شد که اصل کبر است
 و اسکان تخفف اوست مثل فخذ و فخذ و معنی هر دو نفع است قوله
و حذفت للتوین من مایه شفا و شرک خطاب و هو

را حذفت محذوف قوله و ذکر تکر شاف و فی الحق حرة
 علی نفعه حبر سعید نا و لا یحی حوائط کله و کسائی و کسائی و کسائی
 له فیه راسه کور نیکه نایب فیه حقیقیست بس باقیان تا مع حزا
 بر اصل قوله و فی الحق الی یعنی می خوانند انحر و کسائی هنالك الولاية
 لله الحق بر ارفع الحق تاصفة الولاية شود ای الولاية ذات الحق و باقیان
 بحر می خوانند تاصفة لله مع بند کبر خوان لفظ یکن را و تذکر شاف نیست و در
 لفظ الحواسن جز او بس کو یا که کسی که می گوید که کسی قایل گشته بر رفع
 الحق جواش می فرماید اوی بر رفع اوست عالمی بیک بحث که تاویل کرده
 رفع او را بوصفیه الولاية قوله و عقیبا سکون الضم نص
 فی و یانسیر و الی فتحها نقر ملا و فی التورث و الجبال
 یرفعهم و یوم یقول النون حمزة فضلا یعنی خواند عامر و حمز و
 خیر عقیبا بسکون قاف و دیگران بضمش و سکون و ضم دوله اند مثل
 مثل عسر و عسر قوله و یانسیر الی یعنی خوانده اند این کثیر و ابو عمرو و ابن
 عامر و یوم یسر الجبال را و نایب در موضع نون و یفتح یار بر بنا منقول
 و برفع الجبال تا قایم مقام فاعلش باشد و غیر ایشان خوانده اند نون
 در محل تاء و کسریا بر بنا فاعل و نصب الجبال بر مفعولیه تسیر قوله
 و یوم یقول الی یعنی خوانده است حمز و یوم یقول نادوا را نون عطیته
 و دیگران یاء عیبه و فاعلش الله عز و جل بود فتح و عقیبا سکون هم او منصوص
 جو اندر دی است و یانسیر متابعت کرده اند فتح آنرا که وی از قراوتات
 امین قول و فی النون یعنی تا نیت خوان در موضع نون مثل و الجبال خوانده
 شده است برفع این قراوه کانه و یوم یقول حمز نون او را را عیبه

تد

شع

بنا بر آنکه ضمیر متکلم اعرف ضماینست و نیز ضمیرش محتاج نیست به بازگشتن
 چیزی دیگر قوله **لَهُمْ أَهْلُكُمُوهَا وَمَهْلِكُ أَهْلِهِ**
سَوِيٌّ عَاصِمٌ وَالْكَسْرُ فِي اللَّامِ عَوْلًا یعنی اهلک
 موعدا درین سورت و شاهد نامتلك اهل در سورت اهل ممت قیام ممت کرده اند
 میم ایشانرا تا مصدری می باشد از باب اهلان پس عاصم بفتح میم خواند تا
 مصدر هلك بود بفتح لام قوله و الكسر الی یغی و کسر لام این دو کله اعتماد
 کرده اند بر آن از برلی حفظ تا هم مصدر هلك باشد مثل مرجع و رجع
 اما قیاس فتح لام است بر ابوبکر فتح میم و لام هر دو باشد و بعضی را فتح میم
 و کسر لام و دیگران اضم میم و فتح لام قوله **وَهَاكَ كَسْرًا** است یعنی
 لحفظهم و معه علیه الله فی الفتح و صلا از باب قلب است
 یعنی کسر ها و ما است یعنی را مضموم کردن از برلی حفظ قوا و پیوسته کرده
 است حفظی از این ضم ها میخواند بنا بر آن که اصل در ها ضمیر ضم است دیگران
 بکسر های خواند بنا بر مناسبت یا بیکنه است که ادیش ها است و وصل
 به بنا بر مجهول نیز جائز است قوله **لِيَغْرِقَ فِيهِ الضَّمُّ وَالْكَسْرُ**
عَنْهُ وَقُلْ أَهْلًا بِالرَّفْعِ رَاوِيهِ فَصْلًا یعنی میخواند جمع
 و کشائی لیغرق اهلها را به یاء غنیة مفتوحة و بفتح را به وزن تعلیم
 و برفع اهلها بر فاعلیته لیغرق و دیگران میخواند به تاء خطاب مضموم و بکسر
 را و یضرب اهلها نا فاعلش ضمیر مخاطب باشد یعنی انت و اهلها مفعولش
 غ لیغرق مفتوح الضم و الكسر اند در حالتی که این فعل خداوند غنیة است
 و بگو که لفظ اهلها بر رفع ناقل آن یا کرده است خلاف او را قوله **وَمَكَتْ**
وَحَقَّقَ يَاءَ زَاكِيَّةٍ سَمَاءًا وَتَوَلَّى لِي خَفَّ صَاحِبُهُ

نما عاهد علیه الله
 ادرستم الفتح والضم
 سینه در هر
 یعنی

الی میمد و دکن را یعنی زیاده کردن الفی را بعد از او و تخفیف خوان یا را از
 زکیتة بغير نفس از نافع و این کثیر و ابوع و بس از غیر ایشان حذف الت و تشدید
 یا را بد خواند قوله سماء یعنی عالی کشته لفظ زکیتة بسبب آن که او را به دو لغه میخواند
 مثل قاسیة و قسیة قوله و نون لدی الی یعنی نون لدی عذرا سبک شد و صاحب
 او یعنی قاری او خداوند نعمة است یعنی ابوبکر و نافع تخفیف نون میخواند بنا بر آن
 که نون و قایة را نیا ورده باشند و اکتفاء نون لدی نموده یا این نون خود
 نون و قایة باشند و اصل کله لدی نون پس یاقیان تشدید نون خواند یعنی نون لدی
 را در نون و قایة ادغام کرده باشند و ضمیر قد رواه ابوبکر تمام نشدن نون و یاقیان
 نون و بقوله **وَسَكَّرَ وَاسْمُ ضَمَّةٍ الدَّالُّ صَادِقًا خَذَّ**
فَحَقَّقَ وَانْكَسَرَ اخَاءَهُمْ حَلًى یعنی بعد از آن که دالت
 را تخفیف کردی ساکنش کردن و اشمام کن ضمه دال را از برلی ابوبکر در حالتی
 که در استعمال سکون و اشمام صادق یا شتی یعنی دالی که حکونه تلفظ بیان
 می باید کرد زیرا که مشایخ قواد کیفیت اشمام درین موضع خلاف کرده اند
 بعضی گفته اند که اشما اشان به عضو است و بعضی گفته اند اشان بحركة
 اما صاحب تفسیر در جامع البیان ضم هر دو و فرموده یعنی می توان که اشان
 به هر دو لب باشد به اواز می توان که اختلاس بود و ضم اشان به عضو
 گیرند نون مضمود از اصل لدی باشد که از جهة التماساکنین میان نون
 و یا مکسورش کرده باشند و نون و قایة از جهة تخفیف محذوف بود و اگر
 اشاره بحکمة انکارند قضیه بعکس باشد قوله **لَتَحْدُثَ لَیَّ** یعنی تخفیف
 بخوان تا بر او را و مکسور کردن آن خارا از لَتَحْدُثَ علیه اجرائی بودن لَعَلَّتْ
 که در از برلی این کثیر و ابوع و اما هر کسی در اظهار و ادغام دال بر اصل

خود باشند و باقیان بتشدید و فتح خا خوانند بر وزن **الاجمعت** پس
 کلمه جان قوازه باشد شبه افتاد و یک اشتراك و در هر چهار قوازه صورتش
 لغزوت نویسنده تا احتمال همه قرات داشتند باشد قوله **دَمٌ عَلَى بَعْضِ دَائِمٍ**
 شود در حالتی که خداوند جلها و زینورها یا شی قوله **وَمَرْجِعُهُمْ إِلَى خَلْقِهِ**
يَسْأَلُ عَنْهُمْ و **فَوْقَ حُكْمِ الْمَلِكِ كَافِيَهُ ظِلًّا**
 یعنی و از بس لفظ **لَتَحْذَرْتِ** قوله تعالی **فَارْزُقَانِ** **يَسْأَلُ عَنْهُمْ** و عسی ربنا ان یتدلنا
طَلْفُكُمْ ان یتدل که در بالا سوره الملك یعنی التورم و عسی ربنا ان یتدلنا
 در زیر سوره الملك یعنی لغز القلم تخفیف دال قوازه ابن عامر و ابن کثیر و کوفی
 این سوره باقیان بتشدید خوانند و تخفیف و تشدید دولفه اند مثل اول
وَتَوَلَّى و **وَدَا** استن معنی کافیه **ظِلًّا** و **فَوْقَ** بر است که بداند که اهل عربیه
 و التیاقست لفظ **ابدال** را در تغییر جوهری دیگر استعمال می کنند یعنی
 چون گفتند **ابدال** فلان کذا **الکذا** المعنی است که بدل کرد ذات اول
 بذاتی دیگر و درین سوره محل مقصود تغییر جوهر است پس درین قوازه هیچ کس را
 از هیچ حجت طعق و بحثی نرسد و از اینجا است که ناظم رحمه الله مدح فرموده
 قوازه تخفیف را بقوله **كَافِيَهُ ظِلًّا** یعنی کفایت کند و خوانند این قوازه سایه قبول
 را بر او افکنند ولیکن خوان در قوازه تشدید بحث کرده اند بنا بر آن که زعم
 ایشان است که بدل شد در اد تغییر عرض استعمال می کنند نه در تغییر
 جوهر یعنی در صفت نه در ذات مثل آن که چون گویند بدل **هَيْكَلٌ** ثوبه مقصود
 این باشد که بند یا غود ضمه جامه را بصفتی دیگر نه جامه را بجامه دیگر و بسیاری
 از علماء این قول را رد کرده اند و ابوشامه رحمه الله فرموده که این قاعده کلی
 نیست بل هر یکی را در مکان آن یکی دیگر استعمال می کنند فکف لا و طال انکه

ن وَالْقَلَمِ

قرآن مجید بدان منزل است چنانچه نافع و ابوعمر و خوانند اند و مرادم تغییر
 جوهر است عرض قوله **فَاتَّبَعَ خَقِيقٌ فِي الثَّلَاثَةِ نَزْلًا كَرًّا**
وَحَامِيَةً بِالْمَدِّ صَحِيحَةً كَلَامًا و **فِي الصَّبْرِ يَأْتِي عَنْهُمْ**
وَصَحَابُهُمْ جَزَاءُ أَفْزُوزٍ وَأَنْصَبِ الرَّفْعِ وَأَوَّلُهَا
 تخفیف بخوان تا از لفظ **اتَّبَعَ** سبباً یعنی او را با باب افعال بر در هر سه
 موضع در حالتی که ذکر کنند باقی این قوازه را از ابن عامر و کوفیان پس
 باقیان بتشدید خوانند و تخفیف و تشدید دولفه اند به یک معنی قس تبع
هَذَا و **فَمَنْ** **اتَّبَعَ** قوله **وَحَامِيَةً** الی یعنی **عَيْنِ حَامِيَةٍ** بالف بعد از خا و بد
 یا رخا لیه بعد از نیم در محل هر خداوندان حجت حنطش کرده اند یعنی حم
 و کسائی و ابن بکر و ابن عامر به این کیفیتش خوانند ای عین جان پس باقیان برل
 الف و همی در موضع یا خوانند ای عین ذات حماة و هی الطیئة السوداء قوله
 و صحابههم الی یعنی خوانند او ندان حجت بانیکر یعنی حم و کسائی و صف
 جزاء الحسنی را نصب و توفیق بسای قلمی ثوبین آنرا متون کردن و نصب
 در موضع دفعش بخوان و قبول کن آنرا و درین قوازه الحسنی یعنی الحجة باشد
 ای فله الحجة حال کونه مجزایا بها پس ایشان تترك توفیق و دفع خوانند باضافه
 و در قوازه الحسنی یعنی حسنات باشد ای فله جزاء حسناته قوله **عَلَى حَقِّ**
السَّيِّئِ سَدًّا **صَحَابُ حَقِّ الضَّمِّ مَفْتُوحٌ وَبِأَسْمَاءِ**
شَدَّ عَلَى یعنی خوانند اند حفص و ابن کثیر و ابوعمر و بین السدین **الفتح**
 سین و خوانند اند ایشان و حمی و کسائی نیز و بینهم سدا **الفتح** سین و خوانند اند
 حمی و کسائی و حفص بن یزید و بینهم سدا و نیز **الفتح** سین و بینهم سدا
 سین و باقیان در مجمع بهم سین و فتح و ضم دولفه اند **السَّيِّئِ حَاصِلُ**

مثل

برحق و سدا خداوند مصاحبتی سزاوار است و سینه مضمون در دو لفظ متو
 از این قرار مذکور و بلند کردن بنا علو خویش را بضم فتح سدا در سوره
يس قوله و يا جوج ما جوج اهل الكل ناصرا
و في يققهون الصم والكسر شكلا
 یعنی مهور کردن آن یا جوج و ما جوج مفسدون را درین سوره و احی
 از افتخار یا جوج و ما جوج در الانبیا از بهی علم در حالتی که ناری دهند
 این قراة باقی زیرا که هم اصل است و اشتقاقشان از ایج النار باشد یعنی
 روشنائی آتش و مراد لفظ الكل الفاظ چهارگانه است پس دیگران بولع
 خوانند قوله و في يققهون الی یعنی گرداننده اند ضم را شکل اعراب بار و کسره
 و اشکل اعراب قاف در یکادون یققهون قوله یعنی جمع و کسانی بضم یا و کسره
 قاف می خوانند ای لا یققهون غیرهم پس باقیان بفتح بار و قاف خوانند ای
 لا یققهون قول غیرهم لعلهم **قوله و حرکها و المؤمنین**
وملا حرا جاشفا و اعلسر فخرج له ملا یعنی مخرج
 کوان را در بفتح و بعد از آن مد و دسا از این فتح را تا الفی که در د یعنی بعد از
 را الفی را زاده کن در فعل جعل الی حرا در ستم و در ام تسلم حرا
 در سوره المؤمنین تا حرا شوند از جمع و کسانی پس دیگران باسکان را و حرف
 الف خوانند قوله و اعلس یعنی این امر را معکوس کردن در فخرج ربك خیر که دوم
 سوره المؤمنین است یعنی باسکان و قصر مخوان از این عامر و از بهی دیگران فخرج
 بفتح را و اثبات الف و خرج و فخرج و لغت اند میمون قول و نوال و یعنی
 هر دو جعل است **قوله و مکنی اظهر دلیلا و سکنا**
مع الصم في الصديق عن شعبة املا یعنی اظهار کن نون اول

نزد نون دوم از قال ما مکنی از بهی این کثیر بنا بر موافقه رسم مصحف اهل
 مکه که در آن به دو نون نوشته در حالتی که اظهار این لفظ دلیلست بر آن که
 در قراة دیگران با د غام می باید خواند زیرا که در مصحفها ایشان به یک نون
 نوشته قوله و سکنا الی یعنی ساکن کرده اند مشایخ اهل ادا دال را و
 ضم صاد در بین الصديق در حالتی که ایشان نقل کنندگان اند این قراة را از
 شعبه که از اشراف و بزرگان است یعنی شعبه چنین می خواند و ایشان بنوده
 به بیان قراة دیگران بقوله **كما حقه صماء و اهلهم مسکنا**
لدي و دما ايتوني و قل اكبر الولا لشعبة و الثاني فشاقت
خلفه و لا کسر و ابدافهم الی املا و رد قبل
هم الواصل و الغیر فهما یقطعهما و المدا و موصلا
 یعنی از باقیان این عامر و این کثیر و ابی و بضم صاد و دال می خوانند و دیگران
 بفتح هر دو حرف این معنی ظاهری بوده و معنی باطنیش است که از برای آن که
 لفظ الصديق در اصل استحقاق هر دو ضم خویش داشت دالش را ساکن
 گردانند بنا بر تخفیف بس غلظ اسکان وجود هر دو ضم باشد قوله و اهلهم
 یعنی پیاور همی را در حالتی که همی را ساکن کرده باشند یا در حالتی که توسان
 کنند این همی باشی در لفظ دما ايتوني و مکسر کردن پیش از این همی تنوینی
 که نزدیک اوست بنا بر التقاء ساکنان از برای شعبه یعنی تلفظ ثنائی
 بان جناحه در لفظ نظم است قوله و الثاني یعنی و لفظ دوم که قال اثری است
 فاش کشته همین قید یعنی باسکان همی از همی طواف و از ابوبکر خلاف پس وصف
 کن او را بخلاف قوله و لا کسر یعنی در این لفظ دوم پیش از همی هیچ تنوینی نیست
 تا او را مکسود گردانند بل پیش اولام قال است و او دایم مفتوح می باشد

و این که بیان یافت در حاله وصل بود اما حاله وقت بر ماقبل و ابتدا این کلمه باشد
 فرموده بگوید و ابتدا قیما یعنی ابتدا کن درین دو موضع در حالتی که ابتدا کشته باشی
 یعنی ساکنه را بپا و زیاده کن یعنی وصل مکسور را پیش ازین یا بعد از یعنی ایستنی
 بگو اما ابتدا بنا بر سکون یعنی و کسر ماقبلش و اما زیاده کنی بنا بر آن که ابتدا ساکن
 محالست و هر دو لفظ یعنی حیثیونی اند قوله و العین الیه بیان قرائه دیگران است
 یعنی حمی و ابو بکر در هر دو موضع بقطع هر دو حمی می خوانند و بعد یعنی بالف بعد از
 حمی قطع خواهد که این غیر ابتدا کشته کن باشند و خواه وصل کشته کن به ماقبل
 و درین قرائه هر دو لفظ یعنی اعطونی باشند و فتح حمی قطع را از آن جهت بیان
 نموده که حمی قطع در امر از باب افعال مفتوح می باشد و در هر دو موضع در
 هر دو قرائه بغیر یاری باید نوشت **قوله و طاقما استطاعوا**
الحجره شد و اوازیف التذکر شاف تا و
 اجناد است بآنکه مشایخ اهل اذان شدند و کور ایند اند طار از قفا استطاعوا
 آن طه و از جلی حمی بنا بر آن که در اصل استطاعوا بوده و تا را در طار اذ عام
 نموده اند و جماعتی از بخویان انکار حمی کرده اند درین قرائه از آن جهت که جمع
 بین الشاکین علی غیر صدمه لازم غیر حمی طار را مخفف خوانند اند یعنی تا استیصال
 را حذف کرده اند و این لغتی است در استطاع و آن نفید الیه یعنی آن تنفید
 کلمات ربی تذکره او شافست از روی تاویل کردن یعنی حمی و کسانیک
 بتذکره خوانند اند از آن جهت که تا نیست کلمات حقیقی نیست و باقیان بتائید
 میخوانند بر اصل **قوله ثلاث معی و فی ربع و ماقبل**
الاشاء المضافات تجلی یعنی یا آت اضافه درین سوره کشف کرده
 شده در نه موضع در معی صبر ادرسه موضع که فتحشان از حفص فقط است

ید و از م

و در مین و فی اولیا از نافع و ابو عمر و در وقت در چهار کلمه در قریه اعمیه
 زنی از یونین و برقی احدا و لا و برقی احدا و لا نافع و ابو عمر و
 و در آنچه از پیش کلمه ان شاء است یعنی سجده ان شاء الله از نافع فقط و
 یا آت روا بد هفت اند قوا الممتدک و اشانتش از نافع و ابو عمر و ست در
 فصل و آن هدیه زنی و آن یونینی و علی ان تعلی هر سه در وصل از نافع و ابو عمر و
 و در حالین از این کثیر و آن زنی از قاف و ابو عمر و در وصل و از این کثیر
 در حالین و ماکنا یعنی از نافع و ابو عمر و و کسانیک در وصل و از این کثیر
 در حالین و فلا تسلی از نافع قرا غیر از این ذکران از یک طریق در حالین
قوله سوره مریم علیها السلام و حرفا یرث بالجرم
حلو رضی و قل خلقت خلقنا شاء و جهما حملا
 یعنی دو حرف یرث یعنی یرثی و یرث من ال یعقوب بجرم در جواب امر شریف
 اند یعنی مستعمل اند و مشهور و بسندید از ابو عمر و و کسانیک پس در این قرائه
 وصل و تا مناسب باشد پس اقیان برفع خوانند بر طریق استیناف یا بر وصفیه
 و لیا و بر تقدیر اول وقت موافق آید و بر تقدیر دوم وصل قوله خلقت الیه یعنی وقد
 خلقناک من قبل نبون عطمة در محل خلقتک فاش کشته از حمی و کسانیک از آن
 روی که این وجهی را بسته مقبولست زیرا که چیزی که دلاله بر عطمة می کند
 بهتر است از عذبان و دیگران خلقتک را به تار مفرد متکلم می خوانند قوله
و ضم بکنا کسره عنهما و قل عتیما صلیتا مع
جشیما شدا علا یعنی حر و اسجد و لکنا کسرها در محل حمش منقولست از
 حمی و کسانیک و بگو که عتیما صلیتا و جشیما بلند کشته و فاش شدن بوی خوش
 ایشان یعنی چهار در اضم بنا بر آن که بکنا و جشیما که جمع بالک و جاث و عتیما

سوره مریم

طی و کسانیک و وصفی و خود
 و دیگران و اولی خوانند

وَصَلَّاتُكَ مَصْدَرُ عَتَا وَجَنَانٍ دَرِاصِلُ كَوْنٍ وَجُتُو وَغُتُو وَصَلَوَى بَرُوزِن
 فَعُولٌ بُوْدَه اَنْدِس وَاوَدُوم وَاوَدُ خَبُو وَغُتُو وَغُتُو قَلْبَ يَار كُودِنْد رَنَرَاكَه دَر جِهَان
 كَلَمَه رَاقِع بُوْدِنْد وِبَعْد اِنْدَان جَوْن وَاو وِيَا در يك كلمه جمع شَدِنْد وِجَه اول از
 اِنشان سَاكِن بُوْد وَاو را دَر هَر جِهَان كَلَمَه قَلْب يَار كُودِنْد وِبَا بَر مِيَا سَبْت يَار وَاو قَلْب
 رَا مَكْسُور سَا خَتِنْد و كَسْر هَر فَا وَاو لَز بَرَا اِشَاع اِيْن كَسْر اِسْت **قوله** **وَهَبْ**
اَهْب بِالْيَا جَرِي خَلُوجَرِي خَلْف وَنَسِيَا فَتَحَةً فَاوَدُ
عَلَى يَفْعَ خَوَانَد وَرَش وَاو عَز وِي خَلَف وَاو اِنْ خَلَف لِيَهَب لَكَ عَلَامَا رَا يَار
 غَيْبَه و فَا عِل حَق عَز وَاو اِنْ اَشَد يَار سُوْل كِه مَرَاد جَبْرِئِل اِسْت وَاو اِيْقَان بَهْر مَكْمَل وِي خَو
 و مَكْمَل جَبْرِئِل اَشَد و نَسِيَه هِيَه يِه جَبْرِئِل دَر هَر دَو قِرَاة اَز اِنْ هَسْت كِه اَوَا
 ب اِيْن كَار فَرَسْتَا دَه بُوْدِنْد **قوله** **وَنَسِيَا اَلْاَسْمَاءُ كُنْتَ نَسِيَا مَسِيَا بَفَتْ نَفْسُ قِرَاة جَمْع و**
حَفْص اِسْت و بَكْسَر قِرَاة دِيكِرَان و فَتْح و كَسْر و لَغَة اِنْد و تَوْر و تَوْر و مَعْنِي شَهِرِي
حَقِير بُوْد كِه اَن رَا فَرَا مَوْش كَسْتَد يَا جَبْرِئِل بَعْن اِن رَا اَم بَر بَطْلَش نَكِسْتَد يَا جَبْرِئِل
كِه اَرْغَاة حَقَاة اَن رَا فَرَا مَوْش كَسْتَد وَاو اِنْ اَعَا فِل شَوْدَن قَلْب يَفْعَ اَهْب يَار جَارِي شَدَن
دَر يَار شَرِي اَو بَدَان سَبَب دَر بَر قِرَاة جَمْع صَمِير بَه قِرَاة عَز وَاو اَصْح اِسْت
وَاهِب بَحَقِيَقَه اَو سَبَب جَبْرِئِل و نَسِيَا فَتَح اَو فَرُو ي يَابِدَه اِسْت بَلَنْد شَدَن اَو
قوله **وَمَنْزَحِي هَا اَكْثَر وَاخْفِضْ اَلْاَكْثَر عَرَشَنَا وَاخْفِ**
تَسَا قَط فَا صِلَا فَعْلَا يَفْعَ و مَكْسُور كُود اِنْ مِم رَا و مَجُور سَا رَا دَر رُو ز كَار
اَو فَعْلَا يَفْعَ اَمَّا خَتْنَهَا اَرْضَا دِنْدَان بُو و خَوْشِي كِه نَافِع اِسْت و حَقِصِي و حَمِي و كَسَا ي
و نَدَا كَسْتَد مَوْلُودُ بَا شَد يَفْعَ عِيْنِي عَلَيْهِ السَّلَام اِي فَا دِي هَا اَلْمَوْلُودُ مِنْ تَحْتَا بَلْبَر اَز
بَطْنِي دِيكِرَان مِم رَا مَفْتُوح بَا يَد سَا خْت و تَا رَا مَصْرُوب بَا يَد اَسْت تَامُن فَا عِل نَادِي
بَا شَد و خَتْنَهَا مَوْش قوله **وَحَفَّ اَلْاَسْمَاءُ يَفْعَ مِيخَوَانَد جَمْع تَسَا قَط عَلَيْهِ رَطْبَا رَا بَحَقِيَقَت**

ل
وَهَبْ

شله

سِين بَا بَوَانَكَه دَر اَصْل تَسَا قَط بُوْدَه وِيَك تَا مَحْذُوف شَدَن بَس دِيكِرَان جَبْرِئِل حَفْص
 تَشَدِيد خَوَانَد بَدَان مَبْدَع تَا دُوم رَا و رَسِيْن اَو غَام كُودَه بَا شَتَدِيْع سِيَك شَد
 لَقَط تَسَا قَط دَر خَالَتِي كِه اَو فَا صِلَه اِسْت مِيَان مَعْمُولُش كِه رَطْبَا اِسْت و مِيَان
 و مِيَان عَا حَلَشِي كِه لَقَط هَمَزِي اِسْت وَايْن قَوْل اَمْرُوْد اِسْت كِه خَوَانَد اَن رَا فَعُول كُودَه
 و جَاوِش اِسْت اِنْدَا بَو وَاو اَنَكَه فَعْل اَرَم رَا مَعْدِي دَا شَتَد و صَا ح كَشَا ف و مِيَا يَد
 كِه اِيْن مَه و جَمِيْعِيْت وَاو شَا مَه رَحْمَه اَللّٰهِي كُودِي كِه يَار دَر جَمِيْعِ الْخَلَّة زِيَا دَه اِسْت
 مَثَل وَاو اِنْفُو اِيْدِيَكُم و لَقَط الْخَلَّة دِلَالَت بَر مِيَا مَحْذُوف مِيَكِنْد بَس تَقْدِيرِيَه رَا
 جَبْرِئِل كَسْتَد كِه وَهَزِي اَلَيْكَ جَمْع الْخَلَّة تَسَا قَط عَلَيْهِ يَفْعَ الْخَلَّة حَال اَوَا
 رَطْبَا خِيَا وَايْن وَجَد دَر غَايَه لَطَا فَتْ وَنَهَا يَه تَوَا كَلَه اِسْت **قوله** **وَابْلَصْمُ**
وَالْتَحْقِيفُ الْكُسْرِ حَفْصُهُمْ و فَرَقَ قَوْلُ الْحَقِّ نَصْبُ
نَدِي كَلَامَه يَفْعَ خَوَانَد اِسْت حَفْص اَز مِيَان قِرَاة تَسَا قَط رَا بَعْم تَا ر و جَمِيْعِيْت
سِين و كَشَرَا ف اَز مَسَا قَطَه اِي سَا قَطِ الْخَلَّة رَطْبَا كِه الْخَلَّة فَا عِل بُوْد و رَطْبَا مَعْمُولُش
قوله **وَفِي رَفْع اَلْاَسْمَاءُ يَفْعَ دَر مَحَل رَفْع قَوْلِ الْحَقِّ اَلَّذِي فِيهِ عَمْرُوْن حَا صِلَسْت نَصْب قَارِي**
بَحْشَنْدَه نَكَاه دَارِنْد يَفْعَ عَامِه وَايْن عَامِر نَصْب لَام خَوَانَد اِي قُلْت قَوْلَا حَتَا
و دِيكِرَان بَرَفَع اِي هُو قَوْلِ الْحَقِّ قوله **وَكَبِيرُ وَاَزَ اَللّٰهُ ذَاكَ**
وَاخْبَرُوا وَاخْلَفَ اَزَا مَامَتُ مَوْفِر وُضْلَا يَفْعَ وَجْ
كُسْر مِم اَز وَايْن اَللّٰهُ رَبِّي بُوِي دَهْنَدَه اِسْت يَفْعَ طَاهِر اِسْت كِه اَسْتِيْنَا ف اِسْت
يَفْعَ كَوْفِيَان وَايْن عَامِر بَكْسَر مِيخَوَانَد و دِيكِرَان بَفَتْ اِي اَوَضَا نِي بِالْصَلٰوةِ وَالْوَكُوْةِ وَاَيَّ اَللّٰهُ
بَس و دَر قِرَاة فَتْح دَر فَيَكُون و صِل مَنَّا سَبَب بَا شَد و دَر قِرَاة كَسْر و فَتْ قَوْل وَاخْبَرُوا
اَلْاَسْمَاءُ يَفْعَ خَوَانَد اِنْدَا هِل اَز اَرَا دَا مَامَتُ رَا بَا خَبَار يَفْعَ يَك مِم مَكْسُور اَز بَطْنِي
اِيْن كَوَان و لَكِنْ خَلَا ف دَر اِن كِه اَسْتِفْهَام نِي اَز اَو مَقُولَسْت يَفْعَ دَو مِم دَر جَا لِي كِه

ورسندگان اند

که این اهل اداء و فاکتدان اند بعهود و بشکایانند بفضوه بسجیکان به
استفهام خوانند یعنی اینکار و در وجه حذف هم اگر وجه لفظا اجماعی نماید اما معنی
مواد استفهام است **قوله و نجي خفيقا رضم ما بضم هـ** و ن
رنا ابدك مدغما با س طاملا یعنی نام کردن آن ثم نجي الذين را تخفيف
چشم از انجي از بولی کسانی پس از برای دیگران شد باید که دانند از نجي و تخفيف
و تشدید دو لغه اند **قوله مقاما** یعنی خیر مقایا بضم میم اوله مصدری باشد
یا اسم مکان هر دو اقام نزدیک این کثیر شده تا او را چنین خوانند پس غیر او بفتح
خوانند تا هم مصدر باشد یا اسم مکان هر دو اقام **قوله رنا ابدك** یعنی ابدال
کن می می هم احسن اثاثا و مرها را به یا ر بنا بر سکون او و کسها قبلش از بولی قالون
و این کوان در حاله در حالتی که ادغام کسده باشی یا بدل را در یا اصلی از جهت اجماع
مثلین و کسرتین باشی مثلا حیف دلائل را بر ادغام بانکه کوئی که مانده لفظه لفظ میم
نه ملاحظه اصل که میم بود و هـ را در هیچ حرفی ادغام نکردند اند پس از بولی
باقیان ابدال بناید کرد بنا بر اصل بگویم در و قیف جنانچه در باب و قیف
مذکور گشت **قوله ولد ابها و الزخرف اضمم و سگنا**
شفاء و نوح شفا حقه و لا یعنی مضموم کردن او را و ساکن
سار لام را از ماکه و **قوله و لا و ان دعوا للرحمن و لا و ما یبغ**
للرحمن ان یخذه و لا یعنی چهار محل درین سوره و از قل ان كان للرحمن و لا و در الزخرف
از بولی جمع و کسانی در حالتی که خداوند شفا باشی **قوله و نوح** یعنی ماله و ولد
در سوره نوح بهمین دو قید مذکورین قراة جمع و کسانی و این کثیر و ابو عیمر
است پس یکوان بفتح و او و تحریک لام بفتح خوانند و این هر دو قراة دو لغه اند
مثل عرب و عرب با و لد جمع و لد بود مثل اسد و اسد **قوله شفا حقه و لا** یعنی

و لن در سوره نوح شفا داد حق او از روی عجز و ولا درین بیت مفتوح است **قوله**
وفها و الشوری یکارا الى ضا و ط تفتظن اکسروا
غير اقله و فی النانون ساکن نوح صفا کمال و فی الشوری خلاصه
ولا ما یعنی من است تذکیر یکا و السموات در سوره الشوری بسندید
نافع و کسانی بنا بر آنکه تا نیست السموات حقیقی نیست پس از غیر ایشان تا نیست
بسندید من باشد بر اصل **قوله و ط تفتظن** الی یعنی مکسور سارید طار از تفتظن
در حالتی که طامشد نباشد و بنمید نوی ساکن را در موضع تار او و مضارع شود از
از انظار یعنی اشتیاق درین سوره از جمله او عیمر و ابو بکر فقط پس از بولی باقیان
تفتظن باید خوانده تا بر مفتوح در محل ف و بفتح طامشد و از باب تنقل عیمر
بیشتر **قوله نوح** الی یعنی نوی ساکن که غالب اند محبة در صفا کمال خویش **قوله و لا**
صفق و لا یعنی تفتظن در الشوری خوش شده و شیرین گشته صفا او از برای متابعه
کردن او تفتظن این سوره را **قوله و لا و ا جعل الی و لا کلها**
و نوح و اتا مضافاتها الولا یعنی و را الی و کانت که فصحی از این کثیر
فقط و جعل الی آیه که از نافع و ابو عیمر و ست و اتی عود و اتی اخاف که از نافع
و این کثیر و ابو عیمر و ست و ستا ستغفر لك رقیه که از نافع و ابو عیمر
است و اتا فی الکتاب از عه قرا است غیر از جمع **قوله مضافاتها** الی یعنی بایت
مضافات این سوره اند که اولی اند حفظ و ضبط **قوله سورة طه**
لحزرة فاضم کسر ها اهله ام کثوا معا
و افتحو الی انا دایما علی یعنی مضموم کردن ان کسر ها اهله ام کثوا درین
سوره و در القصص از بولی جمع از ان جهت که اصل در ها صغیر ضم است پس
از غیر او مکسور باید کرد بنا بر متابعه کسر ما قبلش **قوله و افتحو الی** یعنی مفتوح

است

سورة مريم

سارند منی ائی انار بک را از بلیان کثیر و ابو عمر و در مالی که دایم باشد زیور
 علوم شما ای نودی بانی سر از همه دیگران بکسر باید خواندای نودی فقیر الی قوله
 و نوز بها و النار عات طوی دگا و فی آخر تک اخترتک فان
 و انا و شام قطع اشد و ضمیر فی ابتدا غیره و اضمم و اشترکه
 یعنی بتوین بخوان بالوارد المقدس طوی را درین سوره و در النار عات از کوفیان و ابن عامر
 بواسطه که آن صدفست و بون تقدیر اسم وادی باشد پس مذکور بود پس غیر ایشان
 بترک تفرین باید خواند و بون تقدیر اسم بقعه بود و انصرف باشد بنا بر تائید
 و غلیظه و در حاله وقت هر کسی در فتح و اماله بواسطه بود باشند قوله یعنی طوی
 که بوی داده یعنی ظاهر شد که مقصود کلام محل است قوله و فی آخر تک یعنی
 اخترتک در محل اخترتک قید و بی یافته از حمی و مشد و کور ایند حمی کله و انا
 را یعنی و انا اخترتک و محل اخترتک صیغه عطیه خواند و دیگران تخفیف و انا
 و اخترتک بنا بر مقصود یعنی هر دو صیغه متکلم مفرد و سجا و تندی آورده که در قراة
 غیر حمی بطوری وقف باشد و در قراة حمی وصل قوله و شام یعنی قراة ابن عامر
 است قطع حمی اشد و به از وی یعنی انوا هم قطع مفتوح می خواند در طالعین بر صیغه
 مضارع متکلم مجزوم در جواب اجعل لی فییرا که دعاء است قوله و ضم بیان قراة
 دیگران است یعنی مضموم کردن حمی را در ابتدا کردن غیر ابن عامر این جمله و فز
 کن در وصل بنا بر آنکه لفظ امر است مثل انضر تا عطف باشد بر اجعل قوله
 و اضم الی یعنی مضموم بنا بر صد و اشترکه فی امری را که ان من است لریط ابن عامر
 تا من خشت المعنی عطف باشد بر اشد و عطف تکلم بر متکلم ای اذا جعلت لهما وزن
 و زیرا شد دقت به از وی و اشترکه فی امری بنا بر میان بفتح خوانند تا لفظ امر باشد
 از باب افعال عطف غایب دعا قوله مع الزخرف اقصر بعد فتح

هر دو ضم

و ساکن ز مهاذا ثوی و اضمم سوی فی ندی کلا
 و کثیر باقیهم و فيه و فی سدی عمال و قوف فی الاصول تا صلا
 یعنی الذي جعل الی الارض مهاذا کذا قلتم عوز درین سوره و اسوق الخوف حذف کن
 الفس را بعد از فتح میم او و بعد از اسکان ها را و یعنی ههنا خوان از کوفیان پس دیگران
 مهاذا خوانند بکسر میم و فتح ها و اثبات الب و در هر دو قراة مصدر اند یعنی
 معقول مثل کتب و کتاب که هر دو معنی مکتوب اند ای میوهها قوله و اضم سوی
 یعنی مضموم کردن سین مکانا سوی را در قراة قاریان جواز که محافظه غوده اند
 قراة را با آنکه نقل کرده اند و عبار ساخته اند یعنی حمی و عاصم و ابن عامر بضم سین
 می خوانند و باقی قرا بکسر قوله و فيه الی یعنی اماله که در حاله وقت اصل کشت و بیان
 یافته در باب اماله که از ابواب اصول مذکور است حیث قال سوی و سدی فی
 الوقف عظم تستبلا حاصل آینه در سوی درین سوره و در آن بترک سدی در سوره
 القیمة و دیگران این پل بنا بر تجدید عهد است و بنا بر آن قیما طن نبرند که ضم سیر
 مانع اماله می شود پس در سوی بخ قراة باشد آقاولن و ابن کثیر بکسر سین و ترک اماله
 و دش و اضم و بکسر و بین این عامر و حفص بضم و فتح حمی و ابو بکر بضم و اماله
 و کسان بکسر و اماله و معنی هم بکسر ای مکانا مستویا مسافته علی العرش قوله
 فلیس حکم ضم و کسر صحابهم و تخفیف قالوا ان عاملة ی لا
 یعنی فلیس حکم بعباد خداوند هم اند دریا او و خداوند کسر اند در صا او جماعتی از قرا
 که ایشان را باید بکسر مضاجتی می بوده یعنی حمی و کسان و حفص چنین می خوانند
 پس قراة دیگران بفتح یا و ها باشد و اسحت و سحت به یک معنی اند ای استناصل
 قوله و تخفیف الی یعنی نون ان از قالوا ان هذان حفص و ابن کثیر تخفیف می خوانند
 و دیگران بتشدید قوله و هدی هذاریح و ثقله دنا

فاجعوا ضلوا ففتح الميم جولا يعني ان هذا من لساخران فاجعوا ويار غالب امد
 در حجة در عمل هذان به الف ديگه قرايه يار بر اصل است چه هذين اسم ان است
 و اسم ان منصوب مي باشد و نصب تشبيه يار است پس يکوان به الف خوانند و تشبيه
 نون هذان نزديک کشند به اين کثير يعني تشديد ميخواند پس باقيا نرا تخفيف
 بود و اين مسند در التماس مذکور شد پس چهار قرايه شود انا فاع و ان عامر و ابو بکر
 و حم و کساي تشديد هر دو نون و به الف و برين قرايه در اصل ان بوده باشد
 که ضميرشان را حذف کردند با تشديد و لام لساخران زائد بود و مي توان که ان يعني
 نعم باشد مثل گفتار شاعر سحر و يظن شيت قد علان قد کبريت
 فقلت انه که ان بمعنى نعم است يعني جماعي پتان مرا مي گفتمند که پيري مستعجل
 گشته بر تو در مالي که من پر شده بودم پس گفتم آري و چند وجه ديگر مي توان ۳ ان کثير
 تخفيف لغز اول و تشديد دوم و وجه اين قرايه چنان گویند که ان مخففه است
 از مثله که او را از عمل باز داشته اند تا هذان را منصوب نساخته بل هذان
 مبتدا است و لساخران خبرش و لام از براي رفعت ميان ان مخففه و نافية
 نزد بصران و بذهب کوفيان ان نافية باشد و لام يعني الا اي ما هذان الا ساخران
 و از ان جهة که اين قرايه بر اصل عربيته بود اشارة نمود بان بقوله حاله دلا يعني دانند
 اين روايه و خوانند اين قرايه عرض خود را حاصل کرده و کار خویش را به بيان
 نسايند و تشديد از براي بعد مشار اليه بود ۴ ابو عمرو و تشديد نون
 اول و هذين به يار و اين قرايه بر اصل است و يار که هذين اسم ان است
 عم حصص تخفيف هر دو نون و توجيهش همان است که در قرايه ان کثير گفته شد
 الا انکه در اینجا تخفيف نون دوم دلالت بر قرب مشار اليه مي کند قوله فاجعوا
 الا يعني فاجعوا کيدکم را بهي وصل و فتح ميم بر بناد امر از جمع يجمع بخوان از بولي

هر

او

ابو عمرو و در حالتی که عارف باشی که درش چيزها يعني دانی که در قرايه ابو عمرو و حنين
 مي يابد خواند و در قرايه باقيا نهم قطع و به کسرهم از باب افعال قوله
وقل ساخر شفاو تلقف ارفع الحزم مع اني خجل
 مقبلا يعني بگو که لفظ سحر که داده در محل ساخر مقرر آمدن يعني جمع و کساي
 انما صنعوا کيد سحري خوانند با قامة مضمر در مقام اسم از جهة مبنا لفظ
 و اضاافه معني من باشد يا لام اي ما صنعوا شيئا الا کيدا من صناعة السحر
 او کيدا السحر و ديگر ان ساخر خوانند اند اي ساخر من الشاخران قوله تلقف الح
 يعني مرفوع کردن ان حزم تلقف ما يا فکون و انا نيت خجل الله از بولي اين ديکوان
 تا تلقف جمله حالیه شود از فاعل الق يا از مفعولش ضمير خجل را جع به لفظ
 جبال يا عصي باشد اگر کوني که مفعول الق کله ما است معني الذي پس چگونه
 ضمير مونت در تلقف راجع به او شود جوابت گویند باعتبار معني ما که کثايت
 از عصا است و عصا مونت است پس از بولي غير اين ديکوان بحزم تلقف بايد
 خواند و جواب امر اي ان تلق تلقف و يتد کير خجل يا فاعلش انها السعي باشد
 که تاويل السعي اليه است قوله **واخيتكم واعذتكم**
ما رزقکم شفا لا تخف بالقصر و الحزم
 يعني قد اخيتکم من عديکم و واعذتکم و کلوا من طيبات ما رزقکم هر يکي
 به افراد ضمير متکلم شفا داده اند يعني جمع و کساي با ن کيفيه مي خوانند که در
 نظم است و اکتابه لفظ نمود و ديکوان هر سه را بنون عظمة مي خوانند
 و بنا بر ظهور قرايه ديکوان را بيان نمود و قوله لا تخف الا يعني بيان کرده اند
 لا تخف دکا ولا تخشها از بولي جمع محذوف الف و حزم فاع در جواب
 فاضرب اي ان تضرب لا تخف پس اثبات الف ولا تخش حزم قرايه يا از جهة

قطع کلام باشد یا از جهة اشباع فحه بنا بر موافقه دیگر او آيات و باقیان
 لا تخاف و خوانند به الف و رفع بطریق استیناف باینکه جمله حالیه است
 از فاعل مقرب ای فاضل غیر حایف **قوله و حافل الضم**
کسره رضی و فی لام محلل عنه و انی محلا یعنی هم
 در محل اسرار فاعل علیکم عصبی و در لام و من محلل علیه بسندیده کسانی اند
 از محل یعنی نزد و بسندیده دیگران کسانی اند از محل یعنی وجب و در غیر این دو
 محل بر کسران اتفاقست **قوله و فی لام** یعنی هم در لام و من محلل تمام کشته از روی
 نزول و معانی که این هم منقولست از کسانی و این معنی ایشان بر جواز این قرار است
قوله و فی ملک کنا ضم شفا و افخوا اولی نهی و
حملنا ضم و اکثر متغلا کما عند حمی و خاط
بصر و اشک و بکسر اللام تخلفه حلا در الک و مع
 یا یمنع فمه و فی ضمه فتح عن سوی و لد العلاء یعنی ضمی که شافی اند حاصل
 شده در هم بملکنا و لکن از حمی و کسانی ای سلطانیتا و مفتوح گردانند ای
 خداوندان عظمایم را از بولی نافع و عام ای بآن ملکنا امرنا بس از جهة باقیان
 میم را بکسر یا بر کساخت ای یا اختیار نماید می توان که هر سیه به یک معنی باشند
 مثل و ترو و ترو و تر **قوله و حملنا** ای یعنی مضموم ساز ما را و مکسور هم را
 در حالتی که نشد کسده میم باشی از بولی این عامر و مضموم و نافع و این کثرت از
 تحمیل شود ای حملنا غیر نا مضموم ساختنی و مکسور گردانندی مثل مضموم ساختنی
 و مکسور گردانندی همی بس باقیان فتح حاء و فتح میم مفتوح خوانند از حمل
 ای بحر حملنا **قوله و خاطب** ای یعنی خطاب خوانند از حمی و کسانی در حالتی که مقادیر
 بوی خوش تقوی اند **قال البصر** ای عالم بصیر و ادیان تقدیر که خطاب کنند

بدل
بری

سامی بود و فحائلان موسی و بنی اسرائیل بس باقیان بعیب خوانند و ضمیری
 را باشد **قوله و بکسر اللام** ای یعنی از تخلفه بکسر لام شیون کشته از بولی
 انحر و و این کثرت ای لا تقدروا علی خلافه بس در باب انرا و بخوانش بس از
 غیر ایشان فتح لام شین شده باشد ای لا خلفک الله **قوله و مع** ای یعنی هم
 یا وایا حاصل اند در یوم یمنع فی الصور و مفتوح گردان فاراد محل شمش بر
 بنا مفعول از غیر بکسر العلاء که انحر و است بس انحر و بس و بس و بس و بس
 و فاراضه خوانند بر صیغه شک ای یا من بالفتح فی الصور **قوله و بالقصر**
للک و اخر فلا تخف و انک لا فی کسره صفوة
العلی یعنی خوان فلا تخف ظمرا عذف الف و مجزوم کن فار او را برینا نهی غایب
 از برای کثرتی بس از عزا و به اثبات الف باید خوانند و برفع فار یعنی فلا تخاف
 بر طریق اخبار **قوله و انک** ای یعنی و انک لا تطمؤن فیها بر کثرتان بر کوار
 بر کسران رفته اند یعنی ابوبکر و نافع بکسر همی می خوانند تا عطیف باشد بر آن
 لک و دیگران بفتح تا عطیف شود بر آن **جمع قوله و بالضم رضی**
صف رضی یا تهم مؤنث عرا و لی حفظ لعلی اخو
حلی و ذکری معالی معالی معا حشرتی عین نفسی اتی زایسی انجلی یعنی وصف
کن لعلک ترضی را بضم تار او از بولی ابوبکر و کسانی ای برضیک الله در کثرتی
 که بسندیده قرار باشی بس از غیر ایشان بفتح شرف و بفتح باید نمود ای
 ترضی نفسک و در اماله و فتح هر کس بر مذهب خود باشند بس فتح قوازه شود
 اوش و ابوس و بفتح و بین بین ۲ قاله و این کثرت و این عامر و مضموم بفتح
 و تر که اماله ۳ ابوبکر و فتح همی بفتح و اماله کسانی بضم و اماله **قوله یا تهم**
 ای یعنی اولم یا تهم تبانیست منقولست از جماعتی علماء که اصحاب حفظ

و درش

دروغ است عا و مروت آمده پس باقیان بیا رختانی خوانند خواه که این بابا
 خدا نماند شوند ای یحیی بنک الله اود اود علیه السلام قوله و سکر
بذل الکسر والقصر صحته و حرم و تحجی حذف
 و ثقیل که در صلا یعنی ساکن گوید این اند خدا و ندان صحته یعنی عجم و کسان
 و ابوبکر را و ادرمیان کسر جا و میان قصر را یعنی حذف میکنند الف را
 از و حرام علی قرینه و حرم میخوانند پس دیگران بنحی حار و را و اثبات الف
 بعد از را خوانند و ایشان دو لغت اند مثل حل و حلال قوله و تحجی حذف
 یعنی حذف کن چون دوم را و میشد سازیم را از تحجی المؤمنین تا تحجی شود
 از بولحان عامر و ابوبکر و بنا که در مصاحف بیک نوع سوم است اثنا
 بخوان این قراوه را ضعیف نموده اند و گفته اند که تحجی اگر بنا بر مفعول است
 بابستی که یا او مفعول بودی و المؤمنون را برفع خوانند ندی بر فاعلیه او و اگر
 بنا بر متکلم است از ای تحجی که فون دوم را در چیم ادا غام کرده اند
 و طیفه آن که اخفاء بودی نه ادا غام و اگر متکلمی از باب یتعجل است تحجی
 راست نیست زیرا که هیچ حرفی را در حرفی شد ادا غام نمی کنند مثل تم
 میقات و نیز نور و چیم مدغم می شود بنا بر بعد مخرج و جواشان است که
 تحجی ماضی بینی للمفعول است که بنا بر تخفیف یا و ا و ساکن کرده اند مخارج
 قراوه شیخ حسن بصری است در و در و اما بقی سکرم یا و قائم بقیام و اعلاش
 مصدر است مضاف به المؤمنین ای تحجی الحجاز المؤمنین جناحه ابو جعفر
 در الحاشیه لچوی قوما خوانده که تقدیرش لچوی الحجاز قوما است و نیز می توان
 که متکلمی از باب یتعجل بوده که نذر دوش حذف باشد حمل بر و لا یتعجلوا اثنا

بن ص
 بد
 بر

این

آن که ای تارا حذف کرده اند و المؤمنین منصوب بود بر مفعولیش و از جهة
 این اشکالها محو می شود به استعمال ذهن و هم بقوله که صلا یعنی کارها
 را به تقدیم رسان در حالتی که در تیز دهنی همچون آتش شعله زنده باشی قوله
و لا تکتب اجمع عرشنا و مضافها مع مثنی ای
عبادی محلی یعنی مجموع ساز لکن التعلل للکتاب رابعی الکتب خوان از
 خداوندان بوی خوش یا از خداوندان نفیس نفیس که عجم و کسان و مفضل
 اند پس از باقیان لا کتاب خوانند با فواد که معنی جمع از و مستفاد می شود و سبیل نام
 فریشته است صحیفه ها بنی آدم را در می نوردد یا نام شخصی است که کاتب دخی
 بوده و غیر این نیز گفته اند قوله و مضافها یعنی آیات اضافه این سوره جلوه داده اند در
 چهار محل هتاد که در معنی که فحش از حفص فقط است و سنی الضر و عبادی الضا
 که از ممد قرا است غیر از هنر وانی که من دو نیمه که از نافع و ابوعمر است قوله
سورة الحج سکرای مع سکرای شفا و محرک
لیقطع بکسر اللام کم جید حلا یعنی دتری الناس سکرای و ما هم سکرای
 در هر دو محل خوانده شده اند سکرای نزد عجم و کسان و نزد باقیان سکرای و در
 اماله و نزله اماله هر کس بر اصل خود باشند و سکرای و سکرای دو لغت اند در
 جمع سکوان الا ان که اصل است جمع فعلا بر فعلی اید مثل کسلان و کسلا
 اما چون هر چه در او آتی هست جمعش بر فعلی می آید مثل قتل و صریحی و صریحی
 و سکوان نیز در معنی ایشان بود جمعش بر سکرای نیز گردند قوله لیقطع الح
 یعنی تم لیقطع حرکه داده اند لام او را بکسر از جمله این عامر و ورش و ابوعمر و زبیر
 که اصل در لام سکر است بقوله کم جید حلا ایشان بدین معنی فرموده یعنی
 بسا نوبتی که گردن کسر شین شده یعنی شرف یافته در میان قرا و باقیان به اسکا

حکم
 ۰۸۸

لی

بایان جواش می فرماید که آری جفتش نمودند به نقل قوله والفتح الی یغ خوانده
 نافع و ابن عامر و حفص اذن للذین یقتلون را بفتح تا فوقانی بر بنا مفعول
 و دیگران بکسر و صیغه فاعل و هر دو معنی میستحسن آمده اند زیرا که مؤمنان
 خون و امشکان مقاتله نمودند مشرکان نیز اراده محاربه و التیشان
 داشتند پس ایشان هم فاعل باشند و هم مفعول و خوانده اند نافع و ابن کثیر
 لهذا مت صوامع را تخفیف دال الزهدم و باقیان تشدید از تهییم و معنی
 هر دو یکست الا آنکه در تشدید معنی تکثیر و مبالغه هست ع فتح در تار
 یقاتلون عام کشته بکنند و رفعت او غی پی که والیحسن الذین قتلوا فی سبیل الله
 اموال الایه در شان ایشان نازل شده و هدمت سبک شده و نو که دلو
 خویش را بر آورده یعنی مقصود خویش را حاصل کرده یعنی جویمان معنی که
 از تشدید مستفاد می شود از تخفیف نیز مستفاد می گردد پس هم سبک باری
 و جستی خوش تراست **قوله و نصیری اهل کنا یا و همها**
تعدو ز فیه الغیب تتابع دخلا یعنی خوانده است
 ابوعمر و بقری نکات من قریه اهل کنا یا به تا و به ضم تا بر بنا متکلم مفرد
 و باقیان اهل کنا یا خوانده اند بوعظمه قوله یعدون الی یعنی می خوانند هم
 و کسانی و ابن کثیر می یعدون را به غیب موافقه و یستجیلونک را و قوله
 شایع دظلا اشاره به این معنی است یعنی یعدون غیب در او یاری کرده
 و این که در کار او دخل ساخته و ان چتر یستجیلونک است که چون
 او صیغه غیب بود دخل در یعدون ساخت تا او را نیز به غیب خواند
 و یعدون از این معنی استماع نمود پس یاری و الی کرده باشد و دیگران
 بحضاب خوانده اند تا امر عام بود **قوله و فی سبیا حرقان**

مَعَاهَا مُعَاجِزٌ حَقٌّ بِأَمْدٍ وَفِي الْحِجْرِ ثَقَلًا

یعنی خوانده اند ابن کثیر و ابوعمر و الذین سغوا فی آیاتنا معجزین را و الذین یسعون
 فی آیاتنا معجزین را هر دو در مبنا و معجزین اولیک اصحاب الحکم را درین سوره
 بخد ف الف و تشدید هم از تعجیرای حال کونهم طالبین تعجیرنا پس باقیان
 معاجزین خوانده اند به الف و تخفیف هم ای مسابقین تعجیرنا و دو حرف حاصل
 اند در سوره سبأ در حالتی که این هر دو حرف مصاحب اند و اعرف این سوره
 و معاجزین سبأ و او را است در حالتی که متر در او نیست و در هم او فعل
 تشدید بجای آورده اند **قوله و الا اول مع لقمن یدعون**
غلو و سوی شعبه و الباء یتى حملا یعنی کوفیان
 و ابوعمر و غیر از شعبه غالب گردانیده اند لفظ یدعون اول را یعنی و انما
 یدعون در سوره و اسوره لقمن یا عینتی که از اطلاق ناظم معلوم میشود
 پس باقیان خطاب بشان غالب گردانیده باشند و خطاب مشرکان را بود و بقوله
 الاول احتیاج از ان الذین یدعون نموده که دوم است و در سوره در ان
 خلا فی بیست قوله و الباء الی یعنی یا اضافه درین و طهریتی فقط است
 که نافع و هشام و بعضی از را است گردانیده اند بفتح و یا و اید و کول
 است و اثباتش از و رش و ابوعمر و است در وصل و ابن کثیر در حاله
 و تکلف کان تکبری از و رش فقط در وصل قوله **سورة المؤمنین**
اما ناتهم و حله فی سبیل اراصلوهم شاف
وعظما کذی صلا مع العظم و اصم و الکسر الهم حقه بتثبت و المقنوع
سینا دللا یعنی میزید گردان و الذین هم لا ما ناتهم را درین سوره
 و اسوره سبأ سبیل یعنی ما ناتهم را بخوان از ابن کثیر فقط در حالتی که

ط
اثبات

سوره الحج

عالم باشی که این هردو لفظ مجبورند پس از این کلمات باید خواند
 یعنی اما ناتیجه قوله صلواتهم شایع یعنی والدین هم صلواتهم را با افراد
 بخوان از جمع و کسانی و توحید شایعست پس دیگران جمع خوانند یعنی صلواتهم
 قوله وعظما الی یعنی و همچنین خلقنا المصغرة عظما و انکسونا العظم و
 توحید بخوان از این عامر و انو یکدورین حالت که در تیز دهنی حق است صاحب
 شعله باشی پس دیگران عظما و العظام جمعشان باید خواند و دلیل
 توحید درین کلمات آنست که اسم جنس اند و معنی جمع می دهند و جهة جمع
 خوانان بیان انواع است زیرا که انواع مختلف می باشد قوله و اخم یعنی معنوم
 کن تا را و مکسور سازیم بار آورده است بالذهن از این کثیر و ابوعمرو
 تا مضارع انبت شود ای ثبت الذهن و بار زیاده بود مثل کنی بالله پس
 غیر ایشان بنیج تا وضع با خوانند و درین قرائه بار از برای تعدیه باشد قوله
 حقه یعنی هر یکی از ضم و کسر حق ثبت اند قوله و المقتوع الی یعنی منوطر سبیا
 که سببی او مقتوصست نقادش کرده اند به همین فتح از برای کوفیان و ابن
 عامر پس غیر ایشان کسر می خوانند و فتح و کسر دو لغت اند و سیدنا اسمی
 عجمی الی صرف است بنا بر تائید و علیة قوله و ضم و فتح
 من لا غیر شعبه و نون تنویر حقه و اکسر النون
 و ان ثوی و النون خفیف کفی و تهجرون یضم و اکسر الضمة اجملا
 یعنی غیر شعبه خداوندان مضمونم که در اندن هم و مفتوح ساختن رای لفظ
 من لا مبارک اند یعنی ایشان بضم میم و فتح نای می خوانند بنا بر آن که مصدر
 بود یا اسم مکان هردو از افعال بر شعبه خداوند فتح میم و کسر زای باشد
 تا همر مصدر باشد یا اسم مکان ولیکن از ترول قوله و نون الی یعنی منون

ط
از برای

کدامند است

که در ایند است لفظ رسلنا تثنی را سزاوارای و به تثنی همچنان کسی میگوید که
 میگوید او را به این مرتبه راسا یند یعنی بن کثیر و ابوعمرو از ابقین می خوانند
 که تا مصدری بود از موافق مثل ضربا بس دیگران بعین قنین خوانند بر وزن فعلی
 یعنی الف او الف تائید است مانند دعوی و ازین جهة بالف مرسوم است
 تا احتمال هر دو قرائه داشت باشد و حمی و کسائی و وورش در طین و ابوعمرو
 در وقف هر کس در اماله بر قاعده خویش باشند قوله و اکسر النون الی یعنی و مکسر
 سازان کلی مختلف فیه را که از عقب تثنی می آید ان و ان هک انکم
 است از حاصم و حمی و کسائی در حالتی که لفظ ان درین سوره اقامه غوده و بن
 تقدیر استیناف بود پس بر ما قبلش وقف مطلق مناسب اید پس از برای باقیان
 مفتوح باید ساخت ای و لاق و از برای ان عامر که از باقیان است بختیغ
 نونی باید خواند بنا بر آن که مخفیه از مثله باشد و از برای دیگران بتشدید و بر
 تقدیر و صل موافق باشد بنا بر عطف قوله تهجرون الی یعنی بخوان سایر تهجرون
 را به ضم تا و مکسور ضم چشم را از نافع در حالتی که جلیل باشی پس از غیر نافع تا را
 مفتوح می باید ساخت و هم راضیوم و در قرائه اول از ان تهجرون سطره
 باشد ای تصیرون ذوی بخش فی بنطیک و در قرائه دوم از هجر یعنی هجری
 ای آتون بالهذان قوله و فی لام الله الاخر تر کذا
 و فی الحار فاع الحرج عرولا العلاء یعنی حدی
 لام واقعت در لفظ لله در دو موضع اخیرین و در هار الله رفع در محل
 جرس بنقولست از سیر العلاء که ابوعمرو است یعنی درین سوره
 سيقولون لله سه موضع است و در موضع اول هیچ خلا فی نیست
 زیرا که جواب قل من الارض واقعت و جواب مطابق سوال آمده و در

قال دیکر انعم و حذف لام جر و رفع اسم الله می خواند ای هو الله تا جواب
مطابق سوال باشد زیرا که ایشان هر دو در جواب من رب السموات
و من یبدئ ملکوت واقع اند و در مصاحف بصره همچنین بر سرهم اند پس بایقان
بایشات لام و جر ها خوانند تا من حیث المعنی جواب شود زیرا که معنی من رب
السموات و من السموات یکی است غیبتی که اگر از عرس سوال می کنند که من
صاحب هذا القرب جواب می دهند که لفلان ای هو لفلان و در مصاحف
ایشان نیز همین نوشته **قوله وعالم خفض الرفع عن**
نقر و فتح شقوتنا و امدد و حرکه
یعنی عتای شقوت عالم الغیب خفض در محل رفع می منقولست از جماعتی
قرار که خفض و این کثیرا بعمرو و این ها می خوانند تا صیغه لفظ الله در سجنان الله
بود پس بصفون را وصل باید کرد زیرا که میان صیغه و موصوف فصل جایز
نیست پس از دیگران بر رفع منقول باشد بنا بر آن که خبر مبتدائی محذوف
شود ای هو عالم و برین قرائه وقف باید کرد از جهت صداره کلام قوله
و فتح ای یعنی و فتح شقوتنا بجهت منقولست از جماعتی که آنرا خوانند اند
یعنی مفتوح کردن شین را و متحرک ساز قاف را بفتح و ممدود کن قاف را
یعنی زیاده کن الفی را بعد از او تا شقوتنا شود بر وزن سعادتنا از حرف
و کسائی در حالتی که خیف احوال باشی پس از بایقان شین را مکسور باید
کرد و قاف را ساکن و الف را محذوف بر وزن قینتنا و تقدم ذکر شد
برخ که حرکت از جهت ضرورت شعر است و شقوت و شقوت و شقوت و شقوت
و کسر او سحر تا بها و بصاها علی ضمه اعط
واکسلا یعنی فاعل خبر هم سحر یا دین سوره و اتحاد نام سحر یا

در صا د نافع و حمزه و کسائی بضم سین می خوانند و دیگران مکسور و ضم و کسر
دو لغت و مکسور کردن تو سحر را درین سوره است و در صا که از
سوره های قرآن است یعنی این دو محل است مخصوص اند با ضا و بجا
سحر یا و رحمة در الزخرف بضم ان اتفاقست قوله علی ضمه ای یعنی بخشیدن
است لفظ سحر یا قاری را شفا بآنکه مقروا و گذشته در حالتی که سحر یا
بضم کسراست و تمام کرد سحر یا مختلف فی سحر یا مشق علیه را که در
الزخرف است یعنی بجا در الزخرف مضموم است این هر دو نیز مضموم
گشتند تا در ضم هر سه موافق باشند قوله و انهم کسر شریف
و ترجعون الضم فتح و اکسر الحیم
و الحیم یعنی حم و کسائی خوانند اند انهم هم الفایز و ن را کسر فتح
بر استیناف و دیگران بفتح ای لانهم او با هم پس در قرائه کسر بر ضم و
وقف باشد و در قرائه فتح وصل و محم خوانند اند ایشان هر دو و آنکه
الینا لا ترجعون را بفتح ناء و کسر جم و بایقان بضم تا و فتح جم و وجه هر دو قرائه
ظاهراست که کسر که بر رکو را است بنا بر آن که صداره کلام دارد
حاصلست در انهم و ترجعون فتح مقروا است در محل ضم او و مکسور کن
جم با و تمام شود در خواندن جویش این کلام را از بوی حم و کسائی قوله
و فی قال کم قال و شک و جعله شفا و بها
یا علی عللا یعنی قل کم لبثتم را بصیغه امر خوانند اند در موضع قال
که ماضی است از بوی این کثیر و حم و کسائی بی شک و شهادتی پس دیگران
قال خوانند بر بنا ماضی قوله و بعد شفا یعنی قل ان لبثتم که بعد از
قل لبثتم است خوانده شده در محل قال از حم و کسائی پس بایقان قال

بخوانند و هر دو معنی موافق یکدیگر اند زیرا که جناب محمدی صلی الله علیه و سلم
 چون مأمور به قول گشته قائل شده قوله شفاعتی قل ان لیتم شفا اذا ما قبل خوف
 را بنا بر آن که در امری موافقت او نمود قوله و بها یا ایها یعنی ای یا اضافه درین
 سوره است و ان لعلی اعمل صالحا است نافع و این کثیر و ابو عمرو
 و ابن عامر ش مفتوح می سازند قوله عللا ای شغل یعنی کافران در میان سنگرات
 نفس خویش را مشغول به این کلام کنند که لعلی اعمل صالحا فاما ترک کلام اما بیت
 علاج واقعه پیش از وقوع باید گوید و گویند سبیل بگیرد سبیل است
قوله سوره النور و حق و فرضنا ثقلا و رافه
 تحریک المکی و أربع اولاه صاحب و غیر الحفص خامسه
 الاخیر از غضب الخفیف و الکسر اذ خلا ما و یرفع بعد الجر
 یشهد شایع و غیر از ان بالنصب صاحبه کلاما یعنی و فرضناها
 در حالتی که تشدیدش سزاوار آید از این کثیر و ابو عمرو و ابن عامر ایشان
 تخفیف سزاوار آید باشد ای و جیناها الا انکه در تشدید معنی تاکید
 و جوب و یکثیر احکام هست که در تخفیف نیست قوله و رافه ای یعنی
 و لا تا خدمت بها رافه متحرک می سازد این کثیر مکی یعنی او را بفتح پس
 باقیان سائلش کور اند و فتح و سکون و ولغة اند مثل معز و معز و در
 اسکان رافه و رجه در الحدید خلا فی نیست در بطریق قصیده قوله و أربع
 ای یعنی أربع شهادات یا الله که رافع است در اولی برفع و رافه خداوندان
 مضاحجه است یعنی هم و کسانی و حفص تاجر شهادت باشد بسرد
 در قرائه دیگران مضوب بود بر صدر و ان هنگام نشهادت خبر مبتدائی
 محذوف بوجه ای فلو واجب شهادت احدیهم یا مبتدائی باشد خبر محذوف

سوره النور

باقیان

ای فعلیه شهادت و بقوله اوله احتراز از دوم نموده قوله و غیر الحفص ای یعنی
 غیر حفص می خوانند لفظا مسیه از دوم رابعی و خامسه ان غضب الله
 برفع تا مبتدائی شد و ان غضب الله خبرش ای و الشهادت خامسه ان غضب الله
 بسر حفص بضم خواند تا عطف شود بر اربع شهادات و ان غضب بدل
 از او باشد بسر در قرائه اول بر الکاذبین وقف بود و در قرائه دوم وصل
 و قید الاخیر از ان جهشت که تا اول بیرون رود قوله ان غضب ای یعنی
 از جملی نافع در ان غضب الله علیها در آورده اند تخفیف را در فون آن
 تا تحقه از شقله بود و اسمش غیرشان محذوف باشد و کسر را در ضاد
 غضب در آورده اند تا ماضی شود و مرفوع ساخته اند مجرور را بعد از
 ان غضب یعنی لفظ الله را تا فاعل غضب باشد بسر و غیر نافع در ان
 تشدید بود و در غضب فتح ضا در اسمیه آن و در ها الله خبر بر
 مضاف الیه و علیها خبر آن باشد و ان لعنة الله هم از بی نافع در
 الاعراف بیان یافت قوله یشهد شایع یعنی یوم یشهد علیهم الشهد یکثیر
 فاش شوند است از جمع و کسانی از ان جهت که تائید السنة حقیقی نیست
 بسر غیر ایشان بتائید فاش شوند باشند بر اصل قوله و غیر اولی ای یعنی
 غیر اولی الایة صاحب او یعنی قاری او که ابو بکر و ابن عامر است نگاه
 داشته اند او را تا خواند اند شربص بر حالیه یا بر استثنای بسر غیر
 ایشان او را بجز نگاه داشته باشند و خواند بر وصفتی التابیعین
 یا بر بدلیه از او قوله و در کسر ضمه حجة رضی
و فی ملة و الحصر صحته خلا یعنی کانه لوک و ذری
 مکسور کن ضم الش را یعنی بر وزن سکینش بخوان از برای ابو عمرو و کسانی

بدل قاری

ایضاً

در حالتی که ترابین قراوه محبتی بسندیده است بآنکه بگوید که فعلی است از
 در یعنی دفع بنا بر آن که گویند تا ویدن و روشنی خویش تار یکی
 شب را دفع می کند قوله و فی مدی ای یعنی خداوند صحت و امید درستی شیرین
 کشته در مد او و در عمرش یعنی عمر و کسان و ابوبکر و عمر و بعد یاز
 و هم بعد از یاز می خوانند پس سه قراوه شود و یک قراوه گفته شد دوم
 درستی بقم دال و مد و هم از عمر و ابوبکر سیوم ضم دال و تشدید یاز می مد
 و بی هم از باقیان و درین قراوه گویند را در صفا و روشنی سبقتش
 ذکر کرده باشند یعنی بخانه در افزونی بر بعد از آنها دارد این گویند
 نیز بر مجموع گویند را بخ می آید قوله یسبح فح الباء کذا صف و
و یوقد المونث صف شرعاً و حق یقعلاً
 یعنی یسبح له فیها مفتوح الباء است یعنی بر بنا و جمع و شش خوانده اند از
 بوی این عامر و ابوبکر پس از غیر ایشان مکسور الباء باشد بر بنا معروف
 پس رجال در قراوه فتح فاعل فعلی محذوف بود ای سبحة رجال و مثل
 این در کذاک یوحی الیک در الشوری می آید پس بر الاصال وقف مناسب
 بود بر تقدیر کلام و در قراوه کسر رجال فاعل یسبح مذکور باشد و کسر
 هنگام در الاصال وصل بود تا فاصله میان فعل و فاعل واقع نشود
 قوله کذا صف ای صف مثل هذا الوصف قوله و یوقد ای یعنی وصف
 کن تو قد مونث را از بوی ابوبکر و عمر و کسان در حالتی که صاحب طریق
 باشی یعنی ایشان بنایت می خوانند و ضمیر راجع به راجع یا مشکو باشد
 و باقیان تذکر می خوانند الا آنکه این کثیر و ابوبکر و تو قد می خوانند
 مثل نکسر و حق تفعل الا شانه بدین معنی است یعنی خواندن تو قد بزرگ

بدل
مجهولش

تفعل

تفعل سزاوار است از ایشان هر دو و فاعل فعل درین هر دو قراوه ضمیر المصباح
 باشد قوله و ما یوقد البی سحاب و رفعهم لیدی
 ظلمات جود ابر و وصل یعنی شوق نساخته بزی لفظ سحاب را و بر فاعل
 دیگر قراوه در نزد ظلمات مجبور کرده است از اقامه علم و انانیت
 بنابر ساینده یعنی سحاب ظلمات بزی ترین را از سحاب انداخته و آن کثیر
 بکماله ظلمات را مجبور ساخته بر بزی با صافه سحاب به ظلمات خوانند
 و وجهش آن باشد که میخانه سحاب رحمة و سحاب عناية و سحاب طرد
 محویند در وقت احتیاج بآن ظلمات بزی می گویند در وقتش یعنی سحابی
 که منشاء هر یکی از اینها است و قبل از تیزین سحاب خواند و برین تقدیر
 ظلمات بدل از ظلمات اول بود یعنی او کلمات پس باقیان بنشین سحاب
 و رفع ظلمات خوانند ای می ظلمات که خبر میداد محذوف بود قوله
کما استخلف اضمه مع الکسر صادقاً
 و فی پند لکن الخف صاجه دلایه یعنی مضموم ساز تا را و مکسور گرام را
 یعنی بصیغه مجهول چون کما استخلف الذین را از ابوبکر درین حالت که صادق
 باشی پس از باقیان بفتح تا و لام باید خواند بر بنا معروف موافقه لیستخلفهم
 را و فاعل حق عز و علا باشد قوله و فی پند لکن ای یعنی تخلف در و پسند
 صاحب آن مقصود خود را حاصل کرده یعنی ابوبکر و این کثیر تخلفش می خوانند
 از ایدل و دیگران بنشیند از بدل و در سوره الکف وجه هر دو گفت
 شد قوله و تالی ثلاث ارفع سوی حجة وقف
 و لا وقت قبل النصب ان قلت ایدل یعنی مرفوع کن ثلاث دوم را
 یعنی ثلاث عانات لکم از ممة قرا عین از عمر و کسان و ابوبکر که از برای ایشان

یعنی تخلف در

منسوب می باید ساخت تقدیر قراوه رفع هذه الاوقات اوقات ثلاث عونا
یعنی ابتدای وقت است و بر تقدیر نصب بدار ثلاث مراتب بود قوله وقف
الا یعنی در قراوه رفع وقف کن بر یا قبلش یعنی بر صلوة العشاء و در قراوه نصب
الو میگویند که ثلاث عورات را بدل از ثلاث مراتب آورده اند و وقت مکن
زیرا که میان بدل و تبدل فضل جایز نیست و از آن جهت عدم وقف را مشروط بر بدلیه
نموده که اگر نصبش بعملی مضمر شود مثل دعوا یا اتقوا ثلاث میجر العشاء
وقف باشد قوله سورة الفرقان و یا کلمة التور شاع
وَجَزْمًا وَجَعَلَ بَرْفَعًا صَافِيَةً كَمَلًا
یعنی جته یا کل نه الفک او فاش کشته از هم و کسانى پس از غیر ایشان
یا فاش شده باشد و ضمیرش به لفظ الرسول در مال هذا الرسول عاید شود قوله
وَجَزْمًا ایا یعنی و مجزوم کردن ما و جعل لك قصور ارا دلالة کرد صفا و اوجاعی
بود از کمال را برفع او یعنی این کثیر و این عام و جعل را برفع می خوانند بر استیناف
و دیگران تا عطف باشد بر محل شرط جزا که جعل لك است و این شاکه رحمه الله
گفته که نیز می توان که لام همچنان برفع بود و جزمش از برای ادغام لام در لام
باشد چنانچه ابو عمرو کرده پس بر تقدیر جزا شرط بر یا قبلش وقف نباشد
و بر آن دو وجه دیگر وقف باشد قوله و تحشر یا دار علا فبقول یون
تَسَامٍ وَحَاطَبٌ لِيَسْتَطِيعُونَ عَمَلًا يَوْمَ
يَوْمَ تَحْشُرُهُمْ وَنَايَعُونَ این کثیر و حفص از برای می خوانند و فاعلش
الله تعالی بود پس باقیان بنون عطیه خوانند و همچنین ابن عامر شامی
فیقول ان تحشر را بنون می خوانند و غیر او به یاز و حفص فاما لیستطیعون را
مخاطب خوانده است و مخاطبان غالباً از اصنام باشند و باقیان

سورة الفرقان

و ابو بکر

یعنی

غیب و ضمیر راجع باصنام باشد و تحشر خداوند یا قاری است که در
علم عالمی گشته و فیقول خداوند بنون شامی است و خطاب ای قوم فاما لیستطیعون
را در حالتی که عاملان باشند بر این قراوه قوله و نزل رزقه التور و ارفع و
وَحَفَّتْ وَامْلِكُكَ الْمَرْفُوعُ يُنْصَبُ
دخلاً یعنی و زیاده کن بعد از نون نزل الملائكة نونى ساکن را و مرفوع
ساز لا مش را و تحفف کردن از زایش را تا نازل شود که بنا است که است از
مضارع و بخوان الملائكة مرفوع را بنصب بر مفعولیة نزل از برای این کثیر
در حالتی که نازل بر بنا مضارع مدخل و مناسب کولا انزل علينا الملائكة
است هم در لفظ و هم در معنی یعنی هر دو از باب افعال اند پس باقیان
نزل خوانند به یون و بتشدید را و فتح لام و رفع الملائكة بر فاعلش
قوله تشقو حفت الشين مع قاف غالب و يامر
شایف و اجمعوا سرجا و لا یعنی و یوم تشق السماء درین سوره و یوم تشق
الارض در قاف تخفیف شین و غالب است بر تشدیدش زیرا که در کلام
خفته بیشتر است از شده و از این جهت بیشتر قرار که کوفیان اند و ابو عمرو
بتخفیف شین می خوانند بدان معنی در اصل تشق بوده و احدى التائین مخذوف
شده و دیگران بتشدیدی می خوانند بنا بر آن که تا در دوم را در شین ادغام کرده
باشند قوله و یامر الایه و لایه یا ممر او را در هم نفوز اشاف نیست و مجزوم
کود ایند لفظ سرجار از برای متابعت و مقصود است که حمز و کسانى یا ممر را
را بغیب می خوانند ای یا ممر رسول الله صلى الله عليه وسلم پس باقیان خطاب
خوانند و مخاطب هم حضرت محمدی علیه افضل الصلوات و اکمل التحیات باشد
و هم حمز و کسانى خوانده اند سرجا و ممر امین را راجع و مراد اقبال و سیتا

یعنی

بسیار ایشان با فدا خوانند و مقصود آفتاب فقط باشد مناسبه و قمر امیرا
 را چنانچه در سوره نوح فرمود و جعل الشمس سجدا قوله و لم یقتروا افع
عمر و الکسیر ضمیر تویضا عاف و حار رفع جزم
 کذا یلحق یعنی و مفهوم کذا ان اول و لم یقتروا را از نافع و ابن عامر و مفهوم
 کن کسوف سیوسم از کوفیان و برین قاعده استوار شود که هر کس که ضمیر
 اولش باشد در سیوسم کسوف و هر کس که در سیوسم ضمیر بود در اولش
 فتح بود پس سه قراة شود ۱ ضم اول و کسیر سیوسم از نافع و ابن عامر از اقرار
 ۲ فتح اول و کسیر سیوسم از ابن کثیر و ابو عمرو از تفسیر مجاز ضرب یضرب
 ۳ فتح اول و ضم سیوسم از کوفیان مجاز ضمیر یعنی ضمیر تویضا عاف است
 قوله یضاعف الی یعنی یضاعف له العذاب یوم القيمة و یجذب فیها ناسا
 خدا و ندان رفع جزوی اند که در شهری مثل لش خداوند شعله است
 یعنی ابن عامر و ابو بکر برفع قارود الی خوانند بر استیناف پس بر نهان وقت
 باشد یاقان بچشم هر دو کلمه خوانند بر دلالت از یلقا ناما بر نهان وقت
 باشد پس در یضاعف چهار قراة شود ۱ یضاعف بضم نافع و ابن عامر و در بعض
 و عمر و کسائی را ۲ برفع ابو بکر اسم یضاعف یضاعف و تشدید و جزم ابن کثیر
 را ۳ بضم و تشدید و رفع ابن عامر قوله و وحده و یا تا یحفظ صحبة
و یلقون فاضمة و حر اشد و سوری صحبة و اللاء
 قری و لیتی و کم لو و لیت توو ث القلب انصلا یعنی یضاعف ساحت
 است و در یا تا قرین اعیان را نگاه داشت خداوندان محبة بآنکه آنرا
 نقل کرده اند یعنی ابن عامر و عمر و کسائی و ابو بکر و در یقینا را ترجید خوانده اند
 زیرا که معنی جمع از و مستفاد می شود و دیگران و در یا تا یجمع قوله و یلقون الی

تقریر

یعنی و یلقون فمنا حجة و سلا ما را مفهوم کوفیان یا اورا و متحرک ساز لا مشرا
 بفتح در بر حالت که مشدد کنند باقی قافش را از تلقیت از برای همه قوا عینا
 جزم و کسائی و ابو بکر که ایشان بفتح یا و اسکان لام و تخفیف قاف می خوانند از
 تلقی یلحق قوله و الیاء الی یعنی یا را اضافه در بر سوره دو محل است قوی اخذوا که قش
 از نافع و ابن عامر و بری است و لیتی اخذت که از ابن عامر و فقط است و جزم
 مصرع اول را به کلمه لیتی اخذ فرمود اتمام بیت را بجزی نمود که مناسبان
 بود و چنین فرمود که و کم لو و لیت الی یعنی بسیار لفظ لو و کلمه لیت
 که بدید آورند در لها کفار الیها مثل المهار رخم تمشیر ها و این بیت بیان
 کنایه رگزار است در نهانی که بر کوفیان خویش نماند و برند و حسرت خورد
 و گویند که لو ان لی کن فاکون من المحسنین یا لیتی اخذت مع التوسل
 سبیل و ندانید که مصرع در یغ سبوزند از ذورفت کار ایدست
قوله سورة الشعراء و فی حار و الی المائل
 فارهین ذاع و خلق افعم و حیران یحی فی ندي و الی الی
 اللام ساکن مع الهن و اخفضه و فی صاد غیظا یعنی خوانند
 اند این کوان و کوفیان و انما جمیع حار و نون را به الف و دیگران حار و نون
 بغیر الف و هر دو دوله اند و مجاز خوانند اند کوفیان و ابن عامر و تخفیف
 من اجمالی یقینا فارهین را به الف و باقیان بحذف الف و الشان نیز دوله
 اند ای حار قین قوله و خلق الی یعنی میخوانند نافع و ابن عامر و عمر و عامر ان
 هذا الا خلق الاولین را بضم خا و تحریک لام به ضم ای غاده الاولین پس
 دیگران بفتح خا و اسکان لام خوانند ای ما هذا الی اساطیر الاولین
 می خوانند ابن عامر و کوفیان اصحاب الایکة را درین و در سوره صاد

بلام تعریف ساکنه و بزیاده معنی بعد از لام و بحضرتا بنا بر آن که در اصل
 آیه بوده و الف و لام تعریف داخل او شده اند و آیه اسم متبعه است که در آن
 درختها در هم پیچیده باشد و باقیان بفتح لام و عیار ساکنه و بفتح بار خجرا
 بر وزن شکره و لا یضرب بود از جهت تأیید و علمیه زیرا که اسم توحید است که
 این جماعه در انجای بودند و در تاویل آیه چنین گویند که اصل آیه بوده که
 نقل کرده معنی بلام کرده اند و معنی و آند آخته اند و تا از مفتوح ساخته بر لغت طایفه
 که در انجور و قاف نیست غ مدور حاذ و ون دیوان کرده نشسته
 و فار هین مد قاش کشته و مضموم کردن خا خلق را و متحول ساز لاش را
 بضم و ضا و ند رفعة مثل کسی است که در کرم و بزرگیست و آیه که لام او
 ساکن است در حالتی که مضاجب معنی است و مخفوض کن آیه را درین
 سوره و در صداد در حالتی که تاویل کنند باشی لفظ آیه که راب بفتح خداوند
 درختان در هم پیچیده و عیطل درختان در هم پیچیده باشد قوله و فی نزل
التخفيف والروح والامين و **فعلهما علوسها و...**
 یعنی تخفیف حاصل است در تزلزل الروح و الامین و رفع ایشان هر دو
 بالاین است که بلند شده و بزرگ گشته و غرض از اینست است که مخفوض
 و نافع و این کثیر و این معنی خوانده اند تزلزل الروح الامین را بتخفیف زای
 و برفع الروح الامین تا الروح فاعل بود و الامین صفتش بر یاقان
 بتشدید تزلزل خوانده باشند و به نصب الروح بر مفعوله و به نصب الامین
 بر وصیته مفعول قوله و انت یکن للخصی و **الرفع** آیه
وفاقوکل و او طمانیه خلا یعنی اولی که یکن
 آیه بتأیید یکن بخوان و برفع آیه از جمله این عامر بحسب تاجله آیه ان یعلمه خبر باشد

بمعنی بلام کرده اند و معنی و آند آخته اند و تا از مفتوح ساخته بر لغت طایفه که در انجور و قاف نیست غ مدور حاذ و ون دیوان کرده نشسته و فار هین مد قاش کشته و مضموم کردن خا خلق را و متحول ساز لاش را بضم و ضا و ند رفعة مثل کسی است که در کرم و بزرگیست و آیه که لام او ساکن است در حالتی که مضاجب معنی است و مخفوض کن آیه را درین سوره و در صداد در حالتی که تاویل کنند باشی لفظ آیه که راب بفتح خداوند درختان در هم پیچیده و عیطل درختان در هم پیچیده باشد قوله و فی نزل

فصل

قصه بخذوف اسم بر سر یاقان تذکر یکن و نصب آیه باید خواند تا ان یعلمه اسم باشد
 و آیه خبرش قوله وفاقوکل ایضا فار فوکل علی العیز الرحیم و او قاری که تشنه است
 بسوی او شیرین و مشهور گشته در محل فار یعنی کوفیان و این کثیر و این معنی و توکل بر او
 خواند اند بنا بر متابعه مصاحفشان و باو یان فوکل به فار بنا بر اتباع مصاحف
 ایشان قوله و یا حمز جری مع عباد و **فعلها مع**
الای معار فی ایضا یعنی بار اضافه در سوره سیزده است ان اجری
 ایضا معنی که نافع و این عامر و مخفوض و مخفوض میخوانند و فاسر
 یعبادی انکم نافع فقط و عدوی الا نافع و این معنی و معنی در موضع معنی
 بنی اسرائیل همض فقط و من معی من المؤمنین همض و وشی و اغفر لانی نافع و این معنی
 و آیه اضاف دو محل در قصه موسی و هود و نوح علیه السلام متاعلون هر سه نافع و این کثیر
 و این معنی و قوله و انجلی یعنی بار اضافه ظاهر شده درین کلمات قوله سورة
النمل شهاب بنون ثور و **فایاتین** نامت افخ ضمه الکا
 ثور فلا یعنی بشهاب مقرر شده بنون تنوین از کوفیان تا قیس بدل از او باشد
 پس استوار شوری طالب برین قیاسه پس از خبر ایشان بتوکل تنوین یعنی با صکاف
 خوانده شده باشد از قبیل باب سیاح که اضافه بیای است زیرا که شهاب و قیس
 یعنی شعله آتش اند قوله و قل ایضا یعنی بگو که اولیا بتی سلطان تودیک لفظ شهاب
 کشته بر یادتی بنون یعنی این کثیر بنون و قایه را زیاده می کنند بعد از بنون تأکید
 مثله بر متابعه مصحف مکه و دیگران به یک بنون مثله میخوانند بنون و قایه
 واحد ف کرده باشند و بنون تأکید را مکسور ساخته مناسبه یا با و این حذف
 بنا بر موافقه مصحفها شان بود قوله مکت افخ ایضا یعنی مفتوح ساز ضمه کاف را
 از مکت غیر بعید از عامر درین حالت که خداوند عطا باشی و دیگران بضم خوانند

فصل

پیشتر

و فتح و فتح دوله باشد اما وقوع قوله تعالى كائين فيه ابدا و انك ما لتؤمن دليل فضيلة
فتح است بر بزم و نوا که هر چه عین المعش منضم است است که اسم فاعلان
او بوزن فعل می آید مثل شریف و بصیر و کیم قوله معاسبا افح دون
نوا حی هدی و سکنه و انوالوقف و هرگاه
و مندد لا یغ مفتوح کن حرفه را بی تون از من سببا حرفه و از لفظ کان
لسببا در سببا از ابو عمرو و بوزن نوا که لا یصرف اند بنا بر تانیث و علیه چه اسم
قبیل اند در طایفه که توحدا و ندقوق هدایه باشی یعنی کویا که مجموع هدایه
در توحفست و مردم به نور هدیه می شوند پس از بولی باقیان غیر از قبیل می را
مجرور و متون باید ساخت یعنی اسم حی است و ازین حقه منصرف اند و مناسبت
بنبای نیز دارد که ما بعد اوست مثل سلا و اخلا لا قوله و سکنه الی یغ ساکن
ساز لفظ سببا را در وصل و بیته وقف کن از بولی قبل در که خداوند شکوه و بوی
خوش باشی و این کنایه است از عمل بوجوهات غیر مشهور و مشهور و اشارتست
به قبول این روایتی نکاده و نوا که جماعتی از روی نکاده گفته اند که اگر باب
اجزای وقف در مجرای وصل مفتوح شود هر اینه اعراب مطلقا از کلام
بروز و امثال این در صورتی شعر می باشد در کلام مشهور قوله لا یسجدوا
زاو وقف مبتدای او یا و اسجدوا و انداء بالضم و صلا
یعنی الا یسجدوا تخفیف لام قوازه را و بی از راویان قوازه است ان کیسانی است
بر در قوازه او الا حرف تنفیه باشد که داخل جمله کشته قوله وقف الی یغ در حالتی که
از روی امتحان از تو سوال می آید که وقف بر لا یسجدوا چگونه می باید کرد یا منظر
گودی به نفس زدن وقف کن بر الا حنا و بر یا حنا و بر اسجدوا حنا و بر که هر یکی
از این کلمات سه گانه بر سر خود اندی بینی که اول حرف تنفیه است و دوم حرف نیا

و میسوم

و میسوم صیغه امر مثل انضروا و اگر تو کوی که بیشتر مصنفان وقف را با لا یسجدوا
و کز نکرده اند بنا بر ظهور وقف بر ایشان هر دو بولوقف را بر یاد ذکر کرده اند از آن
جهت که در رسم یا را پیوسته به سین اسجدوا می نویسند بصورت یسجدوا و این معنی
هم در وی لفظ و هم از روی معنی مشتبه مضارع می شود و ناظر رحمه الله وقف را
بر آن حوصله دیکو یا در قنوده جوابت دهند که جمله قوله مبتدای احتمال امتحان است
و هم احتمال اضطرار امر فرمود بر وقت بر هر سکه تا از عهد احتمال دو گانه بر
آمد باشد و قید مبتدای از آن جهت است که در حالت اختیار تا آخر ایته هیچ وقف نیست
و یار که متصل به سین می نویسند بنا بر آنست که الفی را که از پس یا حرف ندای باشد
در رسم می نویسند مثل یعیسی و یزکریا و یدریا عیسی و یا و کز یا س در اینجا
نیز می نویسند و همچنان الف وصل را از پس الله حذف می کنند از اسجدوا نیز
حذف کردند قوله و ابدا الی یغ ابتدا کن اسجدوا را بضم در حالتی که ناطق می وصل
باشی یعنی ابتدا اسجدوا را بگویند وصل منضم همچنانچه از ظهور ای خوانی یا در حالتی
که رسایند باشی این عمل را به دیگر قرا قوله از اد الا تا هو لا یسجدوا و وقت
له قبله و الخبر اذ احج سکه و قد قبل مفعولا و
آن از غوا بلا و لیسر یقطع فقف یسجدوا و لا یسجدوا است که
مرا د کسان می از تخفیف لفظ لا اعلام است بان که اصل این کلام الا یا هو لا یسجدوا
اسجدوا است متاد می را حذف کرده و اکثرا محرف ندانوده چنانچه
شماخ گفته الا یا اصحابانی قبل غای سجدوا ای یا صاحبانی اصحابانی قوله
وقف الی امر است بانکه قرازه از بولی کسان می بر ما قبل الا که فهم لایستندون
است وقف کنند زیرا که هیچ تعلقی یکدیگر ندارند قوله و الخبر ای اخبار
است بانکه غیر کسان می وصل می کنند لایستندون را به لفظ الا زیرا که الا نیز داشا

آن است که نون را در لام ادغام کرده اند چنانچه بیان خواهد یافت و سجودوا
 مضارع است و برین تقدیر آیت سجودوا احتمال چهار وجه دارد آنکه بدل
 باشد از افعال او زین لهم الشيطان الا يسجدوا ۳ آنکه بدل از لفظ التسليل
 بود ای فصد هم عن ان يسجدوا ۳ آنکه معقول باشد و ن باشد ای لا یسجدون ان یسجدوا
 ۴ آنکه معقول که باشد ای زین لهم او فصد هم لئلا یسجدوا بر وجه دوم و سوم
 لازم بود و دو وجه اخیر در قوله و قد قيل الا بیان فرموده قوله وان الی یف
 نون ان را بسید سکر نون ادغامش کرده اند در لام لا و در رسم الخط ان را در
 موضع منقطع از لایمی نویسند بل موصول بر سوم است پس چنانچه است که در
 قراة غیر کسانی سجودوا مضارع است و یا حرف مضارعة پس اگر خواهی که
 از دو امتحان یا اضطراب وقت کنی بر تمام لفظ سجودوا وقف کنی زیرا که مجموع
 آن یک کلمه است بخلاف قراة کسانی که یا کلتی است و اسجدوا کلتی دیگر
 چنانچه مذکور شد و چون اشکال در سجودوا بود از آنرا تخصیص فرموده قول
و یخفون خا طبعون علی ارضی قد رزقوا
 فاز و ثیلا یعنی خطاب بخوان و تعلیم ما یخفون و ما یعلون را از حفص و کسانی
 در حالی که بر بسندیدگی باشی و تر کسانی مخاطبان آن کسانی باشند که در قوله
 یا اسجدوا ما مود سجوا و کشته اند و تر حفص است یا خطاب بوز و بایقان
 هر دو را بغیبه خوانند موافقه قوله سجودوا را قوله عدوئی الی یعنی عدوئی
 قایما ادغام در او فیروز ری یافته و بعد از آن ادغامش کرده یعنی هم خوانند
 قال عدوئی بمال یا ادغام نفر در نفر مثل تا مروتی پس دیگران باظهار خوانند
 یعنی به دو نون بر اصل مثل تا مروتی در قراة این عامر قوله مع السور سابقها
و سوقا همز و ازک و وجه به همز عالا الواو

و کلا یفهم موز کرده اند و کشف عن سابقها را در سوره و اسمی بالسور و الاعنا
 را در صا د و فاستوی لیسوف را در النح از جمله قتل بر او که هم باک شده اظعن
 طاعنان بنا بر آنکه و او سائلین جزمایش یفهم است بسا آنکه هم را مقدر
 می انکارند و و او را قتل می کنند مثل موقد و موسی و قراة عاد الی الی
 قیل است و هم در سابقها لغی است مثل انش و اس قوله و وجه الی یعنی از قبل
 وجهی دیگر مقرو کشته هم که بعد از او می و کل شدن یعنی بالسور و سورة بود
 فلوس و این وجه در تفسیر نیست پس قبل را دو وجه باشد قولتقرن فاضم را عا
و نبتینه و معانی النور خا طبعون که یعنی یفهم
 ساز تا فوقانی را از لبتینه و اهل و لام را از لفتون لولیه که در نظم حرف جهام
 باشد و در قوافی هم و بنه در موضع نون تا خطاب بر او هر دو کلمه که تا ضمه مع مخاطب
 شوند از هم و کسانی درین حاله که خفیف کمال باشی پس دیگران بفتح ناره و لام خوانند
 و بنون در محل را بر لفظ تیک قوله و مع فتح از الناس ما بعد مکهم
لیکوف و اما لیسر کون ندی حلا یف
 فتح معنی اناد متر نام که ما بعد لفظ مکهم است و افح معنی تکلم ان الناس
 از آن کو بیان است ای لا تا و یان پس بایقان بکسر خوانند بر استیناف و تکلمهم
 یعنی نقول لهم باشد پس در قراة فتح بر ما قبل انا و ان وقف نباشد و در قراة
 کسر باشد قوله و اما لیسر کون الی یعنی خیر اما لیسر کون بغیبه قراة عامر و ابو عمرو
 است که او را اندو شیر یعنی پیروز و معروف پس بایقان به خطاب خوانند و وجه دو
 ظاهر است قوله **و شد و صلا و مدد بل اذک الذی**
 ذکا قبله یدکرون که نحلی امر است بآنکه مقتد ساز بل اذک را که روشن
 کشته باین قیده هایف شد و سازد الش را و بدل کن معنی قطعش را همز

همین وصل و زیاده کردن الف را بعد از دالش و مکسور سازلام را از جهت التماسکن
 از برای نافع و این هم و کوفیان پس در اصل تذکره باشد که تا در دال ادغام کرده
 باشند و بعد از آن بنا بر سکون اولش هم وصل را در آورده و معینش تناسخ
 و تکامل بود و از جهت طهور کسر لام را قید نموده اکنون از برای دیگران بل در
 باید خواند بر وزن اکرم یعنی بلغ یعنی قطع و تخفیف ال و سکونش مقرر شد و قید
 سکون ال که نفوذ به بنا بر آن است فار الف در ماضی باب افعال ساکن می باشد
 قوله قبل ال یعنی قلیلا باید گزیند و واقع است پیش از بلاد ال یعنی او را
 زیور دلایل است که از آن جمله یکی وقوع بل اکثر می یکنم است پیش از او هشتم
 و این هم و بنا بر قیود دلیل این قیاده را فراموش اند و دیگران خطاب می خوانند
 مُنَاسِبَةً وَجَعَلَكَ خَلِيفًا الْأَرْضِ اِقُولُ بِهَا دَرِیْ عَابِدُهُ قُتِلَا
الْحَمْدُ نَصَبًا وَبِالْيَا كَقِفْ فِي الرُّومِ
 شملای یعنی تهدی در دو موضع فاش شده در محل بهادی در طاعتی که لفظ تهدی
 ناصب لفظ الحمی است یعنی خوانده است هم فقط و ما انت تهدی الحمی
 را در این سوره و در آخر الرّوم بصیغه مضارع مخاطب و بنصب لفظ الحمی بر
 مفعولیش پس دیگران بهادی خوانند بر اسم فاعل و به جر الحمی بآنکه مضاف الیه
 او باشد قوله و بالیا ال یعنی وقت کن در سوره بر این لفظ به یار از همه قواریر
 که صوّق هر دو قیاده در کتاب یکی است و وقف کن در سوره الرّوم
 از هم و کسانی به یار بر اصل یعنی از هم تهدی و از کسانی بهادی بر آن دیگران
 وقت بعد از یار بود و بنا بر آنکه در مصحف یار بر رسم نیست قوله و اَنْتَ فَاَقْصِرْ
وَافْتَحِ الصُّمَّ عَلٰهُ فَشَا تَفْعَلُوْنَ الْغَيْبِ حَقًّا
 یعنی و کل اَنْتَ دَاخِرًا حذف کن الف بعد از همی اش را و مفتوح ساز تا

مضمون اش

مضمون اش را تا فاعل ماضی شود مثل رمّون از مضارع و همی که علم هر یکی از ایشان در جهات
 فاش گشته پس از دیگران با ثبات الف بعد از همی و همی تا باید خواند بر وزن رانوه
 جمع اسم فاعل است مضاف بصیغه مفعول قوله تَفْعَلُوْنَ اَلْیَمِیْنُ اَنْتَ خَیْرٌ مَّا تَفْعَلُوْنَ
 غیب در او چنان سزاوار است که او را متابعی باید کرد یعنی از کثیر و این هم و هشتم
 اَنْتَ اَبْغِیْةٌ مِّیْ خَوَاتِمِ و دیگران خطاب قوله وَمَالِیْ وَاَوْزَعِیْ وَاَوْزَعِیْ
 لَیْسَ لَیْکَ فِی الْاٰیَاتِ قَوْلٌ مِّنْ بِلَا یعنی مَالِیْ اَرِیْ لَکَ هَدَیْ که فاش از برای کثیر
 و هشتم و عاصم و کسانی است و او غنی که از ورش و بوی است و این است که
 نافع و این کثیر و این هم و است و این الف و لیسکونی الشکر که هر دو از نافع است
 یاات اضافه این سوره اند قوله قَوْلٌ مِّنْ بِلَا یعنی بکن این قید بر مذکور در جواب
 کسی که امتحان بر سبیل سوال کند که یار اضافه در چند موضع است و یار زاید
 دو محلست اَعْدُوْهُ و وصل نافع و این هم و او در طاعت این کثیر و همی را و فاعل اَللّٰهِ
 در وصل یار مفتوح و در وقف با ثبات یار ساکنه یار حذفش قالون و این هم و
 و حفص را و به یار مفتوح در وصل و حذفش در وقف ورش را قوله سُوْرَةُ
الْقَصَصِ وَفِیْ نَزْرِ الْقَحَارِ مَعَ الْفِیْ وَاَوْزَعِیْ وَثَلَا
 و فاعل بعد شد که یعنی دو فتح حاصل اند در نری و الف و یار الف و سه که
 که واقع اند بعد از نری رفع ایشان را تصور کرده اند و مقصود آنست که می خوانند
 همی و کسانی و نری فرعون و هاملان و جود همی را بفتح حرف مضارعه و بفتح دار
 و بالف شماله بعد از را و به یار تختانی در محل یون که مضارع رای بود و بفتح کلمات
 سه گانه یعنی فرعون و هاملان و جود همی را بفتح حرف مضارعه و بفتح دار
 و ما بعد از شاع حکما معلوم میشود اینجا ذکر نکرد اگر گویند که اِمَالَةُ فَاَدِیْ
 لَلَا لَکَ از هم و کسانی و اِمَالَةُ تَوَقُّفٌ و اشتباه از همی از قوله و حَمِّیْ مِنْهُمْ وَاَلْکَسَا

یافته

بی

بعضی اما لا ذوات الیاء حیث تأمل می شود پس بایست که اینجا نیز ذکر
 کردی یا آنها نیز ذکر کردی جواب آنست که بنا بر صیقل نظم اینجا ذکرش نکرد و بایست که
 نری نیز مضموم و کسر یا و بیاء مفتوحه در محل الف خوانده اند و به نصب کلمات مکان
 بر معنی لیش و قراة دیگران در نری از لفظ نظم معلوم شده از حد قضاوتی نهفته
قوله وحرنا بضم مع سیکو شفا و یصدرا ضم
و کسر الفم ظامیه اینها یعنی عذوق و حرنا بضم طاء و اسکنون زای که
 شفا نقل هر که بان حاصل می شود از همین و کسائی است پس دیگران بفتح طاء و نحو یکسان
 بفتح خوانند و این هر دو دو لغت اند مثل عرب و عرب و قوله و یصدرا بضم یاء یعنی یصد
 را مضموم ساز یا ش را و کسر الف مضموم او تشنه او سیراب کرده تشنگان را و آن
 معنای کفایت است از صور که موسی را علیه السلام روی غود در آن روز دختران
 شعیب را علیه السلام بدید که با وجود آنکه خود تشنه بود موسی ایشان را آب
 داد و معنی باطنیت آنست که اینک شو و کوفیان و نافع حتی یصدرا را برقرار بایست
 و کسر دال می خوانند از اصد ر بضم صوف متعدی ای یصدرا را برقرار بایست
 و غیر ایشان بفتح یا و ضم دال خوانده اند یعنی یصدرا لایم قوله و یصدرا ضم
فرت والفتح نال و صبه کف ضم الیهب
 اسکنه ذرات یعنی مضموم کنیم او جذوق من اللذای از همین تایف و ذی یاری
 و فراتر از بطن عامیم پس از بطن غیر ایشان کسر را باید خواند و هر سه لغات
 اند قوله و صبه الیاء یعنی همین و کسائی و ابوبکر و ابن عباس من الیهب فذلک را بضم
 را و اسکان هاء می خوانند و ضم فقط بفتح را و اسکان هاء و باقیان بفتح
 هاء و و معنی هب خوفست و معنی ظاهر ترکیب اینست که خداوند صبه نگاه
 دارند ضم را الیهب است و ساکن را را و در حالتی که خداوند حجتها باشد که

بعضی اما لا ذوات الیاء حیث تأمل می شود پس بایست که اینجا نیز ذکر کردی یا آنها نیز ذکر کردی جواب آنست که بنا بر صیقل نظم اینجا ذکرش نکرد و بایست که نری نیز مضموم و کسر یا و بیاء مفتوحه در محل الف خوانده اند و به نصب کلمات مکان بر معنی لیش و قراة دیگران در نری از لفظ نظم معلوم شده از حد قضاوتی نهفته قوله وحرنا بضم مع سیکو شفا و یصدرا ضم و کسر الفم ظامیه اینها یعنی عذوق و حرنا بضم طاء و اسکنون زای که شفا نقل هر که بان حاصل می شود از همین و کسائی است پس دیگران بفتح طاء و نحو یکسان بفتح خوانند و این هر دو دو لغت اند مثل عرب و عرب و قوله و یصدرا بضم یاء یعنی یصدرا مضموم ساز یا ش را و کسر الف مضموم او تشنه او سیراب کرده تشنگان را و آن معنای کفایت است از صور که موسی را علیه السلام روی غود در آن روز دختران شعیب را علیه السلام بدید که با وجود آنکه خود تشنه بود موسی ایشان را آب داد و معنی باطنیت آنست که اینک شو و کوفیان و نافع حتی یصدرا را برقرار بایست و کسر دال می خوانند از اصد ر بضم صوف متعدی ای یصدرا را برقرار بایست و غیر ایشان بفتح یا و ضم دال خوانده اند یعنی یصدرا لایم قوله و یصدرا ضم فرت والفتح نال و صبه کف ضم الیهب اسکنه ذرات یعنی مضموم کنیم او جذوق من اللذای از همین تایف و ذی یاری و فراتر از بطن عامیم پس از بطن غیر ایشان کسر را باید خواند و هر سه لغات اند قوله و صبه الیاء یعنی همین و کسائی و ابوبکر و ابن عباس من الیهب فذلک را بضم را و اسکان هاء می خوانند و ضم فقط بفتح را و اسکان هاء و باقیان بفتح هاء و و معنی هب خوفست و معنی ظاهر ترکیب اینست که خداوند صبه نگاه دارند ضم را الیهب است و ساکن را را و در حالتی که خداوند حجتها باشد که

بعضی اما لا ذوات الیاء حیث تأمل می شود پس بایست که اینجا نیز ذکر کردی یا آنها نیز ذکر کردی جواب آنست که بنا بر صیقل نظم اینجا ذکرش نکرد و بایست که نری نیز مضموم و کسر یا و بیاء مفتوحه در محل الف خوانده اند و به نصب کلمات مکان بر معنی لیش و قراة دیگران در نری از لفظ نظم معلوم شده از حد قضاوتی نهفته قوله وحرنا بضم مع سیکو شفا و یصدرا ضم و کسر الفم ظامیه اینها یعنی عذوق و حرنا بضم طاء و اسکنون زای که شفا نقل هر که بان حاصل می شود از همین و کسائی است پس دیگران بفتح طاء و نحو یکسان بفتح خوانند و این هر دو دو لغت اند مثل عرب و عرب و قوله و یصدرا بضم یاء یعنی یصدرا مضموم ساز یا ش را و کسر الف مضموم او تشنه او سیراب کرده تشنگان را و آن معنای کفایت است از صور که موسی را علیه السلام روی غود در آن روز دختران شعیب را علیه السلام بدید که با وجود آنکه خود تشنه بود موسی ایشان را آب داد و معنی باطنیت آنست که اینک شو و کوفیان و نافع حتی یصدرا را برقرار بایست و کسر دال می خوانند از اصد ر بضم صوف متعدی ای یصدرا را برقرار بایست و غیر ایشان بفتح یا و ضم دال خوانده اند یعنی یصدرا لایم قوله و یصدرا ضم فرت والفتح نال و صبه کف ضم الیهب اسکنه ذرات یعنی مضموم کنیم او جذوق من اللذای از همین تایف و ذی یاری و فراتر از بطن عامیم پس از بطن غیر ایشان کسر را باید خواند و هر سه لغات اند قوله و صبه الیاء یعنی همین و کسائی و ابوبکر و ابن عباس من الیهب فذلک را بضم را و اسکان هاء می خوانند و ضم فقط بفتح را و اسکان هاء و باقیان بفتح هاء و و معنی هب خوفست و معنی ظاهر ترکیب اینست که خداوند صبه نگاه دارند ضم را الیهب است و ساکن را را و در حالتی که خداوند حجتها باشد که

مثل بنوها باشد در الزام ضم قوله یصدقی ارفع جرته فی نصوصه و قل قال
 موسی و اخذوا خلا یغ یصدقی ای اخاف لم یرفع کون جرم قافش را از
 همین و عامیم تا جمله حالیه باشد ای رسله مصدقا ایای پس از غیر ایشان بضم قاف
 باید خواند بر جواب امرای آنرا رسلته معی یصدقی قوله و قل ای یغ حوران و قال موسی
 یغی اعلم را عذوق و او از اینک بر از آن جهت که در مصحف اهل مکه بغیر او و مر سر است
 در حالتی که لفظ قال موسی بخدق و او مد اطر و مناسبت قال یغی ای قلت آمده که
 از پیش اوست یعنی همچای در او را و نیست در بن نیز نیست پس از باقیان با ثبات
 و او باید خواند بر بیتا بعد مصاحفشان قوله فما نقر بالضم و الفتح یجعون
سحر از ثوبه سحر از قریب یعنی نقل کرده اند گروهی از قرآن
 ایشان عامیم و این بیشتر و او عی و و این عامی اند ای لا یجعون را بضم یا و فتح
 جیم بر بنا مجهول و دیگران بفتح یاء و کسر جیم بر بنا معذوق قوله سحران الیاء
 حوران قالوا سحران را در موضع سحران از کوفیان و حریف نقل استوار شرتا مقبل
 قرار کردی و در بن قراة مضای بخدق بود ای ذی سحرین و مراد ایشان قرآن و قور
 باشد و دیگران سحران را می خوانند مقصودشان موسی و عی باشد یا موسی
 و هو و ن علیهم السلام قوله و یحیی خیط یعقلون حفظه
و یحیی خیف الفح من حفص تخا یعنی تائید یحیی الیه
 غرات مالوف و مشهور است از نافع فقط پس از غیر او تذکیر معروف بفتح
 بنا بر آن تائید غرات حقیقی نیست قوله یعقلون حفظه یعنی غیب در حشر
 و ابی افلا یعقلون حفظ کرده ام انرا از ابوعی و فقط پس از دیگران خطا نه
 حفظ باید کرد قوله و یحیی خیف الیاء یعنی اختار بود حفظ و نافع را یعنی فتح
 خا و فتح سین را در حفص بنا بر بنا فاعلی که حق عز و علا است و دیگران

بعضی اما لا ذوات الیاء حیث تأمل می شود پس بایست که اینجا نیز ذکر کردی یا آنها نیز ذکر کردی جواب آنست که بنا بر صیقل نظم اینجا ذکرش نکرد و بایست که نری نیز مضموم و کسر یا و بیاء مفتوحه در محل الف خوانده اند و به نصب کلمات مکان بر معنی لیش و قراة دیگران در نری از لفظ نظم معلوم شده از حد قضاوتی نهفته قوله وحرنا بضم مع سیکو شفا و یصدرا ضم و کسر الفم ظامیه اینها یعنی عذوق و حرنا بضم طاء و اسکنون زای که شفا نقل هر که بان حاصل می شود از همین و کسائی است پس دیگران بفتح طاء و نحو یکسان بفتح خوانند و این هر دو دو لغت اند مثل عرب و عرب و قوله و یصدرا بضم یاء یعنی یصدرا مضموم ساز یا ش را و کسر الف مضموم او تشنه او سیراب کرده تشنگان را و آن معنای کفایت است از صور که موسی را علیه السلام روی غود در آن روز دختران شعیب را علیه السلام بدید که با وجود آنکه خود تشنه بود موسی ایشان را آب داد و معنی باطنیت آنست که اینک شو و کوفیان و نافع حتی یصدرا را برقرار بایست و کسر دال می خوانند از اصد ر بضم صوف متعدی ای یصدرا را برقرار بایست و غیر ایشان بفتح یا و ضم دال خوانده اند یعنی یصدرا لایم قوله و یصدرا ضم فرت والفتح نال و صبه کف ضم الیهب اسکنه ذرات یعنی مضموم کنیم او جذوق من اللذای از همین تایف و ذی یاری و فراتر از بطن عامیم پس از بطن غیر ایشان کسر را باید خواند و هر سه لغات اند قوله و صبه الیاء یعنی همین و کسائی و ابوبکر و ابن عباس من الیهب فذلک را بضم را و اسکان هاء می خوانند و ضم فقط بفتح را و اسکان هاء و باقیان بفتح هاء و و معنی هب خوفست و معنی ظاهر ترکیب اینست که خداوند صبه نگاه دارند ضم را الیهب است و ساکن را را و در حالتی که خداوند حجتها باشد که

ضم خا و کسر سین را اختیار کرده اند بر بنا بر مفعول و قرائه دیگران از لفظ ناظم معلوم می شود و آگونه فتح داله برقم ندانند قوله و غنید و ذوالثبنا و ای اربع لغی معارفی
 ثلث معنی اعتلی یعنی درین سوره دوازده بار اضافه است غنید اولی که فتحش از نافع
 است و ابو عمرو و فی خلاف و از ابن کثیر بخلاف و سنجیدی ان شاء الله از
 نافع فقط و لی چهار محل ای آید از نافع تنها و لی است و لی انا الله و لی اخاف
 ان یکرهون هر سه از نافع و ابن کثیر و ابو عمرو و و لعلی و موقع لعلی است که
 و لعلی اطع از نافع و ابن کثیر و ابو عمرو و و لعلی و موقع لعلی است که
 و رقی اعلم من و رقی اعلم من از نافع و ابن کثیر و ابو عمرو و و رقی اعلم من و رقی اعلم من
 قوله اعتلای اعتلای المذکور و یازده ان یکرهون قال سبشد است که و رقی فقط و رقی
 ثابت می دارد و از اینجا تا سوره سببا تا یازده نیست **فَإِنَّ سُوْرَةَ الْعَنْكَبُوْتِ**
یُرَوِّضُ صَاحِبَةَ خَطْبٍ وَحَرِّقَ وَفَدَّ فِي النَّشَاءَةِ حَقًّا
 و هو حیث تنزل لایق اولی بروایف خطاب قرائه خداوندان صحه است که ضمن
 و کسائی و ابو بکر اند مناسبت و ان یکرهون و از پیش او است پس قرائه دیگران
 غیبه باشد موافقه فقد کذب ایم را که هم از پیش او است قوله و حرک الی یعنی واقع کردن
 فعل حرک را و فعل متدر در لفظ النشاءه در حالتی که تو درین قرائه محقق باشی و این هم
 به خاصه این سوره است بلکه هر جا که پایید و مقصود است که ابن کثیر و ابو عمرو
 ثم الله یفشی النشاءه را درین سوره و ان علیه النشاءه را در و الخ و ولقد علمت
 النشاءه را در الواقع خواند اند بحریک شین فتح و به الی بعد از شین بر وزن
 قرائه پس غیر ایشان به اسکان شین و حذف الب خوانند قوله مودّه المروج
حَقْرًا وَاتِهِ وَلَوْ تَه وَانْصَبَ بِيْكُمْ عَمْرٌ صَدْلًا یعنی
 خواند اند ابن کثیر و ابو عمرو و کسائی مودّه بینکم را بر فتح مودّه و به جریمکم ای ای

مخاطبه و ادالته

الذی

ان الذی اخذتموه او ثانی مودّه بینکم و نافع و ابن عامر و ابو بکر بضم مودّه و
 و به نصب بینکم ای ما اخذتم من دون الله او ثانی الله الا لیسوا آذوا بینکم و هم
 و ضم نصب مودّه بی توین و به جریمکم ای انما اخذتم من دون الله او ثانی
 اللواتی و بر تقدیر اول تا مودّه بود و بر تقدیر دوم و سیوم کاذب لفظ مودّه
 مرفوع حق را بیان رفع است و مودن کن مودّه را و منصوب سار بینکم را و در
 حالتی که عام کشته این مذکور خوش بری او قوله و دعون نجم حافظه
 و موددها آیه مزیده صحیح لا یفیع ان الله علم ما تدعون به غیب قرائه
 عام است و ابو عمرو و هر یکی از ایشان عالمی اند که عالمی به برکت ایشان رهبر
 میشود و مجاز به شان راه می یابند و عاقل اند قرائه و اگر جناحه استماع مودّه
 اند رسایند اند پس قرائه دیگران خطاب باشد اتا غیب بنا بر مناسبت مثل
 الذی اخذوا است و خطاب بر تقدیر قل لهم ذلك قوله و هو خدا می بینم
 و کسائی و ابو بکر و ابن کثیر و نصب خویش را از علوم عام فر گرفته اند بر تصدیق
 آیت من بعد بر این غیر ایشان جمع خوانند قوله و یزید علی من جمع است و هم
 و ابو بکر و قتب تا بکشد و کسائی و ابن کثیر به هر بر اصول خود شاقوله و
وَقُولِ الْبَاحِصِرِ وَجَعُونَ حُرُوفَ الرُّومِ
 صائبه خللا یعنی خواند اند کو قبان و نافع و بقل و قو را به یا غینه و فاعلش
 خدای تعالی باشد و دیگران بر وزن عظمت و خواند ابو بکر ثم الی یا جعون را درین
 سوره و ثم الی یا جعون را در الروم بعین و ابو عمرو و الروم موافقه ابو عابد
 پس باقیان خطاب خوانند یا و در و یقول مانند جعراست و بر جعون خوانند
 صفا است و حروف الروم یعنی در ناحیه شهر روم نزول بسیار می کشد بنا بر صفا
 ان و وفار اهل ان بنکر که درین عباره چه سخن برداخته وجه لطیف ساخته قوله

نه اند

مخاطبه و ادالته

می بیند و علی هذا پس دیگران را فردی خوانند که هم سطح یعنی جمع است قوله
وینفع کوفی فی الطول حصنه ورحمة ارفع
 فایز او محصلا یعنی این نفع از طول او معذور هم درین سوره بدلیه قراة قوم
 کوفی است عام و جمع و کسائی باشند و بوم لا ینفع الظالمین معذرتهم هم
 بتذکره در سوق الطول هم المؤمن است قراة کوفیان و نافع امده که محصل قرا
 اند و تذکره از ان جهة است که تا بدت لفظ معذرة حقیقی نیست پس باقیان بتأیید
 خوانند بر اصل و نافع جمع بین اللغتين نموده باشد قوله ورحمة الی یعنی سرفه
 ساز و هدی و رحمة را در اول التمس از جهة در حالتی که فی سوی یابند و حاصل
 کنند این قراة باشی ای هو هدی و رحمة پس از غیر او منصوب باید باشد
 تا عطف شود بر هدی که درین قراة حال واقع است پس در قراة ارفع
 بر احکم و قف باشد و در قراة نصیب وصل قوله ویتخذوا المرفوع
غیر کما بهم تصاعیر علی خف از شرعه خلا
 یعنی ویتخذها هز و ارفع بر استثنای قراة جن جن و کسائی و حفظ است
 پس ایشان بنصب خوانند تا عطف باشد بر اصل قوله تصاعیر الی یعنی
 و لا تصاعیر خذک ممدود است و خف نیز که شرح و طریقه تخفیف
 شیرین معروف و معروف او طول است شده و معنی بالمیش است که
 نافع و جمع و کسائی و ارفع و خوانند اند و لا تصاعیر الی الف بعد از ضاد
 و تخفیف عن پس دیگران نزول الف و تشدید عن خوانند مثل تصاعیر
 و یضقیف که دو لفظ اند ای و لا تصاعیر عن الناس تخفیرا قول
و فی نعمة حرک و کسرها و هاء و ضم و لا
 توفین عن حشر اعتل یعنی تحرک که در ان عین را نفع در نعمة ظاهره

و بد کن هاء تا نیش ربه هاء میفرموم یعنی جمع نفع بود مضاف به صبران
 حنض و ارفع و نافع در طلی که از قراة متقواست از هذا و بد حشر و رفع
 پس دیگران به اسکان عین و هاء تا بدت منو خوانند بر افراد بین طاهیه و باطیه در
 قراة جمع حال باشد و در قراة افراد صیغه نفع قوله سوی از العلاء و البحر
اخی بی کونه فشا خلقه التحریک محض و
 تطولا یعنی و البحر میگوید بر رفع به سید ایت قراة غیر ارفع و بن العلاء است
 و بعد خبرش و جمله در محل حال پس در قراة ارفع و بنصب باشد تا عطف شود
 بواسطه آن ای و لو ان ما فی الارض و البحر قوله اخی یعنی فلا تقم نفس ما اخی
 لهم در سوره سجده سکونی یار او فاش کشت از جمع بدان معنی که مضارع متکلم
 است پس از دیگران فتح یا ظاهر شده باشد بر بناء ماضی محمول قوله خلقه الی
 یعنی احسن کل شیء خلقه تحریک لام او محض از نیست که دراز و مشهور
 متشد و عوض آنکه نافع و کوفیان لام را متحرک می سازند نفع بانکه ماضی باشد
 صیغه شری پس غیر ایشان سکون لام خوانند بنا بر آنکه تا مصدری مضارع بود
 بر بدلیه از کل شیء قوله **ما اصبر و افاکسر و خفف شد اول**
ما یعملون اثنا عن ولد العیلة یعنی شکستار کورا
 لام را و تخفیف کنیم را از لما صبر و او کا و از عن و کسائی در حال که مداوند
 خوش بوی باشی و ما مصدریه باشد ای اصبر هم مثل و جزا هم بما صبر و آنکه در تکرار
 بصبر هم است پس دیگران بنفع لام و تشدید یم خوانند ان چین صبر و افسر در
 قراة اول بر صبر و اوقف باشد و در قراة دوم وصل قوله و قل الی یعنی و بگو که
 بما یعملون چیزی را و بما یعملون بصیرا هر دو در اول لا جواب است و لاند

بغیب از ابرو و که بیرون آید از است بر عین او خطاب خوانند قوله و بالحق
كُلُّ الدَّاءِ وَالْيَاغُ يَعْلَمُ كَاوِيَاءَ سَاكِنِ حَجَّ
 هملا یعنی و هر جا که واقع شود کلمه الای خوانند شده از کوفیان و این عامر
 یعنی و به یار بعد از منم بر وزن الداعی قوله کایع لفظ الای در جهاد محل بری
 داده یعنی واقع شدن در غن سوز او در الحادله و در الطلاق قوله و یاء الای
 یعنی ابرو و وزنی الای را به یار ساکنه می خوانند در طالع بقوله حج هملا اشاره
 به تقویت وجه اسکان فرموده یعنی قاری الای به یار ساکن غالب آمده و دلیل
 بر قوی که مردم بر ایشان مجتمع نشده اند و ایشان را بمن شتران شبان گزاف
 و دلیل آنست که بنا بر ثقل یار ساکن لوده اند یا خود منجی بوضع است
 حناجه در باب ادغام که یومد کور شد و علی کلام التقدر برین در او مکتوب
يَا شَدَّ نَابِ النُّقَارِ سَاكِنِ قَوْلُهُ وَكَالْيَاغِ مَكْسُورُ الْوَرَشِ
عَنْهُمْ مَا وَقَفَ مُبِيدُ كُنَا وَالتَّصْمِيمُ زَاكِي
 بحال یعنی و به یار کف معنی الای را از برای ریش محیف یا مکیسوره یعنی
 از این الحق و الباء المکسوره خواند زیرا که قیاس تخفیف معنی ریش که پیشین
 است قوله و عنهم یعنی و به یار پیشین که مقولست از ورش مقولست آن
 ابو عمرو و بری نیز زیرا که این وجهی قریبست که هیچ بحث در آن نمی توان کرد و از این
 معلوم شده در یاب می بینیم که در معنی مد و قصر جایز اند پس روشن
 را دو وجه باشد و ابو عمرو و بری را سه وجه و معنی اگر وقت کند او را سهل و آموخته
 باشد حناجه اصل او است قوله و قف مسکنا یعنی اگر خواهی که بر من مسکله
 در قوایه ورش و ابو عمرو و بری کنی و قف کن به یار ساکنه زیرا که اجتماع ساکنه

اسکان

در وقت

در وقت جایز است و برین تقدیر مد و وسط و قصر هر سه در او جایز باشند
 و اگر وقت بر وجه کنی وقت بر معنی مسکله کن و آمد و قصر زیرا که در معنی هم وصل دارد
 قوله و الهمز الای یعنی معنی الای قاری او را تعظیم کرده اند یعنی قبل و قاله منم خالصه
 می خوانند بی یا مثل الای پس اگر وقت کتب مطلقا و قف معنی کتب قوله
وَنُظَاهِرُونَ الصَّمَّةَ وَالْأَسْرَ لِعَاصِمٍ فِي الْغَاخِ خَفِيفٍ
 و آمدد الظاهر بلا یعنی مضموم کن تا را و مکتوب و سارها را از نظاهرون
 منهن از برای عاصم و تخفیف خواند و آمدد و آمدد کوفیان طار از کوفیان
 و این عامر در حالتی که خداوند می بایست که در عمل چون نیزها باشند که مضموم
 ملزم کرد اند قوله **وَحَقِيقَةُ ثَلَاثٌ وَفِي قَدَمِهَا**
 هنا و هناك الظاهر حققت ثولا یعنی هر یکی از عاصم و معنی و کسائی که
 در علم علم اند و در عمل ثابت قدم تخفیف خوانند اندطار را پس جهاد قوایه حاصل اند
 از عاصم نظاهرون یعنی تار و تخفیف طار و طار و بالف بعد از طار و بکسرها
 که مضارع طار باشد از معنی و کسائی بفتح تار و تخفیف طار و طار و بالف
 بعد از طار و بفتح طار که در اصل نظاهرون باشد و از جهة تخفیف یک تا تا
 حذف کرده باشند از این عامر بهین قیدها مذکور الا آنکه او طار را مشدود
 می خوانند بنا بر آن که تا دوم را در طار ادغام کرده باشند هم از بافتان
 بظهور و بفتح تار و طار و بفتح طار و طار و بفتح طار که در اصل نظاهرون بوده
 باشد و تا در طار مدغم شده قوله و فی قد سمع الی یعنی حکم الذین نظاهرون منکم
 و الذین نظاهرون منکم نیز سیاه می خوانند و واقع اند و قد سمع الله معون حکم این سوز است
 اما این قدر هست که معنی و کسائی در قد سمع الله در بفتح طار و طار و بفتح طار
 می نمایند بنا بر آن که در قد سمع الله دو تار مجتمع نمی شوند که تا یکی را حذف کنند

قوله وبالياء فتح العين رفع العذاب حصص حسن
 ويعمل بفتح التاء بعد بضاعتهم ياء وفتح عين ورفع العذاب
 قارة كوفيان نافع واو همزة است كما حصار حسن اند و همزه نگویند
 در ایشان مخفف کشته پس قارة دیگران به نون و کسر عین و نصب العذاب
 بود پس به قارة باشد اگرچه و رایا و حذف الف و فتح عین شد در بر بنا
 مفعول و رفع العذاب بر آن قائم مقام فاعلش باشد نافع و کوفیان رایا و الف
 بعد از ضا د و فتح عین مخففه از ضاعت هم بر بنا مفعول و رفع العذاب بر فاعلش
 است این کشید و این غایب را نونی و کسر عین شده و حذف الف بر بنا فاعلش
 و نصب العذاب بر مفعولیش قوله و يعمل الیایع هر یکی از قبل و نون شتافته
 اند به یاء تا او را فر گرفته اند و مقصود آنکه هم و کسانی و بعمل صالحا یوتها اجرا
 را بیا میخوانند در هر دو کلمه و لیکن کلمه اول از قبل تذکیر و تانیث است که
 از اطلا و ناطم رحمه الله معلوم میشود و ضمیر راجع بلفظ یقینت باشد قوله وبالياء
 قید یوتها است تا در قارة دیگران بعمل را بتانیث فو اکیر و محمول بر یعنی من
 زیرا که من عباده از ازواج پیغمبر صلی الله علیه و سلم است و یوتها را بون عطمة
 بخوانند زیرا که هر کلمه ناطم رحمه الله تلفظ به یاء و میاید ضدش نون می باشد
 چنانچه در شرح قوله و اجبت بین النون و الیاء گفته شد قوله و قون فتح اذ
 یصور که ثریح کل سوی البصری و خاتم
 و کلا یفتح تما ساداتنا اجمع بکسره کفی و کثیر انقطه تحت نفا
 یعنی منتزع سار قاف و قون به یون کن را از نافع و عامم زیرا که ناقلان یقین
 نموده اند به فتح از ایشان پس از دیگران قاف را مکسور باید ساخت و در

هر دو قارة مشتق از قار است الا آنکه قارة فتح از باب علم است و قارة کسر
 از باب ضمیر پس در اصل قرون بوده باشد بوزن اعلن یا بوزن اصبرین که
 در هر دو قارة حرکت را اول را به قاف داده باشند و از جهة التقار ساکنین
 را و اول را انداخته و چون قاف مخمر کشته از نون و ضل مستغنی شده و حذفش
 کرده و نیز می توان که در قارة فتح از قار یقار بود مثل خاف خاف معنی خجسته و او را
 اعلال خفن کرده باشد عین الفعل از او محذوفست و در قارة کسر احتمال دارد
 که از قریب بود از قار مثل وعد یعد و آن زمان مثل عدن باشد که فاعلش
 حذف کرده باشند و فتح و کسر و لغت اند اما کسر اشهر است قوله یکن الیایع خوا
 هشتم و کوفیان این کون لهم الخیر بنذیر از آن جهت که تانیث لفظ الخیر متیق
 نیست و قوله ثری ایشان بدین معنی است یعنی تذکیر را بختیار قوی و دلیل بر
 سبیه است چه معنی ثرا بمد و مال بسیار بود که درین محل کجایه از بیج
 و شهن است پس دیگران بتانیث خوانند بر اصل قوله یعمل الیایع لعلک النساء
 نه حقیقی است پس در قارة ابو عمرو به تانیث بر اصل قوله و ظم الیایع و ظم
 را تو کیش کرده اند بفتح و یاء کشته و عرض آنکه فاعل خوانده است
 و خاتم النبیین را بفتح تا اما کون رسول الله و نبیه الذی ام به الانبیاء فلا ینبی
 بعد کون عامم بکسره تا خوانند ایتم النبیین و ساداتنا الیایع جمع
 بخوان و بکسرتا انا اطعنا هاد اتنا را از بر لای عامر و حال که در حدیث
 نصبش کما نیست زیرا که جمع سلامت است پس غیر او سادات خوانند و فتح
 تا که علامه نصب اوست و سادات جمع سید است مثل کتبه و بوزن بوزن
 اصل سوده باشد و سادات جمع جمع بود قوله و کثیر الیایع بخشیدن
 اند لفظ کثیرا مانقطه را در زیرش یخ عامم می خواند و العظم لعمركم کثیرا

نداند
 لفظ النساء
 لفظ النساء

راب با که يك فقط در بر دارد ای لعنا عظیم و دیگران کثیرا می خوانند بنا که
 سه نقطه در بالا دارد ای العنیم لعنا مرقع بعد از حقیر سوره سبأ و فاطر
وَعَالَمِ قُلُوبِ شَاعٍ وَرَفَعَ خَفْضَهُ عَمْرُؤُا جَنِّ الْيَمِّ
 معاولا علی بن خنضل الیم دل علیه و خنصف نشاء شقیطها الیا شمشکله
 یعنی بگو که علام بر بنا سبأ لغه فاش کشته و مقرو شده در محل عالم از عمر و کسانی پس
 و دیگران عالم خوانند قوله و رفع الی یعنی و رفع در موضع خفض عالم شده از نافع و ابن عامر
 یعنی ایشان برفع می خوانند تا مبتدا باشد و لا یعرب خبرش و دیگران خفض مابذلی بود
 از قوله و رقی پس سه قراة باشد پس در قراة رفع بر لثایتکم وقف باشد و در قراة
 خفض وصل قوله من جز الیم الی یعنی من جز الیم درین سوره و در اینجا سه دلالة کوفه قاری
 که عالم است به او برفع خفضش از جهت سبأ برفع صیغه موصوف را و مقصود آنکه
 این کثیر و خفض برفع می خوانند تا صفت حدایت شود و دیگران خفض تا صفت
 من جز الیم بود قوله و خنصف الی یعنی ان نشاء خنصف بهم الارض او شقیط یا را شامل
 این کلمات سه گانه کرد اینده اند از بولی هم و کسانی و فاعلشان را جمع بلفظ الله
 باشد در قوله افتری علی الله پس از دیگران نیز را شامل ایشان کرده باشند تا سبأ
قوله وَلَمَّا آتَانَا قَوْلَهُ فِي الْيَمِّ رَفَعَ مَنَسَاتَهُ يَسْكُونُ
لَهُمْ رَهْ مَاضٍ وَأَبْدَلَهُ إِذَا حَلَا يَعْنِي رَفَعَهُ كَمَا كُنْتَ مِنْهُ
 حاصلست در ولسکین الیم تا مبتدا باشد و سلیم خبرش پس دیگران نصب
 خوانند بر معنوی فعل مضمر ای و سخرنا سلیم الیم قوله منساة الی یعنی تا کل
 منساة سکون هم او جایز و مشهور کشته از این دو کوان و خوانان قراة تراصیف
 شمرده اند بنا بر آنکه قاعده است که الیمش از تا تا نیت حرفی ساکن واقع شود

و عا لم قلوب شاع
 و رفع خفضه عمرؤا جن الیم

علام عالم عالم
 علام عالم عالم

و ذلک لادغام فار
 و در بار از کسانی
 فکر کرده شد

می باید که آن ساکن الف باشد و اینجا می واقع شده و لیکن تو چه پیش آن کرده اند که چون حرکت
 اعرابی را در مثل یا مکر در قراة ابو عمرو از جهت تخفیف ساکن می کشد پس در غیر حرکت
 اعرابی بطریق اولی و این بیت را به استشهاد آورده اند شعر ضریح خنضل قام من
وَكَاثِبَةٌ كَقَوْمَةِ الشَّيْخِ عَلَى مَنَسَاتِهِ قَوْلُهُ وَأَبْدَلَهُ إِلَى يَمِينِهِ أَيْدَالُ الْكَنْزِ مَنَسَاتُهُ
 راب الف از برای نافع و ابو عمرو زیرا که ابدال از ایشان هر دو درین لفظ شیرین
 و معروف کشته و این اشارة بان معنی کنه متحرکه را به ابدال الف می کشد مگر آنکه
 این ابدال از عیسموع کوزه و در اینجا سیموع شدن بجهت شعر گفته شعر
إِذَا دَبِيتَ عَلَى الْمَنَسَاءِ مِنْ كَبْرِ فَقَدْ تَبَاعَدَ عَيْنُ الْقَوِّ وَالْعَزَلُ قَوْلُهُ
مَنَسَاتُكُمْ هُمْ سَكَنَهُ وَأَقْصَرَ عَلَى شِدَائِهِ
الْكَافُ فَاتِحٌ عَالَمًا فَتَحَلَّاهُ يَعْنِي عَمْرٍ وَكَسَائِي وَخَفْضُ مَنَسَاتِهِمْ أَيْ زِيَادَةُ اسْكَانٍ
 سانی و حذف الف اما هم و خنضل بفتح کاف می خوانند که مقصدی باشد از سکون
 بر قیاس و کسانی بکسر کاف هم مقصدی باشد یا اسم مکان بر غیر قیاس پس دیگران
 منساکتم خوانند بفتح سین و اثبات الف کسر کاف بر صیغه جمع و مقصود هم مقید
 مع جمع است مع منساکتم ساکن کردن آنرا و مقصودش کن در طالی که بلند
 شده خوش برین هوای از سکین و قصر و این اشارة بشهوق و علو این قراة است
 و بتقدیم رسان کردن فتح را در کافش درین حاله که عالم باشی آنکه لغه یصیبه مشهوره
 اینست تا تبار بزرگ کرده اند قوله تجازی یاء و افتح الزای و الی کفور
رَفَعَ يَمَّا كَمَصَابٍ أَكْلَ أَصْفَ حَلِي
 یعنی و هل تجازی الا الکفور به یا بر صیغه مجهول و برفع الکفور بر قائم مقام فاعلش
 قراة نافع و ابن کثیر و ابو عمرو و ابن عامر و ابو بکر است پس دیگران بر وزن عطية
 و نصب الکفور خوانند بر مفعولیتش قول اکل اصف یعنی خوانده است ابو عمرو

سبأ فانی تجزی
 خداوند تبار بزرگ

اَلْخَطِّ رَابِعًا مُضَافَةً قَامَ بِحَاصِرٍ مَزِيدٍ اَكْلُ ثَمَرِ اسْتِ وَحِطُّ دَرْخِ اَزْكَ اَيَا هَر دَخْتِ
 خَارِدِ اَرِيَاهِرَ بِجِيْزِيْ سَمْعِ بُوْدَ بِكَيْفِيَّتِيْ اَكْثَانِ خُوْرْدَنِ اَنْ بِنَاشْدِ وَبَايَا تَنْ بَرِيْ جَوَاسِدِ
 بِذَانِ عَنِيْ كَهْ حِطُّ بَدَلِ اَكْلِ بَاشْدِخِ بَخَارِيْ بِهْ يَافُخِ زَايِ عَلَيِ كَشْتِ وَبِسِيَارِ اَنَكِهْ تَزُوْلِ
 نَمُوْدَهْ شَلِ اِنْ قَوَاةَ كَهْ صِيغَهْ مَجْهُولِ اسْتِ دَرْ قَوَانِ مَاشْدِ هَلِ بَزُوْنِ وَبَزُوْنِ وَبِجِيْزِيْ وَ
 بَجِيْزِيْ وَحَالِهْ اَنَكِهْ اَلْكُفُوْدُ دَرْ بِنِ قَوَاةَ مَرْفَعِ اسْتِ وَاضَافَةً لَنْ اَكْلِ رَابِعًا لِقَطِّ حِطِّ
 دَرْ خَالِهْ كَهْ قَوَاةَ مُضَافَةً رَا دَلِيْلَ اِيْظَاهِرِ وَبِرَاهِنِيْ هَسْتِ اِنْ تَوَقُّفَ اِنْ اِسْتِ اِنْ
 قَوَاةَ **قَوْلُهُ وَحَقُّ لَوْ بَا عِدِّ بَقِيْرٍ مَشْدَا وَصَدَقَ**
 لِّلْكُوْنِ جَاءَ مَضْمُونًا بِعَدِّ بَيْنِ اسْفَارِ اَدْرَاةَ حَذْفِ اَلِفٍ وَتَشْدِيْدِ عَيْنِ
 حَقِّ قَارِيْ جِيْزِيْ اسْتِ خَدَا وَنَدَانِ فِلْمِ اسْلَامِ اَنْدِ بَعْنِيْ اِنْ كَيْتَرِ وَابُوْ عَمْرِوْ وَهَشَامِ
 بَعْدِ حَذْفِ اَلِفٍ وَتَشْدِيْدِ عَيْنِ جَوَاسِدِ دِيْكَوَانِ بَا عِدِّ رَابِعًا اَلِفٍ وَتَخْفِيفِ وَهَرُوْدُ وَوَلَعَةُ اَنْدِ
 مَثَلِ ضَاعِفِ وَضَعْفِ قَوْلُهُ وَصَدَقَ اَلَيْفَ بَعْنِيْ وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمُ اِبْلِيسُ اَنْدِ اسْتِ اَزْ
 بَلُوْ كُوْنِيَانِ دَرْ خَالِيْ كَهْ اَوْشَدَّ اسْتِ بَعْنِيْ اَيْشَانِ تَشْدِيْدِ دَالِ اَلْوَاوِ اَنْدِ دِيْكَوَانِ
 بِهْ تَخْفِيفِ وَتَشْدِيْدِ وَتَخْفِيفِ وَوَلَعَةُ اَنْدِ وَبِرَهِرِ دَرْ تَقْدِيْرِ ظَنِّهِ مَضْمُونِ اسْتِ
 بِوَقْفِ قَوْلِهِ دِيْكَوَانِ اَكِهْ وَعَدِّ مَضْمُونِ كُوْنِيْدِ مَحْنَجِيْ وَعَدِّ غَيْرِ بَلَدُوْبِ كَيْتَرِ اَنْدِ
وَفَرَعَ فِي الصَّمِّ وَالْكُسْرِ كَامِلٌ وَمَزَانٌ اَصْلُهُ
 شَرْحُ لَقِيْلَتِ اسْلَامِ بَعْنِيْ حَتَّى اِذَا فَرَعَ عَنْ قُلُوْبِهِمْ فَرَعَ قَارِ اَوْ فَوخِ زَايِ اَمِكْسُوْرَ اَشْ
 بَعْنِيْ بِوَبْنَا اَعْمَالِ قَوَاةَ قَلْبِيْ عَامِلِ كَامِلِ اسْتِ بَعْنِيْ اِنْ عَامِلِ سَبْقِ قَوَاةَ غَيْرِ اِنْ عَامِلِ
 فَرَعَ قَارِ وَكُسْرِ زَايِ بَاشْدِ بِرَبْنَا فَعْمُوْلُ قَوْلُهُ وَمَزَانِ اَلَيْفَ مَضْمُونِ كِيْ مَفْعُوْلُ مَنِ اَذِنَ
 لَهْ رَا اَزْ اَبُوْ عَمْرِوْ وَجَمْعِ وَكَسْبِيْ دَرْ خَالِيْ كَهْ خَدَا وَنَدِ طَرِيْقِيْ شِيْرِيْ اِنْ مَعْرُوْفِ مَعْرُوْبِ اَشْ
 بِسَلِ اَزْ دِيْكَوَانِ اِنْ مَفْعُوْلُ بَا يَزِيْدُ كَهْ دَرْ بِنَا فَاعِلِ وَفَاعِلِ دِيْكَوَانِ وَفِعْلُ حَقِّ وَفِعْلُ اسْتِ
وَالْعُرْفُ التَّوْحِيْدُ قَارِ وَبِهِمُ التَّشَاوُشُ

حَلَاوُ اَصْحَبَةٍ وَتَوَصَّلَا بَعْنِيْ وَفِي الْعُرْفَاتِ اَمْنُوْنَ جَمْعُ فِي الْعُرْفَةِ بِتَوْحِيْدِ
 مِيْ جَوَانِدِ مَبْنِيَّةٍ اَوَّلِيْكَ بِحُزُوْنِ الْعُرْفَةِ بِمَاصِرِ اَوَاكِهْ دَرْ اَلْقَوَانِ اسْتِ وَجُوْنِ
 دَرْ بِنِ سُوْرَةِ بِهْ تَامِرِ سُمُوْرَ اسْتِ وَفِيْ تَاكِيْدِ بَسِ دِيْكَوَانِ جَمْعِ جَوَاسِدِ مَوَافَقَةِ قَوْلِ
 مِّنَ الْجَنَّةِ عُرْفًا رَاقِلًا وَبِهِمُ اَلَيْفَ بَعْنِيْ جَوَانِدِ اَنْدِ اَبُوْ عَمْرِوْ وَجَمْعِ وَكَسْبِيْ وَابُوْ بَكْرٍ وَابُوْ هُرَيْرِ
 التَّشَاوُشُ رَاهِمِ اِنْ اَشْكُتْ بِعَجْزِ اَبْطَاتِ اِيْ كَيْفِ حَصْلِ لَهْمِ التَّشَاوُلِ بِالْبَطْرِ عَقْلًا
 ظَنِّكَ بِاَلَا سَرَاخِ يَا بَكْرِيْ كَهْ اَصْلُشْ وَاَوُوْدَهْ وَبِنَا بُوْلُوْمِ مَضْمُونِ مَعْمُوْرِشْ كُوْدِ اَيْنِ اَنْدِ
 مَحْنَجِيْ دَرْ اَجْوِ وَاقْتِ كَهْ دَرْ اَصْلِ جَوْنِ وَوَقْتِ بُوْدَهْ اَنْدِ وَبَا قِيَانِ وَاَوُوْدَهْ
 اَزْ نَوْشِ بَعْنِيْ تَنَاوُلِ وَجَمْعِ رَا دَرْ وَفِيْ بَيْنِ وَامْدِ وَفَعْلُ بُوْدَ بِرَاصِلِ خُوْدِخِ
 كَسِيْ دَرْ عُرْفَةِ بَعْنِيْ دَرْ كِيْجِ وَحَلْ كِيْجِ قَنَاعَةِ رَا بِشَرِ كُوْفَةِ تَوْحِيْدِ حَقِّ اسْتِغَاثِ
 نَمَا يَزِيْدُ هَرَا يَنْدِ فَيَرْوِيْ يَا بَزُوْرَ اسْتِغْنَا اَزْ نَمَا سُوِيْ اَللّٰهُ حَاصِلِ اِيْزِجِدِ هَرُوْ
 مَقْصُوْدِيْ اَزْ بِنِ جَمْعِ بِحُصُوْلِ مِيْ پَسِنْدِ اَزْ اِنْ مَعْرُوْدِ نِيْزِ حَاصِلِ مِيْ شُوْرِدِ وَهَمْمُوْنِ
 كَهْ اِنْدِ لِقَطِّ التَّشَاوُشِ رَا دَرْ خَالِيْ كَهْ شِيْرِيْ اسْتِ صَحِيْحَةِ اَلْوَاوِ وَتَشْدِيْدِ
بِهْ اَوْ جَرِيْ عِبَادِيْ زِيْ اِلَيْهَا مُضَافَةً اَوْ قَرَفِ
 غَيْرِ اَللّٰهُ بِالْحَفْظِ شَكْلًا بَعْنِيْ يَارِ دِيْنِ كَلِمَاتِ بِهْ كَاثِرِ مَضَافِ اِنْ سُوْرَةِ اسْتِ
 بَعْنِيْ اِنْ اَجْرِيْ اَلَا تَحْشُرُ اَزْ نَافِعِ وَابُوْ عَمْرِوْ وَابُوْ عَمْرِوْ وَابُوْ عَمْرِوْ وَابُوْ عَمْرِوْ وَابُوْ عَمْرِوْ
 اَزْ غَيْرِ جَمْعِ وَبَعْنِيْ اَلَيْفَ سَمِيْعِ قَوِيْبِ اَزْ نَافِعِ وَابُوْ عَمْرِوْ وَابُوْ عَمْرِوْ وَابُوْ عَمْرِوْ وَابُوْ عَمْرِوْ
 كَالْجَوَابِيْ اَزْ وَرَشِ وَابُوْ عَمْرِوْ وَابُوْ عَمْرِوْ وَابُوْ عَمْرِوْ وَابُوْ عَمْرِوْ وَابُوْ عَمْرِوْ
 اَزْ وَرَشِ فَعْلُ دَرْ وَرَشِ قَوْلُهُ وَقُلْ اَلَا شَرْعُ دَرْ سُوْرَةِ فَاطِرِ اسْتِ بَعْنِيْ بَلُوْ كَهْ رَفْعِ
 غَيْرِ اَللّٰهُ يَزِيْدُ قَرْمِ رَا مَعْرُوْشِ كُوْدَهْ اَنْدِ خَفِضِ بَعْنِيْ جَمْعِ وَكَسْبِيْ خَفِضِ مِيْ جَوَاسِدِ
 تَاصِفَةِ خَالِقِ بَاشْدِ لِقَطًّا وَدِيْكَوَانِ بِرَفْعِ تَامِرِ صِفَةِ خَالِقِ شُوْرِدِ اَمَّا اَحْلَاوِ اَنْدِ
 تَحْلُشْ رَفْعَتِ بِرَبْتِ دَايَةِ وَبِنَا بُوْلُوْمِ لِقَطِّ مَنِ رَا زِيَادَةَ كُوْدَهْ اَنْدِ

تداند

بس درین تقدیر باشد که **هَلْ خَالِقُ قَوْلِهِ وَخَزِي بِيَا ضَمْعُ فَخْ**
زَائِدَهُ وَكُلُّ رَافِعٍ وَهُوَ عَزَّ وَكُلُّ الْعَلَاءِ یعنی ابو عمر و خوان
 است کذلک بخوبی کمال کفوری را به یار مصومه و فتح زای بر بنابر مجهول و برقع
 کل بر تمام مقامی غلبش بر دیگران بنون مفتوحه و کسر زای بصیغه شکم و بضم کل
 بر معنوی لیش خوانند بخوبی مقروشه پناه مصومه و افخ زایش و مرفوع کن
 کل را سبب مجهول بخوبی و این مذکور منقولست از سید العلای که ابو عمر است
قَوْلُهُ فِي التَّيْسِيِّ الْخَفُوضِ هُمُ اسْكُونُهُ قَسَا بَيِّنَاتٍ
 یعنی و سکون هم در قوله تعالی او مکرر التَّيْسِيِّ الْخَفُوضِ است بمنزله افاش کشته
 از عمر و دلیلش با تخفیف باشد مثل امر کدر در قراهه ابو عمر و یا وصل بنیه
 وقف و ابوشامه رحمه الله می فرماید که نزد من است که عمر از جهه وقف بمن را
 ساکن کن کوه آینه و چون دید که ابدال از عدم ابدال انقل بود مثل او و در روایت
 سومی حیث قال اخف هم ابدال کوه رزاسه یا مجتمع می شدند پس دیگران
 بخصم من خوانند و عمر و هشام در وقت بر اصل خود باشند در ابدال یا
 سهل بن یمن و ارم و بقوله الخفوض احتراز از ولا یحق المکرر التَّيْسِيِّ غوده که
 آن مرفوع است قوله بَيِّنَاتٍ یعنی هم علی بَيِّنَاتٍ مقصور خداوند صقیست که او
 جوانی عالیست یعنی این کثیر و این عمر و عمر و حفص بن عمر میخوانند یعنی با فواد
 و این کثیر و ابو عمر و با وقت کتد و عمر و حفص تار بر اصلها خودشان پس
 باقیان جمع خوانند و درین سوره یار اضافه نیست و زاید یکی هست و آن فیکف
 نگری است از ورش در وصل قوله **سُورَةُ لَيْسَ** و نیز بضم
الرَّفْعِ كَهَفٍ صَحَابٍ وَخَفَّتْ فَعَزَّ الشَّعْبَةُ
مَكَلًا یعنی تزیل العزیز الرقیم بضم رفعتش بانه کا و مصاحبات

لایس
سوره

لایس

او است یعنی این عامر و عمر و کسان و حفص بضم لام میخوانند ای نزل او یعنی تزیل
 و غیر ایشان برقع میخوانند ای هو تزیل العزیز او تزیل العزیز هذنا قوله و خفت
 الای یعنی تخفیف بخوان فَعَزَّ زاید یا ثالث را از برای شعبه که ابو عمر است درین حالت که
 یاری دهند و تعلیم کنند جماعتی باقی که این روایت را خواهند پس از دیگران بشد
 باید خواند و معنی روایت تخفیف جعلناه غالباً فی العزیز است و معنی قوازه تشدید
 آید تا و قوتنا قوله و ما عملته بحذف الهاء **صَحْبَةُ**
وَالْقَمَرِ ارْفَعَهُ سَمَاءً وَلَقَدْ جَاءَ بِعِی وَنَاعِلَتِ اَیْمُ
 عمر و کسان و ابو عمر که خداوندان صبحه اند و از حذف کرده اند
 بنا بر آن لفظ ما یا مصدریه است ای لیا کلوا من ثم و من عمل ایدیه یا مفعوله
 باشد یا نافیة قوله و القمر یعنی مرفوع سائر و القمر قدرناه را از برای نافع و انبائه
 و ابو عمر و تا و القمر مبتدای بود و قد نه جبرش می توان که با قبلش خبر بود
 ای و آیه طهر القمر پس از باب زید صوبته باشد که رفع و بصلش می توان اما
 رفع مختار است بنا بر قدیم حذف قوله و لقد جلا اشارت بدین معنی است یعنی
 بدین که رفع شیر و مشهور کشت پس بر قوازه رفع بر العلم وصل باشد و بر قوازه
 نصب و وقف قوله **وَحَا يَحْضُونَ رَافِعٍ سَمَاءً لَذَّ وَخَف**
حَلَوْبُ وَ سَكَنَهُ وَ حَقَّقَ فَتَكُمَا لَا
 یعنی نافع و این کثیر و ابو عمر و هشام و هم یحضمون را بفتح خا و مشدید صاد
 میخوانند بان معنی که اصلش یحضمون بوده که حوکه تار را به خار داده باشند
 و تار را در صداد اذغام کرده و از ایشان ابو عمر و قالون به اخفاء فتح خا
 میخوانند تا دلیل بر آن باشد که اصل سکون است اما ساکنش نکردند تا اجتما
 ساکنه لازم نیاید و عمر و به اسکان خار و تخفیف صداد میخوانند بر وزن میضربون

ل
عقار

ل
سوره

ج

از ضمیم یعنی غلبه فی الخصومة بین اقیان بکسر خا و تشدید صاد خواندند
 بر آن تاراد و صاد ادغام کرده باشند و نقل حرکت تا بصاد نکرده پس از جهت القاء
 خا را مکسور کرده باشند پس چهار قرائه شود آ قالون و اعم و مرا اخفاء فتح
 خا و تشدید صاد ۴ و روش و این کثیر و هشتم رافع خا و تشدید صاد ۳
 عاصم و کسائی و ابن ذکوان و کسرا و تشدید صاد هم را اسکان خا و تخفیف
 صاد و مفتوح کن خا و تخفیف را در آنکه فتح عالی شده پس نهاده کبر بفتح و اضعاف کن
 این فتح را در حالتی که شیر کثیر و خوش گودار باشی و ساکن گودان تخفیف
 را و تخفیف سازش تمام کنی و وجه قرائت را درین کلمه قوله و ساکن
 شغل ضمیر کرا و کسر فی ظلال بضم و اقصر اللام
 ششله یعنی عین ساکن را در فی شغل فاکهون مخفی مش کن در حالتی که ذکر کرده
 باشی این ضم را از کوفیان و ابن عامر پس دیگران بسکون خوانند و ضم و سکون دو
 لغه اند همچون نگو و نکر قوله و کسر یا یعنی کسرا را در فی ظلال بضم بخوان
 و لام را مقصور گردان تا ظلل شود که جمع ظله است مثل ظل و جمع حله از اول
 فتح و کسائی در حالتی که خفیف احوال و فروع البال باشی پس غیر ایشان بکسر ظا
 و اشانت الف بعد اولام خوانند یعنی ظلال که جمع ظل است مانند قدح
 و جمع قداح یا هم جمع ظله باشد مانند بوم و بوم قوله و قول لا مع کسر
ضمیمه بقوله اخو نصره واضمه وسکر کذا حلی
 یعنی نافع و عام جبال کثیرا و کسر جم و کسرا و تشدید لام خوانند و ابن عامر
 و ابن سیر و بضم جم و سکون با و دیگران بضم جم و ضم با و معنی همه کوهی را اذینان
 است و بعضی گفته اند که جبل جمع جبل است معنی قلع مثل نذر و جمع نذر
 و ظلال بفتح خا است و بگو که جبال مثل امش و کسر و ضم او یعنی ضم جم و با

را بودم

برادر رضی است و مضموم کن جم را و ساکن ساز بار اشل خدا و نذر و ضم قوله
و تیکسه فاضمه و حرا اول خاصم و حمزة و
 اکثرهما القم ائتلا یعنی مضموم گردان نون اول را از تیکسه فی الخلق
 و تخفیف ساز نون دومش را بفتح و مکسور کن کاف مضمومه اش را در حالتی
 که این کاف مشدد باشد تا صیغه متکلم شود از تنگیس از بول خاصم
 و حمز پس از حلی دیگران بضم نون اول و سکون نون دوم و ضم کاف مخفیه
 باید خوانند از تنگیس قوله **لینذرکم عذنا و الا و هم بها**
خلف هدی مالی انی معا حلی یعنی خوانند اند این کثیر و ابن عامر
 و کوفیان لینذرکم کان حیثا را درین سوره و لینذر الذین ظلموا را در الاضاح
 بغیب و لیکن بزی را در الاضاح خلافت یعنی او را هم آغیب است و هم
 خطاب و همین عینه را مع بقران باشد پس ایتان خطاب خواست
 و خطاب جناب سرور الله صلی الله علیه و سلم قوله مالی الا یار ایات اضافه
 سه کانه است و آن مالی لا اعبد است که فتحش از غیر جم آمده از دو محل
 یعنی انی اذا ان نافع و اعم و وانی است از نافع و ابن کثیر و ابن عامر و یارایان
 و لا یفتدو است از ورش در وصلخ خوانند لینذر گفته که می شود
 در شان او که دایم شود در حالتی که مانند شاخ و دخت باشی در آنکه همچنان شاخ
 حایل می تراست تا از آن می خوردند این قاری نیز حایل علم انور باشد تا از او بهی
 برند و مدلول دم غصبا خوانند اند در الاضاح بان کیفیت که خوانند اند درین
 سوره و لیکن به اضافه فی که راه نموده قرا بان و مالی انی در حالتی که دو موضع
 اند و خوانند زیورها و حلی اند قوله **سورة و الصافات و صفا**
و جواد کرا دغم حنی و ذروا یلا و هم بها التافکلا یعنی ادغام

دل
والا حقا

سورة البقره

کرده است تا از الصافات و الفرائد و التالیات در صافات و زای
 زجراد ذکر ازین سور و تار از و الذریات در ذال و لیکن هر چهار محل به
 دوم یعنی چون مذکور بود که در و کمال می کند زیرا که رقم و اسماء
 در مدخات بر روی از او سه و مثل کرده و از حق می شود نیستند قول مقتدا
 یعنی بعد از آن که قهر این حروف را اذغام کرده آنرا شد در ساحتی زیرا که
 نشدند از اذغام است **قوله و خلادهم بالخلف**
فالمقیات فاما خیر است ذکر او و صفا فخصه یعنی غام
 کرده است خلاد قر سبعة بخلاف از او تا فاما المقیات را در
 ذال ذکر در و المرسلات و تار فاما غیرات در صافات صحاح و العادیا
 اقلی و هم همان دلیل مذکور و علة اذغام در مجموع تقارب است قول فخصه
 یعنی جز حال بدین موال است پس حاصل کن قرائه را قوله بینه نون فی ثدی
والکواکب انصبوا صفوة سمعوا شاعرا
بثقلیه و اضم تا عجبت شدا و ساکن معا و ابا و نا کف بسلام
 یعنی مشون کن برینه با از حرم و علم درین حالت که لفظ برینه واقعست
 در یکای و مناک و به این صوة اشاره به سه معنی فرموده / آنکه مخارج حال
 و آب دو چیز اند درین لفظ نیز دو قرائه است / آنکه مخارج چیز غناک
 است آب سینه با آن چیز کمتر است درین لفظ نیز خردگان بتوین می تواند
 از خردگان اضافه / آنکه مخارج آن چیز خشکست و آب طاری آن میشود
 این لفظ نیز عاری بود بتوین نیز طاری او شد پس دیگران بتوین خوانند
 قوله و الکواکب الی یعنی منصوب کنند لفظ الکواکب را از برای این که در حالتی
 که بتوین می تواند باشد پس از غیر این که محفوظ باید کرد ایند پس قرائه

صحاح

باشد آخم و حفص تون برینه و جز الکواکب الکواکب بدل باشد یا عطف
 بیان از برینه ۳ از ابو بکر تون برینه و نصب الکواکب بانکه اجمال زین کرده
 باشند ای بان رتب الکواکب فی السماء الدنیا یا معقول اعنی بود یا بدل
 از موضع برینه ۳ از قیاس حذف تون و حفص الکواکب یا از باب غلم جدید
 بود قوله یسمعون الی یعنی لا یسمعون الی الملا علی الاعلی حال شده خوش بودی او
 بسبب و قتل او و این معنی اشاره به است که در لا یسمعون دو قرائه است هم
 و کسائی و حفص تخفیف می خوانند از سمعت یعنی اصغیت الیه مع الاذراک
 و دیگران بتشدید بین ویم که در اصل یسمعون بوده بر وزن یکسر
 و تار در سین اذغام کرده اند و لیکن قومی این قرائه را اختیار کرده اند و گفته اند
 که اگر تخفیف بودی نظم کلام لا یسمعون الملا علی الاعلی بودی به کلمه الی و اضا
 تخفیف می گویند که از آن جهت بکلمه الی استعمل است که در معنی لا یصفون است
 و او به الی استعمل می باشد قوله و اضم الی یعنی مضوم کردن یا بر تل عجبت و یسمعون
 را از برای هم و کسائی در حالتی که خداوند خوش بوی باشی که کتایه از شوق
 است و جماعتی انکار این قرائه نموده و گفته اند که معنی تعجب آنست که چیزی
 بر کسی پوشیده باشد یا وجودش نادر بود و بعد از آن که آنرا معلوم کند از آن
 کشف شکست نماید و جناب علم علام سبحانه و تعالی پیش از افزودن
 هر چیز بان علم است پس چگونه این معنی بر جناب عز و علا اطلاق
 توان کرد و اهل حق آنرا صواب داشته اند و توحیدش کرده اند چهار وجه
 اول آنکه اضافه تحت و غضب و حیاء و ضحک و حبت و رضا و سخط
 و سخط و اصفا و امثال آن که در قرآن و حدیث وارد شده جناب اقدس
 حق تعالی نمودن نه همچون اضافه اینها است بمخلوقات بلکه به آن نیست که آن

ب

یعنی استغفار که با معنی وصل مجتمع شده باشد و از جهت اختلاف حرکتشان
 معنی استغفار که با معنی وصل مجتمع شده باشد و از جهت اختلاف حرکتشان
 نماید و گویند اخذنا المؤمنین سحر یا فی الدنيا و ليسوا الا لك فلم يدخلوا معنا النار
 پس درین فواید امر متضاد بود زیرا که بعد از استغفار است پس وقت بر الاشاره
 مطلق باشد و در قرائه اول همین در درج میفتد و در ابتدا یکسور شرف و در قرائه
 دوم در هر دو حالت مفتوح باشد قوله **وَالْحَقُّ فَنَصِرْ وَخِذَاءً**
لِمَعَاوِذٍ وَبَعْدَ مِثْقَلِ يَمِينِي لَعْنَتِي یعنی قال فالحق برفع خوانده شده
 در قرائه قاری که خداوند بفرست است یعنی عن و عالم این ارفع میخواند
 ای انا الحق او الحق منی و دیگران نصب ای فاسمعوا الحق و از حرف فاعلم
 شده که خلاف در کلام اول است نه در دوم قوله **وَقَدْ نَارُ الْإِيفَةِ** فاعلم
 اضافه باد رکله ای دو موضع یعنی ولی فحتم و ما کان الی که فتح هردو از حدیض
 فقط است و درانی احیث از نافع و این کثیر و ابوعمری و در بعدی الی
 از نافع و ابوعمری و در مثنی الشیطان از عین هم و در لغتی الی و در این از نافع
قوله سورة الزمر امر حقیقی فاشامد سبأ ماع
الكسیر حقیقی جمع شمره لا یعنی میخواند نافع و این کثیر و عمری امر هو قانت
 را به تخفیف می بنایان که معنی استغفار را باشد و خبر من مخدوف ای امن
 هو قانت موصوف بالصفات المذكور کثیر پس دیگران به تشدید خوانند
 یعنی آن که در اصل ام بوده که داخل من شده و احد المتساویین مخدوف گشته
 مثل هذا خبر امر هو قانت قوله مد الی یعنی خوانده اند این کثیر و ابوعمری
 و در خلا سبأ المزلزل به الف بعد از سین و کسر لام ای خالصا من الشرک و یاقیان
 سبأ خوانده اند بخدیف الف و فتح لام تا مصدری بود بتقدیر مضاف ای و اسلم

سوره الزمر

وَعَاوِزَ مِنَ الشَّرِّ قوله عبد الی یقول الله بكاف عباده جمع قرائه عن و کسائی
 است و مراد جمع ابیاء پیش از محمد باشد علیهم الصلوٰة والسلام و جامع عباده
 پس یاقیان به افراد خوانند یعنی عبد و مقصود محمد علیه الوفاء التعلات
 و موصوف الصلوات باشد یا اسم حسن بود که مفید معنی جمع است و امر قرائه
 حرفی است کفایت گشته در میان قرائه در حالتی که امن خفیف است و مذکور
 سبأ المزلزل به الف بعد از سین و کسر لام ای خالصا من الشرک و یاقیان
 را درین حالت که خفیف حال باشد **قوله وقل کاشفات مسکات**
مُنُونًا وَرَحْمَةً مَعَ صُرَّةِ النَّصْبِ حَمَلًا یعنی خوانده است
 ابوعمری و هل هن کاشفات صر و هل هن مسکات رحمة را به تنوین کاشفات
 و مسکات و نصب صر و رحمة تا هر دو مفعول ایشان هر دو باشند
 و در نظم و طریق لغت و نشر است پس یاقیان هر دو لفظ را به تنوین خوانند
 و آن دو لفظ تا بعد ایشان را به جر بر اضافت و یاد کن کاشفات و مسکات
 را در حالتی که تنوین سبأ و یاقیان باشد و رحمة و اضمر را به تنوین نصب که یاد کن
قوله وضم قضی واکسر وحر وبعده رفع شاف
 معانات اجمعوا شاع صند لا یعنی مفهم کن قاف قضی را و کسور ساز صند
 و متحرک کردن یار او را بفتح یعنی بر بنابر معنایش بخوان از برای عن و کسائی پس
 لفظ الموت را بر رفع هم از برای ایشان هر دو باید خواند تا قاف مقام فاعلش
 شود پس دیگران بفتح قاف و بفتح ضاد خوانند بر بنابر فاعل و نصب الموت
 بر مفعولیش قوله رفع الی یعنی رفع قاری شافی در الموت حاصلست بعد از تنوین
 قوله معاذات الی یعنی جمع بخوانند معاذاتم را یعنی بخواند از غیر عن و کسائی
 و ابوبکر زیرا که فاش شد صندل و خوش بویی یعنی شوی او و جمعش از آن چیست

ت
اند

اسباب نون در حد و شمار است بهر ایتان افراد خوانند که اسم جنس است پس معنی
 جمع نون **قوله و زکات تامل و ذی النور کف و ع جفه فتح**
 خفف و ذی النور علی الکوف و خذ یا تامل و فی از ادنی و اتی معایع یا عباد
 محصلا یعنی زیاده کن در قل اغیر الله تامل و فی نون و قایه با بون و اعبر
 یعنی برون تصور و فی خوان از این عام در حالتی که بناه کاهی باشی اصحاب
 خود را و تامل و فی به تخفیف نمر عام کشته از نافع و این عام پس دیگران به تشدید
 خوانند اکنون به اعتبار تمل و ترک تمل و تخفیف نمر و تشدیدش و فتح یار و سکونش
 و زیاده فی نون و حذفش و مد و ترک مد بطریق تفسیر ده قراة درین یک کلمه
 حاصل می آید ۱ به تخفیف نون و فتح یار از قالم ۲ نون مرموز به تخفیف نون و فتح
 یار از و دش ۳ تشدید نون و فتح یار از این کثیر عم تشدید نمر و مد و الفی دریا
 ۴ تشدید نون و مد یک الفی دریا هر دو از دوری ۵ ترک نمر و تشدید و قصر
 از سوس ۶ اظهار هر دو نون و مد سه الفی از این عام ۷ تشدید و مد چهار
 الفی از عام ۸ تشدید و مد پنج الفی از حمن ۹ تشدید و مد سه الفی از کسائی
 قوله فتح الف یعنی به تخفیف بخوان فتح ابوابها را درین سوره و فتح السماء
 را در سوره النبأ از برای کوفیان بواسطه سراز باقیان به تشدید باید خواند از جهة
 کثره ابواب قوله و خذ یا الف یعنی فراگیر فتح یا تامل و فی را از نافع و ابوابش
 و فتح یار از ادنی الله را از غیر حمن و فتح یار اتی است و از نافع و فتح یار
 اتی اخاف را از نافع و این کثیر و ابو عمرو و فتح یار یا عباد فی الدین
 است و قرا از نافع و این کثیر و ابو عمرو و خاصم و از این جهت ناظم
 رحمه الله مع یا عباد فی فیه و جوف نداء تا فیسر عباد فی الدین خارج شود
 چه ناظم او را از رؤاید گرفته و صاحب تیسیر از مضافات و احتمال هر دو دارد

دینا که دو و سیم بی یار می رسوم است و سوس در وقت اثباتش میکند و در
 مفتوح می سازد **قوله سورة المؤمنون و ی عوز خا ط**
اذ لوی هامنهم بکاف کفی و از ذ الصم شمد
 یعنی خطاب بخوان و الذین یدعون ربهم نون یا از نافع و هشام زیرا که این لفظ
 اعراض نموده از حسیته خطاب و ملاحظه جانب غایبان و در مالط المین
 من جمیع نموده پس دیگران بحسب خوانند تا ملاحظه نموده باشند قوله هامنهم
 الف یعنی خوانند شن ها اشد منهم قرا به کاف یعنی کمر از برای این عام
 دینا که در مصحف شام به کاف می رسم نموده و این طریق الثقات باشند پس دیگران
 به هر حسیته خوانند مناسبت اول سوره را قوله او ان الف یعنی او ان زیاده
 کن سوره را در او از برای جماعتی صلحان یعنی کوفیان زیاده می گوید و اند حمن را
 پیش از او در و آن یطهر و فی الارض و او ان می خوانند از برای تودید
 میان تبدیل دین و اظهار فساد و سکون و او از قوله و سکون هم در او است
 لاحق علوم می شود و دیگران به حذف مرموز می خوانند بنا بر آن که و او فقط
 جامع است بین الامرین از برای عطف باشد قوله و سکون هم
واضح یطهر و اکسر و رفع الفساد نصب
عاقلا یعنی ساکن کردن و او را و او ان از برای کوفیان حناج
 گفته شد قوله و اقم الف یعنی مضموم کن یار او مکرر سازها را در
 در یطهر تا از اظهار شرف لفظ الفساد که مرفوع است منصوبش کردن
 بر مفعولیه یطهر از نافع و مضموم و ابو عمرو و بس باقیان فتح یار و فتح هار
 خوانند از ظهور و برفع الفساد بر فاعلته یطهر قوله الی عاقل حلا
 یعنی این کارها را به تقدیم رسان درین حاله که نسبت کسند باشی این قراة را

بسم الله الرحمن الرحيم

به قاری عاقل که شریف و صمیم کشته نقل و قوله فاطم علی بن علی غیر حفص و کنونوا
 من جمیع ادخلوا تقرضوا علی الوصل و اضم کسر شد کوز کف عا و اخط
مضافاتها العار و فی و ادعونی و اذ ثلثة لعل
 و فی مالی و امری مع الی یعنی مرفوع کن فاطم علی الی که موسی را از برای غیر حفص
 تا عطف باشد بر این بلیغ پس از برای حفص منصوب باید که در این در جواب
 ترجیح و اقصی لفظ علی است قوله و قلبه یعنی تعیین خوانند علی قلب تکبیر
 را از برای این دکان و او هم و تا تکبیر صفت قلب بود که محل کبر و دل است در
 حالتی که این قرائه منزل است از نزد یکی جمیع پس از برای ایتان بترک تین
 باید خواند به اضافه قوله ادخلوا الی یعنی ادخلوا الی فیهون نفی و کوهی از قراء
 یعنی انکثیر و او هم و این عامر که خداوندان شریف اند بر وصل او اند یعنی بهر
 وصل می خوانند از دخول پس مضموم کردن خانه مکسور او را هم از ایشان پس
 از جهت باقیان بهر قطع مفتوحه باید خواند و بکسر را از ادخال قوله تذکرون
 الی یعنی قلیلا ما تذکرون قرائه تلجای عالی است یعنی نافع و این کثیر و او هم و
 آنرا بغیب بخوانند و باقیان به خطاب قوله و اخط الی یعنی نکاه و آریات مضاف
 عالیه این سوره را و آن درونی اقبل است و ادعونی است کما هو و از این کثیر
 و الی در سه موضع ای اخاف ان یدل و ای اخاف علیکم مثل و ای اخاف علیکم
 یوم هرسه از نافع و این کثیر و او هم و و لعل الی یعنی از نافع و این کثیر و او هم و این علو
 و مالی ادعوا که هر از ایشان غیر از این دکان و امری الی الله از نافع و او هم و و زواید
 این سوره سه محل است التلاقی و التلادی به اثبات در وصل از قالم بخلاف
 و از و درش بخلاف و در حالیه از این کثیر و و استغونی اهدکم در وصل از قالم
 و او هم و در طاین از این کثیر **سورة فصلت و اسکان**

مدم

فصلت

خسأت به کسری ذکا و قول میال السیر الی الی یعنی اسکا
 حار خسأت کسر جای او در خسأت نوبی داده و ظاهر کشته یعنی کوفمان
 و این عامر بکسر جای خوانند که صفت مشبهه باشد که صفت ایام واقع شده باشد
 فوحات بین باقیان به اسکان خوانند که صفت ایام بود مانند صعبات یا کسر
 را تخفیف کرده باشند یا صدر بود که صفت ایام کشته مثل رجل عدل قوله و قول الی
 یعنی و قول الی الله کسره سین از برای لیث که او ابوا حارث را و کسری است نام
 کشته و متزل شده یعنی عمل آن نکرده اند و این معنی اشان است به قول
 صاحب تیسیر رحمه الله که دری الی الفارسی عن ابی طاهر عن اصحابه عن ابی
 حارث ایالة فیه السین لم اقر اذ لک و احسنه و هذا قوله و خسر
 باعضم مع فتح صمد و اعداء خذ و اجمع عمر عقیقه لری
ثمرات ثم یاسر کای المضاف و فی الی الخلف
 بخلاف یعنی غیر از نافع و یوم خسر اعداء الله را به یا مضمومه و شین مفتوحه بخوانند
 بر بنابر مجهول و برفع اعداء بر قلم مقامی فاعلش مناسبت فم یوزعون را پس نافع
 به یون مفتوحه و ضم شین خواند و به نصب اعداء بر مغولیه مواضعه و جنت
 الذین را قوله و اجمع الی یعنی و ما تخرج من ثمرات جمع قرائه نافع و این عامر و حفص
 است پس دیگران به افراد خوانند و این کثیر و او هم و و کسری وقف به هار
 کنند و دیگران به تار قوله ثم یاسر یعنی دریا اضافه در این سوره اند این کثیر
 قالوا از این کثیر فقط و الی فیه ان الی از و درش و او هم و بی خلاف و از قاله
 به خلاف و از ان جهت که در باب اضافه ذکر نکرده بود و در سوره بیان فرمود
 متابعه صاحب تیسیر بر اهلیمما الرحمة و الرضوان و و خسر خداوندایی
 مضموم است در این حالت که ضم یا صاحب فتح ضم شین است پس فاکر اعداء را

خسأت

سوره الشوری

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاعْبُدْ اللَّهَ مَحْدُودًا ۚ إِنَّ إِلَهًا يَدْعُونَ إِلَّا إِلَهُكَ ۚ إِنَّكَ إِذْ دُعِيتَ إِلَيْكَ كَرِهْتَ ۚ إِنَّ إِلَهًا يَدْعُونَ إِلَّا إِلَهُكَ ۚ إِنَّكَ إِذْ دُعِيتَ إِلَيْكَ كَرِهْتَ ۚ إِنَّ إِلَهًا يَدْعُونَ إِلَّا إِلَهُكَ ۚ

وَيُوحِي بِفَتْحِ الْحَاءِ زَاوِيَةً غَيْرَ صَحَابٍ

يَعْلَمُ أَرْفَعُ كَالْقَلَمِ ۚ يَفْعَلُ كَذَلِكَ يُوحِي إِلَيْكَ بِفَتْحِ حَاءٍ بِرَبِّهَا سَمْعُ الْقَلَمِ كَشَفَتْهُ

از این کثیر فقط و برین تقدیر لفظ الله فاعل فعلی محذوف بود ای یوحیی الله مثل و لیکن یزید ضارح مخصوصه ای یحیی ضارح بر دیگران بکسر حاء خوانند بر بنا فاعل که الله است پس در قراة اول برتر قبلك وقف باشد و در قراة دوم وصل قوله و یفعلون الی یف و عیت و یفعل ما یفعلون قراة جمع و کسائی و صفی است خداوندان صحه اند پس بایقان به خطاب خوانند قوله و یفعل الی یف و یفعل سار و یفعل الذین یجادون و الذین نافع و ابن عسیر بر سبیل استیناف بر دیگران به نصب خوانند اما قراة نصب شکل است و از این جهت علمارا در آن اقوال بسیار است و نیکوترین این اقوال آنست که بگویند که الله تعالی کلام واکرد و آید و یفعل را عطف بر جزای آن پیش از نموده بل و را منصوب به افعال آن ساخته زیرا که مقصود مصاحبه وقوع اهلان است و علم بحال مجادلان در آیات در یک حاله واحده و این معنی حاصل می شود الا از نصب بر مفعول معری و از مجرد عطف این معنی متعین نمی گردد بل آن زمان احتمال اجتماع و افتراق هر دو در وجود دارد مثل جلس زید و غمی که احتمال دارد که و ایم نیست باشند و احتمال دارد که یکی شمشیت باشد پس در قراة در رفع وقف بر کثیر مطلق باشد و در قراة نصب مجوز قوله بما کسبت فاعل عمت

کَبِيرٍ فِي كِبَارٍ فِيهَا مَثَرٌ فِي الْجَحْمِ شَمَلًا

يَعْنِي فَمَا كَسَبْتَ أَيْدِيَكُمْ عَامٌ شَدَّ أَنْ نَافِعٌ وَابْنُ عَسِيرٍ بِفَتْحِ هَاءٍ رُبَّكَ دَرِصَاحٍ

احل مدینه و شام بترك فاء مرسوم است و در مصاحف مکه و بصره و کوفه به فاء پس این کثیر و ابن عسیر و کوفیان به فاء خوانند پس در قراة اول کلمه بنا در ما اصابع کمر که معنی الذی است متضمن معنی شرط بنا شد و در قراة دوم باشد قوله کَبِيرٍ الی یف کثیر شتافته در موضع کبایر درین سوره و بعد از این سوره در و الهم یف خوانند اند حمر و کسائی و الذین یجتنبون کبایر الاثر را درین سوره و در و النجم افراد یعنی کبیر و مراد به آن شرک باشد یا جنس کبیر و خوانند اند بایقان جمع یعنی کبایر زیرا که آن بسیار است و آثار و اخبار که در کبایر وارد گشته همه به لفظ جمع است قوله و یُرْسِلْ فَاَرْفَعْ مَعَ فَوْحٍ مِيسَةٍ اَيْتِنَا وَ اَنْتُمْ بِكَبِيرٍ

شَدَّ الْعَالَمِ يَفْعَلُ سَارِ لَامٍ اَوْ يُرْسِلُ سَوْلًا وَاِيَا رَفِوْحٍ حَرِينِ

در حالتی که ساکن کنند یا بر باشی یعنی به اسکان یا بخوان از بطی نافع زیرا که رفع درین دو فعل از او بماند پس بایقان به نصب هر دو خوانند و وجه رفع استیناف بود و وجه نصب افعال آن در بر سبیل ای الا و حیاً او ارسال رسول و فوچی بر هر دو تیدر عطف بود بر سبیل اکنون اختلاف این سوره آخر شد و در او یاء اضافه نیست و از زواید یکی هست و من آیات الجواری از نافع و ابن عسیر و در وصل و از ابن کثیر در حاله و قوله و انکم الی شروع است در سوره الخوف یعنی انکم قوماً یکسر از جمع و کسائی و نافع است به این معنی که آن شرطیه باشد و ما قبلش دال بر جزایش از دیگران یف بود ای انکم قول و یشاء فیهم و تقل صجانه عباد بر رفع الدال

عِنْدَ غُلْفَةٍ يَفْعَلُ اَوْ مَن يَشَاءُ فِي اَحْلِيَةٍ جَدَا وَاَنْتُمْ مَكَا حَتَّ وَاَوْرَعَتُهُ

کُنْدِکَانَ اندر ضم و تشدیدش یعنی حرم و کسان و محض ضم یا و تشدیدش
می خوانند پس دیگران به فتح یا و تخفیفش می خوانند و در البقی مذکور شد که از تنقیض فتح
فأ الفعل و از تخفیف اسکان فأ الفعل لازم می آید و قراءه تشدید یعنی یونی است
و قراءه تخفیف یعنی یونی و قوله عباد الی یعنی عباد الی انما قد شد معنی او در معنی عید
یعنی لابد است هر مخلوقی از ضرورت در حالتی که عباد بر فتح دالست یعنی کوفیان و اعراب
عباد الی می خوانند بر فتح دال که جمع عباد است و مواد تو بیچ کنایه است و بایست
عید الرحمن می خوانند بطوریکه بر سبیل مجاز زیرا که عیدیت در این محل و اشال این محل
مثل و من عند لا یست کبر و نیکبایه از شرف و علو و از ایشان است و بتدو
غنا علی قوله و سکر و زهر اکوا و اشهدوا
امینا و فيه المذاک خلف بلایه و ساکن کردن شین مفتوح
با در حالتی امین باشی از قوله تعالی اشهدوا و خلقهم و زیاده کن پس از معنی استنهام
معنی صفوه را که سهیل کالو او ش کرده باشی از بولی با فتح مثل از ترادف قراءه سهیل
پس در اصل اشهد و ابوز یا شد یعنی و وزن احضروا که معنی استنهام را بران
زیاده کرده باشند قوله و فيه الی یعنی قالون به قاعده خویش الهی را پس از مرتبت
در می آورد و لیکن خلاف رین که این غلبون توك الف را از او نقل کرده پس
و درش را نیک وجه بود و قالون را دو وجه و بایست این فتح شین و حذف معنی صفوه
خوانده اند از شهادة یعنی در اصل اشهد و ابوز یعنی حضرة که معنی استنهام
یعنی انکار داخل او شدن قوله و قال عنک فوع و سقفا
بضمه و تحریک بالضم کر انبلا یعنی خوانده اند
است قال اولو جئتکم لفظ ماضی از محض و این عامر در موضع قل
به صیغه امر که قراءه دیگران است ای قال النذیر او قلنا له قل قوله و سقفا

یعنی لیسوتهم سقفا بضم سین و تحریک قاف بضم قاف و این عامر و کوفیان و بایست
و باین قراءه جمع سقفا بود مثل یخ و جمع رهن بس بایست بفتح سین و سکن
قاف خوانند به افتادری اذ اریع جمع می کند اگر کوی انکرا معلوم کرده که این
مفرد معنی جمع می دهد بگویم از قوله تعالی لیسوتهم سقفا که پیوسته و به لفظ
جمع فرمود و هر یکی را سقفا است قوله ذکر انبلا یعنی لفظ سقفا اعلام می نماید
قاری خداوند رفعت و شرف را که اگر می آید و ضم می خوانی جمع و اگر به فتح و سکن
می دانی هر معنی جمع می دهد قوله و حکم صحاب قصر
مهمزة جائنا و اسورة سکر و بالقصر عدا یعنی قصر
نمر حتی اذ اجارنا حکم خداوندان مضاجع است یعنی ابو عمر و و حن و کسان
و محض جذف الف بعد از معنی می خوانند معنی فاعل فعل مفرد است زیرا که
خیمه شراجع است به لفظ من در قوله و من یحش بس دیگران به اثنات الف
خوانند یعنی به صید ششی که راجع باشد به او و به قرین او حیث اخبر تعالی
عنهما بقوله قال یا لیت بی و بینک الایة قوله و اسورة الی یعنی ساکن کردن سین را
و تعدیل کن یعنی راست کردن این لفظ را به حذف الف بعد از سین تا اسورة
شود که جمع سوار است از بولی محض فقط مثل آخر در جمع چهار بر سر از بولی بایست
به تحریک سین و به اثنات الف بعد از سین باید خواند یعنی اساور که جمع
اسورة باشد قوله و فی سلفا صما شریف **قصا**
یصد و زکیر الضمر حق نهش لا یعنی و حن و کسا
فجعلنا هم سلفا را به ضم سین و لام خوانده اند تا جمع سلف باشد مثل اسد
و اسد یا جمع سلیف باشد یا نند کرم و کرم پس دیگران بفتح سین و لام خوانند
که جمع ساف بود مثل قدم و خادم قوله و صاده الی یعنی خوانده اند حن

ی

ند

الله الكوفي

وإن كنت برأيه ووافقه إذا قومتك سنة يصدقون ربه كبر صا وديكران نعم صا
 وكسرهم دولة اندخ دوهم كه انان قاربي بوزك اند حاصل اند اند در سلفا و صا
 بصدقون كسرهم بوضع ضم او قرار كوفت در حق قبيله نهش قول الله
كوفي بحق يانبا و قول الفالك كل ثلثا انكلا
 يعني وقالوا اللهنا خير كوفيان به تحقيق معنى دومى خوانند بر اصل خویش جنانچه
 در استمدر باب هفتمين من كلامه مذکور شد الا انك حفص معنى اوله ان انتم
 مى اندازد و از اللهنا مى اندازد بس باقيان به سهيل معنى دوم خوانند و اين ذكران
 مخالفه اصل خود کرده باشد قوله و قول الله يعني بگو که ابدال کرده اند معنى سيم
 يا به الف از جمله قوا بهما جديرا دم و انكرده اند قوله وفي تشبيه
لشبهه في صحة وفي ترجع الجب شابع خلا
 يعني و فيها ما تشبهى النفس به مدف ها صديق حق اين كشيروا و هم و هم و كسانى
 و ابو بكر است بنا برانكه در مصاحف اهل بكة و عراق مخيمه بر ستم كشته زير كه صديق
 مفعول جون عايد به موصول باشد حذفش جايز است بس باقيان به اثبات ها خوانند
 بر اصل و از ان جهت يترکه در مصاحف يدينه و شام ها تا نبستت قوله و في رجعون
 الا يعني يا عينه در و اليه يرجعون يارى كرده و اجيزى كه در كار او دخل ساخت
 كه قوله تعالى فذره هم رجوعوا است يعنى چون از بيش لفظ رجعون لفظ فذره هم
 واقع شده كه صديق عايد است يرجعون يترجعت فذره كشته شناسه فذره هم
 را معصود انكه هم و كسانى و اين كشيروا عيب خوانند بنا برانكه ائمه و ديكران
 خطاب بطريق التفات قوله **وفي قبيله الكسر والضم**
بعد في نصير و خاطب يعملون كما اخل
 يعني نكسور كن لام را و كسور كودان ها معصوم را كه بعد ارام است

از برای

از برای هم و علم در صالحيه داخليه و كشيروا يارى دهندگان ان قراة بس ان
 باقيان لا قرا متوقع بايد ساخت و ها را صغور و ذر قراة اول عطف بر لفظ
 الساعه بوداى و عند علم الساعه و علم قبيله و بر قراة دوم عطف باشد
 بر محل الساعه و بنا كه الساعه در محل نصب است بر مفعوليه يعلم كه از علم
 مستنبط مى شود اى يعلم الساعه و يعلم قبيله و بر قراة كسر و يتركون
 وصل باشد و بر قراة فتح در بعض توجيهاش وقت قوله و خاطب اليه يعنى به
 خطاب بخوان فسوف تعلمون را از اين عامر و نافع و از ديكران به عيب و در قراة
 خطاب بر سلام وقف لازم باشد و در قراة غيب بطلق قوله كما اخل اي خاطب
 خطابا مثل خطاب اخل قوله **تحتي عماري اليا و يغلي نا**
على و رب السموات اخفضوا الرفع ثملا
 يعني يا راضاه دين سوره و ارفعست در من تحتي افلا تبصرون فخش
 از نافع و ابو عمرو و بوي است و در يا عبادى لا خوف كه فخش در وصل از ابو بكر
 فقط است و اسكانش در حاله از نافع و ابو عمرو و اين عامر و حذفش در طالع
 از باقيان و يا رايك و اشعوني هذا حيوا است از ابو عمرو و در وصل لا غير
 قوله و يغلي ال شروعت در بيان اختلاف الدخان يعني كالمهل يغلي يتر كبر
 نوديك شده بلبدي او را اين كشيروا و بعضاى يغلي الطعام بس از غير ايشان
 به تايدت خواند شده باشد اى يغلي الشجره قوله و رب ال يعني معفوض كودايد
 رفع رب السموات را در اول سوره از كوفيان در اين حالت كه شما اصلاص
 كشتگان افسا در هم يكران باشيد بس از غير كوفيان مرفوع بايد خواند
 بر انكه خبر مبتدا محذوف باشد اى هو رب بس وقف بر ما قبلش مناسب
 و در قراة كسر وصل ريرا كه رب بدل است از رحمة من ربك قوله

وَضَمَّاعْتَلَوْهُ أَكْثَرُ غَيْرِ أَنْ لِفَتْحِ أَرْبَعًا وَقُلَانِي

وَلِي الْيَا رَحْمَةً لِي بِكُسُورِ كُنْ تَارَ مَضْمُونَهُ رَا اَزْخَنُوه فَاغْتَلَوْهُ اَزْ كُوفِيَان دَاهِي وَ
دَوَالِي كِه خَدَاوندِي بِدَارِي بَاشِي اَزْخَلَقْ وَتَوَسَّسْت رَا زِي بَاخْشِي اَزْ دِيكَمَان
تَارَ اَمَضْمُونِ بَايْدِ خَوَاجِدِ وَكُسُورِ فَمِ دَوْلَةِ اَنْدِ قَوْلِ اَنْكْ اَلَا يَنْفَعُ مَفْتُوحِ سَارِي
مَعْرُومِ رَا اَزْ دُوقِ اَنْكْ اَزْ كَسَايِي اِي لَ اَنْكْ دِ عَالِي كِه خَدَاوندَانِ جَوِي كُوجَكِ
بَاشِيْدِ سِي اَزْ دِيكَمَانِ كُسُورِ بَايْدِ سَاخْتِ بِطَوِيقِ اسْتِنَافِ قَوْلِ وَقُلَانِي
اَلَا يَنْفَعُ بَكُو كِه اَتِي وَلِي رَا حَايِلِ اَرَا كَرَايِيْدِ اَنْدِ يَنْفَعِي اَرَا اَصَافِ دِهِيْنِ سَتَرِ دُو
مَحَلِ اسْتِ اِلِي اَيْتِ كُورِ كِه نَافِعِ وَاَبِنِ كَثِيْرِ وَاَبُو عَمِ وَشِ بَنِي حَوَاتِ
وَقَوْمِ اِلِي اَزْ دِوَرِشِ فَعَطِ وَاَبَا اَنْدِ اَنْ قَوْمِ وَفَاغْتَرُوي اسْتِ اَزْ دِوَرِشِ
تَهَادِرِ وَصَلِ قَوْلِ سُوْرَةِ الشُّرُعَةِ وَاَلْاِحْقَافِ مَعَارِفِ اَيَاتِ اَلِي
كَيْسِرِ شَفَاوَارِ فِي اَصْهَرِ تَبْوَكِيْدِ اَوَّلِ
يَنْ خَوَانِدِ اَنْدِ عَمْدِ كَسَايِي وَمَايْتِ نَزْدِ اَيَاتِ وَبَعْدِ اَزْ اَنْدِ قَصْرِ يَفِ الدِّيَاجِ اَيَاتِ
بَكْسِرِ هُوْدِ اَيَاتِ تَاعَطِ بَاشِدِ بَرَا اَيَاتِ اللُّوْسِيْنِ مَضْمُونِ بَرَا مَعْنِي اَنْ
بَشِ بَرَايِنِ قِرَاةِ دِوَقَوْلِ تَعَالِي وَفِي خَلْقِ كُورِ اَنْ بَعْدِ اَزْ اَوَّلِ مَضْمُونِ
بَاشِدِ قَوْلِ تَعَالِي وَاِخْتِلَافِ لَفْظِ اَنْ وَلَفْظِ فِي هَرْدِوَعْبَدِ اَزْ اَوَّلِ مَقْدَرِ
بَاشِنْدِ بِرِ قَوْلِ تَعَالِي وَاِخْتِلَافِ اللَّائِي اَزْ قِيلِ عَطْفِ بِرِ مَعْمُولِ دُو عَامِلِ
مُخْتَلِفِ بَاشِنْدِ اَنْ عَرَفِ اِنْ اسْتِ وَكَلِمِ فِي هَرَا كِه قَوْلِ فِي خَلْقِ كُورِ عَطْفِ
اسْتِ بَرِ السَّمَوَاتِ وَعَامِلِ دِ اَوْعَرَفِ اِنْ اسْتِ وَقَوْلِ وَاِخْتِلَافِ عَطْفِ اسْتِ
بَرِ خَلْقِ كُورِ وَعَامِلِ دِ اَوْكَلِمِ فِي اسْتِ وَاَبِنِ اِخْتِيَارِ صَاحِبِ كَشَافِ اسْتِ
وَجَمَاعَتِي بَعْدِ اَنْ اَوَا مَآ اِخْتِيَارِ نَاطِقِ رَحْمَةِ اللّٰهِ عَلَيْهِ اسْتِ لَفْظِ اَيَاتِ
رَا دِيْنِ دَوَايِيْ اَخِيْرِ كُورِشِ كُودِ اَنْدِ اَزْ بَرَايِنِ تَاكِيدِ كُورِيَا كِه خِي

سورة الشعراء

و درم

فوق

فَرَمُودِه كِه اِنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالاَرْضِ وَفِي خَلْقِ كُورِ وَاِخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ
لَا اَيَاتِ اَيَاتِ وَشَيْخِ اَبُو حَسَنِ تَحَاوِي رَحْمَةِ اللّٰهِ عَلَيْهِ كِه اَزْ اَكَا بَرِي اَمْدِ
نَاطِقِ اسْتِ فَرَمُودِه كِه نَاطِقِ قُدْسِشِ فَرَمُودِه كِه مَنِ كَقْتَارِ حَوِيْشِ كِه اَصْغَرِ نَه
اَصْغَارِ مَضْمُونِ اِي حَوَامِلِ اَنْ اِي حَوَامِلِ كِه عَرَفِ عَطْفِ دِوَقَوْلِ وَفِي خَلْقِ كُورِ نَاطِقِ
مَنَابِ كَلِمِ اِنْ اسْتِ وَكَلِمِ فِي هَرْدِوَعْبَدِ اِنْ اَبَا بَابِ عَطْفِ بِرِ عَامِلِ مُخْتَلِفِ
بَاشِدِ وَاَزْ بِنِجَةِ فَرَمُودِ اَصْغَرِ تَرَكِيْدِ اَلَا يَنْفَعُ مَا قِيلِ كُودِ اَنْ اِي تَكْوِيْرِ رَا تَاكِيدِ
بِه عَطْفِ بِرِ بَاقِيَانِ بَرَفِ حَوَاتِدِ دِوَعْبَدِ وَاَعْلَانِ اَبَا اَنْ هَرْدِوَايِه بَسَايِيْدِ
بَاشِنْدِ وِ دِوَقَوْلِ وَاِخْتِلَافِ بَعْدِ اَزْ اَوَّلِ عَرَفِ فِي فَعَطِ مَضْمُونِ بَاشِنْدِ وَتَكْوِيْرِ لَفْظِ
اَيَاتِ مِمِ اَزْ بَرَايِنِ تَاكِيدِ بَاشِنْدِ مَعْدُوِيْ وَفِي خَلْقِ كُورِ وَاِخْتِلَافِ اللَّيْلِ اَيَاتِ اَيَاتِ بِرِ بَرِي
قِرَاةِ بِرِ قَوْلِ اللُّوْسِيْنِ وَتَبْوَكِيْدِ وَبَرِ قِرَاةِ كُسُورِ قَوْلِ لِيْجَرِيْ بَاغِيْرِ سَمَا وَغَشَاوِ
بِه الْفَتْحِ وَالْاِسْكَارِ الْقَصْرِ شَمْلًا

يَنْ خَوَانِدِ اَنْدِ عَمْدِ كَسَايِي وَمَايْتِ نَزْدِ اَيَاتِ وَبَعْدِ اَزْ اَنْدِ قَصْرِ يَفِ الدِّيَاجِ اَيَاتِ
بَكْسِرِ هُوْدِ اَيَاتِ تَاعَطِ بَاشِدِ بَرَا اَيَاتِ اللُّوْسِيْنِ مَضْمُونِ بَرَا مَعْنِي اَنْ
بَشِ بَرَايِنِ قِرَاةِ دِوَقَوْلِ تَعَالِي وَفِي خَلْقِ كُورِ اَنْ بَعْدِ اَزْ اَوَّلِ مَضْمُونِ
بَاشِدِ قَوْلِ تَعَالِي وَاِخْتِلَافِ لَفْظِ اَنْ وَلَفْظِ فِي هَرْدِوَعْبَدِ اَزْ اَوَّلِ مَقْدَرِ
بَاشِنْدِ بِرِ قَوْلِ تَعَالِي وَاِخْتِلَافِ اللَّائِي اَزْ قِيلِ عَطْفِ بِرِ مَعْمُولِ دُو عَامِلِ
مُخْتَلِفِ بَاشِنْدِ اَنْ عَرَفِ اِنْ اسْتِ وَكَلِمِ فِي هَرَا كِه قَوْلِ فِي خَلْقِ كُورِ عَطْفِ
اسْتِ بَرِ السَّمَوَاتِ وَعَامِلِ دِ اَوْعَرَفِ اِنْ اسْتِ وَقَوْلِ وَاِخْتِلَافِ عَطْفِ اسْتِ
بَرِ خَلْقِ كُورِ وَعَامِلِ دِ اَوْكَلِمِ فِي اسْتِ وَاَبِنِ اِخْتِيَارِ صَاحِبِ كَشَافِ اسْتِ
وَجَمَاعَتِي بَعْدِ اَنْ اَوَا مَآ اِخْتِيَارِ نَاطِقِ رَحْمَةِ اللّٰهِ عَلَيْهِ اسْتِ لَفْظِ اَيَاتِ
رَا دِيْنِ دَوَايِيْ اَخِيْرِ كُورِشِ كُودِ اَنْدِ اَزْ بَرَايِنِ تَاكِيدِ كُورِيَا كِه خِي
يَنْ خَوَانِدِ اَنْدِ عَمْدِ كَسَايِي وَمَايْتِ نَزْدِ اَيَاتِ وَبَعْدِ اَزْ اَنْدِ قَصْرِ يَفِ الدِّيَاجِ اَيَاتِ
بَكْسِرِ هُوْدِ اَيَاتِ تَاعَطِ بَاشِدِ بَرَا اَيَاتِ اللُّوْسِيْنِ مَضْمُونِ بَرَا مَعْنِي اَنْ
بَشِ بَرَايِنِ قِرَاةِ دِوَقَوْلِ تَعَالِي وَفِي خَلْقِ كُورِ اَنْ بَعْدِ اَزْ اَوَّلِ مَضْمُونِ
بَاشِدِ قَوْلِ تَعَالِي وَاِخْتِلَافِ لَفْظِ اَنْ وَلَفْظِ فِي هَرْدِوَعْبَدِ اَزْ اَوَّلِ مَقْدَرِ
بَاشِنْدِ بِرِ قَوْلِ تَعَالِي وَاِخْتِلَافِ اللَّائِي اَزْ قِيلِ عَطْفِ بِرِ مَعْمُولِ دُو عَامِلِ
مُخْتَلِفِ بَاشِنْدِ اَنْ عَرَفِ اِنْ اسْتِ وَكَلِمِ فِي هَرَا كِه قَوْلِ فِي خَلْقِ كُورِ عَطْفِ
اسْتِ بَرِ السَّمَوَاتِ وَعَامِلِ دِ اَوْعَرَفِ اِنْ اسْتِ وَقَوْلِ وَاِخْتِلَافِ عَطْفِ اسْتِ
بَرِ خَلْقِ كُورِ وَعَامِلِ دِ اَوْكَلِمِ فِي اسْتِ وَاَبِنِ اِخْتِيَارِ صَاحِبِ كَشَافِ اسْتِ
وَجَمَاعَتِي بَعْدِ اَنْ اَوَا مَآ اِخْتِيَارِ نَاطِقِ رَحْمَةِ اللّٰهِ عَلَيْهِ اسْتِ لَفْظِ اَيَاتِ
رَا دِيْنِ دَوَايِيْ اَخِيْرِ كُورِشِ كُودِ اَنْدِ اَزْ بَرَايِنِ تَاكِيدِ كُورِيَا كِه خِي
يَنْ خَوَانِدِ اَنْدِ عَمْدِ كَسَايِي وَمَايْتِ نَزْدِ اَيَاتِ وَبَعْدِ اَزْ اَنْدِ قَصْرِ يَفِ الدِّيَاجِ اَيَاتِ
بَكْسِرِ هُوْدِ اَيَاتِ تَاعَطِ بَاشِدِ بَرَا اَيَاتِ اللُّوْسِيْنِ مَضْمُونِ بَرَا مَعْنِي اَنْ
بَشِ بَرَايِنِ قِرَاةِ دِوَقَوْلِ تَعَالِي وَفِي خَلْقِ كُورِ اَنْ بَعْدِ اَزْ اَوَّلِ مَضْمُونِ
بَاشِدِ قَوْلِ تَعَالِي وَاِخْتِلَافِ لَفْظِ اَنْ وَلَفْظِ فِي هَرْدِوَعْبَدِ اَزْ اَوَّلِ مَقْدَرِ
بَاشِنْدِ بِرِ قَوْلِ تَعَالِي وَاِخْتِلَافِ اللَّائِي اَزْ قِيلِ عَطْفِ بِرِ مَعْمُولِ دُو عَامِلِ
مُخْتَلِفِ بَاشِنْدِ اَنْ عَرَفِ اِنْ اسْتِ وَكَلِمِ فِي هَرَا كِه قَوْلِ فِي خَلْقِ كُورِ عَطْفِ
اسْتِ بَرِ السَّمَوَاتِ وَعَامِلِ دِ اَوْعَرَفِ اِنْ اسْتِ وَقَوْلِ وَاِخْتِلَافِ عَطْفِ اسْتِ
بَرِ خَلْقِ كُورِ وَعَامِلِ دِ اَوْكَلِمِ فِي اسْتِ وَاَبِنِ اِخْتِيَارِ صَاحِبِ كَشَافِ اسْتِ
وَجَمَاعَتِي بَعْدِ اَنْ اَوَا مَآ اِخْتِيَارِ نَاطِقِ رَحْمَةِ اللّٰهِ عَلَيْهِ اسْتِ لَفْظِ اَيَاتِ
رَا دِيْنِ دَوَايِيْ اَخِيْرِ كُورِشِ كُودِ اَنْدِ اَزْ بَرَايِنِ تَاكِيدِ كُورِيَا كِه خِي

قوله

گشته است و احسانا از بولی کردن کوفیان یعنی خواننده اند کوفیان و وصینا
 الا نسان بوالديه احسانا را بر وزن اسلاکای و صینان از محسن الیها احسانا
 و دیگران حسنیای خوانندای و صینا و صینه ذات حسین قوله و غیر صحاب
احسن ارفع وقوله وبعديا ضم فعلا ووقلا
 یعنی مرفوع که دان احسن را از بولی غیر خدا و ندان صحابه و در فعل که یوسته
 شیان کور اید اند به یا مضمومه حاصل اندیش از لفظ احسن و بعد از او این فعل
 لغوی بود و اصطلاحش است که حرفه و کسای و مضمون خوانند بقبل و تجاوز
 و به یا مضمومه بر بنابر مفعول و برفع احسن و مفعولیه تا قائم مقام فاعل بقبل
 شود و غیر شیان قائم مقام فاعل تجاوز است پس حرف و کسای و مضمون هر دو
 فعل را به غیر مضمومه خوانند و به نصب احسن بر مفعولیه فعل اول و غیر شیان هم
 مفعول فعل دوم است قوله **وقل عرشا م ارفع و اعدا ن**
نوفهم بالیاله حقهم شلا یعنی بگو که ادغام کرده اند نون
 اول را در نون دوم از قوله تعالی اعدا ن فی عرشا م پس از حتمه الثنا سکنه
 مدی شام را در الف بیاید کشید پس از بولی غیر هشام به اظهار نون اول
 باید خواند قوله نوفهم الی یعنی یوفیهم اعمالهم به یا او راست حقیقه نهش
 غرض آنکه هشام و ابن کثیر و غیره و عامر به یا می آیند اند و باقیان به نون و فاعل
 در هر دو قراة جفعه عرق است **قوله وقل لا تری بالخبیب**
واضم وبعلا مساکنهم بالرفع فاشید
 نون یعنی بخوان لا تری الا مساکنهم را به یا تدرکوی مضمون یا مضمون دارد و مضمون
 کن این یا را و بعد از آن که بولی لفظ مساکنهم برفع فاش شوند و خوانند او را
 عطا داده اند یعنی الی به یا مضمومه و مساکنهم برفع قراة جمعه و عامر است

بنانی
خوانند

و روی بنابر مجزول باشد و مساکنهم قائم مقام فاعلش و مخم و الیاله بر اصل خود
 باشند و از آن جهت قدر فت که ایشان بصورت عیب خوانند به عیب که فی الحقیقه
 اینها از برای تذکر است مثل ما یضربون الی و عدول از لفظ تذکره لفظ عیب
 از برای است که دیگران خطاب می خوانند به یا نیست پس دیگران بنا بر مفتوحه
 خوانند از برای خطاب و مساکنهم را منصوب سازند بر مفعولیه تری و او هم
 و کسای به ایاله تا به خوانند و ورش بر بن که اصل خودشان است پس بخ قراة
 شود **قوله ویا وکلی ویا تعدا ن ویا واوزعی بها**
 حلقه نون و کلی و یا و کسای در یا اضافی دل بر سوره در چهار محلی است
 اول کسای ای که که بخش از نافع و بری است ۲ اتعدا ن از اخراج از نافع و بری
 ۳ اوزعی علیک از نافع و بری و اوزعی ان اشکر از ورش و بری
 قوله سوره محمد صلی الله علیه و سلم الی سوره الرحمن عز و قل قوله
و بالضم واقصر واکسر التاء قاتلوا علی حجة و
 القصیر فی اسیر ذلای یعنی بخوان و الذین قتلوا فی سبیل الله را بضم قاف
 و حذف کن التاء که بعد از قافست و مکسور کردن آن تا را تا بنا بر مجزولی
 شود از قبل از بولی مضمون و او هم و در حالتی که توبه بخانی باشی و کوی که در مقاتله
 البته بعضی قاتل باشند و بعضی مضمون پس دیگران فتح قاف و اثبات الف و فتح تا
 خوانند بر بنا معروف از مقاتله قوله و القصیر الی یعنی قصه در اسیر و لو خویش
 را بر آورده یعنی از روی لغت صحیح و مقبول آمد و مقصود آنست که از کثیر
 بخذف الف بعد از نون می خوانند از اسیر اسیر یعنی تغیر مثل فرج از فرج فرج
 پس دیگران به اثبات الف خوانند از اسیر اسیر مثل ناصرا نصیر و اثبات
 و حذف و لغة اند قوله و فی انفا حلفت هدی و بضمهم و کسیر و حر یک

و او هم و کسای

و او هم

یعنی وقت قدر در اینجا خداوند اخلافت است راه نمودن این اختلاف بزی ایستوی
خود تا بدان گشته یعنی بزی را در ماد اقال انقاد و وجه است حذف الفی که بعد از
منفی است و اثباتش مثل فاع و غیر و دیگرانرا اثباتست و اثبات لغت فیضیه
است یعنی هر دو الان باشد قوله و بعضهم الا یعنی حاصل کرده اند و اثباتی هم
را بعضی منفی و کسرا هم و تحریک یا بفتح یعنی زیاده کرده اند از این بنا را متغول از ابوعمر
بر این دیگران فتح منفی و فتح الم و سکون یا را روایه کرده باشند بر بنا فاعل و فاعلش
عمر و علا بود و نیز می توان که شیطان باشد عجز و در قراة ابوعمر نیز همین
دو احتمال دارد **قوله و اسیر ارحم فاکثر صحابا و سبلوکم**
فعلم الیاصف و سبلو و اقله اشروعست و در بیان اختلاف
سوره الفتح یعنی عیب در التوسنوا بالله صحیح و سزاوار است و شبه لفظ و دیگر که
ان و یغفر لکم و توفیوهم و تسبحون است واقع اند بعد از التوسنوا یعنی آن کثیر
و ابوعمر و این چهار لفظ را به عیب خواند اند ای یومین به اخلق المرسل الهم
و یغفر لهم پس باین هر چهار لفظ را به خطاب خوانند و خطاب مجموع مردمان
باشد قوله و فی الی الحزین یعنی فسبوتیه اجماع عظیمایا بر عینه قراة ابوعمر و کوفیان
است و فاعلش ضمیر لفظ الله است در معانی هاد علیه الله و بوزن غنیه قراة
دیگران است و بقوله عید تسلسله اشارة نموده به آنکه امثال این کلمات
که بیا و نون خواند اند در قرآن بسیار است و غیر موضوعی باشد که آب
بسیار در آنجا کرد آید **قوله و بالضم ضراشک و الکسر**
عنهما بالامر کلام الله و القصص و کلام
یعنی آن را داد بکم ضرا او را داد بکم بضم ضاء فاش شده از حرف و کسای پس از دیگران
بفتح فاش گشته باشد و ضم و فتح دو لغت اند مثل ضعیف و ضعیف قوله و الکسر

واقعہ

سورة الشرح والاحكام ٢٩٨

یعنی کسر و قصور انما شبه اند در لام کلام الله از حین و کسائی یعنی ایشان هر دو ان بد لوا
کلام الله را بکسر لام و حذف الف بعد از لام خوانند اند تا جمع کلمه باشد پس یقین
بفتح لام و اثبات الف خوانند یعنی کلام الله که تم جمع کلمه است و در شرح شعله
آورده که در نظم توفیق را در قوله بلام روایت کرده اند قوله بما یعلمون حج
حرف شطاه در عا ما جله و اقصر فازه ملا یعنی
بما یعلمون بصیر بعین غالب اند در حجت از بهر اوجهم و فقط پس دیگران را
خطاب باشد قوله حمله الایع در حمله آورده است خواندن قاری بی بزرگوار
شطاه را یعنی می خوانند این کثیر و این ذکوان اخرج شطاه را بفتح طاب پس دیگران
بسکون خوانند و فتح و سکون دو لغت اند و شطاه را خبر که جاک است از بیخ
زنج دیگر بار بیرون می آید قوله و اقصر الایع حذف کن الفی که از سر من
فازد است از این ذکوان درین حاله که ضا و ندجتها باشی بر این قراة زیرا که
یقال از رتبه بالمد و القصر اقصیه و اعنته قوله و فی یعملون دم
نقول یساع از صفا و کسر و از بار از فار خلا
یعنی این کثیر و الله بصیر بما یعلمون را که از اجزای حروف است بعین خوانند و دیگر
خطاب در وجه هر دو طاهر است و نافع و ابو بکر گویم یقول یلهم و ادق
بیا خوانند اند و باقیان به نیز و نافع و حم و این کثیر و ابو الشجر و بکسر
می خوانند اند و مصدر را در بر باشد و غیر ایشان بفتح که جمع در بر و در بیان
قراة مضانی مقدّر بود ای زمان از بار غ دایم شو غیب در یعملون و یقول
خوانند شده است به یا غیبه زیرا که صافی گشته و مکتور گوید آیند می
ادبار را و زیرا که این کسر فین و زی یافته در حالتی که دخل سازند است در
کار و ادبار النجوم در آخر الطور یعنی در کسر و نافع و اند قوله

3/

این را می خوانند و در هر دو قرآن صد است به یک معنی از

تَمَارُونَ تَمْرُونَ وَافَحَوْشِدَا مَنَاءَ الْبَكْرِ رِدَاهُ وَأَخْلَا

وَيَمْنُزُضٍ خَشَعَا خَشَعَا شَفِي حَمِيدًا خَالِطٌ يَعْلَمُونَ

وَأَفَافَ

هم

يَعْلَمُونَ فُطِبَ كَلَامُهُ احببنا است بآنكه ابن كثر هم موز می گردانند یا قسمه ضری
را بر یاقیان بعین موز خوانند و در هر دو قرآن صد است به یک معنی از
ضَارًا یا ارضار یعنی نقص قوله خَشَعًا الْاَشْرَعَت در اقربت یعنی خاشعاً انشا
بجای خَشَعَا شَفَا وَاَذَه قاری سترده را یعنی هم و کسانای و ابوعسی و خاشعاً
و ابه افراد خوانند اندر آنكه صفة چون بر موصوف مقدم است عطف فعل است
که بر فاعل مقدم می باشد پس کویا که خَشَعَا اَبْصَارُهُم فَوَمَوْذَه و دیگران خَشَعَا می خوانند
از برای آنكه چون موصوف که اَبْصَارُهُم است جمع است صفتش نیز جمع باشد قوله
وَخَالِطٌ اَلَا یعنی خطاب بخوان سبعلون عدا را و بعد از آن خوش شود از روی غلبه
که همچون جگرگاه تو است مقصود که هم و این عامر خطاب بخوانند و می طمان
این آیه باشند ای سترون تعذیب الایم الخالیة پس یاقیان بغیب خوانند و ضمیر
ایم ماضیه را ببرد و درین سوره هست یا زاینده هست یوم یذبح الداجی در وصل
از ویش و ابوعسی و در حال از تری و مطیعین الالداجی در وصل از نافع و ابوعسی و
و در حال از اینک بر و نذری در شش موضع از ویش فقط در وصل قوله
سورة الرحمن عن رجل و الحی و الرحمن و رفع
ثَلَاثًا بِنَضْبٍ عَنِّي وَالتَّوَنُ بِالْخَفَضِ كَلَامُهُ یعنی وَاجِبٌ ذُو الْعَرْشِ وَالرَّحْمَنُ
رَفِيعُ السَّيِّئَاتِ بِنَضْبٍ كَانِي وَبَسْنَدِيَّةِ اَمِنْ رُبَّكَ عَطَفْتَ بِرِوَالِ الْأَرْضِ وَضَعَهَا
وَوَضَعَهَا بِعَنِّ خَلَقَهَا بِأَشْدَّ وَبَرَفِيعَ عَطَفَ بِأَشْدَّ بِرَفَاهَةٍ وَغَضَّ أَزْبِتَ أَنْكُ
این عامر کلمات سه گانه را بنصب می خواند و علامه نصب ذالک است و در
آن دو کلمه دیگر فتح و غیر این عامر بر نفسان خوانند اندر و نشانه رفع در دو
نواواست و در باقی ضمه قوله و التَّوَنُ اَلَا یعنی تَوَنُ و الرحمن را قید کرده اند
بخفض از هم و کسانای تا عطف باشد بر العصف قوله وَيَجْرِجُ فَأَضْمَمُ

سورة الرحمن

وَأَفْحَ الصَّامِ أَحْمَرُ فِي الْمَنَشَاتِ الشَّرِّ بِالْكَسْرِ
 فَاحْ لَا صَحِيحًا يَجْلِبُ يَفْرَحُ الْبَكَارِ شَائِعُ شَوَاطِ بِكْسَرِ الْقَمِّ يَكْتُمُ جَلَا
 يَفْعُ مَقْمُومَ كُنْ يَارَ وَافْتُوحَ سَارَ رَا مَقْمُومَ رَا زِيْجُ مَهْمَا لَوْلَا زَانَا فَعِ وَابْعُومَ
 رِيْرَا كِه هِرْ كِي اِيْشَان حَمَايَه كُودَه اِنْدَ اِيْنَ قَوَارَه رَا بَانِدَه اِنْرَا فَا كُودَه اِنْدَ وَبِه حَقِيقَه
 فَا عِلْش خَالِقُ بَاشْدَ وَبِحَارِ خِلَاقِ بَسْ اَزْ دِيْكَرَانِ يَارَا مَقْمُومَ بَايْذِ سَاخْتِ وَرَا اَزْ رَا
 مَقْمُومَ وَفَاعِلِ لَوْلَا وَرَجَانِ بَاشْدَ بِحَارِ شَلْ غَرَبَتِ الشَّمْسِ وَطَلْعِ الْقَمْرِ قَوْلُهُ فِي الْمَنَشَاتِ
 اَلْاِيْعُ كُنْ وَبِحَارِ شَيْنِ رَا دُرُوْلَه اَبْجَوَارِ الْمَنَشَاتِ بِكْسَرِ اَحْمَرُ فِيْ خِلَافِ وَارَا اَبُو بَكْرٍ
 جَلَا فِ فِيْ رَحَالَتِيْ اِيْنَ يَقُوْلُ صَحِيْحٌ اِسْتِ وَاِيْنَ اِسْمَانَه بُوْدَ كَسِيْ اِسْتِ كُوِيْدَه وَرَقْوَارَه
 فَحْ مَعْلُومَ كِه دِيْكَرِيْ اِنْشَارَه وَاِجْرَا كَشِيْتَهَا عُوْذَه وَدُرْ قَوَارَه كَسْرِ نَسِيْدَه اِنْشَارَه
 بِه كَشِيْتَهَا اِسْتِ وَاِيْنَ مَعْنِيْ بَكُوْنَه صَوْرَه بِنْدَ جَوَابِشْ دِهَنْدَه كِه مَعْنِيْشْ اِسْتِ كِه
 اِنْشَانِ اِنْشَارَه مَوْجِ يَارَا اِنْشَارَه سِيْرِيْ كَسْتَه يَارَا دَ بَانَهَارَا اِيْرِيْ دَارِيْ اِيْنَ مَعْنِيْ صَحِيْحٌ
 اِسْتِ وَبَاقِيَانِ بِنْفَحِ مَعْنِيْ حَوَاشِدِ قَوْلُهُ يَفْرَحُ اَلْمَ بِنْفَحِ يَفْرَحُ لَكُمُ اِيْمَةُ التَّلَاقِ يَارَا وَ
 فَاشْ اِيْمَةُ بَاشْدَ وَفَوَاحِ دَرِيْنَ مَعْنِيْ قَصْدِ بَاشْدَ قَوْلُهُ شَوَاطِ اَلْمَ بِنْفَحِ ظَاهِرِ كُودَه اِسْتِ
 نَكُوْرَا قَوَارَه اِيْزْ كَسْرِ اِسْتِ يَرْسَلْ عَلَيْهَا شَوَاطِ رَا بِكْسَرِ شَيْنِ مَقْمُومَ بَسْ فَعِ اَوْ مَقْمُومَ شَيْنِ
 رَا ظَاهِرِ كُودَه اِسْتِ بَاشْدَ وَكَسْرِ مَقْمُومَ دَوْلَه اِنْدَ مَعْنِيْ زَبَانَه قَوْلُهُ وَرَفْعُ
 نَحَا سَرِ حَرْفِ وَكَسْرِ مِيْرُ بَطْمُثِ الْاَوَّلِيْ اَلْضَمُّ زَهْدُ
 وَتَقْبَلُ اِيْفَ مَرْفُوعِ اِنْ خَاسَ سَبِيْنِ اِسْتِ مَحْرُومِ كُودَه اِنْدَشْ اَبْرَا كَسْرِ اَبْرَا عِيْمُ
 كَسْرِ حَقِّ اِنْدَ دَرِيْنَ قَوَارَه رِيْرَا كِه عَطْفِ اِسْتِ بُوْنَا رِيسِ فَعِ اِيْشَانِ بُوْفَعِ حَوَاشِدِ تَا عَطْفِ
 بُوْدَ بُوْ شَوَاطِ قَوْلُهُ وَكَسْرِ اَلْمَ بِنْفَحِ مَقْمُومَ كُودَه اِنْدَ مَقْمُومَ رَا اَلْمَ بَطْمُثِ اَوَّلِ
 اِيْزْ بُوْ دُوْرِيْ اَزْ كَسْرِ اِيْ اَحَالَتِ يَارَه نَمَايْذِ وَطَلْعَتِ قَوْلِ كَسْتَه قَوْلُهُ وَقَالَ بَدِ
 لِيْثُ فِي النَّارِ وَحَدَه شَيْوُخُ وَتَصْرُ لِيْثُ بِالضَّمِّ اَوَّلَا

وَأَفْحَ الصَّامِ أَحْمَرُ فِي الْمَنَشَاتِ الشَّرِّ بِالْكَسْرِ
 فَاحْ لَا صَحِيحًا يَجْلِبُ يَفْرَحُ الْبَكَارِ شَائِعُ شَوَاطِ بِكْسَرِ الْقَمِّ يَكْتُمُ جَلَا
 يَفْعُ مَقْمُومَ كُنْ يَارَ وَافْتُوحَ سَارَ رَا مَقْمُومَ رَا زِيْجُ مَهْمَا لَوْلَا زَانَا فَعِ وَابْعُومَ
 رِيْرَا كِه هِرْ كِي اِيْشَان حَمَايَه كُودَه اِنْدَ اِيْنَ قَوَارَه رَا بَانِدَه اِنْرَا فَا كُودَه اِنْدَ وَبِه حَقِيقَه
 فَا عِلْش خَالِقُ بَاشْدَ وَبِحَارِ خِلَاقِ بَسْ اَزْ دِيْكَرَانِ يَارَا مَقْمُومَ بَايْذِ سَاخْتِ وَرَا اَزْ رَا
 مَقْمُومَ وَفَاعِلِ لَوْلَا وَرَجَانِ بَاشْدَ بِحَارِ شَلْ غَرَبَتِ الشَّمْسِ وَطَلْعِ الْقَمْرِ قَوْلُهُ فِي الْمَنَشَاتِ
 اَلْاِيْعُ كُنْ وَبِحَارِ شَيْنِ رَا دُرُوْلَه اَبْجَوَارِ الْمَنَشَاتِ بِكْسَرِ اَحْمَرُ فِيْ خِلَافِ وَارَا اَبُو بَكْرٍ
 جَلَا فِ فِيْ رَحَالَتِيْ اِيْنَ يَقُوْلُ صَحِيْحٌ اِسْتِ وَاِيْنَ اِسْمَانَه بُوْدَ كَسِيْ اِسْتِ كُوِيْدَه وَرَقْوَارَه
 فَحْ مَعْلُومَ كِه دِيْكَرِيْ اِنْشَارَه وَاِجْرَا كَشِيْتَهَا عُوْذَه وَدُرْ قَوَارَه كَسْرِ نَسِيْدَه اِنْشَارَه
 بِه كَشِيْتَهَا اِسْتِ وَاِيْنَ مَعْنِيْ بَكُوْنَه صَوْرَه بِنْدَ جَوَابِشْ دِهَنْدَه كِه مَعْنِيْشْ اِسْتِ كِه
 اِنْشَانِ اِنْشَارَه مَوْجِ يَارَا اِنْشَارَه سِيْرِيْ كَسْتَه يَارَا دَ بَانَهَارَا اِيْرِيْ دَارِيْ اِيْنَ مَعْنِيْ صَحِيْحٌ
 اِسْتِ وَبَاقِيَانِ بِنْفَحِ مَعْنِيْ حَوَاشِدِ قَوْلُهُ يَفْرَحُ اَلْمَ بِنْفَحِ يَفْرَحُ لَكُمُ اِيْمَةُ التَّلَاقِ يَارَا وَ
 فَاشْ اِيْمَةُ بَاشْدَ وَفَوَاحِ دَرِيْنَ مَعْنِيْ قَصْدِ بَاشْدَ قَوْلُهُ شَوَاطِ اَلْمَ بِنْفَحِ ظَاهِرِ كُودَه اِسْتِ
 نَكُوْرَا قَوَارَه اِيْزْ كَسْرِ اِسْتِ يَرْسَلْ عَلَيْهَا شَوَاطِ رَا بِكْسَرِ شَيْنِ مَقْمُومَ بَسْ فَعِ اَوْ مَقْمُومَ شَيْنِ
 رَا ظَاهِرِ كُودَه اِسْتِ بَاشْدَ وَكَسْرِ مَقْمُومَ دَوْلَه اِنْدَ مَعْنِيْ زَبَانَه قَوْلُهُ وَرَفْعُ
 نَحَا سَرِ حَرْفِ وَكَسْرِ مِيْرُ بَطْمُثِ الْاَوَّلِيْ اَلْضَمُّ زَهْدُ
 وَتَقْبَلُ اِيْفَ مَرْفُوعِ اِنْ خَاسَ سَبِيْنِ اِسْتِ مَحْرُومِ كُودَه اِنْدَشْ اَبْرَا كَسْرِ اَبْرَا عِيْمُ
 كَسْرِ حَقِّ اِنْدَ دَرِيْنَ قَوَارَه رِيْرَا كِه عَطْفِ اِسْتِ بُوْنَا رِيسِ فَعِ اِيْشَانِ بُوْفَعِ حَوَاشِدِ تَا عَطْفِ
 بُوْدَ بُوْ شَوَاطِ قَوْلُهُ وَكَسْرِ اَلْمَ بِنْفَحِ مَقْمُومَ كُودَه اِنْدَ مَقْمُومَ رَا اَلْمَ بَطْمُثِ اَوَّلِ
 اِيْزْ بُوْ دُوْرِيْ اَزْ كَسْرِ اِيْ اَحَالَتِ يَارَه نَمَايْذِ وَطَلْعَتِ قَوْلِ كَسْتَه قَوْلُهُ وَقَالَ بَدِ
 لِيْثُ فِي النَّارِ وَحَدَه شَيْوُخُ وَتَصْرُ لِيْثُ بِالضَّمِّ اَوَّلَا

يَفْعُ جَمَاعَتِيْ اَرْشَايَحَ قَوَارَ قَابِلِ كَسْتَه اِنْدَ بَقَمِ مَقْمُومَ دُوْرِيْشَيْنِ دُوْمَ نَقَطِ اَزْ بَرَايِ
 اَبُو اَحَارِثِ فَعِ مَقْمُومَ مَقْمُومَ وَطَايْنَه دِيْكَرَا اَهْلَا اَزْ رَوَايَه كُودَه اِنْدَكِه اَبُو اَحَارِثِ
 نَقَطِ عُوْذَه بَقَمِ مَقْمُومَ دَرِ مَعْلُومِ اَوَّلِ مَحْمُومِ دُوْرِيْ بَسْ اَبُو اَحَارِثِ رَا دَرِ مَوْجِ اَوَّلِ مَقْمُومِ
 بُوْدَ وَبَقَمِ كَسْرِ دُوْرِيْ رَا مَقْمُومَ بُوْدَ بَسْ اَبُو اَحَارِثِ سَهْ وَبِه بَاشْدَ وَدَرِ مَوْجِ دُوْمَ دُوْرِيْ
 وَبَقَمِ وَكَسْرِ دَوْلَه اِنْدَ دَرِ مَقْمُومِ طَبْتِ الْكَلَامِ اِذَا مَا هَا اَبَا اَحْمَرُ وَشَيْخِ اَبُو عَمْرٍو
 اَلْاِيْعُ رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِمْ هَيْتِ وَبَقَمِ اَوْرَدَه كِه كَسْرِ دَرِيْنَ دَوْلَقِ تَحْمِيْرِ عُوْذَه
 وَفَرْمُوْذَه كِه مَنِ هِيْجِ بَا كِيْ هِيْ دَا مَ دَرِ اَنَكِه هِرْ كِي رَا اَزْ اِيْنَ دَوْلَقِ بَقَمِ حَوَاشِدِ اَبَا كَسْرِ
 بَعْدَ اَزْ اَنَكِه جَمْعِ كَمِ نِيَّانِ اِيْشَانِ وَابُو عَمْرٍو رَحْمَةُ اللهِ فَرْمُوْذَه كِه بُوْدَ كَسْرِ اِيْ
 مِيْ دِيْذِ دَرِيْنَ دَوْلَقِ مَقْمُومَ رَا وَكَسْرِ اَبُو اَحَارِثِ اَنَكِه مَقْمُومِ كُوِيْدِيْ رَا وَكَسْرِ دُوْرِيْ كُودَا
 اَنَكِيْ دِيْكَرَا عَزَا اَوَّلَا وَخَوَاهِ دُوْمَ رَا وَنَاظِمِ رَحْمَةُ اللهِ اِسْمَانَه بِيْزْنِ مَعْنِيْ
 مَوْذَه يَقُوْلُهُ وَقَوْلُ الْكَسْرِ اِيْضًا لِيْهَمَّا تَشَا وَجِيْهَه
 وَبَقَمِ الْمُتَوَيْنِ بِه تَلَا مَعْنِيْ كَسْرِ اَبُو اَحَارِثِ قَارِيْ اَنَكِه مَقْمُومَ كُودَه اِنْدَ
 هِرْ كِي رَا اَزْ اِيْنَ دَوْلَقِ كِه خُوْدِيْ حَوَاشِدِ كَسْرِ اَبُو اَحَارِثِ وَبَقَمِ وَرَفْعَتِ
 رِيْرَا كِه دَرِيْنَ قَوْلِ جَمْعِ بَيْنِ اللَّفْتَيْنِ فَرْمُوْذَه وَبَقَمِ اَزْ مَقْمُومِ اَنَكِه اَبُو اَحَارِثِ
 بِمِثْلِ اِنْدَ اِسْتِ بِه اِيْنَ تَحْمِيْرِ تَلَا مَعْنِيْ عُوْذَه اِنْدَ قَوْلُهُ وَآخِرُهَا اِيْذِيْ اَجْلَالِ
 اَبْرَا عَمْرٍو اَبُو اَوْرِيْشِمِ الشَّامِ فِيْهِ مَثَلَا مَعْنِيْ
 حَوَاشِدِ اِسْتِ اَبُو اَحَارِثِ اِسْمَانَه رِيْزِ اَجْلَالِ وَآخِرُهَا اَبُو اَحَارِثِ رَا دَرِ
 اَبْرَا عَمْرٍو بِه وَآخِرُهَا مَقْمُومَ اَتَا بَعِ مَوْصُوفِ مِيْ بَايْذِ بُوْدَ وَآخِرُهَا اَبُو اَحَارِثِ
 اَهْلُ الشَّامِ بُوْ اَوْ نُوْشْتَهَا قَوْلُهُ وَرِيْشِمِ الشَّامِ اَلْمَ بَسْ اَبُو اَحَارِثِ اَجْلَالِ بِه يَارَه اَبُو اَحَارِثِ
 تَابَعَتِ رِيْزِ بَاشْدَ قَوْلُهُ سُوْرَةُ الْوَاَقِعَةِ وَالتَّحْدِيْدِ وَحَدِ وَعِيْنِ خَفَضِ
 رَفَعِهَا شَفَا وَغَرَا بِاِيْذِيْ كُورِ الضَّمِّ فَاعْتَلَا

يَفْعُ جَمَاعَتِيْ اَرْشَايَحَ قَوَارَ قَابِلِ كَسْتَه اِنْدَ بَقَمِ مَقْمُومَ دُوْرِيْشَيْنِ دُوْمَ نَقَطِ اَزْ بَرَايِ
 اَبُو اَحَارِثِ فَعِ مَقْمُومَ مَقْمُومَ وَطَايْنَه دِيْكَرَا اَهْلَا اَزْ رَوَايَه كُودَه اِنْدَكِه اَبُو اَحَارِثِ
 نَقَطِ عُوْذَه بَقَمِ مَقْمُومَ دَرِ مَعْلُومِ اَوَّلِ مَحْمُومِ دُوْرِيْ بَسْ اَبُو اَحَارِثِ رَا دَرِ مَوْجِ اَوَّلِ مَقْمُومِ
 بُوْدَ وَبَقَمِ كَسْرِ دُوْرِيْ رَا مَقْمُومَ بُوْدَ بَسْ اَبُو اَحَارِثِ سَهْ وَبِه بَاشْدَ وَدَرِ مَوْجِ دُوْمَ دُوْرِيْ
 وَبَقَمِ وَكَسْرِ دَوْلَه اِنْدَ دَرِ مَقْمُومِ طَبْتِ الْكَلَامِ اِذَا مَا هَا اَبَا اَحْمَرُ وَشَيْخِ اَبُو عَمْرٍو
 اَلْاِيْعُ رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِمْ هَيْتِ وَبَقَمِ اَوْرَدَه كِه كَسْرِ دَرِيْنَ دَوْلَقِ تَحْمِيْرِ عُوْذَه
 وَفَرْمُوْذَه كِه مَنِ هِيْجِ بَا كِيْ هِيْ دَا مَ دَرِ اَنَكِه هِرْ كِي رَا اَزْ اِيْنَ دَوْلَقِ بَقَمِ حَوَاشِدِ اَبَا كَسْرِ
 بَعْدَ اَزْ اَنَكِه جَمْعِ كَمِ نِيَّانِ اِيْشَانِ وَابُو عَمْرٍو رَحْمَةُ اللهِ فَرْمُوْذَه كِه بُوْدَ كَسْرِ اِيْ
 مِيْ دِيْذِ دَرِيْنَ دَوْلَقِ مَقْمُومَ رَا وَكَسْرِ اَبُو اَحَارِثِ اَنَكِه مَقْمُومِ كُوِيْدِيْ رَا وَكَسْرِ دُوْرِيْ كُودَا
 اَنَكِيْ دِيْكَرَا عَزَا اَوَّلَا وَخَوَاهِ دُوْمَ رَا وَنَاظِمِ رَحْمَةُ اللهِ اِسْمَانَه بِيْزْنِ مَعْنِيْ
 مَوْذَه يَقُوْلُهُ وَقَوْلُ الْكَسْرِ اِيْضًا لِيْهَمَّا تَشَا وَجِيْهَه
 وَبَقَمِ الْمُتَوَيْنِ بِه تَلَا مَعْنِيْ كَسْرِ اَبُو اَحَارِثِ قَارِيْ اَنَكِه مَقْمُومَ كُودَه اِنْدَ
 هِرْ كِي رَا اَزْ اِيْنَ دَوْلَقِ كِه خُوْدِيْ حَوَاشِدِ كَسْرِ اَبُو اَحَارِثِ وَبَقَمِ وَرَفْعَتِ
 رِيْرَا كِه دَرِيْنَ قَوْلِ جَمْعِ بَيْنِ اللَّفْتَيْنِ فَرْمُوْذَه وَبَقَمِ اَزْ مَقْمُومِ اَنَكِه اَبُو اَحَارِثِ
 بِمِثْلِ اِنْدَ اِسْتِ بِه اِيْنَ تَحْمِيْرِ تَلَا مَعْنِيْ عُوْذَه اِنْدَ قَوْلُهُ وَآخِرُهَا اِيْذِيْ اَجْلَالِ
 اَبْرَا عَمْرٍو اَبُو اَوْرِيْشِمِ الشَّامِ فِيْهِ مَثَلَا مَعْنِيْ
 حَوَاشِدِ اِسْتِ اَبُو اَحَارِثِ اِسْمَانَه رِيْزِ اَجْلَالِ وَآخِرُهَا اَبُو اَحَارِثِ رَا دَرِ
 اَبْرَا عَمْرٍو بِه وَآخِرُهَا مَقْمُومَ اَتَا بَعِ مَوْصُوفِ مِيْ بَايْذِ بُوْدَ وَآخِرُهَا اَبُو اَحَارِثِ
 اَهْلُ الشَّامِ بُوْ اَوْ نُوْشْتَهَا قَوْلُهُ وَرِيْشِمِ الشَّامِ اَلْمَ بَسْ اَبُو اَحَارِثِ اَجْلَالِ بِه يَارَه اَبُو اَحَارِثِ
 تَابَعَتِ رِيْزِ بَاشْدَ قَوْلُهُ سُوْرَةُ الْوَاَقِعَةِ وَالتَّحْدِيْدِ وَحَدِ وَعِيْنِ خَفَضِ
 رَفَعِهَا شَفَا وَغَرَا بِاِيْذِيْ كُورِ الضَّمِّ فَاعْتَلَا

اقادرتیسیر و تبصره می خلاف در یکنون فقط آورد. اند جنانچه ناظم احتمال
 این معنی نیز دارد و از جهت آنکه روایت تذکیر از هشام از تالیث کمتر بود خلاف
 وصف بدین که گفتی کرد حکت قال یخلف لا اله الا و ایضا در یک گفته
 باشند **قوله و کثیر جدا رضم و الفتح و اقصر و**
ذو اسیر ای بیار تو صلا یعنی کس هم با و فتح ذال را از اوین و راء
 جبار رضم ساخته اند یا مضموم سارجم و ذال را و حذف کنند الف را از
 بس ذال تا جذر شود که جمع جبار است مثل کث و کتاب از این غایر و کوفین
 و نافع در طائفه خداوند اقتدار به قوا سابق باشند پس غیر ایشان را بر کثیر
 و ابو عمرو جبار خوانند بکسر هم و فتح ذال و ب الثبات الف و هر یکی در آیه
 و فتح بر اصل خود باشند **قوله ای الی** یعنی خوانند اند نافع و این کثیر و ابو عمرو
 ای خاوا الله را بنفع یا ای که پیوسته است به او دیگر شروع می شود در الحذف
بقوله و فصل فح الضم نصر و صاده یکسری توی
و الثقل شافیه **قوله** یعنی یوم القیمه فصل یکم فتح یا مضموم من مضمون
 عام است پس هم مخصوص دیگران باشد و صلا او اقامه نموده بکسر در قوازه
 کوفیان یعنی ایشان بکسر صا خوانند اند و دیگران بنفع **قوله و الثقل الی** یعنی و تشدید
 در صا دهنده او یعنی قاری او که حمز و کسائی و ابن عامر اند کرده اند و جوع
 قوازه را درین کلمه یعنی ایشان به تشدید صا می خوانند و باقیان به تخفیف پس چهار
 قوازه حاصل اند **الفصل** بنوع و به تخفیف صا مکتوبه از عام هم یا و تشدید صا
 مفتوحه از ابن عامر یا هم یا و تشدید صا مکتوبه از حمز و کسائی و ابن عامر یا و تخفیف
 صا مفتوحه از دیگران **قوله و انما تمسکوا ثقل حلا و تمسکوا ثقل حلا**
 و اخفص نون عن شدی و لا یعنی تشدید که شیر شده از ابو عمرو در تمسکوا است

یعنی اول تمسکوا بهم الکوافر را تشدید سین می خوانند و باقیان به تخفیف **قوله و تمسکوا**
یعنی سون مسار و الله تمم را و محفوض کردن نون را و اضافه از خداوندان علم
 که تمسک خود را از علم تمام یافت اند یعنی از حفص و حمز و کسائی و ابن کثیر پس باقیان
 به تنوین تمم و نصب نون خوانند مثل **قوله و الله زد لا با و انصار**
نونا سما و تخجکم عن الشام ثقله یعنی زیاده کن
 لام جز را بر سر لفظ الله و سون سار انصار را یعنی بگو انصار الله از برای نافع
 و این کثیر و ابو عمرو و کسائی می گویند که این قوازه از روی روایت دفعی دارد
 یا نه ناظم رحمه الله جواب می نماید که بلی رفع کشته پس باقیان بترک لام و حذف
 تنوین خوانند اضافه و الفی بعد از نون سوم است در قوازه اول صوره ثوب
 باشد و در قوازه دوم الف الله مقصود که در قوازه الف ثابت است پس این ثقل
 با محل دوم که قال الحارث بن انصار الله است مشتبیه نکرد و زیرا که اگر خلاف
 در محل دوم نودی در قوازه تنوین الف از الله بیفتادی **قوله و تخجکم الی** یعنی تخجکم
 من عذاب الله را می شود کرد این اند از جمله قاری شام که ابن عامر است پس دیگران تخفیف
 خوانند **قوله و یجدر و انصار ی بیاء** اضافه و خشت سکون الضم
زاد فحولا یعنی هر یکی از بعدی اسمی احمد و انصار ای الله مذکور کشته اند بیاء
 اضافه یعنی نافع و این کثیر و ابو عمرو و ابن کثیر اقول را بنفع می خوانند و نافع فقط دوم را
 دیگر شروع در المناد یقول نموده بقوله و خشت الی یعنی خشت مسند سکون
 شن مضمومش زیاده کرده است پسندید یکی شیر از جمله قاری خوشش یعنی قبل
 و کسائی و ابو عمرو و اسکان شن خوانند و باقیان هم **قوله و خفت**
لوا الفایما یعملا و صفت اوز بوا و انصبوا
 لجزم حلا یعنی نافع لوز و رهم را به تخفیف و او خوانند و باقیان به تشدید و هر دو

هر دو

به يك معنى اند يقال لوى راسه ولوى امانه و اعرض و عارضه است ابو بكر و الله
خير بما يعلمون را به عین مناسبت و لئلا قرأ الله نفسا را که نفس اسم جنس است پس در
مع جمع باشد پس بگویند به خطاب خوانند قوله اكون الا يعنى خواند ابو عمرو و اكون
من الصالحين را بواو و به نصب نون تا عطف باشد بر اصدق و عباد و عذق
واو و نون ساکنه خوانند اند تا عطف باشد بر محل فاصدق که جزم است مثل من ضل
الله فلا هادى له و یدرهم بحزم در قراة عمر و کسائی خ خفیف کشته لو و ادرالى
ک الفه کیده است او و تشدید یعنی هر دو یکی است و بما تعلمون را و صف
کن به عین و اكون مفعول شده بواو و منصوب سازید نون بحرف م را در حالتی که جمع
گشتند کان معلوم باشد در توجیه این هر دو قراة قوله و بالغ لا تنون مع
خفص امی و الخفیف عرف و لا یغنی بالغ
جمع تنوین در او نیست از برای خفص در حالتی که اصحاب خفص من است یعنی خفص
ان الله بالغ امره در الطلاق محذوف تنوین و خفص امری خوانند به اضافه پس
باقیان به تنوین بالغ و نصب امر خوانند تا امر مفعول بالغ باشد معنی استقبال
قوله و بالتخفیف الا یعنی عوف بعضه را در التحريم تعظیمش کرده اند بجهت از برای
کسائی ای جاری رسول الله صلى الله عليه وسلم حفصة ببعض الذنب و اعرض
عن بعض من غیر کسائی تشدید خوانند ای اخبر البی علیه الصلوة و السلام حفصة
ببعض قولها و لم یفرها محمد قوله و ضم بصوحا شعبة من تقوی
على القصر و التشدید شوقی لا یعنی مضموم کرده است شعبه نون را
از توتة نصر حاننا صدوی باشد مثل جلوس ای نصحا الانفسکم بمن غیر شعبه نون را مفتوح
ساخته باشند تا بنا به مبالغه باشد ای یا حیین که انفسکم قوله من تقوی یعنی ظاهر
کشته است در خشیدن او در حالتی که مقصور است و مشدد یعنی جمع و

مجموعه

والتی

و کسائی ماری فی خلق الرحمن فتعافت را محذوف الف و تشدید و او خوانند اند
و عارضه الشان به الف و تخفیف و او و تشدید هر دو یک معنی دارند ای تبیین و تخالف
قوله و امنتم فی المصنعة اصوله و فی الوصل الا قبله
واو الا یعنی الیم من السماء حکم اصول در باب المصنعة من کلمه مذکور شد
که قاله و ابو عمرو و هشام و سبیل دارند و الا و حال هشام در یک وجه دیگر
تحقق و الا و حال و درش ابدال بر اوله مصریان و سبیل فقط بیرویه بخدا ریان
و ان لیس بهیل فقط و باقیان تحقیق قوله و فی الوصل الا یعنی هم در باب المصنعة
من کلمه مذکور شد حیث قال و ابدل قبله الاعراف منها الواو و الملك موصلا
ک قبل در حالتی وصل امری اول را ابدال بواو می کند بنا بر مفتوحی و او و مضمومی با قبلش
پس اگر بر ما قبل بمن و قف کند بمن را ابدال نکند اما خواه که ابدال نکند یا نکند
شبهش باشد قوله فصحقا سكونا ضم مع غیب معلون
من رضى مع بالیا و اهلكی الخ یعنی فصحقا اصحاب الصعیر مضموم گردانند اند
حار ساکن او را از برای کسائی پس دیگران سكون خوانند و ضم و سكون دوله اند
مثل عوب و عوب قوله مع غیب الا یعنی خوانند است کسائی فست معلون
من هورا به غیب بر موافقة من یحیر الکافون بمن غیر او خطاب خوانند بر مناسبت
قل ایتیم و بقوله من احتراز از فست معلون کیف یدیر فمؤذة قوله رض یعنی لم
کذا ان نفس مؤنث را در عیصال علم و ضوکارش کن بر تقوی و علم قوله معی الا یعنی هر یکی
از معی و اهلكی ظاهر کشته اند در این ضمیر یا و مراد و من معی او و حنا است
ک فتحش از نافع و این کثیر و ابو عمرو و ابن عابره و حفص است و ان اهلكی الله که
سكونش از حنی فقط است و از رزاید در این سون و او است کف ندیری
و کیف کان نیکری از ورش فقط در وصل قوله و من سون ن الى سورة القيمة

سورة المجادلة

و در قناره دفع خبر بعد از خبر باشد یا خبر مبتدا محذوف ای می نزاعه یا صیغه انما از برای
 قصه بود و لفظ مبتدا و نزاعه خبرش و در قناره نصب یا حال موقله باشد ای تعلق النار
 حال کوته تر آه یا منصوب بر اخضا صیغه ای معنی نزاعه قوله شهادتیم که یعنی قبول
 کرده است و خوانده حفص و الذين هم شهداء دهر را جمع و دیگران به اقرار موافقه
 علی صلواتهم بکه با اقرار او اجماع است قوله انضمت فاضم و حركه به علی ابرام
 و قوله اید الضم اعلا به یعنی ضم کردن لغز را و بخورک ساز صادر باضم از ای
 نصب و فوضون از حفص و این جامه در حالتی که خداوند دفعی چون رفقه اکابر
 باقی سوار دیگران نیز را منع باید کرد و صادر ساکن و این هر دو دولت اند در اسم
 ثب قوله و قال ای یغ و بگو که و ان ترون و ان عمل او زید اندم و او را از پهلوانان
 یعنی باقیان بیخ و اند قوله دعای و ای تمیدی مضافها مع
 الواو فاف مع ان کمر شرفا عله یعنی دعای اقرار که فتح یار او
 از نافع و این لغز و این جامه و این اعلت لهم که از نافع و این کثیر
 و این است و یعنی بر متاد از حفص و هشام است مضافات این سه اند
 قوله مع الواو ای یغ و منع که ان لفظ ان را در سون اجن هر زمان که
 پیش از آنها و او باشد و از این جامه و کسائی و حفص تا عطف باشند بر محل فائز به
 یعنی امتنا را بر صد قیام آوردند و بعد از ان بیان تقدیر معطوفش خبر
 کنند که صد قیام و این کان الی الامم و ان دوازه محبت از وانه تعالی
 تا و انما المسلمون بر و لاس از باقیان کسور باید خواند تا عطف بر ذراتا
 معنای قما تا و از ان حقه قد مع الواو قمر و نه تا انچه بعد از فایا باشد یا فانی
 نادر جهم یا مجرود باشد از و او مثل ان استمع یا بعد از و او باشد و لکن یون ساکن
 باشد مجر و ان لو استقاموا از این حکم پیون روند که در آنها هیچ خلا فی نیست

دعای و ای تمیدی مضافها مع الواو فاف مع ان کمر شرفا عله

و عن کلهم ان الساجد فتحه و فی انه لما یکسر صوی العله

و نلک یا کوف و فی قال انما هنا قل فتی نصا و طاب ثبلا

و قل لیذا فی کسر الضم لازم بحلف و یزنی مضاف مجرلا

وَوَطَّاءُ طَاءٌ فَكَثِيرٌ كَمَا حَلَّوْا : وَرَبُّ يَخْفِضُ الرَّفْعَ صَحْبُهُ كَلَامٌ

وَأَثَلْتُهُ فَأَنْصَبْتُ فَأَنْصَبُهُ ^{ظَلَمْتُ} : وَثَلْتِي سَكُونُ الْغَيْمِ لَاحَ وَحَمَلَا

وَوَالْتَجَرَضْتُمُ الْكُرَّ إِذَا قُلْتُمْ : وَأَدْبَرَ فَأَهْمَرُهُ وَسَكَنَ عَرَجَانَا

فَبَادِرُوا فَا مُسْتَنْفَرَةً عَمَّ فَجَّه : وَمَا نَذَرُوا الْعَيْبَ جَحْزًا وَخَلَلًا
وَمِنْ سُوَرِ الْقُرْآنِ الْمُسَوِّمَةِ

وَرَأَيْتُ أَفْخَ أَمِنًا يَذَرُونَ مَعَهُ : يَجْتَبُونَ حَوْكَةً بِمَنْ عِلَا عِلَا

سَلَا سِلَاقُونَ إِذْ رَوَّاهُمْ لَنَا : وَبِالْفَضْرِ قَبْلَ مَرِّ عَنْ هُدًى فَلَا

زَكَى وَقَوَّارٍ بِرَأْفَتِهِ إِذْ دَنَا : رَضَى صَيْرُهُ وَأَضْرَهُ فِي الرَّوْفِ

و دیگران بر رفع هر دو پس سه قوازه شود نافع و این کثیر و این همی بر رفع هر دو خواست
تارت مبتدا باشد و الهمز جنبش و این عامی و عامی جفعض هر دو تا بت بدل از ربك
باشد و الرحمن بدل از رب و همی و کسائی جفعض اول و رفع دوم تا بت خود بدل باشد
جناحه گفته شد و الهمز مبتدا و لا یملکون جنبش و بر این مبتدا بر و یا نهما وقت
مناسب باشد **قوله و نأخذه بالمدحجتهم و فی ترکیب صدق**
التاریخ محی ثقل یعنی عظمنا نأخذه درو النار عات به الف قوازه همی
و کسائی و ابی بکر است بر قوازه باقیان جذف الف باشد و نأخذه و نأخذه و نأخذه و نأخذه
و لکن در حق مبالغه بیشتر است و در نأخذه مناسبه با و آخرات تمامه مثل
خاشعه و الحافیه و غیره و نأخذه و نأخذه و نأخذه و نأخذه و نأخذه و نأخذه و نأخذه و نأخذه
و این کثیر اند حرف دوم را که نای باشد در الی ان ترکی و حرف دوم را که صاد بود
در فانت له تصدی در عیس بان همی که در اصل ترکی و تصدی بوده اند و تا را در زانی
و صاد ادا غام کرده باشد پس باقیان این حرف دوم را محنت کرده باشند و در نظم
بنا بر صورت شعر را از قوله الثان حذف کرده قوله فتنعه فی رفعه نصب
عاصم و انا صینا فتنه ثلثه تلا یعنی فتنعه الذکوی
نصب قاصم در محل رفع او است یعنی او به نصب خوانده و ربکه در جواب لغه بزرگی که
ترجی است واقع گشته پس دیگران بر رفع خوانند تا عطف باشد و قوله یزک قوله
و انا الی یعنی انا صینا الماء قاری آن که کو فیان اندانرا بفتح خواند اند تا بدل بود
از طعام بر غیر ایشان بکسائی خوانند بر استینا پس در قوازه فتح طعنه را و اصل
باید کرد و در قوازه کسر وقت **قوله و خفف حوجت ثقل**
لشرک شریجه حوجت عن اولیها یعنی محنت
کرده اند مدلول حق که این کثیر و این همی و اند و اذا البحار شجرت را در التکثیر

پس دیگران استبد با شد قوله ثقل الی یعنی تشدید و اذا الصفت بشرط طویفه خداوندان
راستی است یعنی همی و کسائی و این کثیر و این همی و این تشدید و این تشدید و این تشدید و این تشدید
سعره سقوست از معض و نافع و این دیگران خداوندان شایخ بر و کوار اندک این شایخ
از برای ایشان قوازه را منتقل کرده اند و به ایشان رسانیده اند مثل عامی و این همی و این همی
پس این دیگران تخفیف منقول بود و تشدید و تخفیف در لغه اند قوله و طابضین
حور او و خفف فی جعلک الذکوی و حقت یوم
یعنی ظاهر در محل ضاد در و ما هو علی الغیب یعنی قوازه این کثیر و این همی و کسائی است
ای ما هو یختم علی مالدیه من علی الغیب و قوازه دیگران بضاد است ای ما هو
یختم لشی منینه و دان قوازه لفظ علی در علی الغیب یعنی بار باشد قوله و خفف الی یعنی
تخفیف نموده اند لوفیان دال را در رفعه لک در الانظار ای فصرک عن هیئته سایر
الخیوان الی احسن الهیات پس دیگران دال را امشدد خوانند از مقید الی فعلک
معتدله قوله و حقت الی یعنی حق است موفوع ساری یوم لا تمک را از بولعا بکثیر
و این همی و تا بدل شود از یوم الذین از پیش او است پس از برای باقیان به نصب
باید خواند تا مفعول اعنی باشد و از آن جهت یوم را مقید به لفظ لا یزود تا احتوا باشد
از یوم الذین در سه محل که از پیش او است **قوله و فی فاهین اقصر**
علا و ختامه بفتح و قد تم مک و اشد و لا یعنی حذف
کن الف را در فاهین و فاهین بخوان از معض نقطه در حالتی خداوند رفعت و شرف
باشی پس دیگران فاهین خوانند به الف و هر دو در لغه اند مثل الاشین و الاشین
ای متعین قوله و ختامه الی یعنی بخوان ختامه مشک را بفتح خا و سقودم کردن
الف را بر تار از کسائی در این حاله که را میابند خداوند نصره ماسی بر این قوازه
را تا خاتمه شود پس از غیر کسائی ختامه باید خواند بکسر خا و تا خیر الف از

بنا بر این که در این کتاب
در این دو قوازه لفظ لاغیته را بوضع می خوانند بر قیام تقای فاعل یسمع و غیر ایشان هر سه
یسمع را به تار خطاب مضمون خوانند و به نصب لاغیته بر مفعولیش پس به قوازه بود
و غلت اشعار کرده و بی خلاف و خلا و خلاف بمصطوری و دلیل اشعار در این اشعار
مذکور شد بخاطر توفیق را به عین جمع خود آورد و جزایش و مجیه نقلی را در این
که مضمونش خود است بجمع خود شود در این حالت که تو خداوند صفا باشی و یسمع
تذکره را و سزاوار است و خداوند ظهور و مضمون کرده اند خداوندان را سبقتی
حرف اول یسمع را و لاغیته بوضع هم ایشا است و مصطوری را اشعار کن در این
حالت او فاش گشته و خلاف را از خلا دم کرد اندر آنکه پیشتر صفتان یا
اشعار فقط آورده اند یا صا حلیه تنها قوله و یا لیسند و الوتر
بالکسیر شایع فقد روی الحصى مشقلا
یعنی بخوان بمصطوری را به سبقت بر اصل از هشام و بنا به کبر و خدای تعالی ارتقا
که نه بر اصل باشد و بدان که و الشفع و الوتر در الف کسیر و او فاش گشته از حرف
و کسائی پس از دیگران بنفع فاش شده باشد و همچنین بدان که فقد روی علیه و
روایت کرده است ابن عباس یحیی انرا در حالتی که دال او مشدد است پس یقینا
او را مخفف روایت کرده باشند و تشدید و تخفف دو لغه اند قوله
و از ربع غیب و بعد بل الحصى ها تخضون فتح الضم المبد
بلا یعنی بخوان چهار که خداوندان غیبه اند حصول اشعار از پس
ایم و فقط هر چهار را به عین بخواند و غیر او خطاب قوله تخضون الی یحیی
و لا تخضون فتح حار مضمونش را بسبب الف به اصلاح او آورده اند یعنی که بنفع
حار الف خواندند و برون تعلون شدی و قال آنکه او را بابت خواست

بنا بر این که در این کتاب
تالی تطفه یعنی آن الشارب جید فی آخر کاسه ریح المسک قوله یصل نقیلا
ضم غمر رضی نا و یا ترکبنا ضم حیا غمر نهلا
یعنی بخواند نافع و ابن عباس و کسائی و ابن کثیر و یصلی غیر را در الانشقاق از صلی یصل
مثل علم یعلم و خوانده اند ابو عمر و نافع و ابن عباس و عامر و کتب طبعار ایضا با تا خطاب
جمع بود پس ایشان بنفع خوانند تا خطاب انسان را باشد که لفظ مفرد است و یصل
جمع نصل در این حالت که مشدد است و لام او را مضمون کرده اند عام شده بسندیدگی
او و نزدیک شده بخواند کاش و یا لفظ لتو کتب را مضمون سازد و حالتی که در کتب نفع
مشابه بارانی باشد که به اشعار کافرا فرار سیده باشد قوله و تحفظ
احضض رفعة خضر و هو فی الجحد شفی و الحف قد انزل
یعنی بجمع محفوظ در البروج خوانده است نافع برفع تا و صفت قرآن و غیر نافع محفوظ
تا صفة لوح بود و ذو العرش الحجد محفوظ دال قوازه عمر و کسائی است بر وصیفة
و برفع قوازه دیگران است بر وصیفة ذو العرش و بخواند کسائی و الذی قدر
فهو یا در شمع اسم به تخفف دال و دیگران به تشدید مثل قول و انزل
و محفوظ محفوظ کرده آن رفع او را در حالتی که مخصوص گشته این دفع به نافع و محفوظ
در الحجد شایع اند و خداوند رفعة که قدر است بر تیش کرده اند مخفف قول
و یا تو تر و یحیی و یصلی ضم حصر صفا سمع التذکر
حق و ذوقه و ضم او لواجر و لاغیته لهم مصطوری اشعار صاع و الخلف
قلا یعنی ابو عمرو و بل و توفیق را به عین خواند و دیگران به خطاب و یصلی نا را
در الغاشیه ابو عمرو و ابو بکر او را بضم می خوانند بر بنا مجهول و باقیان بنفع بر بنا
معرف و خوانده اند ابن کثیر و ابو عمرو و لا یسمع را بیا تذکره مضمون از آن جهت
که تا یث لاغیته حقیقی نیست و نافع به تار تا یث مضمون خوانده و ایشان هر سه

در این دو قوازه لفظ لاغیته را بوضع می خوانند بر قیام تقای فاعل یسمع و غیر ایشان هر سه
یسمع را به تار خطاب مضمون خوانند و به نصب لاغیته بر مفعولیش پس به قوازه بود
و غلت اشعار کرده و بی خلاف و خلا و خلاف بمصطوری و دلیل اشعار در این اشعار
مذکور شد بخاطر توفیق را به عین جمع خود آورد و جزایش و مجیه نقلی را در این
که مضمونش خود است بجمع خود شود در این حالت که تو خداوند صفا باشی و یسمع
تذکره را و سزاوار است و خداوند ظهور و مضمون کرده اند خداوندان را سبقتی
حرف اول یسمع را و لاغیته بوضع هم ایشا است و مصطوری را اشعار کن در این
حالت او فاش گشته و خلاف را از خلا دم کرد اندر آنکه پیشتر صفتان یا
اشعار فقط آورده اند یا صا حلیه تنها قوله و یا لیسند و الوتر
بالکسیر شایع فقد روی الحصى مشقلا
یعنی بخوان بمصطوری را به سبقت بر اصل از هشام و بنا به کبر و خدای تعالی ارتقا
که نه بر اصل باشد و بدان که و الشفع و الوتر در الف کسیر و او فاش گشته از حرف
و کسائی پس از دیگران بنفع فاش شده باشد و همچنین بدان که فقد روی علیه و
روایت کرده است ابن عباس یحیی انرا در حالتی که دال او مشدد است پس یقینا
او را مخفف روایت کرده باشند و تشدید و تخفف دو لغه اند قوله
و از ربع غیب و بعد بل الحصى ها تخضون فتح الضم المبد
بلا یعنی بخوان چهار که خداوندان غیبه اند حصول اشعار از پس
ایم و فقط هر چهار را به عین بخواند و غیر او خطاب قوله تخضون الی یحیی
و لا تخضون فتح حار مضمونش را بسبب الف به اصلاح او آورده اند یعنی که بنفع
حار الف خواندند و برون تعلون شدی و قال آنکه او را بابت خواست

سألت راز السجاء در آوردن از باب ضاعله شود که او از ابواب صحیح انفعالت
 و مراد است کوفت و لا تخافون رابع حاویه الذ بعد از صا حواصی انداز
 محاصره و دیگران بضم حاء و حذف الف از حصر قوله یعذب فایقده و یوثق
و ایا و یا از فی وقت ارفعوا و بعد اخفضا
 و اکثر مدتنو تابع الرفع اطعام ندی عمر قانها یعنی متوج ساز ذال
 و لا یعذب را و تا و لا یوثق را از کسای در بی حاله که رواه کتبه باشی این قوا
 را از بطریق اولی لا یعذب احد و لا یوثق مثل یعذب هذا الانسان و مثل ایشاق
 بر غیر او هر دو حرف را یکسر خوانند ای لا یعذب و لا یوثق احد انسانا فی الدنيا
 کتعب الله و ایشاقه لهذا الانسان فی العقی قوله و یا ان فی ذی یعنی یا اصفاء
 نسوت و در مجلس رقی اکرم و رقی اهانت فحشان از نافع و این کثیر و او
 آمده و یا آیت زواید چهار است از اسی در وصل از نافع و او هم و در حاله
 از این کس در وصل از ورش و در حاله و از این کس و لیکن قبل در وقت
 حذف نیز دلزد بر او را در وقت در وجه باشد و اگر منی و اهانت در وصل از نافع
 بخلاف و از این و بخلاف و در حاله از بوی قوله و لا یف فایقده رقیه او المعالم
 در انکه فک را البته مرفوع کردن و در فقه را که بعد از اوست البته فنفوس
 ساز و مکتور دکن منی اطعام را و زیاده کردن بعد از عین الف را و منون ساز
 هم را بوقع تا فک اسی شود مضاف و رفته مضاف الیه او و اطعام اسمی یک
 معطوف بوقت از بطن عاصم و نافع و این عامر و منی بساز و دیگران فک رقیه
 او اطعم بفتح کاف و نصب رقیه و فتح منی و حذف الف و فتح منی بی مزین
 باید خواند تا فک ماضی باشد و رقیه مفعولش و اطعم عطفت بوقت قوله ندی
 ای یعنی این کارها را بشیخه رسان در این حاله که رسیدن به نیکو عام کشته و بسیار

شده بس خود پیا شام و دیگران را پیا شامان یعنی جبر الله تعالی علی نافع و اسع نافع
 از دانی فویوزده بآن عمل کن و مردم را نیز بکوی تا بآن عمل کند قوله و موصد فایقده
معاصر قتی حمی و لا عمر فی الشمس بالقاف و احلا
 یعنی مهوز کوه آن و او موصد را در این سترم و در سوت الفی از جوانانی
 چند که حیات کوزه اند این قوا را و او محفوظ غوده این عبار ساینده اند یعنی
 حفص و ابوعمر و این بهر خوانده اند در حاله و منی در وصل پس دیگران در حاله
 و منی در وقت بوا و خواند قوله و لا ایف قوا و لا ایخاف عقیها در و الشیخ
 فار در محل و او ش عام شده از نافع و این عامر و کافی آمده و نیز که در مصحف مدینه
 و شام به فار مرسوم است و میخانه و او از برای حال است که فسو بها عین
 خایف فار نیز از برای عطفت بر جله چند که از پیش رفته و دیگران بوا و می خوا
 بنا بر این که در مصاحف ایشان بخیر مسطور است قوله و من سوت العلق الی
اخر القوان و عز قتل قصار و ی ابر مجاهد اء و لم
یاخذ به متعملا یعنی روایت کرده است امام ابوبکر احمد بن
 موسی بن العباس ابن مجاهد که شیخ قرا عهد خوش بود در عراق از قتل آن راه
 استغنی از حذف الفی که از پیش منی است یعنی بوزن رعه خوانده و و وحش آن
 باشد که جز در بوی مضارع اوست حرکت منی را به رار دادند و منی را انداختند
 و این عقی ذای نیست و می شد بنا بر تحریک ما قبل منی بس لام الفعل را که الف بود
 حذف کردند قوله و لا یاخذ الی یعنی ابن مجاهد این روایت را از قتل کرد و لکن خود
 عمل بآن نکوه و تلایده را بآن نداشت که می بین بخواند بنا بر بخالی قیاس بل
 در کتاب شیعه که از مصنفات او است چنین آورده که خواندم آن راه را بقتل
 بقصر الف بعد از منی در وزن رعه و آن غلط است و جای نیست الا

این کس در وصل از ورش و در حاله و از این کس و لیکن قبل در وقت

ناه بروزن رماه خواند که اما نقش نمایند و خواند که نمایند این آخر سخن بن مجاهد
 بود و لکن عیان مجاهد از قبل بقصر فرار گرفته اند و صاحب تفسیر میل هم بقصر داد
 حیث قال و قرأ قبل ان ناه بقصر النخ و الباقی بمذها و در غیر تفسیر فرموده
 که و به قرات یعنی من به این وجه مخصوص خواند ام و جماعتی دیگر مثل طاهر بن علیون
 و یزدش عبد الله هم بقصر هم بمد بر تلامذع فرامی گرفته اند قوله و یطلع
کسی الامرح و حری البریه فاهرا هلا متا
 یعنی کسیانی مطلع الخیر ادر التقد بکسر لام میخواند بروجه شد و در و دیگران
 بنفع بر اصل و خواند اندنا فاع و این که کوان شتر البویه و حیدر البویه ادر البیت
 بهی بیاصل بر آنکه از بر ایضا خلق است و دیگران تخفیف من می نمایند و ایدالش
 به یار می کشند و بعد از آن یار را در یار مدغم می سازند مثل النبی و النبی و یطلع
 کرام او فراغت و وجوه عربیه در ترجمه او شک نیست و هم نمود که در آن
 دو حرف البویه را در این حال که خداوند اهل اشیای را جماعتی باشند که در
 ترجمه این قراة ترا بیض دهند و امینا نمایند و ترا اهلته ان باشند تحت
 این قراة قیام نماید قوله و تا تر و ازهم فی الا و کما
سأوجع بالتشديد شافیه کما
 که در آن تا تر و شتر و ن را در کلام اولی در التکا و از این غایب و کسیانی تا بنا بر محمول
 بوده اواری پس از با یتان متفرع باید خواند تا مغر و فی شوق از آن قوله و جمع
 الا یت جمع مالا شد و قاری او که هم و کسیانی و این عامی است تمام کرده اند
 او را به تشدید تا مناسب و عده باشند پس دیگران سخت خوانند و معنی هر دو
 یکی است قوله و صحبه الضمیر فی عمد و عوا الایلاف
بالیا غیر شامیه تلا یف نکاه داشته اند هم و کسیانی و ابوبکر

وایلاف کل وهو فی الخط ساقط و لی دین قل فی الکافر فتحلا

وهاء ابي لهب بالاسكان وواو و حماله المرفوع بالنصب

باب التکسیر

روى القلب في كرا لله فاستق و لا تعد و ضرا لذكر فتحلا

وَأَرْعَى الْأَنْثَارَ مَثَرَةً عَذِيبِهِ ۖ وَمَا مِثْلُهُ لِلْعَبِيدِ خَيْرًا وَمَوْلاً

وَلَا عَمَلٌ أَبْغَىٰ لَهُ مِنْ عَذَابِهِ ۖ غَدَاةُ الْجَزَاءِ مِنْ ذِكْرِهِ مُنْقَبِلًا

وَمَنْ شَغَلَ الْفُرَاغَ عَنْهُ لَيْسَ ۖ يَنْتَلِ خَيْرَ أَجْرٍ لِّذَا كَرِهَ مِنْ كَسَالٍ

وَمَا أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ إِلَّا أَفْنَانُ ۖ مَعَ الْخَمِّ حَلَا وَارْتِحَالًا مُوَصَّلًا

وَفِيهِ غَيْرُ الْمَكِينِ يُكَيِّفُهُمْ مَعَ ۖ الْخَوَانِمُ قُورْبِ الْخَمْرِ يُوسِلُ

إِذَا كَبُرُوا فِي آخِرِ النَّاسِ أَرَدُوا ۖ مَعَ الْحَمْدِ حَتَّى الْمُفْلِحُونَ تَوَسَّلُوا

وَقَالَ بِهِ النَّبِيُّ مِنْ آخِرِ الصَّحِي ۖ وَبَعَثَ لَهُ مِنْ آخِرِ اللَّيْلِ وَصَلَا

فَارْشُتْ فَاقْطَعْ دُونَهُ أَوْ عَلَيَّ ۖ صِلْ الْكُلَّ دُونَ الْفَطْعِ مَعَهُ مَبْمُولًا

وَمَا قَبْلَهُ مِنْ سَاكِنٍ أَوْ مَوْنٍ ۖ فَلَا سَاكِنِينَ أَكْسِرُهُ فِي الْوَصْلِ مَرَّسًا

وَادْرِجْ عَلَى اغْرَابِهِمَا سَوَاهُمَا ۖ وَلَا تَصِلْ هَاءَ الضَّمِيرِ لِمَوْصَلَا

وَقُلْ لَفْظُهُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَقَبْلَهُ ۖ لَا أَحْمَدُ زَادَ بِنُ الْحَبَابِ هُبْلَا

وَقِيلَ هَذَا عَمَّا لِي بِالْفَتْحِ فَارِسٍ ۖ عَنْ مُبْدِلٍ بَعْضُ نَسَبِهِ نَدَا

بَابُ تَخَارُجِ الْزُيُوفِ مِمَّا ابْتِغِيَا فِي الْقَائِمِ الْهَامَا
وَهَاكَ مَوَازِينَ الْحُرُوفِ وَهَكَ ۖ جَهَابِدَةُ النُّقَادِ مِمَّا حَصَلَا

وَلَا رَبِّةٌ فِي عَيْنِهِمْ وَلَا رَبًّا ۖ وَعِنْدَ صَلِيلِ الرَّيْفِ صِدْقُ الْإِنْبَا

وَلَا بُدَّ فِي تَعْيِينِ مَرَّ الْأَوَّلَى عَنْوًا بِالْعَارِ غَا مِلْبَنَ وَقَوْلًا

فَابْدَأْ بِالْمَخَارِجِ مِنْهَا مُرَدِّفًا هُنَّ عَشْرُ الصِّفَاتِ مُفَصَّلًا

ثَلَاثَ بَاقِيَةِ الْخَلْقِ وَاشْرَافَ وَسَطُهُ وَحُرْفَانِ مِنْهَا أَوَّلُ الْخَلْقِ جَبَلًا

وَحَرْفٌ لَمْ يَقْصَى اللِّسَانُ وَفَوْقَهُ مِنْ الْحَنَكِ حَفْظُهُ حَرْفٌ بِاسْفَلِهِ

وَوَسَطُهُمَا ثَلَاثٌ وَحَاظَهُ اللِّسَانُ فَاقْصَاهَا بِحَرْفٍ تَطَوَّلَ

إِلَى مَا يَلِي الْأَرْضَ اسْمُ هَوْلَدِيَّهَا يَعْنِي فِي الْمَعْنَى يَكُونُ مُقَلَّدًا

وَحَرْفٌ بَادِئُهَا إِلَى مَشْبَهَاتِهَا بَلَى الْحَنَكِ الْأَعْلَى وَفَوْقَهُ ذُو

وَحَرْفٌ يَدْنِيهِ إِلَى الظُّهْرِ مَخْلُوعٌ وَكَمْ حَادِثٌ سَبَّوِيهِ بِهِ اجْتَلَدَ

وَمِنْ طَرَفِهِمُ الثَّلَاثُ لِقَطْرٍ وَبِحُجَى مَعِ الْجَرَى مَعْنَاهُ قَوْلًا

وَمِنْهُ مَنْ عَلِيَا الشَّيَاثِ ثَلَاثَةٌ وَمِنْهُ مَنْ أَظْرَافُهَا مِثْلُهَا انْجَلَا

وَمِنْهُ مَنْ بَيْنَ الشَّيَاثِ ثَلَاثَةٌ وَحَرْفٌ مِنْ أَظْرَافِ الشَّيَاثِ هِيَ الْعِلَا

وَمِنْ بَاطِنِ السُّفْلِ مِنَ الشَّقِيَّةِ قُلْ وَلِلشَّقِيَّةِ اجْعَلْ ثَلَاثًا تَعْدِلَا

وَفِي أَوَّلِ مَنْ كَلَّمَ بَيْنَهُمَا سَوَى رُبْعٍ فِيهِمْ كَلِمَةٌ أَوَّلًا

أَهَاءَ حَشَاغَا وَخَلَا قَادِي كَمَا جَرَى شَرْطَا يَسْرَى ضَارِعًا لَا نَوْحَ فَلَا

رَعَى طَهْرُ دَيْنٍ تَمَّ طُلُذِي ثَنَا صَفَا سَجَلُ هُدًى وَجُوهَ بَنِي مَلَا

وَعَنْهُ نَوْبٌ وَنَوْنٌ وَمِيمَانُ سَكَنَ وَلَا أَظْهَارُ فِي الْأَنْفِ تَجَلَّلَا

وَجَهْرٌ رَخْوٌ وَانْفِصَاحٌ صِفَاهُهَا وَمُسْتَفِيلٌ فَاجْمَعُ بِالْأَصْدَادِ أَشْهُلًا

فَهُمُوسَهَا عَشْرُ حَشْتٍ كَشَفٍ أَجَدَتْ كَقُطْبٍ لِلشَّيْءِ شِدَا

وَمَا يَنْزِرُ رَخْوٌ وَالشَّيْءُ يَنْعَمُ نِيلٌ وَوَايَ حُرُوفِ الدِّوَانِ خَوَ كَلَامًا

وَقَضَى خَصَّ ضَغْطٌ سَبْعٌ عَلُوٌّ مُطَبَّقٌ هُوَ الصَّادُ وَالظَّاءُ أَعْمَارًا وَإِنْ أَمِلَا

وَصَادٌ وَسَيْنٌ مَحْمَلَانِ زَيْنَاهَا صَفِيرٌ شَيْنٌ بِالْبَقِشِيِّ تَعَمُّلًا

وَمِنْ حُرُوفِ لَامٍ وَرَاءُ وَكِرْتٌ كَمَا الْمُسْتَطِيلُ الضَّالِّسُ بِإِغْفَالًا

كَأَلَا لِفُ الْمَاوِيَّ وَأَوَى لِعِلَّةٍ وَفِي قُطْبٍ جَدِّ خَسْرٍ فَلَقَلَّ عِلَالًا

وَأَعْرِضْ عَنْ الْقَافِ كُلِّ يَعْدُهَا هَذَا مَعَ التَّوْفِيقِ كَافٍ مُحْصَلًا

وَقَدْ قَوْلَ اللَّهِ الْكَرِيمِ بَيْنِي
وَالْحَالِ احْسَنًا مَثُورًا الْجَلَدِ

وَابْنَاهَا الْفَرْزُ ثَلَاثَةٌ
وَمَعَ مَائَةٍ سَبْعِينَ هَرًا وَكَلَامًا

یعنی اثبات این قصیده هزار آید در حالتی که ریاضی شوق این اثبات
از آن روی که به همتیاد و اصد و هزار او افزوده یعنی پانصد هزار و صد
و هشتاد و سه بیت است و در این حالت که این اثبات در شوق اند و تمام محو شده و در
شعبه قوله و قد کسبت منها المعالي عنانها کما عرفت
عز کمال عوراء مفصلاً یعنی بعد رستی که در توشا بیده اند
لباس عنایت را در معانی که از این قصیده ناشی میشود همچنان مفصل این
قصیده یعنی توانی و با مجموع اجزاء او از سخنان رشت غایب آید یعنی
اهتمام کامل نماید حال معانی بنیانی این قصیده که دانسته اند و از آن روی
چنین بگویند و بنا بر این چنین عجیب و غریب که آنکشت غایب عالم است این
چون نکریم که فکر او در هر یک از اینها و او هم اکنون میاید که ایشان
بیت قدر او دانند و به طبعش بنده و رسانند ممکنان این یکوید که عالم را و بعد
چای صفا هزاران هزار از چندین بل هر شصت صد هزار از هزاران هزار اقل
مغفون و در اقل آفرین از جعفر جهان آفرین بر روح قدوس شایسته این دلدار
نازنین و این عکس از آسیت با در میبایم و می بینیم که تا این رعنا و لغوب
از خلق صبر در شادمانی و محو خلق در آمدن جان عشاق را سوخته و دیده
ایشان از نار طایفه غمید و خسته و از این همه روش باران شان رفته و از محال
روپهاران هفت پس بگویند و بعد از این و بگویند و بگویند و بگویند و بگویند
بنا بر این باشد اللهم اجعلنا منهم قوله و ممت بحمد الله
و الخلو بیه له منزله عن منطوق قوله موقولا
یعنی تمام شد این قصیده و چند در حالتی که او بلیس مجد و شاد حق عز و علا تبارک
و تعالی است و در حالتی که سهل بود در انقیاد و با آن و بعد از زبان او از زبان

و مشهور و فساد می بینی که کمترین طالبی که اندک چیزی از خود او داشت استخراج
 بسیاری از کتب و قرائت از او تو ایست و هر کس پیشتر با او در این جهت گفتار
 از او کیست از آن جهت که هر کس از او چیزی ندید یا حتی نشنید که از آن در
 نزد حکیمان و بزرگان رسیدی از تو تا اینجا است که اخبار قول
و لکن ما یبغی من الناس کفوها الخائفة یعنفوا
 و بعضی محملاً یعنی بهر چند که این قصه از قصه است که از آن همه
 آواز او که بدو روان گوشت رسانیدیم همه از او صاف میزدند و در شعله
 از رشتان خضایض میزدند او است و لکن با وجود این همه و قیاس طلب می کند
 از مردمان و می جوید از حکیمان هر چه در این باب است و او چون بزرگواران
 می یابد بود موصوف به اوصاف کامل و معروف به انواع کوسم و افضال که آواز
 او فایده فواید کثیر دارد و او انواع بدایع و غرائب می شنید بان معروف است
 و اگر بر عیبی واقف گردد از آن عفو نماید و جستم فواید را با خود تحمل نمود و این
 بدیگران ترسانند به انسان با از ایشان ناچار است و بشهر و از آن میان
 بشینا و این معنی طریقه تعلیم علم است و سلف است و سلف با در انصاف
 دادن و خود را و چیز خود را به چیزی نهاده از الله احش را فی زمرتهم قوله
و لیسرط الاذنوب و کتمنا فیما طبت الا نفا من احشرا
 یعنی و نیست این قصه را هیچ غیبی که تا به آن منسوب شود و نیست او را
 هیچ نقصی که تا به آن مشهور شود مگر کناهان ناخوش که اگر چیزی مانع تواند بود که
 تا او را طالبی معسر پیدا نشود این کناهان باشد و بی تکلف این عفو غایه تواضع
 و نهایت خشع است از آن بزرگواران مقبل حق و ازین کار به عاده مقربان
 بزرگوار و قاعده اولیا ز نام دار چنین است و اگر نه شیخ علم الدین سخاوی و قلم

و ذامین و انشا
 عرها و انشت
 دن محملاً

و قل رحم الرحمن حیاً و ممیتاً	فقی کان لا انصاف لجم معقلاً
عسی الله ید فی سعیه بجواری	و ان کاز بقا غیر خاف من للاً
فیا خیر غفار و باخیر راحم	و یا خیر مامول جدی و تفضلاً
اقل عثرتی و انفع بها و یقصد	حنانیک یا الله یا رافع العلا

وَآخِرُ دَعْوَانَا يُونُفِقُ بِنَا
إِنَّا نَحْمَدُكَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

وَبَعْدُ صَلَوةُ اللَّهِ ثُمَّ سَلَامٌ
عَلَى سَيِّدِ الْخَلْقِ الرَّحْمَنِ الْمُتَمَحِّلِ

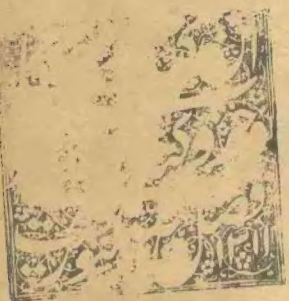
مُحَمَّدٍ الْخَيْرِ الْمَحْمُودِ كَعْبَةٍ
صَلَاةُ نَبَارِ الْبَرِّ مَشْكَوَا

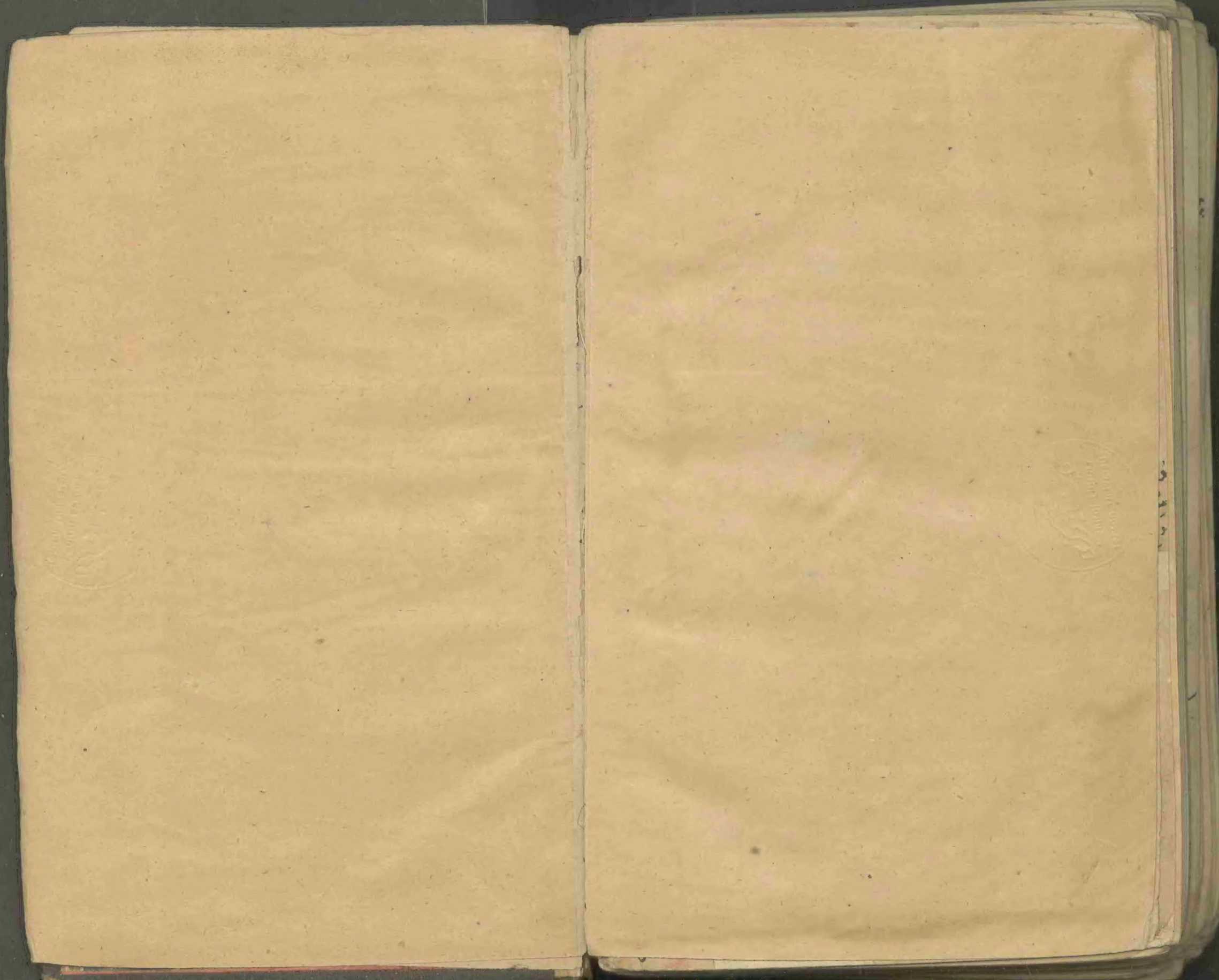
وَمَغْفِرَةٍ كَمَا سَارَ مِنْهُ وَأَبَاؤُكُمْ أَيْدٍ وَرَحْمَتِي كَيْفَ أَيْنَ بَادٍ جَنَابُكُمْ وَنَسَبُكُمْ وَغُورُكُمْ
يَعْنِي دُرُودِي وَسَلَامِي كَمَا أَرْتَجِعُ بَيْنَهُمَا خُشْيَةً سَمَقُ بَرِيدٍ وَابْنُ بَرِيهِ الْوَالِدَانِ
تَقَا حُورِينَ عَلَيْهِ خَيْرُ الصَّلَوَاتِ وَأَزْكَاهَا وَلَطْفُ الْحَيَاتِ وَأَسْأَلُهَا
عَدِيدَ أَقْطَارِ الْأَمْطَارِ وَعَدَدَ دُورِاقِ الْأَشْجَارِ وَحُورِ مَحَابِدِ الْأَرْوَاحِ وَتَجَمُّعَ
أَنْبِيَاءِ رَمَاعِ سَيِّدِ أَصْحَابِ بَرِيَّةٍ أُنْزِلَ فِيهِ رُوحُكَ وَنُفُوسُهَا نَتَبَّعُ أَنْ حَضَرَ غُورُهُ بِقَوْلِهِ
وَسَيِّدِي عَلَى أَصْحَابِهِ نَفَحَاتُهَا بِغَيْرِ تَنَاهٍ زَيْنَا وَرَفْلَا
يَعْنِي وَظَاهِرِيكَ لَوْ أَنَّ دُرُودِي وَنُسُوحِي رُوحِي بِرُوحِهَا نَامُتَارُ وَبَارِئَانِ وَفَادَا
سَيِّدِ الْأَرْوَاحِ وَسَيِّدِ أَصْحَابِ الْأَهْلِيَّةِ كُودِي فِي أَسْمَاءِهَا وَهُوَ بِهَا سَاحِتِي وَانْتِظَارِ
دُرُودِي كَيْفَ أَيْنَ نَفَحَاتِ دُرُودِي بِرُوحِي مِثْلَ رُوحِي وَفِي نَفْلِ الْأَرْوَاحِ وَفِي نَفْلِ بَيْتِكَ أَسْت
كَمَا جَمَاعَتِي أَنْ أَرْحُطِي بِأَيِّ شَعْرَةٍ وَرُوحِي بِهَا هِيَ أَسْت خُشْيَتِي بِرُوحِي مَا تَمِدَّ
نَفْسِي وَأَزْأَيْنِي خَيْرَ أَعْيَانِ أَوْرَاقِ الْجَوَارِدِ وَفَانِ سِلَاقِي تَرْتِيبِي وَتَرْكُوبِي
كُونِي دُرُودِي شَفِيقِي أَيْنَ كَيْفَ خُشْيَتِي وَابْنِ دَقِيقَةِ مَرْغُوبِي رَابِعِي
كَيْفَ نَظِيرِي رَحِمَهُ اللَّهُ أَصْلَ صَلَوةٍ نَاكَةٍ أَرَانِ حَضَرَ خَوَاجَهَ أَسْت تَشْبِيهِشَ بِسَيِّدِ
مَوْجُودِي كَيْفَ أَضَلَّ دُرُودِي بِرُوحِي دُرُودِي بِرُوحِي خُشْيَتِي أَرَانِ أَوْسَتْ وَدُرُودِي بِرُوحِهَا
كَيْفَ تَبَعُ دُرُودِي خَوَاجَهَ أَسْت تَشْبِيهِشَ بِرُوحِي وَفِي نَفْلِ غُورِهِ كَيْفَ دُرُودِي
بُرُودِي بِرُوحِي وَغُورُهُ أَيْنَ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ وَغُفْرَانُهُ أَيْنَ أَسْت أَجْرَانِ
سُودَةُ دَلِ خِرَاقَتِي وَاجْتِمَاعِي تَرَاكِبِي بِرُوحِي بِأَشْأَلِ مَوْلَى الْأَنْظِيرِ خَوَاجَهَ بَادِي
وَعَوَاهِ مَا هِيَ كَيْفَ أَيْنَ قَاضِي فَا تَرَاكِبِي بِرُوحِي بِأَشْأَلِ مَوْلَى الْأَنْظِيرِ خَوَاجَهَ بَادِي
كَيْفَ مَوْلَى مَعْدُورِي أَسْت وَهَرَجِدِي بِرُوحِي بِأَشْأَلِ مَوْلَى الْأَنْظِيرِ خَوَاجَهَ بَادِي
أَيَّاجِزِ خَلْقِي أَسْت بِرُوحِي بِأَشْأَلِ مَوْلَى الْأَنْظِيرِ خَوَاجَهَ بَادِي
بُنَا شَدِيدِ بَارِكْتِي عَصِيانِ دُرُودِي رُوحِي بِأَشْأَلِ مَوْلَى الْأَنْظِيرِ خَوَاجَهَ بَادِي

جاعقی عیب خیران معاند آیند و ار بلطف عیم و فضل جسیم حضرت کوم که حکما را
 به دولت رضا و خوش رساند و این جمع بر ایشان گشته را عیب جعیت
 نماید و سبب رفاهیت خواهد کرد و اندواین راه روزگار بنهاده را در دلها
 ندگان خوشتر باشد و هدیه نماید که اگر کسی را این سزوده فایده
 را بود این هیچکس ترین هر کس را بیاورد و دعا و خیر و عیم خرد و پلست
 دولت در جهان رین به که مقبول و لی کردم
 بدان آیند می گویم که تا صاحب دل کردم
 کوان یاز جزا باقی کند یک و شصت در کارم
 رهایی یابم آن هستی و گزیده مصلی کردم
 منظمای اعمالم اگر راست در حق توان
 شوم فاضل هر باقی و را سخا محلی کردم
 خنایا هستی یا زان که روز و شب در این دردم
 که تا یا بمر به او را را هی ترین محلی کردم
 کوار جز کرم یک قطعه ام جشندی شکی
 کفر شاهی ملک جان کرم و فضلی کردم
 منال ای دل که جشایش فرو نشاند که کاهات
 ز فضل خویش نکند آرد که من بی حاصلی کردم
 اگر از روزن قرینه نظر یا بمر نه بس روزی
 که هر جا ناقصی میکنم روز را ام کبلی کردم
 بحرگاهان کرم خوانند در شهر این شهر
 علای شد قبول شد و گزیده محلی کردم
 حسین از او رضا جرید همیشه این سخن کوبد
 ای حق تو که دارم مبادا باطلی کردم
 کتاب ایضاح المعانی فی شرح عزرائلی و روح البهائی علی بدی عیس
 از حسن حسن الاصفهانی الملقب بجلال النازی

دوا
 عرق
 دن

حاضر از طرف علی‌العمید الضعیف محمد اسیر مشکوة